

PDF4Kurd

رمخنه و لیکۆلینهوه

ده رۆمانی گهورهی جیهان

رهخنه و لیکوالینه وه

ده رۆمانی گهورهی جیهان

سۆمه رست مۆم

وه رگپیرانی له فارسییه وه

ئهسکه ندهر مهحمود رهسول

ناوی کتیب: ده رۆمانی گهورهی جیهانی

- نووسینی: سۆمه رست مۆم
- وه رگپیرانی بۆ فارسی: کاوه دهگان
- وه رگپیرانی بۆ کوردی: ئهسکه ندهر مهحمود رهسول
- نهخشه سازی ناوه وه: گۆزان جهمال رواندزی
- بهرگ: هۆگر سدیق
- سه ره رشتی چاپ: هیتمن نهجات
- چاپ: چاپی دووه م ۲۰۰۶
- ژماره ی سپاردن: ۶۰۲
- تیراژ: ۱۰۰۰
- نرخ: ۳۰۰۰
- چاپخانه: چاپخانه ی وه زاره تی پهروه رده

زنجیره ی کتیب - ۷۷ - (۱۸۰)

دهزگای توێژینه وه و بلاوکرده وه ی موکریانی

www.mukiryani.com

asokareem@maktoob.com

Tel: 2260311

ناوهرپۆك

- ۱- ده رۆمانى گهورهى جيهان ۱
- ۲- ليوّن تولستوى و جهنگ و ئاشتى ۱۹
- ۳- ئونورى دۆ بهلزاك و بابەگۆربۆ ۴۷
- ۴- چارلز ديكنز و دېقىد كۆپهرفيلد ۷۰
- ۵- فيودور دستويشسكى و برايانى كارامازوف ۱۰۲
- ۶- گوستاف فلويېرو مه دام بۇقارى ۱۳۳
- ۷- ستانداڭ و سورورېش ۱۵۹
- ۸- ئېمىلى بروننتى و بهرزاييه كانى باسه ره ۱۸۱
- ۹- هينرى فيلدينگ و تۆم جۆنز ۲۰۷
- ۱۰- هيرمان ميلشيل و موبى ديك ۲۲۷
- ۱۱- جين ئۆستن و هه رالى و ده مارگيرى ۲۵۱
- ۱۲- پاش بهند ۲۶۹

زۆریه‌ی به‌شه‌کانیسی، مومکین نه‌بوو. ئەو کتیبه‌ی زۆر سه‌رکه‌وتوو بووه، به‌لام هه‌لسه‌نگاندنی و په‌ی بردن به‌ بایه‌خی، بۆ وه‌چه‌ی داهااتوو هه‌یشتا زوو. لایه‌نگرانی سه‌رسه‌ختی کتیبه‌که‌ی پرۆست، که بۆ خۆشم یه‌کتیکم له‌وان، ده‌توانن به‌تامه‌زرۆیییه‌وه‌ دێر به‌دێری ئەو رۆمانه‌ بخویننه‌وه، بۆ خۆم که له‌ پێشه‌لاگوتنیدا زێده‌رۆیییم کردبوو، نووسیم: خۆزگه‌ زوو له‌و کتیبه‌ وه‌رز ببوومایه‌ هه‌تا نووسینی نووسه‌ریکی تر به‌که‌یفی هه‌ینابام. به‌لام ئیستا ئاماده‌م دان به‌وه‌دا بنیم که به‌شه‌ جو‌راوجۆره‌کانی ئەو کتیبه‌ بایه‌خی یه‌کسانیان نییه‌.

دلنیا‌م له‌وه‌ی که وه‌چه‌ی تاینده‌ هه‌ینده‌ تامه‌زرۆی ئەو به‌شانه‌ نابن که که‌وتونه‌ته‌ ژێر کاریگه‌ری تیزرییه‌ ده‌رووناسی و فه‌لسه‌فیه‌ نووسراوه‌کانی سه‌رده‌می خۆیه‌وه‌. ئیستا ده‌رکه‌وتوو که به‌شیک له‌و تیزوریانه‌ هه‌لن. پێشم وایه‌ که ئەم به‌به‌ته‌ له‌ داهااتوودا پتر له‌وه‌ی که ئیستا زانراوه‌، ئاشکرا ده‌بیت که ماریسیل پرۆست نووسه‌ریکی گه‌وره‌ی کۆمیدی بووه‌ هه‌ینو توانای وی له‌ خولقاندنی پالئه‌وانانی داهااتراو و جو‌راوجۆر و زیندوو گه‌یاندوو به‌تیه‌ ریزی به‌لزاک و دیکنزو تۆلستۆی. له‌و کتیبه‌دا، رهنگه‌ ئەوه‌ زه‌مه‌ن و کات بیت که ده‌بی کورت و بلاو بکرتیه‌وه‌و له‌م کورت کردنه‌وه‌یه‌دا، ئەو به‌شانه‌ی که زه‌مه‌ن، بچ بایه‌خی کردوو بپه‌ریندرتین و ته‌نیا ئەو به‌شانه‌ به‌هیلدرتیه‌وه‌ که په‌یوه‌ستن به‌ناوه‌رۆک و کاکلی رۆمان و سه‌رنج راکیشی و دلگیری به‌رده‌وامیان ده‌بیت. (یاداوه‌ری رابردوو ده‌کان) له‌ پاش کورت کردنه‌وه‌شی هه‌یشتا هه‌ر رۆمانیکی دوورو درێژه‌. ناوی ئەو ده‌ رۆمانه‌ی که من له‌م لیسته‌دا ده‌ستنیشانم کردوون ئەمانه‌ن:

- ۱- تۆم جۆنز
- ۲- هه‌راللی و ده‌مارگیری
- ۳- سوور و ره‌ش
- ۴- بابه‌گۆریۆ
- ۵- دێشید کۆیه‌رفیلد
- ۶- به‌رزاییه‌کانی باسه‌ره‌
- ۷- مه‌دام بۆقاری

ده‌ رۆمانی گه‌وره‌ی جیهان

حه‌ز ده‌که‌م به‌خوینه‌ری ئەم کتیبه‌ بلێم که ئەو وتارانه‌ی له‌م کتیبه‌دا هااتوون، چۆن نووسراون. رۆژیکیان ئەو ده‌مه‌ی که هه‌یشتا هه‌ر له‌ ئەمریکا بووم، سه‌رنووسه‌ری رید بوک (Red book) داوای لیکردم تا لیستیک ئاماده‌ بکه‌م و ناوی ده‌ رۆمانی گه‌وره‌ی جیهانی تیدا بنوسم. منیش ئەو کاره‌م کرد و ئیدی بیرم لێنه‌کرده‌وه‌. له‌و روونکردنه‌وه‌یه‌ کورته‌ی که ره‌گه‌ڵ کتیبه‌کانم خست نووسیم: (خوینه‌ری ژیر، گه‌وره‌ترین چیت له‌ خویندنه‌وه‌یان وه‌رده‌گریت، به‌و مه‌رجه‌ی که فیری هونه‌ری په‌راندنی به‌شیک هه‌ر کتیبیک ببیت). ماوه‌یه‌ک داوی ئەوه‌، ده‌زگایه‌کی بلاوکه‌ره‌وه‌ی ئەمریکایی پێشنیاری کرد تا دووباره‌ ئەو رۆمانانه‌ بلاوکه‌مه‌وه‌و له‌ ده‌قی هه‌ریه‌کتیکیاندا ئەو به‌شه‌ی که‌وا باشتره‌ به‌سه‌ریدا باز بدری و نه‌خویندرتیه‌وه‌، بپه‌رینم و بۆ هه‌ر یه‌کتیکیان پێشه‌کیه‌ک بنوسم. ئەو پێشنیاره‌ سه‌رنجی راکیشام و ده‌ستبه‌کاربووم. به‌شیک زۆری ئەو پێشه‌کیانه‌ که تارا ده‌یه‌ک کورت کرابوونه‌وه‌، له‌ مانگنامه‌ی (ئاتلانتیک)دا چاپ کراوه‌و له‌به‌رئه‌وه‌ی که دیاربوو خوینه‌رانی رازی کردبوو، به‌چاکیان زانی که له‌ به‌رگی‌کدا کۆیان بکه‌نه‌وه‌. وای پتوبست بوو که لیستی سه‌ره‌کی من گۆرانکاری تیدا بکرت، ئەو لیسته‌ی که رۆمانه‌که‌ی (ماریسیل پرۆست)م تیدا گونجاندبوو، به‌لام له‌به‌رچه‌ند هۆبه‌ک رۆمانه‌که‌ی پرۆست - م له‌گه‌ڵ ئەو کتیبانه‌دا نه‌هه‌ینابوو که بریار و ابوو بلاویان بکه‌مه‌وه‌. له‌و کاره‌شم به‌په‌رۆش نیم. رۆمانه‌که‌ی پرۆست، واته‌ گه‌وره‌ترین رۆمانی ئەم سه‌ده‌یه‌، زۆر دوورو درێژه‌و کورت کردنه‌وه‌ی به‌جو‌ریکی واکه‌ ماقول و شیاو بیت، ته‌نانه‌ت به‌ په‌راندنی

ریگام بدن تا بابه ته که هم بهم و تهیه دست پتیکه که قسه کردن له سهر ده رۆمانی گه وره ی جیهان، قسه ی پوچه. له جیهاندا ته نیا ده رۆمان نین که باشترین بن رهنکه سهد بن، هرچه نده دلنیانیم که هم ژماره یه ش راست بیت. نه گهر پرپار و ابویه که په نجا که سی کتیب خوتن که خاوه نی زانیاری پتویست بن و لیستیک له سهد رۆمانی بهرجه سته ی دنیا ناماده بکن، له و باوره ره دام که نه و که سانه نیوی دوو سهد یان سح سهد کتیبیان چهند جاریک دووباره ده کرده وه. به لام پیم وایه که له و په نجا لیسته دا، به و مه زنده یی که ناماده که رانیان ئینگلیزی زمان بن، نه و ده رۆمانی که من ده ستیشانم کردوون، جیتی خوبان ده کرده وه. بویه ده لیم ئینگلیزی زمان چونکه لانی که م یه کتیک له و رۆمانی که ناوی له لیسته که ی مندا هاتووه یانی (موبی دیک) هه تا کو ئیستاش تاراده یه که بۆ خوتنده وارانئ ته وروپا نه ناسراوه و زوریش له وه به گومانم که هم کتیبه جگه له و که سانه ی که کاریان لیکولینه وه و خوتنده وه نه ده بیاتی ئینگلیزیه، که سیکی دی به زمانی نه لمانی و ئیسپانی و یان فهره نسی خوتندیته وه. له سهدی هه زده هه مدا، به ره مه نه ده بییه کانی ئینگلیزی له فهره نسا زور ده خوتندران وه به لام له وه به دوا وه تا هم دوا بیانه ش، فهره نسییه کان گوئیان نه ده دایه نه و نو سراوانه ی که له و دیو سنووری ولاته که یان ده نو سران. هر له بهر نه وه شه که نه گهر نه و لیسته فهره نسییه کان ناماده ی بکن له سهد رۆمانی جیهان، به دلنیاییه وه نه و به ره مه مانه له خوی ده گرت که گه لانی ئینگلیزی زمان، نه گهر ناویشیان بیستن، که متر خوتندوویان نه وه. هم جیا وازه گه وره یه له بۆچووندا ده توانریت تاراده یه که به ئاسانی روون بکریته وه. هۆکار زورن، رهنکه که سیکی رۆمانیک هیتنه به بهرجه سته یی نشانی که سیکی بدات (ته نانه ت نه گهر نه و که سه خاوه نی برپاردانی دروستیش بیت) نه و که سه نه و رۆمانه زور به بهرزی بنرخیتی. نه و که سه رهنکه نه و رۆمانی له سهرده میکی تاییه تی ژیانی خویدا، یان له بارودوخیکدا خوتندیته وه که له روانگی کارتی کردنی کتیبه که له ودا، ناماده بییه کی تاییه تی تیدا

بووبیت. یان رهنکه ناوه رۆکی رۆمانه که، به هوی حه زه زاتیه کانی خوتنه ری نه و رۆمانه وه، زیاد له پتویست بایه خی پی درابیت و سهرنجی نه و خوتنه ری راکیشاوه. بۆ نمونه ده توانم مه زنده بکه م که نه گهر که سیکی شه یدا ی موسیقا بیت، رهنکه به خیرایی (مورس گوتست) به ره مه می هیتری هیندل ریچاردسون ره گهل ده رۆمانه گه وره که ی جیهان بخت. یان یه کتیک له خه لکی (فایف تاونس) که راستیژی (نارنولد بینت) له وه سفی رۆحی و نه خلایقی هاوشاریانی خوی خوشحالی کردوه، (چیرۆکی پیریزنان) که به ره مه می نه وه، له لیسته که ی خویدا تومار ده کات. نه مانه هه ردوویان به ره مه می چاکن، به لام پیم واییه که هیچ حوکمدانیکی بی لایه نانه، هیچ کام له م دوو رۆمانه بخته نیو خانه ی باشترین ده رۆمانی دنیا وه. جووری نه ته وه یی (ره چه له ک) خوتنه ر دلگیری و سهرنج راکیشان به هیندیکی کتیب ده به خشیت. هر نه م سهرنج راکیشیه شه که خوتنه ر هان ده دات که پتر له وه ی زورینه قبولیانه بایه خیان پی بدات. بۆ نمونه پیم وایه که هر فهره نسییه کی خوتنده وار نه گهر بیه ویت لیستیکی له م بابه ته ناماده بکات که من کردوومه، رۆمانی (شازاده خانم کلو) ی به ره مه می خاتو (لافایت) ده خاته نیو لیسته که یه وه کارتیکی دروستیشی کردوه. له بهر نه وه ی نه و کتیبه جیا وکی گه وره ی هیه. چونکه، یه که م رۆمانه که به سوود وهرگرتن له بنه ماکانی ده رووناسی نو سراوه. خودی چیرۆکه که، کاریگه رو حه ز بزوتنه. پاله وانه کانی به جوانی دارژاون. کتیبه که روون و به زمانیکی پاراو نو سراوه به جوړتیکی په سهندو شیوا، که م و پوخته. نه و کتیبه لیکولینه وه له سهر دیارده یه کی کومه لایه تی ده کات که له فهره نسادا هه مو قوتابیه کی قوتابخانه به باشی پیی ناشنایه، ژینگه ی نه خلایقی و مه عنه وی چیرۆکه که، بۆ هه مو قوتابیه کی فهره نسی به پیی نه و خوتنده وه و زانیاریانه ی که له سهر به ره مه کانی (کیرنی) و (راسی) هه به تی، ناشنایه و خوی پیوه گرتوه. چیرۆکه که دل فریینه کی تاییه تی هیه که ده رهنجی پیوه ست بوونیه تی به دره وشاوه تر بن سهرده می میژووی فهره نساوه. به ره مه میکی پر بایه خیشه که خراوه ته سهر پاشه که وتی سهرده می زپینی نه ده بیاتی فهره نساوه ده وله مند ی کردوه. سهره رای هه مو نه مانه ش، پاله وانه کانی نیو کتیبه که رهنکه له پیش چاوی خوتنه ره بهریتانی و نه مریکاییه کان زور وشک و بی رۆح بن و هه لسوکه وتیان ناسایی

بیت و ئەو ھەستەیی که سەبارەت بە شەرەف و ئابروو ھەیانە و گەرنگی دانیان بەپەلو کەسایەتی خۆیان، کەمبەخت بە گەلتەجاری خۆی بنوێت. من نالیم کە خۆینەرە بەریتانی و ئەمریکاییەکان ئەو مافەیان ھەبێت کە بەو جۆرە بێر بکەن، بەلام گەر ھات و ایان بێرکەدووە ھەرگیز ئەو کتیبە بە یەکێک لە باشترین دەرومانی جیھان لە قەلەم نادن. پێم وایە کە ھۆی سەرەکی ئەم جیاوازییە گەورەییە کە لە بیروپارادا ھەبێت دەربارەی بەھاو جیاوکی تاییەتیەکانی درۆمان، دەگەریتەووە بۆ ئەوێ کە درۆمان بەشیوەیەکی گشتی پەیکەریکی ناتەواو کەموکوری تێدا یە. ھێچ درۆمانیک بێ خەوش نییە. لەو دەرومانە کە من ھەلم بژاردوون تەنانەت یەکیکیشتان وەچەنگ ناکەوێت کە لەبەر ھۆبەکی تاییەتی پەخنی لێنەگەرن و ئەمەش ئەوکارە کە بەنیازم وەختیک گەیشتمە نووسینی پێشەکی بۆ ھەر یەکێک لەو درۆمانانە ئەنجامی بەدەم. لەبەر ئەوێ ھێچ ناخزمەتیە کە بە خۆینەر، لەو گەورەتر نییە کە بەشان و بال ھەلاگوتنی نابەجێ بۆ ھیندیک کتیب دەکرێت، ئەو کتیبانە کە زیاتر وەکو بەرھەمی کلاسیکی وەرگیرون و نووسراون. خۆینەر کتیبە کە دەخوینیتەووە دەبینیت کە روودانی فلان رووداو زۆر چاوەروان نەکرەو فلان پالەوانە کتیبە کە واقعی نییە، یان فلان وەسفە بێزارکەرە. ئەگەر خۆینەر کەسیکی توورەو توند بیت ھاوار دەکا و دەلێت: ئەو رەخنەگرانە کە دەلێن ئەم کتیبە شاکارە گەمژەن. ئەگەریش مرۆفیک ھێمن و لەسەرخۆ بیت، خۆی سەرزەنش دەکات و وا دەزانیت کە بابەت و ناوەرۆکی کتیبە کە لە تیگەیشتنی ئەو گەورەترەو بۆی نەنووسراوە. بەلام ئەگەر کەسیکی پشکینەر و کۆلنەدەر بیت، بەوردی و چاوەدێرییەو، بەلام بەبێ چێژ وەرگرتن، درێژ بەخویندەوێ دەدات، بەلام دەبێ درۆمان بەمەبەستی چێژ وەرگرتن بخویندەوێ و ئەگەر چێژ بەخوینەر نەگەبەنیت بێ نرخ. بەو گۆرەییە ھەر خۆینەریک بۆ خۆی باشترین رەخنەگری ئەو بەرھەمیە کە دەخوینیتەووە. چونکە ھەر بۆ خۆی دەزانیت چێژ لە چ شتیکی درۆمانە کە وەرەگرت و کامەشیان چێژی پێ نابەخشی. ھێچ لەمپەر و پابەندبوونیک لە خویندەوێ چیرۆکدا نییە. رەخنەگر لەو روانگەییەو دەتوانیت سوودبەخش بیت کە بلێ بەرای وی (ئەمەش مەرجیکی گەرنگ) نرخ و بەھاکانی ئەو بەرھەمی کە بە بەرھەمیکی مەزن ناسراوە کامەن و کەموکورییەکانیشی

چین. بەلام دەبێ لە پێش ھەموو شتی کەدا خوینەر لەو ناگادار بکرتەووە کە نابێ چاوەروانی بێ کەموکوری (کامل بوون) لە درۆمان ھەبێت و ئەمەش ئەو خالەییە کە پێشتریش و توومە. بەرلەوێ کە زیاتر لەمبارەییەو بەدویم، دەمەوێت شتی کە دەربارەی خویندەوێ چیرۆکەکان بلێم. درۆمانووس ئەو مافەیی ھەبێت کە داواکاری لە خوینەران ھەبێت. درۆمانووس ئەو ھەقەیی ھەبێت کە داوایان لێبکات کە ئەو پشوو درێژی و وردبوونەو ھەبێت کە بۆ خویندەوێ کتیبیکی سێ سەد یان چوارسەد لاپەرەیی پێویستە. ئەو بۆی ھەبێت داوا بکات کە خوینەر، ھیزی ھینانە پێش چا (خەیاالی) یان ھەبێت تابتوانن ئەو دیمەنانە بێنن پێش چاوی خۆیان کە نووسەر وینەیی کیشاون و دەبەوێت ھەزی خوینەر یان بۆ بێزوتیت و سەرەنجام، درۆمانووس ئەو مافەیی ھەبێت کە تەکا لە خوینەران بکات تا کەمبەخت ھاو دەردی بنوین: چونکە بەبێ ئەو ناتوانن بچنە نیو عەشق و نازارو مەترسی و بەسەرھاتەکانی پالەوانەکانی درۆمانە کە یەو. ئەگەر خۆینەر نەتوانیت لە بوونی خۆیدا شتی کە بداتە درۆمانە کە، ناتوانیت ئەو تام و چێژ وەرگریت کە پێویستە درۆمانە کە بیداتی. ئیستا روونی دەکەمەو کە بەپروای من ئەو تاییەتەندیانە چین کە درۆمانیکی باش و سەرکەوتوو دەبێ ھەبێت. درۆمانیکی باش، دەبێ خواوھنی ناوەرۆکیکی زۆر سەرنج راکیش بیت. مەبەستم لە ناوەرۆکی کە ھەر تەنیا سەرنجی کۆمەلە خەلکیک رانەکیشیت، جا ئەو کۆمەلە خەلکە چ رەخنەگران بن یان مامۆستایانی زانکۆ یان خویندەوارو شوفیری لۆریەکان یان قاپ شۆر بن. بەلکو مەبەستم ئەوێ کە ناوەرۆکی درۆمانە کە لەرووی مرۆییەو ھیندە بەرفراوان بیت کە ھەزی ھەموو ژن و پیاویک بێزوتیت. بۆ ئەوێ لە مەبەستە کەم تیگەن نمونە یە ک دەھینمەو: رەنگە کەسیک درۆمانیک دەربارەی سیستەمی پەرورەدەو فێرکردنی مۆنتیسۆری (Montessori) بنووسیت کە بۆ پەسپۆرانی ئەم بوارە زۆر گەرنگ و سەرنج راکیش بیت، بەلام من ناتوانم قەناعەت بەخۆم بێم کە ئەو درۆمانە لە چیرۆکیکی بێ سەرورەو بێ تام بەو لایە ھێچی دی بیت. درۆمانیکی باش، دەبێ بەشەکانی پێوەندیەکی لۆژیکیان بەیەکەو ھەبێت و قەناعەت بەخوینەر بەینیت. درۆمان دەبێ دەسپیک و ناوەرەست و کۆتایی ھەبێت و کۆتایی چیرۆکە کە دەرنجامی سروشتی دەسپیک بیت. دەبێ

پیشها ته کان چاوه پروانگراو بن، نهک ته نیا ههر ناوه پروۆکی رۆمانه که پهروه ده بکهن. به لکو ده بیت له خودی چیرۆکه که وه سه رچاوه بگرن و سهروه ده نین و پرۆین. ئەو بوونه وهرانهی که رۆمانووس خولقاندوونی، ده بی به جوړیک بن که خوینهر سه رنج بداته یه که به یه کیان و کاره کانیا ن پتویسته هه لقلو لای تاییه تمه ندییه رۆحی و فکری و ئەخلاقیه کان خویان بن. رۆمانووس نابیی قهت ئەو دهر فته به خوینهر بدات که بلتیت: (فلان و فلان کهس قهت ئاوا هه لسوکه وت ناکهن). به لکو ده بی به پیچه وانوه بیت و خوینهر بلتی: (ئوه ریک ئەو شته یه که من له فلان کهسم چاوه پروان ده کرد که بیکات). من پیم وایه که ئەگه ر پالنه وانه کان بۆ خویان سه رنج پاکیش بن زۆر باشتره. گوستاڤ فلوییر رۆمانیکی نووسی له ژیر ناو نیشانی (فیروونی سۆز)، ئەم کتیبه له نیو زۆریه ی رهنه گره پله یه که کاندای پزرو پیگه ی مه زنی هیه. به لام فلوییر به نه قهست پالنه وانای رۆمانه که ی خوی به که سیکی بی تام و بۆن خولقاندووه. له راستیدا ئەو مرۆقه هینده بی که لکه و دووره له تاییه تمه ندییه رۆحی و فکری و ئەخلاقیه کان، که گویدان به کاره کان و ئەو پیشها تانه ی که بۆ دیاریکراون نامومکینه و سه ره نجام ئەوه یه که ویرای ئەو هه موو لایه نه باشانه ی که کتیبه که هه نی، خویندنه وه ی کاریکی نهسته مه. پیم وایه که ده بی روونی بکه مه وه که بۆچی ده لیم پتویسته یه که به یه کی پالنه وانه کان سه رنجی خوینهر بۆلای خویان پاکیشن. ئەگه ر چاوه پروانی ئەوه مان له رۆمانووس هه بیت که ده بی کۆمه له بوونه وهریکی له سه داسه د نوئ بخلوقینتی، ئەوه چاوه پروانیه کی نابه جییه. چونکه ئەو هه وینه ی که رۆمانووس له بهر ده ستیدا یه، بریتییه له (سروشتی مرۆڤ). له گه ل ئەوه شدا که له دنیا دا هه موو جوړه مرۆڤیک وه چه ننگ ده که ویت، به لام جوړی مرۆڤه کان بی کۆتایی نییه و له سه دان سال له مه و به ره وه ئەوه نده چیرۆک و دراما و هه ماسه نووسراون، که ئەو شانسه بۆ نووسه ر زۆر که مه تا پالنه وانیکی له سه داسه د تازو نوئ بخلوقینتیت. کاتیک که به سه رها ته خه یالیه کان له پیش چاوی خۆمان به رجه سته ده که بن، تاکه بوونه وهریکی تازو نوئ (دۆن کیشوت) ه. به لام ئەگه ر بزانه رهنه گرتیکی زانا، بۆ ته ویش بنه چه یه کی دووری په یدا کردووه، سه رم ناسور میت). نووسه ر ئەگه ر بتوانیت له ده لاقه ی که سایه تی خوینه وه بۆ پالنه وانه کان برونیت ئەوا به خته وهره، ئەگه ریش خاوه نی که سایه تیه کی نااسایی بیت

ئوه ره واله تیکی داهینه رانه ی دلر فین به پالنه وانانه کان ده خشیته. ریک به و جوړه ی که هه لسوکه وتی هه ر پالنه وانیک ده بی له تاییه تمه ندیه رۆحی و فکری و ئەخلاقیه کان خۆیه وه سه رچاوه ی گرتبیت، قسه کردنیش ده بی هه ر به و شتیه یه بیت. ژنیکی مۆده خواز، ده بی وه کو ژنیکی مۆده خواز قسه بکات. ئافره تیکی زۆر بلتی ده بی وه کو ئافره تیکی زۆر بلتی بدویت و ساردی فرۆشیک وه ک ساردی فرۆشیک و پاریزه ر وه کو پاریزه ریک. حیواره کان نابیی تیکه ل و پیکه ل و بی سه روبه ره بن، نهک دهر فته به نووسه ر بدات تاراو بۆ چوونه کان خوی رابگه یه نیت. ده بی گفتو گو به کان بۆ نیشان دانی تاییه تمه ندییه رۆحی و فکری و ئەخلاقی ئەو که سانه بیت که ده دوین و به مه به سته ی به ره و پیش بردنی چیرۆکه که به کار بیریت. به شه کان (گپره وه) ده بی روون و به جی بن و نابیی درێژتر بن له پتویست بۆته وه ی پالنه ری که سه باسکراوه کان و ئەو بارودۆخه ی که تیی که وتوون روون و ئاشکراو قه ناعهت هینهر بیت. ده بی په خشانای رۆمان به ئەندازه ی پتویست ساده بیت بۆته وه ی هه ر که سیک ئەگه ر سووکه خویندنه واریه کیشی هه بیت، تینه میتی و پتویسته له گه ل ناوه رۆکیشدا یه ک بگرتته وه. هه ره کو چۆن پیتا ویتی باش درواو بۆ لاقیتی ریک و پیک له بارو گونجاوه. له کۆتاییشدا، رۆمان ده بی خافلینهر بیت. ئەم چۆنیه تیه م خستۆته کۆتاییه وه، به لام ئەمه تاییه تمه ندی سه ره کی و بنچینه یی رۆمانه، که به بی ئەمه یان هیچ یه کی که له تاییه تمه ندییه کان تری رۆمان که لکی نییه. چونکه هیچ مرۆڤیکی ژیر رۆمان به مه به سته ی فیروون و به رزکردنه وه ی ره وشت ناخوینیتته وه. هه ره ختیکیش ئەو که سه گه ره کی بیت فیری شت بیت یان فیری ره وشت به رزی بیت، ئەگه ر روو له و کتیبانه نه کات که بۆ ئەم مه به سته نووسراون گه مژه یه. به لام ئەگه ر رۆمانیک هه موو ئەم تاییه تمه ندیانه شی تیدابیت (داوکردنی ئەم هه موو چۆنیه تیه له رۆمان، داخواییه کی زۆره) وه کو موویه ک و درزیک که له به ردیکی گرانبه ادا بیت، که موکورییه که (کامل) بوون مه حال ده کات. کورته چیرۆک پارچه حیکایه تیکه که په یوه سته به کورتی و درێژیه که به وه و ده توانریت له نیوان ده خوله ک تایه ک کاتر میتردا بخویندریتته وه. کورته چیرۆک ده رباره ی بابه تیکه که به باشی گپه ردا بیتته وه، ده رباره ی روودا ویتیک یان زنجیره روودا ویتیکه که پتوه ندی نزیکیان پیکه وه هیه و ده دویت. جا بابته که چ ماده ی بیت یان

مه‌عنه‌وی. له‌م پرووه‌ویه که‌ئو کاره‌ی که‌ کورته‌ چیرۆک‌ باسه‌که‌ی ده‌ست پیده‌کات و کۆتایی پێ ده‌هینیت، کامله‌. مومکین نییه‌ شتیکی لێ زیاد بکریت یان لیبی فری بدريت. پیم وایه‌ لیره‌دا گه‌یشتن به‌ قوناغی کاملبوون هاتوته‌دی و کارتیکی دژوار نییه‌. به‌لام رۆمان داوینی پێ سنوره‌، رۆمان رهنگه‌ به‌دریژی جه‌نگ و ناشتی یان به‌ کورتی کارمه‌ن بیت. له‌ جه‌نگ و ناشتیدا زنجیره‌ رووداوێک پیکه‌وه‌ گریدراون و کۆمه‌له‌ پالنه‌وانیک له‌ ماوه‌یه‌کی زمه‌نیدا نیشان دراوین. ئه‌وجا سه‌رنج بده‌ن: نووسه‌ر بۆ ئه‌وه‌ی رووداوه‌کانی نیو چیرۆکه‌که‌ی له‌پیش چاوی خوینهر به‌چاوه‌روان کراو نیشان بدات و پالنه‌وانه‌کانی خۆی به‌دیار بخات و بیان قبولین، ناچاره‌ هیندیک رووداو که‌ پێوه‌ندیان به‌ چیرۆکه‌که‌ی ئه‌وه‌وه‌ هه‌یه‌ به‌لام بۆ خۆیان به‌ته‌نی سه‌رنج راکیش نین بخاته‌ پروو. رووداوه‌کانی نیو رۆمان به‌زۆری پێوستیان به‌وه‌ هه‌یه‌ که‌ به‌ مه‌ودایه‌کی زمه‌نی، له‌یه‌کدی جیا بکرینه‌وه‌و نووسه‌ر بۆ ئه‌وه‌ی هاوسه‌نگی نووسینه‌که‌ی خۆی رابگریت، ناچاره‌ هه‌تا ئه‌و جیه‌ی که‌ توانای هه‌یه‌، که‌ره‌سته‌یه‌ک بخولقین تانیوان ئه‌و مه‌ودایه‌ی پێ پر بکاته‌وه‌. ئه‌و که‌ره‌ستانه‌ یان به‌شانه‌ وه‌کو پردی چیرۆکه‌کان وان. هیندیک له‌ نووسه‌ران هه‌ولیان داوه‌ تا له‌ دروست کردنی ئه‌و پرده‌نه‌وه‌وه‌ هه‌ر بۆیه‌ش له‌ رووداوێکی به‌رچاوه‌وه‌ بازیان داوه‌ بۆ رووداوێکی به‌رچاوی تر. به‌لام من هه‌یج بابه‌تیکم پێ شک نایه‌ که‌ به‌م کاره‌ سه‌رکه‌وتوو بویت. زۆریه‌ی رۆماننوسان خۆیان ده‌ده‌نه‌ ده‌ستی قه‌ده‌رو به‌سه‌ر ئه‌و پرده‌نه‌دا رته‌ دهن. ئه‌م په‌رینه‌وه‌ی ئه‌وانیش به‌ کارامه‌یه‌کی زیاتر یان که‌متر نه‌نجام ده‌دریت. شتیکی هه‌یه‌، ئه‌ویش ئه‌وه‌یه‌ که‌ ئه‌گه‌ری زۆر هه‌یه‌ له‌کاتی په‌رینه‌وه‌یان به‌سه‌ر ئه‌و پرده‌نه‌دا کاره‌که‌یان ماندووکه‌ر بیت. نووسه‌ر بۆ خۆی مرۆقه‌وه‌ حه‌زو ئاره‌زووی هه‌ن. شل و شوق بوونی قالب (Form) به‌تایبه‌تی به‌و شیوازه‌ی که‌ له‌ به‌ریتانیا و روسیا رۆمانی پێ نووسراوه‌، ئه‌و ده‌رفه‌ته‌ ده‌داته‌ رۆماننوس تا ده‌رباره‌ی هه‌ر بابه‌تیک که‌ دلخوازی خۆیه‌تی قه‌له‌م پرۆکتینی و درێژداری بکات. که‌متر رۆماننوسیکیش به‌و هه‌یزه‌ فکریه‌ یان بۆنی په‌خه‌بی و جه‌نگ ده‌که‌ویت که‌ بتوانیت ده‌ستنیسانی ئه‌وه‌ بکات که‌ ئه‌و بابه‌ته‌ دلخوازه‌ی خۆی هه‌رچه‌نده‌ش که‌ بۆ خودی وی سه‌رنج راکیش بیت، به‌لام تا ئه‌و کاته‌ی که‌ له‌ پیکهاته‌ی رۆماندا بوونی پێوست نه‌بووه‌،

نابج له‌و رۆمانه‌دا بگوجیندریت. جگه‌ له‌مه‌ش، هه‌ستیاریه‌تی رۆماننوس له‌ به‌رامبه‌ر شیوازه‌کانی نووسه‌ری سه‌رده‌می خۆی و قبول کردنی ئه‌م (مۆد)انه‌ له‌لایه‌ن خۆیه‌وه‌، تا ئه‌ندازه‌یه‌ک خۆی لێ به‌دوور ناگیریت. چونکه‌ به‌شیه‌یه‌کی گشتی هه‌ستیار ی زیاتره‌ له‌ خه‌لکانی تر. هه‌ر له‌به‌ر ئه‌وه‌شه‌، به‌زۆری رۆماننوس ناچار ده‌بیت ناشتیک بنوسیت که‌وه‌ختیک ئه‌و (مۆده‌) به‌ به‌سه‌رچوو، نووسینه‌که‌ی ئه‌ویش کیش کردن و دلگیریه‌که‌ی خۆی له‌ده‌ست ده‌دات.

با نمونه‌یه‌کتان بۆ بینه‌وه‌: هه‌تا که‌ سه‌ده‌ی نۆزده‌هه‌م رۆماننوسه‌کان هینده‌ گوێیان نه‌ده‌دایه‌ دیمه‌نی چیرۆک و بۆ باسکردنی هه‌موو ئه‌و خالانه‌ی که‌ سه‌بارته‌ به‌ (دیمه‌ن) بوو و ده‌یانویست وه‌سفی بکه‌ن، دوو سنج وشه‌ به‌س بوو. به‌لام وه‌ختیک که‌ (قوتابخانه‌ی رۆمانسیه‌ت) مه‌یل و سه‌لیقه‌ی گشتی داگیرکرد، وه‌سف بۆ وه‌سفکردن بوو به‌ باو (مۆده‌)، ئه‌و پیاوه‌ی که‌ ده‌یویست فرچه‌ی ددان شوشتن له‌ ده‌رمانخانه‌یه‌ک بکریت، نووسه‌ر تا بۆی باسی ئه‌و خانوانه‌ نه‌کردبا یان که‌ به‌ته‌نیشیاندا تیده‌په‌ریت و له‌نیو دوکانه‌کاندا چ شتیکی بۆ فرۆشتن دانراوه‌، نه‌یده‌توانی پێی بنیته‌ سه‌ر شه‌قام. به‌ره‌به‌یان و ئه‌و خۆره‌ی که‌ خه‌ریکی ئاوابوون بوو، شه‌وی پر له‌ ئه‌ستیره‌و ئاسمانی سامال، ئه‌و مانگه‌ی که‌ سه‌ری وه‌ده‌ر ده‌هیناو رهنگی کال ده‌بۆوه‌ ده‌رباری خۆشان و شه‌پۆلاوی و ئه‌و کێوانه‌ی سه‌ریان به‌ به‌فر داپۆشرا بوو و دارستانه‌ چو تاریکه‌کان، ئه‌مانه‌ هه‌موویان هه‌لیان بۆ نووسه‌ر ده‌ره‌خساند تا که‌ وه‌سفه‌کانیان بێ کۆتایی بن، زۆریه‌ی ئه‌و وه‌سفانه‌ هه‌ر بۆ نووسه‌ر ده‌ره‌خساند تا که‌ وه‌سفه‌کانیان بێ کۆتایی بن. زۆریه‌ی ئه‌و وه‌سفانه‌ هه‌لیان بۆ خۆیان جوان بوون، به‌لام په‌یوه‌ندی راسته‌وخۆیان به‌ناوه‌رۆکی چیرۆکه‌که‌وه‌ نه‌بوو، ماوه‌یه‌کی دوورو درێژی پێچوو هه‌تا نووسه‌ران په‌یان به‌وه‌ برد که‌ وه‌سفی دیمه‌نیک هه‌رچه‌نده‌ش که‌ شاعیرانه‌ بیه‌ته‌ به‌رچاوه‌ به‌شیه‌یه‌کی له‌باریش باسی بکریت بێ سووده‌ مه‌گه‌ر ئه‌وه‌ی که‌ پێوست بیت. واته‌: یارمه‌تی نووسه‌ر بدات بۆ گه‌شه‌پیدانی چیرۆکه‌که‌ی یان خوینهر له‌و که‌سانه‌ ئاگادار بکاته‌وه‌ که‌ له‌ دیمه‌نه‌که‌دا به‌شدارن و ئه‌و بابه‌ته‌ی که‌ پێوسته‌ بزانیته‌ خوینهری لێ تیبگه‌یه‌ندريت و بلێ:

له‌ رۆماندا، وه‌سف کردنی زیاد له‌ پێوستی دیمه‌نه‌کان، که‌مووکورییه‌کی به‌رته‌که‌وته‌

به لّام خه وشيكي ديكهش ههيه كهوا پينده چيت په يوه ندى به (زات)ى رۆمانه وه هه بيت. له بهرته وهى رۆمان بهر هه ميكهو باس و خواسى زۆرى تيدايه و نووسيني لانى كه م پيويستى به چه ندين حهفته و مانگ و جارى واش ههيه چهند ساليكي كات گه ره كه. له بهر ته وه شه كه بۆ نووسه ناگو نجييت كه له و ماوه يه دوورو دريژه دا، له ژير كار بگه رى ئيلهامى خويدا شت بنووسيت. من حهز ناكم تهو وشه يه به كار بينم. تهو وشه يه كاتييك ده ربه رى په خشان به كار ده برتت. خو رانان و خو ده رختنى تايه تى هه يه و من وام پي باشتره كه بۆ شاعيره كانى به جى بلّيم. تهو هونه رى كه شاعير به كارى ده بات، لهو هونه ره به رزو جوانتره كه كه رسته يى كارى رۆمان نووسه، به لّام رۆمان نووس تهو پاداشته يى هه يه كه شيعريك هه تاكو زور خوش نه بيت به بهر هه ميكي بى بايه خ له قه لّم ده درتت، ته مه له كاتييك دايه كه رهنكه رۆمانيك زۆرى كه موكورى تيداييت، به لّام سه ره راي ته وه ش به هيچ جورتيك بى بايه خ و بى كه لك نييه، بۆ به رۆمان نووس ته گه به هو يى (ئيلهام) يشه وه نه بيت له ژير كار بگه رى شتيكه وه ده نووسيت و ده لّى كه چونكه پيويستيم به وشه يه كى باشتر هه يه، ده بى له (بيئاگايى) دا ناوه كى دانيم. رهنكه له بهر ته وه بيت كه زار وهى ناوبرا و تاراده يه ك شارا وه يه و مانا كه ي و نه، بتوانيت تهو هه سته يى كه نووسه ريك له كاتى كار كرديدا هه يه تى، به باشى ده ر بريت نووسه كاتييك قه لّم له سه ر كاغه ز ده گيرتت، وا هه ست ده كات كه جولهر يكي چالاكه، جولهر يكه كه له راستيدا، ته نيا نووسه ريكه و به س پاشان ده بينيت و كه كۆمه له شتيك ده نووسيت كه پيشتر نه يده زانى كه ده يانزاني، له جييه كه وه كه نازانى كوويه، بيرۆكه ي چاك و له بار رووى تيده كه ن. خه يالى چاوه روا نه كراو، كه نازانى كوويه، بيرۆكه ي چاك و له بار رووى تيده كه ن. پيم وا نييه كه ليره دا شتيكى زور نه يني دار هه بيت. بهو مانا يه يى كه بى شك خه يال و مه زه ندى چاوه روا نه كراو هو كارو ده ر نه جامى ته زموننه دوورو دريژه كانى رابردوه. بير كر دنه وهى خوش، له بانگه شه كر دنى ته نديشه كانه وه هه لده قوليت و تهو شتانه يى كه نووسه ر پيى و ابوو نايانزانييت له گوشه و كه نارى زه ينى دا هه لگير ابوون. له ناكو له بى ئاگا دا اييدا تهو شتانه هه لده كيشيته سه رى و له ته ختايى دا به سه ربه ستي له قه لّم ده ر ژيته سه ر كاغه ز. به لّام بيئاگايى بوخوى بر بار ده ره و ناتوانتت زور پشت

به كاروبارى به سترتت. ناتوانتت گوشار بخريته (سه رى) و ئيراده هه رچه نده ش كه هه ولّ بدات، تواناي ته وهى نييه (بيئاگايى) ناچار به چالاكى بكات. وه كو بايه ك وايه كه له هه ر جييه ك پيى خوش بيت هه لده كات و وه كو تهو بارانه وايه كه به شتيوه يه كى يه كسان به سه ر چاك و خراپدا ده باريتت. نووسه رى خاوه ن ته زمونن بۆ ته وهى به مه رايى كردن و فريودان بيئاگايى بۆ يارمه تيدانى خو يى په لكيش بكات شتوازي جورا و جورى هه يه. به لّام جارى وايه بى ئاگايى سه رسه ختى ده كات و تهو وه خته يه كه نووسه ر به (ته نيا) ده مييتته وه. چونكه رۆمانيش بهر هه ميكي دريژه بۆ به تهو (ته نيا) ييه زور تووشى نووسه ر ده بيت. بۆ به وه ختيك نووسه ر به ته نيا مايه وه هه ر ته وه ندى پينده كريت كه پشت به هيتزو هه ولّ و كووشه گشتيه كانى خو يى به ستييت و ته گه ر بتوانيت بهو كه ره ستانه سه رنجى خوتنه ر اكيشتييت، موعجيزه يى نواندوه. كاتييك كه ده بينين رۆمان نووس ده بى له گه لّ چه ندين گرفتى جورا و جوردا ملمانى بكات و خو يى له چه ندين مرده و زينده بپاريزتت و پيمان سه ر ناييت كه گه و ره ترين رۆمانه كانيش كامل نين و له كه موكورى به دوور نين، به لّام من ته وه م پيى سه يره چون بووه كه تهو رۆمانانه له راده به ده ر نه كاملن. زياتر له بهر ته مه شه كه هه لّ بژار دنى ده رۆمان كه پييان بگوتريت ته مانه باشترين رۆمانن، مومكين نييه. من ده متوانى ليستتيك له ده رۆمانى تر ناماده بكه م كه له بهر چه ند هۆيه ك وه كو تهو ده رۆمانه بهر جه سته و سه ركه و تون كه هه لّ بژار دون. تهو رۆمانانه ش كه له و ليسته دا ده بوون ته مانه ن: ۱- ئاناكار نينا ۲- تاوان و پاداشت ۳- كيژه كه يى مامه بيتت ۴- ته شكه وتى پارهما ۵- چاوبه سته كى ۶- تريسترام شاندى ۷- قانيتى فاير ۸- ميدل مارچ ۹- بالويژه گه و ره كان ۱۰- جيل پلاس. ده متوانى بۆ هه لّ بژار دنى تهو ده رۆمانانه و ته وانه شى كه ئيستنا ناوم هيئان، به شيويه كى يه كسان به لّگه و پاساوى به جييه يئمه وه. چونكه ته وهى ده ستيش نام كر دوون به دلّ و حه زى خو م بووه. واپينده چى كه جاران خه لك پييان خوش بوويتت كه تهو رۆمانانه يى ده يان خوتنه وه دريژ بن. هه ر بۆ به ش زۆريه يى نووسه ران تووشى زه حمه ت و سه ر ئيشته ده بوون و بۆ ته وهى پتر له وهى كه رۆمانه كه يان پيويستى پييه تى كۆمه له بابه تييك ناماده بكه ن بۆ ده زگا كانى بلا و كر دنه وه. بۆ تهو كار هه نووسه ر ريگايه كى ئاسانى هه لده بژار د، رووداو گه ليكي له نيو رۆمانه كه يدا

دهگونجانده كه چارى و ابو له بهر در ژيبيان ده توانرا به روماني بچووك ناوبريت. ئه و رومانه بچووكانهش كه تا زور پيوه ندييان به ناوهرۆكى سه ره كي رومانه كه وه نه بوو يان هه نه بهي به جوړيكي و ناريتك به رومانه سه ره كييه كه وه لكيتنر ابوون كه بو خوينه ران كه متر پاساو هه لگرو شيواي قبول كردن بوو. سترفانتيس له (دۆن كيشوت) دا، زور به هيمنى و بى ده ربه ستي ئه م كارى ئه نجام داوه و له م رووه وه، هيچ نووسه ريتك تۆزى پى ناشكيني. ئه و به شه زيادانه هه ميشه وه كو په له يهك له قه له م دراون كه له سه ره به ره هه ميكي نه مر نيشتبيت و سه ر نجام ئيستا ده بى خوينه ر دۆن كيشوت به بى تا قه تى بخوينتته وه. بو ئه م رومانه ي، ره خنه ي ئه ده بى به توندى هيرشى كرده سه ر سترفانتيس و هه ر ئه و هيرش كرده سه ره ش بووه هوئى ئه وه ي كه سترفانتيس له به شى دووه مى كتيبه كه بيدا خوئى له و دريژ دادرييه ي به دوور بگريت و شتيكي و اى خولقاند كه زورينه به مه حالى ده زانن واته: پاشماوه ي روماني دۆن كيشوت باشتر ده رچوو له به شى به كه مى . به لام ئه م مه سه له يه نه بووه له مپه ره له به رده م نووسه رانى دواتردا (كه بيشك ئه و ره خانه يان نه خوئيدبووه) تا له م كه ره سته ئاسان و بى سه ر ئيشه يه ، كه لك وه رنه گرن و كتيبي قه باره گه وه ي (شياوى فرۆشتن) بده نه كتيبخانه كان.

له سه ده ي نۆزده هه مدا، شيوازيكي نوئى بو چاپ و بلاوكرده وه ي كتيبه كان هاته كايه وه و روماننووسه كانى تووشى دنه دانتيكي تازه كرد. گوڤاره مانگانه ييه كان كه به شيكي زوربان بو (ئه ده بياتى سه بك) ته رخان كرديوو، سه ركه وتنيكي گه وه يان به ده ست هينا. ئه لبه ته (ئه ده بياتى سه بك) ناو نيشانتيكه كه تارا ده يه ك به كه م گر تنيه تى. ئه م سه ركه وتنه ده رفه تى بو نووسه ران ره خساند تا به ره مه كانيان به شيوه ي زنجيره پيشكه ش به خوينه ران بكن و بو خوشيان قازانجيان پى بگات. هه ر له ده وروبه رى ئه و روژگارده دا، ده زگاكانى بلاوكرده وه له به رژه وه ندى خوئيانيان ده ده يت، به ره مى ئه و نووسه رانه ي كه له لاي خه لك په سه نديوون له يه ك به شدا و هه ر له و مانگه دا بلاوى بكه نه وه.

سه باره ت به هه ردوو جوژه كه، نووسه ران بوئديان له گه ل ده زگاكانى راگه ياندن و بلاوكرده وه دا مو ر كرد كه بو پر كرده وه ي چهنه لا په ريه كي ديار بكر او، چهنه بابه تتيكي ديار بكر او پيشكه ش بكن، ئه م ئاراسته يه ش نووسه رانى بو دريژدادرى هاندا. له فه ره نسا

كه هه قده ستي نووسه رانيان به دي ر ده دا، نووسه ران هيچ بيانوويه كيان بو خوئيان نه ده هيشته وه كه ئه وه ندى توانيان هه بيت (ديري) زياتر نه نوسن. ئه وانه كرتكار گه ليتك بوون و ده بوايه بژيوى ژيانيان دا بين بكن. پيوسته ئه وه ش بلتين كه ته نانه ت له م رو ه شه وه كاريكيان به ئه نجام نه گه ياند. جاريكيان له كاتيكد ا كه (به لزاك) چوو بووه ئيتاليا و كه وتبووه ژير كاريگه رى هونه ره شيوه كارييه كه ي ئه وى (كى هه به كه نه كه ويته ژير كاريگه رى ئه و هونه رى ئه وى) ده ستي له نووسيني رومانه كه ي هه لگرت تا بابه تتيك له رومانه كه بيدا بگونجيتيت، ئه م بابه ته نوويه ش جگه له وتاريك ده رباره ي ئه و ويتانه هيجى دى نه بوو. به گوته رى دان پيسانى خودى نووسه رانى ئه و چيروكانه ي كه پاشماوه يان هه يه ، ده زانين كه جارى و ا هه به ته نانه ت باشترينه كانيشيان، واته: ديكنز و تيكرى و ترولوپ، و ايان ده ديت كه ناچار بوون به پيشكه ش كردنى هه ر به شيكي چيروكه كيان له ميژوويه كي ديار بكر او دا، ئه مه ش به رپرسياره تتيكي بيتزار كه ره. كه واته جبي سه رسوپمان نيبه كه رومانه كانى خوئيان به شروشا ل ده تاخنى و ديسانه وه سه ير نيبه كه چيروكه كانيان پر ده كرد له به سه ره ات و رو داوى نابه جي و دوور له ناوه رو ك.

جاريكيان ده زگاكانى بلاوكرده وه به ديكنزبان گوت كه يه كييك له چيروكه مانگانه كه ي له دوو (فو رم) واته شازده لا په ره كه متره و كه واته كورته. هه ر بو به ش ديكنز ناچار بوو دانيش و ئه وه ندى كه پتي ده كريت چيروكه كه ي ليتك بكيشيتته وه ئه و له و جوژه نووسينانه دا كارامه بوو، به لام روون و ئاشكرايه كه ئه گه ر ئه وه ي ديكنز له چيروكه كه ي زيادى كرد ئه گه ر به پيوستى زانيبايه بو چيروكه كه ي هه ر له سه ره تادا ده ينوسى. به لام هيچ هو به ك نيبه كه خوينه ر له به رامبه ر كه موكوپه كانى روماندا خو راگر و پشو دريژ بيت. جا ئه و كه موكوپه يانه چ په يوه ست بن به بيتكه اته ي رومانه كه يان لاوازي و بى توانايى نووسه ريان نه گونجاني بيت له گه ل باو (مو ده) ي روژدا يان په يوه ندى به شيوازي بلاوكرده وه يه وه هه بيت. مرؤقتيكي ژير قه ت رومان بو جيبه جي كردنى ئه ركى سه رشانى ناخوينتته وه، به لكو به مه به ستي خو خافلان دن ده بخوينتته وه خوينه ر گه ركيه تى خوئى فه راموش بكات، به وه رازيبه كه چه زى بو پاله وانه كانى رومان بيزويت و ده يه ويت بزانيت داخو ئه وان له هه لومه رجيتيكي تايبه تيدا چى ده كهن و چيان به سه ر ديت. خوينه ر له نازارو

مهینه تیبه کانیان نارحهت و له خویشیه کانیسیان خویشحال ده بیت و خوئی ده خاته جیتی ئەوان و تا رادهیهک وهکو ئەوان ژیان به سەر ده بات. ئەو بۆچوونانەیی که پالەوانەکان سەبارەت به ژیان هەیانە و شیوازی وەرگرتنیان له مەسەله فکریه گەورەکان، جا چ به قسه دەر بپر دیت یان له گۆرە پانی کردەوه دا بیت، له خوینەر دا، کاردانەوهی سەرسورمان، دلخوئی، توورەیی و بیزاری دروست ده کات. به لām خوینەر به هۆی غەریزه وه دەزانیت که حەزەکانی وی له کویتان و وهکو گیانله بهر تیک که به دوا ی بۆنی نیچیره که ی ده که ویت، خوینەریش به هەمان شیوه به دوا ی بۆنی حەزەکانیدا ده گەریت. به لām جاری وا هەیه به هۆی ئەو که متهرخه مبهی که نوسەر له کاره که یدا کردوویه تی، خوینەر شوینی بۆ نه که ی لی بزر ده بیت و ئەو کاته به که به ملا و لا دا ده گەر ی بۆ ئەوهی دووباره بۆنه که بدۆزیتته وه. واته. هیندییک له به شه کانی کتیبه که ده پهرین ی و بی ئەوهی بیان خوینیتته وه به سەریاندا باز ده دات.

هه موو که سیک به شیک له بابەته کانی ده پهرین ی. به لām ئەم په راندنه به بی ئەوهی زیان به خوینەر بگه یه نیت، کاریکی ئاسان نییه. هه تا ئەو جیهی که من بزنام، ئەو کاره لیها تووییه کی سروشتی گەر که یان ده بی له ریگی ئەزمونه وه به دهستی هینا بیت.

(دوکتۆر جۆنسۆن) (۱) بی باکانه به شیک له بابەته کانی هه موو کتیبیک ی ده په راندن و به سەریا باز ده دا. (بازۆل) (۲) پیمان ده لیت: که دوکتۆر جۆنسۆن به ئاسانی ده یوانی ده ستنیشانی به شه بی بایه خه کانی هه موو کتیبیک بکات به بی ئەوهی زه حمهت به خوئی بدات و له ده سپیکه وه هه تا کو تایی بیخوینیتته وه. به لām بیگومان مە به ستی بازۆل لهو کتیبانه یه که زانیاری ده دهنه خوینەر. ئەگەر خویندنه وهی رۆمانیک بیزار کهر بیت، وا باشته که قهت نه خویند ریتته وه. به لām به داخه وه، له بهر ئەو که موکورییه به ره تیبیانه ی که له پیکهاته ی رۆماندان یان به هۆی که متهرخه می نوسەر له کاره که یدا، یان شیوازی بلا و کردنه وهی رۆمانه که، ژماره ی ئەو رۆمانانه یه کجار که مه که مرۆف بتوانیت به شوق و زه وقه وه سەر له بهر بیان خوینیتته وه و به دوا یاندا بچیت. وازه یان و په راندنی به شیک له کتیب، رهنه که خوویه کی خراب بیت. به لām شتیکه و به سەر خوینەر دا سه پینرا وه. خوینەر هه ر که دهستی به باز دان کرد به سەر هیندییک له به شه کانی رۆمان ئیدی ناتوان ریت راگیر

بکرت و هه ریبه ش رهنه که زۆر بابەت له ده ست بدات که سوودی پی ده گه یه نن. واپیده چی که له رۆژگاری رابردو دا، خوینەر ان له ئیستا پشوو درتتر بووین. جار ان هۆکاره کانی خو خافلان دن و سه یران که م بوو، هه ر بۆبه ش کاتیکی زیاتریان به ده سته وه بوو بۆ خویندنه وهی رۆمانه درتته کان. ئەمه له کاتیکی که ئیستا ئەو رۆمانانه (به لای ئیمه وه) نائاسایی دینه به رچاو. رهنه که جار ان خه لک له و باز دانه و به شه نابه جیبانه نارحهت نه بووین که ده بوونه هۆی بچرانی به سه رهاته که، به لām هیندییک له و رۆمانانه ی که به دهستی ئەو که موکوریانه وه ده نالین، له نیو لیستی گه وره ترین ئەو به ره مه مانه دان که تا کو ئیستا نووسرا ون. له م رووه وه جیهی داخه که خوینەرانی ئەو جو ره رۆمانانه له بهر هۆی ناوبراو، رۆژه رۆژ ژماره یان له که می ده دات. بۆ هاندانی خوینەر انیشه به مه به ستی خویندنه وه یان که ئەم کو مه له کتیبه ده ستنیشان کرا وه. له م ده رۆمانه دا، هه ولدرا وه جگه له و شتانه ی که چیرۆکی سه ره کی نوسەر به یان ده کات و بیرو بۆچوونی په یوه نندار و گرتدرا و به چیرۆکه که وه ئاشکرا ده کات و ئەو پالەوانانه ی که نوسەر خو لقا ندوونی به باشی نیشان درا ون، دهنه هه موو به شه کانی تری کتیبه که بیه ریند ریت و لاد ریت. هیندییک لیکۆله ره وهی ئەده بی و کو مه لیک مامۆستای زانکو و ره خه گران ها وار ده که ن: که برینه وهی ده ست و قاچی شا کاریک به راستی کاریکی نار ه و ا و بیزار که ره و ده بی هه موو شا کاریک نوسەر چۆنی نووسیوه ئا واش بخویند ریتته وه. به لām ئایا به راستی خوینەر ان ئەم کاره ده که ن؟ من پیشنیار ده که م که خوینەر ان به سەر ئەو شتانه دا باز بدن که بایه خی خویندنه وه یان نییه و له وانه شه هیندیکیان هونه ری په راندن له هیندییک له و به شانە ی هه ر کتیبیکیان له به رژه وه ندی خو یان، له خو یاندا په روه رده کرد بیت. به لām زۆریه ی خه لکی، ئەم هونه ر یان تیدا نییه. هه ر له بهر ئەمه شه که به دل تیا بییه وه وا باشته که ئەو که سه ی توانا و سه لیه ی ده ستنیشان کردنی تیدا یه، ئەو کاره یان له جیاتی بکات و ئەگەر له عۆده ی ئەو کاره هات، ده توانیت رۆمانیک بداته ده ست خوینەر که وشه به وشه ی ئەو کتیبه به تام و چێژه وه بخوینیتته وه. (کو لیر یج) (۳) سه بارهت به دۆن کیشۆت گوتی: (ئەو کتیبه پیوسته جاریک سه رله بهر بخویند ریتته وه و پاشان چاویکی سه ری پی پیدابخشین ریتته وه). زۆر پیده چیت که مه به ستی کو لیر یج ئەوه بیت که هیندییک

به‌شی رۆمانی دۆن کیشۆت ئه‌وه‌نده خۆینه‌ر ماندوو ده‌کات و ته‌نانه‌ت پرۆپوچیشه، که هه‌ر هه‌ستتان به‌م مه‌سه‌له‌یه کرد، خۆینه‌وه‌ی دووباره‌ی کات به‌ فیرۆ دانه. (دۆن کیشۆت) کتیبیکی زۆر مه‌زن و گرنکه و ئه‌و که‌سه‌ی که کاری لیکۆلینه‌وه‌یه له‌سه‌ر ئه‌ده‌بیات، بێ چه‌ندوچوون ده‌بێ، جارێک سه‌رله‌به‌ر بیه‌خۆینیه‌وه (من بۆ خۆم سه‌ جارێک له‌ ده‌سه‌پکه‌وه تا کۆتایی خۆینه‌وه‌مه‌ته‌وه)، سه‌ره‌رای ئه‌وه‌ش، ناتوانم له‌وه زیاتر که پێم وایه‌ت خۆینه‌ری ئاسایی، ئه‌و خۆینه‌ره‌ی که رۆمان به‌ مه‌به‌ستی چیژلیتیه‌رگرتن و خۆخافلانده‌خۆینیه‌وه، ئه‌گه‌ر به‌شه‌ بێزارکه‌ره‌کانی بیه‌رپێتی و هه‌ر نه‌یان خۆینیه‌وه، شتیکی له‌ کیس ده‌چیت. بێشک خۆینه‌ری (دۆن کیشۆت) له‌و به‌شانه‌یدا که په‌یوه‌ستن به‌و شه‌والیه‌ نه‌جیبه‌ و خزمه‌تکاره‌ تووند و تیژه‌که‌ی، که ئه‌وه‌نده دلخۆشکه‌ر و دلفرینه، چیژتیکی زۆر وه‌رده‌گریت. رۆمانیکی دیکه‌ش هه‌یه که بێگومان زۆر گرنکه، به‌لام ئه‌گه‌ر بمانه‌ویت به‌ به‌ره‌میکی مه‌زنی له‌ قه‌له‌م ده‌بین، ده‌بێ که‌می‌ک هه‌له‌سته‌ بکه‌ین. ئه‌و رۆمانه‌ش (کلاریسیا) ی سامۆیل ریچارده‌سۆنه. کلاریسیا له‌ روه‌ی درێژه‌یه‌وه، بێجگه‌ له‌ خۆینه‌رانی سه‌ر سه‌خت و کۆلنه‌ده‌ر، هه‌موو خۆینه‌ریکی تری رۆمان ماندوو ده‌کات. ئه‌گه‌ر به‌رگیکی کورته‌کراوه‌ی ئه‌و کتیبه‌م وه‌چه‌نگ نه‌که‌وتبایه، قه‌ت نه‌مه‌ده‌توانی خۆم بۆ خۆینه‌وه‌ی قایل بکه‌م. کورته‌کردنه‌وه‌ی کلاریسیا ئه‌وه‌نده لیهاتتوانه‌ ئه‌نجام درابوو که هه‌ستم نه‌ده‌کرد که لیبی فریدراوه، کورته‌کردنه‌وه‌ی کتیبیک، به‌ هیه‌چ جوژیک شیای سهرزه‌نش کردن نییه، پێم وایه‌ که هیه‌چ شانۆیه‌ک به‌بێ ئه‌وه‌ی که له‌ کاتی پرۆقه‌کردنیدا چه‌ند به‌شیکی لێ فریدراویت، هینراویتته سه‌ر ته‌خته‌ی شانۆ و ئه‌م کورته‌کردنه‌وه‌یه‌ش له‌ به‌رژه‌وه‌ندی نمایشه‌که‌دا‌بووه.

من هیه‌چ هۆیه‌کم پێشک نایه‌ت که بۆ ده‌بێ سه‌باره‌ت به‌ رۆمانیش ئه‌و کاره نه‌کریت. ئاگادارین که زۆریه‌ی ده‌زگا بلاوکه‌ره‌وه‌کان کۆمه‌له‌ سه‌رنووسه‌ریکیان هه‌یه که کاریان ته‌نیا ئه‌مه‌یه و له‌ زۆر بابه‌تدا، ئه‌و کتیبانه‌ی که ئه‌م سه‌رنووسه‌رانه کورتیان کردنه‌ته‌وه، سه‌دقات له‌ نووسه‌یه‌ سه‌ره‌کی باشتریوه، ئه‌گه‌ر خۆینه‌ران ره‌غه‌بته‌یان بکه‌ویتته سه‌ر ئه‌م جوژه‌ رۆمانه‌ درێژانه‌ی که به‌و شیوه‌یه بلاوده‌کرینه‌وه، هه‌ولێ ده‌زگا‌کانی بلاوکردنه‌وه و سه‌رنووسه‌ری کتیبخانه‌کان گرنگییه‌کی زۆر په‌یدا ده‌کات. چونکه ئه‌گه‌ر ئه‌وان له

پیکهاته‌ی ئه‌و رۆمانانه‌دا، که ده‌توانریت (به‌راوه‌یه‌کی زۆر به‌ داری هه‌لۆ و رزیو) ناو بیریته‌ ئه‌و به‌شانه‌یان نه‌ بریایه، ئه‌و چه‌ز و ره‌غه‌به‌ته له‌ خۆینه‌راندایه‌ دروست نه‌ده‌بوو. خۆینه‌ران له‌ کاتی خۆینه‌وه‌ی به‌رگه‌ کورته‌کراوه‌که‌ی رۆمانه‌ درێژه‌کاندا، هیه‌چ شتیکی به‌ نرخیان له‌ کیس ناچیت و له‌به‌ر ئه‌وه‌ی که له‌و کتیبانه‌دا جگه‌ له‌ به‌شه‌ گرنکه‌کان شتیکی تر نه‌ماوه‌ته‌وه، به‌ ته‌واوی له‌ چیژتیکی گه‌وره‌ی فیکری و مه‌عنه‌وی به‌هره‌مه‌ند ده‌بن.

په‌راویز:

- ۱- Sumvel Johnson - ناسراو به‌ دوکتۆر جۆنسۆن نووسه‌ر و ره‌خنه‌گر و فه‌ره‌ه‌نگ نووسی به‌ریتانی (۱۷۰۹ - ۱۷۸۴)
- ۲- James Boswell - مافی‌ه‌روه‌ر و نووسه‌ری ئیسکۆتله‌ندی و نووسه‌ری ژیا‌نامه‌ی سامۆیل جۆنسۆن (۱۷۴۰ - ۱۷۹۵).
- ۳- Samuel Taylor Coleridge - شاعیر و ره‌خنه‌گری به‌ریتانی (۱۷۷۲ - ۱۸۴۳)

لیون تۆلستۆی و جەنگ و ئاشتی

من لەو پڕوایەدام کە بەلزاک، گەورەترین رۆماننوسە کە تاكو ئیستا جیهان لە ئامیزی گرتوو، بەلام پێم وایە رۆمانی (جەنگ و ئاشتی) تۆلستۆی، گەورەترین رۆمانی دنیا. رۆمانیک کەوا بە بەرفراوانی سەبارەت بە رۆژگارێکی وا پرمەترسی میترووی بدویت و ئەو هەموو پالەوانانە هەبن پێشتر نەنوسرابو و اشى بۆ دەچم کە هەرگیز دووبارە نابیتەوه. راستیان گوتوو کە دەلێن (جەنگ و ئاشتی) حەماسە بەکە بۆ خۆی).

ئەو دەی راستی بیت من هیچ بەرھەمیکی تری خەیاڵی و اشک نایەم کە بەو جۆرە بتوانریت وەسفی بکریت. ستراخۆف (strakhov) کە یەکیک لە ھاوئەلانی تۆلستۆی و رەخنەگریکی بە توانابوو، رای خۆی سەبارەت بە جەنگ و ئاشتی لە چەند رستە بەکە گەرم و گوردا دەریپو، ئەو دەلی : (جەنگ و ئاشتی) دیمەنیکی کامە لە ژیانی مرقشایەتی، دیمەنیکی پراویری روسیای ئەو سەردەمە، دیمەنیکی پڕ بە پێستە لە هەموو ئەو شتانەى کە تیاياندا، خەلک بەختەوهری و شکۆ، خەم و زەلیلی خۆبانی تیدا دەدۆزنەوه.

ئەمە بە (جەنگ و ئاشتی). کاتیکی تۆلستۆی دەستیکرد بە نووسینی رۆمانی جەنگ و ئاشتی تەمەنی سی و شەش سال بوو، ئەمەش تەمەنیکی کە تیبیدا، توانای ئەفراندنی نووسەریکی تا رادە بەکە زۆر لە قوناعی کاملبووندا بە ئەو دەمەى کە لە نووسینی بۆوه، شەش سالی بەسەردا تیبەریبوو. ئەو رۆژگارەى کە تۆلستۆی بۆ رۆمانەکەى ھەلیبژارد، سەردەمی شەرەکانی ناپلیۆنە و خالی لوتکەى چیرۆکە، ھیرشی ناپلیۆنە بۆ سەر روسیا و سووتاندنی شارى مۆسکۆ و تەفرووتو نابوونی سوپاکەى ناپلیۆنە. کاتیکی تۆلستۆی

دەستی بە نووسینی رۆمانەکەى کرد، و بەنیاز بوو چیرۆکیکی دەربارەى بنەمالەى پیاو گەورەکانی روسیا بنوسیت و بریار وا بوو کە رووداو میتروویبەکان تەنیا وەکو زەمینەى رۆمانەکەى بەکاربریت. و بریاربوو پالەوانەکانی چیرۆکەکەى تووشی رووداو بەسەرھاتی وابن کە لە رووی رۆحییەو کەریگەر بەکە قوڵیان لەسەر بەجی بەیلتیت، بەلام لە کۆتاییدا و دواى ئازار و مەینەت بەکە زۆر، پاک و بیخەوش ببنەوه و لە ژیا نیکی ئارام و بەختەوهر بە ھەمەند بن. بەلام تەنیا لە کاتی درێژەدان بە نووسینی رۆمانەکەى بوو کە تۆلستۆی دەربارەى ئەو مەملانییە گەورە بەکە لە نیوان ھێزە بە شەرھاتوو کەکاندا لە ئارادابوو، پتر لە جارێ جەختی کردەوه و لە خویندنەوه و لیکنۆلینەو کەى وی، فەلسفە بەکە میترووی سەری ھەلدا، پاشان من بە کورتی ئاماژەى بۆ دەکەم. دەلێن رۆمانی جەنگ و ئاشتی نزیکی پینج سەد پالەوانی ھەیه و کەسایەتی تاک تاکى ئەو پالەوانانە، لەو کتیبەدا دیاریکراوه و زۆر بە روونی بە خوینەر ناسیندراون. ئەو کارە خۆی لە خۆیدا کاریکی مەزنە. ھەر وەکو بۆ زۆر بەی رۆمانەکان و باوہ کە سەرنجی خوینەر تەنیا بۆ دوو یان سێ کەسە و تەنانەت بۆ دەستە بەکیش نییە، بەلام ئەو سەرنجی خوینەر بە لای چوار بنەمالەى ئەشراف، رېستۆف (Restovs) و بۆلکۆنسکی (Bolkonskis) و کوراگین (Kuragins) و بېزوخۆف (Bezukhovs) رادەکیشیت. یەکیک لەو گرفتانەى کە دەبێ رۆمان نووس دەست و پەنجەى لەگەلدا نەرم بکات ئەو بەکە: وەختیک ناوەرۆکی رۆمان پێوستی بەوه ھەیه کە نووسەر کۆمەلێکی تری تیدا بگۆنجیت و دەربارەیان بدویت، دەبێ ئەم سەرنج گۆرینە و ھەلگەراندنەو بەبەتە کە ھێندە پاسا و ھەلگرتیت و شیای قبوولکردن بیت کە خوینەر بە ئاسانی قەناعەتی پێبکات. ئەو دەمە بەکە خوینەر دەبیت ئەو بەسەستەى دەربارەى تاقمیک لە پالەوانانی رۆمانە کە بیزانیت، پێیان گوتوو و حەز دەکات بزانت ئەوانەى ماوہ بەکە لێیان دا براوہ و ئاگای لێیان نەماوہ لەو ماوہ بەدا چیان کردوو و چیان بەسەرھاتووہ. بە گشتی تۆلستۆی ئەو کارەى بە کارامەیی و لیھاتووہ بەکە و ئەنجام داوہ کە پیتان وایە شوین پیتی زنجیرە چیرۆکیکی ھەلگەرن. ئەویش وەکو ھەموو چیرۆکنووسیک، پالەوانەکانی لەسەر ئەو کەسانە کۆپی کردوو کە دەیناسین یان بە ھۆی کەسانی ترەو

ناسیبوونی. ئەلبەتە بەلام تەنیا وەکو نمونە و (مۆدیل) سوودی لێوەرگرتن و کاتیک بەهیزی (خەیاڵی) و بەرجەستەکردنی خۆی کاری لەسەرکردن، بوونە کۆمەڵە بوونە وەرێک کە تەنیا دروستکراوی هیزی داھینانی خۆی بوون. دەلێن تۆلستۆی (کۆنت رېستۆف)ی دەستبلاوی لەسەر باپیری و (نیکۆلای رېستۆف)ی لەسەر باوکی و (پرنسیس ماری) نەشمیل و دلرېتینی لەسەر داکی کۆبی کردبوو....

سەبارەت بە دوو پیاووی کە دەتوانین بڵێین پالەوانی راستەقینە (جەنگ و ناشتی)ن واتە (پېیر بېزوخۆف) و (پرنس ئاندري)، زۆر بە لەو برواھەدان کە تۆلستۆی لە کەسایەتی خۆبەو و بۆی روانیون. لەوانەشە ئەو قسە بە راستبەت، چونکە تۆلستۆی لە کەسایەتی (دوو فاقە) و (دابەشکراوی) خۆی ئاگادار بوو، بە خۆلقاندنی ئەو دوو کەسە لێک جیاوازی لە رووی (یەک مۆدیل)ی خۆی، تاییەتمەندییە روۆی و فیکری و ئەخلاقییەکانی خۆی روون بکاتەو و بیان ناسینیت. لەم روووە پېیر و پرنس ئاندري وەکو یەکن، واتە وەکو خودی تۆلستۆی دەچن، ھەردووکیان بە دوای ئاسوودەیی روۆی و فیکریدا دەگەرین، ھەردووکیان ھەول دەدەن تا وەلامێک بۆ نەھتییەکانی مردن بدۆزنەو و بەلام ھیچیان بەو وەلامە ناگەن. لە لایەکی تریشەو زۆر کەم وێک دەچن. پرنس ئاندري مرۆڤێکی جەر بەزە و دلرېتینە و بە بنەچەو پایە کۆمەڵایەتی خۆبەو دەنازیت، شەریفە. بەلام لوت بەرز و شیوہ دیکتاتور و ئاوارام و بێ مەنتیقە. بەلام لەگەڵ ئەو ھەموو کەموکۆرپە ئەخلاقیانەشیدا، بوونە وەرێکی زۆر ھەست بزوتینە. پېیر مرۆڤێکی تەواو پێچەوانە یە .

ئەو بەسۆز و رووخۆش و دلواو خۆ بە کەمزان و نەجیب و فیدارکارە. بەلام ھیندە کەسایەتی لاوازی و بێ ئیرادەییە و زوو لە خستەدەبریت و فریو دەخوات، کە لە خۆتانەو لێی بێ تاقت دەبن. ئەو ھەز و زەوقە کە بۆ چاکە و چاکەکاری ھەیەتی، خۆنەر دەخاتە ژێر گاریگەراییەو. بەلام ئایا پێویست بوو وا بە گەمژەیی دروست بکرت؟. ھەر وەھا کاتیک کە ھەول دەدات وەلامێک بۆ ئەو مەتەڵە بدۆزیتەو کە ئازاری دەدا، دەبیتە فارماسۆن. پێویستە ئەو ھەش بگوتریت: کە لێرەدا تۆلستۆی چەند بەشیکی زۆر زۆر ماندو کەرو بێزار کەری نووسیووە.

ئەو دوو پیاو، ھەردووکیان شەیدای (ئاتاشا)ی کچە گچکە کۆنت رۆستۆف. تۆلستۆی ئاتاشای بە شوخ و شەنگترین کیژوڵە خۆلقاندووە کە لە چیرۆکە خەیاڵیەکاندا ھاتووە. ھێچ کاریک لەو ھەستەمتر نییە کە کیژوڵە یەک نیشان بەریت کە دلرېتین بیت ھەمان کاتیشدا سەرنج راکیش. ئەو کچە جھیلانە کە لە بەسەرھاتە خەیاڵیەکاندا باسیانکراوە، بە زۆری بێ شەوقن وەکو (ئیمیلیا-Amelia) لە رۆمانی فانیتی فايردا یان خۆدەرخەر و خۆسەپین وەکو (فانی-Fanny) لە رۆمانی پارکی مەنسفیلتدا یان زبیرەکیان کەمە وەکو (کۆنستانتینا دورھام-Constantia Durham) یان ساویلکە و گەمژەن وەکو (دورا-Dora) لە رۆمانی دیتیڤید کۆبەر فیلدا. عیشوہگەری و رابواردنی ئەو کچانە ئەوئەندە گێژ و وێژانەییە و بۆ خوشیان ھیندە بەرین، کە دوورە لە بۆچوون. ئەو مەسەلەییە کە بۆچی خۆلقاندنی کچی جھیل بۆ رۆمانووس کاریکی ئەستەمە، شیاوی پەیی بردنە، ھۆبە کەشی بۆ ئەو دەگەریتەو کە لەو تەمەنە کەمەدا کەسایەتی کچ نەگەبوو تە قۆناغی کالمبسون و جیگەر نەبوو، وێنە کیشیش ھەر وەکو رۆمانووس تەنیا ھەر دەتوانیت وینە روخساریکی سەرنج راکیش بکیشیت کە ھەرراز و نیشیوی ژیان، فیکر و عەشق، دەردو رەنج، تاییەتمەندیان داویتە وینە کە. باشترین کار کە وینە کیش دەتوانیت بیکات لە کیشانی وینە کچیکدا، ئەو یە کە جوانی و سەرنج راکیشی (لاوتیتی) وی نیشان بدات. ئاتاشا، کچیکی زۆر ئاساییە، شیرین و ھەستیار و لەبەر دلانە و خاوەنی رای خۆبەتی و رەوشت مندالانە و خاوەنی ئارمانجی ژنانە و تەبیات تووند و بە سۆز و ئالۆز و سەرسەخت و میزاج دەمدەمی و لە ھەموو روویە کەوہ دلگیرە. تۆلستۆی زۆری ئافرەت خۆلقاندون و ئەو ئافرەتانە بە جۆریکی سەرسورھینەر لەگەڵ ژياندا گونجاون، بەلام قەت ئافرەتێکی تری نەخۆلقاندووە کە بە قەد ئاتاشا سەرنجی خۆنەر راکیشیت.

لە کتیبیتیکی دوورودرێژی وەکو (جەنگ و ناشتی)دا خۆ لەو بە دوور ناگیریت کە نووسەر لەبەر ئەو ھەموو ماوہ درێژە کە بە نووسینی رۆمانە کە یەوہیەتی، شەوق و زەوقی کە لێنی تیدا دروست نەبیت و لێی دوور نەکەوینتەو. پێشتر گوتم کە بەسەرھاتی پېیر لە فەراماسۆنری مرۆڤ ماندو دەکات و وای بۆ دەچم کە تۆلستۆی لە کۆتاییەکانی رۆمانە کەیدا، تا رادەیک مەیلی بە لای پالەوانەکانی رۆمانە کەیدا کەم بۆتەو ئەو

(تۆلستۆی) فەلسەفە یەکی مېژوویي ھېناووتە وجود کە رەنگە بتوانی بەم شیبوہیە دەربەردیت: بە پێچەوانە ی رای زۆرینە ی کە پیتیان وابوو: پیاوہ گەورەکان نەبوون کە ئاراستە ی مېژوویان گۆری، بە لکو ئەو ھیتزە شاراوہیە بوو کە فوی دەزاری گەلان کرد و ئەو کەسانە ی بە بێ ناگایی بەرەو سەرکەوتن یان دۆران برد. ئەسکەندەر و سېزار و ناپلیۆن، پێچگە لە داوہل و روالە تێکی مېژوو ھېچی دی نەبوون. ئەم پیاوانە ھېژیک بەرەو پێشی دەپەتاندن کە نەیان دەتوانی لە بەرامبەریدا بەرگری بکەن و داگیرکیننەوہ. ناپلیۆن بە ھۆی ستراتیژییە تی سەربازی و سوپا گەورە کە ی خۆبەوہ سەرکەوتنی و دەدەست نەدەھینا، چونکە فەرمانەکانی جیبەجی نەدەکران جا چ لەبەر ئەوہی رەوشی گۆرپانەکانی شەر گۆرابوو یان لە کاتی خۆیدا دەر نەدەچوون.

ھۆی سەرکەوتنەکانی وی ئەوہبوو کە دوژمن بە سەختی دەکەوتە بیری ئەوہوہ کە شەری دۆراندوہ و ھەر بۆبەش مەیدانی شەری چۆل دەکرد. بە لای تۆلستۆیەوہ، پالەوانی چیرۆکی ھېرش بۆ سەر روسیا، کۆتۆزۆفی (Kutuzov) فەرماندە ی گشتی سوپای روسیا بوو. چونکە ئەو ھېچ شتیکی نەکرد، خۆی لە شەر بە دوور گرت و تەنیا چاوەرپی ئەوہی کرد تا سوپاکانی فەرەنسا خۆ بەخۆ یەکتەری لە ناو ببەن. رەنگە تۆلستۆی لەم بۆچوونە شیدا کۆمەلێک تیۆری لە گەل زنجیرە ھەلە یە کدا تیکەل کردییت. ھەر وہ کو لە کتیبە کەیدا بە ناوی (ھونەر چیبە) دا وایە. بەلام من ئەو زانست و زانیار بەم نییە کە سەبارەت بەو مەسەلە یە رادەربیرم. پێم وایە بە مەبەستی بەیان کردنی ئەو بېردۆزە یەبوو کە تۆلستۆی ئەو ھەموو بەشانە ی بۆ باسکردنی پاشەکشە کردنی ھیتزەکانی ناپلیۆن لە روسیا تەرخان کردبوو. ئەم بەشە ی (جەنگ و ئاشتیی) رەنگە مېژوو یەکی چاکبیت، بەلام چیرۆکیکی باش نییە. بەلام ئەگەر لەم بەشە ی رۆمانە گەورە و سەرسوڕ ھیتنەرە کەیدا ھیتزی تۆلستۆی لە کورتی دا بێت، لە بری ئەوہ لە کۆتایی رۆمانە کەیدا کە لینی ئەو کەموکۆرییە ی بە باشی پڕ کردۆتەوہ. ئەو کارە ی تۆلستۆی داھینانیتکی بەرز و درەوشاوە یە. رۆماننووسەکانی پێش وی، خوویان وابوو کە لە دوا ی ئەوہی چیرۆکە کە یان کۆتایی پێدەھات، بە خۆتەربان دەگوت کە پالەوانەکانیان چیان بەسەر ھاتوہ. خۆتەرب لەوہ ئاگادار دەبۆوہ کە پالەوانی ژن و پالەوانی پیاو، بە خۆشی ژانیان بەسەر بردوہ و ئەوہندە مندالیان بوو، لە کاتی کدا کە پالەوانی شەرەنگیزی رۆمان، ئەگەر بەر لە کۆتایی

ھاتنی چیرۆک کارە کە ی بۆ جیبەجی نەکرابە، تووشی ھەژاری و چارە رەشی دەبوو، ژنیکی بەدخوی دەھینا و لەو رینگە یەوہ دەگە یشتە ئەوہی کە شیاوہ یە تی.

ئەو کارەش بە ھۆی گرتدەنەوہ لە یەک دوو لاپەرەدا ئەنجام دەدرا و خۆتەرب وای بە خە یالدا دەھات کە تۆزە خوار دنیکی (بەرماوہ) ی و پێش کراوہ. بەلام ئەوہ کاری تۆلستۆی بوو کە بەشی کۆتایی رۆمانە کە ی خۆی کردۆتە پارچە یەکی زۆر گرنگ. ھەوت سال تێپەر یوہ، تۆلستۆی دەمانباتە مالی نیکۆلای رېستۆفی کۆری کۆنت پېیر، نیکۆلای ژنیکی دەوڵە مەندی ھیتاوە. پېیر و ناتاشا بە سەردانیکی درێژ چوونە تە لای نیکۆلای و ژنە کە ی، ناتاشا مێردی کردوہ و ئەویش بۆتە خاوەن مندال. بەلام ئەو ئومیدە گەورانە و شەوق و زەوقە ی کە نیکۆلای و پېیر و ناتاشا جاران بۆ ژبان ھەیانبوو، رووہ و نەمان چووبوو و گۆرابوون بە ئاسوودە یی بێ جۆلە و تیکەل بە قەناعە تیکە ی بېزار کەر. ئەوان یەکتەریان خۆش دەویت، بەلام مخابن چەند بێ گیان و لیکە وتوون! لە دوا ی ئەو مەترسیانە ی کە رووی تیکردوون و ئەو رەنج و ئارازە ی کە چەشتوویانە، لە ناوہ راستەکانی ژبان بە ئاسوودە یی بەسەر دەبەن. ناتاشا کە ئەوہندە شیرین و ھەلەسوکە وتی دوور لە چاوەروانی و دلغرتین بوو، ئیستا بۆتە ژنی مال و لەسەر شتیکی کەم دەقیژتین و ھەراو ھۆریا دەنیتەوہ. نیکۆلای رېستۆف کە سەردمیک ئەوہندە دلیر و گورج و گۆل و بویر بوو، ئیستا بۆتە ئاگایەکی کەلە رەقی گوندنیشین. پیبە ریش لە جاران قەلەوترە، ئەو ھیتشتاش رووخۆش و قسە شیرینە، بەلام لە جاران ئاقلتر نییە.

بەشی کۆتایی و دلگیری رۆمانە کە، زۆر خەماویە. پیم وانیبە تۆلستۆی بەشی کۆتایی رۆمانە کە ی خۆی بە ھۆی ناکامی و چارە رەشییەوہ بەو جۆرە نووسیبیت، بە لکو لەبەر ئەوہی کە ئەو دەیزانی ژبانی ھەموو کەس بەو جۆرە کۆتایی پېندیت و ئەویش دەبووایە راستی بلیت. تۆلستۆی لەو چینیە کۆمە لگا بوو کە نووسەری بەرجەستە یان تیدا ھەلناکە ویت، ئەو کۆری کۆنت نیکۆلای تۆلستۆی و شازادە خانم ماریا فیلکۆنسکی بوو، دایکی خاوەنی سامانی مالە باوانی بوو. تۆلستۆی کە بە پینجە مین و دوا یین مندالی خێران دەژمێردرا، لە مالی ئەژدادی دایکی لە یاسنایا پولیانا ھاتە دنیاوہ و لە سەردەمی مندالییدا دایک و باوکی مردن. ئەو لە سەر تادا لە رینگە ی مامۆستایانی تاییبە تی لە مالەوہ فیری خۆیندن بوو و پاشان لە زانکۆی غازان و دواتر لە زانکۆی سان پترسبۆرگ

دریژەیی بە خۆیندن دا. ئەو قوتابییەکی زێرەک نەبوو و لە هیچ یەک لەو زانکۆیانە نەبوو
خاوەن پروانامە (شەھادە). پێنەندی و هاتووچۆی ئەشرفیانەیی تۆلستۆی ریبی بۆ خۆشکرد
تا بێتە نێو کۆمەڵگاوە و سەرەتا لە غازان و پاشان لە سان پترسبۆرگ و مۆسکۆ چوو
کۆری سەماکردن و شەونیشینی و داووتە ئەشرفییەکان.

لەو کاتەدا، تۆلستۆی بیوووە عەرەق خۆر و قومارکەریکی بێ وینە و بێ دەریەست.
جاریکیان بۆ دانەوێتی ئەو قەرزی که لە قۆماردا دۆراندبووی، ناچاربوو خانووی یاسنایا
پولیانان بفرۆشیت که بەشیتکی ئەویشی تێدا بوو. ئەو پیاویەک بوو که غەریزی رەگەزی
(جنسی) بەهێزی هەبوو، بە گۆپەری نووسراوەکانی دەفستەری بێرەوریە رۆژانەکانی،
شەویەک لە دواى رابواردن لەگەڵ پەرۆ ئافەرەتە سۆزانییەکاندا، تووشی ئازاری و یژدان
هات. ئەلبەتە ئەگەر بە پیتی ئەو رۆمانانە حوکم بەدەین که نووسەرە رووسەکان
نووسیویان، ئەو جۆرە رابوردنە تا ئەندازەیک بە خۆشگۆزەرانیکە سادە و ئاسایی
رووسی لە قەڵەم دەدری، یان دەدرا. بەلام لەگەڵ ئەو ئازارە و یژدانیکەشدا، هەر کاتیک
هەلی بۆ پرەخسایە، لە دووبارە کردنەوێتی ئەو کارەدا خۆی بە دوور نەدەگرت. لەگەڵ
ئەوێشدا که دەیتوانی تەواوی رۆژی بەبێ هەست کردن بە ماندوو بوون بە پێیان پروات و
پیاوسەبکات و دە دوازده سەعات لە زینی ئەسپەکەى دانەبەزیت، جەستەیکەى بچووک و
سەروسیمایکەى ناشیرینی هەبوو.

تۆلستۆی دەنووسیت و دەلی: (زۆر چاک دەمزانی قۆز نیم، ئەو ساتانە دەهاتن که بێ
ئومیدی چۆکی پێدا دەدام. پێم وابوو که هیچ کەس لە دنیا دا نییە که لوتیکى وا پان و
لیوی هێندە ئەستور و چاوی چکۆلە و خۆلەمیشی هەبیت و هیچ جۆرە بەختەو دەریەیک
رووی تیبکات. داوام لە خوا دەکرد تا بە موعجیزە جوانم بکات و رازیبووم که ئەوێتی ئەو
وختە هەمبوو و ئەوێتی که لە داها تووشدا دەمبیت بیبەخشم، بەمەرچیک رووخسار جوان
و قۆز بێم.) تۆلستۆی نەیدەزانی که ئەو دەموچاوە ناقۆلایەى، ئەو هێزە رۆحی و
مەعنەوێتی وى نیشان دەدات که بە جۆریکی سەرسوڕهێنەر سەرنج راکیشبوو.

نەدەیتوانی نیگای ئەو چاوانەى خۆی بێنیت که هیزی کیشکردنی دەدایە
سەروسەکوێتی.

لەو سەردەمەدا تۆلستۆی بۆشناغ بوو (ئەویش وەکو ستاندالی بێچارە، بەو هیواوەبوو

که بە جلویەرگی جوان و پۆشتەیی ناشیرینی دەموچاوی خۆی داپۆشیت) و بە شێوەیکە
قێزەون شانازی بە پلە کۆمەڵایەتیەیکەى خۆیەو دەکرد. قوتابییەکی هاو پۆلی لە زانکۆی
غازان دەربارەى تۆلستۆی ئاواى نووسی: (من هەر لە سەرەتاوە لە کۆنت دوور کەوتەو
که بەو سەروسەکوێتە و هەلسۆکەوتە ساردەى و قژە بریقاوەکانیکەو و بە نیگای لێدەری
چاوە نیوێکراوەکانی، مەرۆقی لە خۆی بێزار دەکرد. قەت کۆرە جیحیلیکی لەو جۆرەم
نەدیوو که وبقار و خۆ بەزل زانیی هێندە بە لامەو پوچ و بێ بایەخ بیت..... ئەو
سەلامەکانی منی زۆر بە کەمى و ساردو سړى وەلام دەدایەو، پێدەچوو تێم گەیهنیت که
من و ئەو بە هیچ جۆریک هاوکوفى بەکدی نین.....)

کاتیک چوو ریزی سوپاوە، بە پڕالەت لە ئەفسەرە هاو پێکانی لالوت بوو. بۆ خۆی
دەنووسی و دەلیت: (لەم کۆمەڵگایەدا سەرەتا زۆر شت نارەحەتى کردم، بەلام لەگەڵیان
راها تووم، بێتەوێتی خۆم لەم جنتلەمانە هەلخشیتم، رادەیکەى مام ناوێندی چاکم بۆ
کارەکان داناو که نە لوت بەرزی و خۆ بەزل زانیی تێدایە و نە هۆگری و ئاشنایی.) ئەو
دەمەى که تۆلستۆی لە قەوقازبوو و پاشانیش که لە سباستوپولی بەسەر دەبرد، چەند
چیرۆکیک و هەرەها بەسەرھاتی مندالی و جیحیلی خۆی که رەنگیکەى ئەفسانەیکەى
پێدا بوون و نووسی و لە یەکیک لە گۆشارەکاندا چاپ و بلاوکرانەو و بە جۆریکی وا
سەرنجی خۆتەرانی راکیشا که وەختیک لە شەر گەراپەو و چوو سان پترسبۆرگ، زۆر بە
گەرمی پێشوازی لیکرا. بەلام کەیفی بەو خەلکە نەهات که لەوێ بەرچاوی کەوتن.
ئەوانیش حەزبان لە چارەى نەکرد، وێرای ئەوێتی که زۆر لە دلسۆزی خۆی دلنیا بوو بەلام
قەت نەیدەتوانی سەبارەت بە دلسۆزی خەلکانیتر قەناعەت بە خۆی بێنیت و بێ سى و
دوو بەرەو روو ئەوێتی پێدەگووتن. لە بەرامبەر ئەو بېروباوەرانیەى که خەلک قبوولیان
کردبوون و پێیان وابوو نەگۆرە، خۆی بۆ نەدەگیرا. تۆلستۆی کابرایەکی زۆر توپە و
دەنگدۆر ناخۆشبوو و تاییەتمەندى ئەخلاقى زۆر دژبەیکەى تێدا بوون و لوت بەرزانە
هەستى خەلکى پشتگۆی دەخست. تورگنیف و تووبەتى: هەرگیز تووشى شتیک نەبووم
که بە قەد نیگای خۆتیبەلقورتیبی تۆلستۆی ئازار دەربیت. ئەو نیگایەى که هاو پۆی بوو
لەگەڵ چەند وشەى بە مانا و مەرۆقی زۆر توپە دەکرد. ئەو لەو سەردەمەدا زۆر بە سەختی

ره‌خه‌ی قبول ده‌کرد جاریکیان به ریکه‌وت نامه‌به‌کی خوینده‌وه که تییدا که‌میک نامه‌ی به‌و کرابو، به‌کسر کابرای بۆ مه‌بدان داری بانگ کرد و هاوریکانی زۆر به زحمه‌ت توانییان له شه‌ریکی گالته‌جاری پاشگه‌زی بکه‌نه‌وه. له‌وه‌سه‌رده‌مه‌دا شه‌پۆلی نازادیخوازی سه‌رانسه‌ری رووسیای داگیرکردبو، مه‌سه‌له‌ی نازاد کردنی (جووتیاران) بابه‌تی گهرم و گوری رۆژبوو. تۆلستۆیش دوای ئه‌وه‌ی که چهند مانگیک له پایته‌خت خه‌ریکی رابوردن و خوشگه‌زانی بو، گه‌رایه‌وه بۆ یاسنایا پولیانان تا پرۆژه‌یه‌ک بخاته به‌رده‌م جووتیاره‌کانی و به‌گویره‌ی ئه‌وه نازادیان بکات. به‌لام جووتیاره‌کان گومانیان بۆ دروستبوو و ایان به‌خه‌یالدا هات که ئه‌و ماسته‌ بی‌موو نییه و ههر بۆه‌ش پرۆژه‌که‌یان ره‌تکرده‌وه.

تۆلستۆی قوتابخانه‌یه‌کی بۆ منداڵه‌کانیان دروستکرد. شیتوازه‌کانی په‌روه‌ده‌یی وی شۆرشگیرانه‌بوو. قوتابه‌کان بۆیان هه‌بوو نه‌چنه‌ ده‌وام و ته‌نانه‌ت له‌نیو پۆلشیدا گوئ له‌وانه‌کانی نه‌گرن. له‌وه‌قوتابخانه‌یه‌دا به‌هیچ جوړیک یاساو ریسا نه‌بوو و هیچ قوتابه‌یه‌ک سزا نه‌ده‌دا، تۆلستۆی بۆ خۆی وانه‌ی ده‌گوته‌وه و ته‌واوی رۆژی خه‌ریکی منداڵه‌کان ده‌بوو، که ده‌بوو پاش نوێژ به‌شداری له‌یاربه‌کانیان ده‌کرد و هه‌تا نیوه‌ شه‌وی چیرۆکی بۆ ده‌گیڕانه‌وه و گۆزانی له‌ته‌کدا ده‌گوتن. له‌وه‌سه‌رو به‌نده‌دا په‌یوه‌ندی له‌گه‌ڵ ژنی مسکینیکه‌ی خۆیدا په‌یدا کردو له‌ئه‌نجامدا کوپیک له‌دایک بو، ئه‌و کوپه‌ بیژوه‌ که ناوی تیموتی (Timothy) بو، له‌سالانی دواترا بو به‌گالیسکه‌چی یه‌کیک له‌کوپه‌ جحیله‌کانی تۆلستۆی. بیوگرافی نووسان سه‌ریان له‌وه‌سورماوه‌ که باوکیشی به‌و جوړه کوپیکه‌ی ناشه‌ری هه‌بوو که ئه‌ویش وه‌کو گالیسکه‌چی له‌لای یه‌کیک له‌ئه‌ندامانی مائه‌ی کاری ده‌کرد. به‌لای منه‌وه ئه‌و مه‌سه‌له‌یه‌ جوړیک به‌دره‌وشتییه. من پیتم وایه‌ که تۆلستۆی به‌و وێژدانه‌ نازارده‌ری و به‌و شه‌وق و زه‌وقه‌ی که سه‌باره‌ت به‌ نازادکردنی جووتیاران و رزگارکردنیان له‌وه‌هامه‌تیه‌ هه‌یبوو و ده‌یویست فیره‌ خویندیان بکات و په‌روه‌رده‌یان بکات تا پاک و به‌په‌وشت و به‌پێژ بن، لانی که‌م ده‌بووایه‌ چاره‌سه‌ریکی کوپه‌که‌ی بکات. تورگنیش کچیکی ناشه‌ری هه‌بوو به‌لام ئه‌و سه‌ره‌رشته‌ی ده‌کرد و ناگای لیبوو، مامۆستای تابه‌تی بۆ هینابوو مائه‌ی و زۆر به‌تنگ ژبان و به‌خته‌وه‌ریه‌وه

بوو. ئایا تۆلستۆی کاتیک ده‌بیدیت جووتیاریک که کوپه‌ی ئاسایی ئه‌وه و بۆته گالیسکه‌چی کوپه‌ شه‌رعیه‌که‌ی، وێژدانی نازاری نه‌ده‌دا؟. یه‌کیک له‌ تابه‌ته‌ندییه ئه‌خلاقیه‌ سه‌رسوپه‌ینه‌ره‌کانی تۆلستۆی ئه‌وه‌بوو که ده‌یتوانی به‌و په‌ری شه‌وق و زه‌وقه‌وه ده‌ست به‌ کاریکی نوێ بکات، به‌لام دره‌نگ یان زوو، به‌بی جیاوازی کاره‌کان لیبیان وه‌رس ده‌بوو. ئه‌و پشت ئه‌ستووری و به‌رده‌وامی نه‌بوو ههر بۆه‌ش له‌ دوای دوو سال که ئه‌و قوتابخانه‌یه‌ی به‌رپه‌برد و بینی ئه‌نجامی هه‌وله‌کانی دلخۆشکه‌ر نییه و بیئومیدکه‌ره، قوتابخانه‌که‌ی داخست. تۆلستۆی بی‌تاقت و له‌خۆی بیزاربوو و میزاجیشی باش نه‌بوو. دواتر نووسی: که ئه‌گه‌ر له‌م کاته‌دا، گوڤه‌پانیکه‌ی تری ژبان که تاکو ئیستا تاخی نه‌کردۆته‌وه، مژده‌ی به‌خته‌وه‌ری پینه‌دایه، به‌یه‌کجاره‌کی هیوا پراو بوو. ئه‌و گوڤه‌پانه‌ش (ژنه‌ینان) بوو. تۆلستۆی بریاریدا ئه‌مه‌شیان تا قیبه‌کاته‌وه. ته‌مه‌نی سی و چوار سال بوو که له‌گه‌ڵ کچیکی ته‌مه‌ن هه‌ژده‌ سالیدا به‌ ناوی سونیا (Sonya) زه‌ماوه‌ندی کرد. باوکی سونیا ناوی دوکتۆر بیهرس (Behrs) بوو و له‌مۆسکو خه‌ریکی کاری پزیشکی بوو. دوکتۆر بیهرس له‌و جوړه‌که‌سانه‌ بوو که به‌گویره‌ی باو (مۆده‌ی رۆژ ده‌جولایه‌وه. ئه‌و یه‌کیک بوو له‌دۆسته‌کۆنه‌کانی بنه‌مائه‌ی تۆلستۆی و دوو کچی هه‌بوون و سونیا کچی گچکه‌ی بوو. تۆلستۆی و سونیا له‌ یاسنایا پولیانان نیشه‌جیبوون. له‌ یازده سالی ده‌ستپیکدا، کۆنتیس هه‌شت مندالی بوون و له‌ یازده سالی دواتریشدا بووه‌ دایکی پینج مندالی تر، تۆلستۆی زۆر که‌یفی به‌و و لاخه‌ به‌رزه‌ ده‌هات و سوارچاکی باش بوو و چه‌زیشی له‌راوکردن بوو. زه‌وی وزاره‌که‌ی ریک خسته‌وه و له‌که‌ناری رۆژه‌لانی رووباری قۆلگا موکچیکه‌ی دیکه‌ی کری، به‌جوړیکه‌ی و وه‌ختیک مرد، نزیکه‌ی شه‌ست و چوار هه‌زار دۆفی هه‌بوو. ژبانی وی به‌شیه‌ی ئاسایی و هۆگرانه‌ ده‌ستپیککرد. له‌رووسیا ده‌یان ئه‌شرف و نه‌جیب زاده‌ هه‌بوون که له‌ته‌مه‌نی جحیلیدا قوماریان کردبوو، عه‌ره‌قیان خواردبووه، له‌گه‌ڵ نافرته‌ناندا رایان بواردبوو، پاشان ژنیان هینابوو و کۆشیک مندالیان ببوو. له‌سه‌ر موکک و مائه‌ی خۆیان دانیشتبوون و چاودیری سامانه‌که‌یان ده‌کرد، ئه‌سپ سواری و راویان ده‌کرد، له‌نیو ئه‌و کۆمه‌له‌یه‌شدا ئه‌و که‌سانه‌ی که وه‌کو تۆلستۆی بیروباوه‌ری نازادیخوازیان هه‌بوو و له‌نه‌خوینده‌واری و مه‌ینه‌تی مسکین و جووتیاره‌کان

نازاربان دهچەشت و هه‌ولیان ددها تا گوزهرانیان باش بکه‌ن، ژماره‌یان که‌م نه‌بوو، ته‌نیا خالیکی جی‌اوازی نیوان تۆلستۆی و ئەو‌که‌سانه ئەو‌ه‌بوو که ئەو له‌و سه‌رده‌مه‌دا گه‌وره‌ترین دوو رۆمانی جیهان واته (جه‌نگ و ناشتی) و (ئانا‌کارنیا) ی نووسی.

ئەمه‌ش چۆن روویدا، یه‌کیکه له‌ نه‌ینیه‌کان و ئەو رازەش، ناشکرا کردن و روونکردنه‌وه‌ی به‌و ئەندازه‌یه ئەسته‌مه که کوپ و میراتگری یه‌کیکه له‌ ئاغا گه‌وره و بی‌زه‌وق و فره‌ه‌نگه‌کانی سوسیکس (Sussex) (١)، (غه‌زله‌ی بای رۆژئاوا) بچریت. ئەو دهمه‌ی که سۆنیا گه‌نج بوو، دلگه‌ش ده‌هاته به‌رچاو. بالا نه‌شمیل و چاوجوان، لووتیکی تا ئەنداره‌یه‌ک گۆشتن و قژی ره‌ش و بریقاوه بوون، گه‌رم گوپ، دهم به‌ پیکه‌نین و گورج و گۆل بوو، له‌ کاتی قسه‌ کردندا ده‌نگی خۆشبوو. له‌ میژبوو تۆلستۆی بیره‌وه‌رییه‌کانی رۆژانه‌ی خۆی له‌ ده‌فته‌ریکدا ده‌نووسییه‌وه. له‌و ده‌فته‌ره‌دا، سه‌ره‌رای ئەوه‌ی که ئومید و فیکر و بانگه‌شه‌کانی خۆی له‌و ده‌فته‌ره‌دا ده‌نووسییه‌وه، سه‌رکۆنه‌کانی خۆشی تیدا یاداشت ده‌کرد، هه‌روه‌ها جووله‌ جنسیه‌کان و ئەو کارانه‌ی که له‌ کردنیان خۆی به‌ تاوانبار ده‌زانی تۆمار ده‌کرد. ئەو کاته‌ی که تۆلستۆی و سونیا ببوونه ده‌زگیران، چونکه تۆلستۆی هه‌زی ده‌کرد هیچ شتی‌ک له‌ هاوسه‌ری داها‌تووی نه‌شاریته‌وه، ده‌فته‌ره‌که‌ی دایه سونیا تا بیخوینیته‌وه. سونیا له‌ خویندنه‌وه‌یدا دوو‌چاری داچله‌کینی رۆچی بوو، به‌لام دوای ئەوه‌ی که شه‌ویکی به‌ فرمی‌سک رشتن رۆژ کرده‌وه، ده‌فته‌ره‌که‌ی دایه‌وه تۆلستۆی و له‌و کارانه‌ی به‌خشی. به‌لام رووداوه‌کانی له‌ بیر نه‌چوونه‌وه. ئەو ژن و میرده زۆر هه‌ستیار بوون و وه‌کو ده‌لین:

تایبه‌تمه‌ندی رۆچی و فیکری و ئەخلاقیان زۆر هه‌بوو. مانای گشتی ئەو قسه‌یه ئەوه‌یه که مرۆفی له‌و جوژه، کۆمه‌لیک خه‌سله‌تی دیار و زۆر دزیو و ناسازگاری تیدا‌یه. کۆنتیس که‌رویتشکی به‌ گا ده‌گرت و موی له‌ نیو ماست ده‌رده‌کیشا، پیتی خۆشبوو هه‌موو شتی‌ک بۆ خۆی بیت و هه‌سوود بوو. تۆلستۆی توندوتیژو ئالۆزبوو، پیتی له‌سه‌ر ئەوه داده‌گرت که ده‌بێ سۆنیا بۆ خۆی شیر بداته منداله‌کان و سه‌ره‌رشتیان بکات سۆنیاش هه‌روای پێ خۆشبوو. به‌لام دوای ئەوه‌ی مندالیکیان بوو و سۆنیا مه‌مکی نازاری هه‌بوو منداله‌که‌ی دایه ده‌ستی دایه‌ن و تۆلستۆی بێ هۆلیی توره‌بوو. ئەو ژن و میرده ناوه ناوه

دمه‌قالیان ده‌بوو به‌لام زوو کۆتاییان به‌ کیشه‌که ده‌هینا. یه‌کتریان زۆر خۆشه‌و‌یست و به‌ گشتی ژبانی هاویه‌شیان به‌خته‌ره‌وانه بوو. تۆلستۆی زۆری کار ده‌کرد و به‌رده‌وام شتی ده‌نووسی. خویندنه‌وه‌ی ده‌ست و خه‌ته‌که‌ی تارا‌ده‌یه‌ک ئەسته‌م بوو، به‌لام چونکه هه‌ر به‌شیکی نووسییه‌کانی ته‌واو ده‌بوو کۆنتیس ده‌بخویندنه‌وه و پاک‌نووسی ده‌کرد، له‌ خویندنه‌وه‌ی خه‌ته‌که‌ی به‌ باشی راهاتبوو ته‌نانه‌ت ده‌یتوانی ئەو بابه‌تانه‌ی که به‌ په‌له نووسیویه‌تی و که‌م و کوپ رسته‌کان ده‌ست‌نیشان بکات. ده‌لین کاتی خۆی سونیا هه‌وت جارن (جه‌نگ و ناشتی) پاک‌نووس کردوه. پرۆفیسۆر سیمۆنز به‌م شیوه باسی ئەو بیست و چوار سه‌عاته ده‌کات که تۆلستۆی به‌سه‌ری ده‌برد: (بۆ قاوه‌لتیکردن هه‌موو ئەندامانی خیزان له‌سه‌ر میزی ناخواردن کۆده‌بوونه‌وه و نوکته و قسه‌ی نه‌سته‌قی سه‌رۆکی خیزان، ئەندامانی به‌ شادی ده‌خست و کۆره‌که‌ی گه‌رم ده‌کرد. سه‌ره‌نجام به‌ گۆتنی ئەم قسه‌یه (ئیس‌تا کاتی ئیش‌کردنه) هه‌لده‌ستاو په‌رداخیک چای به‌ ره‌نگی به‌ ده‌سته‌وه ده‌گرت و ده‌چوه ژووری کار‌کردنه‌که‌ی و له‌به‌ر چاوان ون ده‌بوو و که‌س نه‌ده‌ویرا به‌ لا‌یدا بچیت. دهمه‌و عه‌سر که له‌ ژووره‌که‌ی ده‌هاته ده‌ری، کاتی وه‌رزشکردن بوو. به‌ زۆری یان به‌ سواری یان به‌ پێیان ریی ده‌کرد.

کاتریمیر پینجی دوای نیه‌ره‌ۆ بۆ نان خواردن ده‌هاته‌وه و زۆر به‌ ئیشتیاوه نانی ده‌خوارد و پاش ئەوه‌ی تیری ده‌خوارد و ده‌ستی‌هه‌لده‌گرت، موو به‌ مو ئەو رووداوو به‌سه‌ر هاتانه‌ی ده‌گه‌یرانه‌وه که له‌ ریگادا تووشی ببوون و ئاماده‌بووانی به‌ که‌یف ده‌هینا. پاشان ده‌چۆه ژووره‌که‌ی خۆی و خه‌ریکی خویندنه‌وه ده‌بوو، سه‌عات هه‌شت بۆ چا خواردنه‌وه ده‌هاته‌وه دیوه‌خان و تیکه‌ل به‌ ئەندامانی خیزان و ئەو که‌سانه ده‌بوو که هاتبوونه سه‌ردانی له‌وی به‌ زۆری مۆسیقا لیده‌درا یان یه‌کیکه به‌ ده‌نگی به‌رز کتیبی ده‌خویندنه‌وه یان یاره‌کییان بۆ منداله‌کان ریک ده‌خست) (٢). ژبانیکی پرکار و به‌ که‌لک و قنیات هیته‌نه‌ر بوو، هیچ هۆیه‌ک نه‌بوو که سالانیکی دوورو درێژ هه‌ر ئاوا به‌ خۆشی و شادی به‌رده‌وام بییت. چونکه سونیا به‌رده‌وام مندالی ده‌بوو و خه‌ریکی سه‌ره‌رشتیان و مالداری ده‌بوو، یارمه‌تی میرده‌که‌ی ددها له‌ کاره‌کانیدا، تۆلستۆی ئەسپ سواری و راوی ده‌کرد و سه‌ری له‌ زه‌وی و زاره‌که‌ی ددها و کتیبی ده‌نووسین. ئەو به‌ره به‌ره ته‌مه‌نی هه‌لده‌کشا و خۆی له

په نجا سالی نریک ده کرده وه. ئەو قوناغه بۆ پیاوان قوناغیکی مه ترسیداره، لاویتی به سه ره چوو و کاتییک ئاور دهده نه وه دوای خوڤان، هه ز ده که نه له خوڤان پیرسن داخو ژیانیان به ره و کوئ چوو و چ شتیکی وه به ره هیناوه. کاتییکیش چاو ده پر نه داهاتوو یان و سبیه ری پیری له بهردهم خوڤان ههست پیده که نه، بهرچاویان به لیلی و ناومیدی ده بینن. جو ره ترسیک هه بو که بهردهوام له ژیانیدا بالی به سه ره تۆلستۆیدا ده کیشا و سه رو دلی ده گرت ئەویش: ترسان بو له مردن. مردن رو له هه موو که سیک ده کات، زۆریه ی پیاوان هه ره هینده ههست به مردن ده که نه خو شیه کی سه خت ده گرن یان له دۆخیکی مه ترسیدار دان، به لām ئەم مه سه له یه سه بارهت به تۆلستۆی جیاواز بوو. ترسان له مردن بۆ تۆلستۆی بسوو ناره حه تی و په ریشانییه کی شاراه ی بهردهوام. له کتیه که ی خویدا به ناوی (دان پیدانانه کان) ئاوا باسی دۆخی فیکری و رۆحی خو ی ده کا و روونی ده کاته وه: (پینچ سال له مه وه بهر، ورده ورده تووشی شتیکی زۆر سه یر بووم. له سه ره تادا ته نیا ئەو کاتانه تووشی ئەو حاله ته ده بووم که دوو چاری سه رسامی و گیتی و وه ستانی ژیان ده بووم، وه کو ئەوه ی که نه زانم چۆن بژیم و یان چیه که م. پاشان ههستم ده کرد که له کیس چووم و غه مگین و دلشکاو ده بووم. به لām ئەو حاله ته نه ده ماو ده گه رامه وه بۆ دۆخی جارن. دواتر ئەو ساته سه رسامی و گیتیانه پترو پتر ده بوون و هه میشه هه روا بووم. ئەو ساتانه هه میشه هاوړی بوون له گه ل ئەم په رسیارانه دا: «ژیان بۆ چیه؟ له کوئ کۆتایی پیدیت؟» وام ههست ده کرد که ئیتر ئەوه ی له سه ری وه ستاوم شکاوه و بن پیم هلۆل بووه و هیچی لینه ماوه. ئەوه ی له سه ری ده ژیا م ئیدی نه ما بوو و هیچ شتیکم بۆ نه ما بووه تا له سه ری ژیان بیه سه ره، ژیانم ده وه ستا، ده متوانی هه ناسه هه لکیشم، بخۆم، بخۆمه وه و بنوم، نه مه ده توانی ئەمانه نه که م، به لām هیچ ناسه واریکی ژیان نه بوو. چونکه ئەو تکا و ئاواتانه ی که به مه نتیقیان بزانه م و بیانه ینمه دی، بوونیان نه ما بوو، ته وای ئەوانه ش له کاتییکدا به سه رم ده هاتن که ئەوه ی پتی بگوتی به خته وه ری کامل چوار ده وریان دا بووم. هیشتا ته مه نم نه گه ببوو په نجا سالی ژنیکی چاکم هه بوو که خو شم ده ویست و خو شی ده ویستم. مندالی چاک و مولک و مالیکی زۆرم هه بوو که به بی ئەوه ی هه ولکیکی ئەو تو بدهم باشتر و بهر فروانتر ده بوو... خه لک تاریفیان ده کردم و بی ئەوه ی زۆر خو م فریو

بدهم، ده مزانی کا براه کی به ناویانگم... خاوه نی هیزی فیکری و جهسته یی بووم، هیزیکی وا که له پیاوانی هاوشیوه ی خو مدا که متر بینومه: «له رووی کاری جهسته ییه وه بۆ (دروینه) شانم له شانی سه رپاله کان ده دا و له رووی فیکریشه وه ده متوانی هه شت نو ده سه عات بی پشوودان کار بکه م، بی ئەوه ی ئەو هه ول و تیکۆشانه م کاریگه ری خراپم له سه ر بکات.» دۆخی رۆحی و فیکریم به و جو ره خو ی نیشان ده دام: «ژیا نی من، گالته یه کی گه مژانه یه و ده ره نجامی رق و کینه ی که سیکه که له گه لیدا کردووم» (تۆلستۆی ئەو کاته ی هیشتا مندالبوو، وازی له بر وا بوون به خوا هینا بوو، به لām ئەم بی پرواییه ی بسوو هۆی ناشادی و نارازی بوونی، چونکه هیچ تیۆریه کی نه بوو تا توانایی پی بیه خشیته مه ته لی ژیان هه لبینیت. له خو ی ده پرس ی: (بۆچی ده ژیم و ده بی چۆن بژیم؟) به لām وه لامیکی نه ده دۆزیه وه. ئیستا دوو باره پروای به بوونی خوا له لا دروست ببۆه، به لām به زنجیره یه ک به لگه وه ئەو به لگانه ش بۆ پیاویکی وا که تا ئەو راده یه سروشتیکی ههستیاری هه بوو، زۆر سه ره سو پر هینه ربوو. تۆلستۆی ده نووسی و ده لیت: (ئه گه ره هم، ده بی هۆیه کی هه بیته و هۆی هۆکاریک. ئەو هۆیه ی یه که میش شتیکه که مرۆقه کان به خوای نیو ده بن.) ئەمه ش یه کی که له کۆنترین به لگه کانی وجودی خوا. ئەو پروای به خوایه کی وانه بوو که تایبه تمه ندی و خه سله تی مرۆقی تیدا بیت. ههروه ها له و سه ره ده مه دا، باوه ری به ژیا نی پاش مردن نه بوو، گه رچی دواتر کاتییک بی ری له وه کرده وه که رۆح (نه فس) به شیکه له (زاتی له بن نه هاتوو) ناقلی بۆی نه ده چوو که رۆح به له ناو چوونی جهسته بفه وتی. ماوه یه ک خو ی به که نیسه ی نه سه ده دۆکسی رووسیاه گرت، به لām له بهر ئەوه ی دیتی ژیا نی زانا یانی که نیسه ی ناو براو له گه ل بنه مای مه زه به که یاندا یه ک ناگریته وه، تۆراو ئەوه ی که ئەوان داواین لیده کرت تا پروای پی به ینیت به مه حالی زانی، تۆلستۆی ته نیا به وه قایل بوو که ئەوه ی به واتای ساده و واقعی (راست و دروست) بیت قبو ل بکات. به ره به ره خو ی له و پروا دارانه نریک کرده وه که له نیو چینی ساده و هه ژار و نه خو ینده واردا بوون. ئەوه نده ی دیقه تی له ژیا نی ئەوان گرت و لییان ورد بووه و گه یشته ئەو قه ناعه ته که له گه ل ئەوه شدا نو قمی خورافیات و تاریکی بوون، به لām باوه ریکی راسته قینه یان هه یه، ئەو پروایه ی که بۆ ئەوان پیویسته. ههروه ها دیتی که

تهنیا ئەو باوەرپە ئەو بەخشینی و اتا و تیگەیشتن لە ژیان، بەسەر بردنی ژیانیان بۆ مومکین دەکات. سالانێکی دوور و درێژی خایاند تا تۆلستۆی سەبارەت بە تیۆرییەکانی خۆی بریاری کۆتایی دا. ئەو سالانەش بۆ وی پرپوون لە بازار و خەفەت و خوتیندەو و بیرکردنەو. کورتکردنەو ئەو تیۆریانە، کە بە کورتی و دروستی بەیان بکری، کاریکی ئەستەمە و من تەنیا بە پارایی و دوودلیەو هەول دەدەم ئەو کارە بکەم.

تۆلستۆی ئەو دروشمە ئاینیانە رەتکردەو کە بە هیچ جوۆریک لە گەڵ بنەماکانی مەسیحدا یەکیان نەدەگرتهو و تەنیا بۆ چەواشەکردنی راستییەکان بەکار دەبران. هەرەها ئەو بیروباوەرپە ئەو کە بنەماکانی مەسیحیەت تیاياندا رەنگ دەداتەو و دەبنە قسە ی پوچ و سووکایەتی کردن بە هزر و هۆشیاری مرۆڤ و چوو سەر ئەو باوەرپە کە دەبێ راستیەکان تەنیا لە وتەکانی مەسیحدا خۆیان بنویتن پروای بەو پەیدا کرد کە جەوهەری پەرورده و فێرکردنی مەسیح تەنیا لەم بەرنامە یەدا خۆی بەرجەستە دەکات: (لە بەرامبەر کەسێکی شەرانیگیزدا بەرەنگاری مە نوێنە). فتوای ئەو یەدا کە ئەو یاسا ئاینییە ی دەلی: (بە هیچ جوۆریک سویند مەخۆ) هەر تەنیا سویند ئاساییەکان ناگریتهو، بە لکو مەبەست هەموو جوۆرە سویندیکە جا چ سویندی شایەتی دان لە دادگا بیت یان ئەو سویندە بیت کە سەربازەکان لە کاتی چوونیان بۆ نیو ریزی سوپا دەبخۆن، لە کاتیکدا ئەو بەرنامە یە کە دەلیت: (نە یارانێ خۆت خۆشبویت و کاتی جنیبویان پیدای دوغای خیریان بۆ بکە) دەبوو لەمپەر لە بەردەم خەلک بۆ بەرگریکردن لە ولاتەکانیان لە کاتی شەردا، یان کاتیک هیرشیان دەکرایە سەر نەیدەهیشت بەرگری لە خۆیان بکەن، بەلام سەبارەت بە تۆلستۆی قبوولکردنی ئەو بیروباوەرپە بە مانای کاریکردنێان نەبوو. ئەگەر بگەیشتا یە ئەو دەرەنجامە ی کە کرۆک و جەوهەری سەرەکی مەسیحیەت بریتی یە لە:

(خۆشەویستی، دان بەخۆداگرتن، بەبەرەکانی نەفس و وەلام دانەو ی خراپە بە چاکە یە) ئەو بە ئەرکی سەرشانی خۆی دەزانی کە دەست لە خۆشییەکانی دنیا هەلگریت و دەبێ زەحمەت بکیشیت، فیری دان بە خۆداگرتن ببیت و رەنج بداو بە بەزەبی و دلاو ابیت.

سونیا کە یەکیک بوو لە ئەندامانی پرواداری کەنیسە ی ئەرسەدۆکسی، سووربوو

لەسەر ئەو ی کە دەبێ مندالەکانیان پەرورده ی تاینی وەرگرن و لە ژیانیدا بە گوێرە ی ئەو دۆخە ی کە ویستی پەرورده گار بۆی دیاریکردبوو لە هەر رینگایە کەو بووایە ئەرکی خۆی ئەنجام دەدا. ئەو ژنیکی نەبوو کە تاییەتمەندی روۆحی و مەعنەوی زۆری هەبیت، لە راستیدا ئەو هەموو مندالبوونە و شیرپیدانیا و بەختیو کردن و سەرپەرشتی کردن و حاملاندنیا و بەرپەرشتی خیزانێکی وا گەورە، ئیدی ئەو دەرەتە ی بۆ نەهیشتبۆو تا خەریکی بوارە مەعنەوی و روۆحییەکان بیت. ئەو نە لە تیۆری هەلگەراو ی میژدە کە ی هیچ تیدەگە یی، نە لە گەڵ بۆچوونەکانیشیدا بوو. بەلام بە خۆراگری و دان بەخۆداگرتنێکی زۆر قبوولیکرد. سەرەرای ئەو هەش کاتیک کە گۆرانی بیروباوەرپە میژدە کە ی بوو هۆی گۆرانی هەلسوکەوتی، لە دەرپرینی و بە روودادانیدا سی و دووی نەکرد. لەو سەرەمەدا لەبەر ئەو ی تۆلستۆی پیتی وابوو کە دەبێ ئەرکەکانی خۆی بە دەستی خۆی ئەنجام بدات، بۆ خۆی سوێبی ژووڕە کە ی هەلگەرد، ئاوی دەهینا و جلهکانی ریکدەخست. هەرەها چونکە لەسەر ئەو باوەرپە بوو کە دەبێ نانی خۆی بە دەستی خۆی پەیدا بکات، پینەدۆزێکی هینا تا کاری پیتا و دورونی فیر بکات. تۆلستۆی لە یاسنایا پولیانا لە گەڵ جووتیارەکاندا کاری دەکرد، زوی دەکتیلا، بژاری دەکرد و بە عەرەبانە فیرپتی دەدا و داری دەقەلاشت. بەلام کۆنتیتس بە توندی دژ بەو کارە ی بوو. چونکە پیتی وابوو کە تۆلستۆی لە بەیانییەو هەتا ئیواری خەریکی کاری جەستە یی بی سوودە، کە تەنانەت لە نیو گوندیشینەکانیشدا گەنجەکان دەیانکرد نەک کابرایەکی بە تەمەنی وەکو تۆلستۆی سونیا بۆ تۆلستۆی نووسی: (ئەلبەتە بە دلنیا ییەو دەزانم کە دەلیی ژیان ی بەو جوۆرە لە گەڵ بیروباوەرپەکانی خۆتدا یەک دەگریتهو و چیرۆکی لێوڕدەگری، ئەمە مەسەلە یەکی ترە و من تەنیا دەتوانم پیت بلیم هەر شاد بی! بەلام ئەو ی کە من نارەحەت دەکات ئەو یە کە هیتز و وزیەکی ئاوا لە کاری دارقەلاشتن و سەماوەر هەلکردن و پیتا و دووراندا لە بەین دەچیت. هەموو ئەو کارانە بۆ خۆ خافلانن و کات بەسەر بردن چاکن، بەلام نەک وەکو کارو پیشە یەکی تاییەتی.) قسە کە ی سونیا بەجی بوو. چونکە ئەو ساویلکە یی تۆلستۆی بوو کە وای دەزانی هەر چۆنیک بیت کاری جەستە یی لە کاری فیکری شەریفانە ترە. تەنانەت ئەگەر پیشی وابووایە کە بەرەمی رۆمان نووسین دەکەوێتە بەردەستی خەلکی بلح و بیتکارە و

دهیخویننه وه، مروف به سهختی دهتوانیت باوه بکات که نهیده توانی کاریکی ژیرانه تر له چه کمه دورین بدوژیتسه وه، ئه ویش ئه و چه کمه رهق و تهقانهی که کهس بۆی له پین نه ده کران. تۆلستۆی جلوه برگی لادییانهی له بهر کرد و بوو به کابرایه کی شپۆل و چلکن. ده لاین روژتیکیان دواى ئه وهی که به کۆلج (زبلی) فریدابوو پاشان بۆ نان خواردن هاته ژووری، بۆنگه نیکی هینده ناخۆشی لیتهات که ناچار بوون په نجه رهکان بکه نه وه. ئه و که زۆر ههزی له راباردن بوو و خوی پیوه گرتبوو، وازی لیتهینا و بۆ ئه وهی گیانداران به مه بهستی خواردنی گوشته که بیان نه کوژرین، دهستی کرد به گژوگیا خواردن.

سالانیکی دوورودریژ مهی خۆره وه بوو به لام ئیستا به یه کجاری وه لای نابوو. سه ره نجامیش به نرخی ههول و تهقه لایه کی زۆر و تال، وازی له جگه رهش هینا. ئیستا ئیتر به ره به ره منداله کانیان گه وه بیوون و کۆنتیس پینی له سه ره ئه وه داده گرت زستانان مالیان بچیتنه مۆسکۆ تا منداله کانیان باشتتر په روه ده بکرین و (تانیا) ی کچه گه وه رهشیان پینی بکه ویتنه نیو کۆمه لگا و له گه لیدا رابیت. تۆلستۆی له ژبانی شاری بیزاربوو، به لام له ژیرگوشاردا خۆی دایه دهست ئیرادهی ژنه کهی. کاتییک له مۆسکۆ ئه و جیاوازیه گه وه یه ی نیوان سامانی دهوله مه نه دهکان و هه ژاری و برسیتی ره شو رووته کانی دیت، تۆقی، نووسی: (ههستم کرد و ههست ده کهم و ههتا هه تایش وا ههست ده کهم که تا ئه و وهخته ی من تۆزه خواردنیکی زیاده م هه یه و هیندییک برسین، تا من دوو چاکه تم هه ن و یه کیکی دی دانه یه کی نیسه، له تاوانیکدا پشکدارم که به رده وام دووباره ده بیسته وه.) قسه ی ئه و که سانه شی به گویدا نه ده چوو که ده یانگوت دنیا هه روایه و دهوله مه ند و هه ژار هه ره هه بووه و هه ره ده شبیت. تۆلستۆی ئه و قسه یه ی پین راست نه بوو کاتیکیش که چوو هه ردانی ئه و میوانخانه یه ی که بی مال و حال و لیقه و ماوان روویان تیده کرد و تیددا ده حه وانه وه و ئه و دیمه نه سامناکانه ی دیت، شه رمی کرد بچیتنه وه مالی خۆیان و ئیواری دوو خزمه تکار به جلوه برگی تاییه تیسه وه خواردنی شاهانه ی له پین دانین.

هه ولیدا پاره بداته ئه و نه دارانه ی روویان لیده نا، به لام گه یشته ئه و قه ناعه ته ی که ئه و پاره ی سوالکه ره کان لینی ده ردین، پتر له وه ی سوودیان پین بگه یه نیته زهره ی بۆیان هه یه .

گوتی: (پاره شتیکی خراپه و بۆیه ئه و که سه ی پاره ده به خشیت کاریکی به لاواوی ده کات.)

له م بیرکردنه وه یه وه تا ئه و باوه رهی که هه بوونی سامان پیچه وانه ی نه خلاقه و کاریکی هه له یه مه و دایه کی کورت هه بوو. بۆ پیاویکی وه کو تۆلستۆی ههنگای دواتر روون و ناشکرا بوو. بریاریدا خۆی له چه نگ ئه وه ی هه به ته ی رزگار بکات به لام لیته دا رووبه رووی به رهنه گاربوونه وه ی توندی ژنه که ی بۆه که به هیچ جوړیک نه یده ویست خۆی به سوالی بخت و منداله کانی بی پاره بن. سونیا هه ره شه ی ئه وه ی کرد که ئه گه ره له و بریاره ی خۆی پاشگه ز نه بیسته وه ئه و داوا له دادگا ده کات تا فه رمانی ئه وه ده ربکات که تۆلستۆی توانای به رپوه بردنی ئه رکه کانی خۆی نه ماوه و شیوا ی به رپوه بردنی خیتانه که ی نیسه و له دوا ی بگه ره و به رده یه کی زۆر تۆلستۆی داوا ی له سونیا کرد که بۆ خۆی مافی ده ست به سه راگرتنی مولک و ماله که ی خۆی هه بیت، به لام سونیا ئه مه ی ره تکرده وه و قبوولی نه کرد. سه ره نجام تۆلستۆی ناچارکرا تا مولک و سامانه که ی له نیوژن و منداله کانیدا دابه ش بکات. له و سالانه دا که ئه و ناژاوه یه و دهم به ده مه یه دریتزه ی هه بوو، تۆلستۆی چه ندین جار مالی به جیتیتشت تا له گه ل جووتیار و گوندنیشینه کاندایان به سه رببات. به لام له به ره ئه وه ی ده یزانی چ ئه شکه نجه و نارازیکی تووشی ژنه که ی کردوه، به ره له وه ی زۆر له م ریگایه دا به ره و پینش پروات ده گه رایه وه مالی. هه ره چه نده ئه و رازاوه ییه ی که چوار ده وری دابوو به سه ختی نارچه ته ی ده کرد، به لام سوودی لیته رده گرت. ده مه قالی ئه و ژن و میترده دریتزه ی کیشا، ئه و رای له گه ل ئه و حاملاندنه کۆنه نه بوو که منداله کانی پین په روه رده کرابوون و نه یده توانی ژنه که ی ببه خشیت چونکه لیته گه رابوو وه کو خۆی ده یویست مال و سامانه که ی دابه ش بکات. دوا ی ئه وه ی که بیروباوه ری هه لگه رایه وه تۆلستۆی سی سالی تریش ژیا و من لیته دا ئه و ده رفه تم نیسه که به وردی باسی ئه و ماوه دوورودریژه بکه م و ناچارم زۆر بابه تی به پیزیش به پینم. تۆلستۆی بوو به که سایه تیکی کۆمه لایه تی، ئه و نه ک ته نیا هه ره به نووسه ریکی گه وه ری رووسی ناوی ده رکرد، به لکو له سه رانه ری جیهاندا وه کو رۆمانووسیک و ماموستایه ک و په ی ره وه که ریکی بنه ما ئه خلاقیه کان ناسرا و ناوبانگیکی گه وه ری وه ده ست هینا. ئه و خه لکه ی که ده یانویست

به گویره ی تیوره کانی وی بژیهن، تا قم و کۆمه لئی تایبه تیان پیکه تینا. به لّام ئەو که سانه کاتیک ههولئی ئەویاندا تا بنه مای (به رگری نه کردن) ی وی له گویره پانی کرداردا وه گهر بخهن، کارکه یان سه ری نه گرت و ئەو چیرۆک و به سه رهات و به لّاو چه ره سه ره ی که به سه ریان هات، پیکه نیناوییه و شیایوی په ند لیوه رگری تیشه. له به ره ئەوه ی تۆلستۆی سه روشتی وا هه لکه وتبوو که (به دگومان) بوو و له کاتی قسه کردن و بیروپا ئالوگزرکردندا قسه رهق و توند بوو به ئاشکراییی ده ری ده پری که ئە گهر خه لکانیکی تر له گه لّ راو تیوره یه کانی ویدا نه بن ده ره نجامی پالنه ری بی بایه خیانه. زۆر که می هاوړی هه بوو. به لّام به هۆی ناویانگه که ی که رۆژبه رۆژ له په ره سه نندا بوو، کۆمه لئیکی زۆر له قوتابیانی زانکۆ و گه شتیارانی که به مه به ستی زیاره تی شوینه پیروزه کان ده هاتنه رووسیا و مریده کانی، له هه ژار و ده وله مه نده وه بگره تا پیاوه گه وره کان و خه لکی ئاسایی ده هاتنه سه ردانی له یاسنایا پولیانا. هه ره وه کو پیشتر باسم کرد سونیا به رچاو ته نگ بوو و پیتی خو شبوو هه موو شتیک بو خۆی بیت. ئەو چه زی ده کرد میرده که ی ته نیا مولکی خۆی بیت و کاتیک که ده یدیت خه لکی بیگانه سنووری ماله که ی ده به زینن ده ره نجا و زۆر توپه ده بوو. دان به خۆدا گرتنی سونیا کۆتایی پتهات و کاسه ی سه بری له سه ره به وه رژا و نووسی: (تۆلستۆی له کاتیکدا که بو خه لکی باس له هه سه ته جوان و ناسکه کانی ده کات و هه ستیاریه تی ده یگریت، به لّام وه کو جارن ژبان به سه ره ده بات. خواردنی خو ش و پایسکیل سواری و ئەسپ سواری و رابواردنی پیخوشه.) هه ره وه ها سه به رهت به مه سه له یه کی تر له ده فته ری بیره وه رییه کانی رۆژانه یدا نووسیویه تی و ده لئ: (ناتوانم سکالا نه که م، چونکه هه موو ئەو کارانه ی که له پینا و به خته وه ری خه لکدا ده یان کات، ژبان ئەوه نده تیکه لّ و ئالۆز ده کات که رۆژبه رۆژ ژبانم بو ئەسه متر ده کات. گیا خواردنی ئەو مانای ئەوه یه که رۆژی دوو جارن چیشت لیئین و ئەوه ش مه سه رفی پتر تیده چیت و چیشت لیئهر و خزمه تکاره کان ده بی زیاتر کار بکه ن و ماندوو ده بن. ئەو نامۆژگاریانه ی که ده رباره ی چاکه و خو شه ویستی ده یانکات، ئەنجامه که ی بو ته ئەوه ی که له مالّ و منداله که ی خۆی لالوت بیت و گوپیان پی نه دا. هه موو پیسکه و ره ش و رووتیک وه خت و ناوه خت خۆی به مالیدا ده کات و ژبانمان لی تیک ده دات و سه رتیشه مان بو دروست ده کات)

یه کتیک له یه که مین ئەو که سانه ی که تیوره یه کانی تۆلستۆی قبو لکرد، گه نجیک بوو به ناوی چیرتکۆف (Chertkof). ئەو کارایه کی ده وله مه ند بوو و پیشتر له (پاسه وانانی ئیمپراتۆری) په لی نه قیبی هه بوو. به لّام کاتیک پروای به بنه مای (به رگری نه کردن) په یدا کرد، وازی له کاره که ی خۆی هینا. ئەو پیاویکی شه ریف و ئایدیالیست (Idealiste) و شه یدای خواو ئایین بوو. توانایه کی که م وینه ی هه بوو له سه پاندنی ئیراده ی خۆی به سه ره خه لکدا و حوکم دان و فه رمانه واییدا. ئایلمیرمۆد (Aylmermaude) ده لئیت: هه ره که سییک پیوه ندی له گه لدا دروست بکرده یه، ده بوو به که ره سه ی ده ستی، ده بوایه شه ری له گه لدا بکات یان له به ره ده ستی هه لئیت. پیوه ندی له نیوان چیرتکۆف و تۆلستۆیدا دروست بوو، په یوه ندیییه ک که تا مردنی تۆلستۆی به رده وام بوو. چیرتکۆف تۆلستۆی خسته ژیر رکئی خۆیه وه و ئەوه ش ئەو شته بوو که کۆنتیسی شی ت و هار کرد. وپرای ئەوه ی که زۆریه ی هاوړیکانی تۆلستۆی بو چوونه کانی ئەویان به توند ره وی ده زانی، به لّام چیرتکۆف به رده وام دنه ی ده دا تا پتر پی لیئیت و زیاتر ئەو تیوره یانه به کار بگریت. تۆلستۆی به جوړیکی وا خۆی به کاره مه عنه وییه کانه وه خه ریک کردبوو که له مولک و ماله که ی خافل ببوو. سه ره رای ئەوه ی که زه وی و زاره که ی بایی سی سه د هه زار دۆلار ده بوو، به لّام داها تی سالانه ی له دوو هه زار و پینج سه د دۆلار تینه ده په ری.

ئاشکراشه که ئەم بره پاره یه بو ژبوی ژبان و مه سه رفی مالّ و خو ئیندی ره وه مندالییک به س نییه. کۆنتیسی میرده که ی ناچار کرد تا مافی له چاپدانی هه موو ئەو به ره مه مانه ی که به ره له سالی (۱۸۸۱) نووسیوونی به و بسپیتر و به و بره پاره یه ی که قه رزی کردبوو، بو خۆی ده ستی کرد به چاپ و بلا و کردنه وه ی کتیبه کانی میرده که ی. ئەو کاسبیه و اگر تی که کۆنتیسی توانی هه موو قه رزه کانی پی بداته وه. به لّام ئەو کاره له گه لّ بیرو بو چوونه کانی تۆلستۆیدا یه کی نه ده گرت وه که هه بوونی سامان و پاراستنی مافی له چاپدان به ره مه مه ئەده بییه کانی وی به پیچه وانیه ئەخلاقه وه یه و کاتیک چیرتکۆف له م رووه وه گوشاری خسته سه ر تۆلستۆی، هانیدا و ناچاری کرد تا رایگه یه نی ت که هه ر شتیکی له سالی (۱۸۸۱) به دوا وه نووسیوه، هی خه لکه و هه ره که سییک بییه ویت ده توانی چاپیان بکات. هه ره ئەوه نده ش بو تو ره کردن و هه لچوونی کۆنتیسی به س بوو. به لّام تۆلستۆی پیی

لهمهش دريژتر کردو داوای له ژنه که ی کرد تا مافی له چا پدان و بلاوکردنه وهی کتیبه کانی خوژی که پیشتر به ئهوی سپاردبوو، بۆ ره تکاته وه، ئه لبه ته له نیویاندا چهند رۆمانیک هه بوو که خه لک زۆر تامه زرۆی بوون. به لām کۆنتییس به هیچ جوړیک رازی نه بوو و به توندی ئهم داوایه ی ره تکرده وه. چونکه بژیوی خوژی و منداله کانی به ندیوو به چا پکردن و فرۆشتنی ئه و کتیبانه. شهرو دهمه وهری تال و دوورودریژ دهستیپیکرد. سونیا و چیرتکۆف سه برو نارامیان له تۆلستۆی هه لگرتبوو. تۆلستۆی له نیوان دوو به رداشی دژ به یه کدا گیری خواردبوو و له هه مان کاتیشدا پیتی وابوو که ره تکرده وهی هیچ کام له دوو داوکاریه کاریکی دروست نییه. له سالی (۱۸۹۶) دا ته مه نی تۆلستۆی بیوو به شهست و ههشت سال و سی و چوار سال بوو ژنی هینابوو، زۆریه ی منداله کانی گه وه بوو بوون و کچی دووه می له ده می بهخت بوو. تا ئه و کاته هه موو ئاگاداری ناکوکی نیوان ئه و ژن و میرده بوون. سونیا کاتیک که دهیدیت په پیره وانی میرده که ی (له و سه رده مه دا ته نیا که سانیکی هاوړیتی تۆلستۆی موریده کانی بوون) لایه نی میرده که ی ده گرن و به چاوی دوژمن سهیری ده که ن چونکه نا هیلیت به ویستی ئه وان بجو لیته وه، زۆر نارحه ت ده بوو. دین گوړینی تۆلستۆی به خته وهری به دیاری بۆ نه هینابوو، ئه و کاره ی بووه هۆی ئه وهی هاوه لانی له دهست بدات و ئاژاوه و دووبه ره کی بکه ویته نیو مال و خبزانه که ی و لیککی زرینگاندن. له بهر ئه وهی تۆلستۆی به رده وام بوو له به سه ربردنی ژیانیکی ئاسووده، په پیره وه کانی سه رکۆنه یان ده کرد. له راستیدا بۆ خوژی خوژی به شیوا ی سه رکۆنه کردن ده زانی، له دهفته ری بیره وه ره کاندانوسی: (به م شیویه، من که ئیستا ته مه نم پی دنیتنه حه فتاهه مین سالیه وه، به هه موو هیزی گیانه وه ئاره زووی ئارامی و ئاسایش ده که م و تامه زرۆی شتیکم که له و ناهه ماهه نگیه ی له نیوان ژبان و بیروباوه ر و ویژدانم دایه با شتریت، ئه گه ر چی ئه و شته ها وئا هه نگی کاملیش نه بیت).

تۆلستۆی له شساعی له دهست چوو. له ده سالی دواتردا چهند جاریک نه خوژش که وت. په کیک له و نه خوژیانه هینده قورس بوو زۆری نه مابوو بمریت. ماکسیم گوړکی که له و سه رده مه دا تۆلستۆی ده ناسی، به م شیویه وه سفی ده کات: (پیاویکی زۆر کزو لاواز و له شتیکی ورد و مووی سپی بوون و دیده ی تیژتر و نیگای کاریگه رتر بوو له جارن).

ده موچاوی چرچ و لۆچی قولیان لپه یدا بوو و ریشیکی ته نک و دريژی هه بوو. ببوو په پیره میردیکی هه شتا ساله. سالیکی تیپه ری و سالی دواتر بوو به هه شتا و دوو سال. به خیرایی به ره و لاوازی ده چوو و دیاروو که چهند مانگیکی تری له سه ر دنیا ماوه. ئه و چهند مانگه به ده مه قالیه کی چروپر، تیره و تار بوون. چیرتکۆف که پیده چوو هه موو ئه و بیروباوه رانه ی قبول نه بوون که هه بوونی سه روه ت و سامان پیچه وانه ی ئه خلاقه، پارچه زهوی و مولکیکی له نزیکی یاسنایا پولیانا کریبوو، ئه م دراوسییه تیه ش دیاره که ها توچۆی نیوانیانی ئاسانتر ده کرد. هه ر له و سه روه نده دا گوشاری خسته سه ر تۆلستۆی که هیوا و ئامانجه کانی خوژی بییتنه دی به و مانایه ی که له پاش مردنی هه موو به ره مه کانی بینه مولکی خه لک، به لām کۆنتییس زۆری پیناخۆش بوو که چیدی مافی چاودیری و له چا پدانی ئه و رۆمانانه ی نه مینیت که بیست و پینج سال له مه وه بهر پیتی درا بوو. ئه و دوژمنایه تیه ی که له میژبوو له نیوان چیرتکۆف و سونیا دا هه بوو، ئیتر بوو به شه ریکی راگه یه ندراو. بینجگه له ئه لیکساندربای بچو کترین کچی تۆلستۆی که به ته واوی که وتیوه ژیر کاریگه ری چیرتکۆفه وه، منداله کانی دی هه موویان پشتیوانیان له دایکیان ده کرد. منداله کانی به هیچ جوړیک حه زیان له وه نه بوو ژیان و به سه ر به ن که تۆلستۆی باوکیان مه به ستی بوو. سه ره رای ئه وه ش که تۆلستۆی باوکیان ئه و مولک و سامانه ی که به سه ریدا دابه ش کردبوون، هیچ بیانوییه کیان شک نه ده برد که له و پاره زۆره بی به ش بن که له چا پکردن و بلاوکردنه وهی نووسینه کانی باوکیان وه چه نگیان ده که وت. به لām سه ره رای ئه و هه موو گوشاره ی که له لایه ن خبزانه که یه وه خرایه سه ری، تۆلستۆی وه سیتنامه یه کی نووسی و تییدا هه موو به ره مه کانی خوژی به میرات بۆ خه لک له قه له مدا و رایگه یانده ئه و ده ستنوسانه ی که تا پیش سه ره مرگی له بهر ده ستدان بدرینه چیرتکۆف تا ئازادانه بیان خاته به رده ستی هه موو ئه و که سانه ی که بیانه ویت چاپ و بلاویان بکه نه وه. به لām و دیار بوو ئه م وه سیتنامه یه یاسایی نه بوو بۆ به چیرتکۆف زۆری له تۆلستۆی کرد و ناچاری کرد تا وه سیتنامه یه کی دی داپریتیت. شایه ده کانی به دزیه وه برده مالت و بۆ ئه وهی کۆنتییس نه زانی چ باسه له پاش ده رکه کلۆم دراوه کان و له ژووره که ی خوژی، به خه تی خوژی وه سیتنامه یه کی دی نووسی. له و وه سیتنامه یه دا مافی

چاپ و بلا و گردنه‌وهی نووسینه‌کانی خوئی دابه ئه‌لیکساندرای کچی که چیرتکۆف وه‌کو نوینه‌ری نووسه‌ر پیشنیاری کردبوو. چیرتکۆف بۆ خوئی ئاماژه‌ی به‌وه مه‌سه‌له‌یه کردووه: (له‌وه دلتیابووم که مال و مندالی تۆلستۆی پیمان خوشه‌بوو که سییک که ئەندامی خیزان نییه ببیته میراتگری ره‌سمی.)

له‌به‌ر ئه‌وه‌ی وه‌سیتنامه‌که ئه‌وانی له‌ گرنگترین هۆکاری بژیوی ژبانیان بۆ به‌ش کرد، ئه‌م وته‌یه جیی برۆایه. به‌لام ئه‌م وسیتنامه‌ش چیرتکۆفی رازی نه‌کرد و له‌ نیو دارستان و له‌ نزیک ماله‌که‌ی چیرتکۆف له‌ کاتی‌کدا که تۆلستۆی له‌سه‌ر کۆلکه‌دارتیک دانیشتبوو، چیرتکۆف وه‌سیتنامه‌یه‌کی تری دارشت و تییدا مافی ته‌واوی چاپ و بلا و گردنه‌وه‌ی ده‌ست‌نووسه‌کانی تۆلستۆی دابه‌ خوئی (چیرتکۆف). گرنگترینی ئه‌و ده‌ست‌نووسانه‌ش ده‌فته‌ری بیره‌وه‌رییه‌کانی ئه‌م چهند ساله‌ی دوایی تۆلستۆی بوو. ئه‌و ژن و میترده زۆر له‌ میژبوو و راهاتبوون که بیره‌وه‌رییه‌کانی رۆژانه‌یان بنووسنه‌وه و بریاریاندا که هه‌ر کاتیک تۆلستۆی ببیه‌ویت ئه‌و ده‌فته‌رانه‌ بدنه‌ یه‌کتری. ئه‌مه‌ بریاریکی ناموباره‌ک بوو، چونکه ئه‌و گله‌یی و گازه‌نده‌یه‌ی که له‌ یه‌کتریان ده‌کرد و له‌و ده‌فته‌رانه‌دا یاداشت ده‌کرا و هه‌ر کاتیک یه‌کتیکیان هی ئه‌وی دیکه‌ی بخویندبايه‌وه ده‌بووه هۆی تۆمه‌ت خستنه‌ پال یه‌کتری. ده‌فته‌ری بیره‌وه‌رییه‌کانی جارن له‌به‌ر ده‌ستی سونیا‌دا بوو، به‌لام ئه‌وانه‌ی که په‌یه‌ندییان به‌وه ده‌ساله‌ی رابردووه‌وه هه‌بوو، تۆلستۆی له‌ لای چیرتکۆفی دانابوون. سونیا بریاری دابوو هه‌ر چۆنیک بیت وه‌ریان گرتیه‌وه، زیاتریش له‌به‌ر ئه‌وه‌ی بوو که ده‌توانرا سه‌ره‌نجام بلا و بکرتنه‌وه و داها‌تی باشیان هه‌بیت، هۆیه‌که‌ی تریشی ئه‌وه بوو که تۆلستۆی زۆر به‌ راشکاو‌ی باسی ناکۆکی و ده‌مه‌قالی خوئی و هاوسه‌ره‌که‌ی تییدا نووسیوو و کۆنتییس حه‌زی نه‌ده‌کرد ئه‌و به‌شانه‌ ئاشکرا بین. ته‌ته‌ریکی نارد و تکای له‌ چیرتکۆف کرد تا ئه‌و ده‌فته‌رانه‌ی بۆ بگه‌رینیته‌وه. به‌لام چیرتکۆف داواکاریه‌که‌ی ره‌تی کرده‌وه. بۆیه سونیا هه‌ره‌شه‌ی ئه‌وه‌ی کرد که ئه‌گه‌ر ئه‌و ده‌فته‌رانه‌ی بۆ نه‌نیریته‌وه خوئی ده‌خنکینیت یان ده‌رمانخوارد ده‌کات. کاتیک تۆلستۆی به‌وه هه‌رایه‌ی زانی که ژنه‌که‌ی ناویه‌تییه‌وه، ده‌فته‌ره‌کانی له‌ چیرتکۆف وه‌رگرته‌وه به‌لام له‌بری ئه‌وه‌ی بیاندانه‌وه سونیای هاوسه‌ری، له‌ بانکی دانان. چیرتکۆف نامه‌یه‌کی بۆ نووسی که تۆلستۆی له‌ ده‌فته‌ری

بیره‌وه‌رییه‌کانیدا ئاوی لیکداوه‌ته‌وه: (نامه‌یه‌کم له‌ چیرتکۆفه‌وه پیگه‌بشت که پره‌ له‌ سه‌رکۆنه‌کردن و تۆمه‌ت، ئه‌و جوړه‌ قسه‌کردنه‌ به‌ندی جه‌رگ و دل‌م ده‌پسینتی. جاری وایه ئه‌وه‌م به‌ خه‌یالدا دیت که چهن‌دین فه‌رسه‌خ له‌و مرۆفانه‌ دوور بکه‌ومه‌وه.) تۆلستۆی هه‌ر له‌و سه‌رده‌مانه‌ی گه‌نجیتیه‌وه حه‌زی ده‌کرد واز له‌ دنیا و ناژاوه و سه‌ره‌هیشه‌کانی بپنیت و په‌نا بۆ جیبه‌کی چۆل بیات و خه‌ریکی پاک‌کردنه‌وه و کامل کردنی نه‌فس بیت. بۆیه هه‌ر وه‌کو زۆریه‌ی نووسه‌ران له‌ رۆمانه‌که‌یدا ئه‌م ئاوا‌ته‌ی دابه‌ دوو‌که‌سه‌ له‌ پاله‌وانه‌کانی کتیبه‌که‌ی: پییه‌ر له‌ رۆمانی (جه‌نگ و ناشتی) دا و لیه‌شین له‌ (ئانا‌کارینا) دا.

به‌شی زۆری وجودی خوئی له‌ په‌یکه‌ری ئه‌و دوو‌که‌سه‌دا به‌رجه‌سته‌کرد. له‌و سه‌رده‌مه‌دا، هه‌لومه‌رج و تکا‌کانی ژبانی ده‌ستیان دابه‌ ده‌ستی یه‌کتری تا‌کو وزه و هیز و هاندان به‌و ئاره‌زوه‌ بیه‌خشن. ژن و منداله‌که‌ی ئازاریان ده‌دا و له‌و سه‌رکۆنه‌کردنانه‌ی هاوه‌لانی به‌ چۆک داها‌تبوو که پیمان وابوو ده‌بێ سه‌ره‌نجام بنه‌مای رینمایه‌کانی خوئی پراکتیزه‌ بکات. به‌شپکی زۆر له‌ هاوه‌لانی ئازاریان ده‌چه‌شت چونکه ئه‌و رینمایه‌ی و ئامۆژگاریانه‌ی که بانگه‌شه‌ی بۆ ده‌کرد کرده‌وه‌ی له‌گه‌لدا نه‌بوو. هه‌موو رۆژتیک کۆمه‌له‌ نامه‌یه‌کی پیده‌گه‌یی که تیسیاندا به‌ سووکایه‌تی کردنه‌وه به‌ ریاکاری تاوانبار کرابوو. یه‌کتیک له‌ موربده‌ تامه‌زرۆکانی نامه‌یه‌کی بۆ نووسی و تکای لیک‌کردبوو تا ده‌ست له‌ مولکه‌که‌ی هه‌لگرت و هه‌موو سه‌روه‌ت و سامانه‌که‌ی بداته‌ خزم و لیقه‌وماوان و په‌ناباتییک بۆ خوئی نه‌هیلیته‌وه و وه‌کو سوآلکه‌ران شاره‌و شار بگه‌ریت. تۆلستۆی له‌ وه‌لامیدا نووسی: (نامه‌ی به‌ریتزان به‌ توندی دایچله‌کاندم، ئه‌و په‌ند و ئامۆژگارییه‌ی به‌منی ده‌ده‌ی، هه‌رده‌م خه‌ونی پیروزی من بووه. به‌لام تا‌کو ئیستا نه‌متوانیوه پراکتیزه‌ی بکه‌م. ئه‌مه‌ش هۆکاری زۆرن... به‌لام هۆکاری سه‌ره‌کی ئه‌ویه‌که‌ نایب ئه‌وه‌ی من ده‌یکه‌م زه‌بر له‌ خه‌لکی تر بدات.) زۆریه‌ی خه‌لک هۆی سه‌ره‌کی هه‌لسوکه‌وتی خو‌یان ده‌گه‌ریننه‌وه بۆ حه‌شارگه‌ی (ده‌روونی بێ ناگایی) خو‌یان. سه‌باره‌ت به‌وه‌ش که بۆ ئه‌و کاره‌ی نه‌ده‌کرد که هه‌م هاو‌ریکانی و هه‌م ویژدانی پیمان له‌سه‌ر داده‌گرت، من پییم وایه‌ ته‌نیا ئه‌وه‌بوو که بۆ خوئی زۆری حه‌ز له‌ کردنی ئه‌و کاره‌ نه‌بوو. ئه‌مه‌ خالیتکه‌ که قه‌ت نه‌مدیوه نووسه‌ران له‌ ده‌رووناسیدا ئاماژه‌ی بۆ بدنه‌ن و لیبی بدوین، ئه‌مه‌ له‌ کاتی‌کدا که ده‌بێ ئه‌م خاله‌ بۆ هه‌موو ئه‌و که‌سانه‌ی

ژیاننامه‌ی نووسهران ده‌خویننه‌وه ناشکراو روون بگریته‌وه. به‌ره‌می هه‌موو نووسه‌ریکی خوئقیینه‌ر لانی کهم که‌ره‌سته‌یه‌که بۆ پاک‌کردنه‌وه‌ی غه‌ریزه و ئاره‌زووه‌کان. (هه‌ر ناویکی بۆ خوئتان پیتان خوشه‌ بۆی دابننن.) و خه‌یال پلاوه‌کانی خو‌به‌تی که نووسه‌ر له‌به‌ر هۆبه‌ک ریگری لیک‌کردون. کاتییک نووسه‌ر ئەم ئاره‌زووانه‌ ناچار به‌ خو‌ده‌رخستق ده‌کات و ده‌ریان ده‌پریت، خو‌ی له‌و ناچاریه‌ رزگار ده‌کات که ئازادی (کرده‌یی) زیاتر بداته ئاره‌زووه‌کانی. به‌لام ئەو کاره‌ ره‌زامه‌ندی ته‌واوی ئەو ده‌سته‌به‌ر ناکات. وا هه‌ست ده‌کات که کاره‌که‌ی که‌موکوری تیدایه‌. به‌رز راگرتنی پیاوی (کرده‌یی) له‌ لایه‌ن پیاوی ئەدیبه‌وه و ئەو پیاوه‌لدانه‌ نه‌ویستراوه و تیکه‌ل به‌ ئیره‌یه‌ی که پیتی سه‌یری پیاوی (کرده‌یی) ده‌کات، زه‌مینه‌که‌ی هه‌ر ئەم هه‌سته‌یه‌. ئەگه‌ری زۆر هه‌یه‌ که بۆیه‌ تۆلستۆی ده‌ستی کرد به‌ کاری ده‌ستی و جه‌سته‌یی تا بیکاته‌ جینشینی پالنه‌ره‌ ره‌تکراوه‌کانی خو‌ی. ره‌نگه‌ ئەگه‌ر تۆلستۆی به‌ نووسینی کیتبه‌کانی له‌ چری بریاری خو‌ی که‌م نه‌کردبایه‌وه، ئەو هیتز و توانایه‌ی له‌ خویدا به‌دی بکردایه‌ که راستگۆیانه‌ ئەوه‌ی به‌ چاک و شیواوی ده‌زانی به‌ کاری بپیتیت. ئەلبه‌ته‌ ئەو نووسه‌ریکی زگماگ بوو. ئەوه‌ش غه‌زیزه‌ی ئەو بوو که ئەوه‌نده‌ی بۆ بشیت باه‌ته‌کانی به‌ کاریگه‌رتین و جوانترین و پاراو و ره‌وانترین شیوه‌ به‌یان بکات. من له‌و بروایه‌دام که له‌به‌ره‌مه‌ رینوئینیکه‌ره‌کانیدا بۆ ئەوه‌ی کاریگه‌ری پتر بداته مه‌به‌سته‌کانی خو‌ی جله‌وی بۆ قه‌له‌مه‌که‌ی شلکرد و تیۆریه‌کانی خو‌ی خسته‌ نیو قالبیکی سه‌خت و له‌شکان نه‌هاتوه‌وه. ئەگه‌ر تۆلستۆی ده‌ستی رابگرته‌یه‌ و سه‌یری ده‌ره‌نجامی تیۆریه‌کانی خو‌ی بکردایه‌، تیۆریه‌کانی خو‌ی ده‌خسته‌ نیو قالبیکی نه‌رمتره‌وه. ئەو جاریکیان ئەوه‌ی به‌ راست زانی که ئەگه‌ر چی (ریکه‌وتن) له‌ تیۆزیدا هه‌رامه‌ به‌لام له‌ گۆره‌پانی کرده‌وه‌دا خو‌ی لیبه‌دووور ناگریت. به‌لام بئ شک به‌و به‌راست زانینه‌ی ته‌واوی تیۆریه‌کانی خو‌ی ریسوا کرد. چونکه‌ ئەگه‌ر گونجان (ریکه‌وتن) له‌ کرده‌وه‌دا خو‌ی لیبه‌دووور نه‌گیریت (که ته‌نیا ئەوه‌ ده‌گه‌یه‌نی ئەو کاره‌ باسکراوه‌ پراکتیزه‌ ناگریت) که‌واته‌ ده‌بی ئەو تیۆریه‌ که‌موکوری و هۆی هه‌بیت. به‌لام له‌ به‌دبه‌ختی تۆلستۆی هاوړی و په‌یروانی ئەو که ده‌سته‌ ده‌سته‌ ده‌هاتنه‌ سه‌ردانی بۆ یاسنایا پولیانا و به‌ شان و بالیان هه‌لده‌گوت، نه‌یانه‌توانی خو‌یان له‌گه‌ل ئەو رایه‌دا بگونجینن که ئەو پیاوه‌ی ئەوان ستایشی ده‌کن،

ده‌بی له‌ به‌رامبه‌ر (ریکه‌وتن) دا سه‌ر دانه‌وینیت و ده‌سته‌وه‌ستان بیت. له‌و گوشار و پیدارگرتنه‌ی په‌یره‌وانی تۆلستۆیدا به‌ راستی شتیکی درندانه‌ی تیدایه‌: به‌و پئ داگرتنه‌وه‌ گوشاریان بۆ ئەو په‌یره‌مێرده‌ ده‌هینا تا خو‌ی بکاته‌ قوربانی ئەو تینگه‌یشتنه‌ دراماتیکیه‌ی (شیواوبون) که ئەوان مه‌به‌ستیان بوو. ئەو به‌ندکراوی په‌یامی خو‌ی بوو، نووسینه‌کانی وی ئەو کاریگه‌ریه‌ی که له‌سه‌ر خه‌لکی هه‌یبوو (هه‌ر ئەو کاریگه‌ریه‌ش بۆ خه‌لکیکی زۆر بیوه‌ به‌لا و نه‌گبه‌تی) ئەو ریز و ستایشکردنه‌ی خه‌لکی و نواندن خۆشه‌ویستی به‌رامبه‌ر به‌و، به‌ره‌و ئاقاریکی بردبوو که ته‌نیا یه‌ک ریگای له‌ به‌رده‌مدا هیتشتبۆوه‌ که نه‌یده‌توانی خو‌ی ناچار بکات ئەو ریگایه‌ بگریته‌به‌ر. چونکه‌ ئەو سه‌فه‌ره‌ به‌لا و اوایه‌ له‌ هه‌مان کاتدا به‌ ناوبانگه‌ چونکه‌ بووه‌ هۆی ئەوه‌ی مائی به‌جی بپیتیت و به‌ مردنی کۆتایی پیتیت له‌به‌ر ئەوه‌ نه‌بوو که بریاری کۆتایی داوه‌ تا ئەو هه‌نگاوه‌ بنیت که ویزدان و هاوړیکانی شیلگیرانه‌ داوایان لیده‌کرد، به‌لکو بۆ ئەوه‌ بوو تا خو‌ی له‌ ده‌ستی ژنه‌که‌ی رزگار بکات و هۆی خپرا و له‌ ناکاوای ئەو کاره‌ش به‌ ریکه‌وت بوو. تۆلستۆی له‌ نیو جیدا که‌وتبوو، ماوه‌یه‌ک دوای ئەوه‌ گویی لیبوو که سونیا هاتۆته‌ ژووری کارکردنی و خه‌ریکی هه‌له‌ژاردنی کاغه‌زه‌کانه‌.

شێوازی شارده‌وه‌ی وه‌سیتنامه‌که‌ گوشاریکی زۆری خسته‌ سه‌ر مپشکی که مه‌بادا سونیا به‌ جوړیک زانیبیتی وه‌سیتنامه‌که‌ له‌وییه‌ و به‌ داویدا بگه‌رپیت. کاتییک سونیا چوه‌ ده‌ری تۆلستۆی هه‌ستا و چه‌ند نوسخه‌یه‌کی ده‌ستنووسه‌کانی هه‌لگرت و دوو سی ده‌ست جلی له‌ نیو جانتایه‌که‌ی هاویشتوو دوکتۆره‌که‌ی له‌ خه‌وی هه‌ستاند که ماوه‌یه‌ک بوو له‌ مائی ئەوان نیشته‌جی ببوو پیتی گوت که ده‌یه‌ویت مائی به‌ جیه‌پیتیت. ئەلیکساندریاشیان له‌ خه‌وی راست کرده‌وه‌ و گالیسکه‌چه‌یه‌که‌یان له‌ نیو جیگا هینایه‌ ده‌ری و ئەسه‌په‌کانیان له‌ گالیسکه‌که‌ خست و له‌گه‌ل دوکتۆر سواروون و به‌ره‌و ویستگه‌ی شه‌مه‌نده‌فه‌ر به‌ریکه‌وتن. سه‌عات پینجی به‌یانی بوو ویستگه‌ زۆر قه‌ره‌بالغ بوو بۆیه‌ ناچار بوو له‌وسه‌ری هۆله‌که‌ و له‌سه‌ر سه‌کۆیه‌کی سه‌ر ئاواله‌ له‌به‌ر باران و سه‌رمادا راوه‌ست. چوه‌نه‌ شاماردین که خوشکه‌که‌ی له‌ په‌رستگای (که‌نیسه‌)ی ئەوی راهیبه‌ بوو، ئەلیکساندریاش له‌وی خو‌ی گه‌یاندنی و پیتی راگه‌یاندن که وه‌ختیک کونتیس هه‌والی رویشتنی بیستبۆوه‌ خه‌ریک بوو خو‌ی بکوژیت.

کونتیس ئەو کارەى چەندین جارکردبوو، بەلام لەبەر ئەوەى خۆى بۆ نەدەگىرا مەبەستەکەى خۆى ئاشکرا دەکرد، کارەکەى نەدەبوو کارەسات و تەنیا هەراو هوربا و سەرئیشەى لێدەکەوتەوه. ئەلیکساندرا داواى لیکرد کە ئەگەر هات و دایکى بە شوپنەکەى زانیبیت و بە دوایدا هات درێژە بە سەفەرەکەى بدات و بروت. پاشان بەرەو روستۆف بە ریکەوتن. تۆلستۆى سەرماى ببوو و لە دۆخیکى خراپدا بوو. لە نیو شەمەندەفەردا ئەوەندە تیکچوووبوو کە دوکتۆر وای بە باش زانى لە یەکەم و یستگە دابەزن. یەکەم و یستگەش دەکەوتە ناوچەیک بە ناوى (ئاستاپوفو-Astapovo). بەرپۆتەبەرى و یستگەکە کاتیک زانى ئەو پیاو نەخۆشە کێپە، مالهەکەى خۆى بۆ چۆلکرد. رۆژى پاشان بروسکەى بۆ چیرتکۆف کرد و ئەلیکساندراى بە داواى براگەورەکەیدا نارد و تکای لیکرد تا پزیشکیک لە مۆسکۆو بێنیت. بەلام تۆلستۆى بە هۆى ئەو جوولانەوانەى کە بەرپای کردبوون کەسایەتیهکى لەوه گەورەترى هەبوو کە نەناسراوه بێت و لە ماوهى بیست و چوار سەعاتدا پیاویکی رۆژنامەنووس هەوالى شوینى تۆلستۆى دایە کونتیس و کونتیس لەگەڵ ئەو مندالانەیان کە لە یاسنایا پولیانا بوون بە پەله خۆى بەرەو ئاستاپوفو کوتا. بەلام هەتا ئەو کاتە بارى تەندروستى تۆلستۆى هیندە خراپ بوو کە ئەوانەى سەرپەرشتیان دەکرد وایان بە باشزانى هەوالى هاتنى کونتیسى پێرا نەگەپەنن و ریکایان بە کونتیس نەدا بچیتە ژوورى. هەوالى نەخۆشکەوتنى تۆلستۆى هەموو دنیای خەفەتبارکرد. لەو هەفتەیهدا کە نەخۆشیهکەى درێژەى کیشا، و یستگەى شەمەندەفەر جمەى دەهات لەو خەلکەى بۆ سەردانى هاتبوون هەر لە نوپنەرانى دەولەت و ئەفسەرانى پۆلیسەوه بگرە تا خاوەن پلەوپایە و رۆژنامەنووس و وینەگر و زۆر خەلکى تر. ئەو خەلکانە لەو کابینانەدا بە سەریان دەبرد کە بۆ حەوانەیان لە و یستگەکە ئامادەکرابوون. ئیدارەى تەلگرافیش زۆر بە زەحمەت دەرەقەتى ئەو هەموو بروسکانە دەهات کە خەلک داواى دەکرد. تۆلستۆى لەوپەرى ناوبانگدا لە گیانەلاودا بوو. پزیشکى تریش هاتن تاسەرەنجام ژمارەیان گەیشتنە چوار پزیشک. لە زۆریه کاتەکاندا قسەى دەبزرکاند، بەلام کە بە هۆش دەهاتەوه بۆ سونیا نیکەرەن دەبوو چونکە وایدەزانى سونیا هەر لە مالىهوه بە شوپنەکەى ئەو نازانى. دەیزانى خەریکە بمریت، لە تەواوى ژبانیدا لە

مردن ترسابوو، بەلام ئیستە ئیدی لیبى نەدەترسا. دەیگوت: (ئەمە کۆتایى ژبانە و گرنگیش نییه). دۆخى بەرەو خرابى دەچوو، کاتیک و رپنەى دەکرد، پەیتا پەیتا هاوارى دەکرد: (راکەن، راکەن). سەرەنجام ریکەیان بە سونیا دا تا بێتە ژوورى. تۆلستۆى لە هۆشى خۆى چوووبوو، سونیا لە سەرچۆکان دانیشت و دەستى ماچکرد. تۆلستۆى ئاخیکى هەلکیشا، بەلام وای نیشان نەدا کە بە هاتنى سونیاى زانیوه. دوو سى خولەک پێش کاتزمیر شەشى بەیانى رۆژى حەوتى نۆفەمبەرى سالى ١٩١٠، تۆلستۆى مرد.

بۆ نووسینى ئەم وتارە سوودم لە کتیبى (ژیانى تۆلستۆى) لە نووسینى ئیلمرمۆد وەرگرتوو و گێرانهوهکەى ئەوم بۆ (دان پیاوانە) باسکراوهکان بە کارهێناوه. مۆد ئەو شانازى و بالا دەستەبەى پێى پراوه کە تۆلستۆى و بنەمالهکەى لە نزیکهوه ناسیوه و گێرانهوهکانى ئەو زۆر سەرنج راکیشن. جیکەى داخە کە ئەو سەبارەت بە خۆى و بیروباوهرەکانى پتر لەوهى کە خەلک تامەزرۆیهتى دواوه و ئەمەش بە کاریکى بەجى لە قەلەم داوه. هەر وهه زۆر خۆم بە قەرزدارى بیوگرافى وردو قەناعەت هینەرى پروفیسۆر سیمۆنز دەزانم. ئەو زۆر راستى جوان و نایاب دەداتە دەست خوینەر کە وا پێدەچی ئیلمرمۆد بە حەز و ویستى خۆى پەراندونى.

کتیبەکەى پروفیسۆر سیمۆنز هەتا سالانىکى دووردیژ، بە بیوگرافیاکى نمونەى زمانى ئینگلیزى دەمپنیتەوه.

پەراویزەکان:

(١) -Sussex- یەکیکە لە هەرێمەکانى باشوورى بەریتانیا کە بەسەر دوو بەشى رۆژھەلات و رۆژئاوا دا بەش بووه.

(٢) - (لیۆن تۆلستۆى) نووسینى ئارنیتىست جى. سیمۆنز.

ئۇنۇر ئىدۇ بەلزاك و بابە گۇرئو

ھەرودەكو له سەرەتای بەشى تاییهت به (جەنگ و ئاشتى)دا باسەم كرد، بەرئای من لەنئو ھەموو ئەو رۆماننووسە گەورانەدا كەبە بەرھەمەكانیان گەنجینەى مەعنەوى جیھانیان دەولەمەند كرددوو، بەلزاك له ھەموویان مەزنترە. چونكە ئەو داھینانى ھەبوو. ھەندىك نووسەر ھەن كە بەھۆى یەك دوو كتیبەو ناوبانگیان دەركدوو، ھیندىك جار لەبەرئەوئەى لەو ھەموو بابەتانیەى كە نووسیویانە، تەنیا بەشئىكى بايەخى نەمرى وەرگرتوو. یان بەھۆى ئەو ئیلھامەو بوو كە له ئەزمونئىكى تاییهت وەرگرتوو یانیش دەرەنجامى سروشت و خودى نووسەر بوو كە تەنیا بەكەلك كتیبئىكى قەوارە بچووك ھاتوو. ئەوجۆرە نووسەرانیە ئەوئەى له ھەگبەیاندا بەجارتىك ھەلیدەرئیزن و ئەگەر جارتىكى دى شت بنووسن، ھەمان ئەو قسانەى پئشوو دووبارە دەكەنەو. (وہبەرھینان) یەكئىكە له جیاو كە گەورەكانى نووسەرەو (بىبارى) بەلزاكیش سەرسوھرئینەر بوو. گۆرەپانى كاركدنى وى ھەموو پانتایی سەردەمى خوئى بوو و مەوداى بینینیشى بە فراوانى ولاتەكەى بوو. زانیارى وى دەربارەى مرۆقەكان بەرفراوان بوو، بەلام ئەو زانیارىە له ھیندىك بوادا كەمتر بوو له ھیندىك بوارى تر. بەلزاك چینی مام ناوئەندى كۆمەلگای وەكو: پزىشكان و پارئیزەر و سكرتیرەكان و رۆژنامەنووس و دوكاندارو قەشە گوندنشینەكانى چاكتر دەناسى له دنیاى گەورەو كرىكارانى شارو جوتیاران. ئەویش وەكو ھەموو رۆماننووسانى دى ئەو بابەتانیەى كە لەمەر مرۆقە خراپەكان دەینوسین پتر لەسەر كەوتن نزیك بوون تا ئەوانەى كە دەربارەى مرۆقە چاكەكان دەینوسین. (دیدى) وى، زۆر وردو ھیزى ئەفراندنى سەرسوھرئینەر بوو و ژمارەى ئەو كارەكتەرانیەى كە ئەو خوئقاندونى مرۆف سەرسام دەكات، بەلام لەو برۆاوەدا نیم كە بەلزاك پیاوئىكى سەرنج

پراكتیش بووئیت. ھەرودەها زۆر مەسەلەى ئالۆزو گەورە له تاییهتەندىە روخى و فیکرى و ئەخلاقییەكانى ویدا نەبوون وەكو: خالى وردو ئالۆزو كۆمەلە شتئىكى پئچەوانەى یەكترى و زۆر سەرسوھرئینەر. لەراستیدا شاراوەكانى دەررونى بەلزاك تا ئەندازەبەك ئاشكرابوون. تەنانتە لەوئەش دلئیا نیم كە مرۆقئىكى ژبر بووئیت. تییۆرى و بىروباوەرەكانى ھاكەزایی و رووكەشین. بەلام ھیزی خوئقاندنى له رادەبەدەر وەكو یەكئىك له ھیزەكانى سروشت دەچوو، بۆئموونە وەكو رووبارئىكى سەركیش و خرۆشان وابوو كە سنورى لیوارەكانى خوئى بەزئینى و ھەرچى بئیتە سەر رینگای لەگەل خوئیدا رايالى و یان وەكو بايەكى بەھیز كە بەتوورەبەبەو بەسەر دەشتە ئارام و شەقامە قەرەبالغەكاندا ھەلگات. لیھا تووبى و بەرجەستەبى بەلزاك وەكو وئینەكئىشىكى كۆمەل، ھەرئەو نەبوو كە وئینەى دیمەنى خەلك بەگۆرەى پەيوەندیان لەگەل یەكتریدا بكئیشئیت (ھەموو رۆماننووسەكان ئەو كارە دەكەن جگە لەوانەى چیرۆكى پر لە رووداو و سادە دەنووسن) بەلكو بەتاییهتەى دەیتوانى دیمەنى خەلك له روانگەى پەيوەندیان بەدنیاو بەكئیشئیت، ئەو دنیاىەى كە تئیدا دەژین. زۆریەى رۆماننووسان كۆمەلە مرۆقئىك بۆ رۆمانەكانیان ھەلدەبژیرن كە جارى وایە ژمارەیان لەدوو یان سى كەس تئیناپەرئیت و بەجۆرئىكى وا ھەلسوكەوتیان لەگەلدا دەكەن كە دلئى ئەو مرۆقانە لەنئو (چوارچئوئەى ئاوتینە)دا ژیان بەسەر دەبەن. ئەو جۆرە ھەلسوكەوتەش كاربگەرى بەھیزی لەسەر خوئینەر ھەبە، بەلام بەدبەختانە كاربگەربەبەكى دروستكراو. خەلك تەنیا لەنئو چوار دیوارى بوونى خوئاندا ژیان بەسەر نابەن: خەلك لەژیانى خوئاندا رۆلى بەرچاو دەبینن، بەلام ئەو رۆلە جارى وایە لە ژیانى كەسانى تریشدا گرنگە، گەرچى رەنگە له ھەمان كاتیشدا زۆر بچووك بن. بۆئموونە كاتئىك ئیو دەچنە دوكانى سەرتاشئىك بۆ ئەوئەى سەرتان كورت بكەنەو، ئەو كارە بۆ ئیو ھیندە گرنگ نیبە، بەلام رەنگە ئەو كارەتان خالىكى وەرچەرخان بئیت لەژیانى ئەو سەرتاشەدا. بەدەرك كردن و دەستئیشانكردنى ھەموو چەمكە ئامازە پئكراوەكانى ئەم خالە، بەلزاك توانى لەلایەنە جۆراو جۆرەكانى ژیان وەكو: ئالۆزى و پەرتیشانى و ئارمانج و مەبەستە پئچەوانەكانى و لەو (ھۆكارە) دوورانە كە (سەلماندن)ى گرنگى وەبەرھئینا، رۆلئىكى زەین زبندووبى و شاگەشكەھئینەر بداتە خوئینەر. من وای بۆ

دهچم که ئەو یەكەمین رۆماننوس بوو که پەهی بەگرنگی (ئابووری) برد لە ژبانی خەلکدا. بەلزاك نەك تەنیا هەر دەیگوت پاره سەرچاوەی خراپەکانە، بەلکو پیشی و ابوو که حەزکردن و تەمەرزویی بۆ پاره، پالنهاری سەرەکی کارەکانی مەرۆفە. لەرۆمانەکانی ئەودا بەدەست هینانی پاره‌ی زیاتر زیاتر شتیکە که بیروهرزی پالنهوانە یەک لە دوا‌ی یەکەکانی داگیرکردووە. ئامانجی وان ئەوەیە که بەشکۆداری ژبان ببەنە سەر و خانووی چاک و ئەسپی چاک و ژنی جوانیان هەبیت و بەبۆچوونی وان تا گەیشتنیش بە ئامانجە ئەنجامدانی هەموو کاریک رەوايە. ئەمە ئامانجیکێ قیژەنە، بەلام پیم وانییە لەم سەرەدەمی ئێمەدا که مەتر لەوەی ئەوکات مۆدبوو، باوپییت. ئەگەر بەلزاكتان لە تەمەنی سی و دوو سالیدا و لەوکاتە‌ی که لەکارەکانیدا سەرکەوتوو بوو بدیتایە، بەگەل پیاویکی ئاوادا رووبەر و دەبوونەو: مەرۆفیکێ بالاکورت و تا ئەندازەیک قەلەو، چوارشانەو سینگ پان، بەجۆریک که بالای کورتی سەرنجی ئێه‌ی رانەدەکیشا. ملی بەقەد ملی گایەک و سپیایی گەردنی و سووری دەموچاوی پێچەوانەیان دەنواند. لێوی ئەستور و سوورو زەردیان لەسەریو، ئەو سووریەش بەجۆریک بوو که بەرچاو دێکەوت. لووتی چوارگۆشەو کونە لووتی فەراح بوون. نیوچاوانی سپی و پان بوو، سەری رەش و پربوو. قژی سەری وەکو یالی شێر بەپاشە سەریدا شۆربوونەو. چاوە مەرئاسا پر لە خالە زێرینەکانی، زیندوویی و کیش کردن و روناکی لە رادەبەدەریان تێدابوو. چاوەکانی، راستی دزیوی روخساریان دادەپۆشی. قسەکردنی بچ پەردەو دلخۆشکەر و هەلقولای رووگەشی و خۆش سروشتی بوو. هێزی بووژاندنەوی هیندە زۆربوو که تەنیا ئەوەندە بەس بوو تا لە کنی دانیشن و بەشاگەشکەتان بخت. ئەوجا لە جوانی دەستانی سەرتان سوور دەما. بەلزاك زۆر شایبە دەستەکانی بوو. دەستەکانی وەکو دەستی ئوسقوفیک، بچووک و خرپن و نینۆکی بە رەنگی سوورەگول بوون، ئەگەر سەر لە ئیوارێ تووشی ببوونایە، بەچاکەتیکێ شین و قۆچە‌ی زێرەو بەرچاوتان دێکەوت، پانتۆلیکی رەشی لە پێدابوو و کراس و ئیلەگیکێ سپی جوانی لەبەر بوو و جووتە گۆرەویەکی ئاوریشمی رەشی نەخیشناوی لە پێدابوو، پیللەکانی دەبرقانەو، بەلام ئەگەر بەرۆژی چاوتان پیتی بکەوتایە سەرتان سوور دەما، چونکە: چاکەتە کۆنیکێ بەنی لەبەر دێکەوت و کلاویکی شری

لەسەری دەناو پانتۆلەکە‌ی تەپوتۆزای و پیللەکانی پیس بوون. هاوچەرخی بەلزاك، بەتیکرای دەنگ دەلین که لەو سەرەدەدا بەلزاك زۆر سادەو بی خەوش بوو و سروشتی مندالانە هەلکەوتوو و خولق و خوی خۆش بوو. جۆرج ساندا (١) و توویەتی بەلزاك تارادە‌ی تەوازوع دلسۆزو بی ریا و هەتا سنووری لاف لێدانی لووت بەرز بوو. متمانە‌ی بەخۆی هەبوو، دلایبوو، مەرۆفیکێ باش و زۆر دەمدەمی بوو، لەکارکردندا توندپەر و لە حەزەکانی تردا میانەرۆ بوو. هەم واقیع بین و هەم خەیا‌لای بوو، خۆش باوەرو گومانای بوو، مەتەل ئاسا و تاییەقەندییەکانی پێچەوانە‌ی یەکدی بوون. ناوی راستەقینە‌ی ئەم رۆماننوسە (بالسا - Balssa) بوو و باب و باپیرانی جوتیار بوون. بەلام باوکی که پارتیزریکی ساخته‌چی بوو و لە دوا‌ی شۆرش ناوی کەوتە نیو ناوان، ناوەکە‌ی خۆی گۆری بۆ (بەلزاك). باوکی بەلزاك کچیکێ دەولەمەندی خواست و لەنیو چوار مندالەکانیاندا، (ئونوری) گەورەترینیان بوو. لە سالی (١٧٩٩) لە شاری (تور) هاتە دنیاوە. باوکی ئەوکاتە بەرپۆهەری نەخۆشخانە‌ی شاربوو. دوا‌ی ئەوە‌ی که بەلزاك چەند سالیک لە قوتابخانە دەرسی خۆیندو دەرکەوت که قوتابیەکی خراپ و تەمبەلە چووە خانە‌ی پارتیزەران لە پاریس (لەو سەرەدەدا ماله‌کە‌ی گواستبوو بۆ پاریس). لە دوا‌ی سی سالان کاتیک لە تاقیکردنەوکان دەرچوو؛ پیشنیاریان بۆ کرد تا پارتیزەری بکاتە پیشە‌ی خۆی، بەلام یاخی بوو چونکە ئەو دەبویست ببیتە نووسەر. شەر و ئاژاوە‌یەکی سەخت و دژوار لەناو خێزاندا هەلایسا. سەرەنجام دوا‌ی دژایەتی کردنیکی بەردەوامی دایکی که ژنیکی قیرو حیسابگەربوو و بەلزاك قەت خۆشی نەدەویست، باوکی تا ئەو رادە‌یە چووە ژێربار تا دەرڤەتیکێ بداتێ بۆ کاری نووسەری. بریار درا که بە بەراتیکێ نەمری و نەژی مالی بۆ جیا بکەنەو سەر بەخۆ بییت و بەختی خۆی تاقی بکاتەو. یەکەم کار که بەلزاك کردی ئەوەبوو تراژیدیا‌یەکی دەربارە‌ی (کرامۆیل - Cromwell) نووسی. کاتیک ئونوری ئەندامانی خێزانەکە‌ی کۆکردەو بۆی خۆیندەو، هەموو بە یەکدەنگ هاواریانکرد: شتیکی گالته‌جارییە. پاشان ئەو تراژیدیا‌یە بۆ پروفیسۆریک نارد، بەلام فتوا‌ی پروفیسۆر ئەوەبوو که نووسەر هەرشتیک حەزی لێیەتی با بیکات جگە لە کاری نووسەری. بەلزاك توورەو نائومیید بریاری دا که مەدام ناتوانیت ببیتە شاعیریکی

تراژیدی با بیبیته رومانوس. پاشان بههوی نه و ئیلهامه‌ی که له و الترسکۆت و نان رادکلیف و بایرون و هریگرتیو، دووسج رۆمانی نووسین. به‌لام نه‌ندامانی خیزانه‌که‌ی گه‌یشتبوونه نه و ده‌ره‌نجامه‌ی که نه و نه‌زمونه‌ی به‌ناکام نه‌گه‌یوه و هه‌ر بۆبه‌ش فه‌رمانیان پیتدا تا له‌گه‌ل به‌که‌م (دلجان) «۲» بگه‌ریتته‌وه. به‌لزاک‌ی پیر (باوکی ئونوری) خانه‌نشین کرابوو و له‌گه‌ل خیزانه‌که‌یدا له لادیبه‌ک به‌ناوی (فیل پارسیس - Ville paris -) ده‌ژیا که به‌مه‌ودایه‌کی که‌م له شاری پاریس دووربوو. له‌وی به‌کیتک له هاورپیکانی به‌لزاک که نووسه‌ریکی بازاری بوو سه‌ردانی کردو به‌لزاک‌ی هاندا تا رۆمانیکی دی بنووسیت. به‌لزاک ده‌ست به‌کاربوو به‌و شیوه‌یه رۆمان گه‌لیکی زۆر ده‌نووسران که ته‌نیا به‌مه‌به‌ستی نان په‌یدا کردن ده‌هاتنه بازار. به‌لزاک نه و رۆمانانه‌ی به‌کۆمه‌لیک ناوی خوازاوه‌وه و به‌ته‌نی و جاری و اشبوو به‌هاوکاری که‌سانی تر ده‌نووسین. که‌س ژماره‌ی نه و کتیبانه نازانیت که له نیوان ساله‌کانی ۱۸۲۱ تا ۱۸۲۵ بلاوی کردنه‌وه. هیتدیک له ئاگاداریوان رایانگه‌یاندوه که ژماره‌ی نه و کتیبانه گه‌یشتوته په‌نجا به‌رگ که زۆربه‌یان میژوویی بوون. له‌به‌رته‌وه‌ی له‌وسه‌رده‌مه‌دا (والترسکۆت) له لوتکه‌ی ناوبانگیدا بوو، به‌لزاک رۆمانه‌کانی خۆی به‌جۆریکی و ده‌نوسی که قازانجی مادی له سه‌بکی (خه‌یال‌ی) (فانتازتیک - Fantastic) وی به‌ده‌ست بیتی. نه و رۆمانانه زۆر نه‌کامل بوون به‌لام له‌لایه‌کی تره‌وه بۆ به‌لزاک به‌سوودبوون. به‌و مانایه‌ی که: به‌لزاک‌ی فیرکرد تا سه‌رنجی خوینهران راکیشیت و پیوسته له چیرۆکدا روودای خیراو یه‌ک له دوا‌ی یه‌ک بخولقین. هه‌روه‌ها فیری نه‌وه‌ی کرد که نه و بابه‌تانه‌ی خه‌لک به‌پله‌ی یه‌که‌م نرخیان بۆ داده‌نین بریتین له: خۆشه‌ویستی و سامان و شه‌رف و ژیان. نه‌مه‌ش خالکی زۆر گرنگه. ره‌نگه‌ خالکی تریش نه‌وه بووبیت که هه‌زو ئاره‌زووه‌کانی خۆی به‌گوئیاندان چریان‌دیت، بۆ نه‌وه‌ی خه‌لک به‌ره‌مه‌کانی بخویننه‌وه پیوسته گرنگی بدات به‌هسته تونده‌کان (Passion). هه‌سته تونده‌کان ره‌نگه شتیکی که‌م و مایه پوچ یان نائاسایی بن، به‌لام نه‌گه‌ر زۆر سه‌رکیش و به‌هیز بن ره‌نگه ئاسه‌واری گه‌وره‌یی و شکۆیان تیدا بدۆزیتته‌وه. نه و سه‌رده‌مه‌ی که به‌لزاک و نه‌ندامانی خیزانه‌که‌ی له فیل پارسیس ده‌ژیان، له‌گه‌ل ژنه دراوسییه‌کیان به‌ناوی (مه‌دام دوپیرنی) ناسیاوه‌تی په‌یداکرد. نه و ژنه کچی

مۆسیقا‌زانیکی نه‌لمانی بوو. باوکی له خزمه‌ت «ماری ئانتوانت» داو بۆ خۆشی به‌کیتک له هاوده‌مانی بوو. مه‌دام دوپیرنی ئافره‌تییکی ته‌مه‌ن چل و پینج سالان بوو و می‌رده‌که‌ی کابرایه‌کی په‌که‌وته‌وه به‌پرته‌وبۆله بوو. مه‌دام هه‌شت مندالی له و پیاوه‌و یه‌کیتی تریشی له کۆنه دۆستیکی خۆی هه‌بوو. نه و ئافره‌ته بوو به‌هاورپتی به‌لزاک و پاشان بوو به ماشوقه‌ی و تاماوه‌ی چوارده سال که مرد، هه‌ر به‌ماشوقه‌ی به‌لزاک مایه‌وه. نه‌مه په‌یوه‌ندیه‌کی سه‌یر بوو، چونکه به‌لزاک دلی چوو بووه سه‌ری و نه و خۆشه‌ویستییه‌ی که له به‌رامبه‌ر دایکیدا هه‌ستی پیننه‌کرد بوو، گواستییه‌وه بۆ نه‌و. نه و ئافره‌ته هه‌ر ماشوقه‌ی به‌لزاک نه‌بوو، به‌لکو هاورپیه‌کی دل‌سۆزو فیداکاریشی بوو که به‌رده‌وام ئامۆژگاری و هاندان و هاوکاری و خۆشه‌ویستی بی‌چهندو چونی له خزمه‌تی به‌لزاکدا بوو. به‌لام نه‌و مه‌سه‌له‌یه له‌نیو دیدا ریسوایی لیکه‌وته‌وه. دیاره که دایکی به‌لزاک رازی نه‌ده‌بوو که کوره‌که‌ی په‌یوه‌ندی له‌گه‌ل ژنیکیدا هه‌بیت که به دایکی ده‌شیت. جگه له‌وه‌ش داهاتی کتیبه‌کانی به‌لزاک که‌م بوو هه‌ربۆبه‌ش مه‌دام به‌لزاک نیگه‌رانی ناینده‌ی کوره‌که‌ی بوو. ناسیاویکیان هات و پینشیاریکرد (ئونوری) کاری بازرگانی بکات، نه و رایه جیتی په‌زنامه‌ندی به‌لزاکیش بوو. (مه‌دام دوپیرنی) چل و پینج هه‌زار فرانک (نۆه‌زار دۆلاری) په‌یداکرد که نه‌و بره‌پاره‌یه سی‌چوار هینده‌ی پاره‌ی نه‌مپۆ ده‌بوو. به‌لزاک له‌گه‌ل دووسی شه‌ربکدا بوو به‌چایچی و (پیت چن). نه‌و بازرگان نه‌بوو و له راده‌به‌ده‌ر ده‌ستبلاو بوو. خه‌رجه تاییه‌تیه‌کانی خۆی وه‌کو جل درون و پیتلاو و زیرنگه‌رو ته‌نانه‌ت ئوتوشی له‌سه‌ر حیسابی ده‌زگا بازرگانیه‌که ده‌نوسی. له کۆتایی سالی سیه‌مه‌دا نه‌و ده‌زگا بازرگانیه ئیفلاسی کردو له‌به‌ر یه‌ک هه‌له‌ه‌شاو دایکی ناچاربوو به‌قه‌رزو فه‌رز په‌نجا هه‌زار فرانک په‌یدا بکات تا پاره‌ی خاوه‌ن قه‌رزه‌کان بداته‌وه. به‌لام نه‌و نه‌زمونه تاله، زانیاری تاییه‌تی زۆری بۆ به‌لزاک به‌ره‌م هینا و نه‌و زانسته‌ی که له ژیان کردییدا فیری بوو له پاشه‌پۆژدا بۆ نووسینی رۆمانه‌کانی به‌که‌لکی هاتن. به‌لزاک له‌دوا‌ی نه‌و نوشوستیه چوو (بیرتانی) بۆ نه‌وه‌ی له‌وی له‌گه‌ل هاورپیکانیدا ژیان به‌سه‌ریبات و هه‌رله‌وی که‌رسته‌و که‌لوپه‌لی رۆمانیکی به‌ناوی (Les Chouans) به‌ده‌ست هینا. نه‌مه یه‌که‌مین به‌ره‌می جدی وی و یه‌که‌م کتیب بوو که به‌ناوی راسته‌قینه‌ی خۆی بلاوی کرده‌وه. نه و وه‌خته

تەمەنى سى سال بوو. ئىدى لەو رۆژە بەدواو بە ھەول و كۆششېكى شېت ئاسا ھەتا بېست و يەك سالى تر واتە رۆژى مردنى بەردەوام بوو لە نووسىن. ژمارەى ئەو كىتېبە قەوارە گەورەو بچووكانەى كە نووسىونى سەرسورھىنەرە. ھەموو سالىك يەك دوو رۆمانى درېئو دە دوازدە رۆمانى كورت و كورته چىرۆكى دەنووسى. جگە لەمانەش چەندىن شانۆنامەى نووسى. ھېندىك لەو شانۆنامانە ھەرگىز پەسند نەكران و ئەوانەشى كە پەسندكران جگە لە يەككىيان ئەوانى دى ھەموويان رووبەرۆوى شكست و ناكامى بوونەو. بەلزاك بۆ ماوئەىكى كورتىش رۆژنامەىكى دامەزراند كە ھەفتەى دووجار دەرەچوو و زۆرىەى بابەتەكانىشى بۆ خۆى دەينووسىن. بەلزاك ھەر شتىكى دىبايە يان بىبىستايە ياداشتى دەکرد. بۆ ھەر شوتىك بچوويابە دەفتەرە بچووكەكەى ياداشتەكانى لەگەل خۆيدا دەبردو ھەر كە تووشى شتىك دەبوو كە رەنگە بەكەلكى بېت، يان بۆ خۆى شتىكى بە خەيالدا ھاتبايە يان بابەتتىكى لە كەسىكى ترەو دەبېست، يەكسەر ياداشتى دەکرد. ئەگەر بۆشى بكرايە دەچوو سەبرى نمايشكردى چىرۆكەكانى خۆى. جارى واش ھەبوو بۆ ئەوئەى شەقامىك بىبىت يان وەسفى خانووبەرەىك بكات سەفەرى دووردرېژى دەکرد. پىم وايە پالەوانەكانى رۆمانەكانى بەلزاكەش وەكو كارەكتەرەكانى زۆرىەى رۆماننووسان لەسەر ئەو خەلكانە كۆپى دەكران «زۆرىەى رۆماننووسان پالەوانى كىتېبەكانىيان لەرۆوى شكىل و شېوئە خەسەت و تايبەتمەندى ئەخلاقيەكانەو لەشېوئە ئەو خەلكە دروست دەکرد كە دەيان ناسىن يان بۆيان باسكرابوو». كە دەيناسىن و پىيان ئاشنابوو. بەلام كاتىك ھىزى (خەيال)ى خۆى لى بەكار دەخست، ئەو كارەكتەرەانە لە ھەموو رووبەرەكەو دەبوونە دروستكرائى ھىزى خەياللى خۆى. سەبارەت بەناوئەكانىشيان زۆرى خۆ زەحمەت دەدا، چونكە پىي و ابوو دەبى ناو لەگەل تايبەتمەندى رۆحى و فىكرى و ئەخلاقيەكاندا بگونجىت و شىاو بېت و نىشانەدرى خاوەن ناوئەكە بېت. بەلزاك ئەو دەمەى كارى دەکرد ژيانىكى پوخت و نەختى ھەبوو، كەمىك لەدوائى نان خواردنى ئىوارى دەنووست و كاتژمىر يەكى دوائى نىوئەشەو خزمەتكارەكەى بە خەبەرى دەھىنا. ئەوئەش ھەلدەستاو بالاپۆشە سپى و خاوتىنەكەى لەبەر دەکرد، چونكە پىي و ابوو كە دەبى مرۆف ئەكاتى كاركرندا جەلەكانى پاك و خاوتىن بن و نابى پەلەيەكىشيان پىوئەبىت. پاشان

بەخواردنەوئەى چەندىن فنجان قاوئەى رەش و خەست خۆى بۆ كاركردن ئامادە دەکرد، دوائى ئەوئە لەبەر شۆقى مۆم و بە قەلەمىك كە لە پەرى قەلەرەش دروستكرابوو دەستى بەنووسىن دەکرد. كاتژمىر ھەوتى بەيانى دەستى لە ئىش ھەلدەگرت، ئاوتىكى بەخۆيدا دەکرد لىي رادەكشا. لەئىوان سەعات ھەشت و نۆدا بالاوكرەوئەى كىتېبەكانى دەھات و ئمۇئەى ھەلەچنەكانى چاپخانەى بۆ دەھىنا يان نوسخەبەكى دەستنووسى لىوئەردەگرت. لەدوائى ئەوئە دىسان ھەتا نىوئەرۆ ئىشى دەکردو ژەمى نىوئەرۆى بەھىلكەى كولاو بەرپى دەکرد. پاشان ئاوى دەخواردنەوئە لە قاوئە خواردنەوئە رادەچووئە ھەتا كاتژمىر شەشى ئىوارى كارى دەکردو ئەوجا سووكە خواردنىكى لەگەل كەمىك شەرابى (قورە - Your ray) دەخوارد. جارى و ابوو دوو سى ھاوئى دەھاتنە سەردانى بەلام لە دوائى دانىشتىكى كورت لەگەلئاندا دەچووئە نىوئە جىگا و دەنووست. بەلزاك ئەو نووسەرە نەبوو كە لە دەستپىكى كارەكەيدا بزائىت چى دەنووسى و چى دەلئىت. بەدارىشتىكى كىچ و كال دەستى بە نووسىنى رۆمان دەکردو پاشان دووبارە دەينووسىوئەو رپىكى دەخست. جىگورپىكى لە رىزەندى بەشەكانى كىتېبەكەدا دەکردو شتى لى زیاد دەکردو بابەتەكانى دەگۆرپىن و سەرەنجام نوسخەبەكە لە دەستنووسەكەى كە تارا دەبەك خوتىندەوئەى ئەستەم بوو دەناردە چاپخانە. دوائى ئەوئە ئمۇئەى ھەلەچنەكەيان بۆ دەناردەوئە ئەوئەش وا دەستى تىدەگىپرا وەكو بلئى ئمۇئەى بەرھەمىكە و تازە دەبەوئە بىنووسى. نەك تەنبا ھەر وشە، بەلكو زۆر رستەو پەرەگراف و بەشىشى لى زیاد دەکرد. كاتىكىش كە ئمۇئەى ھەلەچنەكەيان بە ھەموو ئەو چاكسازىەى كە تىيدا كرىبوو بۆ دەناردەوئە، كە پىت چنىش كرابوو، ھەمدىسان كارى لەسەر دەکردو دەستى تىدەگىپرايەوئە. تەنبا بەو جۆرە قەناعەتى دەکرد كە كىتېبەكەى چاپ و بالاوبكرتەوئە بەو مەرچەش كە لە چاپى داھاتوودا بوارى ئەوئەى بدرتتە تا گۆرانكارى تىدەبكات. بەلام ئەو كارە مەسرفى زۆرى تىدەچوو بۆبە بەلزاك بەردەوام لەگەل دەزگا بالاوكرەوئەكاندا شەرو ھەراى بوو. بەسەرھاتى پەيوئەندىبەكانى وى لەگەل سەرنووسەرەو دەزگانى بالاوكرەوئەوئە دوورو درېئو قىزەون و بىزار كەرن و من تا ئەوئەندەى بتوانم ھەول دەدەم بە كورتى باسى بكم. تەنبا لەبەر ئەوئەش روونى دەكەمەوئە چونكە كاربگەرى لەسەر ژيان و كاركردى بەلزاك ھەبوو. بەلزاك

زۆر پابه‌ند نه‌بوو به بنه‌ما ئه‌خلاقیه‌کان. بۆ ههر کتیبیک پینشه‌کی پاره‌ی وه‌رده‌گرت و به‌لینی ده‌دا که له کاتی دیاریکراودا ته‌واوی ده‌کاو ده‌یاندا تی. پاش ئه‌وه چونکه تازه پاره‌که‌ی وه‌رگرتبوو تووشی راریایی و دوودلی ده‌بوو، ده‌ستی له نووسینی ئه‌و رۆمانه هه‌لده‌گرت تا ئه‌و کتیبه یان چیرۆکه ته‌واو بکات که پینشته‌ی ده‌ستی به نووسینی کردبوو تا زوو بیداته سه‌رنوسه‌ر یان ئه‌و ده‌زگا بلاوکه‌ره‌وه‌یه که پینشته‌ی به‌لینی پیندا بوو. ههر له‌به‌ر ئه‌و به‌لین شکاندانه‌شی بوو که چهن‌دین جار له دادگا داوای له‌سه‌ر تۆمارکراو ئه‌و پاره‌یه‌ی که ده‌بوایه وه‌کو سزا بیدات له‌سه‌ر قه‌رزه‌کانی دیکه‌ی که‌له‌که ده‌بوو. ئه‌و قه‌رزانه‌ی که ههر بۆ خۆیان زۆربوون. چونکه: ههر که سه‌رکه‌وتن پرووی تیکردو ده‌زگا بلاوکه‌ره‌وه‌کان به مه‌به‌ستی ئه‌و کتیبانه‌ی به‌لینی دا‌بوو بیان نووسیت (جاری واش هه‌بوو قه‌ت نه‌یده‌نووسین)، ماله‌که‌ی گواسته‌وه بۆ بالا‌خانه‌یه‌کی گه‌وره‌و مه‌سه‌ره‌فیکێ زۆری له رازاندنه‌وه‌ی کردو دروشکه‌یه‌کی تاک ئه‌سپ و دوو ئه‌سپی تری کرین. به‌لزاک ده‌بی‌یه‌کیک بیت له یه‌که‌مه‌ین ئه‌و که‌سانه‌ی که حه‌زیان له رازاندنه‌وه‌ی ناو ماله‌و نیو ژووره‌کانی وا ده‌رازاندنه‌وه که وه‌سفی وی ههر ئه‌وه‌نده باس له شکۆ و گه‌وره‌یی ده‌کات که له‌به‌ر بێ سه‌لیقه‌یی مه‌یته‌ریک و چیشته‌ لینه‌رو خزمه‌تکارێکی له‌لای خۆی دامه‌زراند. جل و به‌رگیکێ زۆری بۆ خۆی و جلی تایبه‌تیشی بۆ خزمه‌تکاره‌که‌ی کری.

ژماره‌یه‌کی زۆری کاسه‌و که‌وچکی زی‌روزیو کری و ناردنی تا نه‌خش و نیگاری تایبه‌تی بنه‌ماله‌یه‌کی به‌رجه‌سته‌یان له‌سه‌ر بنه‌خشیتین که تایبه‌تیش نه‌بوو به‌خۆی. ئه‌و نیشانانه تایبه‌ت بوون به بنه‌ماله‌یه‌کی کۆن به‌ناوی به‌لزاک. کاتیکیش که پیتی (دو-de)ی (۳) له‌ناوه‌که‌ی خۆی زیاد کرد، ئه‌و نیشانانه‌ی به‌خۆیدا کرد بۆ ئه‌وه‌ی خه‌لک با‌وه‌ر بکه‌ن که له پیا‌وه‌ گه‌وره‌و نه‌جیب زاده‌کانه. بۆ ئه‌وه‌ی پاره‌ی ئه‌و هه‌موو خه‌رجیه‌ ب‌دات قه‌رزێ له خوشک و ها‌ورپیکانی و ده‌زگا‌کانی بلا‌وکرده‌وه وه‌رده‌گرت و چهن‌دین سه‌فته‌ی ئیمزا کرد که ناچاربوو په‌یتا په‌یتا ئیمزایان بکاته‌وه. قه‌رزه‌کانی وی به‌رده‌وام هه‌لده‌کشان، به‌لام ئه‌و ههر خه‌ریکی کرینی شتی گرانبه‌ها‌بوو وه‌کو ده‌وری چینی و که‌نتۆز و پارچه‌ی نه‌خشینه‌راو و تابلۆو په‌یکه‌رو ئالتون بوو. کتیبه‌کانی ناردبوون تا به‌تیماج به‌رگ بکری‌ن و له‌و چهن‌د گۆچانه‌ی به‌ده‌سته‌تیه‌وه ده‌گرتن یه‌کیکیان زی‌رکفت بوو. بۆ ههر دا‌وه‌ت و

میوانداریه‌ک که‌لوپه‌ل و رازاندنه‌وه‌ی ژووری نان خواردنی به‌ته‌واوی ده‌گۆری. شی‌اوی ئامازه‌پیکردنیشه‌ که به‌لزاک ئه‌و ده‌مه‌ی به‌ته‌نیا بوایه به‌شیتیه‌یه‌کی مام نا‌وه‌ندی نانی ده‌خوارد به‌لام ئه‌گه‌ر خه‌لکی تری له‌کن بوایه ئیشتیای خواردنی زیادی ده‌کرد. بلا‌وکه‌ره‌وه‌یه‌کی کتیبه‌کانی ده‌لایت: جارتیکیان چاوم لیبوو سه‌د سه‌ده‌ف و دوا‌زده شفته‌و مرا‌ویه‌ک و جووته‌که‌ویک و حه‌لوایه‌کی ماسی و دوا‌زده هه‌رمی و چهن‌دین پارچه‌ شیرینی خوارد. بۆیه شتیکی چا‌وه‌روان کرا‌وه که به‌ره‌به‌ره قه‌له‌و ده‌بوو و ورگی ده‌کرد. نا‌وه‌ش که خا‌وه‌ن قه‌رزه‌کان گوشاریان بۆ دیتا زۆریه‌ی ئه‌و که‌لوپه‌له‌ گرانبه‌هایه‌نه ده‌بوونه بارمته‌و ده‌لال ده‌هاتن و کۆیان ده‌کردنه‌وه له مه‌یدانی هه‌راجی ده‌یانفرۆشتن. هیچ شتیکی نه‌یده‌توانی چاره‌سه‌ری ئه‌و که‌موکۆپی و ده‌ستبلا‌ویه‌ی بکات و هه‌تا کۆتایی ته‌مه‌نی به‌و زیده مه‌سه‌ره‌فیه‌ گه‌مژانه‌یه‌ی خه‌ریکی کرینی شتومه‌ک بوو. به‌لزاک قه‌رزکه‌ریکی بێ شه‌رم بوو، به‌لام ئه‌و ده‌سته‌خۆشانه‌و ستایش‌کردنه‌ی که بلیمه‌تی وی وروژاندبوو هینده‌ زۆریو که به‌ده‌گمه‌ن به‌خشش و پیا‌وه‌تی دۆست و ها‌ورپیکانی ده‌ره‌ق به‌وی داده‌چۆرا. به‌گشتی ئافه‌رتان له‌و جو‌زه‌ مرۆفانه‌ نین که به‌ مه‌یل و ره‌غه‌به‌تی خۆیان پاره‌ به‌ قه‌رز بده‌ن، به‌لام واپی‌نده‌چیت که به‌لزاک له‌م رو‌وه‌وه ده‌سته‌مۆی کردبوون. ئه‌و ههر به‌راستی بێ نه‌زا‌که‌ت بوو و هیچ به‌لگه‌یه‌ک له‌به‌ر ده‌ستدا نییه‌ بیسه‌لمینێ که به‌لزاک سه‌باره‌ت به‌ قه‌رز وه‌رگرتن له ئافه‌رتان تووشی دوو دلێ و نا‌ره‌حه‌تی ویزدان بوویت. جیتی وه‌بیره‌پێتانه‌وه‌یه که بۆ ئه‌وه‌ی به‌لزاک له‌و ئیفلاسیه‌ رزگاری بییت که دو‌جاری بوو، دایکی ئه‌و سامانه‌ بچو‌وه‌کی خۆی به‌ بادا‌و ئه‌و که‌لوپه‌ل و نا‌وماله‌ش که ره‌گه‌ل کچه‌ی خست بۆ مائی می‌رده‌که‌ی هینده‌ی دی په‌رپوتی کردو سه‌ره‌نجام له هه‌موو ئه‌و سامانه‌ی که بۆی مایه‌وه ته‌نیا یه‌ک خا‌نو بوو که به‌کرتی ده‌دا. له‌ کۆتایشدا ئه‌و رۆژه‌هات که ئه‌و دایکه هینده‌ خۆی به‌ده‌ست‌کورتی دیت ناچار نامه‌یه‌کی بۆ کوره‌که‌ی نوسی (ئاندری بیل - Andre Billy) له کتیبه‌که‌ی خۆیدا به‌ناوی (ژیاننامه‌ی به‌لزاک) ئه‌و نامه‌یه‌ی گونجاندووه‌و لی‌رده‌دا من وه‌ری ده‌گێرم: (دوا‌یین نامه‌ که له تۆوه پینم گه‌یشته له مانگی نو‌فبه‌مه‌ری (تشرینی دو‌وه‌م) (۱۸۳۴) بوو. له‌و نامه‌یه‌دا ره‌زامه‌ندیت ده‌رپرسی‌وو که له سه‌ره‌تای مانگی ئه‌پرێل (نیسان) ی (۱۸۳۵) وه‌و به‌ مه‌به‌ستی یارمه‌تی دانم بۆ کرێ خا‌نو و کاره‌که‌ره‌که‌م،

هه‌رسی مانگ جارێک بری دووسه‌د فرانکم بۆ بنێری. تۆ ده‌زانی به‌و هه‌ژاری و لێقه‌ومایه‌وه ناتوانم بئیم. تۆ ناوی خۆت پتر له‌وه به‌رجه‌سته‌و به‌ناویانگ کردووه‌و خوشگوزه‌رانی خۆت له‌وه‌زیاتر به‌دیار خستوووه‌ که جی‌اوازی دۆخی ژبانی من و تۆ، بێزارکه‌رو نازده‌ر بێت. من پێم وایه‌ ئه‌و به‌لێنه‌ی که به‌ منت‌دا قه‌رزێک بوو که چووته ژیریاریه‌وه. ئیستا نێسانی (١٨٣٥) هه‌ مانای وایه‌ که تۆ قه‌رزی دوو سالی منت له‌سه‌ره. له‌وه‌زارو شه‌ش سه‌د فرانکه‌ش تۆ له‌ مانگی دیسه‌مه‌بری (ئه‌یلول) ی رابردوودا پینج سه‌د فرانک دایم به‌جۆرێکی وا که سه‌ده‌قه‌ت له‌خۆت گرتی. ئونوری، دوو ساله‌ که ژبانی من بۆته‌ مۆته‌که‌یه‌کی به‌رده‌وام و مه‌سه‌رفم گرانه. من گومانم له‌وه‌دا نیه‌یه‌ که تۆ نه‌توانیوه‌ یارمه‌تیم بده‌ی، به‌لام ده‌ره‌نجام ئه‌وه‌یه‌ که ئه‌و بره‌ پاره‌یه‌ی بۆ خانوه‌که‌م قه‌رز کردووه‌ نرخ‌ی خانوه‌که‌ی دابه‌زاندووه‌و ئیستا ئیدی ناتوانم قه‌رزی له‌و بابه‌ته‌ وه‌رگرم و هه‌ر شتیکی به‌نرخیشم هه‌بوو به‌ بارمه‌ته‌ دامناوه‌. له‌ کۆتایشدا که‌وتووومه‌ بارودۆخیکه‌وه‌ که ناچارم پیت بلێم: «کوړم به‌خپۆم بکه»، به‌لام ئونوری، ئه‌و دۆخه‌ ناشیت هه‌روا درێژه‌ی هه‌بیت. من ده‌بینم که تۆ ده‌ستت ده‌روات گه‌شتی دووردرێژو جۆراوجۆرو گران بکه‌ی، گران له‌رووی پاره‌و ئابرووه‌وه. چونکه‌ وه‌ختیک له‌و گه‌شتانه‌ت ده‌گه‌رپێه‌وه، ئابرووی خۆت بچ به‌زه‌بیانه‌ به‌باداوه، چونکه‌ نه‌توانیوه‌ ئه‌و به‌لێنانه‌ به‌جۆرێکی بکه‌یه‌نێ که له‌ مۆرکردنی بۆنده‌کانتدا داوتن. کاتیک که‌ بێر له‌و هه‌موو شتانه‌ ده‌که‌مه‌وه‌ دلشکاوه‌ به‌م. کوړم، هه‌روه‌کو چۆن ده‌توانی... ماشوقان (گراو) بگری و گوچانی زێرکفت به‌ده‌سته‌وه‌ بگری و ئه‌نگوستیله‌ی زیو له‌ په‌نجته‌ بکه‌ی و قه‌نه‌فه‌وه‌ ده‌فری زیو و که‌ل و په‌لی تر بکری، دایکیشت ده‌توانیت به‌بچ به‌زاندنی سنووری ئه‌خلاق‌ی کۆمه‌لایه‌تی، تکات لیبکات که‌ به‌لێنه‌که‌ت به‌جۆرێکی بکه‌یه‌نێ، دایکت هه‌تا دواه‌ناسه‌ خۆی راگرت و ئه‌م داوایه‌ی نه‌کرد، به‌لام ئیدی کاتی ئه‌وه‌ هاتوو... به‌لزا که‌ به‌م شیوه‌یه‌ وه‌لامی دایکی دایه‌وه: (پێم وایه‌ که‌وا باشتر بوو به‌هاتبایه‌ بۆ پارێس و سه‌عاتیک قسه‌ت له‌گه‌لدا کردبام) ده‌رباره‌ی ئه‌م مه‌سه‌له‌یه‌ ده‌بێ بلێم چی؟. نووسه‌ری ژباننامه‌ی به‌لزا که‌ ده‌لێت چونکه‌ بلیمه‌تی مافی تایبه‌تی خۆی هه‌یه، نابێ بنه‌ما ئه‌خلاقیه‌کانی به‌لزا که‌ به‌ پێوه‌ری ئاسایی پیتورین. ئه‌مه‌یان ئیدی په‌یوه‌ندی به‌ بیروباوه‌رپه‌وه‌ هه‌یه. من وای بۆ ده‌چم باشتر

وایه‌ ئه‌وه‌ قبوڵ بکه‌ین که‌ به‌لزا که‌ زۆر بچ شه‌رمانه‌ خۆپه‌رست بوو و توپه‌هات و زۆر که‌م شه‌رافه‌ت بوو. باشترین پاکانه‌و بیانووه‌ که‌ مرۆف ده‌توانیت بۆ بچ به‌ندوباری به‌لزا که‌ دایتاشیت ئه‌وه‌یه‌ که‌ ئه‌و به‌دل‌خۆشی و گه‌شبینی خۆی، هه‌میشه‌ به‌وپه‌ری پڕاوه‌ پیتی وابوو که‌ له‌رێگای نووسینه‌کانیه‌وه‌ بره‌ پاره‌یه‌کی زۆر به‌ده‌ست دینیت (له‌و سه‌رده‌مه‌دا زۆری پاره‌ وه‌چنگ ده‌که‌وت) و له‌و بێرۆکه‌ یه‌ک له‌دوای یه‌کانه‌ی که‌ خۆیان ده‌خزێنه‌ نێو خه‌یال و میتشکه‌ وه‌به‌ر هێنه‌ره‌که‌ی، پاره‌ی ئه‌فسانه‌یی و خه‌یالی دیته‌ ده‌ست. به‌لام هه‌رکاتیک یه‌کیک له‌و هێزه‌ خه‌یالیانه‌ی خۆی دینایه‌ گۆرپانی کرده‌وه، ده‌ره‌نجامه‌که‌ی که‌ له‌که‌به‌وونی قه‌رزه‌کانی بوو. ئه‌گه‌ر به‌لزا که‌ مرۆف‌تیکی میانه‌رۆو پیاوی ژبان و ده‌ست پیتوگرتوو بوایه، قه‌ت نه‌یده‌توانی بپیته‌ ئه‌و نووسه‌ره‌ی ئیستا. ئه‌و مرۆف‌تیکی خۆده‌رخه‌ر بوو، رازاوه‌یی ده‌په‌رست و نه‌یده‌توانی پاره‌ خه‌رج نه‌کات. وه‌کو سه‌گی پچ سوتا و کاری ده‌کرد تا به‌لێنه‌کانی به‌جۆرێکی بکه‌یه‌نیت. به‌لام به‌دبه‌ختانه‌ به‌رله‌وه‌ی قه‌رزه‌ به‌په‌له‌کانی بداته‌وه، قه‌رزی نوێی وه‌رگرتوو. پیتووسته‌ ئاماژ به‌و راستیه‌ بکریته‌ که‌: به‌لزا که‌ ته‌نیا له‌ژێر گوشاری قه‌رزداریدا ده‌یتوانی شت بنووسیت، چونکه‌ ئه‌گه‌ر ئه‌و گوشاره‌ هه‌بوایه، ئه‌وه‌نده‌ ئیشی ده‌کرد تا پیره‌لۆک ده‌بوو و په‌نگی ده‌بزرکا. هه‌ر له‌و سه‌روه‌نده‌شدا بوو که‌ یه‌کیک له‌ باشترین رۆمانه‌کانی خۆی نووسی. به‌لام کاتیک که‌ به‌رپه‌که‌وت و مو‌عجیزه‌ ئاسا، له‌ ته‌نگانه‌یه‌کی گیان پرۆکین دابوو، ئه‌و کاتانه‌ی که‌ ده‌لاله‌کان ته‌نگه‌تاویان ده‌کردو سه‌رنوسه‌رو ده‌زگا‌کانی بلاوکردنه‌وه‌ له‌ دادگا سکا‌لایان له‌ دژی تۆمار ده‌کرد، هێزی ئه‌فراندنی له‌ناو ده‌چوو و نه‌یده‌توانی قه‌لهم له‌سه‌ر کاغه‌ز بگێریت. سه‌رکه‌وتووپی به‌لزا که‌ ئه‌ده‌بدا، هه‌روه‌کو تایبه‌تمه‌ندیه‌کی سه‌رکه‌وتوووه، زۆر هاو‌پیتی نوێشی بۆ په‌یداکردو هێزی بووژاندنه‌وه‌ و خوی خۆشی بووه‌ هۆی ئه‌وه‌ی که‌ جگه‌ له‌ شوپنه‌ تایبه‌تییه‌کان، له‌ هه‌موو هۆله‌کانی تری پیتشوازیدا به‌روویکی گه‌شه‌وه‌ به‌خیر هاتنی بکریته‌. یه‌کیک له‌و خانمه‌ خاوه‌ن په‌له‌و که‌سایه‌تیانه‌ی که‌ شه‌یدا‌ی ناوبانگی به‌لزا که‌ ببوو، (مارگیز دۆ کاستری - Marguise de castries) بوو که‌ کچی دۆکیک (٤) و خوشکه‌زای دۆکیکی تر بوو که‌ له‌ نه‌وه‌ نزیکه‌کانی (جیمزی دووهم) ی پاشای ئینگلیز بوون. ئه‌و خانمه‌، به‌ناوی خوازراوه‌وه‌ نامه‌ی بۆ به‌لزا که‌ نووسی و ئه‌ویش وه‌لامی دایه‌وه.

مارگیز دووباره نامەى بۆ نووسىيەو ەو خۆى لى ئاشكراکرد. بەلزاك سەردانى كەردو بەرە بەرە بوونە ھاورپى دلسۆزى يەكترى و ھىندەى نەبرد كە بەلزاك ھەموو رۆژتىك دەچووە سەردانى. مارگيز دۆكاسترى ئافرەتتىكى رەنگ بزرگا و سورفل بوو، دەتگوت گولە. بەلزاك عاشقى بوو، مارگيز ھەرچەندە رىگەى پى دەدا تا دەستە ئەشرافييەكانى ماچ بكات، بەلام لە بەرامبەر زىدەپۆيەكانى ترىدا بەرگرى دەنواند. بەلزاك بۆنى لە خۆى دەداو ھەموو رۆژتىك دەستەوانەى زەردو نوپى لە دەستان دەكردن، بەلام ئەو كارانەى ھىچ شتىكىيان وەچەنگ نەخست. وردە وردە بى تاقتە بوو و ئەو پروايەى لا دروست بوو كە مارگيز يارى پىدەكات. مەسەلەكەش ئاشكرايە: ئەو خاتونە دەبويست ستايشگەرى بىت نەك ماشوقەى. گومانىش لەو دەدا نىيە كە حەزى دەكرد پىاويكى گەنجى ھۆشمەندو بەناوبانگ لە بەرامبەرىدا چۆك دادات. بەلام بە ھىچ جۆرتىك نەيدەويست بىستە ھاسەرىنى. قەيران لە شارى جنىف سەرى ھەلدا. مارگيز لەگەل بەلزاك و (دوك فىتر جىمىز The DUke of Fitz James) ى خالى كە لەو گەشتەدا ياوەرى بوون، لەسەر رىگايان بەرەو ئىتاليا لە جنىف لاياندا. ھىچ كەس بەروونى نازانى چ شتىك پرويدا، بەلزاك و مارگيز بۆ پىاسەكردن چوونە دەرى شارو بەلزاك بەدەم گرپانەو گەرايەو. رەنگە بتوانرپت وا مەزەندە بكرپت كە بەلزاك ھىندىك داواى يەكلاگەرەو لە مارگيز كەردبىت و ئەويش بە جۆرتىكى وا وەلامى دابىتەو كە بەسەختى دلى شكابىت. بەلزاك خەفەتبارو توورە، لەكاتىكدا كەواى ھەست دەكرد بەشپوازىكى دزىو پىيان رابواردوو، گەرايەو بۆ پارىس. بەلام ئەو رۆمان نووسىكى ھىندە بى نرخ و بى بايەخ نەبوو، ھەر ئەزمونىك كە وەرىدەگرت گەرجى لە سوكاىەتى پىكردنىشى بوايە، سوودى لىوەرەدەگرت. ھەر بۆيەش لە داھاتوودا مارگيز دۆكاسترى لە رۆمانەكانى بەلزاكدا بوو بە نمونە (مۆدېل) رابوردنى بى ھەست و سۆزانەى كەسايەتەى خاوەن پلە بەرزەكانى كۆمەلگا. ئەو سەردەمەى كە بەلزاك بىھوودە ئەو خانمە خاوەن كەسايەتەى گەمارۆ دابوو، دەيان نامەى عاشقانەى بە ئىمزاي (نەناسراووە) بۆ ھات. نامەى دووھم كە بەھەمان شپو وازۆ كرابوو، لەدواى تىكچوونى نىوانيان گەيشت. بەلزاك ئەم ئاگادارىەى لەو تەنيا رۆژنامە فەرەنسىيەدا بلاوكردەو كە مۆلەت درابوو بچىتە نىو روسيا: (ئەو نامەيەى كە بۆ موسىو دۆ«ب»

نووسرابوو بەدەستى گەيشت. ئەمپۆش تەنيا لەرپىگاي ئەم رۆژنامەيەو تەوانى ھەوالى گەيشتى نامەكە رابگەيەنپت و زۆر بەداخەو بە كە نازانى وەلامە بۆ كوى بنپىرت). نووسەرى نامەكە خانمىكى خاوەن كەسايەتى و نەجىب زادەو زۆر دەولەمەندى پۆلۇنيا بوو بەناوى (ئىفيلين ھانسكا). ئەو خانمە بەرپزە تەمەنى سى و دوو سال و بەمپىرد بوو، بەلام مپىردەكەى زۆر لە خۆى بەتەمەنتر بوو. پىنج مندالى بىوون بەلام تەنيا يەكپىكيان زىندوو بوو ئەويش كچىك بوو. ئاگادارىەكەى بەلزاكى خويئندەو بەرنامەيەكى واى دانا كە ئەگەر بەلزاك نامەى بۆ نووسى لە ئۆدساو لە رىگاي كىتب فرۆشكەو پى بگات. پاشان نامەگۆرىنەو دەستى پىكردو بەم شپوہيە ئەوينى گەورەى بەلزاك سەرى ھەلدا. ئەو نامانەى لە نىوانياندا ئالوگۆر دەكران رۆژبەرۆژ خۆمانەترو بەسۆزتر دەبوون. بەلزاك لەسەر شپوہى تارادەيەك زىادەرەوانەى ئەو سەردەمە، دلى خۆى وا خستە سەردەست بۆ ئەوہى بەزەيى و ھاو دەردى ئەو خانمە بوروونپىت. ئىفيلين ھەستيارو لەو ژبانە يەك بابەتە خىزانەى بىزاربوو كە لە قەلەيەكى گەورەى ئەشرافيانەدا بەسەرى دەبرد. ئەو قەلەيە دەكەوتە نىوەرەستى دەشتىكى گەورەى دوو ھەزار دۆنى لە ئۆكرانيا. ئەو خاتونە ستايشى بەلزاكى وەكو نووسەر دەكردو وەكو پىاويكىش خۆشى دەويست. لەدواى يەك دووسال نامەگۆرىنەو، مەدام ھانسكا بەياوەرى مپىردەكەى و (كە نەخۆشبوو) كچەكەى و مامۆستا تايەتەيەكەى و جەلەپىك كارەكەرو خزمەتكار چو بۆ شارى (نىو فشاتېل- Neu Fchatel) لە سويسرا و بەلزاكىش لەسەر بانگھىشتى وى چووە ئەوئ. سەبارەت بە يەكەم دیدارو چاوپىكەوتنى بەلزاك و مادا ھانسكا گىرپانەوہيەكى (رۆمانسىانە) لەبەردەست دايە كە رەنگە زۆرىش راست نەبىت. بەلزاك لە يەكپىك لە باخچە گشتىيەكاندا پىاسەى دەكردو لە پى چاوى بە ئافرەتپىك كەوت. كە لەسەر كورسىيەك دانىشتووو خەرىكى كىتب خويئندەوہيە. ئەو خانمە دەستەسەرەكەى فرپى دايە سەرزەوى و كاتپىك بەلزاك بۆى ھەلگرتەو تا بىداتەو، كە سەرنجى دا بىنى ئەو كىتبەى كە ئەو دەيخوئىتەو يەكپىكە لەو كىتبانەى كە بەرھەمى ئەو. كاتپىك لەگەل ئەو خانمەدا دەرگاي قسەكردنى كەردو بىنى كە ئەو خانمە ھەمان ئەو كەسەيە كە ئەو بۆ چاوپىكەوتنى ھاتوو. لەو سەردەمەدا ئىفيلين ئافرەتپىكى شوخ و شەنگ بوو و بەرادەيەكى زۆر سەرنج پاكىش

بوو. گەرچی چاوی که مییک سوپابوون بهلام جوان بوون، قژی جوان و دهمی دلفرین بوو. رهنکه کاتییک که بۆ یه که مجار ئه و پیاوه سوره چوارشانه ی دیتییت که سهروسه کوتی له قهسابان دهچوو و نامه ی هینده شاعیرانه و ههست بزوتینی بۆ نوسیون، که مییک داچله کابیت. بهلام ئه گهر واش بوو بیت، شوقی چاوه زیینه کانی به لزاک و ئه و هیزه بوژینه ره وه زۆره ی وی، ئیقتیلینی ناچار کردوه که ئه و داچله کینه ره حیه فراموش بکات و هینده ی پینه چوو که ئه و خانم بوو به ماشوقه ی. له دوای دووسج ههفته به لزاک ناچار بوو بگه ریتسه وه بۆ پاریس. به پیتی ئه و به نامه و به لینه لیک جیابونه وه که له سه ره تای زستاندا له جنیف دووباره یه کدی ببینه وه. به لزاک بۆ جه ژنی له دایکبوون (زایینی) چوو بۆ جنیف و شه ش ههفته له وی مایه وه و له و ماوه یه شدا رۆمانی (دوشیس دۆلانژ - La Duchesse de Langeais) ی نووسی و تییدا سه باره ت به سوکایه تی پیکردنه که ی، تۆله ی له مه دام دۆ کاستری کرده وه. له دوای گه رانه وه ی بۆ پاریس به لزاک له گه ل ئافره تیکدا ئاشنابوو به ناوی (کونتیس گیدوونوی فیسکونتی - Guidoboni Visconti Countess). ئه و ژنه سورفله چاوشینه ئینگلیزه هه وه سبازو و روژینه ر بوو و به ئاشکرا خیانه تی به میرده که ی ده کرد. به لزاک یه کسه ر عاشقی بوو و کونتیس بوو به (هاوسه رینی). به لام رۆمانسییه کانی ئه و سه رده مه کاره دلداریه کانی خۆبان به جوژیکتی وانه نجام ده دا که ده توت له رۆژنامه به کی (پر له وینه و دوو روژنیش) دا. به چاپ گه یشتوه. هه ر بۆیه ش زۆری پینه چوو که مه دام هانسکا (ئه و کاته له فیه نا بوو) گوئی بیست بوو که خۆشه و بیسته که ی بچ ئه مه که. نامه یه کی تووندی بۆ به لزاک نووسی که پر بوو له سه ر کۆنه کردن و پیتی راگه یاند که ده خوازیت بگه ریتسه وه بۆ ئوکرانیا. ئه مه ش جوژیک بوو که سه ره واندیه به لزاک. چونکه به لزاک وای دانا بوو که له پاش مردنی میردی مه دام هانسکا (ئه و پیشهاته ی که به رای خۆی زۆری نه مابوو) ده خوازیت و دهستی ده گاته سامانه زۆره که ی. دوو هه زار فرانکی قه رزکردو به په له خۆی گه یانده قیه ننا تا خاتوو (ئیقتیلین) ئاشت بکاته وه. به لزاک به ناوی (مارکی دۆ به لزاک) و به و نیشانه خیزانیه قه لبانه ی که به خۆی خستبوون و له گه ل خزمه تکاریکدا گه شته که ی خۆی ده ستپیکرد، ئه مه ش مه سه رفی گه شته که ی زیاد کرد. چونکه وه کو پیاویکی ناودارو خاوه ن که سایه تی

لینی نه ده وه شایه وه دهم به ده مه یه له گه ل خاوه ن میوانخانه کانا بکات و ناچار بوو به پیتی ئه و ناوه گه وره یه ی که به خۆیه وه لکاندبوو پاره ی میوانخانه و شاگرده کان بدات. له کاتییکدا که خاوه نی فلسییک نه بوو گه یشته قیه ننا. مه دام هانسکا له جاران زیاتر سه رکۆنه ی کردو به لزاکیش ناچار بوو ده ست بکات به درۆ ده له سه و پاسا و هینانه وه بۆ ئه وه ی گومان له دلای خاتوو هانسکا پره وینیتته وه. له دوای دوو ههفته خاتوو ئیقتیلین گه رایه وه بۆ ئوکرانیا و ئیدی هه تا هه شت سالان یه کتریان نه دیتته وه. به لزاکیش گه رایه وه بۆ پاریس و سه ره له نوئی په یوه ندیه کانی خۆی له گه ل خاتوو کونتیس گیدو بونیدا گری دایه وه. له پینا و ئه و ژنه دا له جاران زیاتر ده ستیکرده وه به زیده مه سه رفی و دیسان خاوه ن قه رزه کان وه گه یروگازبان هینا یه وه و کونتیسیش ناچار بوو پاره یه کی زۆر بدات تا نه هیلیت زیندانی بکرت. له وه به دووه ناوه ناوه که باری مادی به ره و خراپی ده چوو، کونتیس به فریای ده که وت. له سالی (۱۸۳۶) مه دام دۆ بیترنی ماشوقه ی یه که می مردو مه رگی وی کۆسپیکتی گه وره ی له سه ر دلای به لزاک دانا. به لزاک ده رباره ی مه دام دۆ بیترنی گوئی: (ئه و ته نیا ئافره تیک بوو له ژیاغدا که خۆشم ده ویست). به لام خه لکی تر گوئیانه: (مه دام دۆ بیترنی ته نیا ئافره تیک بوو که به لزاکی خۆشه و بیست). له هه مان سالدا کونتیس مۆتور پیتی راگه یاند که سکی له و پرپوه. کاتییک منداله که له دایکبوو، میردی کونتیس که پیاویکی پشوو درپژو بارقول بوو گوئی: (به خوا چاک بوو ده مزانی کونتیس چه زی له مندالیکی ره شتاله یه ئه وه پیتی گه یشت). جیتی خۆبه تی ئه وه ش بلیم که ئه م رۆمان نووسه گه وره یه (به لزاک)، له میانی ژبانیه ئه قیندانه ی خۆیدا و له ماشوقه جوړاو جوړه کانی، سنج کچ و کوپیکتی هه بوو. واپنده چی که به لزاک به جوژیکتی سه ر سوژی که م بوو بیت به رامبه ر به و مندالانه ی. له رووداو ئه قیندارییه کانی تری ئه و، من ته نیا ئاماژه به یه کیکی تریان ده که م، چونکه ئه مه شیان وه کو په یوه ندیه کانی دیکه ی به نامه یه کی دلداری دهستی پیکرد که په یوه ندی به بیوه ژنیکه به ناوی (هیلین دۆ فالیت - Helene de Valette). شتیکی سه یره که له پینج روودای خۆشه و بیستیدا سییان به مجوره دهستی پیکردوه. رهنکه هوی ئه وه ی که ئه م دلداریا نه ی به لزاک ره زامه ندی به خش نه بوون ئه وه بیت که ئه وده مه ی ژنیک له به ر ناوبانگه که ی دلای به پیاویکه وه ده نیشیت هینده دلای به و شانازی و پینگه یه خۆشبیت که

له سۆنگه‌ی ئه‌و پیتوه‌ندییه‌وه ده‌ستی ده‌که‌وێت، که ئیدی ئاماده‌یی بۆ ئه‌و شته پیرۆزه تێدا نه‌بی‌ت که پیتی ده‌لێن بێ مه‌به‌ستی و چاونه‌برین و خۆشه‌ویستی راسته‌قینه‌ی وه‌به‌ره‌یتناوه. ژنیکی له‌و بابته‌ خۆ ده‌رخه‌ریکی به‌سه‌هو چووه که هه‌لیک ده‌قۆزیتته‌وه بۆ ئه‌وه‌ی غه‌ریزه‌ی خۆی رازی بکات. به‌سه‌ر هاتی دل‌داری به‌لزاکی و هه‌لیک زۆری درێژه نه‌کیشا و پیده‌چیت له‌ میانه‌ی مشت و مپیکدا که له‌سه‌ر ده‌هه‌زار فرانک بوو کۆتایی پیته‌تبی‌ت. ئه‌و پاره‌یه‌ش به‌لزاکی له‌ هه‌لیکی قه‌رزکردبوو. سه‌ره‌نجام ئه‌و پۆزه هات که له‌میژ بوو به‌لزاکی چاوه‌روانی ده‌کرد. له‌ ساڵی (١٨٤٢) دا موسیو هانسکا (میتردی خاتو ئیفتیلین) مردو به‌لزاکی خه‌ریک بوو به‌ئاوته‌کانی بگات و ده‌وله‌مه‌ند بپیت. له‌ کۆتایشدا گه‌ره‌کی بوو قه‌رزه زۆرو که‌مه‌کانی له‌ کۆل بینه‌وه. به‌لام ئه‌و نامه‌ی که تێیدا (ئیفیلین) هه‌والی مردنی میترده‌که‌ی راگه‌یانده‌بوو، نامه‌یه‌کی دیکه‌ی به‌دواوه بوو. له‌ نامه‌ی دووه‌مدا ئیفیلین پیتی راگه‌یانده‌بوو که رازی نییه‌ میتردی پیتبکات. چونکه ئه‌و ژنه نه‌یده‌توانی چاوپۆشی له‌ بێ ئه‌مه‌کی و ده‌ستبلاوی و ئه‌و هه‌موو قه‌رزانه‌ی به‌لزاکی بکات. خاتو ئیفیلین له‌ قه‌یه‌ننا پیتی گوتیوه که: هه‌تا دلێ تو‌م هه‌بی‌ت، چاوه‌ری ئه‌وه ناکه‌م جه‌سته‌ی تو‌ سه‌بارته‌ به‌من وه‌فاداریت. ئی خۆ ئیفیلین هه‌میشه ئه‌مه‌ی له‌به‌ر ده‌ستدابه‌وو. به‌لزاکی له‌و بێ وێژدانییه‌ی ئیفیلین زۆر دلێ ره‌نجاو ناومید بوو. به‌لام پاشان گه‌یشه ئه‌و ده‌ره‌نجامه‌ی که ده‌توانیت له‌ریگای سه‌ردان و گفتوگۆ کردنه‌وه دووباره دلێ مه‌دام هانسکا به‌ده‌ست بپیتته‌وه. هه‌ر به‌م مه‌به‌سته‌ش له‌دوای نارده‌ی نامه‌یه‌کی زۆرو سه‌ره‌رای بێ مه‌یلی خاتو ئیفیلین چوو بۆ سان پترسبۆرگ که له‌و کاته‌دا خاتو ئیفیلین له‌وئ بوو. مه‌زنده‌که‌ی راست ده‌رچوو، هه‌ردووکیان قه‌له‌و و ته‌مه‌ن مام ناوه‌ندی بوون. ئه‌و له‌ ته‌مه‌نی چل و سێ ساڵیدا بوو و خاتونیش چل و دوو ساڵان بوو. به‌لام وادیاره ئه‌وه‌مه‌ی که خاتو هانسکا له‌گه‌ڵ به‌لزاکیا بووه نه‌یتوانیوه هه‌یچی لیبگریته‌وه چونکه دووباره بوونه‌وه ئاشقه‌و ماشقه‌ی جارێ و دووباره مه‌دام هانسکا به‌لینی پیدایه‌وه که شوی پیده‌کات. به‌لام هه‌وت ساڵی خایاند تا ئه‌و به‌لینه‌ی به‌جێ گه‌یانده‌ بيوگرافی نووسانی به‌لزاکی سه‌ریان له‌وه سوپامبوو که بۆچی ئیفیلین ئه‌وه‌نده ده‌ستاو ده‌ستی کرد. به‌لام به‌دنیاییه‌وه هۆکاره‌کانی ئاشکران. مه‌دام هانسکا ژنیکی خاوه‌ن که سایه‌تی بوو و شانازی به‌ره‌چه‌له‌کی خۆی ده‌کردو ئه‌گه‌ری ئه‌وه‌ش

هه‌یه که جیاوازییه‌کی زۆری کردبیت له‌نیوان بوونی به‌ (هاوسه‌رینی) نوسه‌ریکی به‌ناویانگ و ژنی لایکی تازه پێ گه‌شته‌وی ئاسایی (ره‌شوکی). به‌دنیاییه‌وه بنه‌ماله‌که‌شی هه‌تا ئه‌و جیه‌ی له‌ توانایاندا بوايه له‌ شووکردنیکی وایه‌ بایه‌خ پاشگه‌زیان کردۆته‌وه. ئیفیلین کچیکی عازه‌بی هه‌بوو که ئه‌رکی سه‌رشانی بوو به‌پیتی پله‌وپه‌نگه‌ی کۆمه‌لایه‌تی خۆی دايمه‌زینتی. به‌لزاکی کابرایه‌کی یه‌کجار زۆر ده‌ستبلاو بوو، دیاره مه‌دام هانسکاش له‌وه ترساوه که پاره‌و پوله‌که‌ی به‌فیرۆ بدات چونکه به‌لزاکی به‌رده‌وام داوای پاره‌ی لیده‌کردو به‌پاره‌ی که‌میش رازی نه‌ده‌بوو و هه‌ردووک ده‌ستی له‌ هه‌گبه‌ی خاتو هانسکا رۆده‌کرد. ئه‌و خاتوونه زۆر ده‌وله‌مه‌ند بوو و ده‌ستبلاویش بوو. به‌لام ئاشکرایه که جیاوازییه‌کی زۆر هه‌یه له‌نیوان ئه‌وه‌ی که تو‌ پاره له‌پیناو خۆشی خۆتدا فری‌ بده‌ی یان بیده‌یه که‌سیکی ترو ئه‌و کاره بۆ خۆشی خۆی بکات. ئه‌وه زۆر جیتی سه‌رسوپمان نییه‌ که بۆچی ئیفیلین ئه‌وه‌نده خۆی راگرت تا میتردی به‌لزاکی بکات، به‌لکو سه‌یره‌که له‌وه‌دايه که چ شتیکی وای لیکرد میتردی پیتبکات. له‌مه‌ودای نیوان ئه‌و هه‌وت سالانه‌دا ناوه یه‌کتریان ده‌دیت و له‌ ئه‌نجامی یه‌کتیک له‌و دیدارانه، ئیفیلین سکی پر بوو. به‌لزاکی زۆر خۆشحاله‌بوو و پیتی وابوو که سه‌ره‌نجام سه‌رکه‌وتنی مسۆگه‌ر بووه‌و داوای له‌ ئیفیلین کرد یه‌کسه‌ر شوی پیتبکات. به‌لام چونکه ئه‌و هه‌زی نه‌ده‌کرد ناچار به‌و کاره بکری‌ت بۆی نووسی که له‌دوای ئه‌وه‌ی منداله‌که‌ی ده‌بیت نیازی وایه‌ بگه‌ریتته‌وه بۆ ئۆکرانیا و ده‌ست به‌ خه‌رجیه‌کانیه‌وه بگری‌ت ئه‌وجا میتردی پیده‌کات. منداله‌که‌ به‌مردویی له‌ دایکبوو، ئه‌م رووداوه‌ش له‌ ساڵی ١٨٤٥ یان ١٨٤٦ دا‌بوو. مه‌دام هانسکا ساڵی ١٨٥٠ میتردی پینکرد. به‌لزاکی ئه‌و زستانه له‌ ئۆکرانیا بوو و رپوره‌سمی زه‌ماوه‌نده که‌شیان هه‌ر له‌وئ به‌ریوه‌چوو. بۆچی سه‌ره‌نجام ئیفیلین رازی بوو؟ له‌ کۆتایشدا کاری دووردریژو دژوار ژیرخانی به‌هیزی به‌لزاکی له‌ناو بردو ته‌ندروستی به‌ره‌و خراپی رۆیی. له‌و زستاندا نه‌خۆشییه‌کی گرانی گرت و هه‌رچه‌نده پاشان بوژایه‌وه به‌لام واپیده‌چوو که زۆری نه‌ماوه بمریت. ره‌نگه‌ هۆی ئه‌و شووکردنه‌ی ئیفیلین ئه‌وه‌بوو بیت که‌پیتی وابوو سه‌ره‌رای ئه‌و هه‌موو بێ ئه‌مه‌کییه‌ی به‌لام به‌رده‌وام خۆشی ویستوووه ئه‌ویش له‌ گیانه‌لاودا به‌زیی پیداهاتۆته‌وه میتردی پینکردوووه. یان له‌وانه‌یه ئه‌و قه‌شه‌یه‌ی که هه‌میشه ئیفیلین ده‌چوو

لای و رازی دلّی خوئی بۆ هه‌لده‌پرشت (چونکه ژینیکی پابه‌ند بوو به تاین) جه‌ختی لیکردبیت که خه‌ریکی ریک‌خستنه‌وه‌ی کاروباره‌کانی ژیانی بیت. هه‌ر چۆنیک بوو می‌دی به به‌لزاک کردو پینکه‌وه گه‌رانه‌وه بۆ پاریس. به‌لزاک به‌پاره‌ی ژنه‌که‌ی خانووپیکی گه‌وره‌ی کربوو و به‌که‌لوپه‌ل و شتومه‌کی گرانبه‌ها رازاندوبویه‌وه. به‌لام ئیثیلین ئیتر ده‌لومه‌ند نه‌مابوو چونکه هه‌موو سامانه‌که‌ی به‌کچه‌که‌ی به‌خشبوو و ته‌نیا داهاتیکی مام ناوه‌ندی سالانه‌ی بۆ خوئی هیشتبۆوه. ئه‌گه‌ر به‌لزاک سه‌باره‌ت به‌م مه‌سه‌له‌یه دلگران و بی ئومیدیش بوو بیت نه‌یدرکاند. باسکردنی ئه‌م خاله‌ خه‌ماویه چونکه له‌پاش ئه‌و هه‌موو چاوه‌روانیه تیکه‌ل به‌ تامه‌زرۆبیه‌وه له‌دوای ئه‌وه‌ی که ئاواته‌که‌ی هاته‌دی به‌لام ژن هینانه‌که‌ی سه‌رکه‌وتوانه نه‌بوو. چونکه ئیثیلین تووشی خه‌فه‌تانی کردو به‌لزاک دووباره نه‌خۆش بۆوه ئیدی ئه‌مجاره‌یان راست نه‌بۆوه له‌ رۆژی ۱۷ی ئابی سالی (۱۸۵۰) دا مرد. به‌مه‌رگی به‌لزاک ئیثیلین زۆر خه‌فه‌تبار بوو و له‌ نامه‌یه‌کدا که بۆ یه‌کیک له‌ هاوڕێکانی خوئی نووسی گوتی که ئیستا ئیدی هیچ ئاواتیکی نه‌ماوه جگه له‌وه‌ی که له‌ دنیا‌یه‌که‌ی دیدا بگاته لای می‌رده‌که‌ی. پاشان بۆ هیورکردنه‌وه‌ی خوئی (هاوسه‌رین) په‌یدا کرد. ئه‌و پیاوه وینه‌کیشیک بوو به‌ناوی «ژان ژینگۆ» که ناوه‌ خۆماليه‌که‌ی (ئه‌سپیتی خۆله‌میشی) بوو. هۆی ئه‌و ناو لیتانه‌شی دزیبه‌که‌ی بوو. وا پیده‌چی که وینه‌کیشیکی چاکیش نه‌بوو بیت.

هه‌لبێژاردنی رۆمانیک له‌نیو ئه‌و هه‌موو به‌ره‌مه‌مانه‌یدا که ناسینه‌ری به‌لزاک بیت کاریکی ئاسان نییه. ده‌توانین بلێین که له‌ هه‌موو رۆمانه‌کانیدا به‌لانی که‌مه‌وه دوو یان سی پاله‌وان هه‌ن و له‌به‌رئه‌وه‌ی دووچاری عه‌شقیکی (Passion) ساده‌و سه‌ره‌تاین، به‌هینیکی له‌ راده‌به‌ده‌ر ده‌ستنیشان کراون. توانای به‌لزاک ریک له‌ وینه‌کیشانی دیمه‌نی ئه‌و جۆره کاره‌کته‌رانه‌دا بوو. به‌لام کاتیک که ده‌یویست دیمه‌نی پاله‌وانیک بکیشیت که خاوه‌نی تایبه‌تمه‌ندی رۆحی و فیکری و ئه‌خلاقی ئالۆز بیت که‌متر سه‌رکه‌وتوو ده‌بوو.

ده‌توانین ئه‌وه بلێین که له‌ ته‌واوی رۆمانه‌کانی به‌لزاکدا، چه‌ند دیمه‌نیک زۆر به‌هین و له‌ زۆر به‌شیاندا، چیرۆکیکی سه‌رنج‌راکیش هه‌یه. من له‌به‌ر چه‌ند هۆیه‌ک رۆمانی (بابه‌گۆریۆ)م هه‌لبێژاردوو، ئه‌و چیرۆکه‌ی که ئه‌م کتیبه‌ ده‌یگی‌رتنه‌وه به‌بی‌پسانه‌وه

دلگیره. به‌لزاک له‌ هیندیک رۆمانی خۆیدا درێژه‌ی به‌سه‌ره‌ته‌که ده‌پچڕینی تا سه‌باره‌ت به‌ جۆره‌ها بابه‌تی لاوه‌کی بدوویت. به‌لام (بابه‌گۆریۆ) به‌ گشتی له‌م که‌موکوپیه به‌ دووره. به‌لزاک هه‌ر وه‌کو سه‌روشتی خوئی و هه‌لکه‌وتبوو، لیده‌گه‌را تا پاله‌وانی رۆمانه‌کانی چۆنیه‌تی و بوونی خۆیان به‌ قسه و کردار ده‌ریخه‌ن و رووبکه‌نه‌وه (بابه‌گۆریۆ) چاک دارژاوه و دروستکراوه و دوو زنجیره‌ چیرۆک، یانی فیداکاری پیره‌میرد به‌رامبه‌ر به‌ کچه سپله و پین نه‌زانه‌کانی و کاره سه‌ره‌تاییه‌کانی (راستینیاک - Rastignac) ی چاو برسی و له‌په‌له و پایه، له‌ پارسی قه‌ره‌بالخ و گه‌نده‌لی سه‌رده‌می خوئی به‌ جۆریکی ماقول و پاسا و هه‌لگر پینکه‌وه گرتدراون. (بابه‌گۆریۆ) له‌م رووه‌شه‌وه سه‌رنج‌راکیشه که له‌و رۆمانه‌دا بوو بۆ یه‌که‌مجار به‌لزاک که‌وته سه‌ر ئه‌وه بیره‌ی که ده‌سته‌یه‌ک کاره‌کته‌ر له‌ چیرۆکه یه‌ک له‌ دوا‌ی یه‌که‌کانی بیتنه‌ ناوه‌وه و ئه‌و کاره‌شی به‌ره‌وشیکی تایبه‌تی ئه‌نجام داوه. گرفتاری کاره‌که لیره‌دایه که ده‌بی‌ نووسه‌ر کۆمه‌له‌ پاله‌وانیک بخولقیینی که چه‌زی خۆینه‌ر ببزۆنیت و ئه‌و چه‌زه‌ش ئه‌وه‌نده زۆر بیت که خۆینه‌ر گه‌ره‌کی بیت هه‌روه‌کو چۆن ژانیان به‌رده‌وامه، بشزانیت چیان به‌سه‌ر دیت. به‌لزاک له‌م رووه‌وه سه‌رکه‌وتنیک دره‌وشاوه‌ی به‌ ده‌سته‌یتاوه.

با باسی خۆم بکه‌م: من ئه‌و رۆمانانه به‌ چیرۆکی زۆره‌وه ده‌خوینمه‌وه که تیا‌یاند له‌ چاوه‌نووسی که‌سانی تایبه‌تی ئاگادار ده‌م، بۆ نمونه وه‌کو چاره‌نووسی راستینیاک که پیم خۆشبوو له‌ تاینده‌ی ئاگادار به‌م. ئه‌م شتیوازی نووسین به‌ که‌لکه. چونکه ده‌ست به‌ خولقاندنی پاله‌وانه‌کانه‌وه ده‌گیریت. به‌لام پیم وانییه به‌لزاک به‌و (وه‌به‌هینانه) له‌ بن نه‌هاتوه‌ی خوئی، بۆ ئه‌م مه‌به‌سته په‌نای بۆ شتیوازی ناوبراو بردبیت. من وای بۆ ده‌چم که ئه‌و هه‌ستی کرد به‌و کاره‌ی چیرۆکه‌که‌ی پتر له‌ (واقیع) نزیک ده‌کاته‌وه. چونکه له‌ به‌رده‌وام بوونی ئاسایی رووداوه‌که‌دا، له‌گه‌ل ژماره‌یه‌کی تارا‌دیه‌ک زۆردا ئاشنایه‌تی و په‌یوه‌ندی به‌رده‌وامان هه‌بووه که چه‌نده‌ها جار دیتومانن. به‌لام له‌مه‌ش گرنگتر، من له‌و پرۆایه‌دام که ئامانجی سه‌ره‌کی به‌لزاک ئه‌وه‌بوو که په‌یوه‌ندی له‌ نیوان هه‌موو به‌ره‌مه‌کانیدا دروست بکات و پینکه‌وه گرتیان بدا و بیانکاته (کۆکراوه‌یه‌ک) ئامانجی ئه‌و ئه‌وه نه‌بوو که وینه‌ی تاقمیک و ده‌سته‌یه‌ک و یه‌ک چین و ته‌نانه‌ت کۆمه‌لگایه‌کیش

بکیشیت، به لاکو مه به سستی نه وه بوو که وینهی دیمه نی سهرده میټک و شارستانیه تیک بکیشیت. به لزاک گرفتاری نهو خه یالنه پووجه ببوو که فهره نسا سهره رای نهو هه موو به لالا و نه هاهمه تیهانهش که به سهری هاتوو، ههر ناوه ندیکه قورسایه جیهانه و نه مهش بیرکردنه وه به کی بیهوده بوو که زوره ی هاوولاتییه کانیشی دوو چاری ببوون. به للام رهنکه ههر له بهر نه وهش بوو بیت که دهیتوانی به دلنیا یی و خاترجه می و پروا به خو بوونه وه، دنیا یه ک و جیهانیکه رهنگاورهنگ و جوراوجور بخولقی نی و توانای نه وهی هه بوو که خو ی ژیان و ژیهانه وهی پیدا بکات، نهو ژیهانه ی که خوینه ریش هه سستی پییده کات به دلنیا ییه وه لهو جیهانه دروستکراوه و داتاشراوه ی به لزاک دایه. نهو وته یه به گشتی سه بارهت به (کو میدیای مرؤقی) راسته. به للام لیره دایه نیمه کارمان به (بابه گوریو) هه یه. من واهزه نده ده که م که به لزاک یه که م رومانوس بوو که بو (دیمه نی) چیرۆک سوودی له (پنسیون) (۵) یک وهرگرت. ئیدی لهو کاته به دواوه نهو شوینه زورچار که لکی لیره رگیراوه. چونکه نووسهر ده توانیت به بی سهره شیهه کومه لیک کاره کتهر که گرفتاری بارودوخ ناله بار و جوراوجورن پیکه وه و له یه ک جیگادا کو بکاته وه و بیاناسیتیت. به للام قهت نه مدیتوو که نهو شیاوزه نهو کاربگه ریهه گوره یه یه به سهر خوینه ره وه هه بیت که له (بابه گوریو) دا هه به تی. به لزاک به نارامی و له سه رخوی دهستی به نووسینی رومانه کانی ده کرد. شیوازی کارکردنی و ابوو که به وه سفکردنی وردی دیمه نه کانی چیرۆکه که دهستی پییده کرد. پییده چی که نهو ونده ی بو خو ی چیرۆکی له وه سفه کان وهرده گرت پتر له وهی که خوینهر حهز له بیستنی ده کات.

نهو قهت فیری نهو هونه ره نه بوو که نهوه ی پیوسته بگوتری بیلنی و نهوه ی پیوست نییه نه یلیت. پاشان به خوینهر ده لیت که سه روسه کوت و سروشتی کاره کتهری رومانه کانی چونه. به نهچه و نه ریت و بیرو باوه و که موکوره نه خلاقیهه کانیا چیهه. نهو جا له پاش هه موو نهو باسکردن و روونکردنه وانه چیرۆکه که ی دهست پییده کات. به لزاک له ده لاقه ی به فیز و ده عیه ی خو به وه روائیه تیهه پالنه وانه کانی ههر بزیهش سروشتی بوونی نهوان زور و هکو سروشتی ژیهانی راسته قینه ناچیت. پالنه وانه کانی وی به رهنکه سهره تایی و تونده کان وینه یان کیشراوه و جاری وایه رازاندونیه وه و له خه لکی ئاسایی

پتر مرؤف به شاگه شکه ده خه ن، به للام زیندوون و هه ناسه ده ده ن و خوینهر پروا به زیندووبوونیا ده کات. من وای بو ده چم هوی نه مهش نه وه یه که به لزاک بو خو ی پروای به زیندووبوونیا هه یه. چونکه له چهند رومانیکه نه ودا پزیشکیکی زیره ک و به شهره ف به ناوی (بیانشون - Bianchon) دینه سهر شاشه و کاتیک به لزاک له گیانه لالاو دابوو ده یگوت: (به دوا ی بیانشوندا بچن نهو رزگارم ده کات). بابه گوریو له رویه کی تریشه وه شیوا ی سهرنجدانه چونکه لهو کتیه دا بو یه که مجار له گه ل یه کتیک له گورج و گولترین کاره کتهر رووبه پروو ده بیسته وه که به لزاک وینه ی کیشاوه نه ویش (فاوترین) ه. تاکو ئیستا هزار کاره کته ریا ن له سهر (شپوه) ی قیترین دروستکردوه. به للام ههر گیز نه یان توانیه وه کاره کته ریک دروست بکن که کاربگه ریهه کی و اروون و دلگیری له سهر خوینهر هه بیت و بوونی له گوره پانی راسته قینه دا هیته شیوا بیت بو قبولکردن. قیترین میتشکیکی باشی هه یه و هیزی ئیراده و وزه یه کی زیندووی زوری تیدایه. جیتی خو به تی خوینهر نه وه بزایت که به لزاک به چ لیهاتوویه ک توانیویه تی نهو نه یه شاراوه یه تاکوتایی کتیه که ی نه درکیتیت. ههروه ها توانیویه تی نیشانی خوینهر بدات که نهو پیاوه چ شتیکی له دهرووندا هه یه. فاوترین نه هلی که یف و زوقه و دلاویه و خولق و خو ی خوشه و ئیوه نه ک ههر ته نیا ستایشی ده که ن به لاکو هاوده ریشی له گه لدا دنوتین. له گه ل نه وهدا فاوترین به جوریکه سه بر تو قینه ره. ئیوهش وه کو راستینیاک دلتن ده یگرت، هه مان نهو گه نه جیه نجیب زاده یه ی که چاوی بریبوه پله و پایه نهو کاته ی که هاتبوو بو پاریس تا له م دنیا یه دا رتگیای خو ی بکاته وه. به للام له کاتی گفتوگو کردیدا له گه ل فاوترین ئیوهش نهو نارحه تیه غه ریزه یه هه ست پییده که ن که فاوترین هه سستی پیکرد فایوترین رهنکه به که لکی نه کتهری (میلودراما) (۶) Melodrama) بیت، به للام دروستکراویکی مه زنه. هه موو لهو پروایه دان که به لزاک چاکی شت نه ده نووسی، نهو کابرایه کی ره شوکی (Vulgar) بوو (به للام ئایا نهو ره شوکی بوونه ی به شیکی پیوستی داهینه رانه ی نهو بوو؟). په خشانه کانیشی ئاسایی بوون و دریتز و بیتزاکر و به باق و بریق بوون و زوره یان هه له بوون. ئیمیل فاگی که ره خه گریکی زور به رجه سته یه له کتیه که ی خویدا که ده رباری به لزاک نووسیویه تی، به شیکی سهرله بهری بو نهو هه لانه ی به لزاک ته رخان کردوه که له رووی سه لیهه و سه بک

و ریزمانه وه کردونی و له راستیشدا هیندیگ لهو هه لانه ئه وه نده زه قن که پتیویست به وه ناکات مرۆف زانیاری چروپری دهباره ی زمانی فه ره نسی هه بیته بۆ ئه وه ی تییان بگات. با بئ پیچ و په نا بیلییم که ئه وه هه لانه مرۆف قه لیس ده کهن. ده لئین چارلز دیکنزیش زۆر به باشی شتی نه ده نووسی. روسیه خوینده وار و ژیره کانییش به منیان گوتوه که تۆلستۆی و دستویفسکیش زۆر به ها که زایی روسیان ده نووسی.

ئه مه شتیکی زۆر سهیره که چوار کهس له گه وره ترین رۆمانووسانی جیهان زمانی زگماکی خۆیان هینده به خراپی نووسیوه. واده ده که ویت که چاک نووسین به شتیکی سه ره کی نییه له جبه خانه ی رۆمانووس. به لکو هیز و وزه ی زیندوو، هیزی (خه یال)، توانای خو لقا نندن و (دید)، به ناگابون له سروشتی مرۆف و گریدانای حه ز و هاوده ردی پییه وه و (وه به ره ییان) و هوش، گرنگترن. له گه ل ئه مانه شدا و با شتره مرۆف باش بنووسیت نه ک خراپ.

په راویزه کان:

- ۱- رۆمانووسی به ناویانگی فه ره نسا یه.
- ۲- جۆره گالیسکه یه که به چه ند ئه سپ راده کیشریته و جاران له بری ئۆتۆمبیل له گه شته کاندایه کار ده برا. وه رگتیر.
- ۳- له قه بیته بۆ پیاهه گه وره و ئه شرافه کان له فه ره نسا. وه کو (به گ) له ولاتی خۆمان. وه رگتیر.
- ۴- گه وره ترین نازناوی ئه عیانی ئینگلیز له دوا ی شازاده. وه رگتیر.
- ۵- Pension - میوانخانه یان شو تیتیکی تر که جیتی حه وان وه ی خه لک بیته و خواردنیا ن بدنه ی و کر تیه که ی مانگانه بیته. وه رگتیر.
- ۶- جۆره نما ییشیکی هه ست بزوتیه که به شادی کۆتایی پیته دیت. وه رگتیر.

چارلز دیکنز و دیقید کۆپه ر فیلد

چارلز دیکنز له گه ل ئه وه شدا که پیایوکی وردیله بوو، به لام سه ره سه کۆتیتیکی ریک و له باری هه بوو. له (پیشانگای) له نده ن تابلوی وینه یه کی وی لیتییه که ماکلیس (Maclise) کیشاویه تی و دیکنز له ته مه نی بیست و حه وت سالییدا نیشان ده دات. له و تابلویه دا دیکنز له سه ره کورسیه کی زۆر گه وره و جوان و له پشت میزیتیکی نووسین دانیشتوه و ده سته جوان و ناسکه کانی له سه ره کتیبیتیکی ده ستنووسن. جلیکی زۆر جوانی له به ردایه و مل پیچیکی ساتینی پانی له مله. قژه خورماییه کانی لوله و به شتیکی زۆری به ملا و به ولای روومه تیدا هه تا کو بن گو تییانی دا که وتوه. ده موچاوی ریک و پان و رهنگی په رپوه و چاوی جوانن. له و تابلویه دا خۆرانانی بیرمه ندانه ی دیکنز به جۆریکه که خه لکیکی ستایشکه ره له نو سه ریتیکی سه ره که وتوی چاوه روان ده کهن. دیکنز هه میشه تاراده یه ک گرنگی به خۆرازاننده وه ی ره و اله تی ده دا و له ته مه نی لا ویتسیدا حه زی له چاکه تی مه خمه رو ئیله گی سووک و ناسایی و مل پیچی رهنگاو رهنگ و کلاوی سپی درتیر بوو. به لام قه ت نه یه توانی به پۆشینی ئه و جۆره جلو به رگانه ئه و کاریگه رییه له خه لک بکات که ئاواتی بوو. خه لک له دیتنی جل و به رگه که ی سه ریا ن سو پرده ما و ته نانه ت راده چله کان و ده یانگوت جله کانی بی مانا و سوکه لانه ن. ژبانی با پییری چارلز (ویلیام دیکنز) به خزمه تکاری ده ست پی کردو زه ما وه ندی له گه ل کاره که ریکدا کردو سه ره نجام له کۆشکی کریو (Crewe Hall) باره گای (جۆن کریو) که نو تیره ی ئه نجومه ن بوو و له (چیستر) هه لپرتیردرا بوو، بووه به رده ست. ئه و دوو کوری هه بوون به ناوی (ویلیام و جۆن) به لام ئیمه کارمان به جۆنه. یه که م له بهر ئه وه ی که باوکی گه وره ترین رۆمانووسی ئینگلیز بوو، دووه م له بهر ئه وه ی که گه وره ترین کاره کته ری خو لقی ندرای کوره که ی یانی میسته ر میکا و بیتر (Mr. Micawber) له سه ره ئه و کۆپی کرابوو. کاتیک جۆن له دایک بوو، ویلیامی باوکی مردو ها و سه ره که ی (دایره ی چارلز دیکنز) وه کو مالدار سی و پینج

سالی تر له کوشکی کربودا مایه وه و پاشان خانه نشین کرا. بنه ماله ی کربوه کان دوو کوربان په روره درده کردن و بژیوی ژبانیان بۆ دابین کردن. جۆنیاں له (ئیداره ی ژمیریاری) هیزی دهریایی دامه زرانده له وی جۆن له گه ل یه کیک له سکر تیره هاوکاره کانی دا بووه هاو پیتی و هینده ی نه خایاند که له گه ل ئیلیزابیت باروی (Elizabeth Barrow) خوشکیدا زه ماوه ندی کرد. جۆن دیکنزیان به پیرمیردیک ی پۆشته وه سف کردوه که به رده و ام خوی به کومه له مورویکه وه ده خافلاند که به سه عاته باخه لیه که پدا کرابوون. وا دهرده که ویت که جۆن سه لیکه یه کی باشی هه بووه بۆ شهراب خواردنه وه، چونکه جاری دووم که به ند کرا له سهر نه وه بووه که شهراب فرۆشیک سکالانامه ی له دژی تو مار کردبوو. واپیده چی که جۆن دیکنزی ههر له سهره تای ژنه پینانی دا تووشی گیروگرفتی مادیی بووه و هه میشه تاماده بوو له هه موو که سییک قهرز وهرگرئ که تا نه و راده یه گه مژه بوا یه پاره ی بداتی. چارلز، دووم مندالی جۆن و ئیلیزابیت دیکنزی له سالی (۱۸۱۲) له پورت سییا (Portsea) هاته دنیا وه، به لام دوا ی دوو سالان باوکی گوازیاره وه بۆ لهنده ن و سئ سالیس دوا ی نه وه بۆ (چۆت هام). له وی منداله که یان نارده قوتابخانه و دهستی کرد به خویندن. باوکی هیندیک کتیبی هه بوون: (توم جۆنز، قه شه ویک فیلد، جیل بلاس، دۆن کیشووت و رۆدربیک رۆندوم.)

چارلز نه م کومه له کتیبه ی چهنده ها جار خوینده وه له رۆمانه کانی خۆشیرا دیاره که نه م کتیبانه چ کاریگه ربیه کی گه وره یان به سه ریه وه هه بووه. له سالی (۱۸۲۲) دا جۆن دیکنزی گه رایه وه بۆ لهنده ن، نه و کاته پینج مندالی هه بوون. به لام چارلز له چۆت هام مایه وه بۆ نه وه ی خویندنه که ی ته و او بکات و هه تا چهن مانگییک دوا ی نه وه ره گه ل خیزانه که ی نه که وته وه. له و سه رده مه دا بنه ماله ی دیکنزی له کامدین تاون (Camden Town) که ده که ویتنه دهوروبه ری لهنده ن، له خانویه کدا ده ژبان که دواتر به مالی بنه ماله ی میکاوبیر وه سفی کردوه. جۆن دیکنزی سه ره رای نه وه ی که داهاتی سالانه ی که مییک له سه رووی سی سه د لیره بوو (که به پاره ی نه مپۆ ده کاته پینج هه زار دۆلار) به لام زیاد له راده ی ئاسایی له تنه گانه دا بوو و پیده چی که نه وه نده ی پاره نه بوو بیت تا دووباره چارلزی کوری بنیریتنه وه بهر خویندن و رایان سپارد تا ئاگای له منداله کان بیت و پیتلاوه کان خاوین

بکاته وه و ماهوت (۱) پاک که ره وه له جله کان بدات و نه ره که کانی دیکه ی مالی جیبه چی بکات. نه مه ش نه و کارانه بوون که چارلز زۆریان لی بیزار بوو. به لام ناوه ناوه ش بۆ پیاسه کردن ده چوه کامدین تاون. (شوینیکی ویرانه بوو و به خهنده ق و زه وی کشتوکالی دهوری درابوو) و هه روه ها ده چوه سو مپرس تاون و کینتیش تاون و پاشان که هه نگاوی دریتزر کرد، سو هۆ و لایم هاوسبشی دیت. کاروباری خیزانه که یان نه وه نده شه پرتو بوو که خاتوو دیکنزی دایکی بریاری دا قوتابخایه ک بۆ نه و مندالانه بکاته وه که دایک و باوکیان له هیندستان ده ژبان. ههر چۆنیک بیت بریک پاره ی قهرز کردو چهن د ئاگاداری نامه یه کی چاپ کردو دای به منداله کان تا به مه به سستی بلاو کردنه وه یان بیانخه نه نیو سندوقه کانی پۆسته ی نه و دهوروبه ره. به لام له نه نجامدا ته نیا یه ک قوتابیش نه هات بۆ خویندن له قوتابخانه که ی. قهرزه کان ته نگیان پین هه لچنی بوون، هه ربه به ش چارلزیان نارد تا هه موو نه و که لو په لانه ی مالی به بارمته دابنئ که بره پاره یه کیان ده کرد. کتیبه کان، نه و کتیبه نازیزو نازدارانه ی که نه وه نده ی خۆشده ویستن به ناچاری به کتیبخانه یه ک فرۆشان. پاشان جیمز لامیرت (James Lamert) ی زرکوری خوشکی خاتوو دیکنزی پیتنیاری کرد تا چارلز به هه قدهستی شه ش حه وت شلینگ له هه فته یه کدا له و کارخانه یه ی بویاغ دروست کردندا کار بکات که بۆ خۆی خاوه نی به شیکی بوو. دایک و باوکی چارلز به خۆش حالیه وه پیتسوزیان له م پیتسوزیاره کرد، به لام چارلز له و کاره یان زۆر دلی ره نجا که وا به راشکاو ی مافیان پیتشیل ده کردو پیتشی دلخۆش بوون. چارلزی ته مه ن دوا زده سالان، خوین گهرم و گورج و گو ل و زیره ک بوو و به گوته ی خۆی (هه سستی به ته نیاییه کی زۆر کرد). که مییک دوا ی نه وه، نه و زه بره ی که ده مییک بوو چاوه روانیان ده کرد تیبیان سه ره ویتندراو به هۆی قهرزداریه وه جۆن دیکنزی به ندرکراو بردیانه (مارشال سی).

ژنه که شی پاش نه وه ی که نه و شو شاتاله ی به که لک ده هاتن به بارمته دایان، له گه ل منداله کانی چونه لای بۆ مارشال سی. (مارشال سی و فیلت) دوو به ندیخانه ی لهنده ن بوون و تاییه ت بوون به قهرزداران. نه م دوو به ندیخانه یه زۆر قهره بالخ و پیس بوون و مه رجه کانی ته ندروستیان تیدا نه بوو. چونکه نه ک ته نیا ههر به ندرکراوه کانی لیده ژیا، به لکو نه گه ر هه زیان لیبوا یه ده یان توانی مال و خیزانیشیان به رنه لای خۆبان. ئایا له بهر

ئەو رینگان پېدەدان که مال و خیزانیا بېنە لای خویان تا له سهختی و ناخوشیبه کانی بهندکراوه کان کهم بکه نه وه؟ یان له بهر ئەو بهوو که بونه و هره چاره ره شه کان، یانی ئەندامانی خیزانی بهندکراوه کان شوینتیکی تریان شک نه ده برد بیچنی؟ ئەمه خالیتکه من هیچی لیتنازم، ئەگەر قهرزداریک پارهی هه بوايه له دهست دانی نازادی ناخوشترین رهنج و نازار بوو که ده بوايه خۆی له بهر راگری و ئەم رهنج و نازارهش مومکین بوو له هیندییک رووه وه دامرکیتته وه: (هیندییک بهندکراوی تایبهتی بواری ئەوه یان پیدرابوو که به له بهرچا و گرتنی چەند مەرچیک له دەر وهی چوار دیواری به ندیخانه دا به سەر ببهن). به لām ئەگەر بهندکراوه قهرزداره که هیچ پارهی نه بوايه ئەوا زۆر به ناخوشی ده یگوزهراند. رهنگه خوینهره ئەمریکاییه کان پیتیان ناخوش نه بیت بزنان که یه که مجار ژهنه رال ئوگلیتروپ (۲) (James Edward Oglithorpe) هه لیدا تا چاکسازی له به ندیخانه دا بکری که بارودوخیکی وا قیزه وهن تیتیاندا فه رمانه روا بوو. وا دهرده که وئ که یه کیک له هاوړیکانی ئەم ژهنه راله له مارشال سی بهندکراوه له بهر ئەوهی پاره و پولی نه بووه تا (به رتیل) بداته به پرتوه بهری به ندیخانه که بر دیانه ته ئەو به شهی که تیتیدا نه خوشی خوریکه ته شه نهی کردووه ئەویش تووشی نه خوشی ناوبراو بووه و مردووه. ژهنه رال ئوگلی ترۆپ توانی په رله مان ناچار بکات تا له م مه سه له یه بکوئیتته وه و ئەو لیکوئینه وه بهش ئەوهی ئاشکرا کرد که به پرتوه بهری به ندیخانه که فیبرووه زۆری به زهیی و بی شه رمانه و زۆر جاریش به شتیوه یه کی درندانه هه لسوکه وت له ته که بهندکراوه کاند ده کات. توندوتیژی له وه به ندیخانه دا کوتایی پتهات و له وه سه رده مه دا که جۆن دیکنز تیتیدا به ند کرابوو، توانی به ئەندازهی پتیوست پیداو یستیه کانی خۆی دابین بکات. خاتوو دیکنز کاره که ریکی چوکه له ی له گه ل خویدا هینابوو و ئەم کاره که ره له دهر وهی به ندیخانه یدا به سه رده برد، به لām هه موو روژتیک ده هات و یارمه تی منداله کانی ده داو خواردنی بو سازده کردن. جۆن دیکنز له به ندیخانه شدا شهش لیره هه فتانه که ی خۆی هه ر و هره گرت، به لām هیچ هه ولتیکي نه ده دا قهرزه که ی بداته وه و ده توانریت مه زهنده ی ئەوه بکریت که: چونکه پیتی خوشبو له خاوهن قهرزه کانی تری دوور بیت ره غبه تیکي ئەوتوی له نازادکردنی نه بوو. بیوگرافی نووسانی دیکنز له وراستیه واقیان و رماوه که سه ره رای ئەوهی باوکی له به ندیخانه دابوو

به لām موچه هه فتانه که ی خۆی هه ر و هره گرت. وا پیده چی که ته نها رونکردنه وه یه کی ئەم مه سه له یه ئەوه بیت: چونکه سکر تیره ده وله تیه به کان به خاترانه و به هۆی ده ست رویشتیوی نزیکه کانیان داده مزران، رووداویکی له مبابه ته یانی به ندکردن له سه ر قهرزداري گرنگیبه کی ئەوتوی نه بوو تابیتته هۆی سزادانیتکی وا توند که موچه ی هه فتانه ی لی بپردیت. هه روه ها ئەگه ری ئەوهش هه یه که ده زگایه کی تر جگه له وهی دیکنز خزمه تی تیدا ده کرد، ئەو موچه یه ی دابیتتی و قهت ئاشکرای نه کرد بیت که ئەو کاره ی ده بوايه له بارته قای ئەو موچه یه بیسات، ئەنجامی نه داوه. چارلز له سه ره تای زیندانی کردنی باوکیدا له کامدین تاون بوو. به لām له بهر ئەوهی ئەو گه ره که ده که وته هونگیر فۆرد ستییز (Hunger Ford Stairs) له ناوچه ی چارینگ کروس (۳) (Charing Cross) و له وه کارخانه یه دوور بوو که کاری تیدا ده کرد، گواستیه وه بو ساوز و رک (۴) (South Work) و ئەوسا توانی نانی ئیواری و به یانیان له گه ل خیزانه که ی بخوات له مارشال سی. چارلز کاره که ی گران نه بوو، بریتی بوو له شوشتنی قوتوه بو یاغه کان و نیشانه لیدانیان و دهسته دهسته کردنیان. ئیوارانیش له ده وروبه ری شاری له ندهن پیاسه ی دکرو خوی له شوینه سه یرو پر له نه نیتیه کانی که ناره کانی تایمز ده بینیه وه و له وه رینگایه وه و له بی ناگایی دا به هۆی بیرکردنه وه دهر باره ی رووداوو به سه ره اته سه یرو سه مه ره و خوخته مه ترسی و عاشقانه کانی ئەو شاره گه وره به هه ستیک له دهر ونیدا سه ری هه لدا، ئەو هه سته ی که دواتریش قهت دهر وونی چۆل نه کرد. له مانگی نیسانی (۱۸۲۴) دا، خاتوو ویلیام دیکنز (دایره ی چارلز دیکنز) که سالانیک مالدار ی بنه ماله ی کربوه کان بوو مردو ئەو بره پاشه که وته ی هه یبوو به میرات بو دوو کوره که ی واته جۆن دیکنزی باوکی چارلز و ویلیامی مامی به جیهیتشت. قهرزه که ی جۆن به هۆی برایه که یه وه درایه وه و دووباره نازادی خۆی به ده ست هینایه وه. جۆن هه مدیسان مال و منداله که ی خۆی برده وه کامدین تاون و بو خوشی چۆه سه ر کاره که ی پیتشووی له ئیداره ی ژمیریاری هیزی دهر یایی. چارلزیش هه تا ماوه یه کی دیکه به رده وام بوو له کاره که ی به لām پاشان به هۆی ئەو نامه یه ی که باوکی بو جیمز لامیترتی نووسی له کاره که ی دوور خرایه وه و چوه ماله ی. دهر باره ی دهر کردنه که ی، چه ندین سال دوا ی ئەوه نووسی: (ئهنده ئاسوده بووم که ده تگوت باریک ئاسوده ییم له سه ر

شانه). دایکی چارلز ههولیدا تا ئه و ناکوکیه ی نیوان جوئی میردی و جیمز لامبیرت نه هیلتی بو ئه وهی دووباره چارلز بگه رپته وه سه رکاره که ی. چونکه بی شک دایکی پیویستی به و شش شلینگه هه بو که هه قدهستی هه فتانه ی کوره که ی بوو. به لام له بهر ئه و کاره ی، چارلز هه رگیز دایکی نه به خشی. بو خوئی دهنوسئی و ده لئی: (دواتر قهت له بیرم نه چو وه هه رگیز له بیرم ناچی و ناتوانم قهت له بیرم بکه م که دایکم شیلگیرانه هه ولی دده تا دووباره بمنیریتته وه بو ئه و کارخانه یه.) به لام جون دیکنزی باوکی گوئی بو قسه کانی ژنه که ی رانه گرت و چارلزی نارد وه بو قوتابخانه. روون کردنه وه وئاشکرکردنی ئه و ماوه به ک که ئه و کورپزگه یه له و کارخانه یه دا کاری کردوه کاریکی ئه سته مه. چارلز له مانگی شوباتی (۱۸۲۴) چو وه ئه و کارخانه یه و مانگی حوزه بیران دووباره له نیسو خیزانه که یدا بوو. که واته ئه و په ری له چوار مانگ زیاتر له وئ نه بووه. خاتوو ئونا پوپ هینسی (una pope Hennessy) له کتیبه به نرخه که ی خویدا که ده باره ی چارلز دیکنز نووسبو ه تی ده لئی چارلز له شش هه فته پتر له وئ کاری نه کردوه. له گه ل ئه مه شدا کارکردن له و کارخانه یه دا کاریگه ریه کی قوولئی له سه ر دیکنز به جیه یشت و ئه و ئه زمونه ی هینده به سووک و چروک و شه رمه زاری ده زانی که نه یده توانی ده باره ی بدویت. کاتیک جون فۆرستیر (John Forster) بیوگرافی نووسی دیکنز به ریککه وت سووکه ئامازه یه کی به و خاله کرد، دیکنز پیتی گوت که په نجه ی له سه ر خالیکی و ا به ئازار داناه که (ته نانه ت ئیستاش و تا ئه و ده مه ی شتیکی له بیره ناتوانی ئه و بیره وه ره به تاله فه راموش بکات). ئه مه ش له کاتیکدا بوو که بیست و پینج سال به سه ر ئه و روودا وه دا تیده په ری. ئیمه ئه وه نده له گه ل ئه و قسه یه ی سیاسه تمه داره به رجه سته و خاوه ن کارگه و کارخانه کان راهاتوین که شانازی به وه وه ده که ن که له ته مه نی لاویتییدا قاپیان شتووه روژنامه یان فرۆشتووه، تیگه یشتن له وه ئه سته که بوچی چارلز دیکنز پیتی و ابووه دایک و باوکی به ناردنی وی بو ئه و کارخانه یه نووشوستیان به سه ر هیناوه و ده یه ویت ئه و مه سه له یه به شاراوه بی بمینیتته وه. ئه و کوپتیکی شادو هوشبارو بزبووو و ده توانین مه زنده ی ئه و بکه ین که له و سه رده مه دا شتیکی له باره ی ژبانی ناله بارو ساخته وه ده زانی. دایک و باوکی له بنه ماله یه کی ره شوکی بوون و هه ر به مندالی به چاوی خوئی

دیبوی که زیده مه سه رفی باوکی خیزانه که یانی تووشی چ نه هاهمه تیه ک کردبوو. له کامدین تاون ناچار به گه سک لیدان و پاک کردنه وه ی مالیان کردبوو، ده یان نارد تا که لوپه لی ناو مال به بارمته دانئ بو ئه وه ی پاروه نانیک بو ژهمی ئیوارئ په یدا بکات و وه کو هه موو کورپزگه یه کی تریش له گه ل هاوته مه ن و هاوکوفه کانی خویدا له سه ر شه قامه کان یاری بکات. تیگه یشتن له و خاله ش ئه سته مه که بوچی هاوپیته تی کردنی ئه و کورپزگانه ی هینده به شه رمه زاری ده زانی که له کارخانه دا پیکه وه کاریان ده کرد. گومانیش له وه دا نییه که میردمندالیکی له و ته مه نه دا جیاوکه کوومه لایه تیه کان که متر ده رک پیده کات. مه زنده ی خودی من ئه وه یه که دیکنز هینده ی له سالانی دوا ئه وه ئازاری ده چه شت، له کاتی خویدا ئه وه نده پیوه ی نارحه ت نه بووه. مه به ست له سالانی دواتر ئه وه یه: که ببوه پیاوکی به ریز و ناودارو به که سایه تیه کی به رزی کوومه لایه تی له قه لم ددراو خه لک خوشیان ده ویست. له و سالانه دا قه ناعه تی به خوئی هینابوو که له سه رده می مندالییدا به هوی ئه و پینگه نزمه کوومه لایه تیه ی خویه وه زوری ئازار چه شتووه. ئه و له سه رده مانیکدا ده ژیا که گه ران به دوا ئی (کاریکی که م بایه خ) دا مایه ی سه رشوری بوو چه ندین جار ئه ویان به تومه تی بی ئه ده بی و توندوتیژی تاوانبار کردبوو که بوچی رابردوی خوئی له به رچاو نییه. سه رده می وی ئه و روژگار ه بوو که (پیاوی به ریز) بوون، به و مانایه بوو که ده بی مرۆف یه کتیک بیت له بوونه وه ره هه لبرتیر دراوه کانی خوا. جون دیکنز ئه و ده مه ی که هیشتا له به ندیخانه ی مارشال سی دا بوو، ئه وه نده خاوه نی هیزی دل و بویر بوو که داوا ئی له و ئیداره یه کرد که خزمه تی تیدا ده کرد تا فه رمان بدات موچه ی خانه نشینی بده نی چونکه باری میزاجی ته واو نییه. له ئه نجامیشدا به له به رچاوغرتنی بیست سال خزمه تی و شش منداله که ی (وه کو نه رمی نواندنیک) موچه یه کی سالانه یان به بری سه دو چل و پینج لیره بو بریسه وه. به لام ئه و بره پاره یه به هیچ جوړتیک بژنوی ژبانی ره شه خیزانیک دابین نه ده کرد هه ربو به ش جون دیکنز ناچار بوو بو زیاد کردنی داهاته که ی کاریکی تر بدوژیتته وه. جون فیتری (خیرا نووسین) بوو بوو، هه روه کو خاتوو (ئونا) ده لئی ره نگه له به ندیخانه دا فیتری ئه و هونه ره بوو بیت. پاشان به هاوکاری ژن برایه که ی و دۆست و ناسیاوه کانی له روژنامه کاند، وه کو په یامنیتری په رله مانی چه نگی له کاریک گیربوو. چارلز هه تاکو

تەمەنى پازدە سالى خەرىكى خويندن بوو دوای ئەو لە نووسینگەى پارێزەریک بوو بە شاگردو دوو سێ هەفته لەو مایەوه پاشان باوکی توانی بە هەق دەستی پازدە شلینگ بۆ هەر هەفته یەك لەلای پارێزەریكى دى كارى بۆ بدۆزیتەوه و لەو بۆ بە سكرتیر. چارلز بە كەلك وەرگرتن لە كاتەكانى پشوو داندو بە ماوهى هەژدە مانگ لە خێرانوسین دا و كارامه بوو كە كوردیان بە په یامنیرى (دادگای ئایینی ئەنجومەنى راویژگارى پزیشكان.) چارلز دیکنز لە تەمەنى بیست سالیدا مەرجه پیتوستەكانى په یامنیرىكى په لمانى تیدا بەدى هات و بوو بە ئەندامى دەستەى نووسەرانی یەكێك لە رۆژنامەكان تا لەمەر ئەو وتارانە راپۆرت بنووسیت كە لە ئەنجومەنى گشتیدا دەخویندرانەوه و دەنگۆى ئەو هەبوو كە دیکنز (خیرترین و وردبین ترین په یامنیرى په لمانە.) هەر لەو سەرۆبه ندهش دابوو كە دیکنز شهیدای ماریا بیدنیل (Maria Beadnell) كچی به پرتو به رى گشتى یەكێك لە بانقه كان بوو. ماریا كچىكى (خۆبه دەسته وه دهه) بوو و واپێده چچ كە زۆرى مهیدان دابیتته چارلز. تەنانەت رەنگه بەدزیه وه بونە دەزگیرانیش، بەلام ئەگەر واش بوویت ماریا ئەو مهسه له یهى به هەند وەر نه ده گرت. ئەو هەر حەزى له وه بوو و شانازی پیتوه ده كرد كە ئەویندارىكى هەبیت. بەلام چارلز نانى شهویتی نه بوو و ماریا قەت نهیده توانی بپیر له وه بكاتەوه كە میتردى پیتبكات. لەدوای دوو سالان كە ئەو ئەوینداربه كۆتایی پیتهات و به شپوهى رۆمانسبه تى راسته قینه، دیاریبه كانی خۆیان دایه وه یه كترى، چارلز وای زانی دلێ لەت لەت ده بیت. لە پاش ئەوهى كە (دیتفید كۆپه رفیلد) ی نووسى كە ماریا به ناوی (دۆرا) تیبیدا به دهه ده كه ویت، جارێكیان هاوریبه كى ئافره تى لیتی پرسى هەر به راستى ماریای زۆر زۆر خۆش ده ویت؟ دیکنز وهلامى دایه وه: (له دنیادا هیچ ئافره تىك و له پیاوانیشدا بیتیجگه له ژماره به كى زۆر كەم نه بچ كەس ناتوانی دهرك به وه بكات كە ماریام چەند خۆشه ویت.) چارلز و ماریا پاش ئەوهى كە لیتك جیا بوونه وه هەتا چەندین سال یه كتریان نه دیته وه. لەدوای ئەو ماوه به درتێژو پاش ئەوهى كە چەند سالیك بوو ماریا بیدنیل شووی كرددوو، له گەل چارلز دیکنزی ناودارو هاوسه ره كهى له سه ر میزی نان خواردن دانیشت. دیکنز له و چاویكەوتنه ی دا ماریای به ژنیكى قه له و ره شوکی و گیل هاته به رچاو و له رۆمانى (دۆریتی بچوو كدا) بووبه نمونه ی (مۆدییل)

فلورا فینچینگ (Flora Finching). چارلز دیکنز لە تەمەنى بیست و دوو سالیدا داها تى هەفتانه ی پیتنج گونەى (۵) (Guinea) بوو. چارلز بۆ ئەوهى له ئیداره ی رۆژنامه كه نزیک بیتیته وه خانوویه كى له یه كێك له گه ره كه پيسه كانی ناوچه ی (سترتیند) ی له ندهن پهیدا كرد، بەلام له بهر ئەوهى ئەو شویتنه ی به دلێ نه بوو له (میوانخانه ی مرتیئوال) چەند ژووریكى بى قەنه فه و كەل و په لى به كرى گرت. بەلام بهر له وهى راخه رو كەل و په ل بۆ ژوورەكان دابین بكات، سه ره له نوێ باوکی له سه ر قه رزدارى به ندرایه وه و ئەویش ناچار بوو بۆ مه سه رفى گوزه رانی باوکی له به ندىخانه ی قه رزداره كان (۶) (Sponginghouse) پاره دابین بكات و له بهر ئەوهى وا مه زه نده ده كرا كه بۆ ماوه به ك له به ندىخانه دا بیتیته وه چەند ژووریكى هه رزانی بۆ خیزانه كه بیان گرت و بۆ خۆى له گەل فیردىكى برابیدا كه مه سه رفى ئەوه شى له ئەستودا بوو له (حه وشه چۆله) كه ی میوانخانه ی فیرنیوال نیشته جى بوو. (ته نیا له بهر ئەوهى كابرایه كى دلآوابوو و ده ست و دلێ باش بوو پیاویكى یه ك ره نگ بوو و وامه زه نده ده كرا كه ئەو جۆره گرفتانه به ئاسانى چاره سه ر بكات، له نیتو خیزانه كه ی خۆیدا وواتریش له نیتو خیزان و بنه ماله ی ژنه كه ییدا ببوو باو كه چاوه روانى ئەوه ی لیتبكه ن تا پاره و ئیش بۆ كۆمه لیتك مرۆقى ده ست و پى سپى په یدا بكات. ئەو جۆره كه سانه ی كه هه میشه گه ره كیان به ننه مشه خۆر به سه ر خه لكانى تره وه (*). دوای ئەوهى كە دیکنز ماوه ی نزیک به سالیك ده بوو له دهسته ی نووسه رانی چا په مه نبه كانی ئەنجومەنى گشتى خەرىكى كار كردن بوو، دهستی كرد به نووسینی زنجیره و تاریكى به تام و چیژ ده رباره ی ژبانى خه لكى شارى له ندهن. له پیتشدا هیندیك له و واتارانه له گۆقارى مانگانه ی (Monthly Magazine) داو و تاره كانی دواتریشى له (مۆرنیتنگ كرونیکل) دا به چاپ گه یشتن. بۆ نووسینی ئەم وتارانەى پاره یان نه ده دایه به لام سه رنجى خه لكیان راكیتشا. له و سه ره ده مه دا رۆمانه پر له رو داوو كۆمیدیه كان باو بوون هەر به شیکیش له و رۆمانه له گەل چەند ویتنه یه كى پیتكه نیناویدا و به نرخى یه ك شیلینگ، مانگى جارێك بلاوده كرانه وه. ده زگا بلاو كه ره وه كان نووسه ره به رجه سه ته كانیان دامه زرانده بوو تا با به تى په یوه ندىدار به و ویتانه بنوسن. ئەو رۆمانه ویتنه دارو كۆمیدیانه باو باپیری هه مان ئەم كاریكا تیرانه ی ئەمرۆى خۆمان بوون و وه كو ئەوانه ی ئیستاش له بهر

دلان بوون. رۆژتیکیان یه کیتیک له هاویشکه کانی کتیبخانهی چاپمهن و هال (Chapman And Hall) هاته لای چارلز و داوای لیکرد تا به سه رهاتیک ده باره ی یانه یه ک و وهرزشکاره زوقیبه کانی (ئاماتور (۷)) بنووسن و ئەو به سه رهاتیهش هۆکارو پالنه ر بیت بۆ کیشانی چهند وینه یه ک له لای وینه کیشیکه به ناوبانگ. ئەو کابرایه ئەم پیتشنیاره ی خسته بهردهم دیکنزو سۆزی دایه که بۆ ئەو کاره ی مانگانه چوارده لیره ی ده داتی و له فرۆشتنی کتیبه کانیشتیکه ی پاره بۆ ده خاته سه ره مانگانه که ی. دیکنز به ریه رچی ئەو پیتشنیاره ی دایه وه و گوتی که من هیچ شتیک سه باره ت به وهرزش نازانم و پیم وا نییبه بتوانم چیرۆکیکی راسپیردرای له و بابه ته بنووسم. (به لام داها تی ئەو کاره هینده وروژینه ر بوو که خۆراگری له به رامه بریدا مه حال بوو.) ئیدی پیتویست به وه ناکات بلیم که قهت هیچ شاکاریکی تر به م شهرت و شروته نه نووسراوه. ده ره نجامی ئەم سه وه دایهش کتیبی (نامه کانی دوا ی مه رگی یانه ی پیک ویک (۸)) بوو. پینج ژماره ی به شی یه که می ئەو کتیبه سه ره که و نتیکه ی ئەو توژی به ده ست نه هینا به لام دوا ی ناساندنی سام ویلیر (پالنه وانی سه ره کی کتیبه که) ریزه ی فرۆشتنی به ریزو وه کاتیک ئەم به ره مه ی له سه ره شیوه ی کتیب بلا و بو وه ته مه نی دیکنز بیست و پینج سالان و به ناوبانگیش بوو. هه ره ها چونکه ره خنه گران له راده ر پین سه باره ت به م به ره مه ی خۆیان بوارد ناوبانگ و متمانه ی دیکنز زیاد ی کرد. جیی خۆیه تی ئەوهش بلین که کاتیک گۆقاری کوارتیرلی ربو یو (Quarterly Review) باسی دیکنز ده کات ده لئ: (پیتویست به وه نا کا که مرۆف توانای پیتشینی کردنی هه بیت تا پیتشتر چاره نووسی دیاری بکات، ئەو وه کو پووش زوو گری گرتو وه زۆر زووش داده مرکیته وه.)

به لام راستیه که ی ئەوه یه که له سه ره انسه ری ژبانی ئەده بی دیکنز داو له و کاتانه دا که خه لک کتیبه کانی ئەویان له هه وادا ده قۆزته وه، ره خنه گران که موکوری نووسینه کانیان ده ستنیشان ده کرد. ئەمه یه مایه پووجی ئەو ره خنه یه ی که له سه رده می ژبانی نووسه راندا له به ره مه کانیان ده گیریت. له سالی (۱۸۳۶) دا دوو سڀ رۆژ به ر له وه ی یه که م به شی چیرۆکی (نامه کانی پیک ویک) بلا و بکرتیه وه، چارلز دیکنز له گه ل (کیت) ی که چه گه وه ی (جوړج هۆگارت) دا زه ما وه ندی کرد. هۆگارت یه کیت بوو له ها و کاره کانی له و

رۆژنامه یه دا که کاری تیدا ده کرد. جوړج هۆگارت باوکی شهش کو رو هه شت کچ بوو. که چه کانی خه پله و چاو زه ردو سوورو سپی بوون و له نیویاندا ته نیا کیت وه ختی میرد کرنی هاتبوو. چارلز و کیت له دوا ی به سه ر بردنیکه کورت له مانگی هه نگوبن له میوانخانه ی فرنیوال نیشته جی بوون و داویان له خوشکه شوخ و شه نگه که ی کیت واته ماری هۆگارت کرد تا بیته لایان و له گه ل ئەواندا ژبان به سه ر بیات. ماری ته مه نی شازده سال بوو، چارلز دلئ پیتو نو ساو کاتیک که کیتی ها و سه ری سک پرپوو و نه یده توانی له گه ل دیکنز دا بچیتته پیاسه و سه یران، ماری به رده و ام یارو یا وه ری دیکنز بوو. دیکنز بۆندیکه مۆر کردبوو تا رۆمانیکه تر به ناوی (ئولیفیر تویست) بنووسن و هه ر له و سه ره وه نده دا که خه ریکه نووسینی (نامه کانی پیک ویک) بوو، نووسینی ئولیفیر تویستیشی ده ست پیکرد، بریار وابوو ئەو رۆمانهش بهش بهش و مانگانه بلا و بکرتیه وه هه ربه یهش دیکنز دوو هه فته خه ریکه نووسینی یه کتیکیان ده بوو دوو هه فته ی دیکهش رۆمانه که ی دیکه ی ده نووسی. زۆریه ی رۆماننوسان ئەو ده مه ی که پالنه وانه کانیان سه رنجیان به ره ولای خۆیان راکیشا وه هینده به لای ئەو کاره کته رانه دا په لکیش ده کرتین که به بی هه ول و ته قه لای (ئیراده) دوو باره ئەو بیرو که ئەده بیانه ی که له میتشکیاندا گه لاله بووه ده یانخه نه وه نیو (ده روونی بی ناگای خۆیان). مه سه له ی بازدانی دیکنزش له چیرۆکیکه وه بۆ چیرۆکیکی تر وا به ئاسانی، کاریکی گه وه روو نا ئاسایی و سه ر سو ره یته ر بوو. (کیت) ی ها و سه ری چارلز مندالی بوو و له به ر ئەوه ی وا مه زه نده ده کرا مندالی تربشی بن ماله که بیان گواسته وه بۆ خانوویک له گه ره کی (داوتی) و (ماریشیان) له گه ل خۆیاندا برد. ماری (ژن خوشکی دیکنز) رۆژ به رۆژ شوخ و شه نگ و جوانتر ده بوو، له یه کیت له شه وه کانی مانگی ئایاردا دیکنز کیت و ماری برده سه یرکردنی شانۆ و زۆر به خو شیان رابواردو به دلئیکه خو شه وه گه رانه وه مالی. به لام له پر ماری نه خو ش که وت و خیرا به دوا ی دوکتۆریاندا نارد به لام له پاش دوو سه عاتان ماری مرد. دیکنز ئەنگوستیله که ی له په نجه ی ده ره یینا و له قامکی خۆی کرد. ماری هه تا مردیش ئەو ئەنگوستیله یه ی له په نجه دا بوو. مردنی ماری خه م و که سه ریکه ی زۆری له سه ر دلئ دیکنز به جیه یشت و هه ر له پیتی خست. دوا ی ما وه یه ک له ده فته ری بی ره وه ربه کانی رۆژانه یدا نووسی: (ئه گه ر ئەو ها وده مه

خۆشه‌ویست و دلفرینه که له هه‌موو کەس پتر بیرو هه‌ستی منی خۆشه‌وێست ئیستا له‌گه‌ڵماندا بوایه، پێم وانیه که جگه له به‌رده‌وام بوونی ئه‌و به‌خته‌وه‌ریه شتیکی ترم بووستایه. به‌لام ئیتر ئه‌و مردوووه داوا له خودا ده‌کهم که رۆژیک داییت و به‌ لوتف و به‌زه‌یی خۆی بم‌گه‌ینیه‌ته لای ماری). له‌ دوا‌ی مردنی ماری، دیکنز کاره‌کانی واریک خست که له‌ پاش مردنی له‌ ته‌نیشت ماری بنیژیت. هه‌روه‌ها مردنی ماری کاریگه‌رییه‌کی سه‌ختی کرده‌سه‌ر کیتی هاوسه‌ری و تووشی داچله‌کانی رۆچی هات و منداله‌که‌ی نیو سکی له‌به‌رچوو. دیکنز دوا‌ی ئه‌وه‌ی که تارا‌ده‌یه‌ک هاته‌وه‌ سه‌رخۆ، به‌مه‌به‌ستی له‌بیر بردنه‌وه‌ی کاره‌ساتی مه‌رگی ماری و هیتور بوونه‌وه‌ی باری ده‌روونی خۆی و کیتی هاوسه‌ری، گه‌شتیکیان بۆ ده‌ره‌وه‌ی ولات کردو هه‌تا هاوین داها‌ت باری رۆچی و ده‌روونی چارلز و هاتبووه‌ جیتی خۆی که توانی ئه‌و‌یندارییه‌کی پر له‌ هه‌راو هۆریا له‌گه‌ڵ (ئیلیئور پ.) ناویکدا بکات. ژبانی نووسه‌ریک که به‌ سه‌رکه‌وتن گه‌یشته‌وه‌ به‌ گشتی سه‌رنج راکیش نییه، چونکه‌ شتیوازی یه‌ک باب‌ه‌تیانه‌ی هه‌یه‌و پیه‌سه‌که‌ی نووسه‌ر ناچار ده‌کات که چه‌ند کاتیکی دیاریکراو بۆ کاره‌که‌ی ته‌رخان بکات و به‌رده‌وامیه‌کی ئاسایی له‌ ژبانییدا بۆ خۆی بدۆزیته‌وه‌ که له‌گه‌ڵ دۆخی دا‌گونجاو بیت و له‌گه‌ڵ خه‌لکانی به‌ناوبانگی سه‌رده‌می خۆیدا وه‌کو: نووسه‌ران و هونه‌رمه‌ندان و که‌سانی رۆشنبیردا په‌یوه‌ندی دروست بکات و ده‌چیته‌ میوانداریه‌کان و میوانداری ساز ده‌کات. هه‌روه‌ها ئافه‌رته‌انی خاوه‌ن پله‌و که‌سایه‌تی چه‌زان بۆی ده‌بزویت و ده‌بنه‌ دلسۆزی و ده‌چیته‌ گه‌شت و سه‌یران و له‌ کوپه‌ گه‌شتیه‌کاندا ئاماده‌ ده‌بیت. ئه‌م جوژه‌ ژبانه‌ به‌ مانا فراوانه‌که‌ی، شتیوازی ژبانی دیکنز بوو. ئه‌و خاوه‌نی سه‌ر که‌وتنییک بوو که که‌متر نووسه‌ریک ئه‌و سه‌رکه‌وتنه‌ ده‌بیته‌ به‌شی. دیکنز هه‌میشه‌ شه‌یدی شانوگه‌ری بوو و جاریکیان هه‌ر به‌راستی که‌وته‌ بیری ئه‌وه‌ی که‌ فایشی‌کدا به‌شداری بکات. رۆلی ئه‌که‌ته‌ره‌کانی له‌به‌ر ده‌کردو له‌ ئه‌که‌ته‌ریکی شانووه‌ فیری (شیتیوازی ده‌رپین) ده‌بوو و له‌به‌ره‌ ئاوینه‌ پرۆقه‌ی ده‌کرد که‌ چۆن چۆنی بیته‌ ژووری و له‌سه‌ر کورسی دانیه‌شی و سه‌ری ریز دانه‌وینی. ئه‌م مه‌شق و رازاندنه‌وانه‌ کاتییک چوونه‌ نیو (جیهانی مۆده) وه‌ به‌ که‌لکی هاتن. که‌سانی وردبین پروایان و ابوو که‌ دیکنز که‌مییک بی زه‌وقه‌ و شتیوه‌ی جل و به‌رگه‌که‌ی ناله‌بار. به‌لام ئه‌و به‌سه‌رو سه‌کوته‌ریک و پیه‌که‌ی و

تیشکی چاوانی و جو له‌و قسه‌ی خۆش و ناوبانگه‌که‌ی و پیه‌که‌نینه‌ شاده‌که‌ی، سه‌رنجی خه‌لکی بۆ لای خۆی راکیشا. ئه‌و ستایشه‌ زۆره‌ی خه‌لک واقی و پرماندبوو به‌لام نه‌شله‌ژاو خۆی بزر نه‌کردبوو و هه‌روه‌کو جارێ پشوو درێژو خۆراگر بوو. ئه‌وه‌ی که‌ جیتی سه‌رسورمانه‌ ئه‌وه‌یه‌ که‌ دیکنز له‌گه‌ڵ ئه‌وه‌شدا که‌ خاوه‌نی هیتزی (دید)ی زۆر بوو و به‌ درێژایی ئه‌و رۆژگاره‌ له‌گه‌ڵ خاوه‌ن پله‌و که‌سایه‌تییه‌کانی کۆمه‌لگادا ببووه‌ خۆمانه‌، به‌لام قه‌ت نه‌یتوانی ئه‌و خه‌لکانه‌ بکاته‌ نمونه‌ له‌ رۆمانه‌کانیدا و چه‌ند ئه‌که‌ته‌ریک بخولقیینی که‌ خوینه‌ر به‌ ته‌واوه‌تی بوونیان باوه‌ر بکات. هه‌روه‌ها پزیشک و قه‌شه‌کانی نیو رۆمانه‌کانی ئه‌و ره‌نگ و بۆنه‌یان نییه‌ که‌ پارێزه‌ر و سه‌رته‌ره‌کانیان و هه‌ژاره‌ بی به‌شه‌کان له‌ ماف و جیاو که‌ کۆمه‌لایه‌تییه‌کان هه‌یانه‌. دیکنز ئه‌و ده‌مه‌ی که‌ له‌ نوسینه‌گی پارێزه‌ریک کاری ده‌کرد، پارێزه‌ر و سه‌رته‌ره‌کانیانی ناسیبوون و پێیان ئاشنابوو و سه‌رده‌می مندالیشی له‌نیو هه‌ژارو لیتقه‌وماواندا به‌سه‌ر بردبوو. وا پیده‌چی که‌ رۆماننوس ده‌توانی ته‌نیا ئه‌و جوژه‌ که‌سانه‌ به‌ باشی بناسی و بیانکاته‌ سه‌ر مه‌شق و نمونه‌ی ئه‌و بوونه‌وه‌رانه‌ی که‌ خولقیترای هیتزی داهیتان و ئه‌فراندن خۆنی و ده‌توانیت به‌ باشی سوودیان لیتوهرگرت که‌ له‌ سه‌رته‌ی ژبانییدا ناسیبوونی و لیتیان نزیک بووه‌ و په‌یوه‌ندی له‌گه‌لیان دا هه‌بووه‌. سالی مندالییک و کوپیه‌گه‌یه‌ک به‌که‌ج رۆژ درێژتره‌ له‌ سالی پیاویک بالق و کامل و به‌م شتیوه‌یه‌شه‌ که‌ مندال که‌ره‌سته‌یه‌کی به‌رده‌وامی پیه‌ تا به‌هۆیه‌وه‌ بتوانیت له‌ شتیوازی بیرکردنه‌وه‌و دۆخی تاییه‌تی ئه‌و خه‌لکه‌ ئاگادار بیته‌وه‌ که‌ ژبنه‌گه‌و ده‌رووبه‌ری پیه‌ک ده‌هینن. مندال ئه‌و خه‌لکه‌ی که‌ له‌ ده‌رووبه‌ری ده‌ژین له‌ (ده‌رووبه‌یه‌) ده‌ناسیت، ئه‌مه‌ له‌ کاتییکدا به‌ که‌دواتر و پاش گه‌وره‌بوونی به‌و خه‌لکانه‌ ته‌نیا له‌ (ده‌ره‌وه‌)ی ئاشنا ده‌بیت و هه‌ر بۆیه‌شه‌ که‌ ئه‌و (که‌ره‌سته‌یه‌) له‌ ده‌ست ده‌دات که‌ ده‌توانیت به‌هۆیه‌وه‌ له‌و جوژه‌ که‌سانه‌ مرۆقی دروست بکات له‌ رۆمانه‌کانیدا. ئه‌مه‌، یه‌کیکه‌ له‌ زیانه‌کانی سه‌رکه‌وتن که‌ ئه‌گه‌ری ئه‌وه‌ زۆره‌ نووسه‌ر نووقمی دنیا به‌کی تر بکات که‌ له‌ دنیا‌ی خۆی جیاوازه‌، ئه‌و دنیا به‌ی که‌: (نووسه‌ر قه‌ت ناتوانی وه‌کو ئه‌و که‌سانه‌ی بناسیت که‌ تیه‌دا له‌ دایکبوون و په‌روه‌ده‌ کراون و کاتییک (سه‌رکه‌وتن) نووسه‌ری له‌ دنیا‌ی خۆی پچه‌په‌وه‌، راسته‌قینه‌ترین سه‌رچاوه‌ی ئیله‌های خۆی لیده‌ستین. به‌لام له‌م رووه‌وه‌ دیکنز به‌خته‌وه‌ریبوو. هۆیه‌که‌شی

ئەو دەبوو كە لە ساڵەكانى سەرەتای ژيانیدا زانیاریهكى فراوانى دەربارهى مۆڤهكانى دنیای خۆى هەبوو. هەر لەبەر ئەوەش بوو كە هەمیشە دەرەقەتى ئەو كارە دەهاتو دەیتوانى ئەو كەسانەى كە دەیهویت بە شیاوی تایبەتى خۆبو بە مەبەستى كەلك وەرگرتنى ئەدەبى بەكارىان ببات لەنیو ئەو ژن و پیاوانە جیاىان بكاتەوه كە دواتر پیتیان ئاشنابوو. دیکنز كابراییكى زۆر سەرقال بوو و سالانتيكى دوورودرێژ، زۆر لە پيش ئەوهى ئەو كتيبە تەواو بكات كە لەبەر دەستى داى،، دەستى بە نووسینی كتيبىكى دیکە دەکرد. چارلز ئەو بەرھەمانەى خۆى بۆیە دەنووسین كە خەلك چیتريان لیسوهرگريت و ھەربۆبەش بەردەوام ئاگادارى كاردانەوهى خەلك بوو لەمەر بەرھەمە بلاوكراوھەكانى لە گۆڤارە مانگانەكاندا، ئەو چیرۆكە بەش بەشانەى كە زۆریەى رۆمانەكانى لەسەر ئەو روتە بلاوكراونەوه. ھەرھەما ئاماژە كردن بەو خالەش گرنگە كە تاكو فرۆشتنى كتيبەكەى رووھ كەمى نەچوو و دەرى نەخست كە بەشەكانى وەكو جارەن دلكير و سەرئىج راکيش نین، نیازی نەبوو (مارتین چوزیل ویت (۹)) بنیریتە ئەمریکا. دیکنز لەو جۆرە نووسەرەنەبوو كە بەردل كەوتنى بەرھەمەكانیان لەنیو جەماوەردا بەمایەى شەرمەزارى دەزانن و ئەو زەحمەتە زۆرەى كە بۆ نووسینی ئەو ھەموو بەرھەمە دەيكيتشا ھیزو توانای وى لە بن نەدەھیتنا. دیکنز لە ماوەى ژيانیدا سى گۆڤارى ھەفتانەى دامەزراند كە بۆ خۆى خاوەن ئیمتيازو سەرنووسەريان بوو. دیکنز وەكو چۆن بەخەستى كاری دەکرد بە ھەمان شیبوھش دەچووھ گەشت و سەیران و پرىنى بیست میلی بە پیتیان لە رۆژتيكدا پى چ نەبوو، سواری ئەسپ دەبوو، سەمای دەکرد و قسەى خۆش و نەستەقى دەکردن و بۆ خافلانن و دلخۆشى مندالەكانى شتى سەيرو سەمەرەى دەکرد، بەشدارى لە داوەت و نمايشە ئاماتۆریەكان دا دەکرد، وتارى دەخویندەوهو ميواندارى پى مەسرفى ساز دەکردن. دیکنزەكان (بەمالەى چارلز دیکنز) ھەر كە ھەل و مەرجى گونجاورتىگای پیدان مالىان گواستەوه بۆ گەرەكيتكى خۆشترو بەمەبەستى رازاندنەوهى دیوھەخان و ژوورى نووستن كۆگا بازرگانىیە بەناوبانگەكانیان راسپارد تا قەنەفەو كەلوپەلى تری ناومالىان بۆ بنیرى. مافوورى ئەستوورى (مەخمەرى نەرم) لە ژوورەكاندا راخران و پەردە گولدارەكان پەرنجەرەكانیان رازاندنەوهو چیشت لپنەرتىكى باش وسى كارەكەر و خزمەتكارىكيان لە كە خۆیان

دامەزراند. خوانى ئیوارەیان بۆ پیاوھ گەورەو نەجیب زادەكان ساز دەکرد. سیمای ژيانى دیکنز كەمىك ھاوسەرى (تۆماس كالایل)ى نارەحەت كردو لۆرد جیفرى نامەبەكەى بۆ لۆرد كۆكبیرنى ھاوړپى نووسى و تیبیدا باسى ئەوهى كرد كە لە مالە نویتەكەى چارلز دیکنز نانى ئیوارى خواردووھ (ئەو نان خوارنەش بۆ پیاوړىك كە بەخێوكردى رەشە خیزانتيكى بەملەوھەو تازە خەرىكە دەولەمەند دەپیت تا ئەندازەبەك زۆرى تیبچوو بوو.) ئەمانە ھەمووى پارەى تیبەچوو بەلام ئەو مەسرفى دیکەشى بەملەوھە بوو: باوكى و ھەموو مال و مندالەكەى بۆتوى ژيانیان لە ئەستوى دیکنزدا بوو و مشەخۆرى بوون. یەكيت لەو كارانەى ئەو پتەرەمپتەرە (باوكى) دەيكردو كۆرە بەناوبانگەكەى پىنى قەلس دەبوو ئەوھ بوو كە لە سەر حیسابى وى پارەى قەرز دەكردو نوسخە دەستنووسەكانى دەفرۆشت. سەرەنجام دیکنز ئەو قەناعەتەى لا دروست بوو كە ھەتا مال و مندالى باوكى لە شارى لەندەن نەباتە دەرى پاروھانتيكى بە ئاسوودەبى لە قورگى نارووتە خوارى. ھەربۆبەش، سەرەراى نەقايل بوونیان، خانووبەكەى لە (ئالفینگتۆن) نزیك ئەكیتیر بۆ گرتن و بردنە ئەوى. یەكيت لەو ھۆیانەى كە دیکنز یەكەم گۆڤارى خۆى بەناوى (سەعاتى دیارى ميسستەر ھام فرى) دامەزراند ئەوھبوو كە تۆزىك لەو مەسرفە زۆرەى رۆژانەى كەم بكاتەوه، ھەرھەما بۆ ئەوهى كە ھەر لە سەرەتاوھ گۆڤارەكە سەرکەوتن بەدەست پینیت چیرۆكى (دوكانى دەلالخانە كۆنەكە)ى تیدا چاپ و بلاوكردەوه. سەرکەوتنى ئەو كتيبە بە جۆرتىكى وا مەزن و بەرچاو بوو كە ديفيد ئوكۆنۆل و ساراكۆلریج و لۆرد جیفرى و كارالايل بە سەختى كەوتنە ژیر كاربگەرى چۆنیەتى نەرم و نیانى ئەو كتيبەوھ. خەلك لە لەنگەرگای نیوئۆرك كۆدەبوونەوهو بەدەنگى بەرز لەو گەشتیارانەیان دەپرسى كە لەنیو ئەو كەشتیانەدابوون و لە بەندەر نزیك دەبوونەوه:

(نیل بچكۆلە مرد (۱۰)؟). لە سالى (۱۸۴۲)دا ميسستەر و خاتوو دیکنز لە كاتىكدا كە چوار مندالەكانیان بە (جیورجینا ھۆگارت)ى ژن خوشكى چارلز دیکنز سپاردبوو، چوونە ئەمریکا. لەوى ئەو پيشوازى گەرم و گۆرەى كە لە دیکنز كرا نەپیشتر لە ھیچ نووسەرتىك كرابوو نە دواترىش كراوه. بەلام ئەو گەشتەى دیکنز بۆ ئەمریکا لە سەدا سەد سەرکەوتوو نەبوو. سەد سال لەمەوپيش وپراى ئەوهى كە خەلكى ئەمریکا بە

ته‌واوی ئاماده‌بوون تا هەر شتییک که په‌یوه‌ست و په‌یوه‌ندداره به ئه‌وروپاوه بچووک و بی بایه‌خی بکه‌ن، به‌لام سه‌بارته به هەر ره‌خنه‌یه‌ک که له خو‌یان ده‌گیرا له راده‌به‌ده‌ر هه‌ستیار بوون. سه‌د سال له‌مه‌وپیش چاپه‌مه‌نییه‌کانی ئه‌مرکیا بی به‌زه‌یی بوون له سنوور به‌زاندنی ژبانی هەر مرۆقتیکی چاره‌ده‌ش که (سه‌رچاوه‌ی هه‌وال) بوایه. سه‌د سال به‌ر له ئیستا پروپاگه‌نده‌که‌ران گه‌شتیاره به‌رجه‌سته بیانیه‌کانیان به هه‌لتیکی خودایی له قه‌لم ده‌دا و ئه‌و گه‌شتیارانه کاتییک بی مه‌یلیان ده‌نواند تاوه‌کو مه‌یونیتی باخچه‌ی ئاژه‌لان هه‌لسوکه‌وتیان له‌ته‌کدا بکریت، به مرۆقی خو به‌زل زان و لووت به‌زبان ده‌زانین.

سه‌د سال پیش، هیشتا ئه‌مریکا ولاتییک بوو که ئازادی بیروپرای تیدابوو، به‌لام تا ئه‌و کاته‌ی که ئه‌و که‌سه هه‌ستی خه‌لکانی تر بریندار نه‌کات یان زه‌ره‌ر به‌رژه‌وه‌ندییه‌کانی خه‌لک نه‌گه‌یه‌نی، ئه‌مریکا شوینییک بوو که هه‌موو که‌سیک تیددا مافی ئه‌وه‌ی هه‌بوو که بیروباوه‌ری تایبه‌ت به‌ خو‌ی هه‌بیت به‌لام به‌و مه‌رجه‌ی له‌گه‌ل بیروباوه‌ری هه‌موو خه‌لکانی تردا یه‌ک بگریتته‌وه. چارلز دیکنز له هه‌موو ئه‌و شتانه بی ئاگابوو هه‌ربۆیه‌ش دووچاری هه‌له‌ی گه‌وره‌و دزیو بوو. له ده‌ستدانی (مافی له چاپدانی نیو ده‌وله‌تی) نووسه‌ره به‌ریتانییه‌کانی نه‌ک هەر ته‌نیا له هه‌موو قازانجییک بی به‌ش ده‌کرد که له فرۆشتنی کتیبه‌کانیان به ده‌ستیان ده‌کوت (واشتنۆن ئیرقیینگ ده‌یگوت: کاریکی په‌سند نییه که ئه‌وانه‌ی خاوه‌نی تاجی شانازین رېگه‌یان بی بدریت تا له تاجه‌کانیان دا‌وا‌ی رزق و رۆزی بکه‌ن) به‌لکو زبانیکی گه‌وره‌شی به نووسه‌ره ئه‌مریکاییه‌کان ده‌گه‌یاند. چونکه له‌چاپدانی به‌ره‌مه‌کانی نووسه‌ره به‌ریتانییه‌کان به بی وه‌رگرتنی ره‌زامه‌ندیان شتیکی زۆر ئاسایی بوو و کتیب فرۆشه ئه‌مریکاییه‌کان ئه‌و به‌ره‌مانه‌یان له چاپ ده‌دا و بلا‌ویان ده‌کردنه‌وه‌و هیچی پاره تی نه‌دچوو و گۆییان نه‌ده‌دایه به‌ره‌مه‌می نووسه‌ره ئه‌مریکاییه‌کان چونکه له‌چاپدانیان پارێزرا‌وو‌بو بۆ خاوه‌نه‌کانیان و ده‌بوایه پاره‌یان بده‌نی. به‌لام ئه‌مه له نه‌زانی دیکنز بوو که له وتاره‌کانیدا ئه‌م باب‌ه‌ته‌ی خسته‌پروو. دیکنز ئه‌م وتارانه‌ی له‌نیو ئه‌و هه‌شامه‌ته ده‌دان که بۆ ریز لیتانی وی خوانیان ساز کردبوو. ئه‌م مه‌سه‌له‌یه‌ش کاردانه‌وه‌ی تووندی لیکه‌وته‌وه‌و رۆژنامه ئه‌مریکاییه‌کان به‌م شتیه‌یه وه‌سفی دیکنزیان کرد: (ئو به هیچ جوړیک به‌ریز نییه، به‌لکو پاره په‌رستیکی مایه‌پووجه. (سه‌ره‌پای ئه‌وه‌ی که

ستایشکه‌رانی دیکنز له شاری فیلادلفیا له ده‌وری کۆبونه‌وه‌و ئه‌ویش ناچاربوو دوو سه‌عاتی ته‌واو ته‌وقه‌یان له‌گه‌لدا بکات و خوازیارانی یادگاری هینده‌یان پارچه له چاکه‌ته حه‌ربه‌که‌ی دادری له توو‌کو‌تییان کرد، به‌لام سه‌رکه‌وته‌که‌ی وی کامل نه‌بوو. راسته‌که زۆربه‌ی ئه‌و خه‌لکه خو‌شیان ده‌ویست و سه‌رو سه‌کوت و لاویتی و گورج و گۆلی و زه‌رده‌ی سه‌رلیوانی سه‌رنجی ئاماده‌بوانی راکیشابوو، به‌لام به‌شیکی زۆریش له‌و پروایه‌دا بوون که سه‌روسه‌کوتی ژنانه‌یه‌و جل و به‌رگ و ئه‌نگوستیله‌و ده‌رزیه ئه‌لماسه‌کانی به‌رۆکی شتیکی هه‌ره‌مه‌کی و بی بایه‌خن و هه‌لسوکه‌وتی دووره له ره‌وشته به‌رزی. له‌گه‌ل هه‌موو ئه‌مانه‌شدا توانی له ئه‌مریکا چهند هاو‌پتییه‌کی باش په‌یدا بکات که هه‌تا‌کو رۆژی مردنی ئه‌و په‌یوه‌ندیه پر له سۆز و خو‌شه‌ویستییه‌ی نیوانیان بمیخته‌وه. سه‌ره‌نجام له دوا‌ی چوار مانگی پر له رووداو به‌لام بیتزارکه‌ر، چارلزو خاتوو دیکنز گه‌رانه‌وه به‌ریتانیا. له‌و ماوه‌یه‌دا منداله‌کانیان هۆگری پوره جیورجینیان ببوون و گه‌شتیاره ماندوو‌ه‌کانیش تکایان له جیورجینا کرد تا له‌لابان بمیخته‌وه. جیورجینا ته‌مه‌نی شازده سالان بوو و له ته‌مه‌نی ئه‌وسای ماری دا بوو، یانی ئه‌و سه‌رده‌مه‌ی که ماری چوو (میوانخانه‌ی فرینیا‌وال) تا له‌گه‌ل کیتی خوشکی و میترده‌که‌یدا ژبان به‌سه‌ر بیات. جیورجینا هینده به ماری خوشکی ده‌چوو که له‌وانه‌بوو مرۆف له دووره‌وه لی تیک چی و وابزانی ماری یه. کیت چاوه‌روانییه‌کی تری بچوکی ده‌کرد. جیورجینا هۆگارت شوخ و شه‌نگ و جوان و بی فیز و ده‌عیه‌بوو، بۆ لاسایی کردنه‌وه توانایه‌کی ئه‌وتۆی هه‌بوو که ده‌یتوانی دیکنز له سه‌رپشت بخت به‌پیکه‌نین. دیکنز که به‌رده‌وام ماری به به‌شیکی له بوونی خو‌ی ده‌زانی و ده‌یگوت: (ماری وه‌کو تریه‌کانی دل‌مه). دوا‌ی ماوه‌یه‌کی کهم رۆحی ماری له جیورجینای ژن خوشکی دا به‌رجه‌سته کردو وای هه‌ست کرد که رۆژگاری رابردوو ده‌گه‌ریتته‌وه. (به جوړیک که به زه‌حمه‌ت ده‌توانریت رابردوو له ئیستا جیا‌بکریتته‌وه (۱۲). دیکنز ئه‌وه‌نده‌ی تامی هه‌ژاری و به‌دبه‌ختی و ده‌ست‌کورتی چه‌شتبوو که وه‌ختیک گه‌یشته ژبانی خو‌ش و رازاوه، نه‌یتوانی ده‌ستی لی هه‌لگریت. ده‌ره‌نجامه‌که‌شی ئه‌وه‌بوو که هەر له‌و سه‌روه‌نده‌ی باسه‌که‌ی ئیجه دا خو‌ی زۆر به قه‌رزداري بیانی، برپاری دا خانوه‌که‌ی به کری بدات و به‌مه‌به‌ستی ده‌ست پیوه‌گرتنی خه‌رجییه‌کانی بچیتته ئیتالیا. سالییک له

ئىتاليا مایه وە زۆریەى کاتەکانیشی لە (جینوفا) بەسەربرد. لەو نېمچە دوورگە یەدا گەشت و سەیرانیکی زۆری کرد بەلام لەو گەشتەیدا بۆ ئىتاليا مېشکی هێندە سنووردارو ئەوەندەى کەم کتیب خۆتەندبوو کە گەشتەى هیچ کاربەرییەکی رۆحی و مەعنەوی نەکردە سەری و نمونەى گەشتیارىکی ئینگلیز بوو. لەلایەکی تریشەو هەر لەو گەشتەیدا لەگەڵ خاتوو (دۆلارۆ) ناوتیک ناسیاوەتى پەیدا کرد. ئەو ئافەرەتە هاوسەرى خاوەن بانقىکی سويسرابوو و لە جینوفا دەژیا. وەکو دەگێرەنەو خاتوو دۆلارۆ دوو چارى خەيالى پووج و خورافیات ببوو، دیکنیش زۆرى حەز لە نواندى مۆگناتیسى (هېپنۆتیزم)بوو و لەو برۆیەدا بوو کە دەتوانیت لەو رینگایەو چارەسەرى نەخۆشییەکەى ئەو ئافەرەتە بکات. دیکنوو خاتوو دۆلارۆ هەموو رۆژى و جارى و اش هەبوو رۆژى دوو جار یەکتريان دەبینى و ئەم مەسەلە یەش کیتى هاوسەرى دیکنوى زۆر ناپەرەت کردبوو. لە گەشت و سەیرانەکانى دەرەوئەى شاردا، بنەمالەى دۆلارۆ بەخاوو خێزانەو رەگەڵ خێزانى دیکنوو دەکەوتن و چارەسەرییەکانى دیکنوو کارى خۆى کردو خاتوو دۆلارۆ چاک بۆو. بەلام کیت کاتیک ئەو دلەراوکییەى لە کۆل بۆو کە لەگەڵ مېترەکەى گەراپەو بۆ بەریتانیا. کیت ژنیکی بى دەنگ و حالەتیکى بى تاقەتى و خەمۆکی پیتو دياربوو و کەمتر لەگەڵ مېترەکەیدا دەگوجا. ئەو حەزى لەو گەشتانە نەدەکرد کە دیکنوو لەگەڵ خۆیدا دەبیرد و نە ئەو سەردانانەى بە دل بوو کە لەگەڵیدا دەیکردن تەنانەت کە یفى بەو میوانداریانەش نەدەهات کە تیباندا رۆلى ژنى خانەخۆی دەگێرا. کیت بە ئافەرەتیکى مردەلۆغەو تۆزیکیش گیل دەهاتە بەرچاو. هەرەها ئەگەرى زۆریش هەیه کە ئەو پیاوگەرەو خانەدانانەى کە تامەزرۆى بینینى دیکنوو بوون و ناچار دەبوون رووبەرەوئەى ئافەرەتیکى وا ساردو سېر بێنەو زۆر ناپەرەت دەبوون. زۆر جاریش هیندیک لەو کەسانە لە میانەى سەردانەکەیدا بۆ لای دیکنوو و مامەلەیان لەگەڵ کیت دا دەکرد کە هەرەکو بوونیشى نەبیت ئەمەش کیتى زۆر ئازار دەدا. ژنى پیاوکی گەرەو ناودار بوون کارىکی ئاسان نییە. ئەگەر ئەو ژنە لە کاتى قسەکردن و هەلسوگەوتدا زەینى رۆن نەبیت و خەسلەتى چاک و سروشتیکى ریک و پیکى نەبیت ناتوانیت لە عۆدەى ئەو کارەبیت. ئەگەر ئەو خەسلەتانەى باسم کردن هەر تیبدا نەبن (هیچ بەلگە یەکیش لە بەردەستدا نییە کە (کیت) یەکیک لەو خەسلەتانەى

تیبدا بوو بیت) کەواتە هەر نەبى پیتووستە مېترەکەى خۆى خۆشبویت. پيش ناچیت کە کیت قەت عاشقى دیکنوو بویت. نامەیهک لە بەر دەستدایە کە ئى سەردەمى دەزگيرانە تیانەو دیکنوو بۆ کیتى نووسیو و تیبدا سەرزەنشتى دەکات لە بەر ساردى و سېرى. رەنگە هۆى ئەوئەى کە کیت رازى بوو بېتە هاوسەرى دیکنوو ئەو بیت کە لەو سەردەمەدا تەنیا کارىک کە ئافەرەتیک دەیتوانى بیکات شووکردن بویت، یان رەنگە هۆیهکی تری ئەو بوو بیت کە لە هەر هەشت کچەکانى باوکی تەنیا ئەو کاتى شووکردنى هاتبیت و دایک و باوکی گوشاریان بۆ هیتابیت تا ئەو پيشنیا رەقبول بکات کە (پاشەرۆژیکى گەش) دەبیتە بەشى. کیت بوونەو رەتیکى خستیلەو بە سۆزو خیرخوازو شەریف و نەجیب بوو، بەلام نەیدەتوانى داخووزییهکانى پلەوپایەو شکۆى مېترەکەى جیبەجى بکات. لەلایەکی ترەو جیورجینا خەریک بوو ئەو کەلینە پر بکاتەو کە سەردەمیک ماری خوشکی داگیرى کردبوو. دیکنوو بە تیبەرەوونى کات پتر لە جارن پشتى پى بەست، پیکەو دەچوونە گەران و سەیران و گەشتى دوورو درێژیان پیکەو دەکردو دیکنوو بۆى باسى پلان و نەخشە ئەدەبیهکانى خۆى دەکردو جیورجیناش رۆلى سکریتى دەگێرا. جارتیکیان پاش ئەوئەى کە دیکنوو روون ببۆو کە ژیان لەدەرەوئەى ولات چەندە خۆش و شیرینەو (لەقازانجەو نزیکە کەوتبوو بیری ئەوئەو کە بۆ ماوئەیهکی دوورو درێژ لە ولاتانى تری ئەوروپادا ژیان بەسەریات.

لە یەکیک لە گەشتەکانیدا جیورجینا وەکو ئەندامیکى خێزانەکەیان لەگەڵیان چوو بۆ ئىتاليا و پاشان بۆ لۆزان و لۆنى و پاریس و جارتیکیان کەوا بە نیازبوون ماوئەیهکی زۆر لە شارى پاریس بېننەو جیورجینا بە تەنیا لەگەڵ چارلژدا چوو ئەوئەى تا خانوویک پەیدا بکەن و لەو ماوئەیهشدا کیت لە بەریتانیا چاوەروانیان بوو تا وا لیهات هەموو شتیکیان بۆ دەستەبەر کرد. هەر وەختیک کیت مندالى بە زگ بکەوتایە دیکنوو لەگەڵ خۆیدا دەبیرد بۆ گەشتە کورتهکان و زۆر جاریش لە برى کیتى خوشکی پیشوازی لە میوانان دەکرد. مەرۆف وا مەزەندە دەکات کە دەبى لە مبارەیهو کیت نیکەران بویت و دلای رەنجابیت، بەلام پیناچی وابوو بیت. سالدەکان یەک لەدوای یەک دەهاتن و تیدەپەرین، لە سالى (۱۸۵۷)دا تەمەنى چارلژ دیکنوو خۆى لە چل و پینچ سالدابوو.

ئەو لە ھەموو نووسەرە ئینگلیزەکان پتر لەبەر دلان بوو. جگە لەمەش خواوەنی ناوبانگ و پیتیگە بەکی گەورە کۆمەلایەتی بوو و رۆلی بەرچاوی دەگێرا لە ریکخستنهووە مەسلەتی خەلک. ئەم بابەتە دواپیش شتتیک بوو کە غەریزەکانی ھونەرەندی وی رازی دەکرد. مندالەکانی گەورە ببوون کە رووداویکی پیتشینی نەکراو روویداو. دیکنز ھەمیشە ھەزی دەکرد لە سەر تەختە ی شانۆ رۆل ببنیت و چەندەھا جار لە نمایشە ئاماتۆرییەکان و بەمەبەستی خیرخوازانە وەکو ئەکتەر بەشداری کردبوو. ئا لەم کاتەدا داویان لیکرد تا لە شانۆگەری قوولاییەکانی بەستەلەکدا (The Frozen Deep) وەکو ئەکتەریک؛ بەشداری بکات و شانۆگەرییە کەش لە شاری (مانچستیر) نمایش دەکرا. (ویلکی کولنز) بە ھاوکاری خودی دیکنز ئەو شانۆگەرییە نووسیو و پیتشتر لە بەرامبەر شازن و ھاوسەرەکی و پاشای بەلجیکا دا زۆر سەرکەوتوانە نمایش کرابوو. لەو شانۆگەرییەدا دیکنز ریشی ھیتشبوو تا رۆلی دۆزەرەویەکی لەخۆبوردی جەمسەری باکوور بگێرێ، بۆ خۆی زۆری ھەز لەو رۆلە دەکرد و ئەوەندەش بە تامەزرۆیی و ھەست بزۆینی گێرایی کە ھەموو ئامادەبوونی ھینایە گریان. بەلام کاتتیک قایل بوو تا لە شاری مانچستەریش ھەمان رۆل ببینی، بپاری دا رۆلی کچەکانی کە پیتشتر لەو شانۆگەرییەدا بەشداریان کردبوو بداتە ئەکتەرە پێشە گەرەکان چونکە پیتی وابوو کە کچەکانی ناتوانن لە ھۆلێکی وا گەرەدا وەکو جارن و لەنیو ئەو ھەموو ھەشامەتەدا بەسەرکەوتوویی رۆلەکانیان بگێرن، ھەرئۆ ئەم مەبەستەش ئەکتەریکی ژنی دامەزراند بە ناوی (ئیلین تیرنام). دیکنز ئەو ئافرەتە ی چەند مانگیک لەو ھەو پیتش لە شانۆگەری (ئاتلانتا) دا بینی بوو و کاتتیک دیکنز چوو بوو ژووری ئارایش (جل و بەرگ) دیتبووی کە ئیلین دەگریا و کاتتیک ھۆبەکی لێپرسیو گوتبووی چونکە ناچارە پەیتا پەیتا لاق و لەتەری خۆی نیشانی ئامادەبوون بدات و ئەو شەرم و ھەیا یە ئیلین سەرنجی دیکنزی راکیشابوو. ئیلین تیرنای تەمەن ھەژدە سالان، وردیلە و شوخ و شەنگ و چا و جوان بوو. پڕۆفەکردن لە مائی دیکنز ئەنجام دەدراو دیکنز بۆ خۆی ریتۆینی دەکردو زۆری ئەو ھەلسوکەوتە پڕ لە ستایشە و نیگەرانییە و نەرمی نواندە پیتخۆشبوو کە ئیلین بۆ رازی کردنی وی دەینواند. بەر لە کۆتایی ھاتنی پڕۆفەکردنەکان دیکنزبوو عاشقیکی سەوداسەری ئیلین و بازنەبەکی بە دیاری دا یە بەلام بە ھەلە بۆ

کیتی ھاوسەریان رەوانە کردبوو. ئاشکراشە کە کیت ھەرایەکی گەورە ی نابۆو. بەلام واپیتدەچی کە دیکنز شتیوازی کەسیکی دلئاساف و بی تاوانی گرتبیتەبەر کە ھەستی رۆشاووە ئەمەش ئەو شتیوازییە کە میتردیتک لە ھەلومەر جیتیکی وا ئالۆزو نالەباردا بە باشترین شتیوازی ھەلسوکەوت کردنی دەزانێ لەگەڵ ژنە کەیدا. بە کورتی شانۆگەری دەستپیکردو نواندنی دیکنز ئامادەبوونی بە شاگەشکە ھینا. کیت ھەموو ئەو شتانە ی بە میتردەکی نەبەخشیبوو کە چاوەروانی لیدەکرد ئیستاش کە دیکنز شەیدای (ئیلین تیرنای) ببوو کە موکوریەکانی ژنەکی پتر لە جارن ئازاری دەداو نووسی: (کیت ژنیکی بە سۆزەو بە پیتی ویست و خواستەکانی من دەجولیتتەو، بەلام ھیچ شتتیک لەم دینایەدا ناتوانیت وای لیتبکات تا ھەست و نەستم دەرک بکات.) دیکنز بەرە بەرە ئەو بروایە ی لا دروست بوو کە کیت ھەرگیز ھاوکوفی وی نەبوو بە جۆن فۆرستەری گوت: (قسە ی کورت و کۆتایی ئەو یە کە ژنەیان لە تەمەنی تازە لاویدا ھەلە یەو ئەو سالانە ی کە دیتنە سەر تەمەنی مرفۆت چارەسەر کردنی گرتەکان ئاسان تر دەکات.) دیکنز گەشە ی کردبوو و بەرەو کامل بوون چوو بوو، بەلام کیت ھەمان کەسایەتی جارانی ھەبوو. دیکنز بروای پتەوی بەو ھەبوو کە نابێ خۆی سەرزەنش بکات و قەناعەتی بە خۆی ھینابوو کە باوکیتی باشەو ئەو ی لە دەستی ھاتبێ بۆ خۆشکۆزەرانی مندالەکانی کردوویەتی. بەلام ئەم خۆ دلنیاکردنە ی تیکەل بە روبینی فرۆفیل بوو و بە ھیچ جۆرێک بەو دلخۆش نەبوو کە مەسرفی ئەو ھەموو سەلک و پیتچکە یە بکیشیت (سەبارەت بەم مەسەلە یەش وا پیتدەچوو کە تاوانە کە بخاتە ئەستۆی کیتی ھاوسەری). کاتتیک مندالەکانی وردبوون دیکنز زۆری خۆش دەویستن بەلام ھەرکە گەرەبوون ئیدی ئەو سۆزە ی جارانی بەرامبەر یان نەماو لە تەمەنی گونجاو دا زۆری کۆرەکانی نار دە شویتنە لاتەر یکەکانی دنیا. لەو سەرۆبەندەدا پیتچگە لە جیورجینا، لەگەڵ ھەموو کەسیک دا رووگرژو مۆن و تورە بوو، لە کۆتاییشدا گەیشتە ئەو قەناعەتە ی کە ئیدی ناتوانیت لەگەڵ کیتی دا ژیان بەسەر بیات. بەلام نەیدەوێرا بە ئاشکرا لەنیو خەلکدا جیابوونە ی خۆی لە کیتی رابگە یە نیت چونکە لەو ھەترسا خەلک سەرکۆنە ی بکەن. ئەو ترس و نیگەرانییە ی دیکنزیش شیوا ی دەرک کردنە چونکە ئەو سالانیکی دووردرتێر پشتیوان و خەمخۆری مال و خیزانی بوو و لە ھەموو

کهس زیاتر ههولیدابوو تا روژی له دایکبوونی چه زه ته میسیح بکاته جه ژنیکی سیمبولی، بو ته وهی نهو بالادهستییه خیزانییه و رازاوه بییهی ژیانیکی به کگرتوو و بهخته وهی ژن و میتردایه تی به به بهرزی بنرخیتیت. سه بارهت به لیک جیابوونه وهی له کیت پیشنیاری جوژاوجوژ کران. به کیک له و پیشنیارانه نهو بو که کیت چند ژووړیکی تایهت به خوژی هه بیته و له میواندارییه کانی دیکنزا روژی خانه خوژی بگپړی و له بونه ره سمی و گشتییه کانی شدا هاوړتییه تی دیکنزا بکات. پیشنیاری دیکه نهو بو که نهو کاته تی دیکنزا له (گادزهیل) ه (خانوو یک بو له لیتن که بهو دواییانه کریبووی)، کیت له لهندهن بمینیته وهو کاتیکیش دیکنزا ده چیته لهندهن کیت ببیته (گادزهیل). پیشنیاری سیته همیشه نهو بو که کیت له دهره وهی ولات ژیان به سه ر بیات. به لام کیت هه موو نه مانه ی ره تکرده وهو سه ر نه جام بریار درا که به به کجاره کی لیک جیا بینه وه. دیکنزا خانوو یکی بچووی بو کیت دابین کرد که ده که وته که ناری (کامدن تاون) و بهراتیکی سالانه ی به بری شهس سه د لیره بو ته رخان کردو دوا ی ماوه به ک چارلی کوره گه وهی ناره لای تا له گه ل دایکیدا ژیان به ریته سه ر. نه م بریارو به نامه یه جیکای سه رسورمانه. مرؤف له وه و اقی دهورمیت که بوچی کیت رازی بو له مالتی دهریکه ن و چون به وه قایل بو که منداله کانی به جی هیلیت. نهو ناگای لهو نهوینه ی نیوان میترده که ی و (تیلین تیرنا) بو و به هوژی نهو کارته وه که به دهستییه وه بوو دهیتوانی هه ر مه رجیکی هه بوایه به سه ر دیکنزی دا سه پیتنی. به لام ته نیا لیکدانه وه به ک بو نهو نه رمی نواندنه ی کیت و بی دهنگی و گوړپایه لیبه لیه ی وی (رهنگه گیلش بو بیته) نهو ناماژ نهیینی یه و شاراوه یه بیت که دیکنزا بو ناته و او ی میشکی وی کردوه. (بووه هوژی نهو وهش که ژنه که ی پیتی و بیت که نه گه ر له دیکنزا منداله کان دوور بیت ژیان خوستر ده بیت). نازانم له سه ر چ بنه مایه ک خه لک پیتیان و ابووه که نهو قسه یه ی دیکنزا ناماژه کردنیکی به پاریزو هیمنانه یه بو نهو راستیه ی که کیت شه راب خوژه وه بووه. نه گه ر به راستی کیت شه راب خوژه وه به کی ناسایی و مام ناوهندی بو بیته نه ی بوچی ده بی جیوړجینا نه رکه کانی ماله وه جیبه جی بکات و ناگاداری منداله کانی بیت، بوچی کاتیک دایکیان مالتی به جیبه تیشته منداله کان له گه لیدا نه چون، بوچی جیوړجینا دهیتوانی بنووسیت: (بیتوانایی کیتی داماو

له به خپوکردن و سه ره رشتی کردنی منداله کان له کهس شاراوه نه بوو. (رهنگه بویهش چارلی کوره گه وره یان نار دبیته کن دایکی تا نه هیلیت له خواردنه وه دا زیده ره وی بکات. به لام دیکنزا له وه پتر خاوهنی ناویانگ بوو که کاروباره تایه تیبیه کانی به شاراوه یی بمیننه وهو دهنگی لیبه ییدا نه بیت. زوره ی هاوړتیانی لهو پروایه دابوون که دیکنزا هه لوسو که وتی به رام بهر به کیت خراب بووه هه ر نهو وهش بوته هوژی وروژاندنی دوژمنایه تیبیه کی سهخت له دهروونی کیت دا. پروایه گنده ی ریسواکردن له دهره وهی ولات بلا بووه به لام نه ک سه بارهت به نهوینی دیکنزا به رام بهر به (تیلین تیرنان) به لکو دهر باره ی دیکنزا جوړجینای ژن خوشکی. نه م له کاتیکدایه که مرؤف و مه زنده ده کات که ده بوایه نهو پروایه گنده ی دهر باره ی تیلین تیرنان بو نایه. نهو کاره دیکنزی زور توژه کردو چونکه پیتی و ابوو که نهو قسانه له لایه ن خیزانی هوگارت وه (بنه ماله ی کیت و جیوړجینا) سه ر چاوه یان گرتووه، هه ره شه ی نهو وهی لیکردن که کیت به به کجاری دهرده کاو دهره میکیشی ناداتی. به م جوړه بنه ماله ی هوگارت (خه زوری) ی ناچار کرد تا ناگاداری نامه یه ک نیمزا بکه ن و تییدا پاسا و بو دیکنزا بهیننه وهو بیسه لمیتن که پیته وندی دیکنزا جیوړجینای ژن خوشکی زور شتیکی ناساییه و هیچ ناشه رعیبیه کی تیدانییه که شیای سهرزه نشته کردن بیت. به لام بنه ماله ی هوگارت به رله وهی نهو سه رانه یه بدن، دوو هفتان ده ستاو ده ستیان کرد. خو نه وان به دلنیا بییه وه ده یانزانی که نه گه ر بیت و دیکنزا هه ره شه که ی خوژی جیبه جی بکات نهو کیت بهو به لگه نامه ی که به دهسته وهن به ناسانی ده توانیت سکا لانه ی له دژی تو مار بکات. به لام نه گه ر نهو پیران کاره که بگه یه ننه نهو جیبه هو یه که ی ته نیا نهو بووه که نه یانویستووه که موکوپریه کانی کیت ناشکرا بن. جیوړجینا شه کته ری پر له نهیینی نهو به سه رها ته یه. نهو پروایه گنده وه دهنگویه هینده به رفراوانبوو که دیکنزا ناچار بوو بو خوژی مه سه له ی جیابوونه وهی له کیت روون بکاته وهو لهو نامه یه دا که له روژنامه ی (نیو بوزک تربیوون) و دواتر له روژنامه کانی به ریتانیا دا بلا وکرایه ره سه بارهت به جیوړجینا نویسی: (به گیانی خو م، به شه رهم، له دنیا دا هیچ که سیک له جیوړجینا پاکتر نییه). نه لبه ته مه بهستی لهو قسه یه نهو بووه که نکو لی له په یوهندی جنسی بکات له گه لیدا، نه گه ری زوریش هه یه که قسه که ی راست بیت.

لهوانه شه جيورجينا ديكنزى خوش ويستبیت چونکه دواى مردنى چارلز ديكنز کاتیک که کومه له نامه يه کی ديکنزى بو چاپ کردن تاماده کرد، نه و ندهى ئيره يی به کیت دهرد که هموو نه و رستانه ی سرپنه وه که ديکنز ستایشی کیتی کردبوو. به پتی نه و برپارهش که له لایه ن ده ولت و که نیسه وه دهرکراوو سه باره ت به ماره کردنی ژن خوشک پاش مردنی هاوسه رو هموو جوژه په یوه ندييه کی له م بابه ته به زینای له گه ل مه حره م له قه له م دهره ا. لهوانه شه جيورجينا قه ت نه وى هر به خه یالیشدا نه هاتیبی که له نیوان خو ی و پیناویتکدا که پازده سال له مالیدا ژباوه هیچ په یوه ندييه ک هه بیت جگه له خوشه ويستیيه کی پته وى خوشک و برایانه، له و جوژه خوشه ويستیيه زوره ی که خوشکینکی دل سوز به هو ی هاو خوینى و به شتوازیکی ره و ا به رامبه ر به برایه که ی هه ستی پیده کات. جگه له مه ش ديکنز عاشقیکی سه و داسه ری ئیلین تیرنا بوو. رهنکه بو جيورجينا هر نه و نده به س بو بیت که جتی متمانه ی پیناویتی و ا به رجه سته و به ناوبانگ بیت و ده سه لاتی به سه ردا هه بیت. خالیکى زور سه یرتر له هه موو نه و به سه ر هاته شدا نه و یه که جيورجينا پیشوازی له هاتنی ئیلین تیرنا کرد بو (گادز هیل) و له گه لیدا بووه هاوړی. ديکنز به ناوی (چارلز ترینگهام) خانوویکی له پیکهام بو ئیلین گرت و هه ر ماوه یه ک له مه و به ر بوو که بو نه و که سانه یان روون دهرده وه که ده چوونه سه یرکردنی نه و خانووه و ده یانگوت جه نابی ترینگهامی نو سه ر پیتی خوشبوو له بن نه و داره دانیشیت. ئیلین هه تاکو روژی مردنی ديکنز هه رله وى مایه وه و کوړیکیشی لیبوو. چونکه هاتوو چوکردن بو گیدزهام نه سته م نه بوو ديکنز دوو شه و، جاری واشبوو سى شه وان له کن ئیلین ده مایه وه و جاریکیش پیکه وه چوونه پاریس. ديکنز هه ر له و سه روبه نده دا که له کیتی هاوسه ری جیابووه خویندنه وه ی به ره مه مانه ی خو ی له ته لاره گشتیيه کانداه دست پیکردو بو نه م مه به سته ش سه رانسه ری دوورگه کانی به ریتانیا گه راو بو جاری دووه میس چوه بو نه مریکا. له و کاره شی دا نه کته ربوونی به که لکی هات و سه رکه وتنه که ی دره وشاوه بوو. به لام نه و هه ول و کوششی که بو نه و کاره ی ده یداو گه شته کانی که بو هه مان مه به ست ده یکردن هیزی ديکنز یان له بن هیناو به ره به ره خه لک هه ستیان به وه کرد که له گه ل نه و هه شدا ته مه نی نه گه یوه ته په نجا سالی به لام وه کو پیره میردان ده چی. به لام نه و هه تنیا کاریک نه بوو که

ده یکرد به لکو له مه و دای نیوان نه و دوازه ساله دا که له کیت جیابووه هه تا روژی مردنی، سى رمانی دریتی نو سین و گو فاریکیشی به ناوی (سه رانسه ری سال) دهر کرد، گو فاره که ش سه رکه وتنی مه زنی وه ده ست هینا. بو یه جیتی سه رسوورمان نیبه که و ا زوو ته ندروستی خو ی له ده سته دا. پزیشکه چاره سه رکه ره کانی چرای سوورمان بو هه لکردو هوشداریان دایه که زور خو ی ماندوو نه کات. به لام چونکه ديکنز له و ستایشکردنه ی خه لک به شاگه شکه که وتبوو سووربوو له سه ر نه و ی که بو دوا جار گه شتیکی دیکه بکات به لام له نیوه ی ریگادا هینده نه خوش بوو که به ناچارى گه شته که ی خو ی هه لوه شانده وه و گه راپه وه بو (گادز هیل) و ده ستیکرد به نو سینى (نه پنی ئیدوین دورد). به لام بو نه و ی خو ی له کن به رپوه به ری و تار خویندنه وه کانی شیرین بکات (سه باره ت به و خویندنه وانه ی که ناچار بوو به نیوه چلی به جیتیان بیلتیت.)، برپاری دا که له دوازه کوړی تردا له شاری له نده ن به ره مه مانه ی خو ی بخوینیته وه. نه مه ش له سالی (۱۸۷۰) دابوو. ژماره ی نه و که سانه ی که به مه به سته ی گو یگرتن له خویندنه وه ی به ره مه مانه ی خو ی له ته لاری (سیتت جیمز) تاماده بیوون بی نه ژمار و کاتیک که ديکنز دهر و ژووری دهر کرد. تاماده یوان هه موو یه ک پی له به ری هه لده ستان و به دهنگی به رز ناهه رینیان لیده کرد (۱۳). ديکنز دواى نه و ی که گه رپه وه بو گیدز هیل ده ستی کرده وه به نو سنی (ئیدوین دورد). له یه کیت که روژه کانی مانگی حوزه یرانی دا جيورجينا که نه و کات به ته نیا له گه لیدا ده ژیا له سه ر نان خواردن هه ستی کرد که ديکنز زور شتواوه پیتی گوت: (وه ره راکشی) ديکنز بيش وه لامی دایه وه: (به لى له سه ر زه وى؟). نه مه دوا یین وشه بوو که هاته سه ر زمانى و پاشان له سه ر کوشی جيورجينا به ربووه سه رته ختی ژووره که. جيورجينا ش به دواى دوو که چه که نیدا نارد که نه و وه خته له شاری له نده ن بوون و روژی دواتر یه کیت که له وانه که تی نارد تا نه و هه واله به ژنه که ی ديکنز بگه ینیت و پاشان که تی له گه ل ئیلین تیرنان گه راپه وه بو گیدز هام و به یانی روژی نو ی مانگی کانونی دووه می سالی (۱۸۷۰) چارلز ديکنز دنیای به جیتیشت و مردو له که نیسه ی (ویست مینستیر) نیژرا.

له م باسه کورته دا که سه باره ت به ژبانی ديکنز پیشکه شم کرد، هیچم سه باره ت به چه زو ناره زوو به رده وام و سوودمه نده کانی وی به رامبه ر به زار اوه کومه لایه تییه کان و

پشتگیری کردنی بئوچانی له دهستکورت و لیقه و ماوان و زۆر لیکراوان باس نه کردو ئه وهندهی که بۆم کرا ههولم دا تا قسه کانم بۆ سنووری ژبانی تایبه تی ئه و تهرخان بکه م. چونکه وام ههست کرد که ناگادار بوونیتی که م و پوخت له ژبانی تایبه تی دیکنز، دلگیری و کیش کردنیکی پتر ده داته ئه و کتیبه ی که خوینهر بانگه یشت ده که م بۆ خویندنه وه ی. رۆمانی (دییقید کۆپه رفیلد) تارا ده به کی زۆر ژبان نامه ی خو به تی. به لام دیکنز خه ریکی نووسینی رۆمانیک بوو نه ک ژبان نامه و به سه ره اتی خو ی و ویرای ئه وه ی که زۆریه ی که رهسته و پیداو یستیه کانی ئه و رۆمانه ی له ژبان نامه ی خو ی دابین کردبوو، به لام به شپوه یه کی و ئه و که ره ستانه ی به کاره ینا که له گه ل مه به سه ته که یدا یه ک بگرته وه و بۆ درێزه ی چیرۆکه که ش هاوکاری له و هیزه خه یالیه زۆره ی خو ی وهرگرت. ههروه کو پیشتر وتم که (میسته ر میکاوبر) له سه ر باوکی و (دۆرا) ش به سه ر یه که م ئه وینی خو ی یانی (ماریا بیدنیل) کۆپی کراون. ههروه ها (ئه نگیس) یش به شتیکی له سه ر ئه و بیره وه ریه (به ئارمانج کراوانه (*)) ی که دیکنز له ماری هۆگارت هه یوو و به شتیکیشی له سه ر خوشکه که ی ماری واته (جیورجینا) دروست کراوه. دییقید کۆپه رفیلد زریابه به دفه ره که ی ناردی بۆ ئیشکردن، ههروه کو که چارلز باوکی خو ی ناردی بۆ کارخانه دییقیدیش ههروه کو چارلز له وه ی که ناچار بوو (سه رشۆری) تیکه ل بوون له گه ل کورپیزگه هاوته مه نه کانیدا قبول بکات ئازاری دهروونی ده چه شت. (ئه و کورپیزگانه ی که له رووی کۆمه لایه تیه وه خو ی به هاوکوفی ئه وان نه دزانی). دییقید کۆپه رفیلد بۆ خو ی به سه ره اتی خو ی ده گیریته وه. ئه مه ش ئه و شتوازه یه که زۆریه ی رۆمانو سه کان که لکیان لیوه رگرتوو ه ئه م شتوازه ش چه ند سوودو زبانیکی هه یه. یه کیکی له سووده کانی ئه وه یه که نووسه ر ناچار ده کات که زنجیره ی چیرۆکه که ی نه پچرپینی و ئه و ده توانی ته نیا به خوینهر بلتیت که چی دیتوو و چی گوئ لیبووه، یان چی کردوو. ئه م شتوازه ش زۆر به که لکی دیکنز هات له بهر ئه وه ی (نه خسه ی کاره کانی) چیرۆکه که ی وی به جوړیک بوو که ده شیا ئالۆزو تیکه ل و پیکه ل بیت و ببیته هۆی ئه وه ی که حه زی خوینهر بمرنیت و نه توانیت درێزه به خویندنه وه ی بدات. له رۆمانی دییقید کۆپه رفیلد دا ته نیا یه ک (بازدان) ی گه و ره هه یه و ئه ویش باسکردنی په یوه ندی دوکتۆر (سترانگ) ه له گه ل ژنه که ی و خه سووی و کوره مامی

ژنه که ی و ئه و باسه هه یچ په یوه ندیه که ی به دییقید کۆپه رفیلده وه نییه و خو ی له خویدا بیزار که ره. شتوازی باسکراو سوودیکی تریشی هه یه ئه ویش ئه وه یه که (ئه گه ری راست بوون) ده داته چیرۆکه که وه هه ست و لایه نگری ئیوه بۆ لای خو ی راده کیشی. ئیوه ره نگه گیره وه ی چیرۆکه که تان به دل بیت ره نگه به دلایشتان نه بیت به لام هه رچۆنیک بیت سه ره نجتان بۆ لای خو ی راده کیشیت و ناچار تان ده کات هه ستی لایه نگرانه تان به رامبه ری هه بیت. به لام یه کیکی له زبانه کانی ئه م شتوازه ش ئه وه یه که گیره وه ی چیرۆکه که له هه مان کاتیشدا پالنه وانی رۆمانه که یه و ناتوانی به بی ئه وه ی بی شه رمی بنوینتی پیتان بلتیت که بۆ خو ی جوان و سه رنج راکیشه. کاتیکیش که باسی جه ربه زه یی و چاوقایی خو ی ده کات ره نگه به مرۆقیتیکی خو په سند بیته به رچاو. ههروه ها کاتیک که ناتوانیت ده رک به و خاله بکات که بۆ خوینهر ئاشکرایه، بۆ نمونه ئه و ژنه ی که پالنه وانی رۆمانه که یه و خو شی ده ویت، خو ی به مرۆقیتیکی گه وچ نیشان ده دات. زه ره رو که م و کوری گه و ره تری ئه م شتوازه ش که هه یچ نووسه رتیکی ئه و جوژه رۆمانانه نه یه توانیوه دایبۆشن ئه وه یه که ئه گه ری ئه وه هه یه پالنه وان و گیره وه ی رۆمان واته کاره کته ری سه ره کی به به راورد له گه ل ئه و که سانه دا که په یوه ندییان له گه لدا گری ده دات کال و که م ره نگ خو ی بنوینیت. من له خۆم پرسیه وه که بۆچی ده بی وابیت. به لام ته نیا وه لامیک و روونکردنه وه یه ک که ده توانم له مباره یه وه بیکه م ئه وه یه که: چونکه نووسه ر بۆ خو ی پالنه وانی رۆمانه که یه، کاره کته ره ی سه ره کی یانی بۆ خو ی، ئه وه ی که ده یه ویت ده ری بپریت له دهروونه وه یان به شپوه یه کی زهینی (Subjectively) ده بینیت و کاتیک ده یه ویت ئه وه ی که ده بینیت ده ری بپریت، ئه و ئالۆزه فیکیه و که موکوری و لاوازی بریارانه ی که له خویدا هه ستی پیده کات، ده داته کاره کته ری سه ره کی رۆمانه که. ئه مه له کاتیکدا یه که کاره کته ره کانی تر له (ده ره وه) و له ریگی خه یالی خو یه وه (به چاو) ده بینیت و ئه گه ر نووسه رتیک بیت که توانا تایبه تیه کانی دیکنزی تیدابیت ئه وه به تیژی ههسته کان و حه نه کیکی (طنز) سه رنج راکیش ده یان بینیت و به چاویکی تیژیانه سهیری تایبه ته ندیه سه یرو سه مه ره کانیان ده کات و به م شپوه یه کاره کته ره کانی تر به روونی و ئاشکرایه ده بینتی که وینه ی خودی ئه و به راورد ده کات له گه ل ئه واندا روون و

به چا و تری ده کات. دیکنز ئەو وزه و توانایه ی که تیبدا بو به کاری برد بۆ ئەوهی فیکری لایه نگرانهی خوینەر به ره و پالنه وانه کانی خو ی بوروژیتینی. له راستیشدا کاتیک که دیتفید کۆپه رفیلد هه لددئ تا خو ی بگه یه نیتته بن بالی پاراستنی پوره بیتسی تروت وود (Betsey Trotwood) (که یه کیکه له کارکته ره کانی شایسته ی ده ست خو شی لیکردنی چیرۆکه که.) له گه شته به ناوبانگه که پدا بۆ (دۆقه ره) تا ئەندازه به ک دوور له راده ی ئاسایی هه لئسوکه وت ده کات. مرۆف ناتوانیت سه ری له وه نه سوپمیت که ئەو کورپژگه یه (دیتفید کۆپه رفیلد) مندالیتیکی هینده گیترو خو ل بیت که بگاته هه ره که سیپک ریگای پی بدات تا که لوبه له کانی لی بدزیت و له خشته ی بیات. با له هه موو ئەمانه گه رپین، دیتفید چهند مانگیک له کارخانه دا کاری کردبوو و وه خت و ناوه ختیش له ده وروبه ری شاری له نده ن سوپا بووه له گه ل بنه ماله ی میکا و بیدا ژیا بوو و پرو پرتسکه کانیانی بۆ به بارمه دانابوو و له به ندیخانه ی مارشال سی سه ردانی کردبوون. مرۆف وا هه ست ده کات که ئەگه ر دیتفید ئەو کورپه ژیره بیت که وه سفی کراوه، ده بوایه له وه ته مه نه که مه شیدا تارا ده یه ک له بارو دۆخی دنیا ئاگادار بوایه و ئەوه نده زیره کیه ی هه بیت که بتوانی خو ی بپاریزی. به لām و انیه و له هه موو شویتیک دیتفید خو ی به گیل و ده ست و پی سپی نیشان ده دات. ئەو به رده وام که لیتی ئەوه ده دات تا شته کانی لی بدزری و فیللی لی بکه ن. دیتفید قه ت وه کو کورپیک نایه ته به چا و که توانای مملانی کردنی هه بیت له گه ل گیروگرفته کاندو لاوازی له به رامبه ر (دۆرا) دا و بی ئاقلی سه باره ت به کاروباره ئاساییه کانی خیزانی به راستی له وه زیاتره که مرۆف بتوانیت مه داری له گه لدا بکات. ئەوه نده ش گه مژه یه که هه ست به وه ناکات که (نه گنیس) خو شیده ویت. من به راستی ناتوانم قه ناعه ت به خو م بینم که له کۆتایی کاره که دا بوویته ئەو رۆماننوسه سه رکه وتوو ه که له کتیبه که دا باسی ده کرایت. ئەگه ریش که چه ندین رۆمانی نووسیون من پیم وایه که ئەو رۆمانانه ی زیاتر وه کو رۆمانه کانی خاتوو هینری وود (Henry Wood) بوون نه ک رۆمانه کانی چارلز دیکنز. ئەمه شتیکی زۆر سه یه ره که چارلز دیکنز له وه هه موو گه رمی و گوری و هینزی بووژینه رو گورج و گو للی خو ی، هیچی نه دا بیته دیتفید کۆپه رفیلدی پالنه وانی کتیبه که ی. دیتفید به ژن باریک و سه روسه کوتی جوان بوو و دلگیرو دلفرین

بوو، چونکه ئەگه ر جگه له مه شتیکی تر بوایه هینده نه ده که وته به ر دللی ئەو مرۆفانه ی که له گه لیاندا رووبه روو ده بووه. دیتفید به شه ره ف و به ویژدان و به سو زبوو به لām به دلنیا بیه وه که میپک گه و ج بوو. ئەمه ش ئەو جو ره پالنه وانیه که له رۆماندا له هه موو که سیپک که متر سه رنج راکتیشه. به لām سه باره ت به کتیبه که ی دیکنز ئەم مه سه له یه گرنگ نییه چونکه پریه تی له پالنه وانی جو را و جو رو دا هینانی سه رسوپهینه ریان تیدا یه. ئەو کاره کته رانه به سه رنجدان له راستییه کانی ژیان دروست نه کراون به لām و تیرای ئەوه ش لیواو لیتون له ژیان. له دنیا دا قه ت کۆمه له مرۆفیتیکی وه کو بنه ماله ی میکا و بیرو پیگ گو تی و باریس و ترا دیل و بیتسی تروت وود بوونیان نه بووه، ئەمانه هه موویان دا هینانی سه یرو سه مه ره ی هینزی خه یالی به توانای دیکترن. به لām هینده زیندوون و ئەوه نده ریک و له له بار و ها وئا هه نگن و به را ده یه ک له گه ل (ئه گه ری راستی) نزیکن و ئەوه نده به بیرو با وه ری قائمه وه نمایش کراون که ئیوه قه ناعه ت به بوونیان ده هینن. ئەم کاره کته رانه له راده ی ماقو ل به ده رن، به لām ناواقیعی نین و هه رکه پشیمان ئاشنا بوون ئیدی ناتوان به یه کجاره کی فه رامۆشیان بکه ن. ئەله به ته به رجه سته ترینی ئەو کاره کته رانه (میسته ر میکا ویر) ه. ئەو هه رگیز هیوا پراوتان ناکات و به پروای من به ناهه ق دیکزبان سه رزه نشت کردوو ه له سه ر ئەوه ی که له کۆتاییدا میسته ر میکا و ویری سه رۆکیکی به ریزی (دادگای ناحیه). هیندیک له ره خه نگره ئەده بییه کان پشیمان و ابووه که ده بوایه هه تا دوا لا په ره ی کتیبه که میسته ر میکا ویر به مرۆفیتیکی بی به ندو بارو ده سبلاو بمینیتته وه. ئوسترا لیا ولاتیپک بوو که ئەوکات تاق و لۆق خه لکی تیدا ده ژیا. میسته ر میکا و بریش پیاو تیک بوو که سه رو سه کوت و بیچمیکی باشی هه بوو و بۆره خوینده واریه کیشی هه بوو و به حه له ق مه له ق قسه ی ده کرد. من هیچ هژیه ک شک نایه م که بوچی ده بی له ژینگه یه کی ئا وها دا و به تایه تمه ندییانه ی که هه بیسون نه گاته پله یه کی ئیداری. که متریش له و با وه رده ام هینده زۆرزان و له بنه وه بر بوویت که تا وانباری (ئوریا هیپ) ئاشکرا بکات. دیکنز قه ت له سوود وه رگرتن له (ریپکه وت) لای نه ده کرده وه، ئەگه ر ئەو ریککه وته بۆ چیرۆکه که ی له بارو شیوا بوایه و له وه ش نیگه ران نه بوو که رو دا وه کانی چیرۆکه که نه ک هه ر چا وه پروان کرا و بن به لکو تا ئەو جیه ی که مومکین بوو هه وللی ده دا بیسه پینتی. ئەمه ش زه روره تیکه

که رۆماننووسی تازه کار ههستی پیده کات، ئەو رۆژانه خۆپنەران بێ ئەوهی خۆیان شلووی بکەن ناله بارترین ئەگەریان قبوڵ دەکرد، ههست و توانای دیکنزیس ئەوهنده زۆرو کارامهیی له چیرۆکنووسیدا بهراوهیهکی وابوو که ئەمرۆشی له گەلدا بیت مرۆف بهوه رازیبه که رووداوه چاوهروان نهکراوهکانی قبوڵ بکات. رۆمانی دیتفید کۆپهرفیلد پرە له ریکهوت. کاتیک که (ستریفۆرس) دهگهڕێتهوه بۆ بهریتانیا و گه میه کهی له سه ر له کانی (یارموت) چه قیهو تیک شکاوه، بیجگه له دیتفید کن دهبی ریک لهو کاته دا بچیتته وی بۆ سهردانی هیندیک له هاوڕیکانی؟. دیکنزه وهنده له چیرۆکنووسیدا لیها تووبوو که ئەگه ر بیوستایه دهیتوانی له م رووداوه پیتشبینی نهکراوه و سه رسوره پنه ره خۆی به دوور بگریت. بهلام ئەو کاره ی نه کردوه چونکه ئەو رووداوه هه لیکه ی بۆ دروستکردنی دیمه نیکه ی کاریگهرو دلگیر بۆ ره خساندوه. رۆمانی دیتفید کۆپهرفیلد سه ره رای ئەوهی که متر ئەو دیمه نه تووندانه ی (Melodramatic) تیدایه که دیکنزه خۆی پنه و گرتبوون له رۆمانه کانی دا به کاریان بیات، بهلام ده بی دان به ودا بنریت که هیندیک له کاره کته ره کانی بونی شتیکیان لیدیت که ناویان لیناوه (میلۆدرامای سه ره حه وز) بۆ نمونه (ئوربا هیپ). بهلام له گه ل هه موو ئەمانه شدا کاره کته ریکه ی به هیتزه ترسینه ره و به جۆریکی شایسته وینه ی کیشراوه. خولقیندراویکی بچوو کتریش واته خزمه تکاره که ی (ستیر فۆرس) چۆنیه تیبه کی شاراوه و شوومی هه یه، به جۆریکی واکه مرۆف له ترسانی ئەژنۆی ده له رزن. به لای منه وه پر له نه یینی و شاراوه ترین کاره کته ری ئەم گروپه (رۆزا داتل) وه به گشتی به کاره کته ریکه ی بێ توانا و لیکه و ماویان له قه ل ه م داوه. سه بهاره ت به مهبان من رام وایه که دیکنزه ده بیوست پتر له وهی سوودی لیه و رگرتوه له چیرۆکه که ی دا، سوود وه رگریت و پیتشم وایه (به بی ئەوهی هیچ به لگه یه کم به ده سه وه بیت) که ئەو کاره ی نه کرد له بهر ئەوه بوو له وه ده ترسا خۆپنه ره کانی بره نچیتن. له خۆم پرسه که ئایا ستیریفۆرس عه ربفی (دۆستی ناشه رعی) رۆزا نه بوو، ئایا رق و بیزاری به رامبه ر به و، ئاویته ی عه شقیکی برسی و حه سادته نه بوو. من تیناگه م که چ شتیکی تر ده ییتوانی بییتته هۆی ئەوهی که به و شیوه یه دل ره قانه له گه ل (ئیمیلی بچکۆله) دا (مرۆقیکی دروستکراو که به رای من ئەوهی شیواوی بوو به سه ری هات) هه ل سوکه وت بکات. دیکنزه

دهنوسیت و ده لئ: (ئەم کتیبه م له هه موو کتیبه کانی ترم خۆشتر ده ویت، وه کو زۆریه ی ئەو دایک و باوکه به سه زانه منیش مندالیکه ی تازیزو شه هوارم هه یه و ناوی دیتفید کۆپهرفیلده). نووسه ریک هه میشه بۆ خۆی دادوه ریکه ی باشی به ره هه که ی خۆی نییه، به لام سه بهاره ت به مهبان حوکمدانی دیکنزه له جیتی خۆیدا بوو. ماتیه و ئارنۆلد (Matthew Arnold) و رۆسکین (John Ruskin) دیتفید کۆپهرفیلدیان به باشترین رۆمانی دیکنزه ده زانی و من پیم وایه که ده توانین له گه ل رای ئەواندا بین. ئەگه ر واین هاوده می چاکمان ده بن.

په ر او یزه کان:

- ۱- جۆره قوماشیکه ی ئەستورو ریشوداره. - وه رگری.
- ۲- ژه نه رالیکه ی ئینگلیزه و له نیوان سا له کانی (۱۶۹۶ تا ۱۷۸۵) ژیاوه و دامه زرینه ری نیشته جیتی (Colonie) ویلایه تی جۆرجیای ئەمریکایه.
- ۳- به شیکه ی شاری له نده نه که ده که ویتته باشووری رۆژه لاتی گۆره پانی ترافلگار.
- ۴- ناوچه یه کی شاری له نده نه.
- ۵- جۆره سه که یه کی زپری کۆنه به رامبه ر به ۲۱ شلینگه.
- ۶- جارن له به ریتانیا شوتنیک هه بوو که قه رزداره کانیان ده برده ئەوی تا، قه رزه کانیان به نده وه یان ره وانه ی به ندیخانه یان بکه ن.
- ۷- Amateur - به زه وق، که سیک که به زه وق و ره عبه تی خۆی که بۆ ئەو کاره هه یه تی بیکات نه ک به مبه به ستی پاره په یدا کردن. - وه رگری.
- (*) - کتیبی ئۆنا پۆپ- هیتسنی به ناو نیشانی: «چارلز دیکنزه».
- ۸- The posthumous papers of the pick wick club
- ۹- Martin chuzzlewit - پاله وانی یه کیک له رۆمانه کانی چارلز دیکنزه به هه مان ناو.

۱۰- Little Nell - پالوانی کتیبه که .

۱۱- Washington Irving - نویسنده سده نوزدهمی آمریکایی و کتیبه کانی:

(ریپ وان وینکل) و (دوئی خه و آلوی) به ناویانگن. ئیرفینگ ئەو دەمە ی که بالوئیزی ئەمەریکابو له ئیسپانیا که و ته ژیر کاریگه ری به ره مه کانی شارستانییه تی ئیسلامی و کتیبی (محمده د) ی نووسی که بریتی بو له به سه رهاتی ژبانی په یامبه ری به رزی ئیسلام (د.خ.) و میژووی په یدابوونی ئیسلام و په ره سه ندنی ئەو ئایینه .

۱۲- کتیبی (ئونا پۆپ-هینسی) به ناوی چارلز دیکنز. وه رگیز.

۱۳- کتیبی ئونا پۆپ-هینسی به ناوی: چارلز دیکنز.

(*) Idealized Memories .

۱۴- transpontine melodrama - وه رگیز دراوی دوو واژیه. مه به ست له (سه ر

حه وز) ئەو نمایشیه که جارن له بۆنه و زه ما و نه ده کاندایه که ته ره باشوورییه کان له سه ر هه وه کان پیشه که شیان ده کردو ئیستاش له گه ره که کانی باشووری تاران و له شاره کانی تریشدا نه نجام ده دریت. شتیوازه که شی به و جو ره یه که سه ری هه وزی ماله که به پارچه ته خته یه که داده پۆشن و له سه ر ئەو ته خته یه نمایشه که ده کن. نمایش کردنی به تام و چیرۆ (له بن نه هاتووی) ئەم شانۆگه ری به سه رهاتی حاجی ناغا و قوله ره شه و کوره که ی حاجی ناغا و کچه شوخ شه نگه که و شه یدابوونی حاجی و کوره که به تی بۆ ئەو کچه -Transpontine- ئەم واژیه له شاری لهندهن به و گه ره که ده گوتری که که وتونه ته باشووری رووباری (تایمز).

۱۵- شاعیر و ره خه گرو کتیب نووسی به ریتانی (۱۸۲۲-۱۸۸۸).

۱۶- نویسنده ره خه گری هونهری و مه سه له تکاری کۆمه لایه تی به ریتانی (۱۸۱۹-۱۹۰۰).

فیودور دستویفسکی و برابانی کارامازون

فیودور دستویفسکی له سالی (۱۸۲۱) هاتوته دنیاوه. باوکی پیشه ی نه شته رگه ری بو له نه خوشخانه ی (سان ماری) و له پیاوه نه جیبه کان بو. ئەمه ش هه مان ئەو شته یه که وا دایاره رۆماننوس خۆی پتوه هه لده کیشا. چونکه کاتیک حوكم دارو پله ی (نه جیب زاده) یان لیستانده وه (ئه گه ر بتوانری ناوی پله ی لی بنریت) هه راسان بو. دوا ی ئەوه ش که له به ندیخانه هاته ده ری گوشاری خسته سه ر هاورپ ده ست رۆشستوه کانی تا کارپکی وابکه ن ئەو پله یه ی بدریته وه. به لام نه جیب زاده ی روسیا ده توانرا به گه یشتنی به پله یه کی که می ئیداری نازناوی نه جیب زاده به ده ست به ینریت و پیده چی که گرنگی و بایه خی ئەو پله یه له روسیا له وه زیاتر نه بوو بیت که مرۆش له جوتیاریک و کاسب کاریک جیا بکرتیه وه و ریگا به و که سه بدات تا خۆی به (به ریز) بناسیتیت. به لام ئەگه ر راستیتان بویت بنه ماله ی دستویفسکی له و چینه هه ژاره ی پشت میزه ی ئیداره کان بوون. باوکی کارپه کی که لله ره ق و نه که ته نیا هه ر خۆی له رازانده وه به لکو له ئاسوره ییش بی به ش کرد بوو تا له و ریگایه وه حه وت منداله کانی به باشی بحاملیتنی و هه ر له سه ره تای ژبانیانه وه فیری کرد بوون که پیوسته خۆیان له گه ل سه ختی و نه هاهمه تیدا رابینن بۆ ئەوه ی ناماده بن بۆ ئه رک و نه ریته کانی ژبان. ئەندامانی خیزان له دووسه ژووری نه خوشخانه که دا که مالی دوکتور بوو تیک سربابوون وقه ت ریگای ئەوه یان پینه ده درا تا به ته نیا بچنه ده ری. پاره ی رۆژانه یان نه ده درایه و دۆست و هاورپیان نه بوون. دوکتور جگه له مووچه ی نه خوشخانه ئەویش له ریگای چاره سه رکردنی نه خوشه کانه وه له ده ره وه ی نه خوشخانه. سه ره نجام له دوا ی چه ندين سال توانی گوندیکی بچوو که بکری که نزیکه ی سه د فه رسه خ (نزیکه ی شه ش سه د کیلومه تر) له مۆسکووی پایته خت دوور بوو. ئیدی له وه به دوا وه منداله کان و دایکیان هاونانیان له و گونده به سه ر ده بردو ئەمه ش یه که مچار بوو

که تامی نازادبان دهچەشت. دستۆبفسکی له تەمەنی شازدە سالییدا بوو کەدایکی مرد ویاوکی لەگەڵ میخایلی برابردنی بۆ سان پترسبۆرگ و ناردنیە خۆیندن لە (کۆلیژی ئەندازیاری سەربازی).

میخایلی براگەرەدی لەبەر لاوازی جەستەیی رەتکرایەوهو بەمجۆرە فیۆدور لە خۆشەویستتەین کەسی دوورکەوتەوه، ئەو تەنیاو بەد بەخت بوو، باوکییان نەیدەویست یان نەیدەتوانی پارەیی بۆ بنیڕی و هەربۆیەش فیۆدور نەیدەتوانی پێداویستییەکان وەکو پیتلاو و کتیب دابین بکات و تەنانت نەیدەتوانی پارەیی مانگانەیی خۆیندەنەکەشی بدات. دوکتۆر کە کورە گەرەکانی دامەزراندبوون و سێ مندالەکانی دیکەشی بردبوونە کن پوریان (خوشکی باوک) لە مۆسکۆ، وازی لە پیشەکەیی خۆی هێناو لەگەڵ دوو کچە گجکەکانی چۆو بۆ گوندی و لەوئ گۆشەگیر بوو. دوکتۆر لەمەیی خواردنەوه راجوو و سەرەختی بەرامبەر بەمنالەکانی دەنواند و بەشیتەویەکی درندانە هەلسوکەوتی لەگەڵ مسکین و جوتیارەکانیدا دەرکرد هەر بۆ بەش رۆژتیکیان لێی راپەڕین و کوشتیان. ئەم روداو لە سالی (۱۸۳۹) دا رویدا. فیۆدور گەرچی حەزی لە خۆیندن نەبوو بەلام چاک پیتشی و دوای ئەوێ کە قوناغەکانی خۆیندنی سەرکەوتوانە بری، لە ئیدارەیی وەزارەتی بەرگری دەست بەکاربوو.

ئێستائیدی بەو بەشە میراتەیی کە لە باوکبەوه بۆی بەجیمابوو و ئەو مووچەبەیی کەوهری دەرگرت، داھاتی سالانەیی خۆی لە پینچ هەزار روبل دەدا. بالاخانەبەکی بەکرئ گرت و هۆگری بلیارد بوو کەمەسەرەفییکی زۆربیشی تێدەچوو خەنجەر لەکادان بەراست و چەیدا پارەیی قەرزدەکرد. سالییک لە پاش ئەوێ کە وازی لە کارەکەیی خۆی هینا (چونکە کارکردنی لە ئیدارەیی ئەندازیاری سەربازی بەبێ تامی پەتاتە دەھاتە پیتش چاو) هەتا قور قوراکەیی لە قەرزداریدا رۆچوو بوو و هەتا دوایین سالەکانی تەمەنیشی هەرەو مایەوه. دستۆبفسکی کابرایەکی دەسبلاوی بێ چارەسەر بوو. ئەو دەسلایەش توشی گولی و بەدبەختی کرد بوو. بەلام قەت بەسەر خۆیدا زال نەبوو تابتوانی بەرەرەکانی حەزو ئارەزووەکانی خۆی بکات. یەکیک لە بیوگرافی نوسانی وی وتوبەتی خوی پارە بە فیۆدانی دستۆبفسکی تا ئەندازەبەک لە پروا بەخۆ نەبونیەوه سەرچاوەی گرتبوو، چونکە

دەسلایوی و پارە خەرچ کردن (هیزی دەسلاتی) کاتی بێ دەبەخشی و بەم شیتەویە خەسلەتی خۆبەسەندی خۆی رازی دەرکرد. پاشان بۆتان دەرەدەکویت کە ئەو کەموکوربەیی توشی چ تەنگانەبەکی چاو شۆرانەیی کرد. دستۆبفسکی ئەوساکە لە کۆلیژی ئەندازیاری سەربازی بوو، دەستی کرد بوو بە نووسینی رۆمانیک و ئیستاش کە بریاری دابوو تا برتیوی ژبانی لە رپگای نووسینەوه دابین بکات، رۆمانەکەیی تەواو کرد. ناوینشانی رۆمانەکەش (خەلکی هەزار) بوو. بەلام لە جیھانی ئەدەب و نووسیندا کەسی نەدەناسی. واریکەوت ناسیایویکی بەناوی (گرېگۆرۆچیچ) پیایویکی دەناسی بەناوی نیکراسۆف (۱) (Nekrasov) کە نیازی و ابوو گۆقاریک دامەزرینیت. گرېگۆرۆچیچ بە دستۆبفسکی گوت کە چیرۆکەکەیی نیشانی نیکراسۆف دەدات بۆ ئەوێ هەلسەنگیتتی. رۆژتکییان دستۆبفسکی دەرنگانیکیی شەو گەرپایەوه مالتی چونکە بەدریژای ئەو شەو خەربکی خۆیندەنەوهی رۆمانەکەیی بوو بۆ یەکیک لە هاواریکانی خۆی و بیرو رایان ئالۆگۆر کردبوو. کاتژمێر چواری نزیک بە بەرەبەیان بوو گەبشتەوه مالتی و هەستی کرد خەوی نایە، چوو بەر پەنجەرە کراوەکەیی ژووڕەکەیی ولیتی دانیشت و دەستیکرد بە تەماشاکردنی شەو. لە ناکاوەزەنگی مالتەکەیی لیدراو لە جیتی خۆی راپەڕی (ئەو میوانە ناوەختانە گرېگۆرۆچیچ و نیکراسۆفی بوون. ئەو دوانە لە کاتیکدا کە لە خۆشحالیان بەشاگەشکە کەوتبوون و تا رادەبەکیش دەگریان چەندین جار ئامیزیان لیدام). ئەو دوانە بە نۆرەو بە دەنگی بەرز کتیبەکەیان بۆ یەکتەر خۆیندبوو و کاتیک تەواویان کردبوو بریاریان دابوو کە هەر چەندە دەرنگ وەختە بەلام هەر چۆنیک بیت دەبێ دستۆبفسکی بدۆزنەوه. خۆ بەخۆ بە یەکتریان گوتبوو: (گرنگ نیبە نوستبیت، وەرە باپروین هەلسیتینین ئەمە گرنگترە لە نوستن). بۆ رۆژی دواتر نیکراسۆن نوسخەیی دەستنوس کتیبەکەیی برد بوو لای بلینسکی (Belinsky) بالادەست ترین رەخنەگری سەرەدەم و ئەویش دوای خۆیندەنەوهی بەقەد هەردووکیان خۆشحال ببوو. سەرتان نەهیشینم بە کورتی رۆمانەکە چاپکراو دستۆبفسکی خۆی بە پیایویکی بەناو بانگ دبتەوه. بەلام نەیتوانی سوود لەو (سەرکەوتنە) وەرگرت. کاتیک دستۆبفسکی یان برە مالتی خانمیک بەناوی مەدام پانایف گۆلۆشاچیتف (Madame Panaev- Golovachev) ئەو دیمەنەیی کە لە نوسەر (دستۆبفسکی) لە

زهبنی دا تۆمار کرا بوو بهم شیوهیه ده‌پریت: (له نیگای یه‌که‌مدا مرۆف ده‌یتوانی ده‌رک به‌وه بکات که میوانه تازه هاتوو‌ه که لاویکی له راده به‌ده‌ر ئه‌خلاق تونده و زوو کاری تیده‌کریت. ئه‌و پیاویکی لاوازو به ژن کورت بوو، قژیکی جوان په‌نگ پویکی ترش وتال و دوو چاوی وردو خو له میشی هه‌بوون. چاوه‌کانی به‌نیگه‌رانیه‌وه له شتیکه‌وه بازیان ده‌وايه سه‌ر شتیکی ترولیوه‌کانی به په ریشانبه‌وه ده‌جولانه ئه‌و تاراده‌یه‌ک شه‌رمن بوو و نه‌ده‌هاته نیو قسه به کۆمه‌له‌کانه‌وه. سه‌ره‌رای ئه‌وه‌ی که ناماده‌بوانی هه‌موو ده‌ناسین به‌لام دانیشتوانی کۆره‌که یه له دوا‌ی یه‌ک هه‌ولیان ده‌دا تا بیه‌یتنه نیو میوانه‌کانه‌وه بو ئه‌وه‌ی بیده‌نگیه‌که‌ی بشکینن و له‌و گۆشه‌گیره‌ رزگاری بکه‌ن و کاریکی وابکه‌ن تاله وکۆره‌ی ئیمه‌ دا هه‌ست به نامۆبی له کات. ئیدی له دوا‌ی ئه‌و شه‌وه ناوه‌ ناوه‌ ده‌هاته سه‌ردانمان و به‌ ره‌به‌ره‌ بیده‌نگی ده‌شکاو ده‌وره‌ په‌رزیه‌که‌ی که‌م ده‌بووه. وای لیتهات ته‌نانه‌ت ... له‌و باس و خواسانه‌شدا به‌شدار‌ی ده‌کرد که باه‌تی باسکراو مشت و مری له‌سه‌ر بوو و پاشان له‌به‌ر ئه‌و جیا‌وازییه‌ی که له بیرو بو چونی ناماده‌بواندا هه‌بوو هه‌مووی به‌درۆزنی تاوانبار ده‌کردن. راستیه‌که‌ی ئه‌وه بوو که گه‌نجی‌تی و میزاج توندی نه‌یده هیتشت به هیچ جوړیک به‌سه‌ر خویدا زال بیت و ناچاری ده‌کرد تا به‌بی شه‌رمی و خو‌په‌سندیه‌وه و ه‌کو نووسه‌ریک له راده‌به‌ره‌ر خو‌ی ده‌رخات. مه‌به‌ستم ئه‌وه‌یه‌که به‌هۆی ئه‌وه‌ی که له ناکاو چووه نیو جیهانی ئه‌ده‌به‌وه و سه‌رکه‌وتنی به‌ده‌ست هینا بو له‌و ستایش و ده‌ستخۆشی لی‌کردنه‌ی پیا‌وه‌گه‌وره‌کان واقی و پمابوو له‌پیتستی خویدا نه‌ده‌ گونجا. هه‌ر وه‌کو ئه‌و جوړکه‌سانه‌ی که زۆر زوو و روحه‌کانیان ده‌که‌و‌یتنه ژیرکار‌یگه‌ریه‌وه. هه‌روه‌ها ئه‌یده‌توانی ئه‌و سه‌رکه‌وتن و بالا ده‌ستیه‌ی بشاریته‌وه که به‌سه‌ر نووسه‌ره لاوه‌کانه‌وه به‌ده‌ستی هینا بوو و به‌ لوت به‌رزی و خو به‌زل زانینی زۆره‌وه که‌شخه‌ی به‌سه‌ر ئه‌و که‌سانه‌وا لی‌ده‌دا که به ده‌سه‌لاتیکی که‌متره‌وه پینیان نابوو نیو جیهانی ئه‌ده‌به‌وه ...

دستۆبفسکی به‌ تاییه‌تی به‌رامبه‌ر به هه‌موو که‌س دل‌ی کرم‌ی بوو و وای ده‌زانی هه‌موو خه‌لک هه‌ول ده‌ده‌ن که توانا و لیتهاتوی وی به‌که‌م بگرن و له هه‌ر وشه‌یه‌کی ساده و بی‌خه‌وش که که‌سیک به‌زمانیدا هاتبایه‌ دل‌ی ده‌ره‌نجاو تو‌ره‌ ده‌بوو، چونکه پیتی وای بوو ئه‌و که‌سه‌سوکیه‌تی پیده‌کات و نووسراوه‌کانی به‌بی‌ بایه‌خ له قه‌له‌م ده‌داته ئه‌و له‌سه‌ر

ئاوازیکی واره‌خه‌ی ده‌گرت که به‌لگه‌ بوو له‌سه‌ر لوت به‌رزی و خو‌ده‌رخستنی و وای نیشان ده‌را که به‌شیوه‌یه‌کی به‌راورد نه‌کراو خو‌ی له‌ها‌وپیشه‌کانی به‌ بالا‌ده‌ست تر ده‌زانیت ... حالی دستۆبفسکی به‌م شیوه‌یه‌ بوو ئه‌وکاته‌ی که هاتوچۆی مالی ئیمه‌ی ده‌کرد.

دستۆبفسکی نه‌میوانیکی چاک بوو نه‌که‌سایه‌تییه‌کی به‌رزی. به‌هۆی هیزی سه‌رکه‌وتنیه‌وه چهند بۆندیکی مۆر کرد و پربار درا که رۆمانیک و چهند چیرۆکیک بنوسیت و به‌و پاره‌ پیش وه‌ ختییه‌ی که وه‌ری گرتبوو ده‌ستی کرد به‌زیده مه‌سه‌ره‌فیه‌کی ئه‌و تو که هه‌موو هاو‌پیکانی سه‌رکۆنه‌یان کردو ئه‌ویش له‌گه‌ل هه‌مواندا هه‌رای کردو ته‌نانه‌ت له‌گه‌ل بلیسنکی شدا که ئه‌و هه‌موو چاکه‌یه‌ی له‌گه‌ل‌دا کردبوو. هۆی ده‌مه‌قالیشی له‌گه‌ل بلیسنکی دا ئه‌وه بوو که برۆی به (ستایش و ده‌ستخۆشانه‌ی بلیسنکی نه‌بوو). قه‌ناعه‌تیشی به‌ خو‌ی هینابوو که بلیمه‌ته‌و گه‌وره‌ترین نووسه‌ری روسیایه. قه‌رزه‌کانی زیادیان کردو ناچاربوو که په‌له له‌ کاره‌که‌یدا بکات. ئه‌و زۆر له‌مه‌و پیش تووشی نه‌خۆشیه‌کی شاراه‌ی ده‌ماغ بوو و ئیستاش که نه‌خۆش که‌تیبو له‌وه ده‌ترسا شیت بیت یان سیل بگریت. هه‌ربۆیه‌ش ئه‌و چیرۆکه‌نه‌ی که له‌و بارو دۆخه‌ ده‌روونیه‌دا نووسینی باش ده‌رنه‌چوون و رۆمانه‌که‌شی شیاوی خویندنه‌وه نه‌بوو. ئه‌و خه‌لکه‌ی که ئه‌و هه‌مووه‌یان به‌شان و بالیدا هه‌لگوتبوو و ده‌ستخۆشیان لی‌کردبوو ئیستا ئیدی دابوویانه به‌ر تانه‌ و ته‌شه‌رو پینان و ابوو که ئیتر هه‌گه‌به‌که‌ی به‌تال بووه. به‌لام ئه‌مه‌ راستیه‌ک بوو، ژبانی ئه‌ده‌بی دستۆبفسکی کۆتایی پیته‌توو و په‌گه‌ل ئه‌و تاقمه‌ جحیله‌ که‌وتبوو که بیروباوه‌ری سۆسیالیستیانه‌یان هه‌بوو. ئه‌م بیروباوه‌رانه‌ش ئه‌وسا له‌ ئه‌وروپای رۆژئاوا باو بوو. ئه‌و کۆمه‌له‌ لاوه‌ داوای هیندی‌ک چاکساز یان ده‌کرد به‌ تاییه‌تیش ئازاد کردنی مسکین و جوتیاره‌کان و هه‌لگرتنی سانسۆر له‌ سه‌ر چاپه‌مه‌نییه‌کان. کاری ئه‌و کۆمه‌له‌ لاوه‌ زۆری سهره‌یتشه‌ بوو و جگه له‌وه‌ی که هه‌فته‌ی جاریک پیکه‌وه کۆده‌بونه‌وه و بیرو‌رایان ده‌گۆریه‌وه هه‌چی تریان نه‌ده‌کرد. به‌لام پۆلیس خستبونییه‌ ژیر چاوه‌دیرییه‌وه رۆژیکیان قۆلبه‌ستیان کردن و بردیاننه (قه‌لای پیتر - پۆل) و هه‌مووی ئه‌ندامان ئه‌و گروپه‌ دادگایی کران و حوکمی گولله‌باران کردیان به‌سه‌ردا درا به‌یانی یه‌کیک له‌ رۆژه‌کانی وه‌رزی زستان

بردیانن بۆ ئەو گۆرەپانەى که بریار دابوو لەوئى حوکمە که یان لەسەر جیبە جی بکەن. بەلام کاتیک سەربازەکان خۆیان بۆ جیبە جی کردنى حوکمە که ئامادە دەکرد تەتەریک هات و رایگەیان که حوکمە که یان لەسەر سووک کراوه و بۆتە بەندکردن لەگەڵ کاری قورس لە سبیریا. دستۆبفسکی حوکمە که ی کرابه چوارسال بەندکردن لە ئۆمسک (Omsk) و دەبوايه پاش بەسەربردنى حوکمە که ی وەکو سەربازیکى ساده بگەریتەوه نیتو ریزه کانی سوپا و خزمەت بکات. کاتیک که بۆ جاری دووهم بردیانەوه (قەلای پیتەر - پۆل) ئەم نامە یه ی بۆ میخایلی برای نووسی:

(ئەمپرو بیست و دووی مانگی کانونی یه که مەوه هەموومانیان بردۆتە گۆرەپانی سیمینۆفسکی (Semenovsky) و حوکمە که یان بۆ خۆتندینهوه و خاچیان هینا تا ماچی بکەین و خەنجەریان لەسەر سەرمان شکاندو کفنیان (کراسی سپی) لەبەر کردین و پاشان سێ نەفەریان لە ئیمە بەدارەوه بەستنهوه تا حوکمە که جیبە جی بکەن. ئیمە یان بەسەر سێ ریزی سێ که سیدا دابەش کرد بوو و من نەفەری چوارەم بووم و بەم پێیه من دەکه و تمه ریزی دووهمه وه و پتر لە چەندساتیک مەودانەبوو لە نیوان ژیان و مردندا. کاکه گیان لەو ساته وه خته دا بیرم لە تۆ و مال و مندالە که ت دەکرده وه لەو ساته کۆتایانەدا تەنیا تۆم لە خەیاڵدا بووه ئەوکاتە بوو که هەستم کرد چەندم خۆش دەویی. برا تازیزه که م من تەنیا ئەوهنده دەر فەتەم هەبوو که پلسچیف (Plestchiev) و دۆرۆف (Dourov) که لە تەنیشتم پراوه ستابوون لە باووش بگرم خواحافیزیان لەگەڵدا بکەم. سەرەنجام تەپلی گەرانه وه لیدراو ئەوانه ی که بۆ گولله باران کردن بەسترا بوونه وه هینایانەوه جینگای پیشوویان و حوکمیکیان بۆ خۆتندینهوه و تیبیدا هاتبوو که خاوهن شکۆ ئیمپراتۆر ژيانى ئیمه ی به خۆمان به خشيوه ته وه و پاشان حوکمی کۆتایان بەدەنگی بەرز بۆ خۆتندینهوه. لە نیتو ئیمەدا تەنیا (پالم) به یه کجاری لیبووردنه که گرتوویه تیه وه به هەمان پله ی جارانه وه گەراره ته وه نیتو ریزی سوپاوه.) دستۆبفسکی لە یه کیک لە چاکترین کتیبه کانی باسی ترس و نیگەرانیه کانی خۆی لە بەندیخانه دا کردوه که خالیک جیبی وەبیر هینانەوه یه. ئەو دەنووسیت و دەلئ: (کاتیک بەندکراویک تازه دیتە نیتو بەندیخانه وه لە پاش دوو سەعات خوو به زیندانیه کانه وه دەرگرت و هۆگریان دەبیت و لەگەڵیاندا دەبیتە خۆمانه.

بەلام ئەمە سەبارەت به پیاویکی بەرپزۆ نه جیب زاده جیاوازیوو. چونکه هەرچه نەد پشوو درێژو هیدی و بەرەوشت و خولق و خوی خۆش بوايه، دیسانیش هەرمایه ی رق و بیزاری بەنکراوه کان بوو و قەت که سیک لەگەڵیدا ئەدەبووه هاوری و لەمەش واوه تر هیچ که سیک متمانه ی پێ نه ده کرد. گەرچی رەنگه مانه وه ی چەندسالیکى لەویدا بباويه هۆی ئەوه ی که سووکایه تی پینه کريت، بەلام کەس به چاوی دۆست و هاوری تەماشای نه ده کرد و نهیده توانی بهو جۆره بريت که بۆ خۆی پیتی خۆشه. یان لەو خەیاڵه رزگاری بییت که تەنیا و نامۆ نییه.) بەلام به هیچ جۆریک دستۆبفسکی پیاویکی هینده نه جیب زاده و بەشان و شهوکهت نه بوو. رهچەلەکی به بوده له بی ژيانى بوو و بیجگه له وه ی که ماوه یه کی کورت خایان به شکۆداری و گەرهبی ژیاوو، دنا هەر هه ژارو دەستکورت و لیتقه وماو بوو. هەموو بەندکراوه کان (دۆرۆف) یان خۆشده ویست که هاوری و هاوژیندانی دستۆبفسکی بوو. ئەگەری زۆریش هه یه که ئەو هەست کردنه ی به تەنیا یی و تازار چەشتنه ی تارا ده که دەرەنجامی که موکوپیه ئەخلاقیه کانی خۆی بوویت: دەرەنجامی لەخویایى بوون و خۆیه رستی و دل کرمیتی و شەرەنگیزی بووه و لە نیتو سەدان دۆست و هاوړتیدا تەنیا هەر رووی لهوی کردوه. دستۆبفسکی دەنووسیت: (به هۆی ئەو گۆشه گیریه روحیه مەوه هەلیکم بۆ ره خسا تا به خۆمدا بچمه وه و بچوو کترین به شه کانی ژیانم پیشکنم و شەن و کهوی بکەم ولیکۆلینه وه ی ورد سەبارەت به بوون وه هەست و نهستی خۆم ئەنجام بدهم و بی بەزه ییانە دەر باره ی خۆم حوکم بدهم.) لە زیندانا، تەنیا کتیبیک که رینگان پیدابوو لە کنی بیت ئینجیل بوو و بەردەوام دەیخوتنده وه و زۆری کارتیک کرد. ئیدی له وه بەدواوه ئامۆژگاری کردنی خەلکی بۆ تەوازوع و سەرکوت کردنی حەزو ئارەزووه مروییه کان و مه یلی مروقه ساده و ئاساییه کانی کرده پیشه و (تا ئەو جیبه ی که سروشتی سەرەرۆیانە ی خۆی رینگای پیدەدا) قسه کانی خۆی خسته واری کردار به وه.

بۆ خۆی دەنووسی و دەلئت: (بەر لە هەموو شتیک خۆت بەگەرە مه زانه، بزانه داخۆ ژيانى رابردووت چی بووه و لەداها تودا ده توانی چی بکەى. بزانه داخۆ چ بوده له ییه ک و فەسادیکى گەرە له قوولایی رۆحتدا له سەر به ک که له که بووه و خۆی له بۆسه داوه.)

به نديخانه رۆحي له خۆيايي بوون و خۆ به زل زانيني وي نهرم كرد بوو و كاتتيك كه نازادكرا ئيدي پياويكي شوڤر شگيتر نه مابوو. به لكو لايه نگريني توندوتولي تيزار و دهسه لاتي ئهوكات بوو. ههروهها پاش نازادبووني له بنديخانه تووشي نهخوشي (فيدياري) ببوو. كاتتيك قوناغي به نديخانه كوتايي پيهات، بۆ تهواو كردني ماوهي حوكمه كه ي وهكو سه ربازيكي ساده نارديانه بنكه يه كي سه ربازي كه ده كه وته يه كتيك له شاروچكه كاني سيبريا و ژيانتيكي زۆر ناخوشي هه بوو. به لام هه موو ئه و نازارو مهينه تيانه ي قبول كرد. به و مانايه ي كه چونكه تاواني ئه نجام داوه شياوي سزادانه و ئه و رهنج و نازارهش به به شيك له و سزادانه له قه له م ده دا. چونكه ئه و قه ناعه ته ي له لا دروست بوو كه چالاكيه كاني له پيناو چاكسازيدا تاوان بووه. بۆ براهه كه ي نووسي: (سكالا ناكهم، ئه وه نه هامه تي منه و شياوي ئه وم). له سالي (١٨٥٦) دا به هۆي شه فاعه ت و پارانه وه ي يه كيك له هاوپۆله كاني له (كۆليژي ئه ندازياري سه ربازي) دووباره پله ي ئه فسه ريان پيدا يه وه و ژيانيشي تا راده يه ك باشته ر بوو. پاشان چه ند هاوپييه كي پيدا كردو عاشقيش بوو. ماشوقه كه ي ئافره تتيك بوو به ناوي ماريا دمتريقنا ئيزائيفشا (Maria Dmitrievna Isaeva). ماريا ژني يه كيك له دوور خراوه سياسييه كان و دايمي كوره جحيلتيك بوو وميترده كه ي به هۆي زيده روه ي كردن له مه ي خواردنه وه دا تووشي سيل ببوو و له گيانه لاودا بوو. وه كو باس ده كه ن ماريا ئافره تتيكي سورفلي تاراده يه ك جوان بووه. به ژني مام ناوه ندي و لاواز و گورج و گۆل بوو. شتتيكي زۆر سه باره ت به ماريا نازانين جگه له وه ي كه ئه ويش عاشقي دستۆيفسكي ببوو. به لام له دواي ماوه يه ك (ئيزائيفي) ميتردي ماريا له و ديبه ي كه دستۆيفسكي ليبيو گوازيابه وه بۆ شوپينيكي ترو له وي مرد. دستۆيفسكي نامه يه كي بۆ ماريا نووسي و تييدا پيشنياري كردبوو تا ميتردي پيبكات. ئه و بيوه ژنه ش هينديك خۆي هيناو بردو ئه م دهسته و ئه ودهستي كرد. هۆيه كه شي يه كه م له بهر ئه وه بوو كه ههردوو كيان هه ژارو نه دار بوون هۆيه كه ي تريشي ئه وه بوو كه دللي به (مامۆستايه كي گه نجي قۆزي خاوه ن ههسته به رزه كان) دۆراندبوو به ناوي (فيگرونييف) و بووبووه سوتلي و ي (٣) دستۆيفسكي كه به سه ختي شه يداي ماريا ببوو، كاتتيك به مه ي زاني وهخت بوو له حه سووديبان شيت

بيت. به لام به و تامه زروبييه ي كه بۆ نازارداني خۆي هه ببوو، يان له بهر ئه وه ي كه رۆماننوس بوو و ده ويوست بيته يه كيك له پالنه وانه كاني رۆمانه كه ي خۆي، كاريكي به رزو سه رنج راكيشي كرد. كاره كه شي ئه وه بوو كه رايگه ياند (فيگرونييف) له براهه كي نازيزتره و پاشان له بهر هاوپييه كي خۆي پارايه وه تا پاره بۆ فيرگرونييف بنيري تا ماريا بتواني شووي پي بكات. به هه رحال دستۆيفسكي تواني به يي سه ره يشه رۆلي پياويكي دلشكاو بگيترپيت. پياويك كه خۆي كردۆته قورباني به خته وه ري ماشوقه خوشه ويسته كه ي. هۆي سه ركه و تنيشي له و كاره يدا ئه وه بوو كه ئه و بيوه ژنه (ماريا) چاوه رواني ده رفه تي گونجاوي ده كرد. فيرگرونييف گه رچي (خاوه ني ههستي به رزو قۆز بوو) به لام ناني شه ويي نه بوو، ئه مه له كاتتيكدا بوو كه دستۆيفسكي ئيستا ئيدي ببوو به ئه فسه ر و هينده ي پي نه ده چوو كه بهر ليبووردن ده كه وت و ئه وسا هيج هۆيه ك نه بوو تا ريگاي لي بگريت تا دووباره ده ست نه كاته وه به نووسيني كتيبي سه ركه وتوو. سه ره نجام له سالي (١٨٥٧) دا ماريا و دستۆيفسكي زه ماوه نديان كرد. به لام پي پاره و پول بوون. دستۆيفسكي ئه وه نده ي پاره ي قه رز كردبوو كه نه يده تواني چيتر قه رز بكات. ئه و ديسانه وه پرووي كرده ئه ده بيات به لام له بهر ئه وه ي پيشتر حوكم درابوو ده بوايه بۆ چاپ كردن و بلاو كردنه وه ي به ره مه كاني مۆله ت وه رگريت ئه مه ش كاريكي ناسان نه بوو.

دستۆيفسكي ژياني ژن وميتردايه تيشي سهخت و ناخوش بوو، راستيه كه تان بويت زۆر ناخوش و دژوار بوو. ئه مه شي ده گه رانده وه بۆ خه يال پلاوه كان ژنه كه ي و ئه وه ي له بيير نه مابوو كه بۆخۆي له گه ل ديئني يه كه م تيشكي سه ركه وتني چه نده تووره و تروو ناآرام بوو و تووشي نهخوشي دهماغ ببوو و متمانه شي به خۆي نه بوو. دستۆيفسكي دهستي به نووسيني چيرويكي جوړاو جوړ كرد، ئه وانه ي وه لانان و دهستي كرد به نووسيني كۆمه لتيكي ترو له كۆتاييشدا شتتيكي كه مي نووسي ئه و شته كه مه ش بايه خيكي ئه وتۆي نه بوو. له سالي (١٨٥٩) دا له سه ر داواكاري خۆي وبه هۆي دسترۆيشتروبي هاوپيكانني تواني بگه رپيته وه بۆ سان پترسبوڤرگ. ئيبرنييت سيمۆنز له كتيبه كه ي خۆيدا كه ده رباره ي دستۆيفسكي نووسيوه تي به ويژدانه وه ده لي ئه و شيتوازو كه ره ستانه ي كه دستۆيفسكي بۆ نازاد كردني خۆي به كاري هينان سووك و چروكانه بوون. سيمۆنز ده نووسيت و ده لي:

دستویفسکی بۆ ئەوەی دووبارە ئازادی خۆی بە دەست بێنیتەوه هۆنراوهی نیشتمانی نووسین و لەیەکیک لەو هۆنراوانەیدا ستایش و مەدحی لە دایکبوونی شانز (ئەلیکساندرا)ی کرد بوو و بە بەرزى راگرتوو. دووهم هۆنراوهی نیشتمانی بە بۆنەى تاج لەسەرنانی ئەلیکساندردى دووهم نووسی و بۆ مەرگی نیکۆلای یەكەمیش پەخشانیکی نووسی. هەرۆهەها چەندین نامەى پر لە پارانەوهو لالانەوهی بۆ دەسەلاتداران و خودى تیزارى نوێ نووسی. لەو نامانەیدا بە (دریژادری) دەلێت کە پاشای نوێ دەپەرستى و بەو خۆزەى لەقەلەم دەدات کە تیشکەکەى بەشیوەیەکی یەكسان بەسەر چاک و خراپدا هەلدیت و رادەگەیهنیت کە ئامادەیه گیانی لە پێناو ئەودا بەخت بکات. هەرۆهەها بە مەیل و رەغبەتى خۆى دان بەو تاوانانەدا دەنیت کە بەهۆیانەوه حوکم دراوه و سوورە لەسەر ئەوهی کە تۆبەى کردووه و ئیستا ئەو بیرو باوهره پووچانەى رابردووی دەروونی ئازار دەدەن.)

دستویفسکی لەگەل ژن و زړکوره کەیدا لە پایتەخت نیشته جێ بوون و پاشان لەگەل میخایلی برا گەورهیدا گۆفاریکی ئەدەبیان بە ناوی (پۆژگار) دامەزاندو دستویفسکی چیرۆکی (مالی مردووکان) و (ئازار دراوه کانی) بۆ نووسی. خواکردی و گۆفاره کە سەرکەوتوو بوو وههتا دووسالان کاروباری دستویفسکی خراب نەبوو. لە سالی (۱۸۶۲) دا گۆفاره کەى بە میخایلی برای سپاردو بۆ خۆى گەشتیکی کرد بۆ ئەوروپای رۆژئاوا. دستویفسکی ئەو گەشتەى خۆى نەکەوتە بەردل و پارسی بە (شاریکی بیتارکەر) هاتە پێش چاو و خەلکە کەشى بە پاره پەرست و کورت بینى و لە نەهامەتى و بەدبەختى رەش و رووت و هەزارەکانى لەندەن و لووت بەرزى و شکۆى بە باق و بریقی دەولەمەندەکانى داچلەکی. پاشان چوو بۆ ئیتالیا بەلام زهوقى لە هونەر نەبوو هەر بۆیەش هەفتەیهک لە فلۆرانس مایهوه و خۆى بە خۆتندنهوهی چوار بەرگەکەى بێنەوايانى فیکتۆر هوگۆه خەریک کرد و بچ ئەوهى شاری رۆما و ئینیسیا بېینی بۆ روسیا گەرایهوه. بەلام تا گەرایهوه ژنەکەى سیلی گرتوو و ئیدی بەردهوام هەرنهخۆش بوو. دستویفسکی دووسێ مانگ بەرلهوهی گەشتەکەى بۆ ئەوروپای رۆژئاوا دەست پێکات، (ئەوسا تەمەنى چل سالان بوو) ناسیاوهتى لەگەل ئەو ژنەدا پەیدا کردبوو کە کورته چیرۆکیکی بۆ هینابوو تا لە گۆفاره کەیدا بلاو بکاتەوه. ئەو ژنە ناوی (پۆلینا سوسلوفا - Polina Suslova)

بوو. پۆلینا تەمەنى بیست سالان و کچه عازەب و جوان بوو. ئەو بۆ ئەوهى وا پېشان بەدات کە بیرو باوهرى پیتشکەوتن خوازانهى هەیه قژەکانى هەلپاچى بوو و چاویلکەى رەشى لە چاوان دەکرد و پاش ئەوهى کە دستویفسکی گەرابۆو بۆ سان پترسبۆرگ ببوونە ناشقە و ماشقە. بەلام بەهۆى وتاریکی ناله بارهوه (نەگونجاو لەگەل دەسلالاتى سەردهمدا) کە یەکیک لە نووسەرەکان نووسیبووی و بلاوی کردبۆوه، گۆفاره کە داخراو دستویفسکی بریاریدا گەشتیکی تر بکات بۆ دەرەوهى ولات. بیانوشى بۆ ئەو گەشتەى ئەوه بوو کە دەبویت چارەسەرى ئەو فیداریهى بکات کە ماوهیهک لەمەوپێش تووشى ببوو و ئیستا پەرهى سەندبوو. بەلام ئەمە تەنیا بیانوو بوو. چونکە ئەو دەبویست بچیتە شاری (فیسبارن) و لەوێ قومار بکات چونکە شتوازیکی بۆ برینی بانق دۆزیبۆوه، جگە لەمەش لەگەل پۆلینا سوسلوفا وادهى ژوانى لە پاریس دیاری کرد بوو.

پاشان بریک پارهى لە (سندوقى نووسەرە کەم دەرەمەتەکان) قەرز کرد و بەرێکەوت. لە شاری فیسبارن بەشتیکی زۆرى لە پارهکەى دۆراندو تەنیا لەبەر ئەوه لە میتزەى قومار کردن دوورکەوتەوه چونکە عەشقى بەرامبەر پۆلینا پتر بوو لە قومار کردن. ئەو دووانه بریاریان داوو بچنە ئیتالیا و شاری رۆما، بەلام لەو سەرۆبەندەدا کە ئەو خانمە سەرەست و چاوکرارهیه چاوهروانى هاتنى دستویفسکی بوو، بۆ ماوهیهکی کەم لەگەل قوتابیهکی زانکۆ کە خەلکی ئیسپانیا بوو، دەستی تیکەل کردبوو. بەلام لە پاشان ئەو قوتابیه بەرەلای کردبوو و پۆلینا لەو کاره زۆر نارەحەت و دل کرمج ببوو. چونکە ئەمە یەکیکە لەو کارانهى کە خانمان ناتوانن لە بەرامبەریدا ئارام بگرن و بە سینگیکی فراوانهوه قبوولى بکەن. هەر بەهۆى ئەو دل کرمج بوونەشیهوه بوو کە پۆلینا رازی نەبوو تا سەر لە نوێ پەیهوندی لەگەل دستویفسکی دا دروست بکاتەوه. دستویفسکیش ئەمەى قبوول کرد و پیتشیاری کرد کە وهکو (خوشک و برا) ئەو گەشتە ئەنجام بەدن واش پیتدەچن کە پۆلینا سەرگەردان وبی ئەوا بووبیت بۆیه بەو پیتشیاره رازی بوو. ئەو دووانه لەو گەشتەیاندا خوشیان بەسەر نەبرد، چونکە ئەوهندە بچ پاره و پول بوون کە ناچاربوون هەموو شتومەکەکانیان بە بارمتە دانین و لەدوای چەند هەفتەیهکی پر لە ئازار و ناخۆشى لیک جیابوونەوه. دستویفسکی گەرایهوه بۆ روسیا و بینى کە ژنەکەى لە گیانە لاوان دایه و

له دواى شهش مانگان مرد. دواى مردنى ژنه كهى بۆ به كيتك له هاوړپكاني خوى نووسى: (ژنه كه م، ئه و بونه و هرهى كه منى ده په رست و منيش له راده به دهر خو شم ده ويست ، به هوى نه خو شى سيله وه له موكو، له وشوينهى كه سالى پار ماله كهى بۆ گواستبو وه گياني سپاردو مرد. منيش چوممه لاي له موكو و سهرتاسه رى ئه و زستانه تهنانهت جاريكيش له قهره و پيله كهى دوور نه كه و تمه وه ... هاوړپم، ئه و منى له راده به دهر خو شده ويست و منيش تا ئه و نه دازه يه كه به نووسين وه سفى ناكريت وه لامى خو شه و يستيه كه يم دايه وه، به لام له گه ل هم مو نه مانه شدا ژياني ژن و ميړدايه تيمان قه ناعه ته ينه ر نه بوو. نه گهر هات و روژتېك چاوم پيت كه وت به دريژى ئه و به سهرهات ت بۆ ده گيرمه وه. به لام جارى رېنگام پي بده كه تهنيا ئه و نه بلېم: وپراى ئه و راستيه ي كه ئيمه ژيانمان به دوور له به خته و هرهى به سهر برد، قه ت عه شقى به رامبه ر به يه كتريمان له ده ست نه دا بوو، به لكو به پيچمه وانوه ئه و نه گبه تيه و چاره ره شيبه مان پتر ليكي نزيك كر دبو نيه وه. ئه مه رهنكه به لاي تو وه سه ير بيت، به لام جگه له راستى هيچى تر نيبه. ئه و باشترين و شه ريفترين ثافره ت بوو كه تاكو ئيستنا ناسيومه ...) دستوفسكى سه باره ت به دل سو زى و نه مه كدارى خوى تاراده يه ك دريژد اري ده كرد. له و زستانه دا به بو نه ي كردنه وه ي گو قاريكي نو ي كه به هاو كاري براهه كه ي دايه ز ران دبوو ديسان گه رايه وه بۆ سان پتر سبو رگ. به لام سيا سه ته ي نه م گو قاره وه كو نه وه ي پيشوو لايه نگرى نازاد بخوا زى نه بوو و هه ر بويه ش سه ركه و تنى به ده ست نه هينا. ميخايلى براى دواى نه خو شيبه كي كورت خايان مرد و نه وسا بيست و پينج هه زار روبل قه ر زدار بوو. دستوفسكىش ناچار بوو تا ژن و منداله كه ي و سوتلى و منداله كه ي به خيو بكات و سه ربه رشتييان بكات، ده هه زار روبلى له پوور يكي (خوشكى باوكى) ده و له مه ندى و هر گرت، به لام له سالى (۱۸۶۵) دا ناچار بوو كه ئيفلاسى خوى رابگه يه ني ت. ئه و شازده هه زار روبل قه ر زدارى ئه و قومپيالانه بوو كه په نجه مورى كرد بوون و پينج هه زار روبلى تريشى به ريز گرتنى واده و په يمان و هر گرتبوو، خاوه ن قه ر زه كان ته نكيان پي هه لچن بيو و ئوقره بان لي بربيو. دستوفسكى به مه به ستى خو قورتار كردن له ده ستى خاوه ن قه ر زه كانى به ناچارى ديسان پاره ي له (سندوقى نووسه ره كه م ده رامه ته كان) قه ر ز كرد و پاره ي پيشه كي ئه و رومانه شى و هر گرت كه وا بريار بوو له كاتى ديار بكر او دا

ته و او ي بكات و بيداته ده ستى خاوه نه كه ي. به و پاربه وه كه به و حاله په يد اى كرد بوو دووباره چو وه بۆ شارى (قيسبارن) تا جاريكي تر به ختى خوى له سه ر مي زي قومار تا قى بكا ته وه و چاويشى به پولينا سوسلوزفا بكه و پيت. دواى گه يشتنى و بينينى پولينا، دستوفسكى پيشنيارى كرد تا مي ردى پي بكات، به لام ئه و عه شقه ي جارانى پولينا بيوو به رق و بي زارى. مرؤف ناتوانيت له وه بگات كه تا يا پولينا له به ر نه وه بسو وه سوتلى دستوفسكى چونكه نووسه ريكي به ناوبانگ بوو و وه كو به رپوه به رى گو قاريك به كه لكي ده ات؟، به لام گو قاره كه ئيدى نه ما بوو و دستوفسكىش هه ميشه سه رو سه كوتيكى شه پريوى هه بوو. ته مه نى گه يشت بو وه چل سالى و سه ر رو و تا وه و في دار بوو. مه سه له ي نار هه ته ي و تووره بوونى پولينا ش شياوى ده رك كر نه. چونكه هيچ شتيك به قه د نه وه ثافره تى گه نج قه لس ناكات كه له رووى جه سته ييه وه حه زى له جووت بوون نه بيت و پيا و يش به داخوا زى يه ك له دواى يه ك ته نكه تا وى بكات. هه ر بويه ش پولينا چو وه پاريس و به جيبى هيشت. دستوفسكىش ئه و پاره ي كه پي بيو له سه ر مي زي قومار هه مووى دؤ ران دو ناچار بوو تا سه عاته باخه ليه كه ي خو شى به بارمته دا بنى و له ژووره كه ي خو يدا دانيشى و نه جولى مه بادا ئيشتياى بۆ شتيك ببنرو پت چونكه هيچى نه بوو تا قه ناعه تى پي بكات. هه رو وه كو بۆ خو شى ده لى له بن قامچى نه دارى و له ته نگانه دا كاتي ك ده ستى به نووسينى كتبيكي تركرد، نه خو ش و نه گبه ت ليكراو بوو و تاقه فلسيكيشى نه بوو. ئه و كتبييه ي كه له و بارو دؤ خه دا خه ريكي نووسينى بوو، ناوى (تاوان وسزا) بوو. دستوفسكى له به ر نه وه ي كه زور زه روو بوو بۆ پاره، له ده رگاي هه موو ئه و كه سانه يدا كه ده يناسين، ته نانه ت ده ستى له به ر تو رگو نيفيش يان كرده وه كه شه رى له گه لدا كر دبوو زؤ ريشيان رق له يه كترى بوو و سو كايه تيان به يه كترى ده كرد. به لام سه ره راي هه موو نه مانه ئه ر پاره يه ي كه پيويستى بوو له تو رگي نيفى و هر گرت و پيى گه رايه وه بۆ روسيا. دستوفسكى له و وه خته دا كه خه ريكي نووسينى كتبيى (تاوان وسزا) بوو وه بي رى ها ته وه كه به ليني دا وه كتبييك له كاتى ديار بكر او دا ته و او بكات و بيداته ئه و كه سه ي كه پاره ي پيشه كي لي وه گرتو وه. به پيى ئه و بو نده ش كه مورى كر دبوو نه گه ر هات و له كاتى ديار بكر او دا كتبييه كه ي ته و او نه كرد بايه نه و اهه تا نو سالى تر هه ر شتيكى بنووسيا يه بلا و كه ره وه ي ناوبر او مافى نه وه ي

هه‌بوو که ئەو نووسینانە‌ی چاپ و بلاو بکاتە‌وه‌و بە‌بێ‌ ئە‌وه‌ی فلسفیکیشی بداتنی. کابرایە‌کی ئاقل پیشنیاریکرد تا سکریتیریکی (خیرانوس) پە‌یدا بکات و دستۆ‌یفسکیش بە‌قسە‌ی کرد و لە‌ ما‌وه‌ی بیست و شە‌ش رۆژدا کتیبە‌کە‌ی تە‌وا کرد بە‌ نا‌و‌نیشانی (قوما‌رچی). ئە‌م سکریتیرە‌ خیرانوسە‌ ئا‌فرە‌تییکی تە‌مە‌ن بیست سالان و ناشیرن بوو. بە‌لام کارامە‌و لێ‌زان و پشودرێ‌ژو راستگۆ‌و بە‌ ئە‌مە‌ک و شیا‌وی ستایشکردن بوو و لە‌ سەرە‌تای سالی (۱۸۶۷) دا، دستۆ‌یفسکی زە‌ما‌وه‌ندی دە‌گە‌ڵدا کرد. بە‌لام لە‌بەر ئە‌وه‌ی کە‌سوکاری دستۆ‌یفسکی لە‌وه دە‌ترسان کە‌ دستۆ‌یفسکی چیتەر دە‌ستی ها‌و‌کاریان بۆ‌ درێ‌ژ نە‌کات و یارمە‌تییان نە‌دات، نا‌رە‌زاییان بە‌رامبەر بە‌و ژنە‌پنانه‌ی دە‌رپری و بە‌جۆ‌ریکی وا دزێ‌و هە‌لسوکە‌ و تیان لە‌گە‌ڵ ئە‌و ئا‌فرە‌تە‌ گە‌نجە‌دا (ها‌وسەرە‌کە‌ی) دە‌کرد کە‌ ئە‌و ژنە‌ دا ما‌وه‌ ناچار بوو مێ‌ردە‌کە‌ی ها‌ن بدات تا جاریکی تر روسیا بە‌جێ‌ بێ‌لێ‌ت. دستۆ‌یفسکی بۆ‌ جاری دو‌وه‌م هە‌تا قورقوراکە‌ی لە‌ نی‌و قە‌رزاندای روو چوو بوو و ئە‌م‌جارە‌یان چوار سالانی لە‌دەرە‌وه‌ی وولات بە‌سەر برد. ئانا گریگۆ‌ریشانی (Anna Grigorivna) ها‌وسە‌ری، لە‌سەرە‌تادا بە‌سەر بردنی ژبانی لە‌گە‌ڵ نو‌وسە‌ری نا‌ودار دا بە‌ ئە‌ستە‌م بینی، فێ‌داریه‌کە‌ی پە‌ره‌ی سە‌ندبوو و ببو‌ه مرۆ‌قیکی بێ‌ فیکرو تو‌رپەرێ‌ژو خۆ‌پە‌سند. هە‌روه‌ها دە‌ستی‌کردە‌وه‌ بە‌نامە‌ ناردن بۆ‌ پۆ‌لینا سوسلو‌فا‌و ئە‌مە‌ش ئە‌و کارە‌ بوو کە‌ یارمە‌تی ئاسوودە‌یی خە‌یالی ئانای بێ‌چارە‌ی نە‌دە‌دا. بە‌لام لە‌بەر ئە‌وه‌ی ئا‌فرە‌تییکی گە‌نج و خا‌وه‌ن ئا‌قلییکی لە‌را‌ده‌ بە‌دەر بوو، ئە‌و نا‌رە‌زاییه‌ی لە‌ دلێ‌ خۆ‌یدا شار‌دە‌وه‌ نە‌ی درکاند. دستۆ‌یفسکی و ئانای ها‌وسە‌ری چو‌ونه (بۆ‌دن-بۆ‌دن) و لە‌وێ‌ دو‌وبارە‌ دە‌ستی‌کردە‌وه‌ بە‌قوما‌ر کردن. دی‌سانە‌وه‌ ئە‌وه‌ی هە‌یبوو دۆ‌ران‌دی و وە‌کو جاران دە‌ستی‌کردە‌وه‌ بە‌نامە‌ ناردن بۆ‌ هە‌موو ئە‌و کە‌سانە‌ی کە‌ چا‌وه‌روانی دە‌کرد پاره‌ی بۆ‌ بنێ‌رن و کاتیکیش پاره‌یان بۆ‌ دە‌نارد خۆ‌ی لە‌ ژنە‌کە‌ی دە‌دزیه‌وه‌و بە‌ پە‌له‌ خۆ‌ی دە‌کو‌تا بە‌ره‌و سەر مێ‌زه‌کانی قوما‌ر تا دو‌وبارە‌ ئە‌وه‌ی پێ‌یه‌تی بیدۆ‌رینتی. وای لێ‌هات هە‌رشتیکی بە‌نرخیان هە‌بوو بە‌ بارمە‌دانرا‌و چو‌ونه خانو‌وی هە‌رزان و هە‌رزانترو جاری واش بوو هی‌چیان نە‌بوو بۆ‌ خواردن و ژنە‌کە‌ش سکی پری بوو. لێ‌رە‌دا بە‌شتیک لە‌ بە‌کێ‌ک لە‌ نامە‌کانی دستۆ‌یفسکی دە‌خە‌مپرو. پێ‌ویستە‌ ئە‌وه‌ش بلی‌ین کە‌ لە‌م‌کاتە‌دا چوار هە‌زار فرانکی بردبۆ‌وه. ئە‌مە‌ش بە‌شتیک لە‌و نامە‌یه‌ی: (ژنە‌کە‌م لە‌بە‌رم دە‌پارایه‌وه‌ کە‌ قە‌ناعە‌ت بە‌و چوار هە‌زار

فرانکە‌بکە‌م و دە‌سبە‌ جێ‌ لە‌م شارە‌ برۆ‌ین. بە‌لام هە‌لیکی ئە‌وه‌ندە‌ ئاسان رە‌خسابوو کە‌ مومکین بوو هە‌موو گ‌رفته‌کانم چارە‌سەر بکات. دە‌پرسی کە‌ چ بە‌لگە‌یه‌کم بە‌ دە‌ستە‌وه‌ بوو کە‌ وا دە‌بیت؟ بێ‌جگە‌ لە‌و بردنە‌وه‌ی خۆ‌ت، مرۆ‌ف رۆ‌ژانە‌ دە‌بیتیت کە‌ خە‌لکانی تر بیست و سێ‌ هە‌زار فرانکیان بە‌ قوما‌ر بردۆ‌ته‌وه‌ (ئە‌وانە‌ نا‌بیتیت کە‌ دۆ‌ران‌دیانه‌). مرۆ‌فی پیرۆ‌ز لە‌ دنیا‌دا زۆ‌رن؟ بە‌لام من پێ‌ویستم بە‌پاره‌ زیاترە‌ لە‌وان. قوما‌ر کردنی من سنووری دۆ‌ران‌دنی بە‌زان‌دبوو. لە‌ کاتیکدا کە‌ بە‌ره‌ بە‌ره‌ هە‌تا راده‌ی نۆ‌به‌تی هاتن خۆ‌م تو‌رە‌ کردبوو و هە‌رچی هە‌م‌بوو دە‌مدۆ‌راند. دۆ‌ران‌دم، جلە‌کانم بە‌ بارمە‌تانان، ژنە‌کە‌م کە‌ هە‌رچی هە‌یه‌تی بە‌ بارمە‌تە‌داینا بوو، (چ فریشتە‌یه‌کە‌) چۆ‌ن چۆ‌نی دلێ‌ دە‌دامە‌وه‌، چۆ‌ن لە‌و (بۆ‌دن) نە‌فرە‌ت لێ‌کرا‌وه‌، لە‌و دو‌و ژو‌وره‌ چکۆ‌له‌یه‌ی کە‌ لە‌سە‌ریانی کورە‌یه‌کی ئاسنگە‌ری بە‌کری‌م گ‌رتبوون و بە‌ ناچارێ‌ پە‌نامان بۆ‌ بردبوو، ژنە‌کە‌م بێ‌ تا‌قە‌ت ببوو و لە‌بن هات‌بوو. سەرە‌نجام هە‌موو شتی‌کم دۆ‌راندو هی‌چمان بۆ‌ نە‌ما‌یه‌وه‌ (ناخ، ئە‌و ئە‌لمانیا‌نه‌ چە‌ندە‌ ما‌یه‌ پو‌چن، هە‌موویان، بە‌بێ‌ جیا‌وازی سو‌ودخۆ‌رو ق‌رچۆ‌ک و بێ‌ شە‌ره‌فن. ساحیب خانو‌وه‌کە‌مان چو‌نکە‌ دە‌یزانی هە‌تا پارە‌مان بۆ‌ نە‌یه‌ت شو‌تینیکی تر شک نا‌بین تا پە‌نای بۆ‌ ببە‌ین، ک‌رتی خانو‌وی بۆ‌ زیاد دە‌کردین. سەرە‌نجام ناچار بو‌ین هە‌لێ‌ین و لە‌و شارە‌ برۆ‌ین). یە‌کە‌م مندالی لە‌ شاری جنی‌ف هاتە‌ دنیا‌وه‌و دستۆ‌یفسکی شە‌یدای بوو و زۆ‌ری خۆ‌ش‌دە‌ویست. بە‌لام هەر بە‌ردە‌وام بوو لە‌ قوما‌ر کردن. زۆ‌ر پە‌شیمان بوو لە‌و کارە‌ی، چو‌نکە‌ نە‌فس نزمی ببوو هۆ‌ی ئە‌وه‌ی کە‌ ئە‌و پاره‌ی دە‌بوا‌یه‌ بۆ‌ مال و مندالە‌کە‌ی خە‌رجی بکات) لە‌ قوما‌ر کردندا دە‌یدۆ‌راند. بە‌لام ئە‌و پە‌شیمانییه‌ی نە‌دە‌بو‌وه‌ بە‌رە‌ست لە‌بە‌ردە‌م ئە‌وه‌دا کە‌ هەر وە‌ختیک دو‌سی فرانکی لە‌گ‌یرفانی خۆ‌یدا شک ببردایه‌ بگە‌رێ‌ته‌وه‌ سەر مێ‌زی قوما‌ر کردن. لە‌دوای سێ‌ مانگان مندالە‌کە‌ی مردو خە‌م و پە‌ژارە‌یه‌کی زۆ‌ر دستۆ‌یفسکی داگرت. ژنە‌کە‌ی دو‌وبارە‌ ئا‌وس بۆ‌وه‌، بە‌لام دستۆ‌یفسکی وای هە‌ست دە‌کرد کە‌ قە‌ت ناتوانی ئە‌و مندالە‌ی وە‌کو ک‌چه‌ مردو‌وه‌کە‌یان خۆ‌ش بو‌یت. کتیبی (تا‌وان و سزا) سەرکە‌وتنیکی مە‌زنی بە‌دە‌ست هێ‌تابوو و لە‌وکاتە‌ دا دستۆ‌یفسکی خە‌ریکی نو‌وسینی کتیبییکی تر بوو بە‌ نا‌و‌نیشانی (نە‌فام). ئە‌و دە‌زگایانە‌ی کتیبە‌کانیان بۆ‌ بلا‌و دە‌کردە‌وه‌ مانگی دو‌وسە‌د فرانکیان بۆ‌ دە‌نارد، بە‌لام ئە‌و برە‌ پاره‌یه‌ نە‌یده‌توانی لە‌تە‌نگانە‌ی بە‌ردە‌وام رزگاری بکات، هەر بۆ‌یه‌ش هە‌میشە‌ دا‌وای

پاره‌ی پیشه‌کی زیاتری ده‌کرد. رۆمانی (نه‌فام) شتیکی ئەوتۆی لیدەرنه‌چوو دیستۆیفیکی دەستی کرد به‌نووسینی کورته رۆمانیکی دی به‌ناونیشانی (میردی هه‌میشه‌یی - The Eternal Husband) پاشان دەستی‌کرد به‌نووسینی رۆمانیکی درێژ که به‌ئینگلیزی به‌ (جنداوی - The Possessed) ناوزەد کراوه. دستۆیفسکی ماله‌که‌ی له‌ جێیه‌که‌وه‌ ده‌گواسته‌وه‌ بۆ جێیه‌کی تر که به‌پرای من هۆیه‌که‌ی ئەوه‌ بووه‌ چونکه‌ ئیدی که‌س پاره‌ی به‌قه‌رز نه‌ده‌دايه‌ شوین گۆرکیتی به‌ ژن و منداله‌که‌ی ده‌کرد. به‌لام زۆر تامه‌زرۆی گه‌رانه‌وه‌ بوون بۆ وولات. دستۆیفسکی قه‌ت نه‌یتوانیبوو به‌سه‌ر ئەو بێنراره‌دا زال بێت که‌ سه‌باره‌ت به‌ ئەوروپا هه‌یبوو. فه‌ره‌نگ و بالا‌ده‌ستی پاریس، مۆسیقای ئەلمانیا، شکۆداری ئالپ، جوانی قوول به‌لام پر له‌ زه‌رده‌خه‌نه‌ی ده‌ریاچه‌کانی سوئیسرا، شیرینی و دل‌رفینی پر له‌ لوتفی (تۆفیسکانی) و ئەو گه‌نجینه‌ هونه‌رییه‌ی که‌ناوی فلۆرانسه‌، هیچ یه‌کیک له‌مانه‌ کاربان نه‌کرده‌ سه‌ر دستۆیفسکی. شارستانیه‌تی رۆژ ئاوی به‌سه‌رمايه‌داری و داته‌په‌وه‌ پێش چاوه‌ و قه‌ناعه‌تی به‌ خۆی هێناکه‌ ئەو شارستانیه‌ته‌ زۆر به‌زویی له‌ناو ده‌چیت و ده‌ریای شاری میلانی ئیتالیا نووسی: (لێره‌ خه‌ریکه‌ ده‌بم به‌ مرۆقتیکی گه‌مزه‌ کورت بێن و خه‌ریکه‌ په‌یوه‌ندیم له‌گه‌ل روسیا دا بیچریت و بێبه‌شم له‌ هه‌وای روسیا و خه‌لکه‌که‌ی). دستۆیفسکی وای هه‌ست کرد که‌ نه‌گه‌ر نه‌گه‌رپه‌ته‌وه‌ بۆ روسیا هه‌رگیز ناتوانی کتیبی جنداوی ته‌واوبکات. ئانای هاوسه‌ریشی له‌دووری وولات په‌له‌ په‌لی پیکه‌وتبوو. به‌لام پاره‌یان به‌شی گه‌رانه‌وه‌ نه‌بوو و ده‌زگا‌کانی بلاوکرده‌وه‌شی پتر له‌وه‌ پاره‌ی پێشه‌کییان دابوو به‌که‌چاوه‌روان ده‌کرا داها‌تی کتیبه‌که‌ بێت. به‌لام فیودۆر به‌داماوه‌یه‌وه‌ ده‌ستی له‌به‌ر پانکرده‌وه‌. به‌شی یه‌که‌م و دووه‌می ئەو کتیبه‌ پێشتر له‌ گۆقاریکدا بلاو کرابوووه‌ له‌به‌ر ئەوه‌ی ئەو ده‌زگا‌ بلاوکه‌ره‌وه‌یه‌ له‌وه‌ ده‌ترسا که‌ پاشماوه‌ی ئەو چیرۆکه‌ی وه‌ چه‌نگ نه‌که‌وێت پاره‌ی گه‌رانه‌وه‌ی بۆ ناردن و ئەوانیش گه‌رانه‌وه‌ بۆ شاری سان پترسبۆرگ. ئەمه‌ له‌ سالی (۱۸۷۱) دا بوو و له‌وه‌ سه‌رده‌مه‌دا ته‌مه‌نی دستۆیفسکی ببوو په‌نجا سال و هێشتا ده‌ سالی تری ما بوو تا ژبان به‌سه‌ریات. نووسه‌ری به‌ناو بانگ ببوو سلاقۆفیلکی (Slavo Phil) گه‌رم و گوپو به‌و چاوه‌ سه‌یری روسیای ده‌کرد که‌ ده‌بی هه‌موو دنیا رزگار بکات. رۆمانی (جنداوی) پێشوازییه‌کی باشی لیکراو

ئهو هێرشه‌ی که‌ تیبیدا کرابوو سه‌ر گه‌نجه‌ رادیکاله‌کانی ئەو سه‌رده‌مه‌، کۆمه‌لێک دۆست و هاوڕیتی له‌ نیو کۆری کۆنه‌ په‌رسته‌کاندا بۆ نووسه‌ری ئەو کتیبه‌ واته‌ دستۆیفسکی په‌یدا کرد. ئەوان پێیان وابوو که‌ده‌توانن له‌و مملاتییه‌ی نیوان ده‌سه‌لاتدارانی ده‌وله‌ت و چاکسازی خوازانی سیاسی دا سوودی لێوه‌رگرن و هه‌ر یه‌شه‌ به‌ هه‌قه‌ده‌ستیکی باش کردبانه‌ سه‌رنووسه‌ری رۆژنامه‌یه‌ک به‌ ناوی (هاوشاری) و ئەو رۆژنامه‌یه‌ش له‌لایه‌ن ده‌وله‌ته‌وه‌ پشتگیری لێده‌کرا، دستۆیفسکی ماوه‌ی سالیکی له‌م پۆسته‌دا مایه‌وه‌ و پاشان ده‌ست له‌کار کێشانه‌وه‌ی خۆی راگه‌یاند. هۆی ده‌ست له‌کار کێشانه‌وه‌که‌ش جیاوازی بیروپاوه‌ سه‌باره‌ت به‌پێشنیاریک که‌ کرابوو. چونکه‌ سه‌ره‌پرای ئەوه‌ی که‌ بۆ خۆشی ببوو کۆنه‌ په‌رست، به‌لام ئەو پێشنیاره‌ له‌وه‌ش خراپتربوو که‌بتوانیت قه‌بوولی بکات. هه‌تا سه‌روبه‌ندی ئەم رووداوه‌، ئانای کارزانی هاوسه‌ری بۆ خۆی ده‌زگایه‌کی چاپ و بلاوکرده‌وه‌ی کتیبی داناوو و نووسینه‌کانی میرده‌که‌ی چاپ و بلاو ده‌کرده‌وه‌ و ئه‌وکاره‌ش هێنده‌ی قازانج هه‌بوو که‌ ئیدی دستۆیفسکی هه‌تا کۆتایی ژبانی له‌ ده‌سکورتی و نه‌داری رزگاری بوو. سه‌باره‌ت به‌باتی ژبانی له‌وه‌سه‌رده‌مه‌را به‌ئاسان ده‌توانین بازیده‌ین. دستۆیفسکی له‌ژێر ناونیشانی (یاداشته‌کانی رۆژانه‌ی نووسه‌ریک) دا کۆمه‌لێک وتاری هه‌لبه‌ز دا به‌زی نووسی و ئەم وتارانه‌ش روبه‌رووی سه‌رکه‌وتنیکی گه‌وره‌ بونه‌وه‌ هه‌رئه‌وه‌ش وایکرد تا دستۆیفسکی خۆی به‌ مامۆستا یه‌ک و پێشه‌وا یه‌ک له‌قه‌له‌م بدات. ئەمه‌ش ئەو رۆله‌یه‌که‌ ژماره‌یه‌کی که‌م له‌ نووسه‌ران ره‌غه‌تیا ن لینه‌بووه‌ بیه‌ین. سه‌ره‌نجام رۆمانیکی به‌ ناوی (گه‌نجیکی کال) نووسی و دواتر (برایانی کارمازۆف) و ئیدی ناوبانگی زیادی کرد. کاتیکیش که‌ به‌شپه‌یه‌کی کت و پر له‌ سالی (۱۸۸۱) دا مرد، جیبی ریزی زۆریه‌ی نووسه‌ر به‌رجه‌سته‌و په‌له‌یه‌که‌کانی سه‌رده‌می خۆی بووه‌ ده‌لێت مه‌راسیمی به‌ خاک سپاردنی ته‌رمه‌که‌ی (یه‌کیک بووه‌ له‌ گه‌وره‌ترین ده‌رپینی هه‌ست و سۆزی گشتی خه‌لک که‌ پێشتر هه‌رگیز له‌ پایته‌ختی روسیا نه‌بینه‌رابوو). من هه‌ولم داوه‌ که‌ راستیه‌ سه‌رکییه‌کانی ژبانی دستۆیفسکی به‌بی‌ روونکرده‌وه‌ باس بکه‌م.

ئهو کاریگه‌ریه‌ی که‌ ئەم راستیانه‌ ده‌یکاته‌ سه‌ر مرۆف، هه‌مان ئەو کاریگه‌رییه‌یه‌ که‌ مرۆقتیکی ناله‌بار له‌سه‌رخه‌لکی به‌جی ده‌هیلێت. خۆپه‌سندی نه‌خۆشیه‌که‌و ده‌ره‌نجامی

پیشه‌ی هونه‌رمه‌ندانیه، جا ئەو هونه‌رمه‌ندانه چ نووسەر یان نیگارکێش و یانیش مۆسیقازان و ئەکتەرین. بەلام دستۆفیسکی بۆ شەرم بوو. وا دەردەکه‌وێت که هەرگیز ئەوهی به‌خه‌یالدا نه‌هاتبیت که ئەگه‌ری ئەوه هه‌یه که سی‌ک له‌و قسانه‌ی بێزار ببیت که ده‌باره‌ی خۆی و به‌ره‌مه‌کانی ده‌یانکات. نه‌بوونی پروا به‌خۆ بوون له‌گه‌ڵ ئەو خۆپه‌سندیه‌دا ناوێته‌ببوو که ئیستا به‌ گرتی بو‌ده‌له‌بی) ناوزه‌دبان کردوو. به‌لام ره‌نگه‌ ئەمه‌ یه‌کیک بوبیت له‌ پێڕه‌ستیه‌کانی. یان ره‌نگه‌ له‌به‌ر ئەوه بوو بیت که‌وا به‌پراشکاوی تا ئەوندازه‌یه‌هاو‌پیشه‌ و‌هاو‌پیتی نووسه‌ره‌کانی خۆم به‌که‌م ده‌گرت و سوکا‌یه‌تی پێده‌کردن. به‌لام به‌ده‌گه‌من رووه‌دات که مرۆڤیکی خاوه‌ن هه‌لوێست به‌هۆی به‌ندکردن له‌ زینداندا مل بۆ خۆ به‌ده‌سته‌وه‌ دانێکی هێنده‌ نه‌گه‌تبار که‌چ بکات. دستۆفیسکی له‌گه‌ڵ ئەوه‌شدا که ئەو سزادانه‌ی قبوڵ کرد بوو به‌ بیانوی ئەوه‌ی دژایه‌تی ده‌سه‌لاتی کردوو و بۆ خۆش خۆی به‌شیاوی ئەو سزادانه‌ ده‌زانی، به‌لام له‌ پینا و لی‌بوردن و هه‌ل‌گرتنی ئەو حوکمه‌ی که به‌سه‌ری‌دا سه‌پیندرا بوو هه‌موو رێگا‌کانی گرت‌ه‌به‌ر. ئەو کاره‌شی هەرگیز به‌ مه‌نتیقی نه‌ده‌هاته‌ به‌ر چا‌وو. پێشتریش باسی ئەوه‌م کرد که کاتیک له‌به‌ر ده‌سه‌لاتدارو ده‌ست رو‌یشتوو‌ه‌کان ده‌پارا‌یه‌وه‌ چه‌ند خۆی بچووک ده‌کرده‌وه‌. ئەو هەرگیز ده‌سه‌لاتی نه‌بوو به‌سه‌ر نه‌فسی خۆیدا. به‌لام ره‌نگه‌ بتوانیت ئەم مه‌سه‌له‌یه‌ به‌هۆی ئەو نه‌خۆشیه‌ (فیداره‌یه‌)ی که به‌سه‌ختی ئازاری ده‌دا، پاسا‌و بدریت. که ئەگه‌ر وایه‌ت ناتوانیت خۆی له‌و کاره‌ به‌ به‌ر پرسیا‌ر بزانی. دستۆفیسکی کاتیک که گرفتاری ده‌ستی تکا‌کانی نه‌فس ده‌بوو، نه‌په‌نگه‌و دوور ئەندیشه‌ی ده‌بوو رێگری و نه‌ نه‌ریتی کۆمه‌لایه‌تیش. هه‌ر بۆیه‌ش کاتیک که ژنه‌که‌ی له‌سه‌ره‌مه‌رگدا بوو، به‌ جیبی هێشت تا به‌دوای پولینا سوسلوڤا دا بچیه‌ته‌ پاريس و کاتیکیش گه‌را‌یه‌وه‌کن ژنه‌که‌ی که ئەو ئافه‌ره‌ته‌ جحیل و سه‌ره‌به‌سته‌ (پولینا) له‌ خۆی دوور خسته‌بۆوه‌. به‌لام لا‌وازی ئیراده‌ی دستۆفیسکی سه‌بارت به‌هیچ شتیک به‌قه‌د شه‌یدا‌بوونی شیت ئاسای بۆ قوما‌رکردن ئاشکرا نییه‌. ئەو شه‌یدا بونه‌شی په‌یتا په‌یتا تووشی ده‌ست‌کورتی ده‌کردو ده‌پروتانده‌وه‌. له‌شاری جنیف ناچار بوو به‌پینج فرانک و ده‌ فرانک پاره‌ قه‌رز بکات تا پارو نه‌نیک بۆ خۆی و ژنه‌که‌ی په‌یدا بکات. خۆپه‌نه‌ر وه‌بیره‌تی که دستۆفیسکی بۆ جیبه‌جیکردنی به‌لینه‌که‌ی کورته‌ رۆمانیکی به‌نا‌ونیشانی

(قوما‌رچی) نووسی. قوما‌رچی رۆمانیکی باش نییه‌، به‌لام سه‌رنج راکێشیه‌که‌ی له‌و رووه‌یه‌ که‌وا پێده‌چێ کاره‌کته‌ره‌ ژنه‌که‌ی واته‌ (پولینا ئەلیکساندرون) له‌سه‌ر پولینا سوسلوڤا دروست کرابیت و کلێشه‌یه‌کی سه‌ره‌تایی (پیکهاته‌یه‌ک) ده‌داته‌ ده‌ستی خۆپه‌نه‌ر، پیکهاته‌ی ئەو ئافه‌ره‌ته‌ی که ئەوبه‌نه‌که‌ی تیکه‌ڵ به‌ رق و بێزاریه‌یه‌. ئەمه‌ش ئەو ئافه‌ره‌ته‌یه‌ که دستۆفیسکی له‌ کتێبه‌کانی دواتری وینه‌ی ئەوی به‌ده‌ست ره‌نگینی زیاتره‌وه‌ کێشا. رۆمانی قوما‌رچی له‌و رووه‌شه‌وه‌ سه‌رنج راکێشه‌که‌ تێیدا دستۆفیسکی به‌ تیربینه‌کی زۆر، ئەو هه‌ستانه‌ی تێدا روون کردۆته‌وه‌ که قوربانی به‌ به‌ده‌ختی قوما‌ر پێوه‌ی گرفتار بووه‌و بۆ خۆشی به‌باشی پیتی ئاگادار بوو. پاش ئەوه‌ی که ئەو کتێبه‌ ده‌خۆپه‌نه‌وه‌ تێده‌گه‌ن که چ شتیک وایکرد سه‌ره‌رای ئەوه‌ی که قوما‌رکردن تووشی ئەو هه‌موو نه‌گه‌تیه‌یه‌و چا‌وو‌شۆریه‌ی ده‌کرد و ئەو به‌د به‌ختیا‌نه‌ی که به‌سه‌ر خۆی و خۆشه‌ویستانی ده‌هینا و سه‌ره‌رای ئەوه‌ی که ئەو رودا‌وه‌ پر له‌سه‌ر شۆربانه‌ی لێده‌که‌وته‌وه‌ (کاتیک که پارهی له‌ سندووقی نووسه‌ره‌ که‌م ده‌رامه‌ته‌کان قه‌رزکرد، بۆ ئەوه‌ بوو که شت بنووسیت نه‌ک قوما‌ری پیتبکات)، وێرای ئەوه‌ی که ئەو کاره‌ی به‌ به‌رده‌وامی ناچار ده‌کرد تا ده‌ست له‌به‌ر هاو‌پیکانی پان بکاته‌وه‌ تا پارهی بده‌ن، ئەو هاو‌پیکانه‌ی که له‌ پاره‌پیدانی بیتا‌قه‌ت و بێزار ببوون و ئیدی به‌کورتی بۆ سه‌ره‌رای ئەو هه‌موو شتانه‌، نه‌یده‌توانی له‌ به‌رامبه‌ر دانه‌نی قوما‌رکردندا خۆی راگرێ و به‌رگری بکات. دستۆفیسکی کارابره‌ک بوو چه‌زی له‌ خۆ ده‌رخست بوو، هه‌ر وه‌کو هه‌موو ئەو که‌سانه‌ی که غه‌ریزه‌ی ئەفراندنیان (Creative instinct) هه‌یه‌ ئەو هونه‌ره‌ی لێده‌رده‌چیت که پێوه‌ی خه‌ریکن، به‌و شی‌وه‌یه‌ن. دستۆفیسکی به‌ روونی باسی ئەوه‌ی کردوو که رووتیکردنی به‌خت و شانس له‌ قوما‌رکردندا، ده‌توانیت ئەو چه‌زه‌ سه‌رکۆنه‌ کراوه‌ رازی بکات. ئاماده‌بوان کۆده‌بینه‌وه‌و زه‌ق زه‌ق ته‌ماشای ئەو قوما‌رچییه‌ به‌خته‌وه‌ره‌ ده‌که‌ن که گویا ئەو بونه‌وه‌ریکی بالا‌ده‌ستتیه‌. ئەم ده‌ست‌خۆش لیکردنه‌ش هه‌توانی روحی پیاوی به‌د به‌خته‌، له‌به‌ر ئەوه‌ی دوو‌چاری متمانه‌ به‌ خۆ نه‌بوونیکی نه‌خۆشی ئاسایه‌! کاتیک که ده‌باته‌وه‌ هه‌ستیکه‌ی سه‌رخۆشکه‌ر له‌ خۆیدا هه‌ست پێده‌کات که ده‌ره‌نجامی هێزو ده‌سه‌لاته‌و وا هه‌ست ده‌کات که فه‌رمانپه‌روای چاره‌نووسی خۆیه‌تی. چونکه‌ زه‌ره‌کی و چا‌پوکی و دیدی بینینی وی هێنده‌ له‌ هه‌له‌کردن

دووره که ده توانیت بهخت و شانسی بخاته ژتیر رکیتی خوئی و فرمانی به سردا بکات. دستویفسکی پالنه وانه قومارچییه که ی خوئی ناچار ده کات هه تا به دهنگی به رز بلتیت: (پتویسته تنیا یهک جار هیزی ئیراده نیشان بدهم و ئهوکاته ده توانم له ساته وهختیکی کورتدا چاره نووسی خۆم بگۆرم. خالی سه ره کیش دهسه لاتتی ویست و ئیراده یه. تنیا ئه وه به بیرخۆت بیتنه وه که سهوت مانک له مه وه بهر له شاری رۆلئیتیبزۆرگ (۲) (Roulettenburg) ریک بهرله وهی هه موو شتیکم بدۆرتیم چیم به سه ر هات و چ شتیکی رویدا بۆم. ئۆه، ئه و روداوه نمونه یه کی بهرجه سه ته ی ئیراده و برابردان بوو: له و کاته دا که هه موو شته کانم دۆراندبوو، هه موو شته کان ... و خه ریک بووم له گازی نو ده هاته ده ری که ته ماشام کرد یهک (گولدین) (۶) له گیرفانی ئیله که مه دا ماوه بیرم کرده وه: «که واته به شی نانی ئیواریم پیتییه.» به لام پاش ئه وهی که سه د هه نگا و دوور که و تمه وه رامگۆری و گه رامه وه بۆ نیو گازی نو و ئه و گولدینه شم خسته قوماره وه ... کاتیک که له دووره وولات و دوور له نشتیمان و دۆستانن و به ته نیان کاتیک که له وه دلنیا نین داخۆ ئه ورۆژه هیچتان هه یه بیخۆن یان نا، پاشان ئه و یهک گولدینه ش ده خه نه قوماره وه هه ستیکی روتان تیده کات که به راستی شتیکی سه یری تیدایه. به کورتی برده مه وه له پاش بیست خولهک له گازی نو هاته ده ری، ئه مه له کاتیکدا بوو که گیرفانه کانم سه دو حه فتا گولدینیان تیدابوو، ئه مه راستیه کی روون و پروا پیکراوه هه مان ئه و کاره یه که دوایین گولدین جاری وایه ده توانیت بیکات. ئه گه ره له وودا ساتانه دا هیوا برا و بیوما یه چی رووی ده دا؟ ئه گه ره نوویرابام ئه و تاچه گولدینه ش بخه مه مه ترسییه وه، چی ده قه و ما؟)

ستراخۆف ناویک که هاو پتییه کی کۆنی دستویفسکی بوو به سه ره اته کانی وی نووسیوه ته وه و سه بارهت به م به ره مه شی نامه یه کی بۆ تۆلستۆی نووسی. ئیلیمیرمۆد له ژباننامه ی تۆلستۆیدا که بۆ خوئی نووسیویه تییه وه ئه و نامه یه ی ستراخۆفی تیدا گونجاندوو وه من لیره دا به په راندن و لادانی هیندیک له بابه ته کانی و له سه ر وه رگپرانه که ی ئیلیمیرمۆد ده بخه مه روو. ئه و نووسیویه تی و ده لئ: (له ته واوی ئه و کاتانه دا که به نووسینی ئه م کتیبه وه خه ریک بووم، ناچار بووم تاململانی له گه ل ئه و هه سه ته پر له رق و بیزاریه دا بکه م که به رامبه ر دستویفسکی هه مبوو و سه رکوتی بکه م ... من ناتوانم

دستویفسکی به پیاویکی چاک یان به خته وه ره له قه لاهم بدهم. ئه و پیاویکی خراپ و گوناها رو له ئیره یی سیخناخ بوو. ئه و له ته واوی ژبانی خویدا گرفتاری کۆمه لیک هه ز وئاره زو بوو که ئه گه ره بیت و مرۆقتیکی که م هۆشتر یان به فه ر تر بوایه، ده بووه بونه وه ریکی گاله ته جاری و چاره ره ش. کاتیک که ژباننامه ی ویم ده نووسییه وه به باشی ناگاداری ئه وه هه ستانه بووم که له سویره له پیش چاوی من به جو ریکی وادزیو هه لسه که وتی له گه ل خزه تکاره که یدا کرد که ئه و پیاوه به رویدا ته قیه وه گوئی: (منیش مرۆقم!). چاکیشم له بیره که به بیستنی ئه م قسانه چ هه ستیکی ده روومی داگرت. ئه م ووشانه ره نگدانه وهی ئه و بیرو بۆ چوانه بوون که له سویره ی ناژاد سه بارهت به مافه کانی مرۆف باو بوون و به رووی که سیکدا ده دران که به رده وام هانی خه لکی ده داو نامۆزگاری ده کردن که ئه و هه سه ته مرۆف دۆستانه یان قبوول بیت. ئه مه ش ئه و دیه نانه بوون که به به رده وامی دووباره ده بونه وه دستویفسکی نه یده توانی تو ره یی خوئی قوت بداته وه ... له هه مووشیان خراپتر ئه وه بوو: که خوئی به وه وه هه لده کیشا که هه رگیز له و کاره چه په لانه ی خوئی په شیمان نابیته وه. کرده وه ناشیره کان دستویفسکیان به ره ولای خو یان په لکیش ده کردو ئه ویش شانازی به و راستیه وه ده کرد. قیسکواتۆف (مامۆستایه کی زانکۆیه) جاریکیان پتی گوتم که دستویفسکی چۆن خوئی به وه وه هه لده کیشا که له حه مامدا په لاماری کچیکی مندالکاری داوه و دستدریژی کردۆته سه ری. ئه و کچه ش مامۆستایه کی تاییه تی خوئی هینابویه لای دستویفسکی ... به لام له گه ل هه موو ئه مانه شدا دوو جاری جو ریک له هه ست ناسکی نه خووشی ئاسا و خه یالاتی زیدده رو یانه ی مرۆف دۆستانه بووه هه ره و خه ونانه و په یامه ئه ده بییه کانی و ئه و مه یل و ره غبه ته ی ئیمه یه به رامبه ر به نووسینه کانی که لای ئیمه خو شه ویستی کردوه با کورتی بکه مه وه، هه موو ئه و رۆمانانه ی که ئه و نووسیونی هه ول ده دن تا رووی نووسه ره که یان سپی بکه نه وه و پاساوی بۆ به یینه وه. ئه و رۆمانانه ی وی ئه وه ده رده خه ن که قیزه ون ترین و چه په ل ترینی تاوانکاریه کان، ده توانن شان به شانی به رز ترینی هه سه ته کان بونیان هه بیت ...) ئه وه راسته که نه رم و نیانی هه سه ته کانی دستویفسکی شیوه ی نه خووشیان هه بوو و مرۆف دۆستی وی پرو پوچانه و بیته ووده بووه ئه مه سه ره رای ئه وه ی که سه بارهت به (خه لک)

(خالجی بهرامبهر به رای رۆشنبیران) لهو پروایه دا بوو که گه راندنه وهی ژینانی سه ر له نۆی بۆ روسیا به دهست نهوانه. بهلام که مترین ناشنایه تی بهو خه لکه نه بوو و بچوو کترین هاو دردیشی له گه ل تال و سویری به کانی ژینانان نه ده نواند. دستۆیفسکی به توندی هیرشی ده کرده سه ر نهو رادیکالانه ی که هه ولیان ده دا تا له نازارو مهینه تیبه کانی خه لک که م بکه نه وه. لهو رۆمانه دا که بۆ نه گبه تی و چاره ره شی تۆقینه ره کانی خه لک پێشکه ش ده کرد نه وهی تیدابوو (که ده بی خه لک ده ردو مهینه تیبه کانیان بگه یه ننه نهو په ری کاملبوون و مه به ست و لهو کامل بوونی مه به سته ش، شیوازیکی ژیان بنیات بنین. نهو له جیاتی چاکسازیه پراکتیکیه کان، دامرکاندنه وهی نهو نازارانیه به هۆی دین و غیرفانه وه بۆ لقیه و ماوان و دهستکورتان پێشنیار ده کرد. (۷)) به سه ر هاتی ده سترتیژی کردنه که ی بۆ سه ر نهو کیتۆله یه، ستایشکه رانی دستۆیفسکی ناره حه ت کردوه و به بی متمانه یان له قه لهم داوه. نهو وتاره ش که ستراخۆف له مباریه وه نووسیویه تی به ناشکرا له سه ر نهو پرویگه گه نده یه بنیات نراوه. بهلام نهو خاله ی که نهو روداوه ده سه لمینی راپۆرتیکه به م ناوه رۆکه: (له کاتی که ده پشه یمانی به سه ر دستۆیفسکیدا زال ببوو، نه م به سه رهاته ی بۆ کۆنه هاویرییه کی خۆی گیرایه وه نهو هاویرییه شی نامۆژگاری کرد که بۆ نه وهی له به رامبهر نازارو ره نجی تۆبه کردندا بتوانیت خۆی راگریت با بچیت و نهو با سه بۆ که سیک بگێریت ته وه که بۆخۆی له هه موو که سیکی نه م دنیا به ی پتر رق لیتییه و له نه نجامدا دستۆیفسکی چوو نهو به سه رهاته ی بۆ تورگینیتف گیرایه وه.) بهلام سه ره رای هه موو نه مانه ش ره نگه نهو چیرۆکه راست نه بیت. نه لبه ته نهو هیان زۆر راسته که نه م مه سه له یه په ی تا په ی تا له به ره مه کانیدا خۆی درده خات و ده لئین یه کیک له به شه کانی رۆمانی (جنداوی) که په رپندراو لادرا، با سی نهو روداوه ی کردبووه به لام به هیه چ جوړیک نه مه به لگه نییه له سه ر نه وهی که به راستی دستۆیفسکی نهو کاره دزیوهی نه نجام دا بیت. نه گه ری زۆر هه یه که نه م مه سه له یه مه زنده یه کی پوچ بیت سه باره ت به نه خوشییه فیداره که ی، نهو خه یاله پوچه به هیزی که ده روونی وی له هه سترکردن به تاوان سیخناخ کردبوو، یان ره نگه وه کو هه موو رۆمان نووسانی تر، یه کیک له کاره کته ره کانی خۆی ناچار کرد بیت که تاوانیکی وا نه نجام بدات که به ده بختانه بۆ خۆی حه زی پیده کرد به لام نهیده توانی خۆی قایل بکات

بۆ نه نجامدانی (۸). دستۆیفسکی خۆیه سند، به دگومان، شه رانی، ماستاویچی، خۆ په رست، خۆه لکیش، بی متمانه، گوئی پینه ده ر، بیر ته سک و نا ئارام بووه به لام نه مه هه موو به سه ر هاته که ی نییه. کاتی که له به ندیخانه دا بوو، له وه تیکه یشتبوو که ره نگه مروقه کان تووشی نه نجامدانی تاوانی پیاوکوشتن وشه هوه ت بازی و دزی ببن به لام شان به شانی نه مانه ش بینه خاونی خه سلته ته باشه کان وه کو بویری و جوامیری و خۆشه ویستی به رامبهر به هاویری هاوکاران. واتیکه یشتبوو که هیه چ مرۆقیک یه که ده ست و یه ک پارچه نییه به لکو تیکه له یه که له نه جیبی و دزیوی و تاوان و چاکه. دستۆیفسکی زۆر به که می ره خنه ی ده گرت (مه به ست ره خنه گشتییه کانه)، خاوه ن به خشش و دلاوا بوو و قه ت له پارهدان و هاوکاری کردنی سوالکه ره هاویریانی دریغی نه ده کرد. هه ر له وکاته دا که بۆ خۆی بی پاره و نه دار بوو، پاره ی له م و لهو قه رز ده کرد و ده ی نارد بۆ براژنه که ی و سوتلی برایه که ی و زړکوره هیه چ و پوچه که ی و بۆ (ئاندری) ی برا چوو که مه یخۆره وه که ی که مرۆقیکی زۆر بی بایه خ و بی مانا بوو. نه مانه هه موویان ده بونه مشه خۆری هه ر وه کو چۆن بۆ خۆی ببوو مشه خۆری خه لکانی تر و بی نه وهی نهو کاره شی بی تا قه ت و توپه ی بکات. به لام ته نیسا بۆ نه وه به په رۆش بوو که نه یده توانی له وه زیاتریان بۆ بکات. نهو ئانای هاوسه ری خۆشه ویست و ستایشی ده کرد و ریزی لیده ناو له هه موو روویه که وه له خۆی به باشتری ده زانی. زانیی نه م خاله هه ست بزۆینه که له ماوه ی نهو چوار ساله دا که له ده ره وهی ولاتی به سه برده، به ده ست نهو ترسه وه نازادی ده چه شت که چونکه ئانا به هۆی نه وه وه ئاوی به سه رهاتوه و جگه لهو که سی تری له گه لدا نییه مه بادا بی تا قه ت و بیزار ببیت. دستۆیفسکی دلکی میهره بانی هه بوو، ئاواتی نه وه بوو که خه لک خوشیان بویت. نهو به زه حمه ت ده ی توانی پروا به وه بکات که سه ره رای نهو هه موو که مو کورپانه ی که له خۆیدا ههستی پیده کرد، که سیکی وای په ی دا کردبوو که دلسۆزانه خوشی بویت. ئانای هاوسه ری خۆشترین ساله کانی ته مه نی دستۆیفسکی بی به خشیبوو. نه مه بوو تایبه تمه ندیه رۆحی و فیکری و نه خلاقیه کانی پیاویک به ناوی (دستۆیفسکی). نه وهی باسما ن کردن ته نیسا تایبه تمه ندیه کانی پیاویکی ئاسایی بوون. به لام له نیوان (پیاویکی ئاسایی) و (نوسه ریک) دوو فاقه بییه ک و جیاوازی هه یه و من هیه چ که سیکم نه دی تووه که نهو

دووقاقەبى جىياوازيبەي بەقەد دستۆيفسكى تېدا بېت. ئەم دوو فاقەبىيە رەنگە لە ھەموو ھونەرمەندانى خولقېتەردا ھەبېت، بەلام لە نووسەرانداندا پتر ئاشكرا بەرجەستەيە، چونكە (ھۆكارى) پەيوەندى ئەوان بەخولقېتەرەو (وشە) يەو جىياوازي (ھەلسوكەوتيان) و ئەو (پەيوەندىيە) مەعنەوبىيەي كە لەگەل خولقېتەردا ھەيانە پتر سەرسورھېنەرە، جوانكارى (شىلى (۹) - Percy Bysshe Shelly) و ئەوشەوق و زوقەي كە بۆ ئازادى و ئەو رقى كە لە نا بەرامبەرى ھەبىو، لەگەل ئەو خۆ پەسندىيەي و پەريوت لەھەستەكان و گوئ پېنەدانى وبى ھەست و سۆزى و بى باكى و لالوتى لەو دەردو ئازارەي كە وروژاندوبوى بەراورد بكن. من گومانم لەدەدا نىبە كە زۆربەي ئاوازاندەرو نىگار كېشەكان بەقەد شىلى خۆپەسندو بى ھەست و سۆز بوون. بەلام جوانى مۆسقىقاي ئەو ئاواز دانەراندەو جوانى وئەكانى نىگار كېشەكان، ھەستەكانمان بۆلای خۆبان پەلگېش دەكەن وئىمە لەو جىياوازيبەي كە لە نىوان ھەلسوكەوت و بەرھەمەكانىندا ھەبە نارېنجېن. رەنگە تواناو لېھاتووبى خولقاندن بەم شېوہەبېت، يانى ئەو ھېزە زەينىيە سەروشتىبەي سەردەمى مندالى و سەرەتاي لاوتى ئەگەر لەدوای بەسەر چوونى تەمەنى لاوتى بەردەوام بېت وئىتتەو، نەخوشىيەك بېت كە تەنيا بە بەھاي لەدەست دانى خەسلەتە ئاسايەكان بتوانت نەشونماكات. رىك بەو شېوہەي كە گندۆرە ئەوكاتە زۆر شىرىن دەبېت كە تەنيا لە نىو زېل و پەيندا روابېت، ئەم ھېزە زەينىيەش لەو (خاكە)دا پتر لە ھەموو شوتېتىك گەشەدەكات كە پىكھاتەي لە خەسلەتەي خراب دروست بووبېت. لە پەيكەرى دستۆيفسكىدا مرقۇقىكى مەزنتر ھەبو لەو كەسە خۆ پەست و نەفس نزم و تورەو ترۆيەو لووت بەرزەي كە نووسەرانى ژياننامەي ودى وئەيان كېشاو: لە پەيكەرى دستۆيفسكىدا پىاوتىك دەژيا كە دەيتوانى (ئالىوشا) بخولقېتنى، ئەو خولقېتندراوہي كە رەنگە لەھەموو رۆمانەكانى دنيادا سەرنج راکېش ترو شىرىن و نەجىب و بەسۆزتر لەو نەھاتبېت. لە پەيكەرى دستۆيفسكىدا مرقۇقىكى دەژيا كە دەيتوانى (بابازۆسىما) بخولقېتنى، ئەو پىاوەي كە ھەرەكو پىاو چاكەنە. پىار و ابو كە (ئالىوشا) پالەوانى سەرەكى رۆمانى (براينى كارامازۆف) بېت، ھەرەكو لەپەكەم رستەي كىتېبەكەشرا بە ئاشكرايى ديارە: (ئەلىكسى قىودۆرۆقىچ كارامازۆف، سىيەم كورى فىودۆر پاقلوقىچ بوو. كارامازۆف لە سەردەمى خۆيدا لە گەرەكىكى بەگىكى ناودارىبوو و بەھۆي مەرگە ناديارو خەماويەكەيەو كەسېزەدە سال لە

مەوہەر رويدا بوو و لەكاتى خۆيدا باسى دەكەم، ھېشتاش لەبىرمانە (دستۆيفسكى رۆمانوسىكى زۆر كارامەو بە ئەزمون بوو و ھەرلەم رووہشەوہيە كە بەبى ھۆ نىبە بەقسەي دەقىق و راشكاورانە دەربارەي ئالىوشا دەستى بەكتىبەكەي كەردوہ، ئەو قسەيەي كە ديارترو بەرچاوترى دەكات. بەلام لەو كىتېبەدا كە لەبەردەستى ئىمەدايە، ئالىوشا بە بەراورد لەگەل دوو براپەكەي تریدا، واتە (دىترى) و (ئىشان) رۆلى پلە دوو دەبىنېت. ئالىوشا جارى وایە دېتە نىو چىرۆكەكەو جارى واشە بزر دەبېت و وادىتە بەرچاو كە ھىچ كارىگەربىيەكى بەسەركارەكتەرە بەشدار بووہكانى چىرۆكەكەوہ نىبە. چالاكىيەكانى خودى وى پەيوەندى بەكۆمەلېك قوتابى قوتابخانەوہيە كە كارەكانىيان بىجگە لە دەرختنى سەرنج راکېشى و مېھربانى ئالىوشاھىچى تر نىبە و پەيوەندى بەپېشكەوتن و كاملبونى ناوہرۆكى چىرۆكەكەوہ نىبە. روونكردنەوہي ئەوہيە كە (براينى كارامازۆف) لە وەرگىرانە (ئىنگلىزىيەكەي) خاتو (گارنىت)دا بۆتە (۸۳۸) لاپەرە، تەنيا بەشېكە لەو رۆمانەي كە دستۆيفسكى نىبازى و ابو بىنوسىت. ئەو نىبازى و ابو لە بەرگەكانى تری ئەو رۆمانەدا درېژەدات بە كاملكردنى ئالىوشا و بەچەندىن قۇناغى پىر لە گۆرانكارى ژياندا تىپەرېنېت. و مەزەندە دەكرېت كەوا پىار بووہ ئالىوشا لەو گۆرانكارىندا تاقىكردنەوہي گەورەي تاوانبارى بىنېت و سەرەنجام بە خۆراگرى پىر لە رەنج و ئازار بگاتە رزگارى و بەختەوہرى. بەلام مردن لېنەگەرا دستۆيفسكى مەبەستەكەي بخاتەمكارى كردارى و ھەرلەبەر ئەوہشە كە رۆمانى براينى كارامازۆف بەنىوہ چلنى ماوہتەوہ. بەلام لەگەل ئەوہشدا يەكېكە لە گەورەترىن ئەو رۆمانانەي كە تاكو ئىستا نووسراون و لە سەرروى رىزەندى ئەو كۆمەلە بەرھەمە دەگەن و سەرسورھېنەرە خەيالىانە داپە كە لە رۆمانەكانى تر (كەرەنگە بە گۆرەي خۆيان بەرزىن) جىياوازي و دوو نمونەي ھەست بزوين و پىر لە جۆش خرۆشيان (بەرزايەكانى باسەرە) (۱۰) و (موبى دىك)ە. براينى كارامازۆف كىتېبىكى يەكجار دەولەمەندە و ئەگەر ھەولم بەداپە بەكورتى لىكۆلېنەوہي لەسەربكەم ئەوا زولم لىدەكرد. دستۆيفسكى ماوہبەكى دووردرېژ دەربارەي ئەم رۆمانە بىرى كەردوہو رەنجىكى وای بۆ كېشا كە پتر بوو لەوہي گرتە مادىيەكان دەرفەتيان پى دەدا. ئەو لەو وختەوہ كە دەستى بەنوسىنى يەكەم كىتېبى كەردبوو تا ئەو كاتە بۆ ھىچ كام لە رۆمانەكانى تری ئەو رەنجەي نەكىشاپوو. دستۆيفسكى ھەموو راپى و دوولېبە ئازاردەرەكانى خۆي و ئەو شەوق و زوقەتەي كە بۆ

باوه پرکردنی مهسه له پېچه وانه کانی عهقل و مهنتیق هه بیوو و نهوگه پران و پشکینه پر له دله راوکتیسهی خوی به دوای واتای ژباندا، رژانده نیو نهو رومانوهه. من ده توانم ته نیا نهوئنده به خوینهر بلیم که با چاوهروانی چ شتیک نه بیته. چونکه خوینهر نهو مافه ی نییه شتیک له نووسهر داواکات که نووسهریان توانای نییه یان نیازی نییه بیداتی. برایانی کارامازۆف کتیبیک (ریالیستی - Realiste) یانی واقیع بین نییه. چونکه دستۆفیسکی هیزی (دید)ی کهم بوو. جگه له مهش ههولئ نهوئیه نه دهه تا کاره کته ره کانی رومانه کانی له پیش چاوی خوینهر به مرۆقی واقیع بین نیشان بدات. ههلسوکهوتی کاره کته ره کانی نهو رومانه نابی به پیوه ره گشتیه ئاساییه کانی ژبان بیپورین. کاره کانیان زۆر چاوهروان نه کراو و پالنه ره کانیان له راده به دهه ره مه کی و نا مهنتیقین. نه مانه وهکو نهو بونه وهرانه نین که هیزی نهفراندن وداهینانی (جین ئوستین) و (فلویر) دروستیان کردون و ئیوهش پیمان نیشان. پالنه وانه کانی رومانای برایانی کارامازۆف سه رچاوهی ههلقولینی ههسته توندو به هیزه کانی (Passions) وهکو: لوت به رزی، تکاکانی نهفس و رق و بیزاری. نهو مرۆقانه له سه ره ژبان کوپی نه کراو و بهو جوهره نین که نووسهر نهوانی به وهستایی و لیتهاتوویی دروستکردبیت و گرنگتر له شتوی نهو که سانهی ده رهینان که ژبان نمایشیان دهکات، به لکو له دایکبوی ههستیاری نهخوشی ئاسا و مهینهت دیده و هه لگه راره ی نووسهرن. هه رچه نده نهو بونه وهرانه وهکو نهو مرۆقانه ناچن که ئیمه له ژبانی رۆژانه ماندا ده یانبینین، به لام زیندوون و شوق و زوقی ژبانیان تیدایه. رومانای (برایانی کارامازۆف) گرفتاری دهستی زۆر بلتی و درێژداری دستۆفیسکییه. نهو ده یزانی که نهو که موکوپیه و زۆریه ی کتیبه کانیسهی دوو چاری نهو کیشیه یه، به لام نهیده توانی چاره سه ری نهو که موکوپیه بکات. ته نانهت له کاتی وه رگێرانی کتیبه که شدا مرۆف به باشی ههست به شه پړوی و بچ دیکه تی نهو نووسینه دهکات که بۆ کتیبه که به کار هاتوه. دستۆفیسکی رومانووسینکی مه زن به لام هونه ره مندیککی لاواز و ته نزه که ی سه ره تایی بووه (مه دام هۆهلاکو) که دیمه نه کو میدیه کانی رومانه که پیک دهه نیت، جگه له بونه وه رتیکي بیزار که هیحی دی نییه. سچ ئافره ته جحیل تره کانی چیرۆکه یانی: (لیز) و (کاترینا ئیفانوفنا) و (گروشنکا) به جوړتیک دروست نه کراو که یه که به یه کیان سه رنجی خوینهر راکیشن و هه ربۆیه ش جیاوازییه کی به رچاویان له یه کتری نییه. هه رسیکیان توره و رق

نهستور، قین له دل و خراپکارن. نهوانه ده یانه ویت نهو پیاوه بخه نه ژیر رکیتی خویان که خوشیان ده ویت و فه رمانی به سه ردا بکه ن و نازاری بده ن و له هه مان کاتیشدا ملیان بۆ که چ بکه ن و خویان بده نه دهستی و به دهستییه وه نازار بچیتژن. هه لسوکهوتی نهوان به راستی شیایو باسکردن نییه لهو روونکردنه وه کورته ی که سه بارهت به ژبانی دستۆفیسکی پیشکه شم کرد، سه بارهت بهو دوو ئافره ته ی که په یوه ندییه کی تاراده یه ک دل سوژانه ی له گه لدا هه بوون هیحچم باس نه کرد. هه رچه نده نهو دوو ئافره ته که رهسته و پیداوستییه کانی رومانه که ی نهویشیان دابینکرد، به لام کاریگه ریه کی نهو تووان نه بوو له سه ره ژبانی دستۆفیسکی. نووسهری رومانای (برایانی کارامازۆف) کابرایه کی شه هوهت په رست و له راده به ده ره که یفی به ئافره تان دههات: به لام من ناچیتته عه قلمه وه که زانیارییه کی باشی ده ربارهیان هه بوو بیت. واده رده که ویت که دستۆفیسکی به سووک و ئاسانی ئافره تانی به سه ره دوو تاقمدا دابه شکردبیت یه کهم ئافره تی گوێرایه ل و به نه مه ک که تانوتی لیده ده ن و هه لسوکهوتی خراپی له ته کدا ده که ن و به سه ریدا ده سه بیته ن دهسته ی دووه مبهش نهو ئافره تانه ن که لوت به رزو حه زیان له فه رمان ده رکردنه و توندو تیژو سته مکارو قین له دلن. نه گه ری نهوئیه هه یه که مه بهستی دستۆفیسکی له وه ی دووه میان (پولینا سوسلوزفا) بوو بیت. نهو له به ره نهو پولینای خوش ده و یست چونکه بۆ رازی کردنی (ماسوشیهت) ی (۱۱) خوی پتویستی بهو ده رده ن نازاره بوو که به دهستییه وه ده یکتیشا. کاره کته ره پیاوه کانی (برایانی کارامازۆف) به دهستیکی قایم تر دارپژراون، کارامازۆفی پیر، نهو مه یخۆره خله فاوو فیلبازو قسه خو شه به شتوازیکی زۆر جوان به خوینهر ناسیتراوه. کوپه حه رامزاده که شی واته (سیردیاکوف) شاکاریکی چه په لی و به دفه ریه یه. سه بارهت به (تالیوشا) ش پیشتر که میتک باس کردوهه. پیری بیتکاره دوو کوپری تریشی هه بوون: دیمتری لهو جوهره پیاوانه یه که مرۆقه هیدی و چاو پۆشی که ران پیمان خو شه ناوای وه سفی بکه ن (نهوه مرۆقیکه که خراپترین دوژمنی خو به تی). نهو له بن دهستی نازاریکی سه ره شوپرا نه دایه و مه یخۆزه وه وخو هه لکیشه و ده سبلاویکی بچ به ندوباره و قهت ده ره هستی نهوه نییه که نهو پارهییه ئاوا به گه مژانه خه رچی دهکات چۆن به دهستی دینیت. بیروباوه ری وی ده ربارهی یاخی بوون و گونا هکردن به نه رمونیانی قوتابیه کی قوتابخانه یه و نهو وه سفی که بۆ کوپرو کوپوونه وه عیش و نوش و رابواردنه کان ده یکات تا راده ی گالته جاری ساویلکانه یه و قسه مندالانه کانی سه بارهت

به شه‌ره‌ف و كه‌رامه‌تى خۆى به‌ته‌واوى بېزاركه‌رن. دېمىترى له‌روويه‌كه‌وه پالنه‌وانى سه‌ره‌كى كتيبه‌كه‌يه و به‌راى من نه‌مه‌ خۆى له‌ خۆيدا كه‌موكورپه‌كه‌ بۆ كتيبه‌كه‌. چونكه‌ بوونه‌وه‌رېكى هېنده بى بايه‌خه‌كه‌ ئيوه‌ ده‌ريه‌ستى نېن داخۆ چى به‌سه‌ردىت. له‌و كتيبه‌دا وا ديارى كراوه‌ كه ديمىترى به‌و جوړه‌ى كه‌ زۆريه‌ى پياوان بۆ ئافره‌تان سه‌رنج راکيشن، سه‌رنجى ئافره‌تان راکيشيت به‌لام دستۆيفسكى ده‌رى نه‌خستوه‌ كه‌ سه‌رنج راکيشييه‌كه‌ى له‌ چى دايه‌و برېتبييه‌ له‌ چى. له‌ هه‌لسوكه‌وتى ديمىترىدا خالېك خۆى ده‌نوئېنى كه‌ هه‌ميشه‌ وه‌كو خالېكى گرنج كارى له‌من كرده‌وه. نه‌ويش نه‌ويه‌ كه‌ ديمىترى نه‌و پارويه‌ هه‌لده‌گرې كه‌ دزبويه‌تى بۆ نه‌وى بيداته‌ نه‌و (گروشنكا)يه‌ى كه‌ بۆ خۆى شييت و شه‌يداي بووه‌، تا ميترد به‌و پياوه‌ بكات كه‌ يه‌كه‌مجار له‌ خسته‌ى بردووه‌. نه‌م مه‌سه‌له‌يه‌ نه‌وه‌مان وه‌ بېردىنيتته‌وه‌ كه‌ دستۆيفسكى بۆ خۆى هه‌وليدا تا پاره‌ قه‌رز بكات و بيداته‌ (ماريا ئيزائيثا) كه‌ بۆ خۆى له‌ بنه‌وه‌ كه‌ين و به‌ينى له‌گه‌لدا هه‌بووه‌ بۆ نه‌وى شوبه‌و مامۆستايه‌ قۆز وخواهن هه‌سته‌به‌رزانه‌ بكات. كه‌ دلې خۆى به‌ماريا دۆراندبوو. دستۆيفسكى (ماسۆشيه‌ت)ى خۆى دايه‌ ديمىترى (كه‌ هه‌روه‌كو خۆشى خۆيه‌رست و سته‌مكار بوو.) ئايا ماسۆشيه‌ت به‌ جوړېكى سه‌ير چله‌ پۆپه‌ى خۆ ده‌رخسته‌؟.

هه‌تاكو ئيره‌ هه‌ر ره‌خنه‌م گرتوه‌ بۆيه‌ش خوينه‌ر هه‌قيه‌تى بېرسيت كه‌ نه‌گه‌ر نه‌وه‌موو ره‌خنه‌يه‌ ده‌گرم نه‌ى بۆچى بانگه‌شه‌ى نه‌وه‌ ده‌كه‌م كه‌ رۆمانى (براىانى كارامازۆف) يه‌كه‌يكه‌ له‌ به‌رزترين ده‌ رۆمان جيهانى. زۆر باشه‌، ئيستاراي خۆم ده‌رده‌پرېم: يه‌كه‌م له‌به‌ نه‌وى براىانى كارامازۆف هېنده‌ دلگيره‌ كه‌ خوينه‌ر بۆلاى خۆى په‌لكيش ده‌كات. دستۆيفسكى نه‌ك ته‌نيا هه‌ر رۆمان نووسىكى مه‌زن بوو، به‌لكو رۆماننووسىكى زۆر شايسته‌ش بوو (نه‌م دوو خه‌سله‌ ته‌ هه‌ميشه‌ به‌يه‌كه‌وه‌ نه‌لكاون) و هه‌روه‌ها توانايه‌كى له‌ راده‌به‌ده‌رى هه‌بوو بۆ نه‌وى دۆخ و حاله‌تيك پر بكات له‌ كه‌يف و خۆشى و شاگه‌شكه‌ خولفاندن به‌ جوړېكى وا كه‌ كار له‌ خوينه‌ر بكات. دستۆيفسكى بۆ نه‌وى هه‌ستياربييه‌كى پر له‌ دلاره‌واكى له‌ خوينه‌ردا بوورژيئې، هه‌زى ده‌كرد سوود له‌ شپوازى تايبه‌تى وه‌رگريت وجيئې خۆبه‌تى كه‌ ئاماژه‌ به‌و شپوازه‌ بكه‌ين. نه‌و كاره‌كته‌ره‌ سه‌ره‌كبييه‌كانى چيرۆكه‌كه‌ى پيټكه‌وه‌ له‌ شوئيتييك كو ده‌كاته‌وه‌ بۆ نه‌وى ده‌رباره‌ى كارتيك بيروورا ئالوگور بكه‌ن. نه‌وكاره‌ش هېنده‌ دزيوودا چله‌كيته‌ كه‌ خوينه‌ر ده‌ركى پې ناكات. پاشان به‌ليها توبه‌كى (گابورتيو) (۱۲) ئاسا كه‌

نه‌پيئيه‌كانى تاوانتيك ده‌گيرپيټه‌وه‌، رېنوئيتان ده‌كات تاله‌ ناوه‌رۆك و ماناي كاره‌كه‌ تيبگه‌ن. نه‌و ده‌مه‌ ته‌قبىيه‌ دوورودرېژانه‌ش هېنده‌ سه‌رنج راکيشن كه‌ مرۆف به‌شاگه‌شكه‌ ده‌خات و دواى نه‌وه‌ به‌ ته‌گيټريكى زيره‌كانه‌ نه‌و شاگه‌شكه‌يه‌ له‌ خوينه‌ردا زياد ده‌كات به‌و شيويه‌كه‌: كاره‌كته‌ره‌كانى له‌ ژير كاربيگه‌رى نه‌و وشانه‌ى كه‌ ده‌رى ده‌پرڼ له‌ راده‌به‌ده‌ر شاگه‌شكه‌ ده‌يانگريټ. له‌ كاتيكددا كه‌ كاره‌كته‌ره‌كانى دستۆيفسكى به‌هۆى هه‌ستيارى زۆره‌وه‌ ده‌له‌رزن و روخساريان شين و موږ هه‌لگه‌راوه‌ يان ره‌نگى ده‌مو چاويان به‌جوړېكى توقيټنه‌ر كال بۆته‌وه‌، به‌شپويه‌كه‌ى وا بۆتان شهن وكه‌و ده‌كات كه‌ ئاسايى ترين قسه‌ گرنجى په‌يدا ده‌كات و نه‌مه‌ش نه‌و گرنجيه‌يه‌ كه‌ خوينه‌ر ناتوانيت هۆيه‌كه‌ى بزانيټ. خوينه‌ر له‌ دۆخى نه‌و هه‌لسوكه‌وت و جوړه‌ى له‌شه‌ زۆر به‌زويى به‌شاگه‌شكه‌ ده‌كه‌ويت به‌ جوړېكى وا كه‌ نه‌عسابى به‌خه‌ستى هه‌ستيار ده‌بيت و له‌ نه‌فجآمدا كاتييك رووداويك ده‌قه‌وميت، ئاماده‌يه‌ تا تووشى داچله‌كينيكي رۆحى راسته‌قينه‌ بيت. نه‌مه‌ له‌كاتيكدايه‌ كه‌ نه‌گه‌ر بيت و نه‌و رووداوه‌ به‌جوړېكى تر رووى بدايه‌ نه‌وا به‌هيچ جوړييك هه‌ستى خوينه‌رى نه‌ده‌بزواند. به‌لام نه‌مه‌ ته‌نيا په‌يوه‌سته‌ به‌ ته‌كنيكي چيرۆك و شكۆمه‌ندى (براىانى كارامازۆف) به‌نده‌ به‌ گه‌ورهيى و گرنجى (ناوه‌رۆكه‌كه‌ى). زۆريه‌ى ره‌خنه‌گران و توويانه‌ كه‌ نه‌و ناوه‌رۆكه‌ى له‌م رۆمانه‌ دا هاتووه‌، گه‌ران و ليكۆلينه‌ويه‌ ده‌رباره‌ى په‌روه‌رگار. منيش ده‌بې به‌ نۆره‌ى خۆم بلټيم كه‌ نه‌وى له‌و كتيبه‌دا باسى ليوه‌كراوه‌، مه‌سه‌له‌ى (خرابه‌ و شه‌رېنگيزييه‌) نه‌مه‌ش وام لينده‌كات كه‌ (ئيفان)م بيتته‌وه‌ ياد كه‌ كورې دووه‌مى كارامازۆفى پيره‌ و سه‌رنج راکيشترين پالنه‌وانى كتيبه‌كه‌يه‌. هه‌رچه‌نده‌ له‌وانه‌يه‌ خوينه‌ر كه‌متر له‌ كاره‌كته‌ره‌كانى ترى كتيبه‌كه‌ هه‌ستى لايه‌نگرانه‌و دۆستانه‌ى بۆ بچوليت. هه‌روه‌كو و تووشيانه‌ ره‌نگه‌ ئيفان بلندگۆى بيروباوه‌ره‌ بنچينه‌بييه‌كانى دستۆيفسكى بووبيت. له‌ دووبه‌شى رۆمانه‌كه‌دا به‌ناوى (له‌گه‌لدا بوون و به‌ره‌لستى كردن) و (راهيى روسى) كه‌ دستۆيفسكى به‌چله‌پۆپه‌ى كتيبه‌ى خويانى ده‌زانيټ، ليكۆلينه‌وه‌ له‌سه‌ر ناوه‌رۆكى كتيبه‌كه‌ ده‌كريټ. له‌م دوو به‌شه‌ش، به‌شى (له‌گه‌لدا بوون و به‌ره‌لستى كردن) به‌هيتزه‌. له‌م به‌شه‌دا ئيفان ده‌رباره‌ى خرابه‌ و شه‌رېنگيزى ده‌دويت. خرابه‌ و شه‌رېنگيزى شتيكه‌ كه‌ له‌رووى هه‌ستى ئينسانبييه‌وه‌ له‌گه‌ل بوونى خوادا كه‌ تواناي ره‌ها وچاكه‌ى له‌سه‌داسه‌ده‌، ناگونجيت. ئيفان ئازارو مه‌ينه‌تبييه‌كانى مندالان به‌نمونه‌ ده‌هيتته‌وه‌ كه‌ شياوى نه‌وسزايه‌ين. نه‌و

مەسەلە يەي كە مەزكە كان بەھۆي ئەو تاوانانەو كە ئەنجاميانداو پەتوئە سزا بىرەن، زۆر مەنتىقىيە، بەلام سەبارەت بەو ئازارو مەينەتەيە كە دەپى مندالە بى تاوانەكان بىكەش، شتىكە مېشك ودى مەزكە بىزار دەكات و ئاواژو دەكاتەو. لەو كەتتە دا ئىشان ئەو بەلاو گەنگ نىيە كە داخو خوا مەزكە خولقانداو وە يان نا. بەلكو ئەو پىي خۆشە بروي بەبوونى خوا ھەبەت.

بەلام ناتوانىت ئەو زۆرى و سەمەي دنيا قەبوول بەكات كە خوا خولقانداو پەتەي. ئىشان پىي لەسەر ئەو دادەگەرت كە ھىچ پاساوتىك نىيە بو ئەو مەزكە بى تاوانەكان بەھۆي ئەو تاوانانەو ئازار بچىن كە مەزكە تاوانبارەكان ئەنجاميان داو. ئەگەرىش ئەو مەزكە بى تاوانانە رەنج و ئازار دەچىن (كە دەشى چىن) بەراي ئىشان ئەو خويان خراپەيان شەرەنگىزە يانىش نىيە. مەن لەو زىاتر لە سەرى نارۆم و خوتنەر دەتوانىت بو خۆي ئەو بەشە بخوتنەتەو. دستەفەسكى قەت بەتەكى لەمە بەھىزەرى نەووسىو. بەلام كاتەك ئەمەي نووسى ترسا. بەلگەكانى بەھىزە قەناعەت ھىنەر بوون، بەلام ئەو دەرەنجامەي كەو رەگرتەو پىچەوانەي بىروباو پرو ئىمانى خۆي بو. چونكە ئەو بروي و ابو كە دنيا سەرەراي ھەموو خراپى و رەنج و ئازارەكانى جوانە، لەبەر ئەو مەزكە خولقەندراي خواپە. ئەو دەلە: (ئەگەر كەسەك ھەموو بوونەو رەزىندەكانى دنياي خۆش بوپت. ئەو خۆشوبستە رەنج و ئازارەكانى دنيا پاسا و دەدات و ھەموو دەبنە شەرىك و ھاوبەشى تاوانەكانى يەكترى و ئەوكاتەيە كە ئازار دىن لە پىناو تاوانەكانى خەلكانى تر دا دەبەتە ئەركەكى ئەخلاقى ھەموو مەسەبەكى راستەقەينە.) ئەمەش ئەو شتەيە كە دستەفەسكى ھەزى دەكرد بروي پىي ھەبەت. ھەرىزەش كاتەك كە دەستەكرد بەنووسىنى بەشى (لەگەلدا بوون و بەرھەلستەي كەردن) بەپەلە دەست بەكاربوو بو ئەو ھەلگەرانەو ھەيەكى تىدا بنووسىت و ئەم بەشەش مەزكە بى تاقتە و بىزار دەكا و قەناعەتەش بە خوتنەر ناھىيەت. ھىچ كەسەش لە خۆدى دستەفەسكى لەو بەشتر ئاگادار نەبوو كە لەو كارەيدا سەركەوتوو نەبوو.

مەسەلەي شەرەنگىزى و خراپە ھەنووكەش چارەسەر نەكراو داواكارىيەكەي سزادانى ئىشان كارامازوف ھىشتاش بى وەلام ماوئەتەو.

پەراويز

- ۱- ئەدىب و رەخنەگرى روسىيەي لە سەدەي نۆزدەھەم دا.
- ۲- ئەمە بەتەكە كە (سۆلوفيف) لە كەتتەكەي دا بەناوي: (دستەفەسكى و چالاكەي ئەدەبەيەكانى) باسى كەردو. ئەم كەتتە لەلايە (C. J. Hogarth) كراوئە ئىنگلىزى.
- ۳- ژنى نارەسى و مارە نەكراو، سوتلى = Maitresse. وەرگىر.
- ۴- يەكەكە لە شارەكانى ئەلمانىي رۆژئاواي پىشوو.
- ۵- شارەكەي خەيالىيە كە نووسەر بەلەكەدانى دوو وشەي (رۆلەت) يارى بەناوبانگى قومارو (بۆرگ) ي بەماناي شار، دروستى كەردو.
- ۶- Golden - سەكەيەكى زىوي ھۆلەندى و نەوساويە كە بەامبەر بە شلىنگەك و ھەشت پىنەسە. وەرگىر.
- ۷- كەتتەي سىمۆنز بەناوي (دستەفەسكى).
- ۸- سەرى كەتتەي يۆرمۆلىنسكى بەكەن بەناوي (دستەفەسكى و ژيان و بەسەرھاتى).
- ۹- شاعىرى بەرىتانى (۱۷۹۲-۱۸۲۲). وەرگىر
- ۱۰- باسەرا بەو بەرزايانە دەگوتەت كە با لىيانەو ھەلەدەكات. «وەرگىر»
- ۱۱- مەيل و رەغبەت لە ئازار چەشتە بەدەستى ماشوقەو لەكاتى كارى جنسىدا. «وەرگىر»
- ۱۲- Emile ga boriou - (۱۸۳۵-۱۸۷۳) نووسەرى فەرەنسايى كە چىرۆكى پۆلىسى دەنووسىت.

گوستاف فلوپېر و مەدام بۇقارى

گوستاف فلوپېر مرقۇتچىكى زۆر سەير بوو. فەرەنسىيەكان باوەريان وايە كە بلىمەت بوو. بەلام (بلىمەتى) واژههكه كه له رۆژگارى ئەمروماندا بەبى سەرۆبەرەبى بەكار دەبریت. (فەرەنگى ئینگىلىزى ئۆكسفۆرد) بلىمەتى وەكو ھېزىكى غەرىزەبى لە رادە بەدەر وەسف دەكات كە بۇ خولقاندنى بابەتى خەياللى و ئەفراندنى فېكرى داھینەر و داھىنان، يان دۆزىنەو سوودى لىوەر دەگىریت. كاتىكىش كە لەگەل (توانا) دا بەراوردى دەكات، دەلتى (بلىمەتى) پتر بە دىدى سروسىتى و چالاكى ئۆتۆماتىكى ئەو دەرەنجامانە بە دەست دىنیت كە مەبستىيەتى نەك بەو كارانەى كە ئاشكران و بەرونى دەتوانریت شەن و كەوبكریت. كەواتە ئەگەر بەم پتوەرە بىت، ئەگەرى ئەو نىيە كە ھېچ سەدەيەك پتر لە سى چوار بلىمەت وەبەر بىنیت و بەكار بردنى واژهى (بلىمەت) بۇ دانەرانى ئاوازه خۆشەكان، كۆمىدىيانوسەكان، يان نىگار كېشانى و ینە دلفرېنەكان تەنبا بى متمانەكردنى ئەم واژهه. ئەم بەرەمانە بەپىتى خۆيان زۆر چاكن و داھینەرەكانيان رەنگە خواوەنى (توانابن) (شتىكى زۆر باشە كە مرقۇت ئەم تايبەتەندىيە ھەبىت و دەگمەنىشە)، بەلام بلىمەت لە ئاستىكى تردايە. ئەگەر زۆريان لى بكردامايە تابلېم ئەم سەدەيە چ بلىمەتچىكى وەبەر ھېناو، پىم وايە (ئالبىرت ئەنىشتاين) تاكە ناوتىك دەبوو كە بە خەيالدا دەھات. لەم روووە سەدەى نۆزدەھەم دەولەمەنتر بوو. بەلام ئايا دەتوانریت فلوپېر بخرىتە نىو خانەى ئەو كەسانەى كە خواوەنى ئەم بەخششە تايبەتەن؟ ئەو خۆینەرى ئەم پىشەكە دەتوانىت بە لەبەرچاو گرنتى وەسفى فەرەنگەكە بۇ خۆى حوكم بدات. شتىك ھەيە كە گومان ھەلناگرىت ئەویش ئەوہە كە فلوپېر رۆمانى رىالىستى نۆبى خولقاندو راستەوخۆيان ناراستەوخۆ كارىگەرى ھەبوو بۇ سەر ھەموو رۆمانوسانى

سەردەمى خۆى. تۆماس مان كاتىك (بۆدنبروكسى) نووسى و كاتىك كە ئارنۆلد (قسەى پروپىرېژنەكان)ى نووسى و تىۆدۆر درايزەر (۱) كاتىك كە (سىستەركارى) نووسى، ھەموويان بەو رىگايەدا دەرۆيشتن كە كە فلوپېر رووناكى كەردبۆو. ئىمە ھېچ نووسەرېكمان پى شك نايەت كە بەقەد فلوپېر بە ھەول و كۆششىكى ھىندە بەھىزو سەرکېش ژيانى خۆى بۇ پىشەى ئەدەبىيات (the art of literature) تەرخان كەردبىت. لە دىدى فلوپېردا نووسەرى بەوشىوہە نەبوو كە نووسەرانى تر دەيان بىنى و چالاكىيەكى گرنە نەبوو، بەلكو كاتىك بوو كە شوپنى كارەكانى ترى دەگرتهو، ئەوكارەى كە خەيال ئاسوودە دەكات و وزە بە جەستە دەبەخشىت و گەنجىنەى ئەزمون دەولەمەند دەكات. فلوپېر پىتى وانەبوو. كە ژيان، ئارمانجى ژيان بەسەر بردنە، بەلكو بۇ ئەو، ئارمانجى ژيان نووسىن بوو. ئەوئەدى فلوپېر خۆشە جۆراوجۆرەكانى ژيانى لە پىناو بەرەھەمىكى ئەدەبىدا بەخت كەردو، ھېچ راھىيەك لە خەلوەتگەكەى داو بەو مەيل و رەغبەتەو خۆشەيەكانى خۆى لە پىناو خوادا نەكردۆتە قوربانى. جۆرى ئەو كىتابانەى كە نووسەرېك دەياننووسىت پەيوەستە بەوہى كە بۇ خۆى چۆن مرقۇتچىك بىت، ھەر بۆەش (ئەگەر نووسەرېكى باش بىت) جىتى خۆبەتى ئەوئەدى مومكىن بىت لە ژيانى ئاگادار بىسەنەو. بەتايبەتەش سەبارەت بە فلوپېر ئەم مەسەلەيە زۆر گرنەك. فلوپېر لە سالى (۱۸۲۱) لە رۆون (۳) (Rouen) ھاتەد نىاو. باوكى بەرپۆەبەرى نەخۆشخانەى شارەكەبوو و ھەر لەوئىشدا لەگەل مال و مندالەكەى ژيانى بەسەر دەبرد. بنەمالەى فلوپېر خىزانىكى بەختەوەر و بەرپۆو دەولەمەندبوون. فلوپېر ھەرەكو ھەموو مندالە فەرەنسىيەكانى چىنى خۆى پەروەردە كرا، چووہ قوتابخانەو لەگەل مندالاندا بوو ھاوپى و كەمتر كارى كرد، بەلام زۆرى كىتېب خۆئىندەنو. فلوپېر ھەستىارو خەياللاوى و وەكو زۆرىەى مندالانى تر ئەو ئازارە دەروونىيەى دەچەشت كە مرقۇتە ھەستىارەكان لەتەواوى ژياناندا ھەلگىر ئەو ھەستەن. بۇخۆى دەنووسىت و دەلتى: (كاتىك چوومە قوتابخانە تەمەنم لە دە سال تىنەدەپەرى، بەلام زۆر بەزووبى و بەتوندى لە رەگەزى مرقۇت بىزار بووم). ئەمە نوكتەنىيە، بەلكو بەجدى بوو. فلوپېر پىش سەردەمى لاوتىتى مرقۇتچىكى رەشپىن بوو. راستە كە لەو سەردەمەدا (سەبكى رۆمانسىيەت) لە چلەپۆەى بەھىزى دا بوو و رەشپىنى

باو (مؤد) بوو (یه کتیک له هاو پوله کانی فلویتر میتشکی خوی ته قاندو یه کتیک تریش به بۆینباغه کهی خوی خنکاند) به للام مرؤف به روونی سهرله وه دهرناکات که فلویتر سهره رای نه وهی له نیو خیزانیتیکی خویپیداودا ده ژیاو خاوه نی دایک و باو کتیک به سۆزو نهرم و نیان و خوشکه که شی زۆری خۆشده ویست، ههروه ها کومه لیک هاو ریتی هه بوون که زۆری خۆش ده ویست، بۆ ده بی ژبانی هیئنده به قورسی گرتبیت و هاو ره گه زه کانی خوی به بیزار کهر بینیبیت. یه که مین نه و چیرۆکانه ی که له سهرده می جحیللی دا نووسیونی له خراپترین لاف و گه زافی رۆمانسیه ته و نه و ره شبینه یه ی که ناویته ی نه و چیرۆکانه بووه، به شپوه یه کی مه نتیقی ده توانریت ته نیا به رواله تیکی نه ده بی له قه لهم بدریت. به للام به دلنیا بییه وه نه و ره شبینه ی فلویتر شتیکی دروستکراو و ساخته نه بوو. دهشتوانریت به کاریگری و کارتیکردنی بابه ته دهره کیسه کان له قه لهم بدریت. ره شبینه ی فلویتر ره شبینه یکی زاتی و سروشتی بوو و نه گهر که سیک بپرسیت چۆن، نه و ا پتویسته سهرنج بداته دۆخی نااسایی میزاجی وی. کاتیک که فلویتر ته مهنی پازده سالان بوو رووداویک روویدا که کاریگری کرده سهر ته وای ژبانی.

رووداوه که ش به م شپوه یه بوو: هاوینی نه و ساله به خااو خیزانه وه چوونه (تروقیل (۴) - Trouville) که نه و کاته گوندیکی بچووک بوو له رۆخی دهریاو هۆتیلکی لیبوو. له وی چاویان به (موریس شلیزینگیر - Maurice schlesinger) و ژنه که ی گه وت. موریس بلاو که ره وهی نۆته مۆسیقیسه کان و تاراده یه ک مرؤقیکی سهر به گیتچهل بوو. و اچاکه نه و دیه نه بنووسینه وه که فلویتر دواتر له و ئافره ته ی کیشا. (نه و، ئافره تیکی ره شتاله و قزتیکی ره شی چین چینی هه بوو و به سهرشان و لاملی دا شۆر ده بوونه وه، لوتی وه کو لوتی یۆنانییه کان و دوچاوی گه ش و برۆی که وانی و جوان بوون پیتستیکی دره وشاوه ی هه بوو که ده توت ته میتکی له زپری له سهر نیشته وه. به ژن باریک و نه شمیل و نه و ده ماره شینانه ده بیتران که له گه رده خورمایی و نه رخنه وانیه که یدا ده جوولان و لولیان ده خوارد. له سهر هه موو نه و وه سفانه نه و وردیله موانه زیاد بکه ن که سیتبه ریان له سهر لیوی سهر وهی کردبوو و حاله تیکی جدی و پیاوانه یان به روخساری ده به خشی. نه م سیمایه به جوړیک بوو که شۆقی له مانگ روخساره سورفله کان ده بری.

نه و ئافره ته له سهرخۆ قسه ی ده کرد: دهنگی وه کو ئاوازی مۆسیقا نهرم و ناسک بوو). دهستم نایچیتتی وازه ی (Pourpre) به (نه رخنه وانی) وهر گیتیرم چونکه به شیاو نایه ته بهرچاوم. به للام وهر گیتیر دراوه که ی ههر نه مه یه و من وای بۆ ده چه م که فلویتر نه م وشه یه ی به وه بیرهاته نه وه ی هۆنراوه زۆر به ناو بانگه که ی (رونسار (۵) - Pierre de Ronsard) به کار هیئاوه بی نه وه ی هه ست به وه بکات که کاتیک نه م وازه یه بۆ وه سفی گه رده ی خاتونیک به کاریبریت، چ کاریگه ربیه کی ده بیته. به کورتی فلویتر شیت ئاسا عاشقی نه و ئافره ته بوو. نه م ئافره ته ته مهن بیست و شه ش سالان و مندالیتیکی شیره خۆره شی هه بوو. به للام فلریتیر زۆر شهرمن بوو و نه گهر میتدی نه و خانمه کابرایه کی گه ش و روخۆش نه بوایه، (مرؤقیکی واکه به ئاسانی ده توانرا په یوه ندی هاو ربیه تی له گه ل به ستریت) قهت ههر نه یده ویترا قسه شی له گه لدا بکات. موریس شلیزینگیر فلویتری له گه ل خۆیدا بردو جار تکیان سی قۆلی به که شتی باده وان چونه گه شت و سه یران. له نیو که شتییه که دا فلویتر و (ئیلیزا - Elisa) ی هاو سه ری مۆریس له ته نیشته یه کتری دانیشتن و شانیان له شانی یه ک ده خشاو کراسه که ی ئیلیزا به ده سته ی فلویتر که وت. ئیلیزا به ده نگیکی نهرم و زولال قسه ی ده کرد، به للام فلویتر هیئنده په شوکا بوو نه یده توانی وشه یه کیش له قسه کانی تیبگات. وهرزی هاوین به سه ره چوو و نه و ژن و میترده ترؤقیلیان به جی هیشت، بنه مالیه ی فلویتریش گه رانه وه بۆ (رؤفان) و گۆستا فیش ده سته ی کرده وه به خوتندن. فلویتر پتی نابوه نیو جیهانی نه وینیتی گه وره وه، نه وینی جیگیرو چه سپاوی خوی. له دوا ی دوو سالان چوه وه بۆ ترؤقیل و له وی پتییان گوت ئیلیزا لیره بووه به للام رۆیشته و ته وه. نه وکات ته مهنی فلویتر حه فده سال بوو و وای به خه یالدا هات که جاری پیتشوو هیئنده په شوکا وه که نه یه توانیوه به راستی ئیلیزای خۆش بویت. به للام ئیستا ئیلیزای به جوړیکی تر خۆشده ویست و به شه وق و زه وقی پیاویکی کامله وه و به نه بوونی ئیلیزا په ره ی به و خۆشه ویستییه ی دا. فلویتر کاتیک که گه رایه وه بۆ رۆفا ده سته ی کرده وه به نووسینی نه و کتیبه ی که به نیوه چلی وه لای نابوو. کتیبه که شی به ناو نیشانی (بیره وه ربیه کانی شیتیک - Les Mémoires d'un fou) بوو. له و کتیبه دا به سهرهاتی خوی له و هاوینه دا نووسیووه و نه و خۆشه ویستییه ی دهر بری که به رامبه ر به ئیلیزا هه سته ی پیکرد بوو. فلویتر

کاتییک که تهمه‌نی گه‌بشته نۆزده سالی، له پاداشتی ئه‌وه‌دا که قۆناغه‌کانی خۆپندنی به سه‌رکه‌وتوویی پرپوه باوکی له‌گه‌ڵ دکتۆر (کلوکی) ناویکدا نارديه زنجیره چیاکانی (پیرنه) و دورگه‌ی (کیتس). فلویتر له‌وه‌سه‌رده‌مه‌دا تازه لاویکی دلیر بوو و هاوچه‌رخانی به‌که‌ته‌یه‌کی زه‌لام و هه‌سفیان کردووه. به‌لام بالای ته‌نیا سه‌دو‌حه‌فتا سانیمه‌تر درێژبوو و له کالیفۆرنیا یان تیکساس به‌پیاویکی به‌م قه‌دو قه‌واره‌یه ده‌لێن بالا کورت. فلویتر لاوازو به‌ژن ریک و قۆز بوو، برژانگه ره‌شه‌کانی چاوه‌گه‌وره‌وه سه‌وزه ئامال شینه (ده‌ربایی) یه‌کانی داده‌پۆشی و قژه درێژو خاوه‌کانی به‌سه‌ر شانانی دا ده‌هاتنه خوارئ. ئافره‌تیک که له‌وه‌سه‌رده‌مه‌دا فلویتری ده‌ناسی، له‌دوای چل سال گوتیه‌تی فلویتر به‌ جوانی خوايه‌کی یۆنانیه‌کان بووه. له‌کاتی گه‌رانه‌وه‌ی‌اندا له (کیتس) گه‌شتیاره‌کان له (مارسی) لایاندا روژتیکیان به‌یانی که فلویتر له‌مه‌له‌کردن ده‌گه‌رایه‌وه ژنتیکی به‌رچاوه‌کوت که له‌هه‌وشه‌ی هۆتیه‌که‌دا دانیه‌ستبوو. فلویتر ده‌رگای گه‌فتوگۆی له‌گه‌ڵدا کرده‌وه و پیکه‌وه ده‌ستیان کرد به‌ ئاخوتن. ئه‌م ژنۆچکه‌یه ناوی (ئیبۆلالی فوکۆ - Evlalie Favcavd) بوو و به‌نیاز بوو بچینه‌ته لای میرده‌که‌ی که له (غینیا‌ی فه‌ره‌نسا) کاری ده‌کرد. فلویتر ئه‌وه‌شوه هه‌تا به‌یانی له‌گه‌ڵ ئیبۆلالی دا رای بوارد، شه‌ویک که به‌گوتیه‌ی خۆی شه‌وی ئه‌وینی ئاگرین بوو، ئه‌وینیکی بلتیه‌سه‌دار که به‌ جوانی ئاوابوونی هه‌تاو بوو له‌ به‌فرا. پاشان فلویتر (مارسی) جیه‌یه‌شت و ئیدی قه‌ت ئیبۆلالی نه‌دیده‌وه. ئه‌مه‌ یه‌که‌م ئه‌زمونی ئه‌وینی فلویتر بوو و کاریگه‌ریه‌کی قولی‌شی له‌سه‌ر به‌جیه‌یه‌شت. که‌می‌ک دوای ئه‌و رووداوه فلویتر چوه‌ه پاریس تا له‌ کۆلیژی ماف بخۆینیت، به‌لام نه‌ک بو‌ئوه‌ی بیه‌سته پارێزه‌ر، به‌لکو له‌به‌ر ئه‌وه‌ی تابه‌یه‌ته‌ خاوه‌نی پیشه‌یه‌ک. به‌لام به‌زوویی له‌ شاری پاریس وه‌رز بوو، رقی له‌ کتیه‌که‌کانی ده‌بووه‌وه له‌ ژبانی زانکۆ بیزاربوو و قوتابه‌یه‌ هاو‌پۆله‌کانی به‌هۆی سه‌رمایه‌داریان و ئه‌و زه‌وق و سه‌لیقه‌ی که هه‌یانبوو به‌ بو‌ده‌له‌ ده‌زانین. هه‌ر له‌وه‌ سه‌روبه‌نده‌دا رۆمانیکی به‌ناوی (نۆفه‌مبه‌ر) نووسی و تییدا ئه‌وه‌ به‌سه‌ره‌اته کورته‌ی خۆی و ئیبۆلالی باسکرد. به‌لام له‌ کتیه‌یه‌ی دا چاوه‌گه‌ش و برۆکه‌وانیه‌که‌کانی ئیلینا و کیل گه‌ردنی و لیوی سه‌ره‌وی که توکیکی نه‌رمی ئامال شین داپۆشرا‌بوو دا به‌ ئیبۆلالی. فلویتر سه‌ر له‌ نوێ په‌یوه‌ندی له‌گه‌ڵ بنه‌ماله‌ی شلیزینگه‌یردا دروست کرده‌وه. به‌و شیه‌یه‌که‌

روژتیکیان ئیلینا له‌ نووسینه‌که‌ی بلا‌وه‌ره‌وه‌ی فلویتردا سه‌ری لیداو له‌گه‌ڵ خۆیدا برديه مائی خۆیان، ئه‌و وا راهاتبوو که هه‌موو روژانی چوارشه‌مه بانگه‌یه‌شتی میوانان بکات و له‌و بالاخانه‌یه‌دا میوانیداریان بکات که لیتی ده‌ژیا. ئیلینا جوانیه‌که‌ی جارانی هه‌ر ما‌بوو، دواین جار که فلویتر چاوی به‌ ئیلینا که‌وتبوو فلویتر لاویکی تازه‌په‌نگه‌یه‌شتووی ده‌ست و پێ سپی و فه‌قیر حال بوو. به‌لام ئیستا ببوو به‌ پیاویکی ریک و پیک و به‌ژن و بالا جوان و قۆز و به‌تاسه.

فلویتر زۆر به‌زوویی له‌گه‌ڵ ئه‌و ژن و میرده‌دا بووه خۆمانه‌و زۆری پینه‌چوو که ئیلینا شلیزینگه‌یر هه‌ستی به‌وه‌کرد که فلویتر خۆشی گه‌ره‌که. گۆستاڤ فلویتر به‌ به‌رده‌وامی هه‌موو چوارشه‌موان نانی نیوه‌رۆی له‌گه‌ڵدا ده‌خواردن و پیکه‌وه ده‌چونه‌ گه‌شت و سه‌یران. به‌لام هه‌روه‌کو جارێن شه‌رم‌ن بوو و هه‌تا دوای ماوه‌یه‌کی دووردرێژ نه‌بو‌تر ئه‌وینی خۆی بو‌ ئیلینا بدرکینیت.

کاتییکش غیره‌تی وه‌به‌ر خۆی ناو درکاندی، به‌ پێچه‌وانه‌ی مه‌زه‌نده‌ی خۆیه‌وه، ئیلینا قه‌لس نه‌بوو به‌لام ئاماده نه‌بوو بیه‌ته (سوتلی) (۷) وی. ئیلینا به‌سه‌ره‌اتیه‌کی سه‌یری هه‌بوو. یه‌که‌مجار که له‌ سالی (۱۸۳۶) دا فلویتر چاوی به‌ ئیلینا و مۆریس شلیزینگه‌یر که‌وت وای زانی ژن و میردن (هه‌موو که‌س هه‌ر پیتی و ابو). به‌لام له‌ راستیدا وانه‌بوو. به‌لکو ئیلینا ژنی پیاویک بوو به‌ ناوی (ئیمیل ژویدی) به‌لام ئه‌و پیاوه واته میرده‌که‌ی ئیلینا تووشی ئیفلاسی هاتبوو و زۆر قه‌رزدار ببوو. موریسیش پێشنیاری کردبوو که پره‌پاره‌ی پێیستی بدات و له‌ ده‌ستی سزای یاسایی قورتاری بکات. به‌و مه‌رحه‌ی ده‌ست له‌ ژنه‌که‌ی هه‌لگرئ و فه‌ره‌نسا به‌جی بیه‌یت. ژودیش به‌ ناچاری ئه‌وکاره‌ی کردبوو و ئیدی له‌دوای ئه‌وه موریس شلیزینگه‌یر و ئیلینا پیکه‌وه ده‌ژیان (چونکه له‌وه‌ سه‌رده‌مه‌دا له‌ فه‌ره‌نسا ماره‌برین نه‌بوو). پاشان که ئیمیل ژویدی مرد، ئه‌و ژن و پیاوه له‌ سالی (۱۸۴۰) دا زه‌ماوه‌ندیان کردو بوونه ژن و میرد. ده‌لێن سه‌ره‌رای ئه‌وه‌ی که ژویدی لیتی دوور که‌وتبووه‌وه پاشان مردبوو، به‌لام ئیلینا هه‌ر خۆشی ده‌ویست و به‌رامبه‌ری وه‌فاداربوو. ره‌نگه هه‌ر ئه‌و عه‌شقه‌ کۆنه‌ی به‌رامبه‌ر به‌ ژویدی بو‌یه‌یت و نواندنی ئه‌مه‌کداری به‌رامبه‌ر به‌و پیاوه‌ی که‌مال و حالی بو‌ پیکه‌وه‌نا‌بوو و هه‌روه‌ها باوکی مندا‌له‌که‌شی بوو (واته

موریس شلیزنگیر) دهستیان دایته دهستی به کتری تابینه له مپهر له بهرامبر خواسته کانی فلویتر و ئیلیزای رارا کردبیت. به لّام فلویتری به تاسه سهره نجام ئیلیزای رازیکرد تاله و بالاخانه به سهردانی بکات که ماله کهای لیبوو. فلویتر به تامه زرّویسه کی تیکه لّ به نوبه تی چاوه پروانی ئیلیزای کرد. واپیده چی که سهره نجام ده چیتته لای تا پاداشتی نه وینی خوی وهر بگریته وه. به لّام ئیلیزا هر گیز نه چوه لای. دواي نه وه له سالی (۱۸۴۴) دا، دووباره رووداویک روویدا که دهره نجامی مه ترسیداری بو فلویتر تیدابوو. له شه ویکي نه نگوسته چاودا فلویتر هاوری له گه لّ براکیدا و به مه بهستی به سهرکردنه وه ی نه زهوی و زاره ی که ئی دایکیان بوو گه رایه وه بو (رؤقان). برایه کهای که نو سالان له خوی گه وره تر بوو، پیشه ی باوکی هل لّژاردبوو و بسوه پزشکی. له پردیکدا فلویتر ههستی کرد که دهیخه نه نیو دارستانیک له ناگره وه وه کو به ردیک که وته سهر تهختی درؤشکه کهو زرمه ی لی ههستا. کاتیک که هاته وه هوش خوی بینی که هه موو له شی له خویندا شه لّال بووه. برایه کهای بردبویه به کیک له و خانوه نزیکانه ی نه وی و خوینی لیگرتبوو. پاشان فلویتریان برده وه (رؤقان) و باوکی هه مديسان خوینی لیگرتته وه. قالیرین و نیل خوینیان دایه و پلیته یان بوملی داناو خواردنی گوشت و خواردنه وه ی شهراب و جگه ره کیشانیان لی قه دهغه کرد. فلویتر هه تاکو ماوه یه ک ههر به و دهرده وه نالاندی و چاوی رهشکه و پیشه کهای ده کردو تارمایی ده هاتنه بهر چاو و گوئی به دهنگی سهیر سهیر ده زرنگانه وه و نه عسابی گرژده بوو و سهری له گیزه وه ده هات و ده بورایه وه. کاتیکیش که ده هاته وه هوش خوی، ماندوو شه کهت و میشکی نازاری هه بوو. نه م نه خوشیه ی فلویتر زور شاراهو له ژیر په رده یه و پزشکیکان لیکنده وه ی جوړاو جوړیان بوکدوه وه. هیندیک له و پزشکیکانه بئ پیچ و په نا و توویانه نه خوشیه کهای فیداری (Epilepsy) بووه و هاوریکیانیشی ههر پروایان و ابووه. کچیک برآزاشی له بیره وهریبه کانی خویدا بئ دهنگی له م خاله کردوه و (رینی دؤمیسنیل-René Dumesnil) که بو خوی پزشکیکه و کتیبیک گرنگی دهرباره ی فلویتر نووسیوه، بانگه شه ی نه وه ده کات که نه وه خوشیه ی فلویتر فیداری نه بووه، به لکو شتیک بووه که نه و ناوی لیناوه (هیسترو ئیپیلیپسی - hystero epilepsy) پیم وایه وای هه سترکدوه که نه گهر بیت و دان به وه دابنیت که

نووسه ریکی بهرجه سته فیداربووه، تاراده یه ک له بایه خی کتیبه کهای که م ده بیتته وه. سه بارهت به و نه خوشیه ی گؤستاف نه و نه گهرهش هه یه که بو بنه ماله کهای به ته وای چاوه پروان نه کراو نه بو بیت. ده لّین فلویتر به (مویسان) ی گوتوه که کاتیک بو به که مجار گوئی زرینگانه وه و تارمایی هاتونه ته بهرچاو ته مهنی دوازه سال بووه. له ته مهنی نوزده سالی شیدا کاتیک که ناردیانه گشت و سهران له گه لّ دوکتور ریکدا بوو، چونکه گوینی شوین و دیه نه کانی سروشت به جوړیک له چاره سهرکردن داده نرا ههر بویهش دواتر باوکی نه مهنی وه کو چاره سهریک بو به کارهینا، بویه به دورنا زانریت که ههر له مندالیسه وه هه لگری نه و نه خوشیه ده ماغیه بو بیت. فلویتر ته نانهت له سهرده می مندالی شیدا خوی وه کو نه و خه لکانه نه ده هاته بهرچاو که له ژینگه کی خویدا ده ژیان. به م پیته بیت ثایا نه گهری نه وه نیبه که نه و ره شبینییه ی سهرده می تازه لاوی فلویتر هویه کهای نه و نه خوشیه شارویه بو بیت که ته نانهت نه و کاتیش کاری کرد بیتته سهر میشکی؟ به هه رحال نیستا فلویتر رووبه پرووی نه و راستیبه تاله ببوه که به دهستی نه خوشیه کی تو قینه ره وه ده نالین، نه خوشیه کی نه و تو که هیرشه کانی پیشبینی کراوین. پیویست بوو ئیدی ژیانی خوی بگؤریت بریاری دا (ده توانریت مه زنده بکرت که به ره غبه تیکی زوره وه) و از له خویندن بینیت و هه رگیز ژن نه هینتی. سهره نجام له سالی (۱۸۴۵) دا باوکی مرد، هه روه ها دوومانگ له پاش مردنی باوکی کارولینی خوشکیشی که فلویتر زوری خوشده و بیست، دواي نه وه ی کچیک بوو نه ویش مرد، فلویتر و کارولینی خوشکی نه و سا که مندالبون قهت به بئ یه کتری هه لیان نه ده کرد و هه تا نه و رژه ی که کارولین شوی کرد، نزیکترین و نازیزترین هاوری گؤستافی برای بوو. باوکی که میتک بهر له مردنی مولکینکی له که ناره کانی رووباری (سان) کریبوو به ناوی (کرواسی-Croisset). نه م زهویبه خانوکی گه وره ی به ردینی تیدابوو که بهر له دوو سه د سال دروست کرابوو و هه یوانیتی پتوه کرابوو و هه وره بانیکیشی له سهر بوو که به سهر رووباره که دا ده پروانی. له پاش مردنی باوکی، دایکی بیوه ژنی له گه لّ گؤستافی کوپیدا و کارولینی کچه گچکه بیدا له وی نیشته چی بوو. به لّام (ئیشیلی) کوره گه وره ی ژن و مالی هه بوو و له بهر نه وه ی که هه مان پیشه ی باوکی هه بوو واته پزشکیکی نه شته رگه ری بوو، ههر له نه خوشخانه ی (رؤقان) مایه وه و جیگای

باوکی گرتوهه. (کرواسپیش) بوو به مه‌نزلگای همیشی فلویتر و هه‌تا کاتی مردنی ههر له‌وی مایه‌وه.

گۆستاف فلویتر ههر له‌سه‌ر ده‌می مندالییه‌وه ناوه ناوه شتی دنووسی و ئیستاش که ده‌یتوانی وه‌کو زۆریه‌ی پیاوان له‌سه‌ر پیتی خۆی راوه‌ستی و ژیان بباته‌سه‌ر، بپاری دا که به ته‌واوی خۆی بۆ کاری ئه‌ده‌بیات ته‌رخان بکات. له‌ نه‌ومی یه‌ که‌می خانووه‌که‌یاندا ژوو‌ریکی گه‌ره‌ی کارکردنی هه‌بوو که په‌نجه‌ره‌کانی به‌رووی باخچه‌و روباره‌که‌دا ده‌کرانه‌وه. فلویتر ره‌وشیکی به‌ به‌رنامه‌ی بۆ ژیان گرت‌به‌ر به‌م شیوه‌یه: کاتژمیر نزیکه‌ی ده‌ی به‌یانی له‌ خه‌و هه‌لده‌ستاو ئه‌و نامه‌و ره‌ژنامه‌نه‌ی ده‌خویندنه‌وه که بۆی هاتیبون. کاتژمیر یازده سه‌که‌نانیکی ده‌خواردو پاشان هه‌تا به‌کی دوا‌ی نیوه‌رۆ له‌ هه‌یوانه‌که‌ پیاسه‌ی ده‌کرد یان له‌ هه‌وره‌بانه‌که‌ داده‌نیشت و کتیبی ده‌خویندنه‌وه. له‌ کاتژمیر یه‌کی دوا‌ی نیوه‌رۆ به‌دواوه هه‌تا حه‌وتی ئیوارێ که کاتی نان خواردن بوو خه‌ریکی نووسین ده‌بوو. له‌ پاش نان خواردن له‌ نیو باخچه‌که‌دا پیاسه‌ی ده‌کردو دووباره هه‌تا دره‌نگانیکی شه‌و کاری ده‌کرد. فلویتر بێجگه له‌یه‌ک دوو هاو‌پیتی که ناوه ناوه داوای لێده‌کردن بینه لای و چه‌ند ره‌ژنیک له‌ کنی بمیننه‌وه تا سه‌باره‌ت به‌ به‌ره‌مه‌که‌ی بیرو‌رایان له‌گه‌لدا ئالگو‌ر بکات، چاوی به‌هیچ که‌سیکی تر نه‌ده‌که‌وت و جگه‌له‌وه‌ی که باسم کرد خۆی له‌ هه‌موو سه‌یرانیک بێ به‌ش کردبوو. به‌لام ده‌یزانی که بۆ کاری نووسین پیاوه‌سته نه‌زموونی له‌کاروباره‌کانی دنیا‌دا هه‌بیت و ناتوانیت یه‌کسه‌ر وه‌کو ره‌ژنیک گۆشه‌گیر ژیان به‌سه‌ر بیات. ههر بۆیه‌ش به‌ پیاوه‌ستی زانی که بۆ ئه‌م مه‌به‌سته سالی سێ چوار مانگ له‌ پاریس بمینیته‌وه. فلویتر ورده ورده که ناوبانگی ده‌رکرد، له‌گه‌ل ره‌وشن‌بیرانی سه‌رده‌می خۆیدا ئاشنایه‌تی په‌یدا‌کرد. من وای تیده‌گه‌م که فلویتر پتر که‌وتبووه‌به‌ر ستایشی خه‌لکه‌وه نه‌ک خۆشه‌ویستی هاو‌پیکانی به‌ که‌سیکی زۆر هه‌ستیار و تو‌ریه‌یان ده‌دیت. هیچ جۆره به‌ره‌هه‌ستیکردنیک خه‌لکی قبوول نه‌ده‌کرد و دۆسته‌کانی هه‌میشه هه‌ولیان ده‌دا ره‌چاوی ئه‌م خاله‌ بکه‌ن. چونکه ئه‌گه‌ر زاتی ئه‌وه‌یان بکردایه کاریکی له‌و جۆره بکه‌ن، تو‌ره بوونی فلویتر تو‌قینه‌ربوو. ئه‌و ره‌خنه‌گریکی توندی نووسینه‌کانی خه‌لک بوو و وه‌کو هه‌موو نووسه‌ریکی دی، گرفتاری ئه‌و خه‌یاله پو‌وچه‌ببوو که ئه‌وه‌ی بۆ خۆی ناتوانیت بینوسی بێ که‌که. له‌لایه‌کی تریشه‌وه به‌ ههر ره‌خنه‌یه‌ک که له

نووسینه‌کانی خۆی ده‌گیرا به‌توندی هه‌لده‌چوو هۆی ئه‌و ره‌خنه‌یه‌ی ده‌گه‌راندوه بۆ ئیبره‌یی یان گه‌مژه‌یی خاوه‌نه‌که‌ی. له‌م رووه‌شه‌وه وه‌کو زۆریه‌ی نووسه‌ره به‌رجه‌سته‌کان ده‌چوو که نه‌یده‌توانی له‌گه‌ل ئه‌و نووسه‌رانه‌دا هه‌لکات که گه‌ره‌کیان بوو بژێوی ژیان‌یان له‌ ریگای قه‌له‌مه‌وه دا‌بن بکه‌ن یان خۆره‌پیش که‌ر بن. فلویتر بروای وابوو که هه‌ونه‌رمه‌ند به‌پاره په‌یدا‌کردن خۆی سوک و چروک ده‌کات. ئه‌لبه‌ته سه‌باره‌ت به‌م تپروانینه‌ی نابێ لیتی بگیری‌ت چونکه له‌و سه‌رده‌مه‌دا فلویتر خاوه‌نی سه‌روه‌ت و سامانیکێ زۆر بوو و پیاوه‌ستی به‌وه‌نه‌بوو تا له‌ ریگای نووسینه‌وه پاره به‌ ده‌ست بینیت. به‌لام ئه‌مه تارا‌ده‌یه‌ک پیتشه‌نگی باسکردنی با‌به‌ته‌کانه. له‌ سالی (١٨٤٦) دا له‌ میانه‌ی یه‌ک‌تیک له‌ گه‌شته‌کانی دا بۆ پاریس، له‌ کارگه‌یه‌کی په‌یکه‌رتاشین فلویتر چاوی به‌ کچه‌ شاعیری‌ک که‌وت به‌ ناوی (لو‌بیزکولی).

میرده‌که‌ی ناوی (هیپولیت کولی) و مامۆستای مۆسیقا بوو و (ژیکتۆر کوزین) (٨) victor Cousin) ی فه‌یله‌سووفیش پیتی فیربوو. لو‌بیزکولی له‌و جۆره نووسه‌رانه بوو که له‌ جیهانی ئه‌ده‌بیدا هاوشبه‌یه‌یان زۆره‌و که هه‌ول و کیش کردن شوین گه‌وه‌ی شایسته‌ی (توانا) یه‌و به‌ که‌لک وه‌رگرتن له‌ جوانیه‌که‌ی له‌ کۆره ئه‌ده‌بیه‌کاندا شوین پیتی خۆی کردبووه‌و پلۆکیکی بۆ خۆی مسۆگه‌ر کردبوو. ئه‌و ئافه‌ته‌ خاوه‌نی هۆلیتیک (Salon) بوو که سه‌ر تو‌پی هۆله به‌ ناوبانگه‌کان بوو و خۆشی به‌ موز (٩) (Muse) ناسرابوو. لو‌بیز قۆه جوان و خاوه‌کانی ئالقه ئالقه ده‌کرد و به‌سه‌ر ده‌موچاوه خه‌ره‌که‌یدا ده‌هاتنه‌ خوارێ و دا‌یان ده‌پۆشی. هه‌روه‌ها ده‌نگیکێ ناسک و هه‌ست بزوتینیشی هه‌بوو، فلویتر له‌ ماوه‌ی مانگی‌کدا (پیتی فیر (١٠)) بوو، به‌لام ئه‌لبه‌ته نه‌یتوانی شوینی فه‌یله‌سووف بگریته‌وه که په‌یوه‌ندی به‌ لو‌بیزه‌و به‌ره‌سمی جیگیر کرابوو. کاتیک که ده‌لین فلویتر (پیتی فیربوو) له‌ رووی گالته‌و خۆش‌ییه‌وه‌یه چونکه شه‌رمی و دل‌ه‌کویتی ببوو هۆی ئه‌وه‌ی که نه‌توانیت ئه‌و په‌یوه‌ندییه کام‌ل بکات و ئه‌مه‌ش زۆری ئازار ده‌دا. سه‌ره‌نجام فلویتر گه‌راپه‌وه بۆ کراسی و یه‌که‌م نامه‌ی عاشقانه‌ی خۆی بۆ (لو‌بیزکولی) نووسی. ئه‌م نامه‌ش زۆر و سه‌یرترین نامه‌ن که عاشقی‌ک بۆ خۆشه‌ویسته‌یه‌که‌ی خۆی ده‌نووسیت. (موز) فلویتری خۆش ده‌ویست، به‌لام هه‌سوود و سه‌سه‌خت بوو و به‌پیتچه‌وانه‌وه فلویتر نه‌ هه‌سوود بوونه سه‌سه‌خت. پیم وایه ده‌توانین مه‌زنده‌ی ئه‌وه بکه‌ین که فلویتر به‌هۆی ئه‌وه‌ی که ببوو به‌ هاو‌پیتی ئافه‌رتیکێ شوخ

و شه‌نگی وا که جیتی بایه‌خی خه‌لک بوو، شانازی به‌خویه‌وه ده‌کرد. به‌لام فلویتر بیایو یک بوو که به‌سه‌ختی له‌گه‌ل خه‌ون و خه‌یالدا ده‌ژیا و وه‌کو زۆریه‌ی ئه‌و که‌سانه‌ی که خه‌یال پلاوان ده‌کهن له‌وه تیگه‌یشت که مه‌ودای نیوان ئاره‌زوو و کردار زۆره. هه‌روه‌ها ده‌رکی به‌وه کرد که ئه‌و کاتانه‌ی له‌ کراوسیه موزی پتر خۆش ده‌ویت له‌وه‌ی که له‌ پاريسه و ئه‌مه‌شی به‌ راشکاو‌ی به‌ موز گوت.

موز ده‌یویست فلویتر بیته پاریس و له‌وئ ژبان به‌سه‌ریبات. به‌لام فلویتر پیتی گوت که ناتوانیت به‌هیچ جوریک دایکی به‌ جی هیلیت. پاشان موز داوای لیکرد که یان زۆر تر هاتوچۆی پاریس بکات یان بیته (مانتی). مانتی ئه‌و شوینه بوو که جار جاره له‌وئ یه‌کتریان ده‌دیت. له‌ وه‌لامی ئه‌م داخوایه‌ی موزدا، فلویتر بۆی نووسی که ته‌نیا ئه‌و کاتانه ده‌توانیت له‌ کراوسی وه‌ ده‌رکه‌وئ که پاساویکی به‌جیتی هه‌بیت. له‌وه‌لامدا موز به‌تووره‌یه‌یه‌وه بۆی نووسی: (ئه‌م قسه‌مانای ئه‌وه‌یه که وه‌کو کیژۆله‌یه‌ک له‌ ژیر چاودیری دای؟). پاشان موز پیتشینیاری کرد که ئه‌و بچیتته لای فلویتر له‌ کراوسی. به‌لام فلویتر به‌ توندی ئه‌و کاره‌ی ره‌تکرده‌وه. موز بۆی نووسی: (ئه‌وینی تو ئه‌وین نییه، به‌لام به‌هه‌رحال ئه‌وین له‌ ژبانی تو دا مه‌فهومیکی ئه‌و توی نییه). فلویتر له‌ وه‌لامی ئه‌مه‌دا بۆ موزی نووسی: (ده‌ته‌ویت بزانی داخو خۆشم ده‌ویتی؟ منیش ده‌لیم به‌لئ خۆشم ده‌ویتی تا ئه‌و راده‌یه‌ی که ده‌توانم خۆشم بویتی یانی: ئه‌وین له‌ ژباندا بۆمن پله‌ی یه‌که‌می نییه، به‌لکو له‌ پله‌ی دووه‌می گرنگی دایه). به‌ راستی کابرایه‌کی کارنه‌زان بوو: فلویتر جارێکیان داوای له‌ لوییز کولی کرد تا به‌هۆی ئه‌و هاوهریبه‌وه که له‌ (کان) ژبا بوو سۆراخیکی (ئیلوالی فۆکۆ) بۆ بکات ئاخۆ چی به‌سه‌رهاتوه (ئه‌و ئافره‌ته‌ی که له‌ شاری ماریسه‌ویکی ته‌واوی له‌ نیو جیتی وی دا به‌سه‌ربردبوو) ته‌نانه‌ت داواشی لیکردبوو تا نامه‌یه‌کی بۆ بگه‌یه‌نیتته ئیلوالی و کاتیکیش که لوییز به‌که‌میک توره‌یی و دلگرا نیه‌وه ئه‌و ئه‌رکه‌ی خسته‌سه‌ر شانی خۆی، واقی ورماس. فلویتر له‌و کاره‌ی دا هیتنده‌ی تیپه‌راند که باسی رابواردنی خۆی و سۆزانییه‌کانیشی بۆ لوییز ده‌گتیرایه‌وه. به‌ گوته‌ی خۆی ده‌رباره‌ی ئافره‌ته‌ سۆزانییه‌کان هیتدیک ره‌غه‌به‌تی هه‌بوون که به‌ زۆری به‌دی ده‌هاتن.

به‌لام پیاوان ئه‌وه‌نده‌ی ده‌رباره‌ی ژبانی خۆیان درۆده‌کهن، له‌باره‌ی هیچ شتیکی تره‌وه

هیتنده درۆناکهن و سه‌باره‌ت به‌م خاله‌ش من له‌ خۆم ده‌پرسم: ئایا فلویتر شانازی به‌ (توانا) یه‌وه نه‌ده‌کرد که تاراده‌یه‌ک لیتی بی به‌ش بوو؟. هیچ که‌س به‌دروستی نازانیت که ئه‌و نه‌خۆشیه چه‌ند جار هیترشێ برده‌سه‌ر فلویتر و بورایه‌وه، ئه‌و هیترشانه‌ی که له‌ پاش به‌سه‌ر چونیان لاواز و خه‌مۆک و دلته‌نگیان ده‌کرد. به‌لام ئه‌وه ده‌زانین که به‌ به‌رده‌وامی له‌ ژیر کاریگه‌ری ده‌واو ده‌رمانه هیتورکه‌ره‌وه کاندای بوو و سه‌باره‌ت به‌وه‌ش که ده‌چوه ژیر باری ئه‌و هه‌موو دیدارانه‌ی له‌گه‌ل لوییزدا (له‌بیرتان نه‌چیت که ئه‌وکات ته‌مه‌نی له‌ ده‌یه‌ی سیدابوو) ئه‌گه‌ری ئه‌وه هه‌یه که حه‌زه جنسییه‌کانی گوشار هیتنه‌ر نه‌بووین. ئه‌م به‌سه‌رهاته تاکو نو مانگان هه‌ر به‌رده‌وام بوو. له‌ سالی (١٨٤٩) دا فلویتر به‌ یاوه‌ری (ماکسیم دۆکان) به‌ مه‌به‌ستی گه‌شتیک به‌ره‌و خۆره‌لاتی نزیک به‌رپیکه‌وت. ئه‌م دوو هاوهریبه‌ له‌ گه‌شته‌که‌یاندای چونه‌ میسر و فه‌له‌ستین و سوریا و یۆنان و له‌ به‌هاری سالی (١٨٥١) دا گه‌رانه‌وه فه‌ره‌نسا. فلویتر له‌ پاش گه‌رانه‌وه‌ی بۆ فه‌ره‌نسا، سه‌ر له‌نوئ په‌یوه‌ندی له‌گه‌ل لوییزا دا گرتی دایه‌وه‌وه وه‌کو جارێان ده‌ستیکرده‌وه به‌ ئالوگۆرکردنی نامه‌ له‌گه‌لیدا، نامه ئالوگۆر کردنیکی وه‌ها که رۆژ به‌رۆژ تالتر و قیزه‌ونتر ده‌بوو. لوییز هه‌روه‌کو رابردوو پیتی له‌سه‌ر ئه‌وه داده‌گرت که یان فلویتر بچیتته پاریس یان ئه‌و بیته لای له‌ کراوسی. به‌لام فلویتر جارێان ئاسا بیانوی داده‌تاشین و هه‌ردوو پیتشینیاره‌که‌ی لوییز ره‌تکرده‌وه. سه‌ره‌نجامیش له‌ سالی (١٨٥٤) دا نامه‌یه‌کی بۆ لوییز نووسی و تیبیدا پیتی گوت که ئیتتر قه‌ت نایبینیتته‌وه. کاتیک لوییز ئه‌و نامه‌یه‌ی پیتگه‌یشت به‌ پله‌ چوو بۆ کراوسی، به‌لام به‌ تووره‌یه‌یه‌وه وه‌ده‌رئ نرا. ئه‌مه‌ش دوایین به‌سه‌رهاته‌ی ئه‌وینداری جدی فلویتر بوو. له‌م به‌سه‌رهاته‌دا (ئه‌ده‌بیات) پتر بوو له‌ ژبان، هه‌روه‌ها زیاتر شانۆگه‌ری به‌رچاو ده‌که‌وت تا ئه‌وین. ته‌نیا ئافره‌تیک که فلویتر دل‌سۆزانه‌و راستگۆیانه‌ خۆشی ده‌ویست ئیلیزا شلیزنگیتر بوو. به‌لام قۆمپیه‌اله (سه‌فته) بازیه‌کانی میترده‌که‌ی تووشی نه‌هامه‌تی کردبوون و ئه‌و ژن و میترده به‌ خۆ به‌ منداله‌کانیانه‌وه چوو بوونه شاری (بۆدن) (١١) تا له‌وئ ژبان به‌رنه‌سه‌ر.

فلویتریش هه‌تا بیست سالان ئیلیزای نه‌بینیه‌وه. تا ئه‌و کاته‌ش هه‌ردووکیان زۆر گۆرپوون. ئیلیزا لاواز ببوو و ئه‌و ناسکی و جوانیه‌ی جارانی نه‌ما بوو و که‌زه‌کانی سپی

فلوپیتریش سمیل گه ورو قه له و بوو بوو بؤ ئه وهی سهره روو تاوه که ی داپوشیت کلاویکی بی لیوی رهشی له سهری ده کرد. ئه دوانه چاویان به یه کتری که وت و پاشان لیک جیا بوونه وه. له سالی (۱۸۷۱) دا موريس شلیزینگیتری میردی نیلیزا مردو فلوپیتر دواي ئه وهی که ماوهی سی و پینج سال بو نیلیزای خوشده ویست یه که نامهی دلداری بؤی نیلیزا نووسی و له بری ئه وهی که وه کو جارن نامه که ی به (خاتونی نازین) ده ستپیکات، به م وشانه دهستی پیکرد: (خوشه ویسته دیرینه که م، ئه ی ئه و نازینه ی که هه میشه خوشم ویستوی). نیلیزا به مه بهستی نه نجامدانی کاریک ناچار بوو بیته فهره نسا و ئه دوانه له کراوسی چاویان به یه کتری که وت و له پارسیس یه کتریان بینیه وه. پاش ئه وه هه تا ئه و جیییه ی که زانراوه قهت یه کیتریان نه دیتوته وه. ئه و ده مه ی که فلوپیتر له میانی گه شته که یدا له خوره لاتنی نزیک بوو، به نیاز بوو رومانیک بنووسیت، ئه و رومانهی که ریبازیکی له سه داسه د نوئی خسته به رده می. رومانه که ش (مه دام بوقاری) بوو. سه بارت به وهش که چ شتییک وای له فلوپیتر کرد تا ئه و رومانه بنووسیت، به سه رهاتیکی سه یرو سه مه ره ی هه یه. فلوپیتر له میانهی گه شتیکی دا بؤ نیالتیا، له (جینوا) (۱۲) تابلویه کی (وروژاندنی سان نانتونی) (۱۳) به رچاو که وت که (کاربروگیل) (۱۴) ی نیگارکیش کیشابووی و ئه و تابلویه به سه ختی کاری تیکردو کاتییک که گه رابه وه بؤ فهره نسا تابلویه کی هه لکه ندرای کړی که ده ستردی (کالو) بوو و هه مان واتای ده به خشی. پاشان ده ستردی به خویندنه وهی هه موو ئه و باه تانه ی که په یوه نندار بوون به تابلویه دواي ئه وهی که زانیاری پیوستی له مباریه وه به ده ست هیئا، ئه و کتیبه ی نووسی که ئه م دوو تابلویه نیلهام به خشی بوون. کاتییک که له نووسینی کتیبه که ی بؤوه به دواي دوو که س له دلسوژترین هاوریانی دا نارد تا بیته کراوسی و کتیبه که یان بؤ بخوینیتته وه. دواي ئه وهی که هاوریکانی به دنگ داخواییه که وه هاتن، فلوپیتر ماوهی چوار روژ خه ریکی خویندنه وهی کتیبه که ی بوو بؤ یان. شه وانه چوار سه عات و پاش نوپژانیش چوار سه عات کتیبه که ی ده خویندنه وه و اش بریار درابوو که هه تا له خویندنه وهی نه بیته وه که س رای خوئی دهرنه بریت. سه ره نجام روژی چواره م و له نیوهی شه ودا کاتییک که له خویندنه وهی بؤوه، فلوپیتر مستیکی له سه م میزه که ی به رده می

راکیشاو گوتی: (ئی، راتان چیییه؟). له وه لامیدا یه کییک له و هاوریانی وتی: (به رای ئیمه ده بی بیسووتینی و ئیدی قهت باسی نه که به وه). وه لامی ئه و هاوریانی زه بریکی گورچک بر بوو که له فلوپیتر وه شیندرا. به لام هه مان ئه و هاوریانی که ئه و قسه ی پی وتبوو، بؤ ئه وهی له کاریگری ئه و زه بری که له فلوپیتری سه ره واندبوو که م بکاته وه روژی دواتر به فلوپیتری گوت: (بؤچی به سه رهاتی (دلما- Delmare) نانوسییه وه؟. دلما مار کابرایه ک بوو که له نه خوشخانه ی (روقان) خه ریکی مه شقی فیکاری بوو و به سه رهاتیکی به ناوبانگیشی هه بوو. دلما مار له یه کییک له شاروچکه کانی ده ورو به ری روقان خه ریکی کاری نه شته رگری بوو. له پاش مردنی ژنی یه که می (بیوه ژنیکی زور له خوئی به ته مه نتر بوو) کچه لادییه کی خواست که له و ده ورو به ره ده ژیا. ئه و ژنوچکه یه زور که یفی به خو دهرخستن ده هات و ده ستبلاویش بوو. پاشان یه کسه ر روی له میترده که ی وه رگیتر او یه ک ره وه دؤستی په یدا کردو ئه و پارده پولهی ده هاته دهستی هه مووی به په رو پاتال داو له خوئی ئالاندو ئه مه ش بووه هؤی ئه وهی هه تا بینه قاقای بکه ویتنه نیو قه رزانه وه له کو تایشدا خوئی دهرمانه خوارد کرد.

فلوپیتریش زور راستگو یانه شوین پی ئه م چیرۆکه پرو پوچ و بی بایه خهی هه لگرت. ئه و، کاتییک که دهستی به نووسینی رومانی (مه دام بوقاری) کرد، ته مه نی سی سال بوو، جگه له (وروژاندنی سان نانتونی) که یه که م به ره می و تاراده یه ک گرنگ بوو و پتر دهرباره ی خوئی بوو، هیچ به ره مه میکی دیکه ی بلاونه کرابووه. له راستیشدا ئه و نووسینانه ی (به چیرۆک کردن) ی به سه رهاته عاشقانه کانی خوئی بوو. نیستا ئیدی نامانجی فلوپیتر ئه وه بوو که سه بکی نووسینه کانی نه ک هه ر ریالیستی بیت، به لکو به (چاو) یش بیینریت. بؤ ئه مه ش بریاری دا به بی لایه نگری کردن یان مه به ستی تاییه تی خوئی راستییه کان بخاته روو و به هیچ جوړیک ده ست وه رنه داته روداو و به سه رهاته کانه وه. هه روه ها بریاری ئه وه شی دا ئه و راستیانه ی که پیوسته ئاشکرا بکریت بیانخاته روو و تاییه ته ندیه روحی و فیکری ئه خلاقییه کانی ئه و که سانه دهریخات که ده بویست دهریاره یان بدویت به بی ئه وهی بؤ خوئی لیکدانه وه یان بؤ بکات. نه ئیدانه یان بکات و نه ده ستخوشانه شیان لیکات. ئه گه ر هاتوو هه ستی لایه نگرانه ی به رامبه ر به یه کییک له کاره کته ره کانی جولاً، نه یدرکینیت و نه گه ریش نه زانییه کی تر تووشی هه لچوونی کرد یان

خرابه کاره‌یه کی سییهم گۆرانکاری به‌سهردا هینا، ریگا به‌وه نه‌دات که بۆ خۆی به وشه‌یه‌کیش ئاشکرای بکات. ئەو کاره‌شی کرد، رهنگه هەر له‌به‌رئه‌وه‌ش بێت که زۆریه‌ی خوێنه‌ران جوژه ویشکییه‌ک و ساردو سپریه‌کی تایبه‌تییان به‌م کتیبه‌وه بینیوه. له‌م (بیتلایه‌نیه) حیساب بۆ کراره‌وه سهر سه‌ختانه‌ی فلویپیدا، ئەوه‌ی کا تام و چیتزو گهرم و گۆری به‌خش بێت به‌رچاو ناکه‌وێت. گهرچی له‌وانه‌یه ئەوه‌ی که باسی ده‌که‌م خالی لاوازی بێت له‌ ئیمه‌ دا، به‌لام بروای من وابه که ئیمه وه‌کو خوێنه‌ری رۆمان کاتیکی بزاین نووسهر بۆ خۆشی له‌وه‌هه‌ستانه به‌شداره که ناچارمان ده‌کات هه‌ستیان پێ بکه‌ین، دلمان خۆش ده‌بیت. هه‌روه‌کو چۆن هه‌ول و کۆششی هه‌موو رۆمان نووسان له‌م بیتناوه‌ دا به‌هیچ کوێ ناگات، به‌و شیوه‌یه‌ش هه‌ول و ته‌قه‌لای فلویپیر له‌ نه‌گلاندنی که‌سایه‌تی خۆی له‌ رووداو و به‌سه‌رهاتی رۆمانه‌که‌ی، رووبه‌رووی شکست بوته‌وه. چونکه: (شتیکی مه‌حاله نووسهریکی بتوانیت که‌سایه‌تی خۆی به‌ته‌واوی له‌بابه‌ت و ناوه‌رۆکی رۆمانه‌که‌ی به‌ دوور بگریت. بینگومان کاریکی زۆر چاکه‌ نه‌گهر رۆماننوس بتوانیت لێگه‌رێ تا پالنه‌وانه‌کانی رۆمانه‌که‌ی بۆ خۆیان چۆنیه‌تی خۆیان ئاشکراو شه‌ن و که‌وی بکه‌ن و تا ئەو جیه‌یه‌ی که بکریت کرداره‌کانیان ده‌ره‌نجامی تایبه‌تمه‌ندیه‌ روحی و فیکری و ئەخلاقیه‌یه‌کانی خۆیان بن. کاتیکیش که نووسهر سه‌ره‌نجتان بۆ دلفرینی ئافره‌تیک راده‌کیشی که پالنه‌وانی رۆمانه‌که‌یه‌تی، یان بۆ خراپی و شه‌ره‌نگیزی ئەو که‌سه‌ی که کاره‌کتیری کتیبه‌که‌یه‌تی، یان ئەو کاته‌ی که ده‌ره‌نجامیکی ئەخلاق له‌بابه‌تیکه‌وه‌ وه‌رده‌گریت و یان به‌بێ هۆ باز ده‌دات، به‌گورتی کاتیکی که نووسهر بۆ خۆی ده‌بیتته‌یه‌کیک له‌ پالنه‌وانه‌کانی هه‌مان ئەو چیرۆکه‌ی که خه‌ریکی گیرانه‌وه‌یه‌تی، رهنگه به‌ ئاسانی له‌ خۆی (خوینتالیکی کارتیکده‌ر - nuisance) بۆ خویننه‌ر دروست بکات. به‌لام ئەمه‌ ته‌نیا په‌یوه‌سته به‌شیوازی نووسینی چیرۆک، ئەو شیوازی که چهند رۆماننوسیکی زۆر چاک به‌کاریان بردوه‌وه‌ نه‌گه‌ریش ئیستا باوی نه‌ماوه به‌و مانایه‌ نییه‌ بلتین شیوازیکی خراپه.

به‌لام ئەو نووسهری که خۆی له‌م شیوازه‌ نویسه‌ ده‌پارێزیت، ته‌نیا که‌سایه‌تی خۆی له‌ ئاست و (سیما)ی رۆمانه‌که‌ی به‌دوور ده‌گریت. ئەو نووسهر به‌ ده‌ستنیشان کردنی ناوه‌رۆکی رۆمانه‌که‌ی و هه‌لبژاردنی کاره‌کتیره‌کانی و ئەو روانگه‌یه‌ی که لێیه‌وه‌ وه‌سفیان ده‌کات، بیه‌وێت یان نه‌یه‌وێت که‌ سایه‌تی (خۆی) ئاشکرا ده‌کات. هه‌روه‌کو ده‌زاین فلویپیر

کاربایه‌کی ره‌شبین بوو. به‌هیچ جوړیک له‌گه‌ڵ نه‌فامی دا هه‌لینه‌ده‌کردو سه‌رمایه‌داری و هه‌ره‌مه‌کی بوون و ساده‌یی توشی هه‌لچونیان ده‌کرد. فلویپیر خاوه‌ن به‌زه‌یی و به‌خشش نه‌بوو، له‌ ته‌واوی ژبانی دواي‌ی بۆ بوونیدا پیاویکی نه‌خۆشبوو که سوک و چروکی نازاری ده‌دا، ئەو سوک و چروکیه‌ی که به‌ هۆی نه‌خۆشیه‌ شاراه‌وه‌که‌وه‌یه‌ ده‌روونی لێ سیخناخ ببوو. فلویپیر به‌ به‌رده‌وامی دوچاری گرژی ئەعساب بوو له‌ راده‌به‌ده‌ر نا‌تارام بوو. ئەو کاربایه‌کی هینده‌ خه‌یال‌لای بوو که بۆ خۆی له‌ خه‌یال‌ پالنه‌وانی خۆی ده‌ترسا. گۆستاڤ فلویپیر به‌ ره‌غه‌تی پیاویکی که له‌ ریگای که‌وتنه‌ نیو زه‌لکاوه‌وه‌ تۆله‌ی خۆی له‌ ژبان ده‌کاته‌وه‌ چونکه‌ ژبان ته‌کای حه‌زه‌کانی بۆ گه‌یشتن به‌ کامه‌لبونییکی پتیبست نه‌هیناوه‌ته‌دی، خۆی فریاده‌ نیو چیرۆکی چه‌په‌لی (مه‌دام بۆقاری)یه‌وه. ئەو هه‌ر له‌و کاته‌وه‌ که بریاری دا به‌سه‌ر هاتی (دلما‌ر) بنووسیتته‌وه، که‌سایه‌تی خۆی گلانه‌ نیو رۆمانه‌که‌یه‌وه. هه‌روه‌ها له‌ کاتی بریاردانی دا بۆ خوێناندنی ئەو پالنه‌وانه‌ی ده‌بوابه‌ له‌و رۆمانه‌دا به‌شدارین، که‌سایه‌تی خۆی گلانه‌ نیو ناوه‌رۆکی کتیبه‌که‌یه‌وه.

له‌و کتیبه‌ پینج سه‌ده‌ لاپه‌ره‌یه‌دا کۆمه‌له‌ کاره‌کتیریکی زۆرمان پێ ده‌نا سیندریت و بیجگه‌ له‌ دکتۆر (لاریقییر) که کاره‌کتیریکی بچوکه، ته‌نانه‌ت یه‌ک کاره‌کتیره‌ش خاوه‌نی خه‌سه‌له‌تی باش نییه‌: هه‌موویان خه‌لکانیکی نه‌فس نزم، مایه‌پوچ، گه‌مژه‌، هه‌ره‌مه‌کی و ناشایسته‌ن. زۆریان وان به‌لام نه‌ک هه‌موویان. ناچیتته‌ عه‌قلیشه‌وه‌ که له‌شارتیکدا هه‌رچه‌نده‌ بچوکیش بێت نه‌توانریت لانی که‌م ته‌گه‌ر دوو سییه‌کیش نه‌بن که‌سیک بدۆزیتته‌وه‌ که به‌سۆزو ماقول و هاوکاریکار بێت. فلویپیر به‌ ئەنقه‌ست ده‌بویست کۆمه‌له‌ ئەکتیریکی ته‌واو ره‌شوکی و ساده‌ هه‌لبژیریت و زنجیره‌ رووداوکیک دا به‌یتیت که‌ بیانه‌وی و نه‌یانه‌وی له‌ سه‌روشتی ژبانی ئەوانه‌وه‌ سه‌رچاوه‌یان گرتبیت. به‌لام فلویپیر له‌گه‌ڵ ئەو ته‌گه‌ره‌دا رووبه‌روو بوو که‌ که‌سانیکی وا (بێ شوق) که‌س حه‌ز له‌ چاره‌یان نه‌کات و ئەو رووداو و به‌سه‌رهاتانه‌ی که ده‌یانگه‌یترته‌وه‌ بیزارکه‌ر ده‌رچن. به‌لام فلویپیر چۆن ده‌بویست چاره‌سه‌ر بۆ ئەم که‌م و کورپانه‌ بدۆزیتته‌وه، ئەمه‌ خالیکیکه‌ که‌ دواتر ده‌بگه‌می. به‌لام به‌رله‌وه‌ی تیشک بخه‌سه‌سه‌ر ئەو خاله‌ ده‌مه‌وێت بزانه‌ داخۆ فلویپیر تا چ راده‌یه‌ک له‌و هه‌ولانه‌یدا سه‌رکه‌وتوو بووه. سه‌ره‌تا ده‌مه‌وێت ئاماژه‌ به‌وه‌ بکه‌م که‌ پالنه‌وانه‌کانی رۆمانه‌که‌ی وی به‌و په‌ری کارامه‌یه‌یه‌وه‌ دارپێژاون و ئەو باوه‌ره‌مان لا دروست ده‌بیت که

بوونیتی راسته قینه‌یان هه‌یه و هه‌رکه تووشیان ده‌بین به بوو نه‌وه‌ری زیندوو قبوولیان ده‌که‌ین: وه‌کو‌ئو مرۆفانه‌ی له‌و دنیا‌یه‌دا ده‌ژین که ئیمه‌ی ده‌یناسین و پیتی ناشنابین له‌سه‌ر پیتی خو‌یان وه‌ستان و به‌ره‌ی خو‌یان له‌ ئاو‌ی دا دیننه‌ ده‌ری. هه‌روه‌کو چو‌ن بوونی دوکانداری سه‌ری گه‌ره‌که‌که‌مان و پزیشک و لووله‌کیشی ماله‌که‌مان به‌شتیکی ئاسایی ده‌زانین، هه‌روه‌ها بوونی ئه‌و پاله‌وانانه‌ش به‌ ئاسایی دیته‌ به‌رچاومان و به‌ راستی ده‌زانین و قه‌ت ئه‌وه‌مان به‌ میتشکدا نایه‌ که ئه‌مانه‌ کاره‌کته‌ری رۆمانن. بو‌نمونه‌ یه‌کیکیان ناو ده‌به‌م ئه‌ویش (هومای-Homais)یه. هۆمای خولقی‌بندراویکه‌ به‌ جوانی و دهم و دو خۆشی میسته‌ر (میکاو‌بیر(۱۵)) و ئه‌و ئه‌ندازه‌یه‌ له‌گه‌ل‌ فه‌ره‌نسییه‌کاندا بو‌ته‌ خو‌مانه‌ که‌ میکاو‌بیر هۆگری ئینگلیزه‌کان بووه‌. بوونی (هومای) به‌ جو‌رتیک‌ پروا ده‌که‌ین که‌ هه‌رگیز ناتوانین هه‌بوونی (میکاو‌بیر) به‌و راده‌یه‌ پروا بکه‌ین و به‌په‌چه‌وانه‌ی میسته‌ر میکاو‌بیره‌وه‌، هومای چو‌ن بوو هه‌روا بوو. به‌لام سه‌باره‌ت به‌ (ئیمما بۆقاری-Emma) ناتوانم قه‌ناعه‌ت به‌وه‌ بکه‌م که‌ کچه‌ جووتیاریکی ئاساییه‌. ده‌رباره‌ی ئه‌وه‌ش که‌ له‌ زاتی ئه‌و کچه‌دا شتی‌ک هه‌بوو که‌ له‌ هه‌موو ژن و پیاوی‌کدا هه‌یه‌، هه‌یج قسیتی‌کم نییه‌. کاتی‌کیش که‌ له‌ فلۆبیریان پرسی چ که‌سی‌کت بو‌ دروست کردنی (ئیمما) کردۆته‌ نمونه‌، له‌ وه‌لامدا گوتی: (مه‌دام بۆقاری بو‌ خۆم).

هه‌موو ئیمه‌ به‌ده‌ست ئه‌و خه‌یاله‌ لاوازو پرۆپو‌چانه‌وه‌ ده‌نالینین و له‌و ئه‌ندیشه‌و بیرکردنه‌وه‌ بی‌ بنچینه‌دا خو‌مان به‌ده‌وله‌مه‌ندو قۆزو سه‌رکه‌وتوی پاله‌وانانی ژن و پیاوی به‌سه‌ر هاته‌ خه‌یاله‌یه‌کان ده‌زانین. به‌لام زۆریه‌مان ماقوول و باله‌وه‌ زیاتر ترسنۆک نه‌بین و قیروسایی لینه‌که‌ین که‌ لینگه‌ری‌ین خه‌یالاتی پو‌چ و بی‌ مانا کاربگه‌ری جدی بکه‌نه‌ سه‌ر هه‌لسۆکه‌وتمان. مه‌دام بۆقاری له‌م رووه‌وه‌ که‌ هه‌ولتی ده‌دا تا به‌ خه‌ون و خه‌یاله‌کانی خۆی ژیان به‌ریته‌ سه‌ر مرۆقی‌کی جیاکراوه‌بوو. هه‌روه‌ها له‌ روه‌ی جوانیشه‌وه‌ سه‌رتۆپ بوو. رووداوه‌کانی چیرۆکه‌که‌ش ئه‌و (خۆ به‌دوو‌رگرتنه‌)یان پتوه‌ نییه‌ که‌ فلۆبیر مه‌به‌ستی بوو. کاتی‌ک که‌ یه‌که‌م (فاسق(۱۶)ی (ئیمما بۆقاری) به‌ره‌له‌دا ده‌کات و بی‌ هیوای ده‌کا، ئیمما تووشی نه‌خۆشی (نۆیه‌تی ده‌ماغ) ده‌بیت و ئه‌م نه‌خۆشیه‌ش هه‌تا لیواری مه‌رگی ده‌بات و چل و سنی رۆژ ده‌خایه‌نیت. پیوسته‌ ئه‌وه‌ش بزانی‌ت که‌ نه‌خۆشی (نۆیه‌تی ده‌ماغ) که‌ بو‌ ماوه‌یه‌کی زۆر نه‌خۆشی په‌سندکراوی رۆماننوسان بوو کاتی‌ک که‌ ده‌یانوو‌یست بو‌ ماوه‌یه‌ک

یه‌کی‌ک له‌ پاله‌وانه‌کانیان له‌ په‌لو‌یۆ بخه‌ن، تا ئه‌و جیتی‌یه‌ی که‌ من ناگادار بم، له‌ زانستی پزیشکی‌دا نه‌خۆشیه‌کی ناسراو نییه‌. ئه‌گه‌ریش فلۆبیر لینگه‌را که‌ (ئیمما) به‌و شتیه‌ تا‌قه‌ت پرۆکی‌ته‌ پیتی‌وه‌ بنالینتی، من پتیم وایه‌ که‌ ته‌نیا له‌به‌ر ئه‌وه‌بوو که‌ فلۆبیر ده‌یویست ئیمما نه‌خۆشیه‌کی درێخ‌خایان و پر مه‌سره‌ف بگریت. ئه‌م رووداوه‌ ناواخه‌ خوتنه‌ر ناچار به‌ باوه‌رکردن ناکات و هه‌روه‌ها هه‌تا ئه‌و جیتی‌یه‌ی که‌ په‌یوه‌ندی به‌م کاره‌وه‌یه‌ مردنی بۆقاری قه‌ناعه‌تی بی‌ ناهیتی‌ت: موسیۆ بۆقاری ته‌نیا له‌به‌ر ئه‌وه‌ ده‌مریت چونکه‌ فلۆبیر ده‌یویست کو‌تایی به‌ کتی‌به‌که‌ی به‌ینیت. هه‌روه‌کو ده‌زانین نووسه‌رو ده‌زگای بلا‌وکه‌روه‌ به‌تاوانی ئه‌وه‌ی که‌ی رۆمانی (مه‌دام بۆقاری) به‌ره‌مه‌یتی پی‌چه‌وانه‌ی ئه‌خلاقه‌ که‌وتنه‌ به‌ر لیکۆلینه‌وه‌ی یاسایی. من وتاره‌که‌ی داواکاری گشتی و پارێزه‌رم خوتندۆته‌وه‌ داواکاری گشتی چهند به‌شی‌کی ئه‌و رۆمانه‌ی خوتنده‌وه‌ که‌ بانگه‌ش‌ه‌ی ده‌کرد نه‌شی‌او و دزی‌ون. به‌لام ئیستا ئه‌و به‌شه‌ به‌لگه‌نامه‌بیانه‌ی داواکاری گشتی مرۆف ده‌خاته‌ پیکه‌نین. چونکه‌ ئه‌و به‌شانه‌ به‌ به‌راوردکردن له‌گه‌ل‌ ئه‌و وه‌سفانه‌ی که‌ ئیستا بو‌ کرداری ئه‌و‌بنداری ده‌کرین و رۆماننوسه‌ نو‌ییه‌کان له‌گه‌ل‌ خوتنده‌وه‌یان دا رایان هینا‌وین، زۆر پاک و ژیر په‌رده‌ن. به‌لام پیاو ناتوانیت باوه‌ر به‌وه‌ بکات که‌ ته‌نانه‌ت له‌و سه‌رده‌مه‌شدا (سالی ۱۸۵۷) داواکاری گشتی له‌ خوتنده‌وه‌ی ئه‌و به‌شانه‌ تووشی داچله‌کین بو‌ییت. پارێزه‌ر پاساوی ده‌هینایه‌وه‌ که‌ ئه‌م به‌شانه‌ بو‌ کتی‌به‌که‌ پیوست بوون و ده‌ره‌نجامی ئه‌خلاق‌ی رۆمانه‌که‌ باشه‌. چونکه‌ (مه‌دام بۆقاری) به‌ سزای کرده‌وه‌ ناشیره‌کانی گه‌یشت. دادوه‌ره‌کانیش رای پارێزه‌ریان په‌سندکردو (به‌شه‌ خوتندراوه‌کان) له‌ سزادان قورتاریان بوو. وه‌کو‌ باس ده‌که‌ن له‌و سه‌رده‌مه‌دا به‌ میتشکی که‌سدا نه‌هاتبوو که‌ ئه‌گه‌ر (مه‌دام بۆقاری) تووشی چاره‌نووسی‌کی شووم هات، له‌به‌ر ئه‌وه‌ نه‌بوو که‌ زینای کردوو، به‌لکو‌ له‌به‌ر ئه‌وه‌بوو که‌ پارهی نه‌بوو تا ئه‌و قه‌رزانه‌ی بداته‌وه‌ که‌ زۆر هه‌لکشابوون. ئه‌گه‌ر مه‌دام بۆقاری غه‌ریزه‌ی ده‌ست پتیه‌گرتنی لادی‌یه‌کی فه‌ره‌نسی هه‌بوایه‌ (چونکه‌ به‌ ئیمه‌یان گوتوو که‌ ئه‌و فه‌ره‌نسیه‌کی لادی‌ی بوو) هه‌یج هۆیه‌ک نه‌بوو که‌ په‌یتا په‌یتا (فاسق) نه‌گۆری و بی‌ ئه‌وه‌ی که‌ تووشی زه‌ره‌روزیان بی‌یت. هیوادارم که‌ خوتنه‌ر وا بی‌ر نه‌کاته‌وه‌ که‌ من خه‌ریکم به‌ شتیه‌یه‌کی بی‌زارکه‌ر که‌م و کوری بچووک له‌ کتی‌بی‌کی گه‌وره‌ ده‌دۆزمه‌وه‌. من گه‌ره‌که‌ ئه‌وه‌ بسه‌لمینم که‌ فلۆبیر نه‌یتوانی به‌ ته‌واوی له‌و کاره‌دا سه‌رکه‌وتو بی‌ت که‌ مه‌به‌ستی بوو

بیگات، چونکه ههولێ ئهوهی دهه تا کاریکی مهحالی ئهنجام بدات. چیرۆکی دروستکراو، زنجیرهیهکه له رووداوی ریک و پیک که به مهبهستی نمایشکردنی کۆمهله کارهکتهریک له گۆرهپانی کردهوهدا و سهرنج راکیشانی خۆتهر داهینراوه. چیرۆکی دروستکراو له سهه ژيانی رۆژانه کۆپی نهکراوه. ریک ههروهکو چۆن ناتوانریت له رۆماندا ئاخواتنهکان بهو شیوهیه بگیتدرینهوه که له ژيانی رۆژانهدا دهکرتین. بهلکو دهبی ئهو ئاخواتنه کورت بکرتنهوه و تهنیا بابهته زۆر پتویست و سهههکییهکان بهیان بکرتین و ئهه کاره شدهبی به جۆریکی وا پراکتیزه بکرتیت که له ژيانی راستهقینهو رۆژندها وا به روونی و کورت کراوهیی وهگیر ناکهویت. پتویسته ههه بهم شیوهیهه راستیه ئاشکراکان تارادهیهک شیوهیان بگۆردرئ تا لهگهڵ کلێشهی نووسهردا بگۆنچین و دهبی رووداوه لاوهکیهکان بپهیندرین و له دووباره کردنهوه خۆ به دوور بگیرییت. خواش دهزانیت که ژیان پریهتی له رووداوی دووباره. بهسهههات و رووداوه لاوهکیهکان که رهنکه له ژيانی راستهقینهدا (زهمن) لیککی جیاکردنهوه، بهلام لهوانهیه زۆر جارن له رۆماندا ئهو رووداوه لاوهکیانه به ناچاری لیک نزیکی بینهوه.

هیچ رۆمانیک له سههدا سهه له رووداوه چاوهروان نهکراوهکان به دوور نییهو له راستیدا خۆتهران وا لهگهلیاندا راهاتوون که ئهو رووداوه چاوهروان نهکراوانه به شتیکی ئاسایی وهردهگرن. رۆماننووس ناتوانیت رونوسیک له ژیان بداته دهست که پراوپری (بنچینه) بیت. بهلکو ئهو وینهی دیمهنیکتان بۆ دهکیشتیت که ئهگهه نووسهریکی ریالیستی بیت ههول دهه تا بیکاته دیمهنیکی زیندوو. ئهگهه ریش ئهو نووسههه قهناعت به خۆتهر بیتی که ئهو کاره کردوه، کهواته له کارهکهیدا سههههوتوو بووه. فلویتر له رۆمانی (مهدام بۆقاری) دا توانیویهتی ئهو قهناعته له لای خۆتهر دروست بکات که بهرادهیهکی یهکجار زۆر راستهقینهی تیدایه و بهگومانی من ئهمهش نهک تهنیا ههه لهبهه ئهوهیه که کارهکتهرهکانی به شیوهیهکی بهرچاو خۆیان به زیندوو دهنوین، بهلکو لهبهه ئهوهشه که فلویتر به تیزبینی تاییهتی خۆی و به دیکهتیکی لهرادهبهدهرهوه وهسفی ئهو بابهته لاوهکیانهی کردوه که بۆ کتیبهکهی پتویست بوونه. ئهه کتیبه زۆر به باشی دانراوه. هیندیک له رهخنهگران لهبهه ئهوه رهخنهیان لینگرتوه که سهههراي ئهوهی (ئیمما) پالنهوانی سههههکی رۆمانهکهیه، بهلام به وهسف و باسکردنی سههههتای لاوتی و یهکهه

ژنهینانی (بۆقاری) دهست پیدهکات و به وردوخاش بوون و لهناوچوونی ئهویش کۆتایی پیدیت. من پیم وایه فلویتر مهبهستی ئهوهبوو که بهسهههاتی (ئیمما) ئاوتیهی بهسهههاتی میدهکهی بکات، ههروهکو چۆن ئیوه تابلۆی وینهکیشتیک له چوارچێوه دهگرن. بهدلنیایشهوه فلویتر وای بۆچوو بوو که لهه رینگایهوه به (جوانی) کۆتایی به چیرۆکهکهی دههینیت و (یهکگرتویی) بهرهههمیکی هونهری پی دهبهخشیت. ئهگهه مهبهستی ئهمه بوویت، لهکاتیکدا ئهگهه چیرۆکهکه بههلهو دلخواز کۆتایی پی نههاتبایه مهبهستی وی پتر بهرچاو دهکوت. ئهه کتیبه بهشیکی تیدایه که من نهمدیتوه رهخنهگران قسهیان لهسهه کردیت بۆهه دهکهه سهرنجی خۆتهرانی بۆ راکیشم. لهبهه ئهوهی ئهه ئهوهیه شیای دهستخۆشانه کردنه له کارامهیی فلویتر له نووسیندا. (ئیمما) مانگهکانی دهسپیککی ژن و میدهرایهتی له گوندیک بهناوی (توست) بهسههه بردبوو و لهوی زۆر وهس و بی تاقهت ببوو. بهلام لهبهه ئهوهی هاوسهنگی کتیبهکه بپاریزیت دهوابه ئهه قوناعهش به ههه مان شیوه دووردریژی بهشهکانی تری رۆمانه وهسفی بکرتیت، پتویسته ئهوهش بلیم که وهسف کردنی سههههمیکی بیزارکهه بی ئهوهی خۆتهر بی تاقهت بکات، کاریکی ئهستهمه. بهلام سهههراي ئهمه خۆتهر ئهه بهشه دووردریژه بهتامه زۆرییهوه دهخۆینیتهوه. ویستم بزانه که چۆن چۆنی ئهه کاره ئهنجام دراوه دووباره ئهه بهشهه خۆیندهوه. ببینم که فلویتر باسی زنجیره رووداویکی زۆر بی بایهی کردوه که ههموویان تازهن و هیچیان دووباره نین. ئیوه له خۆیندهوهی بی تاقهت نابن چونکه بهدریژی ئهوکاتهی خهریکی خۆیندهوهی شتی تازهتان بهرچاو دهکهوی و دووباره بوونهوهی تیدا نییه. بهلام چونکه هههههک لهه رووداوه بچووکانه زۆر هههههکی و هیچ تام و چیرۆکیان تیدا نییه، ئیوه له هیلاکی و بی تاقهتی (ئیمما) ههستیکی رووناک وهردهگرن و تهنانهت ههست به نامۆی و تهنیایی دهکن. ههروهه لهه کتیبهدا بهشیکی جیاکراوه ههیه که وهسفی (یۆن قیل) دهکات. یۆن قیل ئهه شارۆچکهیهیه که لهداوی ئهوهی (توست)یان بهجی هیشته بنهمالهی (بۆقاری) لهوی نیشتهجی بوون. بهلام ئهمه تاکه بهشی لهه جۆریه. له بهشهکانی دیکه رۆمانهکهدا ئهه شاروگوندانهی که ههموویان به جوانی وهسفیان کراوه، به تان و پۆی چیرۆکهکهوه چنارون. ئهه جۆره وهسفکردنهش بهکهلکی پیشهههچوونی چیرۆکهکه دین، ههموو جۆره وهسفیکی لهه بابهته دهبی به کهلکی ئهه کاره بیت.

فلوېټر کاره کتته ره کانی به دهم جووله و نه نجامدانی کاره کانیان به خوینتهر ده ناسپینیت. نیمه ش له میانه ی به سه رهاتیتکی به رده و ام و شیوازی ژیان ژینگه که یان به روو خساریان ناشنا ده بین. یانی: ههر به و جوړه ی که له ژیانی راسته قینه و روژانه ماندا به خه لکانی تر ناشنا ده بین. چنه د لاپره پیشتر باسی نه و هم کرد که فلوېټر له وه ناگادار بوو که کاتیک دست به نووسینی رومانیک دهر باره ی خه لکی ره شوکی بکات، نه و مه ترسیه چاوه پروان کراوه قبوول ده کات که رهنکه رومانیککی زور بیزار کهر بنووسیت. نه و، بریاری به کلاکه ره وانه ی دابوو که به ره هم میکی هونه ری بخولقینتی و وای مه زنده ده کرد که تنیا له ریگای جوانی سه بکی نووسینه وه ده توانیت به سه ر گرفته کاندازال بیت. نه و گرفتانه ی که سروشتی نزم و چه پهلای باسه که ی و ره شوکی بوونی کاره کتته ره کانی دروستیان ده کردن. پیوسته نه و ههش بلیم که من له وه ناگادار نیم ناخو له دنیا دا مروقتیککی (خاوه ن سه بک) ی زگماکی هه یه یان نا. به دلنیا بیسه وه فلوېټر به کیک له و بونه وهرانه نه بوو. به ره هم سه سه ره تاییه کانی فلوېټر که له حالای حه یاتی دا بلاو کراونه وه، پرن له زور بلتی و دریزد اداری، هه ره وها نامه کانی به زمانیککی فه رهنسی هینده سه قه ت نووسراون که به هیچ جوړیک نه وه ناسه لمینتی په ی به پاروی و جیاوکی زمانی زگماکی خو ی بردیت. فلوېټر به نووسینی رومانی (مه دام بو قاری) خو ی کردو ته یه کیک له گه وره ترین نووسه ره (خاوه ن سه بک) ه کانی فه رهنسا. نه مه ش خالیکه که بیانیه ک هه رچه نده شاره زایه کی باشیشی له زمانی بیگانه دا هه بیت له کاتی حو کمدانیدا له سه ر نه م خاله جگه له دادوه ریکی به گومان هیچی تر نیبه. خاله جوانه کانی تریش به گرانی له بهر چاوی به دوور نه مان و ناساییه که له کاتی وهر گیترا ندا: موسیقا، نهرم و نیانی، شایسته یی و ره ونه ق و کیشی (ریتم) ده قی سه ره کی به نا چاری له نا و ده چن. له گه ل نه مانه شدا به پروای من جیتی بایه خه که به خوینتهر بلیم فلوېټر چ نامانجیککی هه بوو و چون دست به کاربوو تا به و نامانجه ی بگات. چونکه مروقت ده توانیت له تیوری و کرداره کانی فلوېټر فیری زور شت بیت که بو نووسه ری ههر ولانیتیک سوود به خسه. فلوېټر نه م پنده ی (بو قو ۱۸) ی کرده دروشمی خو ی که وتوویه تی بو نووسینی باش پیوسته مروقت له هه مان کاتدا به باشی هه ست بکات و به باشی بیر بکاته وه به باشی قسه بکات. هه ره وها پروای و ابوو که ناتوانریت بابه تیک به دوو جوړ بگوتریت، به لکو تنیا به یه ک جوړ ده توانریت به یان بکرتیت. پیشی

و ابوو که رسته سازی ده بی لپوه شاوه ی فیکر بیت هه ره وکو چون ده سته وانه بو دست (لپوه شاوه) یه. فلوېټر ناواتی نه وه بوو که په خشانیککی مه نتقی و کورت و پاراو و فره لایه ن بنووسیت و ده یوست نه و په خشانه ی به نه ندازه ی شیعریک کیشدار بی و ناوازیکی زوالتی هه بیت و له هه مان کاتیشدا تاییه تمه ندیبه کانی په خشان له دست نه دات. ناماده بوو که نه گهر پیوست بکات سوود له زاراه گشتی و قسه ناساییه کانی خه لک وهر بگریت به و مه رجه ی بتوانیت به جوړیککی و ا به کاریان بیات که کاریگه ره کی جوان بخولقینتن. بی چنه دو چون هه مو نه مانه شایسته ی ده سخوشانه یه. مروقت ده توانیت و اه مه زنده بکات که جار جار فلوېټر زیاده و ی ده کرد. نه و ده یگوت: (کاتیک له یه کیک له ده سته واژه کانداتووشی ناهه ماهه نگی یان دوو باره بوونه وده دم، تیده گم که ته له ی هه له یه کم ته قاندووه.) فلوېټر ریگه ی به خو ی نه دده دا واژه یه ک دوو جار له یه ک لاپه رده دا به کار بیات. نه مه ش به شتیکی پروپوچ دیته به رچاو. چونکه نه گهر هات و له ههر شوینیکدا واژه یه ک به دروستی مه به ست بیکیکیت واژه ی دروست ههر بو خو یه تی و وشه ی به رامبه ر یان دریزکردنه وه ناتوانیت شوینی بگریته وه. فلوېټر هه ولی دده نا هیلیت مه یلی به لای (کیش) دا زهینی داگیر بکات (هه ره وکو چون له به ره مه کانی دواتری دا زهینی جورج موری (۱۹) داگیر کرد) و زوری خو زحمه ت دده له کیشی وشه کاندازان دروست بکات. فلوېټر لیها توویبه کی تاییه تی له تیکه ل کردنی وشه و دهنکه کانداهه بوو تا له م ریگایه وه دیمه نیک له نهرمی و خیرایی، سستی و یه کگرتوویی له زهینی خوینته ردا به رجه سته بکا و به کورتی له ههر حاله تیکدا که مه به سستی بوو نه و دیمه نه له زهینی خوینته ردا بکیشیت. لیته دده نه گهر بیت و زانیاری نه و هه شم هه بوایه تا دهر باره ی چونیه تیه تاییه تیه کانی سه بکی فلوېټر قسه م بکر دایه، نه و دهر فتم نیبه زوری له سه ر بدویم. به لام پیم خو شه دهر باره ی نه وه ی که چون له م بواره دا بوو به ماموستا چنه د وشه یه ک بلیم. یه که میان نه وه یه که فلوېټر زوری کارکردو خو ی زحمه ت دده، به ر له وه ی دست بو نووسینی کتیبیک بیات، ههر بابه تیک په یوه ندی به ناوه رۆکی نه و کتیبه وه هه بوایه که به نیاز بوو بینووسیت و وه چه نگی بکه وتایه ده یخویننده وه و یاداشتی زوری له سه ر هه لده گرت. کاتیکیش شتی دنووسی نمونه یه کی خاوی له و شته ده سته به ر ده کرد که ده یوست دهر باره ی بدویم. پاشان کاری له سه ر ده کردو به دیقته تیککی ته و او وه بابه ته که ی

دریژده کرده و لینی کهم زیاد ده کردو دو باره دهنوسیه و بۆ ئه وهی ئه و نهجامة به ده دست
 بیئیت که گهره کی بو، کاتیک له و کاره ده بۆوه ده چوو هه یوانه که و به دنگی به رز ئه و
 دهسته واژانه ی ده خویندوه که نوسیبوونی. چونکه پیی وابو ئه گهر ئه و دهسته واژانه بۆ
 بیستان خۆش نه بن و ئاسان نه نه سهر زوان که واته ده بی کهم و کوری یان هۆبه کیان
 هه بیئیت. ئه گهر به دلێ نه بوونایه ده بیردنه وه ژووری کارکردنی و ئیشی له سهر ده کردن تا
 سهره نجام دهاته قه ناعهت. فلویپر له یه کتیک له نامه کانیدا دهنوسی و ده لیت: (هه موو
 کاته که ی روژی دوو شه ممه و سئ شه ممه بۆ دوو دپیر ته رخان کرد). ئه لبه ته (ئه و قسه یه ی
 فلویپر ئه و مانایه نابه خشیت که له ماوه ی دوو روژاندا ته نیا دوو دپیری شت نوسیه و،
 ئه گهری زۆر هه یه که له ماوه ی ئه و دوو روژانه دا ده دوازه لاپه ری نوسیبیت. که واته
 ئه مه ئه وه ده گه یه نیئیت که سهره رای هه موو هه و آل و ته قه لای، فلویپر ته نیا توانی دوو دپیر
 بنوسیت که به دلێ خۆی بیئیت. هه ربۆبه ش جیگای سهر سوپمان نییه که ماوه ی په نجا و
 پیئنج مانگ به نوسینی رۆمانی (مه دام بۆ قاری) یه وه بوو. ئیتر شتیکی ئه و تووم نه ماوه
 باسی بکه م. فلویپر له دوای نوسینی (مه دام بۆ قاری)، (سالامبو - Salammbô) ی
 نوسی که زۆریه ی خه لک به به ره مه میکی شکست خواردوی ده زانن. پاشان به شتیکی
 تری له (فیرکردنی سۆز) نوسی که ئه و رۆمانه بوو فلویپر چه ندین سال له مه به ره وه
 دهستی به نوسینی کردبوو به لām زۆری لێ رازی نه بوو و تییدا دوو باره وه سفی ئه وینی
 خۆی بۆ (ئیلیرا شلیزینگیر) کردبوو. زۆریه ی ره خنه گره به توانا کانی فه ره نسی ئه م
 کتیبه یان به شاکاری فلویپر له قه له مداوه. به لām خویندنه وه ی ئه م کتیبه بۆ کاربایه کی بیانی
 کاریکی ئه سته مه. چونکه زۆریه ی به شه کانی ئه و کتیبه په یوه ندیان به و شتانه وه یه که له
 روژگاری ئه مرۆماندا ناتوانن سهرنجی راکیشن. فلویپر له پاش ئه م رۆمانه ی بۆ جاری
 سییه م دهستی کرده وه به نوسینی (ورژاندنی سان ئانتونی). جیتی سهر سوپمانه که
 نووسه ریکی وا مه زن بۆ نوسینی کتیبه کانی هینده مه زنده ی جوړا و جوړی هه بن، ئه ویش
 بۆ ئه و کتیبانه ی که به ئه ندازه ی پیوست ناوه رۆکه کانیانی داپشت بوو و ئاماداده ی
 کردبوون بۆ نوسین. پییده چۆ به وه رازی بوو بیئیت که به شیوه ی دوو باره له دوو باره دا،
 ده باره ی کومه له بابه تیک بدویت که له هه ره تی لاو پییدا میتشکیان داگیر کردبوو. وه کو
 ئه وه وایه تا کو ئه م بابه تانه ی به شیوه یه کی دیاری کراو نه نوسیبایه، نه یه ده توانی رۆحی

خۆی له بن گوشاریاندا رزگار بکات. روژگار هات و رۆیی و کارۆلینی خوشکه زای میتردی
 کردو فلویپر دایکی به ته نیا مانه وه. پاشان دایکیشی مردو له دوای تیکشکانی فه ره نسا
 له سالی (۱۸۷۰) دا، میتردی کارۆلینی خوشکه زای نسکویه کی ماددی به سه رهات و
 سهره نجام بۆ ئه وه ی له ئیفلاسیه رزگاری بکات، فلویپر هه موو سه روهت و سامانه که ی
 خۆی پێ به خشی و ته نیا ئه و خانوه کۆنه ی بۆ خۆی هیتشته وه که نه یه ده توانی دهستی
 لینه لگریت. فلویپر هه تا ئه و وه خته ی خاوه نی سامان بوو، به چاوی سووک سه پیری پاره ی
 ده کرد. به لām کاتیک به هۆی ئه و کاره دلا واییه ی تاراده یه ک تووشی دهستکورتی و
 هه ژاری بوو، په ژاره و بیرکردنه وه ی بووه هۆی سهره له دانه وه ی نه خۆشیه کۆنه که ی. ئه و
 نه خۆشیه ی که ماوی ده سال بوو تاراده یه ک به رۆکی به ردا بوو. ئیدی له وه به دوا وه
 هه رکاتیک که له پارسی به سه رده برد و بۆ نان خواردنی ژه می ئیواران ده چوو ده ری،
 (جی. مو. دو. پاسان) به دوای دا ده چوو هه تا ببیاته ده ری و به سه لامه تی بیگه یه نیته وه
 مالی فلویپر له گه ل ئه وه شدا به شپوه یه کی گشتی له به سه رهاته دلداریه کانیدا بی شانس
 بوو، به لām هه میشه چه ند هاوړپیه کی دلسوژو به ئه مه ک و میهره بانی هه بوو. به لām زۆریه ی
 هاوړپیه کانی یه ک له دوای یه ک مردن و ساله کانی کۆتایی ته مه نی به ته نیایی به سه ر
 ده برد. فلویپر به ده گمه ن له (کرواسی) وه ده ره ده کوهت و له راده به ده ره جگه ره ی ده کیتشا و
 کۆنیکی سیوی ده خوارد. دوا یین به ره مه میشی که بلا و کرایه وه، سئ چیرۆک بوون که
 هه رسیکیان له یه ک به رگدا به چاپ گه یشتن. فلویپر دهستی به نوسینی رۆمانیک کرد به
 ناوی (بۆقار و پیکوش - Buvardet Pècuchet) و نیازی وابو له و رۆمانه یدا دوا یین
 هیرشه کانی خۆی بکاته سهر نه زانی ره گه زی مرۆش و به دیقهت و پته وی جارانیه وه
 هزارو پیئنج سه د کتیبی خویندوه تا خۆی به و بابه تانه پرچه ک بکات که پیی وابو بۆ
 رۆمانه که ی زه روون. فلویپر وا به نیازیو ئه م رۆمانه له دوو به رگدا کۆبکاته وه و کۆتایی
 به رگی یه که می کتیبه که نزیک ببۆوه. به لām به یانی روژی هه شتی مانگی تایاری سالی
 (۱۸۸۰)، کاتمیتر یازده، کاره که ره که ی فلویپر نانی نیوه رۆی بۆ برده کتیبخانه که ی.
 به لām دیتی فلویپر به ئارامی له سهر کورسیه ک راکشا وه و له بهر خۆیه وه قسه ی بی و اتا
 ده کات. کاره که ره که ی خیرا رای کرد به دوای دوکتوردا و له گه ل خۆیدا هینای. به لām دوکتور
 کاریکی له ده ست نه ده هات و له ماوه ی که متر له سه عاتیکیدا فلویپر مرد. سالییک به سه ر

مردنی فلویپیردا تیپه‌ری بوو، هاوړتیپه‌کی کونی فلویپیر یانی (ماکسیم دوکان) نهو هاوینه‌ی له شاری (بوډن) به‌سه‌ربردو روژتیکیان که له دهره‌وه‌ی شار خه‌ریکی راو بوو، خو‌ی له نزیک شیتخانه‌ی (تیلې نو) بینیه‌وه. دهرگاگانی شیتخانه‌که کرانه‌وه تا شیتته‌کان بو‌گه‌رانی روژانه‌یان بینه‌ دهری و دوو که‌س دوو که‌س هاتنه‌ده‌ری، له‌نیویاندا یه‌کیک سه‌لامی له ماکسیم کردو سه‌ری بو‌دانه‌واند. نهو نافرته‌ه تیلیزا شلیزینگیر بوو، هه‌مان نهو نافرته‌ه‌ی که فلویپیر نه‌ونده خو‌شی ده‌ویست، تاو‌اش بی‌ نه‌نجام.

په‌ر اویزه‌کان:

- ۱- نووسه‌ری نازادپخوازی نه‌میریایی (۱۸۷۱-۱۹۴۵).
- ۲- نه‌م رو‌مانه له‌لایه‌ن نووسه‌رو وهرگی‌ری ره‌سهن و زانا، خوا لی‌خو‌شبوو (ئیره‌جی پزیشک نیا) کراوه‌ته فارسی و له سالی ۱۳۳۶ ی کوچی هه‌تاوی دا به‌زنجیره له روژنامه‌ی که‌بهان دا بلاو‌کراوه‌ته‌وه.
- ۳- یه‌کیکه له شاره‌کانی باکووری فه‌ره‌نساو ده‌که‌ویته که‌ناری رووباری (سان). نه‌م شاره به‌و که‌نیسه گه‌وره‌یه‌ی که‌هه‌یه‌تی ناوبانگی هه‌یه، چونکه له‌و که‌نیسه‌یه‌داو له سالی (۱۴۳۱) دا ژاندارکی به‌ناوبانگیان به‌زیندوویی سوتاند.
- ۴- یه‌کیکه له به‌نده‌ره بچو‌وکه‌کانی باکووری روژتاوایی فه‌ره‌نسا و ده‌که‌ویته که‌ناره‌کانی (ده‌ریای مانش). و.
- ۵- شاعیری فه‌ره‌نسی (۱۵۲۴-۱۵۸۵). و.
- ۶- یه‌کیکه له ولاته‌کانی بن ده‌ستی فه‌ره‌نسا که ده‌که‌ویته به‌شی باکووری (نه‌مه‌ریکای باشوور) و له‌سه‌ر که‌ناره‌کانی ئوقیانووسی نه‌تله‌سیه‌و رووبه‌ره‌که‌ی (۳۴,۷۴۰) میلی

- چوارگو‌شه‌یه‌و ژماره‌ی دانیش‌توانی له سالی (۱۹۴۷) ی زایینی دا (۲۹,۰۰۰) که‌س بوو. پایته‌خته‌که‌شی ناوی (کاین) ه Cayenne.
- ۷- سوتلی = ژنی ماره‌نه‌کراو و ناره‌سمی بو‌ شیتوه‌یه‌کی کاتی. (هه‌مبانه بو‌رینه‌ی مام هه‌ژار) به فارسی پی‌ی ده‌لین (مترس). «وه‌رگی‌ی»
 - ۸- یه‌کیک بوو له فه‌یله‌سووفه (وه‌رگره) کانی فه‌ره‌نسا و په‌یره‌وی ئایدیالیسته‌کانی نه‌لمانیا.
 - ۹- یه‌کیکه له نو‌خو‌اکانی شی‌عرو زانست و هونه‌ره جوانه‌کان له نه‌فسانه‌کانی یونانیدا.
 - ۱۰- مه‌به‌ست له‌و په‌یوه‌نده‌یه‌یه که به ه‌ویه‌وه ژن و پیاو ده‌ست تیکه‌ل ده‌کن.
 - ۱۱- یه‌کیکه له شاره‌کانی نه‌لمانیا.
 - ۱۲- Genoa - یان ئیتالیایی: Genova - به‌نده‌ریکه که ده‌که‌ویته باکووری روژتاوای ئیتالیایی.

۱۳- The Temptation of st. Anthony.

- ۱۴- Brueghel - ناوی خیزانی دوو نیگارکی‌شی باوک و کوره‌که خه‌لکی (فلاندر) بوون. باوک‌که‌ ناوی (پیه‌هتر) بوو و له نیوان ساله‌کانی (۱۵۲۰) تا‌کو (۱۵۶۹) دا ژیاوه (می‌ژووی له دایکبوونی به‌خه‌ملا‌ندنه) و له به‌ره‌مه‌کانیدا ژبانی لادیی نیشان ده‌دات. کوره‌کش به (یان) ناوده‌براو له نیوان ساله‌کانی (۱۵۶۸) هه‌تا (۱۶۲۵) ژیاوه.
- ۱۵- پروانه به‌شی (چارلز دیکنزو دیتی‌د کوپه‌رفیلد).
- ۱۶- نه‌و پیاوه‌ی که له بنه‌وه له‌گه‌ل نافرته‌تیکدا که‌ین و به‌ینی هه‌یه به شیتوه‌یه‌کی نا شه‌ری. و.
- ۱۷- سو‌مه‌رست موام (نووسه‌ری نه‌م کتیبه) به‌رله‌وه‌ی بی‌یته نووسه‌ر خو‌پندنی پزیشکی ته‌واو‌کردووه.
- ۱۸- پسپو‌ری فه‌ره‌نسی له زانسته سروشتیه‌کاندا (۱۷۰۸-۱۷۸۸). و.
- ۱۹- رو‌مانووس و درامانووس و ره‌خنه‌گری ئیره‌لندی (۱۸۵۲-۱۹۳۳).

ستاندال و سوورو رهش

بهو چند لاپه‌ره‌یهی که له‌بهر ده‌ستمدان، نووسینه‌وهی ژیاننامه‌ی روون و به‌لگه‌نامه‌ی هینری بیل که به (ستاندال) ناسراوه به کاریکی مه‌حال ده‌زانم. گپ‌رانه‌وهی به‌سهرهاتی ژیان‌وی پی‌یوستی به کتیب‌یک هه‌یه و بۆ‌ئه‌وهی ئەم به‌سهرهاته وا لیبکه‌م که بلوی بۆ تیگه‌یشان، ده‌بئی بجمه نیو میژووی کۆمه‌لایه‌تی و سیاسی ئەو سهرده‌مه‌وه. خۆشه‌ختانه ئەم میژووه نووسراوه‌ته‌وه و ئەگه‌ر خۆینه‌ری رۆمانی (سوورو رهش) بیه‌ویت سه‌باره‌ت به نووسه‌ری ئەم رۆمانه پتر له‌وه ئاگادار ببیته‌وه که من ده‌رفه‌تی باسکردنیم هه‌یه، وا چاکه ژیاننامه و به‌سهرهاتی به‌لگه‌نامه‌ی ستاندال که به‌م دوایانه (ماتیو جۆزیفسون) له ژیر ناونیشانی (ستاندال یان گه‌ران به دوا‌ی به‌خته‌وه‌ریدا) بلاوی کردۆته‌وه، بخۆتیبیته‌وه. بۆیه ده‌توانم خۆم قایل بکه‌م که ته‌نیا راستییه بی‌په‌رده‌کانی ستاندال روون بکه‌مه‌وه و باسیان بکه‌م. ستاندال، له سالی (۱۷۸۳) له شاری گرنوییل هاتۆته دنیاوه. ئەو کوری پارێزه‌ریکی وه‌زاره‌تی داد بوو. پیاویک که تا راده‌یه‌ک خاوه‌نی سامان و ناوبانگ بوو. دایکیشی کچی دوکتۆری باوه‌ریپ‌کراوی شار بوو. کاتیک ته‌مه‌نی حه‌وت سالان بوو، دایکی مرد. له سالی (۱۷۸۹) دا شو‌پشی فه‌ره‌نسا به‌ریا بوو، سالی (۱۷۹۲) لویسی شازده‌یه‌م و ماری ئەنتوانت له سیداره دران. ستاندال، به تیروته‌سه‌لی باسی سهرده‌می مندالی و تازه لای خۆی کردوه که خۆتندنه‌وه‌ی سه‌رنج راکیشه، چونکه‌له‌و سهرده‌مه‌دا تووشی چند ده‌مارگتیبیه‌ک بوو که تا کۆتایی ته‌مه‌نیشی هه‌لگریان بوو. له پاش مردنی دایکی که خۆی گوته‌نی وه‌کو‌ئه‌وینداریک ده‌په‌ره‌ست، باوک و پوری به‌خپویان کردو سه‌ره‌رشتیان کرد. باوکی ستاندال، پیاویکی ئاقل و خاوه‌ن و یژدان و پووریسی توند‌ه‌ویکی ئایینی چینی مامناوه‌ندی بوو. ستاندال، لییان بیزار بوو. باوک و پووری

هه‌رچه‌نده له چینی مامناوه‌ندی بوون، به‌لام هه‌زیان له ئەشرافیته‌ بوو و زۆر له شو‌پش ده‌ترسان. ستاندال رایگه‌یاندوه که سهرده‌می مندالی پر له نه‌گبه‌تی بووه، به‌لام به پیتی ئەو روونکردنه‌وه‌یهی خۆی، پیتناچیت بۆ گه‌زنده کردنی له ژیان به‌لگه‌ی زۆری به ده‌سته‌وه بیت. ئەو کورپکی هۆشیارو مه‌نتیقی و زۆر سهره‌رۆ بوو. کاتیک که تیرۆر (۱) گه‌یشته (گرنوییل)، باوکی ستاندال ناوی له لیستی گومان لیکراوه‌کاندا بوو. ئەو پیتی وابوو که ئەو کاره له لایهن پارێزه‌ریکی وه‌زاره‌تی داده‌وه به ناوی ئەمار (Amar) به مه‌به‌ستی شوین گرتنه‌وه‌ی ئەنجامدراوه. ئەو کورپه‌ بزێوه به باوکی گوت: (ئەمار تۆی له لیستی ئەو که‌سانه‌دا داناوه که گومانی ئەوه‌یان لیده‌کریت سیسته‌می کۆماریان خۆش ناویت و ئاشکراشه که وایه) ئەلّه‌ت ئەو قسه‌یه راست بوو، به‌لام بۆ پیاویکی وا به‌پێزو کامل که گیانی له مه‌ترسیدایه، بیستنی ئەو قسه‌یه له کورپه‌ تا‌قانه‌که‌ی، خۆش و دلخۆشکه‌ر نییه. ستاندال به شیوه‌یه‌کی قیزه‌وه‌ن باوکی تاوانبار کرد، به‌لام وا پیده‌چوو که هه‌میشه، هه‌ر وه‌ختیک پیوستی به پاره هه‌بوویه، ده‌بتوانی به زمان لوسی و خه‌له‌تان‌دن لیتی ده‌ریبیت. خۆتندنه‌وه‌ی هیندی‌ک کتیبیان لێ قه‌ده‌غه کردبوو، به‌لام هه‌ر هه‌مووی خۆتندنه‌وه. له‌و وه‌خته‌وه که بۆ یه‌که‌مجار کتیب چاپکرا، ئەوه شتیک بوو که له سه‌رانسه‌ری دنیا‌دا بۆ هه‌زاران مندال روویداوه. گه‌زنده‌ی گه‌وره‌ی ستاندال ئەوه‌بوو که بواری ئەوه‌یان پینه‌ده‌دا تا به سه‌ره‌به‌ستی تیکه‌لاوی مندالان ببیت، به‌لام ئەو له ژیاندا به‌و راده‌یه‌ش که بۆ خۆی باسی ده‌کات ته‌نیا نه‌بووه، چونکه دوو خوشکی هه‌بوون و چند کورپه‌گه‌یه‌کیش هاو وانه‌ی بوون و له لای قه‌شه ژزوئیتی ماموستا ده‌یخۆتند. له راستیدا ستاندالیان به‌و جۆزه حاملاند که مندالانی چینی مامناوه‌ندی، له‌و سهرده‌مه‌دا په‌روه‌ده ده‌کران، وه‌کو هه‌موو مندالیک، به‌ندو باری ئاسایی به زو‌لم و سته‌می نار‌ه‌وا له قه‌له‌م ده‌داو کاتیک که ناچار بوو وانه‌کانی فیر ببیت، وه‌ختیک که مۆله‌تی پێ نه‌ده‌دا که خۆی چۆنی گه‌ره‌ک بوو ناوا هه‌لسوکه‌وت بکات. خۆی به مرۆفیک ده‌هاته پێش چاو که ده‌ره‌ق به‌وه‌ی زۆر بی‌هه‌زیانه هه‌لسوکه‌وت کراوه. له‌م رووه‌وه، وه‌کو زۆریه‌ی مندالان نه‌ده‌چوو. زۆریه‌ی مندالان وه‌ختیک گه‌وره‌ده‌بن، ئازارو مه‌ینه‌تییه‌کانیان له بیر ده‌چیته‌وه. ئەو له‌مباره‌یه‌وه مرۆفیک ئاسایی نه‌بوو، چونکه له ته‌مه‌نی په‌نجاو سی

سالیدا، مهینه تی و دلگرایه کانی خوئی ههر له بیر مابوو و له دلئی خویدا پهروه دهی دهکردن. له بهرئه وهی رقی له قه شه ژزوئییتی ماموستای بوو، دژایه تی هممو قه شه به کی دهکردو هممو کاریکی په یوه ست به وه وهی رت ده کرده وه و تا کۆتایی ته منی نهیده توانی قه ناعهت به خوئی بهیته که مرۆقیکی نایینی، رهنکه راستگۆو بی ریا بیت. له بهرئه وهی باوک و پوری له لایه نگرانی سیسته می پاشایه تی بوون، ئه و به شه وق و زه وقه وه بوو به کۆماریخواز، به لّام روژیکیان کاتی عه سر که له وهخته دا ته منی یازده سالان بوو، له مائی خوئی دزیه وه تا بچیتته نیو کۆریکی شوړشگیرییه وه، که میک داچله کا، (پرولیتاریا) ی به پیس و بۆگه ن، توندو زمان پیس بینی. نووسی: (وتهی کورت، ئه وی روژیته ههروه کو ئه مرۆ بووم. من خه لکم خو شده ویت و له سته مکارانیان بیزارم، به لّام بو من ژبان له گه ل خه لکدا عه زاییکی ئه ده بییه ... من، سه لیه قی زۆر خانه دانانم هه بوو و ئیستاش هه ره مه وه هه رچییه کی له دهستم بیت له پینا و ناسو دهیی خه لکدا ده یکه م و دریغی ناکه م، به لّام پیتم وایه که مانگی دوو هه فته مانه وه م له زینداندا، خو شتره له ژبان له گه ل دوکانداره کاندا) وهختیک مرۆف ده بینیت که شیوهی بیرکردنه وهی لاوه زیره ک و شوړشگیره کان، که جار جار له هۆلی پیشوازی دهوله مه نده کان، له دلّیان ده دریت، چه نده وه کو ئه م جو ره تیروانیانه یه، بی ویستی خوئی پیکه نینی دئی. ستاندا ل، بو یه که م جار که چوه پاریس، ته منی شازده سال بوو. باوکی ئه وی به یه کییک له خزمه کانی به ناوی (موسیودارو) ناساند، موسیودارو دوو کوپی هه بوون که هه ردووکیان له وه زاره تی به رگری کاریان ده کرد. پیتری کو ره گه وره، به رپوه به ری ئیداره یه ک بوو و له پاش ماوه یه ک ئاموزای گه نجی کرده یه کییک له چه ند سکر تیره کانی خوئی. ناپلیۆن خه ربکی دووه مین له شکر کیشییه که ی بوو بو سه ر ئیتالیا، براکانی دارو ره گه لی که وتن و دوا ی ماوه یه کی کورت، له شاری میلان ستاندا ل خوئی گه یانندن. له دوا ی ئه وهی که چه ند مانگییک فه رمانبه ری نووسینگه بوو، (پنیردارو) له ئاهه نگیکی رانانی سه ربازانی به سواردا ئه رکیکی پی سپارد، به لّام له بهرئه وهی ستاندا ل چیری له گه شت و سه رانه کانی میلان وه رده گرت. زۆر خوئی پیوه ماندوو نه کرد، تا بچیتته نیو ریزی هیزه که ی خو یه وه نه بوونی داروی له وی قۆزته وه وه سه رله شکر (میشو) ناویکی که ر کرد تا بیکاته به رده ستی خوئی و

وهختیک پیتردارو گه رابه وه، فه رمانی پیندا تا بگه رپته وه نیو ریزی هیزه که ی خو یه وه، به لّام ستاندا ل هه تا کو شه ش مانگان، به بیانوی جیا جیا خوئی له و کاره دزیه وه وه سه رنجام کاتییک پیوه ندی کرده وه به هیزه که ی خو یه وه، ئه وه نده بیزارو بی تا قهت ببوو که نه خوئی کرده پاساو و مۆله تی وه رگرت تا بگه رپته وه ولاته که ی و پاشان واز به یینا. ستاندا ل له هیچ شه ریکدا به شداری نه کرد، به لّام ئه مه نه بووه ریگری که له سالانی دواتردا، لاف و گه زاف لیدا و باسی جه ره زهیی و ئازایه تی خو وه کو جه نگا وه ریک بکات و له سالی (۱۸۰۴) دا که به دوا ی کاردا ده گه را، بو خوئی پشتگیری نامه یه کی نووسی و (سه رله شکر میشو ئیمزای کردبوو) تپیدا باسی ئازایه تی خوئی کردبوو له شه ره کاندا، ئه و شه رانه ی که سه لمیندراوه هه ره نه یده توانی به شدارییان تپیدا بکات. ستاندا ل، به پره پارهییه کی که م، به لّام به ئه ندازه ی پیوست که باوکی بو ی دیاری کردبوو، چوه پاریس تا له وی ژبان به سه ر ببات. ئه و دوو ئامانجی هه بوون. یه که میان ئه وه بوو که بیته گه وره ترین شاعیری دراماتیکی (Dramatigue) سه رده می خوئی و کتیب گه لیکی (فیربونی نمایشنامه نووسی) ده خوینده وه و زۆریه ی روژانیش ده چوه ته ماشاخانه (نمایشگاه) و له ده فته ری بیره وه ره کانی روژانه یدا، سه رنج و تیبینی خوئی له مه ر ئه و نمایشانه ده نووسییه وه که چوو بووه بینینیان که چون ده توانیت ده ستکاریان تپیدا بکات بو ئه وه ی به و شیوه یان لیبکات که لای خوئی په سندبوو. وا ده رده که ویت که بو خوئی خاوه نی بیرو که نه بووه و به دلّیاییشه وه شاعیر نه بوو. ئامانجی دووه میشی ئه وه بوو که بیته ئه وینداریکی مه زن، به لّام بو ئه م کاره یان سروشت زۆر به خراپی ئاماده ی کردبوو! گه نجیکی قه له و و ناشیرن بوو. که ته، به له ک کورت، سه رگه وره، به تۆپه له موویه کی ره شه وه و توژیک قوله بوو، زاری باریک و لوتی ئه ستورو هه لگه راوه بوو، به لّام دوو چاوی مه رپی به تاسه ی هه بوون و ده ست و لاقی بچووک و پیستی له شی وه کو هی ئافره تان نه رم و نۆل و ناسک بوو. خوئی به وه هه لده کیشا که وهختیک شمشیر به دهسته وه ده گرت، دهستی بلۆقان ده که ن. جگه له مانه ش، نه شاره زاو شه رمن بوو. ستاندا ل به هوی مارتیا داروی ئاموزایه وه (برا چو که که ی پیتر) توانی پیی بگاته هۆله کانی پیشوازی له و خانمانه ی که شوړش میرده کانی دهوله مه ند کردبوون، به لّام له نیو خه لکدا به جو ریکی خه ماوی

(به‌سته‌زمان) بوو. ئەو شه‌رمینییه‌ی شتیوازی قسه‌کردنی تیڤکده‌دا. قسه‌و نوکته‌ی خوۆشی به‌ می‌شکیدا ده‌هاتن، به‌لام قه‌ت زاتی ئەوه‌ی نه‌ده‌کرد بیان‌هیتیته‌ سه‌ر زوان. له‌ شتیوازی ناوچه‌ی خوۆی به‌ تورپیی و قینه‌وه‌ ئاگاداربوو. ره‌نگه‌ هه‌ر بو‌پرکردنه‌وه‌ی ئەو که‌موکوپرانه‌ش بووبیت که‌ چوو خولی فیتروونی ئەکته‌ری شانۆ. له‌وئ له‌گه‌ل ئەکته‌ریکی ژندا. به‌ ناوی (میلانی گلیبه) که‌ دوو سه‌ سال له‌ خوۆی به‌ ته‌مه‌نتر بوو ناسیاوه‌تی په‌یداکرد، له‌ دوا‌ی ماوه‌یه‌کی که‌م چاوه‌روانی و راریی، بریاریدا عاشقی بییت. تا راده‌یه‌ک هۆی دوو‌دلیه‌که‌ی ئەوه‌بوو که‌ له‌وه‌ دلنیا نه‌بوو (میلانی)ش وه‌کو خوۆی شکۆمه‌ندی روحی هه‌بیته‌. هه‌روه‌ها تا ئەندازه‌یه‌کیش له‌ به‌رئه‌وه‌ بوو گومانی ده‌کرد که‌ نه‌وه‌ک ماشوقه‌که‌ی تووشی نه‌خۆشیه‌که‌ی سیکسی بووبیت، له‌ دوا‌ی ئەوه‌ی که‌ به‌ ره‌واله‌ت له‌ هه‌ردوو رووه‌وه‌ قه‌ناعه‌تی به‌ خوۆی هیتنا، به‌ دوا‌ی میلانی که‌وت که‌ به‌ مه‌به‌ستی ئەنجامدانی کاریک ده‌چوو شاری مارس و له‌وئ چهند مانگیک له‌ دوکانیکی گه‌وره‌ی که‌لوپه‌لی خوارده‌مه‌نیدا کاری کرد. ستاندا له‌ گه‌یشته‌ ئەو ده‌ره‌نجامه‌ی که‌ میلانی هه‌م له‌ رووی روحیه‌وه‌ هه‌م له‌ رووی فیکریه‌وه‌ ئەو ژنه‌ نییه‌ که‌ ئەو زه‌نی ده‌کردو کاتیک که‌ میلانی له‌ به‌ر بئ‌ پارهی ناچار بوو بگه‌رپته‌وه‌ پاریس، ستاندا له‌ ناسه‌یه‌کی ئاسووده‌ی هه‌لکیشا. لیته‌دا ده‌رفه‌تی ئەوه‌م نییه‌ که‌ باس له‌و رووداوه‌ ئه‌وینداریه‌ جو‌راوجۆرانه‌ بکه‌م که‌ ژبانی ستاندا-یان پرکردبوو و ته‌نیا سه‌بارته‌ به‌ دووسیه‌کیان که‌ تاییه‌قه‌ندیه‌کانی روحی و فیکری و ئەخلاق‌ی وی روون ده‌که‌نه‌وه‌ ده‌دویم و تیشکیان ده‌خه‌مه‌ سه‌ر. ستاندا زۆر خولیا‌ی ئافه‌ت بوو، به‌لام به‌ واتایه‌کی تر، هه‌وه‌سه‌باز نه‌بوو. له‌ راستیدا تا چهند نامه‌یه‌کی زۆر بئ‌ په‌رده‌ی یه‌کیک له‌و ئه‌ویندانه‌ی دوا‌یی وی نه‌دۆزرا‌بووه‌، گومانی ئەوه‌ ده‌کرا که‌ له‌ رووی جنسیه‌وه‌ سارد بووبیت. ئارزه‌وی جنسی وی، (میشکی و ده‌ماغی بوو) و ده‌ست به‌ سه‌رداگرته‌ی ئافه‌ت، له‌ پیتش هه‌موو شتی‌کدا که‌سایه‌تی وی رازی ده‌کرد. به‌ پیچه‌وانه‌ی ئەو حه‌له‌ق مه‌له‌قه‌ی که‌ بو‌ خوۆی نوسیبویه‌تی، هه‌یج به‌لگه‌و نیشانه‌یه‌ک له‌ به‌ر ده‌ستدا نییه‌ که‌ سه‌وداسه‌ری و خۆشویستی تیدا بووبیت و ستاندا له‌ راشکاوی دان پیتدا ده‌نیت که‌ زۆریه‌ی ئه‌وینداریه‌کانی به‌ ناکامی گه‌یشتوون و په‌ی بردن به‌م خاله‌، گرفت نییه‌. مرۆیه‌کی زۆر ترسۆک بوو، کاتیک که‌ له‌ ئیتالیای

به‌سه‌ر ده‌برد، له‌ ئەفسه‌ریکی هاوسه‌نگه‌ری خوۆی پرسی که‌ چ کاریک ده‌کات ته‌نیا بو‌ ئەوه‌ی (سه‌رنجی) ئافه‌رتیک بو‌لای خوۆی راکیشیت و ئەو ئەزمونه‌ی که‌ وه‌ریگرت به‌ جدی یاداشتی کرد. ئەو، ئافه‌رتانی به‌ (به‌رنامه) ئابلقه‌ ده‌دا. ریک وه‌کو چۆن هه‌ولتی ده‌دا نمایشه‌کان (piece) به‌ (به‌رنامه) بنووسیته‌وه‌. کاتیک که‌ ده‌دیت ئافه‌رتان به‌ مرۆیه‌کی گالته‌جاری ده‌زانن، پیتی ناخۆش بوو و ئەگه‌ر په‌یمان به‌ردایه‌ که‌ راستگۆ نییه‌ پیتی سه‌یر بوو. به‌ هه‌موو ئەو زیره‌کیه‌وه‌، ده‌تووت قه‌ت به‌ می‌شکیدا نه‌هاتوه‌ که‌ ئەو زمانه‌ی ژن تیتی ده‌گات، زمانه‌ی دلّه، هه‌روه‌ها نه‌یزانی که‌ زمانه‌ی عه‌قل، ده‌بیته‌ هۆی ساردی ئافه‌رت، وایده‌زانی ده‌توانیت به‌ خه‌له‌تاندن و (فرۆفیتلی جه‌نگی) ئەو کاره‌ به‌ره‌وپیتش بیات که‌ ته‌نیا به‌ (هه‌ست) ده‌توانریت به‌ ئەنجام بگه‌به‌نریت. ستاندا، چهند مانگیک له‌ دوا‌ی ئەوه‌ی که‌ (گلیبه) به‌جیتی هیتشت، گه‌رایه‌وه‌ پاریس و به‌ هۆی ده‌سه‌لاتی (پیتردارو) توانی وه‌کو فه‌رمانبه‌ر له‌ ئیداره‌یه‌کی که‌لوپه‌لی سه‌ربازی کاربکات له‌ (براون شوایک(٢)) و ئەو فه‌ره‌ی له‌ سه‌ری خوۆی ده‌رکرد که‌ بیته‌ درامانوسیتی گه‌وره‌و بریاری‌دا له‌ ده‌زگای ئیداریدا گه‌شه‌ بکات و به‌رزبیته‌وه‌. نیازی وایبو بیته‌ یه‌کیک له‌ بارۆنه‌کانی (٣) (Baron) ئیمپراتۆری و شه‌والیه‌ی (٤) لژیۆن دونوورو سه‌ره‌نجام به‌ مووچه‌یه‌کی زۆره‌وه‌ بیته‌ به‌رپرسی ئیداره‌. له‌گه‌ل ئەوه‌شدا که‌ کۆماریخووزیکی دووجار کولتو بوو و ناپلیۆنی به‌ شایه‌کی داگیرکه‌رو مله‌هور ده‌زانی که‌ نازادی فه‌ره‌نسای له‌ بن پئ‌ ناوه‌، به‌لام نامه‌یه‌کی بو‌ باوکی نووسی و داوا‌ی لیکرد تا شوره‌تیک بو‌ بکرت (de- دو)ی له‌ ناوه‌که‌ی زیاد کردو خوۆی ناو نا (هینری دو بیل)، به‌لام به‌ راستی به‌رتیه‌به‌ریکی لیتوه‌شاه‌وه‌ کارزان بوو له‌ (١٨١٠)دا، که‌ پله‌ی به‌رزبووه‌ دووباره‌ خوۆی له‌ پاریس بینیه‌وه‌، به‌رپرسی ئیداره‌یه‌ک بوو له‌ نیتو ریزه‌ ژوریک‌ ته‌لاری کۆشکی (ئینوالید). گالیسه‌که‌یه‌کی تاک ئەسپ و جووته‌ ئەسپیک‌ کړی و گالیسه‌که‌چی و خزمه‌تکاری راگرتن و کچه‌ جحیلکی گۆرانبیتژیشی هیتنا به‌ کن خوۆی تا له‌گه‌ل ویدا ژبان به‌ سه‌ر بیات، به‌لام به‌مه‌ دلّی دانه‌ده‌که‌وت. هه‌ستی کرد که‌ خولیا‌ی ماشوقه‌یه‌که‌ بو‌ ئەوه‌ی خوۆی بویت و پله‌وپایه‌ی ماشوقه‌که‌ی که‌سایه‌تی وی به‌هیزتر بکات. گه‌یشته‌ ئەو قه‌ناعه‌ته‌ی که‌ (ئه‌لیکساندرین دارو) ئەو که‌لینه‌ی بو‌ پر ده‌کاته‌وه‌. ئەو ژنیک‌ جوان بوو

و هاوسه‌ری پبیردارو بوو که ئیستا بووبوه (کۆنت)، به‌لام چه‌ندین سالی ته‌مه‌نی له می‌رده‌که‌ی که‌متر بوو و چوار مندالی لی هه‌بوو. به‌لگه‌یه‌ک له‌بهر ده‌ستدا نییه‌ ئه‌وه بسه‌لمینی که‌ ستاندال، بیری له‌و هه‌موو له‌ خۆبوردیی و دلسۆزییه‌ی نامۆزاکه‌ی کردبیته‌وه که‌ به‌رامبهر به‌وی نواندوبوی و ئه‌وه‌شی به‌ خه‌یالدا نه‌هاتبوو که‌ گه‌شه‌کردن و به‌رزبوونه‌وی پله‌وپایه‌ی خۆی به‌و قه‌رزاره‌و ژبانی ئیدارشی په‌په‌سته به‌ لوتف و پیاوه‌تی پبیره‌وه، له‌ نه‌زاکه‌ت و سیاسه‌ت به‌ دووره که‌ دل له‌ ژنه‌که‌ی بستینی. به‌لام بۆ وی ئه‌مه‌کداری چاکه‌یه‌کی نااشنا بوو. ستاندال به‌ جبه‌خانه‌و تفاقه‌ی ئه‌وینی خۆبه‌وه، بریاری هتیرشکریدا، به‌لام نه‌یده‌توانی خۆی له‌ چنگ ئه‌و ترس و شه‌رمه‌ ناموباره‌که‌ی قوتار بکات و هتیرشا هه‌ر له‌مپه‌ری ریگای بوو. ئه‌و به‌ نۆزه، چالاک و غه‌مگین، دلگه‌رم و سارد، خوین گه‌رم و لالوت بوو، به‌لام پینه‌ده‌چوو که‌ هیچ یه‌کی‌ک له‌و پلانانه‌ی سه‌ر بگریت و ئاکامی هه‌بیت. هه‌روه‌ها نه‌یده‌زانی داخۆ (کۆنتیس) خۆشی ده‌ویت یان نا. له‌و به‌دگومانیه‌ی که‌: له‌بهر شه‌رمینی (کۆنتیس) پاشه‌مله‌ پنی پینه‌که‌نی، هه‌ستی به‌ که‌می و بووده‌له‌یی خۆی ده‌کرد. سه‌ره‌نجام چووه‌ لای کۆنه‌ هاوڕیبه‌کی خۆی و باسه‌که‌ی له‌لا درکاندو لینی پرسی که‌ چ جوژه (تاکتیکیک) به‌کار بینیت و مه‌سه‌له‌ که‌شیان تاوتوی کرد. ئه‌و هاوڕیبه‌ی پرساری زۆری لیکردن، ستاندال وه‌لامی دایه‌وه‌و دۆسته‌که‌ی وه‌لامه‌کانی نووسینه‌وه. ئه‌و وه‌لامانه‌ی که‌ بۆ پرسبهاره‌کان دراونه‌ته‌وه‌و (ماتیۆ جوژیفسۆن) کورتی کردنه‌وه‌ ئه‌مانه‌ن: (سووده‌کانی نزیکبوونه‌وه‌ له‌ مه‌دام دو (ب) چین؟ مه‌دام دو (ب) ناویک بوو که‌ بۆ کۆنتیسیان دانابوو (ئه‌و) (ستاندال) له‌ حه‌زه‌ زاتیبه‌کانی خۆی په‌یره‌وی ده‌کات، جیاوکی گه‌وره‌ی کۆمه‌لایه‌تی به‌ ده‌ست ده‌هینیت و خۆبندنه‌وه‌و لیکۆلینه‌وه‌کانی خۆی له‌ مه‌ر ئاره‌زوه‌ جنسیه‌یه‌کانی مروّف زیاتر په‌ره‌په‌ده‌دات و شه‌ره‌ف و که‌سایه‌تی خۆی پنی رازی ده‌کات). له‌ په‌راویزی ئه‌و به‌لگه‌نامه‌یه‌دا، ستاندال نوسی‌بووی: (باشترین ریگا: (هتیرش، هتیرش، هتیرش) نامۆژگاریبه‌کی چاک بوو، به‌لام کاتێ تۆ دووچاری نه‌خۆشیه‌کی شه‌رمینی بی چاره‌سه‌ری، به‌کاره‌یتانی ئه‌م شیوازه‌ کاریکی ئاسان نییه‌. چه‌ند حه‌فته‌یه‌ک له‌ دوا ئه‌وه، ستاندال بانگه‌هتشت کرا تا له‌ بیشقیل (Becheville) هاوینه‌هه‌واری بنه‌ماله‌ی (دارو) جیوار بیت. به‌یانی روژی دووهم، له‌ دوا شه‌ویک

په‌ریشانی، بریاریدا قیروسیای لیبکات. باشترین جلی خه‌ت خه‌تی خۆی له‌به‌رکردو کۆنتیس تاریفی له‌ به‌رگه‌که‌ی کرد. به‌ ریکه‌وت دایک و منداله‌کانی کۆنتیس، به‌ مه‌ودای بیست هه‌نگاو له‌ دواپانه‌وه‌ ده‌هاتن، به‌ هه‌موو شوینییدا گه‌ران. ستاندال به‌ شتیوه‌یه‌کی له‌رزۆک به‌لام بریارده‌ر، شوینیکی دیاریکراوی که‌ به‌ خالی ئه‌لیف له‌ شوینی (ب)ی ناو ده‌بن، دیاریکردو (ب) ئه‌و جیبه‌ بوو که‌ له‌و ساته‌وه‌خته‌دا ئه‌وان له‌وی بوون، سویندی خوارد که‌ ئه‌گه‌ر گه‌یشتنه‌ خالی ئه‌لیف و به‌ کۆنتیس نه‌لی، خۆی ده‌کوژیت. قسه‌ی کرد، ده‌ستی کۆنتیسی گرت و هه‌ولیدا ماچی بکات. به‌ کۆنتیس-ی گوت که‌ هه‌ژده‌ مانگه‌ خۆشی ده‌ویت ئه‌وپه‌ری کۆششی خۆی کردووه‌ تا ئه‌وینی خۆی بشاریته‌وه، ته‌نانه‌ت هه‌ولیشی داوه‌ که‌ وا بکات چاوی پنی نه‌که‌ویت، به‌لام نه‌یتوانیوه‌ چیدی به‌رگه‌ی ئه‌و نازارو مه‌ینه‌تیه‌ بگریت. کۆنتیس به‌ نهرم و نیانی وه‌لامی دایه‌وه‌ که‌ ئه‌و جگه‌ له‌ هه‌ستی هاوڕیبه‌تی هیچ هه‌ست و سۆزیکه‌ی تری به‌رامبهر به‌و نییه‌و حه‌ز ناکات که‌ به‌ هیچ جوژیک خیانه‌ت له‌ می‌رده‌که‌ی بکات، پاشان ئه‌وانی دیکه‌شی بانگ کرد تا بیانگه‌نی. ستاندال، له‌و روداوه‌ که‌ به‌ (شه‌ری بیشقیل)ی ناوزه‌د کردووه، تیکشکا بوو، ده‌توانریت مه‌زنده‌ی ئه‌وه‌ بگریت که‌ که‌سایه‌تی وی پتر له‌ دلی روشابوو. له‌ دوا دوو مانگان، کاتیکی که‌ هتیرشا ستاندال له‌ بچ ئومیدی خۆیدا به‌ سه‌ختی ده‌سوتا، مۆله‌تی خواست و چووه‌ میلان، که‌ له‌ یه‌که‌م گه‌شتیدا بۆ ئیتالیا شه‌یدیای ببوو، له‌وی ده‌ سال له‌مه‌وبه‌ر، (جینا پتراکۆ) ناویک که‌ ژنی ناره‌سمی (Maitrassa)ی ئه‌فسه‌ریکی هاوسه‌نگه‌ری بوو و سه‌رنجی راکیشابوو، به‌لام له‌و سه‌رده‌مه‌دا ستاندال ته‌نیا ره‌یس عوره‌فایه‌کی بچ پاره‌پول بوو و جینا خۆی لی به‌ دوور ده‌گرت، به‌ باشی زانی ببوژیته‌وه. باوکی جینا دوکاندار بوو و جیناش به‌ جحیللی می‌ردی به‌ سکریتیریکی ده‌ولت کردبوو. ئیستا ته‌مه‌نی سی و چوار سال بوو و کوریکه‌ی شازده‌ سالانی هه‌بوو. ستاندال که‌ دووباره‌ جینای دیته‌وه، به‌ به‌ژن و بالایه‌کی به‌رزو نه‌شمیلی دیته‌وه. ئه‌و هه‌نوکه‌ش له‌ چاوان و، روخسارو، نیوچاوان و لوتیدا، نیشانه‌ی جوان و شکۆی پتوه‌ دیاریبوو. ده‌لی: (ئه‌وم به‌ هۆشیارترو شکۆدارتر له‌ جاران بینی، به‌لام ئه‌و جوانیه‌ هه‌وسبازیم له‌ودا به‌دی نه‌کرد) بچ گومان جینا زۆر زه‌ره‌ک بوو چونکه‌ به‌و بریاره‌یه‌ی که‌ می‌رده‌که‌ی ده‌یادیه‌، بالاخانه‌یه‌کی له

میلان و خانوئیک له هاوینهههوارو چهندين خزمهتکارو کارهکهرو خانوئیک (loe) له (ئیسکالا) و گالیسکه بهکی ههبوو. ستاندال به تهواوی ئاگاداری ناشیرنی و دزیوی خۆی بوو و بو داپۆشیننی ئه و دزیویهی، به پتویست و زهروری دهزانی که جل و بهرگی جوان و مۆده له بهربکات. ئه و هه میشه قه له و بوو، به لّام له بهرئه وهی ئیستا گوزهرانی باشتر ببوو، ببوه پیاویکی پان و پۆر، گیرفان پرو بۆشناغ و بۆ رازیکردنی خاتونی شکۆدار له وه زیاتر شانسی هه بوو که سه ربازیککی چاره رهش و نه داریتت. بریاری دا له میانهی مانه وهیدا له میلان خۆی پتی بخافلیننی و کاته که ی پتی به سه ره بریت، به لّام جینا، به و راده هه ش که ئه و بییری لیده کرده وه رام نه بوو، پتی رابواردو تا رۆژتیک بهر له بهر تیکه وتنی به ره و رۆما، قایل نه بوو که له بالاخانه که ی خۆیدا پیشوازی لیبکات. کاتی دیدار به یانییه کی زوو بوو. مرۆف واینه ده زانی که له و هخته دا کاتی دهسته ملانینی نیوجی بیت. ئه و رۆژه، ستاندال له دهفته ری بیروه وه به کانی رۆژانهیدا نووسی: (له بیست و یه کی ئه یلوولدا کاتژمیر هه وت و نیوی به یانی، ئه و ئاوانه ی که زۆر له میژ بوو ئاخم بۆ هه لده کیشا پیتی گه یشتم). ههروه ها ئه و دیرۆکه ی له سه ر قایشی پانتۆله که ی نووسی. ئه و هه ر ئه و پانتۆله خه ت خه ته ی پۆشیبوو که له رۆژی ده ربیرینی ئه وینی خۆیدا بۆ (کۆنتس) له به ریدا بوو. له سالی (۱۸۱۲) دا، ستاندال به زحمه ت توانیبوو (کۆنت دارو) قایل بکات که بۆ خزمه تکردن له به ره کانی شه ردا، له و پۆسته ئاسوده به ی که له پاریس هه یبوو بیگوازیته وه بۆ ئیداره ی که لویه لی سه ربازی. له له شکرکیشییه مه ینه تباره که ی ناپلیۆن بۆ سه ر روسیا، ره گه ل ئیمپراتۆر سوپاکه ی که وت و له کاتی پاشه کشه کردندا له مۆسکو سه لماندی که پیاویکی له سه رخۆو بیتاک و دلیره. له سالی (۱۸۱۴) دا، ناپلیۆن وازی له ده سه لات هینا و ژیا نی ئیداری ستاندالیش به سه رچوو. ستاندال بانگه شه ی ئه وه ده کات: که ئه و پۆسته گرنگانه ی بۆی پیشنیار کرابوون، ره تی کردونه ته وه و ریگای جیهیشتنی ولاتی گرتۆته بهر بۆ ئه وه ی چیدی خزمه تی بنه مالّه ی (بۆرۆره کان) نه کات. به لّام راستییه کان پیچه وانه ی ئه وه ده سه لمین. سویندی ئه مه کداری بۆ لویسی شازده به م خواردو کۆششیککی زۆری کرد تا دووباره بگه ریتته وه ریزی خزمه تکردنی مییری، به لّام ئه و هه ولانه ی بی ئاکام بوون و ستاندال گه راپه وه شاری میلان، ئه و ئیستا به شی ئه وه ی پاره مابوو که له

بالاخانه به کی دلگیردا ژیان به سه ر بیات و ئه وه نده ی پتی خۆشبیته بچیتته ئوپیرا، به لّام نه ئه و پله و پایه ی جارانی مابوو نه ئه و پاره و پوله ش. جینا لیتی لوته لا بوو و پتی راگه یاند که میترده که ی به بیستنی هه والی گه رانه وه ی توشی حه سادته ت و غیره بووه و ستایشکه رانی تریشی، به دگومانن. داوای له ستاندال کرد که له بهر خاتری شه رف و ناموسی وی شاری میلان به جی بیتیت. ستاندال نه یده توانی چاوبه سته کی له خۆی بکات که جینا لیتی تۆراوه. به لّام هه لّسوکه وته کانی جینا حه زو ئاره زوو ده کانی وی توندتر کرد. سه ره نجام به خه یالیدا هات که ته نیا یه ک ریگا چاره هه یه بۆ به ده ست هینانه وه ی دلّی جینا. سی هه زار فرانکی په یدا کردو دایه جینا و پیکه وه چونه فینیسیا، دایک و کوره که ی جینا و خاوه ن بانقیکی ته مه ن مامنا ونده ی له م گه شته یاندا ها ورپییه تیان کردن. به مه به سستی په رده پۆشکردنی پیوه ندی نیوانیان، جینا داوای له ستاندال کرد تا بچیتته میوانخانه یه کی تر. کاتی له گه ل جینا نانی ئیواره یان ده خواردو خاوه ن بانقه که ده هاته لایان، ستاندال زۆر قه لّس ده بوو. ئه و پتی و ابوو که خاوه ن بانقه که به هیچ جزئیک بۆی نییه ئه و کاره بکات. لیتره دا به شتیک له بیروه ریبه کانی ستاندال هه لّده برتیریم که ده لّی: (ئه و جینا) و ا پیشان ده دات له پیتاوی مندا فیدا کاریه کی گه وره ی کردوو که له گه لّمدا هاتۆته فینیسیا. من زۆر گه مرّه بووم که ئه و سی هه زار فرانکه ی ده بووایه له م سه فه ره دا خه رجی بکه م، دامه ئه و). پاشان له دوای ده رۆژ: (ئه وم که وته بهر په لان... به لّام ئه و باسی باری مادی ئیمه ی کرد، دوینتی به یانی چاوبه سته کی و فریودان مومکین نه بوو. فروفیل، هه وه سبازی به ته وای له مندا کپ ده کاته وه، به رواله ت هۆبه که ی ئه وه یه که هه موو شله ی عه سه ب راده کیشیتته نیو میشکه وه). شازده ی حوزه بیرانی (۱۸۱۵)، ناپلیۆن له واترلو تیکشکا، له پاییزی هه مان سالدا ستاندال و هاوسه فه ره کانی گه رانه وه شاری میلان. جینا ستاندال-ی ناچار کرد که له گه ره کیکی لاتهریکی شار خانوو بگریته. کاتیک واده ی ژوانی له گه لّ ستاندال دیاری ده کرد، به جل گۆرین و له نیوه ی شه ودا، له کاتیکدا که بۆ شوین برزکردن چهنه جاریک گالیسکه ی گۆرپوو، ده چوووه مالی ماشوقه که ی و پاشان کاره که ریک ده بیرده ژوری. کاره که ره که ی جینا له گه لّ خانمه که یدا هه رای ببوو، یان ستاندال به پاره له خشته ی بردبوو، له پرتیکدا ئه و هه واله داچله کینه ی دا

به ستانداڵ که میبندی خانمەکە، به هیچ جوژیک ئیرەیی نابات و خانمەکە، ئەو خۆشارکییانه تەنیا بۆ ئەو دەکات که ریگا له رووبەر و بوونەوی وی له گەڵ رکابەرەکیدا بگریت، یان وا باشتره بلتین رکابەرەکانی، چونکه ژمارە (رکابەرەکانی) زۆره. پاشان ئەو کارەکرە جینا پیتشیناری کرد هەتا له گەڵیدا بچیت تا ئەو راستییە پێ بسەلمینیت. رۆژی دواتر ئەو کارەکرە ستانداڵ-ی برده ژوریک بچووک که له تەنیش ژووری خوگۆرینی جینابوو و لەوئێ شاردییەوه: (له کونی کلیلەر، که مەودای نیتوانیان تەنیا سێ هەنگاو بوو، ئەو خیانەتە که لێی دەکرا به چاوی خۆی بینی). بیل گوتی: (رەنگه پیتان وابیت که له حەشارگەم دەره پیمه دەری و هەردووکیانم دایه بهر خەنجەرانی؟ قەت شتی نا نهبوو... ئەو ژوورە که به ئەسپایی چووبوو نیتوی، چون هاتبوو ئاواشم به جیهیتشت، تەنیا بیرم له لایەنه گالته جارپیه کە ئەو رووداوه دەکردهوه، پیکه نینم به خۆم دەهات و دەر و نم پربوو له رق و کینه بهرامبەر به خاتون، له گەڵ هەموو ئەوانەشدا دلخۆشبووم بهوێ که سەرله نوێ نازادیی خۆم به دەست هیتاوه تەوه (۵)). له سالی (۱۸۲۱) دا، دەزگای پۆلیسی نەمسا (۶)، داوای له ستانداڵ کرد تا شاری میلان به جێ بیلیت، چونکه پیتوێندی له گەڵ هیندیک که سایه تی نیشتمانپەروری ئیتالیا دا هەبوو. پاشان چوو پاريس و بهشی هەرە زۆری ئەو نۆ سالانە دوايي لهوئێ به سەربردو یهك دوو رووداوی (ئەوینداری) کچ و کالی بۆ هاتنه پیتش. زۆر هاتوچۆی ئەو کۆرۆ کۆبونەوانە دەر کرد که قسهی چاک تییا ندا بایهی هەبوو. ئیتیر (به سته زمان) نەمابوو، ببوو پیاویکی قسه خوش و دەم هەراشیکێ ئەوتۆ که ئەو کاتانە به کەیف بوو، له گەڵ هەشت نۆ ده که سدا قسهی دەر کرد، به لām وهکو هەموو زۆر بلتییه لیها توه کان، پیتی خویشوو تاکه قسه کەر و پریار دەر بیت و هەر که سیک له قسه کانی هەلبه زبایه وه، به ئاشکرا سەرکۆنهی دەر کرد، چونکه تامه زۆری ئەوه بوو که گوێگره کانی تووشی سەر سامی بکات، سه بارهت به قسه پوچ و کوفرامتزه کان، که متر سالی دەر کردهوه. ره خه گره به ديقه ته کان پیتیان وابوو که ئەو گالته و گه پهی وی تەنیا بۆ کات به سه برردن یان بزواندن به رامبهره کەیتی. له دواي ئەوه شوێشی (۱۸۳۰) هاته پیتش، شارلی-ی دهیهم ههلات و لويس فيليپ له سه ر تهخت دانیشته، ههتا ئەو کاتهی

ستانداڵ ئەو سامانە ی که له باوکیه وه بۆی به جیمابوو سەرفی کردبوو و کۆششه ئەده بیه کانیسی، چونکه دیسان چاوی پرپیوو ئەوهی که بیته نووسه ریکێ گه وه، نه پارهیه کی وه دهست ده خست نه ناوبانگیک. ئەو کتیبه ی که له سالی (۱۸۲۲) له ژیر ناونیشانی (وتاریک له باره ی ئه وین) (Essayon love) بلاو کرایه وه، له ماوه ی یازده سالدا تەنیا حه قده دانه ی لیفرۆشرا. هه ولتیکي بیهوده ی دابوو تا کاریکی ده ولته تی په یدا بکات و سه ره نجام به گۆرانی حکومهت، له قۆنسولیه ی فه ره نسا له (ترسین) دامه زرا، به لām ده سه لانداری نه مساوی، به هۆی ههستی لایه نگرانه ی له نازادینخوازی، به وه درگرتنی رازی نه بوون و ستانداڵ گوازیه وه بۆ (سیوتیا و کچیا) که ده که ویتنه ویلایه تی پاپی (۷) (Papal states).

ئه ره که کانی خۆی به ها که زایی ئە نجام ده دان و هه ره که دهر فه تی هه بوایه سه یرانیکی خنجیلانە ی ساز ده دا. ستانداڵ، بینه ریکێ ماندونه ناسی دیمه نه جوانه کانی سه ر و شت یوو. له رۆما چهند ها ورپییه کی په یدا کرد که زۆریان ریز لینه گرت. له (سیوتیا و کچیا) به تهنی بوو و بێ تا قهت بیوو. له تهمه نی په نجا و یه ک سالی دا، داوای له کچه جیحلیک کرد تا شووی پێ بکات، ئەو جل شووری خویشوو و باوکیشی یه کیک بوو له خزمه تگوزاره کانی قۆنسولیه ی فه ره نسا.

داواکاریه که ی ره تکرایه وه و ئەویش پیتی شکا. له سالی (۱۸۳۶) دا وه زیری قایل کرد تا کاریکی سووکی بدات تا دهر فه تی ئەوه ی هه بیت ئەو سێ سالانه له پاريس به سه ر بیات و له و ماوه یه دا، که سیکێ دی جیگای گرتوه وه. له و سه ره ده مه دا ستانداڵ پیاویکی زۆر قه لئه و بوو و ده موچاویکی زۆر سووری هه بوو. موی لاچاوه کانی (Whiskers) درێژ و ره نگراو بوون و بۆ ئەوه ی سه ره روتا وه که ی دا پۆشیت، شه پقه یه کی پانی ره نگ ئه رخه وانێ ئامال قاوه یی له سه ری دهنه. له دوا دواییه کانی مۆده (Mode) وه کو پیاویکی جیحیل جل و به رگی له بهر دەر کرد و ئە گه ره که سیکیش ره خنه ی له دابره کی چاکه ته که ی یان مۆده ی (مۆدیل) ی پانتۆله که ی بگر تابه و قسه یه کی بێ ئە ده بانه ی بکر دایه دلگران ده بوو. وه کو جار ان ئافه رته ی خویش ده ویست، به لām که متر سه ره که وتوو ده بوو. دیسانه وه ها مو شوی بۆ ئاهه نگه کانی ده ست پیکر ده وه و قسه ی دەر کردن. سه ره نجام ناچار گه رایه وه بۆ

(سیوتیاوکچیا) و دواى دوو سالان له وى تووشى دلکهچى (سهکته) بوو. له پاش چاکبونه و دواى مؤله تی کرد تا بچیتته (جنیف) و خوئی نیشانی دوکتوریکى به نایانگ بدات. له وپوه چۆوه بو پاريس و ژيانى جارانی سهر له نوئ دهنسپیکردوه. له یه کیک له رۆژکانى مانگى نادارى سالى (۱۸۴۲)، چوه سهرخوانى نیوه رۆی وه زاره تی دهره وه و له عه سرى هه مان رۆژدا کاتیک که له یه کیک له شه قامه کان پیاسه ی ده کرد، دلکه کپیبه کی تری کرد. برديانه وه ماله که ی خوئی و بو رۆژی دواتر مرد.

به سهرنجدان به و راستیه روون و بى پردانه ی باسمرکن، یه که م شت که به میشکی مرۆژدا دیت نه وه به که ستاندال، به هوی شورشه کانی ژيانیه وه، کومه لیک نه زمونى جوراجوری وهرگرت که که متر رومانوسیک ده توانی شانازيان پیوه بکات. نه وه له سهرده مى گۆرانگاریبه کی گه ورده ا، چ بیه ویت یان نه یه ویت، له گه ل مرۆژی جوراجور له چینی جیاجیادا ناسیاوه تی په یدا کرد و به و جوره له سروشتی تایبه تی مرۆقه کاند، هه تا نه و جیبه ی که سروشتی تایبه تی خوئی ریگای پیده ده، زانیاری هه مه چه شنی به ده ست هینا، چونکه: وردبینترین و تیزبینترین لیکۆله ره وه، که توئیزینه وه له سه رها و نه وعه کانی خوئی نه نجام ده دات، ده توانیت نه وان ته نیا به هوی که سایه تی خۆبه وه بناسیت.

ستاندال، که موکوری زور تیدابوو، به لام خه سله تی باشیشی زور بوون: هه ستیار، هه ستیاری، شهرمن، به شه رەف، به توانا، کاتی ئیشکردن سه رقال، دلپرو زور دا هیتنه ر بوو. هاوړتیه کی باش بوو، به لام که موکوریبه کانی رۆحی و فیکری و نه خلایقی وی گه وره بوون. ده مارگیریبه کانی پوچ و نامانجه کانی بى بایه بوون. پشت به ستوو نه بوو (هه رپوه ش زوو له خسته ده برا) ناتارام، که لله ره ق، گوینه ده ره به په یامی ویزدان، گه مژانه خۆه لکیش، لاف و گه زاف لیدەر، هه وه سباز، بینه زا که ت و شه هوه ت په رستیکى خورین بوو، به لام نه گه ر ئیمه له و که موکوریانه ی ناگادارین، له به ر نه وه یه که بو خوئی پیتی گوتووبن. ستاندال، نووسه ریکى پیشه یی نه بوو، به حاله حالیش نه دیب بوو، به لام لیک لیک شتی ده نووسی و ده توانین بلتین که زۆریه ی له سه ر خوئی ده نووسی. سالانیک، بیره وه ریبه کانی رۆژانه ی خوئی ده نووسییه وه، که زۆریه یان به ده ستی ئیمه گه یشتون، و پیده چى که هوی نووسیینه و یان نه وه بووه تا کو بلاو بکریته وه. له ته مه نی په نجا و دوو

سالیدا، ژياننامه ی خوئی له (۵۰۰ لاپه ره دا) تا حه قده سالى نووسییه وه و هه ر چه نده به هوی مردنیه وه پیترانه گه یی نه و کتیبه پاکنوس بکات که له پاشی به جیما بوو، به لام بۆیه نووسیپوی هه تا خه لک بیخوئینیتته وه. له و کتیبه دا، هه ندیک جار پتر له وه ی که هه بوو خوئی دهرخستوه و نه و کاره ی که هه ر نه یکردون بانگه شه ده کات که کردوونی، به لام به شپوه یه کی گشتی له گوته کانیدا راستگو یه. له باسکردنی خوئی قیر نییه، پیشم وایه که ژماره یه کی که م بتوانن نه و جوره کتیبه نه بخوئیننه وه و (خوئینده وه یان کاریکى ناسان نییه، چونکه به راده یه کی زور خه ماوی و بیزارکه ر و دووبارهن) له خو بان نه پرسن که نه گه ر نه وه نده بى نه قل بوون که ناوا به راشکاوی و بى پیچ و په نا باسی خو یانیان کردوه، خو یان هه لکیشایه سه دقات باشتر نه بوو؟ که ستاندال مرد، ته نیا دوو رۆژنامه ی پاريس زه حمه تیان وه به ر خو دا و هه والی مردنه که یان بلاو کرده وه. و مه زنده ده کرا که ستاندال به ته وای فه رامۆش بکریت. له راستیشدا نه گه ر هه ول و ته قه لای دوو کۆنه هاوړتی خوئی نه بووایه، نه گه ری نه وه هه بوو که به یه کجاره کی له بیر بکریت. نه و هاوړتیانه ی توانیان ده زگایه کی چاپه مه نی بر واپیکرا و ناچار بکه ن که به ره مه سه ره کیبه کانی بلاو بکاته وه. سه ره رای نه وه ی که ره خه گری به توانا سانت بوئ (۸) (Charlrs Augustin Sainte - Beuve) دوو وتاری له سه ر نه و به ره مه مانه نووسین، به لام خه لک لای به لادا نه کردنه وه و هه تا وه چه ی نوئ پینه گه یی، کتیبه کانی ستاندال خوئینه ریان زور نه بوو. نه و بو خوئی قه ت سه باره ت به مانه وه ی به ره مه کانی دوو دل نه بوو، به لام به وه قایل بوو که هه تا سالى (۱۸۸۰) و ته نانه ت (۱۹۰۰) یش چاوه روان بیت هه تا نه و ریزه ی که شیوا ی بوو لپی بگیرین. زۆریه ی نووسه ران، له به ر نه وه ی هاو چه ر خه کانیان گوئیان ناده نی، به وه دلی خو یان خو ش کردوه، که وه چه ی تاینده بایه خیان پیده دات و ریزیان لیده نین. وه چه ی داها توو به ده گمه ن نه و کاره ده کات، چونکه سه ری قاله و دهر به ستی نه و شتانه نییه و هه ر وه ختیک حه زی چوه سه ر نه ده بیاتی رابردوو، هه ر چیه کی ئاره زووی لیتیت، له و نووسیانه ی که له سه رده مى خویدا (سه رکه و تنیان به ده ست هینا وه) هه لیان ده بژیری و ده یان خوئینیتته وه، ته نیا یه ک شانسه هیه، که نووسه ریکى مردوو، له و نه ناسراوییه ده روون سوئینه قورتاری ببیت که له ماوه ی ژیانیدا دوو چاری بووه.

سه بارهت به ستانداال مامۆستایهک (که له روویه کهوه، بۆ خۆی نه ناسراوه) له میانهای وانه وتنهوهی له زانستگه یه کدا به شهوق و زهوقه وه وهسفی به رهه مه کانی وی کردو به ریکهوت له نیو قوتابیه کانیدا، چهند لایکی هوشیار و تیگه یشتوو یان تیدابوو، که له پاشان بۆ خۆیان ناوبانگیان پهیدا کرد، ئەو لاوانه به رهه مه کانی ستانداال-یان خوتنده وه. له بهر ئەوهی بابه تی وایان تیدابوو که له گه ل ئەو شتانهی دهو روبه ری ئەواندا ده گونجا، بوونه ستایشکهری ده مارگیری نووسینه کانی وی. به توانترینی ئەو لاوانه، ئیپۆلیت تاین (۹).

(Hippolyte Taina) بوو و چهند سالیک له دواى ئەوهی که بوو به ئەدیبیکى بالا دست، و تاریکی وروژینه ری نووسی و تیبیدا ستانداال-ی به گه و ره ترین دهروناسی هه موو سه رده م و سه ده کان ناوزه د کرد. ئیتر له و سه رده مه وه بابه ت گه لیکى زۆر سه باره ت به ستانداال نووسراوان و ئیستا زۆریه یان بروایان وایه که ئەو، یه کیکه له و سێ رۆماننوسه گه و رانه ی که له سه ده ی نۆزده یه مدا فه رنه سا وه به ری هیتاوان. ناوبانگی ستانداال به نده به به شیک له (وتاریک له باره ی ئەوین) و دوو رۆمانی دیکه ی. له و دوو رۆمانانه ش ره نگه (ئه شکه وتی پاره ما) یان دیری پاره ما دلگیرتر بیت و دوو پالنه وانی هه ن که زۆر سه رنج راکیشن. له و کتیه دا ئەو وهسفه ی که له (شه ری واترلو) کراوه، به راستی ناوبانگی ده رکردوه. به لām رۆمانی (سوورو ره ش) دلفرینتر، داهینه رانه تر، گرنگتر و پر مانا تره. هه ر له بهر ئەوه شه که (زۆلا (۱۰)) ستانداال-ی به باوکی قوتابخانه ی ناتورالیستی (Naturaliste) ناوزه د کردوه و (بوریت (۱۱) - Paul Bourget) و ئاندری ژیه (به هه له) بانگه شه یان کردوه که ئەو داهینه ری رۆمانی دهروناسییه. (سوورو ره ش) به راستی کتیبیکى سه رسوور هیتاوه. ستانداال زیاتر هه زى به خۆی ده کرد تا خه لکانی ترو به رده وام، پالنه وانی رۆمانه کانی خۆی بوو. جوولیان (Julien) له (سوورو ره ش) دا نمونه ی پیاویکه که ستانداال رازیبوو بۆ خۆی وه کو وی لیبتیت.

ستانداال، جوولیانى له پيش چاوى ژنان کرده پیاوکی سه رنج راکیش و له به ده ست هیتانی ئەوینی دل سۆزانه یاندا سه ری خست. ئەوی به و شکل و شیوه یه خولقاند، که رازیبوو بۆ خۆی هه رچی هه یه تی بیدات، به لām وه کو وی لیبتیت و قه تیش وای لینه هات.

جولیانى ناچار کرد که ریک هه مان ئەو شیوازانه به کار بیات که بۆ خۆی گرتیبوویه به رو ده ره نجامه که ی هه میشه ناکامی بوو، تا له لای ئافره تان به ئامانجی خۆی بگات. ئەوی کرده قسه زانیکی بهرز، به لām زۆر ئاقلانه، قه ت نمونه یه کی له ره وانبیتى وی به ده سته وه نه دا، به لکو ته نیا پشتگیری و باوه ربوونی خۆی بۆ ده ربهری. زهین روونی خۆی، جه ره زه یی خۆی، شه رمینی خۆی، گرتی بووده له بی خۆی، شوین په رستی خۆی و هه ستیاری و حیسابگه ری خۆی، به دگومانی و لووت به زری و دل ناسکیی خۆی و بی مه رامی و بی ئەمه کی خۆی دایه جوولیان. پیم وایه هه یچ نووسه ریک، به تیه اویشتنی (خه سلته ده روونیه کانی خۆی) له نیو په یکه ری پالنه وانیکى چیرۆکدا، له هه یچ که سپیک وینه یه کی ئاوا بۆگه ن، مایه پوچ، هینده که م، ئەوه نده بیزار که ر بکیشیت. سه یه که ستانداال، جگه له وهسفی (واترلو) که تیبیدا به شدار نه بوو، له و ئەزمونانه ی که له سه رده می خزمه تکردنیدا بۆ ناپلیون وه ریگرتیبوون، له و رۆمانه ییدا به هه یچ شیوه یه ک که لکی وه رنه گرتوه. پیاو وای بۆ ده چوو ئەو رووداوه گه و رانه ی که هه ر نه بی ستانداال بۆ خۆی بیه ریان بوو، بابه تیکى تیدا ده وروژین تا به مه یل و ئاره زوو بیانخاته ژیر لیکۆلینه وه. خوتنه ر له بیریه تی کاتیک که ستانداال، ده یوبست نمایشنامه بنوسیت، له و نمایشنامه ی که ده چوو زه یینیان به دواى (ناوه رۆک) دا ده گه را. وا پینده چیت که ستانداال قه ت ئاماده یی تیدا نه بوو بیت که به بیرۆکه ی خۆی، چیرۆک داپرێژیت و ناوه رۆکی سه ره کی (سوورو ره ش) له هه والی دادگایی کردنیک که ئەو رۆژانه هه راو هۆریای نابۆوه و رۆژنامه کانیش بلاویان کرده وه، سه رچاوه ی گرتوه. له و پینشه کیانه دا که له سه ر ئەم رۆمانانه م نوسیوون (۱۲)، هه ولّم داوه که (ناوه رۆکی سه ره کی) ی چیرۆکه که ئاشکرا نه که م، به لām ئەگه ر به ویت سه باره ت به م کتیه بدویم، ناچارم هه ر نه بی به کورتی ئاماژه ی پین بده م. ئەمه رووداویکه که ستانداال سوودی لیه و رگرتوه: قوتابییه کی گه نج (Semi-narist) (۱۳) به ناوی (ئانتوان بیتره)، له مالى پیاویک به ناوی میشۆ که له و کاته دا له خانووی دوکوردون ناویک دابوو و مامۆستای لاوه کی مالى بوو. ئانتوان هه ولیدا ژنی یه که م و کچی دووه م ته فره بدات، یان دای. ده ریان کرد. پاشان په له کوتی ده کات تا خوتندى قه شه یی دیرژه پیتبیدات، به لām چونکه ناوی زرابوو، هه یچ قوتابخانه یه کی قه شه یی

وهرینه‌گرت. له‌کن خۆی وای لیکداپه‌وه که بنه‌ماله‌ی (میشۆ) ده‌ستیان له‌و کاره‌دا هه‌به‌و بۆ‌ئه‌وه‌ی تۆله‌یان لیبکاته‌وه، خاتوو میشۆ که له‌که‌نیسه‌دابوو، ته‌قه‌ی لیکردو پاشان ته‌قه‌ی له‌خۆشی کرد. برینه‌که‌ی کاری نه‌بوو و دادگایی کرا. ئانتوان هه‌ولیدا به‌دناوکردنی ئه‌و ژنه‌داماوه‌خۆی رزگار بکات، به‌لام سزای مه‌رگی به‌سه‌ردا درا. ئه‌م چیرۆکه‌دزیوو چه‌په‌له، سه‌رنجی ستانداڵ-ی راکیشا، ئه‌و کاره‌که‌ی (بیرته‌ی) به‌تاوانیکی جوان و کاردانه‌وه‌ی خویه‌کی به‌توانا و سته‌مکار له‌دژی سیسته‌می کۆمه‌لایه‌تی له‌قه‌له‌مدا. هه‌ولیدا په‌له‌یه‌کی به‌رزتر بداته‌وه‌و حیقاییه‌ته، به‌و شیوه‌یه‌ی که ئه‌و که‌سانه‌ی له‌ده‌ستی ناپاکی و خراپه‌کاری (جولیان) نازاریان چه‌شتبوو، بیانخاته‌په‌له‌یه‌کی به‌رزتری کۆمه‌لایه‌تی و هۆشی زیاترو هه‌یزی فکری و رۆحی ئه‌خلاقى زیاترو نازایه‌تی زیاتر- پتر له‌وه‌ی که (بیرته‌ی) نه‌گه‌ت هه‌یبوو، به‌پاله‌وانه‌که‌ی خۆیه‌وه‌ بنووسین، به‌لام چیرۆکه‌که‌هه‌ر ئاوا چه‌په‌ل و، جولیانیش مایه‌پوچ ده‌رچوو، سه‌ره‌رای ئه‌وه‌ش، جولیان بێ ئه‌ندازه‌زیندوو و رۆمانه‌که‌ش به‌جۆریکی وروژینه‌ر دلگیره. جولیان ئه‌و کوره‌میرمنداڵه‌ی که له‌چینی کریکاره‌و ئیره‌ی به‌و که‌سانه‌ده‌بات که له‌چینی به‌رزتردا له‌دایکبوون و به‌تووندى لیبیان بیتزاره، نوینه‌ری کۆمه‌لایه‌که‌که‌له‌هه‌موو نه‌وه‌یه‌که‌دا په‌یدا ده‌بن. کاتیک بۆ‌یه‌که‌مجار، هاکه‌زایبانه‌له‌جولیان ورد ده‌بینه‌وه، ستانداڵ به‌م شیوه‌یه‌ وه‌سفی ده‌کات: (گه‌نجیکی بالاکورت، هه‌ژده‌نۆزده‌ساله‌و به‌ره‌والت لاوازبوو و هه‌له‌کانی ده‌موچاوی نارپکه، به‌لام لیبواولیبو له‌ناسکی و لوته‌هه‌لگه‌راوه‌که‌ی وه‌کو ده‌نوکی هه‌لۆیه. چاوه‌ره‌شه‌گه‌وره‌کانی که له‌کاتی تیراماندا، نیشانه‌ی گه‌رمی و بیری قوول بوون، له‌وکاتانه‌دا وه‌کو چاوی گیانه‌به‌ریکی دزیو، پرپوون له‌ئه‌ستوورترین رق و کینه، قژیکی به‌روویی نارپک که زۆر داکه‌وتبوون، نیوچاوانیکی ته‌سک و باریکی پیده‌به‌خشی و له‌کاتی تووره‌بووندا دیمه‌نیکی شه‌ره‌نگیزی ده‌ایه‌ روخساری،... به‌ژن و بالای باریک و جوانی... ئه‌وه‌ی ده‌رده‌خست که گورج و گۆلی ئه‌و له‌شه، له‌هه‌یزوتوانای زیاتره‌(۱۴).

دیمه‌نیکی سه‌رنج راکیش نیسه، به‌لام باشه، چونکه‌یه‌کسه‌ر خۆینه‌ر بۆ‌لایه‌نگری جولیان ئاماده‌ناکات، پاله‌وانی سه‌ره‌کی رۆمان دیاره‌که‌خاوه‌نی هه‌ستی لایه‌نگرانه‌ی خۆینه‌ره‌و ستانداڵ-یش که مرۆیه‌کی مایه‌پوچ و به‌دکاری کردۆته‌پاله‌وانی رۆمانه‌که‌ی

خۆی، ده‌بوايه‌ ئاگای له‌وه‌بیت که هه‌ر له‌ده‌سپێکه‌وه، زیاد له‌پنوبست خۆینه‌ر نه‌کاته‌هاوسۆزی پاله‌وانی رۆمانه‌که‌ی. له‌لایه‌کی تره‌وه، ناچاربوو خۆینه‌ر بکاته‌لایه‌نگری، نه‌یده‌توانی که زۆر به‌دزیوی نیشان بدات. هه‌ربۆیه‌ش، به‌و وه‌سفه‌تیروته‌سه‌له‌ی چاوه‌جوانه‌کانی و به‌ژن و بالای و ده‌سته‌نهرم و نۆله‌کانی، وه‌سفی به‌رایبه‌هه‌موار ده‌کات. ناوه‌ناوه‌به‌شیوه‌یه‌کی ره‌ها به‌جوانی تاریفی ده‌کات، به‌لام هه‌رجاره‌ناجارپک، له‌بیری ناچیتته‌وه‌که‌سه‌رنجستان بۆ‌ئه‌وه‌هه‌سته‌ناره‌حه‌ته‌شاراوه‌یه‌راکیشیت. جولیان ئه‌و هه‌سته‌ی بۆ‌ئه‌وه‌که‌سانه‌دووورژاند که پتیبان قه‌لس بوو، هه‌روه‌ها ئه‌و به‌دگومانیه‌ش که هه‌موو به‌و چاوه‌وه‌سه‌یری ده‌که‌ن نیشانتان ده‌دات. بێجگه‌له‌و که‌سانه‌ی که به‌لگه‌ی زۆریان به‌ده‌سته‌وه‌یه‌تا له‌به‌رامبه‌ریدا وربای خۆیان بن. مه‌دام دورنال، دایکی ئه‌و مندالانه‌ی که جولیان ئه‌رکی حاملاندنیانی له‌ئه‌ستۆدایه، وینه‌ی جوانی پاله‌وانیکه‌که‌کیشانی روخساری وی کاریکی گرانه. ئه‌و هاوسه‌ریکی باش، دایکیکی باش، ژنیکی باش، خۆش روخسار، تووندوتیژو دلسۆزه. باسی ئه‌وینی رۆژ به‌رۆژ له‌زیادبوونی بۆ‌جولیان، تیکه‌ل به‌ترس و دوودلی، که مه‌بادا ئه‌و ئه‌وین بیتیته‌ئاره‌زوویه‌کی جنسی کلپه‌سه‌ندوو، لیزانانه‌یه، ئه‌و نه‌شمیلانه‌ترین ئه‌فراندنه‌کانی رۆمانه، ماتلید دولاملی نه‌جیب زاده‌و خانه‌دانیش سه‌رسووره‌ینه‌ره. ستانداڵ، قه‌ت خۆماليانه‌له‌کۆپو ئاهه‌نگه‌کانی ئه‌شرف و خانه‌دانه‌کاندا ده‌رنه‌که‌وتبوو و نه‌یده‌زانی خه‌لکی په‌روه‌رده‌کراو چۆن چۆنی هه‌لسوکه‌وت ده‌که‌ن. ئه‌مه‌زه‌نی مرۆقیکی تازه‌ده‌وله‌مه‌ند بووه‌که‌نه‌جیب زاده‌و خانه‌دانه‌کان به‌رده‌وام له‌بیری نه‌جیب بوونی بنه‌ماله‌که‌یاندا، ئه‌و پیتی وابوو روکراوه‌بی مادمازیل دولامل، روکراوه‌بیه‌کی ئه‌شرفیانه‌یه، له‌کاتیکدا که ته‌نیا شتیکی ئاسایی بوو، کرده‌وه‌کانی مادمازیل زنجیره‌یه‌که‌چاوه‌سته‌کۆ بوون. ستانداڵ، له‌و شتوازه‌نوسینه‌به‌باق و بریقه‌ی که (شاتۆ بریان) (۱۵) کردبوویه‌مۆده‌و سه‌دنوسه‌ری بچوکتتر، به‌شوق و زه‌وقه‌وه‌لاسییان ده‌کرده‌وه، بیتزاربوو. ئه‌و ئامانجی ئه‌وه‌بوو که ئه‌وه‌ی دهبه‌ویت ده‌ری بپریت، به‌هه‌مان ساده‌یی و پاراویه‌بیت که ده‌توانیت بیخاته‌سه‌ر کاغه‌ز: به‌بێ وشه‌ی بریقه‌دارو پوچ، به‌بێ رازاندنه‌وه‌ی داھینه‌رانه‌و سه‌رزاره‌کیانه. ده‌یگوت (ره‌نگه‌زۆریش راستی نه‌کردبیت) به‌رله‌وه‌ی ده‌ست بداته‌نوسین، لاپه‌ره‌یه‌کی له‌(کۆمه‌له‌ی یاسای

شارستانی) خوتندۆتوه هه تا زمانى له لىلى و ئالۆزى پاك بکاتهوه (۱۶). ستاندال، لهو تارىف و وهسفانهى ديمه نه كان و رازاندنه وه سه رزاره کييه كان که له سه رده مى وى دا باوبوو خۆى به دوور ده گرت. ئەو سه بکه ساده و سارد و روونه و (خۆ به دوور گرتنه) که هه لى بشارد ترسى پر له بى زارى هه لى قولاو له چى رۆکه که يدا، به شى وه يه کى سه رسو و هه يتر زياد ده کات و په ره به دل فرى نيه ئەفسونا ويه که ي ده دات. پى م و ا نيه که ئەو به شانەى باس له ژيانى جووليان له مالى رينال و قوتابخانهى قه شه يى ده کهن، بتوانرئيت له وه جوانتر بنوسرئيت، به لām کاتىک ديمه نه كان ده چنه پاريس و له خانوه گه و ره و رازاوه که ي مارکى دولامل-دا ئەو ديمه نانه ده گۆرئين، من به ش به حالى خۆم، ناتوانم پروا به و خاله باسکراوانه بکهم. نووسەر، له منى خوتنەر داوا ده کات تا ئەو خاله چاوه پروان نه کراوانه پتر له وهى تواناى قبول کړدنيانم هه يه، قه ناعه تم پىيان هه بئيت و دلئى خۆم به و رووداوانه بيه ستمه وه که نابه جئ و خه ماوين. ستاندال، توانيو به تى به شى وهى ربا لى سستى شت بنوسئيت، به لām هه يچ که سىک، هه رچه نده زۆرئيش هه و ل بدات، ئەو توانا به ي نيه که نه که و ئتته ژئير کارى گه رى ژئنگه ر ده و ربه رى رۆحى سه رده مى خۆيه وه. رۆمانتئيسئيزم باوبوو. ستاندال، له گه ل ئەوه شدا که رئزى ئەقل و فه ره هه گى جوانى سه دهى هه ژدهى ده گرت و بايه خى بۆ دادنا، به لām رۆمانسئيه ت به سه ختى کارى تئى کړدبوو. ئەو شه يدای پياوه بئ به زه بيه كانى رئيسانسئى ئىتاليا بوو، ئەو که سانهى که نه و روژانئى و ئژدان نارچه تى ده کړدن و نه هه ست کړدئيش به په شئيمانى و بۆ قبايل کړدنى خۆبان و دامرکاندنه وهى ئاره زوو حه زه کانئيان و تۆله سه ندنه وه به مه به سستى پاراستنى رئزى خۆبان، له هه يچ تا وانئىک سلىيان نه ده کړده وه. ئەو له به رئه وهى ئىرا دهى ئەو که سانه، نه ربتى کۆمه لگايان به که م ده گرت، ستائيشى ئازادى رۆحئيانى ده کړد. هه ر له به رئه و حه زه رۆمانسئيانه يه که به شى کۆتايى (سوورو ره ش) قه ناعه ت به خوتنەر نه ئئيت. کاتئىک جووليان به ربا بازى و سئياسه ت و خۆ به دوور گرتن، خه رى که به هه موو ئا واته كانى خۆى بگات، ستاندال کارئىک ده کات که من جگه له هه ل به يه کى گه و ره به هه يچى ترى نازانم. به ئئيمه يان گوتوه که جووليان هۆشيارو له راده به دهر کارزانه، له گه ل ئەوه شدا جووليان بۆ ئەوهى خۆى به کورئىکى باش و ره وشت به رز نئيشان خه زورى داها تووى بدات، داواى

ئیده کات که نامه بهک بۆ مه دام رینال- ئەو ژنه داوین پاکه ی که جوولیان له خشته ی بردبوو- بنووسیت تا ئەو شایه دی له سه ر ره وشت پاکى بدات. ئایا بیری له وه نه ده کړده وه که ئەو ژنه، به هۆى ئەو نوشستئیه ی که جوولیان به سه رى هئتابوو، ده بئ رقى لئبئيت و لئى بئزاربئيت. که واته ئە گه رى ئەوه هه يه که بيه وئت تۆله ی خۆى لئى بکاته وه یان هه نو که ش جووليانى خۆش ده وئت، خۆ ئە گه ر واشبئيت ئایا مومکئین نيه که پئشوازى له و هه واله نه کات که جووليان به ته ما به ژئئىکى تر ماره بکات؟ ئئيمه مه دام رینال به ژئئىکى خاوه ن و ئژدان ده ناسئین. ره نگه ئە وهى به خه يالدا ها تبايه که په رده لادان له سه ر بئ ره وشتى جووليان ئەرکى سه رشائيه تى. هه ر واشى کړد. نامه بهک ده نووسئيت و به راشکاوى و بئ پئچ و په نا، باسى ده کات. جووليان له برى ئە وهى نا وه رۆکى نامه که به درۆ بخته وه و به هه لى قولاو له هه سستئىکى پر له کئنه ی ژئئىکى ناره سمى (Maitresse) تئيه لدرأوى له قه لām بدات، ده مانچه كان هه لده گرت و به غاردان ده چئته ئەو شوئنه ی مه دام رینالى لئ ده ژئاو ته قه ی لئده کات. هه يچ روونکړدنه وه بهک نه کراوه که ئایا جووليان به هۆى پالنه رئىکى کاتى ئەو کاره ده کات یان نا. ده شانئین که ستاندال زۆر ستائيشى ئەو کارانه ی ده کړد، که له پالنه رئىکى کاتى و ورووژانئى هه سته تونده کانه وه سه رچاوه يان ده گرت. زۆر باشه، به لām له ده سپئىکى رۆمانه که دا به ئئيمه يان و ا نئشان داوه که تواناى جووليان، رئىک له خۆ به دوور گرتنى (پشو درئئى) له راده به دهرى ئەودا خۆى حه شار دا بوو و هه سته توندو سه رکئشه كان: غه رت، رق، لووت به رزى، خۆبئنى، قه ت به سه ريدا زال نه ده بوون و هه وه سبازى وى يانى به هئزتربئنى هه موو ئەو هه سته توندانه، ئەوه ندەى که له پئنا وهى خۆبئنى دا به کار ده هات، حه زئىکى جئگه ر و چه سپا و نه بوو. له کاتئىکدا که سه به رت به خودى ستاندال و ابوو، رئىک له خالى پئىکه وه گرتدانه وهى کتئبه که دا جووليان ئەو کاره ی که له رۆمانئىکدا کوشنده يه، ئە نجام ده دات: له قالئى (په يکه ر) تابه تمه ندئيه رۆحى و فئىکرى و ئە خلا قئيه كانى خۆى، دئته دهرئى و له دهر وه يدا کار ده کات، ستاندال، رئىک جئ پئى چى رۆکى ئان تان بئرتە ی هه لگرتبوو و بئشک نئبازى و ابوو تا کۆتايى به دوا به وه بئت، به لām واپئیده چئت هه سستى به وه نه کړد بئت که به که م، ئەو جووليانى به پئا وئىک خولقان دبوو که له گه ل (باچ سمنل گر) دا که نموونه ی وى بوو،

جیاوازی زۆری هه‌بوو. دووهم (بیرته)، قه‌ناعه‌تی وابوو که (مه‌دام میشۆ) نه‌یه‌شتوووه ژیا‌نی‌یک بۆ خۆی پیکه‌وه‌نی و نان و ئاو‌پیک په‌یدا بکات. بیرته دل ره‌نجاو بوو. جوولیان وانه‌بوو. ئە‌گه‌ر مه‌دام دوو رینال ئاواته‌کانی جوولییانی به‌بادا، ته‌نیا خه‌تای گه‌مه‌یه‌یه‌کانی خۆی بوو و ئە‌و زۆر له‌وه به‌دوو‌بوو که گه‌مه‌یه‌یه‌ت. جگه له‌وه‌ش، جوولیان کارتی (Atont) وای به‌ده‌سته‌وه بوون که ده‌یتوانی به‌هۆیانه‌وه ده‌ره‌نجامی له‌ری لادان و هه‌له‌ بی پاساوه‌کانی خۆی پوچه‌ل بکاته‌وه. راستی ئە‌وه‌یه که توانای دۆزینه‌وه و داهیتان له‌ستان‌دال-دا که‌م بوو و هه‌ر له‌به‌رئه‌وه‌ش بوو نه‌یتوانی که‌ره‌سه‌یه‌ک بدۆزیته‌وه تا به‌جو‌ریک کۆتایی به‌کتیبه‌که‌ی خۆی بینیت که خۆینه‌ر بتوانیت به‌(چاوه‌پروان‌کراوی) دابنیت، به‌لام هه‌روه‌کو ئاماژه‌م پێدا، هیچ رۆمانیک بی که‌موکوری نییه: هیندیک هۆکار ده‌گه‌ریته‌وه بۆ که‌موکورتیی سروشتی قالب (په‌یکه‌ری) رۆمانه‌که‌و تا راده‌یه‌کیش ئە‌و که‌سه‌ی که‌ ده‌ینوسیت. سه‌ره‌رای ئە‌وه‌ش (سوورو ره‌ش) به‌کیکه له‌به‌رجه‌سته‌ترین ئە‌و رۆمانانه‌ی که‌ تا‌کو ئیستا نووسراون، خۆیندنه‌وه‌ی ئە‌زمونیکی بی وینه‌یه...

په‌ر او‌یزه‌کان:

- ۱- سه‌رده‌می له‌ سێ‌داره‌دانی سیاسی له‌ شو‌رشی گه‌وره‌ی فه‌رهنسا که له‌ سالی (۱۷۹۳ تا‌کو ۱۷۹۴) به‌رده‌وام بووه.
- ۲- په‌کیکه له‌ ویلایه‌ته‌کانی سه‌ر سنووری ئە‌لمانیا که پێشتر میرنیشین بوو.
- ۳- نازناوی ئە‌شراف و ده‌وله‌مه‌نده‌کانه له‌ ئە‌وروپا.
- ۴- نه‌جیب زاده‌و خاوه‌نی مه‌دالیای شانازی.
- ۵- به‌شیکه که ماتییۆ جو‌زیف‌ستون له‌کتیبه‌ی (مه‌ریه‌مه‌)دا به‌ ناوی (یاداشت و یادگاریه‌کان) گێ‌راوه‌ته‌وه. «نووسه‌ر»

- ۶- له‌ دوا‌ی تیکشکانی ناپلیۆن و گری‌دانی کۆنگره‌ی (قیه‌ننا) ته‌واوی نیمچه‌ دورگه‌ی ئیتالیا به‌ شپۆه‌یه‌کی کرده‌یی که‌وته بن ده‌سه‌لاتی نه‌مساو فه‌رمانه‌وه‌ی واقعی ئە‌و ولاته (میتریخ) راویژکاری نه‌مسا بوو.
 - ۷- ناوچه‌کانی ناوه‌راست و باکووری ئیتالیا که له‌ سالی (۱۸۷۰)ی زایینی پا‌پا فه‌رمانه‌وه‌ی ئە‌و ناوچه‌یه‌ی ده‌کردو به‌ (ویلایه‌تی که‌نیسه) ناسراو.
 - ۸- (۱۸۰۴ - ۱۸۶۹) نووسه‌رو ره‌خنه‌گری ئە‌ده‌بی فه‌رهنسایی.
 - ۹- (۱۸۲۸ - ۱۸۹۳) ره‌خنه‌گرو میژوونووسی فه‌رهنسایی.
 - ۱۰- ئیمیل زۆلا نووسه‌ری به‌ناوبانگی سه‌ده‌ی نۆزده‌ی فه‌رهنسا و دامه‌زرینه‌ری قوتابخانه‌ی ناتورالیسم (Naturalisme) به‌ واتای باوه‌ری‌بوون به‌ سروشت له‌ ئە‌ده‌دا.
 - ۱۱- (۱۸۵۲ - ۱۹۳۵) شاعیرو ره‌خنه‌گرو رۆمانووسی فه‌رهنسا.
 - ۱۲- رۆمانه‌کانی ژیر لیکۆلینه‌وه له‌م کتیبه‌دا.
 - ۱۳- قوتابی کۆلیژی کاتۆلیکی.
 - ۱۴- له‌ لاپه‌ره (۲۴)ی وه‌رگێ‌ردراوی سه‌رزمانی فارسی (سوورو ره‌ش) وه‌رگیراوه. ئە‌و رۆمانه‌ی ستان‌دال زاناو وه‌رگێ‌ر به‌ریز عه‌بدو‌للا ته‌وه‌کول له‌ فه‌رهنسییه‌وه کردووه‌تیبه فارسی. هه‌لبه‌ژاردنی ئە‌م پارچه‌یه وه‌رگێ‌ردراوه‌که ته‌وه‌کول له‌به‌ر ئە‌وه‌بوو که نووسینه‌که‌ی ستان‌دال له‌ ده‌قی سه‌ره‌کییه‌وه گێ‌ردرا‌بیته‌وه.
 - ۱۵- نووسه‌ری به‌ناوبانگی سه‌ده‌ی نۆزده‌ی فه‌رهنسا.
 - ۱۶- چونکه یاساکان به‌ ساده‌یی و روونی ده‌نوسریت بۆ ئە‌وه‌ی هه‌موو که‌س تییان بگات.
- تیبینی:
- ئە‌م به‌شه (ستان‌دال و سوورو ره‌ش) له‌ ژماره (۶۷)ی گو‌فاری راماندا له ۵-۱-۲-۲۰۰۲دا بلا‌وکراوه‌ته‌وه. وه‌رگێ‌ر.

نیمیلی برؤنتی و بهر زایبه کانی باسره (۱)

پاتریک پرؤنتی (Patrick Prunty) سالی (۱۷۷۷) له (کؤنتی داون) هاته دنیاوه. باوکی جووتیارو ناچار بوو منداله کانی به بهروومی ئه و چند دؤمه زهویسه به ختو بکات که هه بیوو. هه ربؤیه ش کاتیک پاتریک گوره بوو دهستی کرد به ئیش کردن. سه ره تا وه کو کریکاری چین و پاشان مامؤستای قوتابخانه ی گوندو دواتریش وه کو مامؤستای لاوه کی مالتی دهرسی به مندالی قه شه یه ک ده گوت. پاتریک کابرایه ک بوو چاوی له پله و پایه بوو و هه زی ده کرد له ژباندا گه شه بکات و (به هاوکاری ئه و قه شه یه) توانی ئه وه نده پاره پهیدا بکات تا پیتی بگاته (که مبریح). له و سه رده مه شدا ته مه نی بیست و پینج سال بوو و ئه وه ش ته مه نیک بوو و که ریگای پیده دا تا له زانکو بخوینی. پاتریک گه نجیکی بالابه رزو زور به تین و تاقه ت و قوزبوو و شانازی به جوانیه که ی خؤیه وه ده کرد، کاتیک که له کولپژی (سینت جون) ده یخویند، شوهر ته ره شوکییه که ی خؤی که (پرؤنتی) بوو گوپی و کردی به (برؤنتی). برؤنتی ناوی شارپیک بوو که ده که وه ته دوورگی سیسیل و فیردیناندی چوارم به م دواییانه له گه ل هیندیک زهوی و زاردا وه کو میرنشین به نیلسونی (۲) به خشیبوو. پاتریک برؤنتی دیپلومی وه رگرت و به ره سمی بووبه قه شه و له دوا ی وه رگرتنی پؤستی (جیگری قه شه) ی ئاوا یبه کانی ئه و ناوچه یه که سه ره به سنووری گوندی (هارت شو د) بوون بو ماوه ی پینج سالان له و پؤسته دا مایه وه. له وئ له گه ل ماریا براون ویل که کیژی بازرگانیکی خه لکی (کؤرنوال (۳) - Cornwall) بوو زه ماوه ندی کردو ژبانی هاوبه شی پیک هینا. له وئ ژنه که ی دوو مندالی

بوون که یه کیکیان ناوی ماریا و ئه وی تریان ئیلیزابیت بوو. پاشان ماله که ی له وئ گواسته وه بو ناوچه یه کی تری قه شه یی له نریک برادفورد (۴) و له وئیش خاتو برؤنتی هاوسه ری چوار مندالی دیکه ی بوون و ناویان نان: شارلوت، پاتریک بران ویل، ئیمیلی، نان. له (۱۸۲۰) دا جه نابی پاتریک برؤنتی به داها تیکی (۲۰۰) لیره یی له سالی کدا کرا به سه رۆکی (کاروباری ئایینی) هاورس، که یه کیک بوو له گونده کانی پاریزگای یورکشایرو هه تا مرد هه ر له وئ مایه وه، واپیده چچ به و پله و پایه گه یشتیت که ئاواتی بوو چونکه هه رگیز نه گه رایه وه بو ئیرله ندا تا چاوی به دایک و باوک و خوشک و براکانی بکه ویتته وه که له وئ به جیی هیشته بوون. له (۱۸۲۱) دا ژنه که ی مردو پاش نریکه ی سالیک دوا ی ئه وه ی دوو سی جارن هه وئیدا ژنیکی دی بیئی به لام تپیدا سه رکه و توو نه بوو، توانی (ئیلیزابیت بران ویل) ی ژن خوشکی گه و ره ی قایل بکات تا (پینزانس - Penzance) به جیبلیت و بیته لای ئه وان ژبان به سه ر ببات و سه ره رشتی منداله کانی بو بکات. (قه شه خانه ی) هاورس، خانوویکی به ردینی بچووک بوو که له نریک که نیسه و له سه ر لیواری گردیکی سه ره ولیژ دروست کرابوو و له بن گرده که شه وه خانووه کانی گوندی به په رش و بلاوی دیار بوون. ته ختی ژووره کان وقادرمه کان له به رد بوو و ساردو شتیدار بوو، (میس بران ویل) له ترسی ئه وه ی مه بادا سه رمای بییت هه میسه پیلایوی دارینی له پین ده کرد. نهومی یه که می خانووه که دیوه خانیک و ژووریک بو کارکردنی میسته ر برؤنتی و ژووریکی چیش لیتان و عه مباریکی تیدابوو و قاتی سه ریش چوار ژووری نوستن و هؤلیکی لیبوو. بیجگه له ژووری دیوه خان و کارکردن، ژووره کانی تر هیچیان فه رش نه کرابوون و په نجه ره کانیش په رده یان پتوه نه بوو. چونکه میسته ر برؤنتی له وه ده ترسا ناگر له ژووره که پیدا بکه ویتته وه هه موو کورسی و میزه کانی ژووری کارکردنی له داری (ماهون) دروست کرابوون و روو که شی کورسییه کان و سه ر میزه کان له موی ئه سپ چنرابوون. ژووره کانی دیکه ش هیندیک شرو شیتالیان تیدابوو. پیش و پشتنه وه ی خانووه که ریزه باخچه یه کی باریکی لیبرو و ئه ملاو ئه ولashi قه برستان هه موو ئه و دووریه ره ش هه تا چاوبری ده کرد گه زگه سک جار بوو. میسته ر برؤنتی مه ودا یه کی زوری له نیو ئه و گه زگه سک جار هه تا به پینان ری ده کرد. ئه و کابرایه ک بوو خؤی له تیکه ل کردن له گه ل

خه لکدا ده پاراست و جگه له و قه شه یه ی که له و ده وروپشته ده ژباو ناوه ناوه به گردولکه کاندای شورده بووه و سهردانی ده کردو مجپوری که نیسه که ی خوی و دانیشتوانی نه و ناوچه یه ی که سهر به که نیسه که ی بوون چاوی به که سی تر نه ده که وت. ته نانه ت پیش مردنی ژنه که شی و ا راهاتبوون که سی ژمه به ته نیاو له ژووری کارکردنیدا نان بخوات و هه تا مردیش نه و خووه ی فری نه دا. شه وانیش سه عات هه شت دوعای خیزانی ده کردو سه عات نوش دهرگا گه و ره که ی مالبی کلوم ددها و دایده خست. کاتیکیش له قادرمه کان و هسه ر ده که وت و به ته نیشت ژووری منداله کاندای رت ده بوو پی ده وتن زوو بنوون و له سهر قادرمه کانیش راده و هستا و سه عاته دیواریه که ی قورمیش ده کرد. کابراهی که یه کجار تورپه و خوپه رست و گرژو مۆن و پیداگرو سه رسه خت بوو. کاتیک ژنی هینا، به ساردوسری هه لسوکه وتی له گه لدا ده کردو دلی به منداله کانی نه ده کرایه و وه کاتیکیش که لیته ده گه ران خه ربکی کاره کانی بیت به توندی هه لده چوو. منداله کانی کزو لاوازو ره قه له بوون، به للام نه و دیویست به تین و تاقه ت رایان بی نیست و فیریان بکات گوی نه دهنه تام و خووشی خواردن و پوشین. بو خوی گوشتی نه ده خوارد و نه شی ده هیشت منداله کانی بیخون و وه کو سه رده می مندالی خوی به زوری هه ر په تاته ی دهرخوارد ددهان. نه و که بو خوی کوری جووتیاریکی هه ژاری ئیرله ندی بوو، نه یده هیشت منداله کانی تیکه ل به مندالانی گوندی ببن و ناچار بوون له ژووری (نووسینگه ی منداله کان) یانی: دیوه خانه ساردو سړو چکوله که ی قاتی خورای دانیشن و کتیب بخویننه و وه به سرکه قسه له گه ل یه کدیدا بکن تا نه و نه و کاتانه ی که باوکیان به مۆن و مرچی داده نیشت گاله گالی له سهر سهری نه کن. به یانیان دهرسی به منداله کانی ده گوت و دوا ی نه وه ی که میس بران ویل (پوری منداله کان) هاته لایان ئیدی فیری درومان و مالداریشی ده کردن. سه یرانی منداله کان ته نیا نه و ونده بوو که له ده ورو به ری گه زگه سک جاره که دا پیاسه بکن و شانوانمه و تار و چیرۆکی سه یره سه موره بنووسن و شیعر بلین.

له سالی (۱۸۲۴) دا ماریا ئیلیزابیت و دواتریش شارلوت و ئیمیلیان نارده نه و قوتابخانه یه ی که به م دوا بیانه له (کوفان بریح) دروستکراوو و تاییه ت بوو به مندالانی قه شه ده سکورت و که م دهرامه ته کان. نه و شوینه ی قوتابخانه که ی لی دروستکراوو،

مه رجه کانی ته ندروستی تیدانه بوو و خواردنه که شی خراب و ئیداره که شی بی توانابوو. دوو کچه گه و ره که ی پاتریک برونتی مردن و پاشان شارلوت و ئیمیلیان به نه خووشی له و قوتابخانه یه هینایه دهری و بردیانه وه مالتی، به للام نه م کاره ده سبه جی نه نجام نه درا. شارلوت و ئیمیلی نه وه ی که دواتر له قوتابخانه کانی دیکه فیری بوون، به پوریان قه رزاربوون. نه و کچانه زوریان کتیب ده خوینده وه که هه موویان کتیبی کلاسیکی ئینگلیزی بوون وه کو: به ره مه کانی شکسپیر و میلتن و نه لبه ته به ره مه می (پاپ) یشیان خوینده وه، (شارلوت به هیچ جوړیک نووسینه کانی پاپی په سند نه ده کرد) هه و ره ها کتیبه کانی سکوت و بایرون و ریدزورس و بازول و (ژیانامه ی شاعیران) له نووسینی جوئسون و (ژیانای بایرون) به قه له می موریان یان خوینده وه. به للام ته نیا رومانه کانی (سکوت) یان ده خوینده وه، چونکه شارلوت ده یگوت: (بیجگه له رومانه کانی سکوت، هه موو چیرۆکه کانی تر بی بایه خن). بران ویل (برای کچه کان) به که سیکی نائل و ژیری خیزان له قه له م ددها و باوکی پتر گرنگی به وی ددها تا سی کچه که ی تری. بران ویلیان نه نارده قوتابخانه، به لکو میسته ر برونتی بو خوی په و ره ده کردنی گرتنه نه ستو. نه و کورپژگه یه زوو فیری شت ده بوو و هه لسوکه وتیشی جوان و له به ردلان بوو. (H. F. گراندی) هاوړتی به م شیوه یه وه سفی ده کات: جه سته یه کی بچوکی هه بوو و نه مه ش یه کیک بوو له نازاره کانی ژیانی، قژیکی سوورو پری هه بوو و له نیتو چاوانیه وه بو سه ربی هه لده دایه وه (پیم وایه مه به سستی نه وه بووه تا بالای به رزتر بنوینی) نیتو چاوانی گه و ره و دهر په ربوو و روشنبیرانه هه لکه وتبوو و ده توانین بلین به قه د نیوه ی دهموچاوی ده بوو. دووچاوی وردو (خوله میشی) رووچووی هه بوون وه همیشه چاویلکه یان پیوه بوو نه مه ش پتر روخساری داده پووشی. لووتیکی به رانی، به للام دهموچاوی لاوازو گرژبوو. نیگایه کی هه لواسراوی هه بوو که قه ت گورانی به سه ردا نه ده هات جگه له و وه ختانه ی که به په له چاویتی به مرۆقدا بخشاندا یه. مرۆقیتی وردیله بوو وله یه که م نیگادا سه رنج راکیش نه بوو). بران ویل خاوه ن توانا بوو و خوشکه کانی به رده وام ده ستخووشی یان لیده کردو چاوه روانی کاری گه و ره یان لیده کرد. ره وانیتیکی هه ست بزوتن بوو نه مه شی له یه کیک له بابیره ئیرله ندی به کانییه وه به میرات بو به جیمابوو (چونکه باوکی کابراهی که بی ده نگ

و گرژو مۆن بوو) هەر ئەو رەوانبێژیبەو قۆشمەبیبەشی بوو که وایکرد ئەو شەوێ پیاویک له هۆتیلی (گای رهش - black ox) به کزهلۆکی دانیشتبوو و پێدهچوو بۆ دهرهتان بێت، خاوهن هوتيله که لیبی دهپرسیت: (کاکه گیان پیت خۆشه خه م رهویتییک بنیرمه لات؟ ئەگەر ههزده که ی بانبیرم به شیعون بران ویتل - دا). بران ویتل هه میسه به وه دلخۆش ده بوو که بتوانیت خزمهت به که سپیک بکات. کاتییک شارلۆت ته مهنی بووه سازده سال، جاریکی تر به لام ئەمجاریان له (روهید) چوووه قوتابخانه و له وی خۆشی گوزهراند، به لام دواى سالییک گه رایه وه مالى بۆ ئەوهی دهرس به خوشکه کانی بلیتته وه. بنه ماله ی برۆنتی زۆر هه ژارو نه داربوون و کچه کان هیچ هیوايه کان به ده لئه مهنه ندبوون نه بوو. ههروه ها له بهر ئەوهی میس بران ویتلی پوریان ئەو پره پارهی ی که هه بیوو هه مووی بۆ کورپه خوشکه زاکی (برای کچه کان) سهرف کرد بوو کچه کان هیواپروا ببوون و دلنیا بوون که ده بی بۆ دهسته بهر کردنی برۆتی ژبانیان خۆیان پهروه ده بکهن تا کو ببنه مامۆستای لاوه کی یان مامۆستای قوتابخانه. بران ویتل ته مهنی گه بیوو هه ژده سال و ده بوايه ئەندامانی خبزان بریار بدهن داخۆچ کاروپشه یه ک بگریته بهر. بران ویتل که مییک دهستی وینه کیشانی هه بوو (خوشکه کانیشی ههروابوون) و ههزی ده کرد بپیتته نیگارکیش. بریار درا بچیتته له ندهن و (ئینسکلۆپیدیای بریتانیکا) ده لی: چوو له ندهن و له وی ماوه ی مانگییک مایه وه و ئەوه نده ی پیتی کرا زیده مه سه رفی کردو پارهی به فیرو داو پاشان گه رایه وه مالى. به گوته ی هه مان سه رچاوه ی پیشوو: له شاری لیدز (5) درتیه ی به خوتندن هونه ری دا، به لام ده توانیت مه زنده ی ئەوه بکرت که هیچ کاریکی پێ نه سپیتر دراو سه ره نجام له شاری (بارو فرانس) (6) بوو به مامۆستای لاوه کی (مامۆستای ماله وه) کوری کاربایه ک به ناوی (پۆستل توت). ده مانگی دواتریش بوو به پسووله (بلیت) فرۆش له ویتستگه ی شه مه نده فه ری (ساور بی بریج) ی شاری لیدزو مه نچستیر و پاشانیس (لودندن فوت) به لام به هۆی که مه تر خه می کردن له کاره که یدا ده ربان کرد. شارلۆتی خوشکیشی وه کو مامۆستا گه رایه وه بۆ قوتابخانه یه ک له ده فه ری (ره دی) و ئیمیلی وه کو شاگرد له گه ل خۆیدا برده بوو. به لام ئیمیلی ئەوه نده ی په رو شی مالى بوو که نه خۆش که وت و به ناچاری رهوانه ی مالى یان کرده وه (ئان) ی خوشکی که خولق و خویه کی نه رم و هیدی

تری هه بوو شوینی گرتوه. له دواى سێ سالان (به پینچه وانه ی ویستی میسته ر برۆنتی که گه ره کی بوو منداله کانی له گه ل سه ختی ژباندا رایینیت. منداله کانی ههروه کو جارن بنه رتیا ن لاواز بوو) ته ندروستی شارلۆت به رهو خراپی روپی و گه رایه وه بۆ (هاورس). ته مهنی شارلۆت له وه سه رده مه دا بیست و دوو سال بوو. بران ویتل نه که هه ر ته نیا هۆی نازارو په ژاره ی بنه ماله که ی بوو، به لکو مه سه ره فیشی زۆر بوو. شارلۆت هه رکه ته ندروستی به رهو باشی چوو، به ناچاری وه کو مامۆستا و په رستیا ر ملی دا یه کاریک. به لام له کاره که ی رازی نه بوو. ئەگه ر راستیه که تان بویت نه شارلۆت و نه خوشکه کانی تری، منداله کانیان پتر له وه خۆش نه ده ویست که باوکیان دلێ پتیه بوون. شارلۆت بۆ هاوپییه کی دلسوژی خۆی نووسی: (به کاریکی دژواری ده زانم ئەو هه لسوکه وه بی شه رمانه ی منداله کان رهت بکه مه وه که هۆگری بوون). شارلۆت له ژتیر دهسته یی بپزار بوو و به رده وام له سه ر هه ست بوو داخۆچ که سپیک سوو کایه تی پتیه کات. هه تا ئەو جیه ی که مرۆف ده توانیت به پتی نامه کانی حوکم بدات، وا ده رده که ویت که ئەو شتانه ی بۆ خاوهن کاره کانی داخواییه کی ئاسایی بوون و به مافی خۆیانیا ن ده زانی که لیبی داوا بکه ن، وای چاوه پروان ده کرد که وه کو تکا داوای لیبکه ن. له دواى سێ مانگان وازی له کاره که ی هیتنا و گه رایه وه بۆ مالى و له پاش نزیکه ی دوو سالان کاریکی دیکه ی دۆزییه وه. تا راده یه ک ئەو کاره ی له شانان خۆشبوو، به لام دیسانه وه بۆ هه مان هاوپی نووسییه وه: (هیچ که سپیک جگه له خۆم ناتوانیت ده رک به وه بکات که ژبانی مامۆستایه کی په رستیا ر بۆ من چه نده دژواره، چونکه که س نازانی که روح و سروشم چه نده دژی به کری گیراوییه). شارلۆت زۆر له میژبوو ئەوه ی له خه یالدا بوو که بۆ خۆی قوتابخانه یه ک بکاته وه و به هاوکاری دوو خوشکه که ی تری به رتیه ی بیات، ئیستاش دووباره ئەو بیروکه یه ی تیدا ورۆژابوو. خاوهنی کاره کانی که وا دیاره مرۆقی پاک و دلسوژی بوو ئەو کاره ی هانیان ده دا، به لام پتیا ن گوت بۆ ئەوه ی بتوانیت له کاره که یدا سه رکه وتوو بیت، پتیه یسته پتیه تر زانیاری تایهت به ده ست بینیت. شارلۆت گه رچی ده بتوانی نووسی نه فه ره نسویه کان بخوتینیتته وه، به لام نه یده توانی قسه ی پتیکات و ئەلمانیشی نه ده زانی، بویه به پتیه یستی زانی که بۆ دهره وه ی ولات سه فه ر بکات تا فییری زمانه بیانیه کان ببیت. بۆ ئەو کاره ش

پووری پاره‌ی پیشه‌کی دایه‌و شارلۆت به یاوه‌ری ئیمیلی خوشکی چوه برۆکستیل و له‌وێ بوو به قوتابی له قوتابخانه‌یه‌کی (شه‌وانه‌ روژی) به ناوی (هیتز). له‌دوای ده‌مانگان به هوی نه‌خۆشی خاتوو بران ویلی پووریان، ئەو دوو کیژه‌ بۆ به‌ریتانیانیا بانگ کرانه‌وه. پووریان مردو له‌بهر ئەوه‌ی بران ویلی برایان به‌هۆی هه‌لسوکه‌وته‌ دزیه‌کانیبه‌وه له‌ میرات بێ به‌ش کرابوو، ئەو بره‌ پاره‌یه‌ی که‌ خاتو بران ویل له‌ پاشی به‌جیمابوو، بووه‌ هی سێ کچه‌کان. به‌لام ئەو بره‌ پاره‌یه‌ به‌شی ئەو پرۆژه‌یه‌ی نه‌ده‌کرد که له‌ میتیوو باسیان ده‌کردو نه‌یان‌دوانی ئەو نه‌خشه‌یه‌ پراکتیزه‌ بکه‌ن و قوتابخانه‌ بکه‌نه‌وه‌و له‌به‌رئ‌وه‌ی باوکیان پیرو چاوی کزب‌بوون، بریاریاندا ئەو قوتابخانه‌یه‌ له‌نیو ماله‌که‌ی خویاندا بکه‌نه‌وه. شارلۆت ئاماده‌یی پیتووستی له‌ خۆیدا به‌دی نه‌ده‌کرد تا بتوانیت قوتابخانه‌یه‌که‌ به‌رتویه‌بات، بۆیه پیتسیناری موسیو هیتزی قبول‌کرد بۆ ئەوه‌ی بگه‌رپه‌ته‌وه‌ شاری برۆکسل و وانه‌ی ئینگلیزی بلیته‌وه. (ئان‌ی خوشکی وه‌کو مامۆستای قوتابخانه‌ ده‌سه‌کار بوو و ئیمیلش له‌ مالمایه‌وه. شارلۆت ماوه‌ی سالیکی له‌ برۆکسل به‌سه‌ر بردو دوای ئەوه‌ی که‌ گه‌رايه‌وه‌ بۆ (هاورس)، له‌گه‌ل دوو خوشکه‌که‌ی دا سێ قۆلی چه‌ند ئاگاداری نامه‌یه‌کیان بلا‌وکرده‌وه‌و شارلۆت نامه‌ی بۆ دۆست و ناسیوانی نووسی تا ئەو بانگه‌وازه‌ به‌ خه‌لک رابگه‌یه‌نن. به‌لام یه‌ک قوتابیش نه‌هات. ئەو سێ خوشکه‌ له‌ ده‌مه‌وه‌ی که‌ منداڵ بوون ناوه‌ ناوه‌ شتیان ده‌نووسی و له‌ سالی (۱۸۴۶) دا به‌ سێ نازناوی (کۆریز بیل- Curren Bell) و (ئیلیس بیل- Ellis Bell) و (ئه‌کتۆن بیل- Acton Bell) و له‌سه‌ر ئه‌رکی خۆیان دیوانیکیان به‌ چاپ گه‌یان‌دو ئەم کاره‌شیان په‌نجا لی‌ره‌ی مه‌سه‌ره‌ف تیچوو به‌لام ته‌نیا دوو نوسخه‌ی لی‌فرۆشرا. دوای ئەوه‌ هه‌ریه‌که‌یان رۆمانیکی نووسی. رۆمانه‌که‌ی شارلۆت (کۆریز بیل) ناوی پرۆفیسۆر بوو، رۆمانه‌که‌ی ئیمیلی (ئیلیس بیل) له‌ژێر ناوێشانی به‌رزاییه‌کانی باسه‌ره‌و ئی تانیس (ئه‌کتۆن بیل) به‌ناوی (ئه‌گنیس گرتی- Agnes Grey) بوو. ئەم رۆمانانه‌یان یه‌ک له‌ دوای یه‌ک له‌ لایه‌ن چه‌ند ده‌زگایه‌کی چاپ و بلا‌وکرده‌وه‌ ره‌ت کرانه‌وه، به‌لام دوای ئەوه‌ی رۆمانه‌که‌ی شارلۆت نێردرایه‌ کتیبخانه‌ی (سمیت، ئال‌دیرو شه‌ریکه‌کانی) و کتیبه‌که‌یان بۆ نارد‌وه‌، بۆیان نووسی که‌ زۆر خۆش‌حال ده‌بن ئەگه‌ر بی‌ت و رۆمانیکی تیروته‌سه‌ل تری هه‌بی‌ت و بۆیان بنی‌رت تا چاوی پێدا

بخشیتن و هه‌لی سه‌نگینن،. له‌و سه‌روه‌نده‌دا شارلۆت خه‌ریکی نووسینی رۆمانیک بوو و له‌ ماوه‌ی یه‌ک مانگدا ته‌واوی کردو بۆی ناردن. ئەو ده‌زگایه‌ش په‌سندی کرد بۆ بلا‌وکرده‌وه‌و ناوی کتیبه‌که‌ش (جین ئییر- Jane Eyre) بوو. سه‌ره‌نجامیش کتیبه‌که‌ی ئیمیلی و ئانی خوشکی به‌ چه‌ند مه‌رجیکی تا راده‌یه‌ک دژوار بۆ نووسه‌ره‌کانیان. له‌لایه‌ن ده‌زگای چاپ‌کردنی (ئیبوی) په‌سند‌کرا‌بوون بۆ چاپ و بلا‌وکرده‌وه‌. ئەوان به‌ر له‌وه‌ی شارلۆت-ی خوشکیان رۆمانه‌که‌ی خۆی (جین ئییر) بۆ ئەو کتیب فرۆشه‌ بنی‌رت، به‌نمونه‌ی هه‌له‌چه‌که‌یاندا چووبوونه‌وه‌و هه‌له‌کانیان راست کردبووه‌. هه‌رچه‌نده‌ وه‌کو باس ده‌کرا رۆمانی (جین ئییر) زۆر به‌ باشی له‌ قه‌لم نه‌ده‌درا، به‌لام له‌لایه‌ن خۆینه‌رانه‌وه‌ پێشوازی لی‌کراو به‌دی‌ار که‌وت کپاری زۆره‌. هه‌ر بۆیه‌ش می‌سته‌ر (نیتوی) هه‌ولێدا قه‌ناعه‌ت به‌ خه‌لک به‌یتێ که‌ کتیبی ئه‌گنیس گرتی و به‌رزاییه‌کانی باسه‌ره‌ که‌ له‌ سێ به‌رگدا چاپ کرابوون له‌ نووسینی نووسه‌ری رۆمانی (جین ئییر). به‌لام ئەو دوو کتیبانه‌ ره‌واجیکی ئەوتۆیان نه‌بوو و هیندی‌ک ره‌خنه‌گری ئه‌ده‌بی به‌ به‌ره‌می سه‌ره‌تایی و کچ و کالی کۆریز بیل (شارلۆت) یان له‌ قه‌لم دان. ئەمه‌ له‌ سالی (۱۸۴۸) دا بوو. ئیستا با که‌میتک بۆ دواوه‌ بگه‌رپه‌ینه‌وه‌. له‌ سال (۱۸۴۲) دا پیناوی‌تک به‌ ناوی (ئیدمۆند رۆبیسۆن) بران ویل-ی (برای ئەو سێ خوشکه‌) وه‌کو (له‌ه) (۷) به‌ کرێ گرتبوو. ئەو کابرایه‌ قه‌شه‌یه‌کی ده‌وله‌مه‌ند بوو و له‌و وه‌خته‌دا (ئان) وه‌کو مامۆستای لاوه‌کی مالمی له‌ناو خیزانه‌که‌یدا کاری ده‌کرد. می‌تسه‌ر رۆبیسۆن مرۆقی‌کی به‌ سال‌اچوویی په‌ک که‌وته‌ بوو و ژنیکی تارا‌ده‌یه‌ک جحیلێ هه‌بوو و وێرای ئەوه‌ی که‌ حه‌قده‌ سال له‌ بران ویل به‌ ته‌مه‌نتریوو، به‌لام بران ویل شه‌یدای بوو و ئەوه‌یش عاشقی بران ویل بوو. ئەم په‌یوه‌ندی‌یه‌ نینوانیان ئەوه‌نده‌ به‌ شه‌رم و حه‌یاوه‌ ئاماژه‌ی پێدراوه‌، که‌ مرۆف نازانی بران ویل ده‌ستی له‌گه‌ل تیکه‌ل‌کرد یان نا. به‌هه‌رحال ئەو په‌یوه‌ندی‌یه‌ هه‌ر چۆنیک بووی‌ت ئاشکرا‌بوو. پاشان ده‌مه‌ و ده‌ست جل و جو‌ره‌که‌یان به‌ کۆلی بران ویل دادا‌و می‌سته‌ر رۆبیسۆن فه‌رمانی پێدا: (که‌ نابج قه‌ت جاریکی دی چاوی به‌ دایکی مندا‌له‌کانی وی بکه‌وتیه‌وه‌، به‌ هیچ جو‌ریک پیتی نه‌نیته‌ نیو مالمی ژنه‌که‌یه‌وه‌، قه‌ت نامه‌ی بۆ نه‌نووسی و قسه‌شی له‌گه‌لدا نه‌کات). به‌بیستنی ئەو قسانه‌ بران ویل به‌ رووی ژنی ئەو قه‌شه‌یه‌دا ته‌قییه‌وه‌و

رۆمانی (فیلیت-Villette) ی نووسی، له سالی (۱۸۵۴) دا مێردی کرد. پێشتر چه نیدین جار داوای لیکرابوو مێردی بکات، زۆریه ی ئه و پێشنیارانهش له لایه ن یاریده ره کانی باوکییه وه کرابوو (له بهر ئه وه ی میسته ر برۆنتی پیر و بێ تاقت ببوو، ناچاربوو له سنووری که نیسه که ی خۆیدا یاریده ده ری هه بن) به لām ئیمیلی دهستی به روویانه وه نابوو و خوازیبێنی که رانی خوشکه که ی بێ هیوا کردبوو (خوشکه کانی ئیمیلی یان به میجره ر (رائید) بانگ ده کرد، چونکه وه کو فه رمانده کان له گه لیا نندا ده جولایه وه) و ههروه ها باوکیشی قایل نه ده بوو بۆیه هه موو داخوازی که ره کان ره ت کرانه وه. به لām سه ره نجام مێردی به یاریده ده رتیکی باوکی کرد. ئه و پیاوه چه نیدین سال بوو دلێ که وتبووه سه ر شارلۆت و ئه ویش له پاش مر دنی ئیمیلی خوشکی و قایل بوونی باوکی، ئه و پیاوه ی به مێردی خۆی قبول کرد. ئه و دوانه له مانگی حوزه یران دا بوونه هاوسه ری یه کتری و له مانگی ئاداری سالی داها تودا، شارلۆت به هۆی ئه و نه خوشییه ی که زۆر به یقار و ره سمی (ئه و نه خوشییه ی که به هۆی سک پری تووشی ئافره ت ده بیت) و هسفیان کردووه، مر د. به م شیوه یه جه نابی میسته ر برۆنتی هاوسه ره که ی و ژن خوشک و هه ر شه ش منداله که ی به دهستی خۆی له بن گل ناو ئیدی هیچ ئیسک گرانیکی له دهوره نه ما بۆ ئه وه ی ههروه کو پێشتر چه زی ده کرد تاسێ ژمه له ته نیایی دا نان بخوات و هه تا ئه و جیبه ی که توانای لاوازی رێگای پیده دات له نیتو گه زگه سک جا ره که دا پیا سه بکات، کتیبه کانی بخوینیتته وه، ئامۆزگارییه کانی بکات و له سه ر رێگای بۆ ژووری نووستن، سه عاته دیوارییه که قورمیش بکات. و پنه یه کی سه رده می پیری له بهر ده ست دا یه و ئاوی نیشان ده دات: پیاویک له بهر گیتی ره شدا و ده سمالتیکی سپی زۆر پانی له ملی خۆی ئالاندووه، قژی سپی و مه کینه ی لیدراوه، نیتو چاوانیکی جوان و لووتیکی گه و ره و درێژی هیه و زاری بچووک و جووته چاویکی توندو تیرژی هه ن و چاویلکه یان له سه ره، میسته ر برۆنتی له ته مه نی هه شتاو چوار سالی دا له (هاورس) مر د. بێ هۆ نییه که له کاتی لیکۆلینه وه له سه ر رۆمانی (به رزاییه کانی با سه ره) دا، به ره مه ی ئیمیلی برۆنتی، ئه و هه موه باسی باوک و براو شارلۆتی خوشکیم کردووه، چونکه له و کتیبانه دا که سه باره ت به بنه ماله ی برۆنتی نووسراون، زۆر تر باسی ئه وانه کراوه که زۆریان له باره وه ده بیستین و

به ده گمه ن تییاندا وه سفی ئان و ئیمیلی کراوه. ئان بونه وه رتیکی نه جیب و خنجیلانه بوو، به لām بێ با یه خ و که م توانابوو و ئیمیلی جیاوازی زۆری له گه لدا هه بوو. ئیمیلی که سیکی سه یرو نادیا رو شارا وه یه. قه ت راسته وخۆ نه ده بینرا، ره نگ ده داته وه، وه کو ئه و ره نگ دانه وه ی که له نیتو گۆماوی گه زگه سک چاردا ده بینین. به ئامازه یه کی هه لبه زو دا به زو حیقایه تیکی په رش و بلاو ده بی مه زه نده ی ئه وه بکه ن، که چ جو ره ئافره تیک بووه. بوونه وه رتیکی گۆشه گیربوو، توندو تیرژو ناره حه ت و کاتیک گوی بیستی ئه وه ده بن که ده چوه ژیر باری گه ش و گوشا دییه کی بێ به ندو بار، ههروه کو چۆن جاری وابوو له نیتو گه زگه سک جا ره کاندان ئه و حاله ته ی به سه ر ده هات، ناره حه ت ده بن. شارلۆت و ئان-ی خوشکی چه ند ها ورپیه کیان هه بوو، به لām ئیمیلی ته نیا یه ک ها ورپیشی نه بوو. ماری رۆبینسون به م شیوه یه وه سفی ئیمیلی ده کات له ته مه نی پا زده سالی دا: کچیکی بالا بهرز، (زال) و پینگه شتوو بوو له کاتی ری کردندا به له نجه و لار بوو. له شتیکی باریکی هه بوو و له و کاتانه دا که با شترین بهرگی خۆی له بهر ده کرد، خۆی به شکۆمه ند نیشان ده دا. به لām کاتیک به سه ر و ملو له ش و لاری چه ما وه وه به نیتو گه زگه سک جا ره که دا ده رژی و به فیتو بانگی سه گه کانی ده کرد و به سه ر زه وی نا هه مواردا بازی ده دا، جو له ی له شی شل و شۆق و کو رانه ده هاته بهر چاو. کچیکی بالا بهرزو شل و مل بوو، ناشیرین نه بوو، به لām قالبی رو خساری نارپک و پیستی ده مو چاوی ئه ستۆر و سپی بوو. قزه ره شه کانی هه ر له خو یانه وه جوان بوون و له سالانی دو اترا دا جوان تر ده هاته بهر چاو و به ژن و بالای ریکتر ببوو، به هۆی ئه و تۆقه گه و ره یه ی که له پاشه سه ری ده دا و نازا دانه ده بیه ست. به لām له (۱۸۳۳) دا نیگرۆیه کی ناشیرنی له قژی ده دا و جووته چاویکی وه کو مه ری هه بوو). ئیمیلی وه کو هه موو ئه ندامانی خیزانه که ی چاویلکه ی له چاوان ده کرد، لووتیکی هه لگه را وه و زاریکی گه و ره ی ده ره پیری هه بوو. له پۆشین جی و بهر گدا زۆر گوی نه ده دا یه مۆده و زۆر له پاش ئه وه ی کراسه قۆل سێ گۆشه کان باویان نه ما بوو، ئه و له به ری ده کردو ته نووره ی ساده و درێژی ده پۆشی و زۆری لیده وه شایه وه. کاتیک له غوره ت بوو زۆر په ریشان بوو و له برۆکسیل بیتزار بوو. ئاوه له کانیا ن له وی هه و لیا ن ده دا تا روگه ش بن له گه ل ئه و دوو خوشکه دا و داویان لیده کردن تا یه ک شه موان و رۆژانی تری پشوودان

بینه میوانیان، به لّام شارلۆت و ئیمیلی هینده شهرمن بوون که چونه مالى هاوړپکانيان نازارى ددهان و ئیدی دواى ماوهیهک خانه خوړپکانيان وایان به باش زانی که داوایان لینه کهن بچنه مالیان. ئەمه شتیکی ئاسایی بوو که شهرمن بن، چونکه له گوشه گیریدا گه وره بوو و ئەزمونیکیشیان له ژبانی کۆمه لایه تی نه بوو. به لّام شهرمنی حاله تیکی تا راده بهک ئالۆزو پشیویه کی رۆحیه و باوه ر به خونه بوون و خوینی تیدایه و لانی کهم ئیمیلی له م خهسله ته بی بهش نه بوو. له زهنگه کانی پشودانی قوتا بخانه دا، هه میسه ئەو دوو خوشکه پیکه وه پیاسه یان ده کردو زۆریه ی کاته کان کش و مات بوون. وه ختیکیش که سیک قسه ی له گه لدا ده کردن، شارلۆت وه لّامی دده ایه وه و ئیمیلی به ده گمه ن قسه ی له گه ل خه لدا ده کرد. موسیۆ (هیژی) ئیمیلی به هوشیار و ژیر ده زانی، به لّام پروای و ابوو که هینده سه ر هقه کاتیک به لگه و پاساو تیک له بیرو رای ددهات، به هیچ جوړپک قبولی نییه و گوتی بو ناگریت. ههروه ها به خو په رست و پیداکرو دهره هق به شارلۆت به سته مکاری ده زانی. به لّام شتیکی ئاسایی له ئیمیلی دا به دی کردبوو و ده یگوت: (ئه گه ر ئیمیلی پیاو بوایه، هه رگز ئیراده ی به هینزه فه رمانده بیانه ی وی، به دهستی به ره له سستی کردن و گرفته کانه وه له رزۆک نه ده بوو، ئەو به نه رخى ژبانی نه بی نه وی نه ده کیشا). کاتیک ئیمیلی له پاش مردنی پووری گه راپه وه بو هاورس، به یه کجاره کی بوو و ئیدی قهت به جیبی نه هیشته. به یانیا ن له پیش هه مواندا له خه وئ هه لده ستاو به رله وه ی (تیبی) کاره که ریا ن بیته قاتی خواری، زۆریه ی کاره گرنه گه کانی رۆژانه ی ده کرد. جل و به رگی خاوو خیزانی ئوتو ده کرد و زۆریه ی کاره کانی ئاماده کردنی چیشته ئه نجام ددها، نانیشی ده کردو ده ستیاویشی خو شبوو. له کاتی هه ویر شیلاندا کتیبی به رامبه ر خو ی دانه او به ده م ئیش کردنه وه چاوی پیدا ده خشاندا. ماری رۆبیینسون ده لئ: (ئه وانه ی له ژووری چیشته لیتاندا ئیشیان له گه لدا ده کرد - ئەو کیژۆله میرد مندالانه ی که له کاتی پیوست دا بانگ ده کران تا یارمه تی ئه ندامانی خیزان بدن - له بیریانه که چۆن پارچه کاغه زیک و قه لّام دارپکی له ته نیشته خو ی دانه او له میانه ی چیشته لیتان یان ئوتوو کردنی جله کاندا که دهره فه تی بو دهره خسا تا ده ست له ئیش کردن هه لگریت، چۆن فیکیکی نا ئارامی به په له یاداشت ده کردو پاشان ده سستی ده کرده وه

به کاره که ی. هه لّسوکه وتی هه میسه له گه ل ئەو کیژۆلانه دا هاوړپیا نه و دلّسوژ بوو. ئەو که سانه ی ئەم زانیاریانه یان داوه ته من ده لّین: (ئیمیلی قسه خو ش و جاری و ابوو وه کو کورپک قوشمه بوو! زۆر به سوژ و خو ش مامه لّه و هه لّسوکه وتی که میتک پیاوانه بوو. به لّام بی ئەندازه شهرمی له خه لکی بیگانه ده کردو ئەگه ر شاگردی گوشته فرۆش یان نانه وا له ژووری چیشته لیتان نزیک بوو بایه وه، وه کو بالنده یه کی سه رلیشیاو خو ی دده خزانده نیو دالانه که یان دیوه خان و هه تا گوتی له دهنگی پیسیان نه بوایه له سه ر شه قام که دوورده که و تنه وه، نه ده هاته ده ری). پیم وایه زۆریه ی هه لّسوکه و ته کانی ئه وسای ئیمیلی که بو هاوچه ر خه کانی سه یرو نامۆ بووه، ئیستا بو پزیشکیکی دهر ووناسی روون و ناشکرایه. یه کیک به خاتوو (گاسکیل) ی نووسه ری ژیا نامه ی شارلۆت برۆنتی گوت: (ئیمیلی قهت به رامبه ر به هیچ که سیک خو شه ویستی نه نواندو هه موو عه شق و خو شه ویستی وی بو گیانله به ران پاشه که وت (زه خیره) کرابوو). ئیمیلی زۆر که یفی به گیانله به ره که یویه درو سه رکیشه کان ده هات. سه گنکیان دابویه ناوی (کیپه ر) بوو. دهریاری ئەو سه گه، خاتوو گاسکیل به سه رهاتیکى خو شى گپراوه ته وه و لیبرده دا من له زاری خو ی ده یخه مه روو: (کیپه ر، هه تا دۆستانه له گه لیدا بجولابانه یه وه به دل و به گیان به ئەمه ک و وه فادار بوو، به لّام ئەگه ر شواریک یان قامچییا ن لی به کار هینابایه سروشتی بی به زه بی و درنده ی ئەو گیانله به ره دهوروژاو یه کسه ر په لاماری ئەو که سه ی دده او که لبه کانی له قورگی گیرو ده کردو هینده ی پی دا دهنوسا هه تا نیوه مردوی ده کرد. پیوسته ئەوه ش بزانی که عه بیی ئەو سه گه له نیومالدا ئەوه بوو: حه زی ده کرد خو ی بدزیته وه و بچینه قاتی سه ری و له سه ر ئەو قه ره و تیلانه ی که به سه ر چه فی به لۆکه درواوی سپی و نه رم داپوشرا بوون لیبی پال که ویت و میشکی خو ی بچه سینیتته وه. کهل و په لی ناو مالیش له رووی پاک و خاوتینه وه بی خو ش بوون و ئەو خو وه ی کیپه ر ئەوه ونده ناشیرین و دزبوو که جارکیکیان ئیمیلی له وه لّامی گازه ونده کردنی (تیبی) کاره که ریا ن دا، سه ره رای ئەوه ی که به باشی ئاگاداری دری و سه رکیشی ئەو سه گه بو گوتی ئەگه ر بیت و یه ک جاری دی ئەو کاره دووباره بکاته وه ئەونده ی لیده دا تا ته مبی بییت. دهمه و ئیواره ی رۆژیکی پاییزی بوو، تیبی به نیمچه له رزین و زۆر به تووړه یی هات و تا به ئیمیلی

بَلَّتِيتْ كه كِيبهر ديسان چۆتهوه سهه ر باشتريه قه ره ويَلّه و به حاله تيكي خه الوو دزيوهوه لتي پال كه وتوه. شارلوت ده موچاوي سپي هه لگراو له رزيني ليوه كاني پرباير ده رانه ي ئيميلي بيني به لام زاتي نه كرد هيچ قسه يه ك بكات و خوي تيهه لَقورتييني، چونكه له وختانه دا كه چاوه كاني ئيميلي له نيو سپياي روخساريدا بهو شيويه ده ره وشانه وه له رق نه ستوريان ليوه كاني وه كو به ردی ره قبان ليده هات، كهس نه يده ويرا لتي نزيك بكه ويته وه. ئيميلي سهه كه وته قاتي سهري و تيبی و شارلوت له نيو نه و دالانه خه ماويه دا كه پر بو له سيبه ري ره شي سهه له ئيوارئ مانه وه. ئيميلي له كاتيكا كه پشته ملي كيبه ري گرتبو و به دواي خويدا راده كيشاو سهه كه ش چه نكه چره ي ده كردو لاقی له زهوي گير ده كردو به رده وام و له سهه خوو و درنده ده پيراند، هاته خوارئ، بينه راني نه و ديمه نه ويستيان قسه يه ك بكن به لام نه يان ويرا چونكه له وه ده ترسان ئيميلي به وان وه خه ريك بيت و بو ساتيک ئاور بداته وه بو داواوه ئاگاي لهو گيانله به ره دره نه ميتني. ئيميلي سهه كه ي برده سووچيكي تاريكي بن قادرمه كان و له وي پالي خست. ده رفه تي هيناني شوارك يان گزجان نه بو چونكه له وه ده ترسا چه نكي نه و درنده يه له نه وكي گير بيت. بويه بهر له وه ي نه و سهه دره ده رفه تي نه وه ي هه بيت حه مبازي بيت و په لاماري بدات، مستيكي سهه وانده نيوان چاوه سوورو شه ره نكيته كاني كيبه رو به زماني كوته ك له كه ليذا دواو ته مبي كرد. واي ليهاه چاوي ئاوسان و به كویره موشخ و گيشو ويژ به ره و لاي كوخته كه ي خو رينومايي كرا بو نه وه ي چاوه ئاوساوه كاني به ده سهه كاني ئيميلي ده رمان بكرين و به په روي گهرم بپيچرين). شارلوت ده باره ي ئيميلي نووسى: (به دلنيايييه وه نه و چالاك و جدی و بئ مرامه و نه گهر كه به گویره ي خواست و ويستى من گوئ رايه ل و رام نييه، پيوسته نه وه م له بير بيت كه (كه مال) به هره ي مرؤقايه تي نييه). دياره كه شارلوت به دروستي نه يده زاني راي به رامبه ره به روماني (به رزاييه كاني باسه ره) چونه و ئاگاي له وه نه بو كه خوشكه كه ي كتيبيكي واي به ره هم هيناوه كه له روي داهيتان و بي وينه ييه وه سهه سوور هيتنه رو به به راورد له گه ل نه و كتيبه دا، به ره مه كاني خوي زور ساده و هه ره مه كين و خوي به ناچاري ديت كه بو نه و كتيبه دواي ليوردن له خويته ران بكات و كاتيكيش پيشنيار كرا تا دووباره چاپ بكرينه وه و شارلوت قايل بو تا ناماده ي بكات بو

چاپ كردن. ده لي: (بو يه كه م جار له دواي مردني خوشكم كه له لاپه ره كاني نه و كتيبه هه لده ده مه وه، منيش ناچارم له ده سپي كه وه تاكو كو تايي هه مووي بخوينمه وه. هيتي نه و كتيبه ناچارم ده كات دووباره ده ستخوشي له نووسه ره كه ي بكم، به لام ناره حه تم: چونكه خويته ر زور به ده گمه ن ده رفه تي نه وه ي بئ ده ريت تامي خوشي و شادي به كي بي خه وش بچيژت، هه ر پرشنگيكي خور له بن په له هه وريكي ره شي سامناك دپته ده ري، هه ر لاپه ره كي نه و كتيبه سيخناخه له جوړيک ته زووي كاره ياي مه عنه وي و نووسه ر بو خوي له هه موو نه مانه بي ئاگابوو، هيچ شتيكيش نه يده تواني له م خاله ئاگاداري بكا ته وه). هه روه ا ده لي: (گوئگري به ره همي ئيميلي كاتيک گوئ بيستي خويته نه وه ي نوسخه ي ده ستنووسي نووسينه كه ي وي ده بو، نه گهر له ژير كاريگه ري تيکشكيني نه و روچه هيتنه دوزه خي و مردووانه داو ره وشتي وا سه خت و دلره قانه دا ده لرزي و سكالاي نه وه ي ده كرد كه بيستني وه سفي هيتديك ديمه ني كتيبه كه، شه وي خه له چاوان ده تورتيني و له روژتيشدا ئارامشي روحي تيک ده دات، ئيليس بيل (ئيميلي) سه ري له و قسه يه سوو ده ماو گوماني نه وه ي ده كرد كه سكالاي نه و بيسه ره ته نيا شتيكي رواله تيبه. نه گهر ئيميلي بمابيه فكري به شيويه كي خو سه رانه و وه كو داريكي به هيتز گه شه ي ده كردو بلتدر و زياتر لق و پوي ده هاويشت و به ره گه ييوه كاني ئاودارترو جوانتر ده بوون. به لام ته نيا زه مه ن و نه زمون ده بانه تواني كار له و نه نديشه يه بكن و له به رامبه ر دزه كردني فكو نه نديشه ي تردا كارتيكراو نه بو). مرؤف واي بو ده چيت كه شارلوت به هيچ جوړيک ئيميلي خوشكي نه ده ناسي. چونكه روماني (به رزاييه كاني باسه ره) كتيبيكي ناياب و بي وينه يه. كتيبيكي زور خراپه، كتيبيكي زور چاكه، دزيوه، جوانه، سامناكه، نازارده رو به جو شه. هيتديك كهس به مه حاليان زانبوه كه كيژي قه شه يه ك، كيژيک كه ژيانيكي گوشه گيري يه كنه واختي هه بو و كه متر خه لكي ده ناسي و هيچ له دنيا نه ده زاني، بتوانيت كتيبيكي ئاوا بنووسئ، به لام به راي من نه مه قسه ي بيته ده يه. روماني (به رزاييه كاني باسه ره) بي نه ندازه (رومانسي) يانه يه. پيوسته نه وه ش بزانتيت كه رومانسيه ت خوي له و وردينييه به نه فس و پشوو دريژه ي (رياليست) ده پاريزي و به دوو ده گريت، له پچراني نه وسار و هه لاتني (خه يال) چيژ ورده گري و جاري وايه به شه وق و زه وقه وه و

جاری و اش به خه مۆکی و دلته نگییه وه، له ترسان و رارایی و شه هوه تی سامناک و کردنه وهی سه رکیشه نه دا رۆده چی و نوقم ده بیته. (رۆمانسییه ته هه لاتنه له بهر راسته قینه).

به سه ره نجدانی تایبه ته ندییه رۆحی و فکری و نه خلاقیه کان ئیمیلی برۆنتی که هه ولّم داوه تا راده بهک ناشکراییان بکه م و به سه ره نجدان به هه سه ته توندو سه رکیشه سه رکوت کراوه کانی وی (ئه وهی ده رباره ی ئیمیلی ده یزانم، له م خاله دا خۆی به رجه سه ته ده کات) به رزاییه کانی با سه ره ریک له و جو ره کتیبانه یه که مرۆف لینی چاوه پروان ده کات بینوو سیته. به لّام رواله تی نه و کتیبه زۆر وه کو نه و کتیبانه ده چیت که بران ویل- بیی به ندو باری برای مومکین بوو بیانوو سیته. بزیه هیندییک که سه توائیویانه قه ناعه ته به خۆیان بینن که هه موو کتیبه که، یان به شیک، بران ویل نووسیویه تی. یه کییک له و که سانه (فرانسیس گراندی) یه. نه و ده نووسی و ده لیت: (پاتریک برۆنتی «بران ویل») پیتی گوتم: (ئه وهی خوشکه که ی درکاندی، پشتگیری نه م گوته یه ده کات) که به شیک زۆری به رزاییه کانی با سه ره نه و نووسیویه تی خه یالاتی سه یرو سه مه ره و (بلیمه تی) نه خو شی بران ویل، که له میانه ی دانیشتنیکی دوو رودرێژماندا له (لۆدندن فوت) منی پی خافلاند و سه رگه رمی کردم، دوو باره له لاپه ره کانی نه م رۆمانه دا خۆیان به رجه سه ته ده که ن و له و پروایه دام که کلیشه ی چیرۆکه که له لایه ن نه وه وه دارپژراوه، نه ک دا هینانی ئیمیلی خوشکی). جارێکیان دوو له هاو پێکانی بران ویل به ناوی (دیردین) و (له یلاند) پراریان دا له و میوانخانه یه ی که ده که ویتته سه ر ریگای (کیتیگلی)، له گه ل بران ویلدا چاویان به یه کتری بکه ویت و نووسینه کانیان بو یه کتری بخویننه وه، نه مه ش نه و روون کردنه وه یه که نزیکه ی بیست سال له دوای نه و رووداوه (دیردین) بو گو ژقاری گاردیه نی چاپی هالیفاکسی نووسی: (من په رده ی یه که می شانوی «شارژی دیو سروشت - The Demon Queen») م خوینده وه، به لّام کاتیک بران ویل دهستی به نیو کلاوه که یدا گیرا (شوینی

هه شاردانی کاغه زه نه یینییه کان) بو نه وهی ده ستنووسی شیعره که ی بدۆزیتته وه و بو مانی بخوینیتته وه، بو یه ده رکه وت که له جیاتی شیعره که ی خۆی به هه له چه ند لاپه ره یه کی له رۆمانیک (که داره داره ی قه له می خۆی تیدا تا قیکردبووه) له ویدا شاردۆته وه. بران ویل

که له چاوه پروانی و بی ئۆمیدکردنی ئیمه دلته نگ ببوو و ده یویست نه و په رانه بخاته وه شوینه که ی خۆیان، به لّام له بهر نه وهی ههستی هه ردوو هاو پیتی بزوا بوو تا بزانی چۆن توائیویه تی بیته رۆمانوو، تکامان لیکرد تا نووسراوی سه ر نه و په رانه مان بو بخوینیتته وه. بران ویل له پاش که میک رارایی و دوو دلی داوا که ی ئیمه ی قبول کردو ماوه ی یه ک سه عات سه رنجی ئیمه ی بو خویندنه وهی نه و نووسینه راکیشاو هه ر په ریک که ده یخویندنه وه ده یخسته وه نیو کلاوه که یه وه. له ناکا و له ناوه راستی رسته یه کدا به سه ر هاته که پچرا و بران ویل به ناوی راسته قینه ی نه و که سانه ی که کردبوو نیه نمونه ی پاله وانی رۆمانه که ی درێژه ی دا به خویندنه وهی رۆمانه که ی و بو ی خویندینه وه. به لّام له بهر نه وهی هیندییک له و که سانه هیشتا هه ر له ژیاندا ماون، نامه ویت ناوه کانیان بو خه لگی ناشکرا بکه م. بران ویل گوته که جارێ هیچ ناویکی بو کتیبه که ی هه لته برژاردوو له وه ش ده ترسیت که هیچ ده زگایه کی چاپ و بلا و کردنه وه له خۆی رانه بینیت بو ی بلا و بکاته وه. یه کییک له دیمه نه کانی به شیک له و رۆمانه ی که بران ویل بو ی خویندینه وه (نه و پاله وانا نه ش که تیدا نماییش کرابوو) هه ر نه وانه ن که له رۆمانی به رزاییه کان با سه ره دا باسیان کراوه، نه و کتیبه ی که شارلۆت برۆنتی جه ختی له سه ر ده کاته وه و بانگه شه ده کات که ئیمیلی خوشکی نووسیویه تی). ده بی بلتین که نه م نووسینه یان مشتتیک درۆ و ده له سه ن، یان راستیه کی روونه. شارلۆت، بران ویل- ی برای به بو ده له ده زانی و له چوارچیه ی ئایینی مه سیحیدا لیتی بیزار بوو. به لّام وه کو ناشکرایه هه مووشمان ده زانی که خو شه ویستی مه سیحی، هه میسه توائیویه تی بو به شیک زۆر له بیزاری باشی ئاویتته به ئاین، پتیه گه دابین بکات و له م رووه ناتوانریت گوته پشتگیری نه کراوه که ی شارلۆت قبول بکرت. رهنه گه هه رووه کو چۆن له ناو خه لکیدا باوه، شارلۆت قه ناعه تی به خۆی هیناییت که پروای به وه هه بیته که بو خۆی به راستی ده زانیت. نه م گوته یه ی (دیردین) تیروته سه ل و زۆر ده قیقه و زۆر سه یه که یه کییک به بی نه وهی مه رامیک و به لگه یه کی تایه تی هه بیته نه مه ی دا هیناییت. روون کردنه وهی نه م مه سه له یه چیه؟ هیچ. ده لتین بران ویل چوار به شی یه که می نه و رۆمانه ی نووسی و له بهر نه وهی مه یخوره وه سه رخۆش بوو، دهستی له نووسینی هه لگرت و ئیمیلی خوشکی پاشماوه که ی نووسی. به لگه ش به وه

هینراوه تهوه که به شه کانی دواتر به سه بکیتی وشکتر له سه بکی به شه کانی ده سپیکی رۆمانه که نووسراون، به لّام من شتیکی وام بهر چاوان نه که وتووه و ته وای کتیبه که به شیوازتیکی زۆر خراپ و به سه بکیتی ئه ده بی شه پرتو نووسراوه که نووسه ری (ناماتور (۹)) زوو گرفتاری ده بیته. نووسه ری ناماتور کاتیک (با له بیرمان نه چیت که ئیمیلی برۆنتی پیشتر قهت کتیبی نه نووسیوو) داده نیشی بۆ ئه وهی شت بنووسیت، پیی وایه که ده بی له جیاتی وشه ی ساده و ئاسایی، وشه ی حله ق مه له ق به کار به ییت و ته نیا به مه شق کردن ده توانیت فیتری ساده نووسین بیته. به شی سه ره کی ئه و کتیبه، کاره که ریکی (یۆرکشایر)ی ده یگرتته وه و ئه و کار که به جوړیک بابه ته کان به بیان ده کات که هیچ مرۆقتیک ناتوانیت به و شیوه به ده ری بپیت. ئیمیلی برۆنتی، رهنکه له وه ئاگادار بو بیته که چند وشه یه که له نیو زاری میسیز داین داویت که کاره که ری که به زحمهت لییان تی ده گات و بۆ روون کرده وهی ئه م بابه ته خاتوو داین ناچار ده کات تا بلّی که له ماوه ی خزمه تکردنیدا ده رفه تی ئه وهی هه بووه تا چند کتیبیک بخوینیتته وه. به لّام ته نانهت به م روون کرده وه یه ش باق و بریقی قسه کانی خاتوو داین تۆقینه ره. خاتوو داین قهت (کووش ناکات) تا کاریک ئه نجام بدات، به لکو (له خووردی) یان (هه ولتیکی یه کجار زۆر به کار ده بات)، قهت له ژووری (نایه ته ده ری) له ژووری (دیته ده ری) هه رگیز (به رهنگاری) که س نابیتته وه، له گه لیدا (رووبه روو) ده بیته وه. ده بوا به پیشتر باسی ئه وه بکه م که هه رکه به شه کانی ده سپیکی کتیبه که ی نووسیوه، پاشماوه ی کتیبه که ش هه ر بۆ خۆی نووسیویه تی و ئه گه ر له به شه کانی ده سپیکی کتیبه که دا باق و بریقی زیاتر به کار براوه، من پیتم وایه له بهر کووشی ریژه بی سه رکه وتوی ئیمیلی یه تا نیشاندات که (لۆک وود) پیاویتیکی گه مژه وه له خو رازی بووه. ئه م مه زنده یه م له شوینیکدا خویندۆته وه که ئه گه ر ده سپیکی رۆمانه که بران ویل نووسیویه تی، مه به ستی ئه وه بوو که (لۆک وود) له کاروباره کاندای رۆلتیکی زۆر مه زنتر له ئه ستۆ بگرت. له راستیدا ئامازه یه کیش به وه کراوه که (کاترین)ی لاو، سه رنجی راکیشاوه و ئاشکراشه که ئه گه ر (لۆک وود) سه ودا سه ری کاترین بیوا به، ئه و روداو گه لیتیکی ئالۆز له و ئه وینه وه هه لده قولاو چیرۆکه که ی دلگیرتر ده کرد. به لّام به و شیوه یه ی ئیستای (لۆک وود) له چیرۆکه که دا ته نیا کابراهی

ره زا قورسه له پیش چاوی خوینهر. رۆمانه که زۆر نه شاره زایبانه دانراوه، به لّام ئایا ئه مه جیتی سه رسورمانه؟ ئیمیلی برۆنتی قهت رۆمانی نه نووسیوو و ده یویست چیرۆکیکی ئالۆز بگرتته وه که له گه ل دوو وه چه دا سه روکاری هه بوو. ئه م کاره ش هه میشه ئه سته مه چونکه: نووسه ر ناچاره یه کپارچه ییه کی یه کگرتوو به حیكایه ته که ی به خشیت که په یوه سته به دوو ده سته کاره کته ر و دوو زنجیره رووداوو ئاگاشی له وه هه بیته که نه هیتیت تایبه تمه ندییه سه رنج راکتیه کانی تا قمییک، تایبه تمه ندی و سه روشتی ده سته که ی تر بپوکینیته وه و له ناوی بیات. هه روه ها ناچاره که تیپه رپوونی سه لّه کان له یه ک سه رده می روژگاردای تیکه له کیش بکات تا خوینهر بتوانیت به یه ک چا و پیندا خشان دنیکی کورت و فره لایه ن، تیپه رپوونی ئه و سه لانه قبوول و هه رس بکات. هه روه کو چۆن مرۆف به یه ک تیپامانی کورت له و نیگاره به رفراوانه ی که به رهنگی ئاوی له سه ر گه چ کیشراوه (وه ری ده گری) و به زهینی خۆی ده سپی. پیتم وایه که ئیمیلی برۆنتی به ئه نقه ست بیی له وه کردیتته وه که به چ جوړیک (کار تیکردنیکی یه کگرتوو - Unity of impression) بخاته نیو چیرۆکیکی په رش و بلاوه وه، به لّام پیتم وایه نیازی و ابووه که پیوه ندییه کی لۆژیکی بداته به شه په رش و بلاوه کانی چیرۆکه که ی. له وانه شه وای مه زنده کردیت که باشترین ریگا چاره ئه وه به کاره کته ری که ناچار بکات تا کۆمه له رووداویکی به رفراوان و یه ک له دوای یه ک بۆ کاره کته ریکی دی بگرتته وه. ئه مه شیوازتیکی ئاسان نییه بۆ چیرۆکیکی و داهیتانی ئیمیلی برۆنتی نییه. هه روه کو ئیستاش ئامازم پیندا زه رده که ی ئه وه به که (گتیره وه) ناچاره باسی بابه ت گه لیتیکی زۆر بکات، بۆ نمونه وه سفی دیمه نه کان بکات، یانی: ده ست بداته کاریک که هیچ مرۆیه کی ژیر نایکات و ده توانین بلّین مه حاله ئه و شیوازه له بهر بکرت که له سه ر بنه مای دیالۆگ دامه زراوه و ئه لبه ته ئه گه ر ئیوه گیره وه یه کی وه کو (خاتوو داین) تان هه بیته، ده بی بیسه ریکی وه کو (لۆک وود) یشتان هه بیته، رهنکه رۆمانوسیکی به ئه زموون بیتوانایه ریگایه کی باشتر بۆ گتیرانه وه ی به رزاییه کانی باسه ره بدۆزیتته وه. به لّام ناتوانم خۆم قایل بکه م به وهی که ئه گه ر ئیمیلی برۆنتی ئه م شیوازه ی به کار بردوه له بهر ئه وه که خه ریکی کارکردن له سه ر بناغه یه ک بووه که دامه زرتنه ری ئه و بناغه یه مرۆقتیکی دیکه بووه. به لّام خالی له وه ش گرنگتر ئه وه یه که

نه گهر ئېوه شهرمنی و کهم دویي له پراډه به دهر و نه خوښی ئاسای ئیمیلی برؤنتی بینه پینش چاوی خوټان. پیم وایه شتواری نووسینی وی هر تهویه کی لیتی چاوه پروان ده کرا. ریگاکانی تری گپړانه و دی چیرۆکه کی چی بوو؟ به کیکیان تهویه که رومانه کی له و گوشه نیگایه و بنوسیت که ناگای له هممو شتیکه و پتی ناگاداره، بؤ نمونه هره و کو چون رومانی (میدل مارچ) و (مه دام بؤقاری) نووسران. من پیم وایه که گپړانه و دی ته م چیرۆکه، له و جوړه به ره می که بؤ خوئی نووسیویه تی (ته و چیرۆکه کی که به توندی یاساکانی ته خلاقی ده به زینتی) داوین پاکي و خو پاراستنی بی چنده و چون و توندوتیزانه ی ئیمیلی ده توندو دووری ده خسته وه. جگه له مهش ته گهر ته و کاره ی بکر دایه ته ستم بوو بتوانیت تا راده به ک باس له و رووداوانه نه کات که به سهر (هیس کلیف) هاتبوون- له و سالانه دا که هیس کلیف به دوور له «به رزاییه کانی باسهر» ده ژیاو له و ماوه یه دا توانی بخوینتی و پاره په یدا بکات. ئیمیلی برؤنتی نه یده توانی ته و کاره بکات چونکه وایه سووک ئاسانی نه یده زانی داخو هیس کلیف چون خویندویه تی و پاره ی په یدا کردوه. ته م خاله ش که له خوینهری داواده کن تا قبولی بیت، پروا پیکردنی کاریکی ته ستمه و ئیمیلی هر به و نده قایل بوو که به یانی بکات و به و شتویه لیتی گهری. ریگایه کی دیکه ته وه بوو که نووسهر به کیکی ناچار ده کرد تا چیرۆکه که بؤ وی (ئیمیلی برؤنتی) بگریته وه، بؤ نمونه خاتوو داین و چاشات برؤتای له سهر زاری (یه کهم که سی تاک) ده بگریته وه. به لام پیم وایه ته مه شیان ده بوو ته ماسی نووسهر له گه ل خوینهر دا و نووسهری پتر له وه له خوینهر نریک ده کرده وه که هه سستیاری توندی ریگای پیده دا. ئیمیلی برؤنتی له و ریگایه وه که سهره تا (لؤک وود) چیرۆکه که ده گپړیته وه و پاشماوه ی به سهره ته که ش (خاتوو داین) ده بگریته وه، ده لئی له پشت روخساریکی دوو روودا خوئی شار دؤته وه. عالی جه ناب پاتریک برؤنتی (باوکیان) به سهره تیکی بؤ خاتوو گاسکیل گپړاوه ته وه که له مباره یه وه تا راده به ک و اتا به خشه: له و سهرده مه دا که منداله کان تازه پیده گه یشتن و لاوبوون، هه زیشی ده کرد له سروشتی منداله کانی تی بگات و ناگادار بی و بزانی چی بیان له دلئی دایه (له بهر ته وه ی منداله کانی زوریان شهرم له باوکیان ده کرد، به باشی بؤ باوکیان ساغ نه بوو بووه داخو سروشتیان چونه) ناچاری کردن تا یه ک به یه ک ده مامکیکی کونه له

رووخساریان بدن تا له بن ته و ده مامکه وه سهره ستانه بتوانن وه لومی پرسیاره کانی بده نه وه. کاتیک باوکیان له شارلوت-ی پرسی باشترین کتیبی دنیا چیه؟ وه لومی دایه وه: ئینجیله، به لام و هختیک له ئیمیلی پرسی باشترین هه لسوکه و ت که له گه ل بران و تل-ی سهر به گپچه لئی برایدا بیکات چییه؟ ئیمیلی گوتی: (مه نتیقیا نه و به به لگه له گه لیدا بدوی و نه گهر هر نه هاته ژیر بار به قامچی لیتی بده).

ته ی بؤچی کاتیک ئیمیلی برؤنتی ته م کتیبه به هیزو سامناکه ی دنووسی پتوبستی به خو شار دنده وه هه بوو؟ سه باره ت به م خاله من بروام وایه له بهر ته وه بوو که له و کتیبه یدا شاراوه ترین غه ریزه کانی خوئی ناشکرا کردوه. ته و ته ماشای قولایی ناخی غوربه ت و ته نایی دلئی خوئی کردو کومه لیک نه یینی (مه درکینه) ی دیت و سهره رای (نیه نیه کان مه درکینه)، پالنه ری (قه لیم) ناچاری کرد بیان درکینتی و باریکی گران له سهر شانانی لا بیات. دلین باوکی به گپړانه و دی به سهره ته کانی سهرده می جحیلی خوئی له ئیرله ندا و ته فسانه کانی (هؤفمه ن) (۱۰) هیزی خه یالی ئیمیلی به شاگه شکه هینا و کاتیک ئیمیلی له به لچیکا ده بخویند، ته فسانه کانی هؤفمه نی خوینده وه و به ئیمه بیان گوتوه کاتیک گه رایه وه مالتی، له سهر فه رشه کانی په نا سوویه له کاتیکدا که ده ستی له ملی سه گه که بیان (کیبی) وهرتیا بوو، درپزه ی دا به خویندنه و دی ته و ته فسانانه. شارلوت به رده و ام جه ختی له سهر ته وه ده کرده وه که ئیمیلی خوشکی که مترین پیوه ندی له گه ل ته و خه لکانه ی دوروبه یدا نه بووه که مه زنده ی ده کریت پالنه وانه کانی کتیبه کی له سهر ته و ان کوپی کرد بیت، هه رچه نده ته گهر بابته گه لیککی زؤریشی سه باره ت به و خه لکانه بیستیت. من پیم خو شه پروا به و قسه یه بکه م، هه زیش ده که م پروا به و به که م که ئیمیلی برؤنتی له چیرۆکه شاراوو سامناکه کانی نووسهره رومانسیه کانی ته لمانیدا، شتیکی دؤزیه وه که خولق و خوی توندی وی په لکیش کرد، به لام باوهرم وایه که (هیس کلیف-Heath Cliff) و (کترین ئیرین شاو-Catherine Earn Shaw) ی له قولایی شاراوو ی رؤحی خویدا دؤزیه وه. ره نگه به و شتویه بوو بیت که ئیمیلی برؤنتی تایه تمه ندی هه مان ته و که سانه ی که بؤ خوئی ده یناسین له دهر وونی ته و کاره کترانه هاویشتیت که بایه خیان که متر بوو وه کو: (لیتوون و خوشکه کی و هاوسهری ئیرین شاو ژنی هیس کلیف)، یانی

ئەو كەسانەى كە لەبەر سستى و لاوازى نەفسىيان ، بۆ خۆى (ئىمىلى) بە بودەلەو كەمى لە قەلەم دەدان. خوتنەران، بەدەگمەن چاوەروانى ھىزى خولقاندن دەكەن لە نووسەر ھەربۆبەش ئەگەرى زۆر ھەيە كە ئىمىلى ئەم كارەكتەرەپلە دوانەى، لە خەيالى پەر لە خۆ پەسندى و بە كەم گرى خۆى خولقاندییت. بە بروای من، ئىمىلى برۆنتى بۆ خۆى (كاترین ئىرىن شا) بوو: كىوى، بە جۆش و خرۆش، لە ھەستە توندەكان سىخناخ، ھەروەھا پىشم وایە كە بۆ خۆى ھیس كلیف) بوو. ئایا شتتىكى سەیرە كە ئىمىلى خۆى ھاوئىشبیته نىو پەيكەرى دوو كارەكتەرى سەرەكى رۆمانەكەى خۆبەو؟ منیش دەلیم نەخیر، بە ھىچ جۆرئىك سەیر نىبە. چونكە ھىچ یەكئىك لە ئىمە یەكپارچە نىبەو لە دەروونى ئىمەدا چەند كەسئىك جىوارن و بە زۆرىش بە ھاودەنگى و ھاوئىبەتەى یەكترى قەلسن. ئەمەش لە تاییەتمەندى چىرۆكنووسە ھەبوونى دەركەى بەو كەسە لئىك جىاوازەنە بىەخشىت و تاك تاك بىیانكاتە كارەكتەر، یانى ئەو كەسانەى كە پئىكھاتەى بوونى خۆى پئىك دەھىنن. بەدەختى چىرۆكنووس لەو دەایە كە ناتوانئىت روح بەبەر ئەو كەسانەدا بكات كە لە (زاتى خۆى) تۆزقالتئىكیان پئىو نىبە، ھەرچەندە ئەو كەسانە بۆ چىرۆكەكەشى پئىوئىست بن. بۆ ئەو نووسەرەى كە یەكەم رۆمانى خۆى دەنووسئىت (و كە بەرزاییەكانى باسەرە كە یەكەم رۆمانى ئىمىلى برۆنتى بوو) نەك ھەر شتتىكى ئاساییە كە خۆى بكاتە كارەكتەرى سەرەكى رۆمانەكەى، بەلكو دەشگونجئى كە لە ناوەرۆكى رۆمانەكەیدا شتئىك لەو كارانە بەرچا و بكەوئىت كە نووسەر بۆ خۆى حەز لە كردنىان دەكات. ئەوسا ئەو رۆمانە دەبئىتە كئىبئىك كە تئىدا نووسەر دان دەئىت بە خەيالە خاوەكانى خۆیان دا ئەو خەيال بلاوانەى كە لە كاتى گەران و پئىاسە كردندا، یان لە درەنگانى شەودا كە خەو لە چاوانى تۆراو و توشىيان بوو لە خەيال بلاوكانى دا، خۆى بە مرۆقئىكى پئىرۆزىان گوناھبار، ئەوئىندارئىكى پئىشەبى مەزن یان سىياسەتمەدارئىكى گەورە، ژەنەرالتئىكى سەرەكەوتوو یان پئىاوكۆزئىكى بئى باك، ھاتۆتە پئىش چا و. لەبەر ئەوئەش كە لە خەيال پلاوكانى زۆربەى خەلئىدا شتى بئى مانا و پئرو پوچ زۆرە، بۆیە لە یەكەم رۆمانى زۆربەى نووسەرانیشتا زۆر شتى ھەرەمەكى بەرچا و دەكەوئىت. بە راي من رۆمانى بەرزاییەكانى باسەرە، رئىك دان پئىانان نامەبەكەى لەم بابەتەبە. من پئروام وایە كە ئىمىلى برۆنتى ھەموو بوونى خۆى

رشته نىو قالبى پەيكەرى (ھیس كلیف)ەو. پئىم وایە رق ئەستوورى خۆى و حەزە جنسىبە سەرکوئىكرائەكانى و تاسەى بەتئىنى عەشقە رازى نەكراوئەكەى خۆى و ئىرەبئىو بىزارى خۆى لە مرۆقەكان و بە كەم زانئىنئىان، بئىسبەزەبئى خۆى و سادئىزم (۱۱) (Sadisme)ى خۆى دایە ھیس كلیف. خوتنەر ئەو رووداوى وەبئىرماوئە كە ئىمىلى برۆنتى لەسەر شتتىكى زۆر كەم مشتەكۆلەى سەرەواندە نىو چاوانى ئەو سەگەى كە رەنگە ھىچ مرۆقئىكى بە قەدەر وى خۆش نەوئىستبئىت. بەسەرھاتئىكى دىكەى سەبئىش ھەبە كە (ئئىلئىن نووس) ھاوئىرى شارلۆت گئىراوبەتئىوئە دەلئى: (ئىمىلى زۆر چئىزى لەو وەرەدەگرت كە شارلۆتى خوشكى بباتە ئەو شوتئانەى كە شارلۆت بەوئىست و خواستى خۆى قەت نەبەدەوئىرا بچئىتە ئەو شوتئانە. شارلۆت زۆر لە گىانلەبەرە كئىوئەكان دەتساو ئىمىلى زۆر حەزى دەكرد بىباتە نئىك ئەو جئىبئىانەى كە گىانلەبەرە كئىوئەكانى لئىدەژئىان و پاشان ئاگادارى بكاتەوئە پئىى بلئى لە كئىوئەو چۆن زاتى ئەوئەى كرددوئە لەو جئىگائىانە نئىك بئىتەوئەو كاتئىك شارلۆت ھەستى بە مەترسئىدارى شوتئەكە دەكردو دەبئىژئاندا، بەدائئىكى خۆشەوئە ئىمىلى بە ترسانى شارلۆت پئىدەكەنى). من پئىم وایە ئىمىلى (كاترئىن ئئىرىن شا)ى بە عەشقئىكى پئىاوانە، عەشقئىكى تەواو دئىندانەى (ھیس كلیف)خۆشەوئەبئىست. پئرواشم وایە كاتئىك كە دەچۆرە نئىو پەيكەرى (ھیس كلیف)ەو بە پئىلاقە لە كاترئىن-ى دەداو زۆر بئىسبەزەبئىانە مامەلەى لەگەلدا دەكردو ئەوئىش سەرى خۆى لەدارو بەرد رادەكئىشا، پئىى پئىدەكەنى، ھەر وەكو چۆن وەختى خۆى بە ترس و لەرزى شارلۆتى خوشكى پئىكەنئىبوو، لەو باوئەرەشدام كە كاتئىك وەكو (ھیس كلیف) مست و شەقازلەى دەسەرەواندە دەموچاوى كاترئىنى بچووكترو سووكابەتئى پئىدەكرد، پئىى پئىدەكەنى و كاتئىك كە كەلەگائى لەو كەسانە دەكرد كە (خولقاندبوونى) و جنئىوى پئىدەگوتن و تانوتئى لئىدەدان، لە خۆشئىان تووشى شاگەگەشكە دەبوو و خەيالئى ئاسوودەو بارى سووك دەبوو. چونكە: لە ژئىانى راستەقسنەدا لە تئىكەلاوئىبوون لەگەل ھاو نەوئەكانئىدا زۆر تووشى تالئى و سوئىرى و بودەلەبئى دەبوو. ھەروەھا پئرواشم وایە كە ئىمىلى كاتئىك لە قالبى (ھیس كلیف) دەھاتە دەرى و دەچووئە نئىو پەيكەرى (كاترئىن)ەو، واتە رۆلئى خۆى دەگۆرى، گەرچى شەرى لەگەل (ھیس كلیف)دا دەكردو سووكابەتئى پئىدەكردو دەبزانئى چ

مرۆیهکی خراپ و شه‌په‌نگیزه، به‌لام له ناخه‌وه خۆشی ده‌ویست و له‌وه ده‌سه‌لاته‌ی که (کاترین) به‌سه‌ر (هیس کلیم) دا‌هه‌بیسو، ده‌روونی پرده‌بوو له خۆشی و شادی و وای هه‌ست ده‌کرد که هه‌ردووکیان گه‌لی گه‌لینجانیکن (هه‌روه‌کو له راستیشدا و ابو ته‌گه‌ر مه‌زنده‌ی من راست ده‌رچیت و هه‌ردووکیان ئیمیلی برۆنتی بوو بن). چونکه به‌ زۆری له ده‌روونی (سادیست) دا تاییه‌مه‌ندی مرۆی (ماسۆشیه‌ت(۱۲))یش هه‌یه و ئیمیلی برۆنتی بۆیه‌ چوو‌بووه نیو په‌یکه‌ری (کاترین ئیرین شا)ه‌وه، چونکه ده‌ست درێژی و خولق و خوی و توندو درێندانه‌ی (هیس کلیم)ی پێ خۆشبوو. به‌لام به‌ ته‌ندازه‌ی پێویست قسه‌م کردووه، رۆمانی (به‌رزاییه‌کانی باسه‌ره) کتیبیک نییه که ده‌باره‌ی بدوین، به‌لکو کتیبیکه‌ پێویسته بخویندریته‌وه. کتیبیکه که زۆری که‌موکوری تێدا‌یه‌و ره‌خه‌له‌یگرته‌ی کاریک‌ی ئاسانه، به‌لام سه‌ره‌رای ته‌وه‌ش شتیکی وای تێدا‌یه که که‌متر رۆمانوسییک ده‌توانیت نیشانیان بدات. من هه‌یج رۆمانیکم پێ شک نایه که تێیدا، ره‌نج و ئازار، بێسه‌زه‌یی و دل ره‌قی و ئازاری ته‌وین به‌وشیوه سه‌رسوپه‌ینه‌ره وه‌سف کرا بیت. به‌رزاییه‌کانی باسه‌ره په‌کیک له تابلۆ شکه‌وه‌ده‌کانی (ئیل گریکو(۱۳)م دینیته‌وه یاد، له‌وه تابلۆیه‌دا، له دیمه‌تیکی خه‌ماوی و تاریک و چۆل و هۆل دا، له بن په‌له هه‌وری ره‌ش و به‌ گۆله‌گۆل دا، ئیسکه په‌یکه‌ری خوارو خه‌یج راوه‌ستاو و به‌هه‌ستی توندو نااسایی ته‌فسوونیان لیکراوه هه‌ناسه‌بان له نیو سینگه‌کاندا به‌ند کردووه و ریزه شوقیکی هه‌وره تریشقه به‌ ئاسمانی خۆله‌میشیدا ریچکه‌ی به‌ستووه، که به‌ ترس و سامیکی شاراهه‌ ته‌ودیمه‌نه کامل ده‌کات.

په‌راویزه‌کان:

- ۱- ته‌وه به‌رزاییانه‌ی که بائییانه‌وه هه‌لده‌کات، له ناوه‌رۆکی ته‌وه رۆمانه‌شدا به‌ ناوی شوین هاتووه. - وه‌رگێر.
- ۲- Horatio Nelson (۱۸۰۵-۱۷۵۸) ده‌ریاوانی به‌ریتانی که ساڵ (۱۸۰۵)دا له شه‌پری ده‌ریایی (ترافۆلگار) به‌سه‌ر ناپلیۆن دا سه‌رکه‌وت.
- ۳- په‌کیکه له ویلایه‌ته‌کانی به‌ریتانیا و ده‌که‌ویته‌ باشووری رۆژئاوای ته‌وه ولاته.
- ۴- په‌کیکه له شاره‌کانی باکووری به‌ریتانیا و سه‌ره به‌ پارێزگای (یۆرکشایر)ه.
- ۵- له شاره‌کانی ویلایه‌تی (یۆرکشایر)ی به‌ریتانیا‌یه.
- ۶- Barrow-in-Furness - په‌کیکه له شاره‌کانی پارێزگای (لانکشایر)ی به‌ریتانیا و ته‌م پارێزگایه‌ش ده‌که‌ویته باکووری رۆژئاوای ته‌وه ولاته.
- ۷- ته‌وه که‌سه‌ی ته‌رکی به‌خێوکردنی مندالی له ته‌ستۆدایه، زارۆک به‌خێوکه‌ر. - وه‌رگێر.
- ۸- William Make - Peace thackeray (۱۸۱۱-۱۸۶۳) رۆمانوسی به‌ریتانیایی.
- ۹- Amateur - به‌زه‌وق، که‌سیک که به‌هه‌زه‌و ئاره‌زوو کاریک ده‌کات نه‌که له‌به‌رامبه‌ر هه‌قه‌ده‌ست دا.
- ۱۰- ئارنیست تیۆدۆر ویله‌یلم هۆفمه‌ن -Hoffman- (۱۷۷۶-۱۸۲۲) ته‌فسانه‌نووس و ئاوازان‌ه‌رو رۆماننووس و وینه‌کێشی ته‌لمانییه‌و به‌لزاک و پۆشکین و دستوقسکی له‌وه که‌سانه‌ بوون که ستایشی ته‌فسانه‌نه‌کانیان ده‌کردو زۆریه‌ی رۆماننووسه‌ رۆمانسیه‌کانیان به‌ که‌م ده‌گرت. بالزاک ده‌یگوت: (هۆفمه‌ن هونه‌رمه‌ندی هه‌موو ته‌وه شتانه‌به‌ که به‌ ره‌اله‌ت بوونیان نییه، به‌لام زیندوون).
- ۱۱- دام رکاندنه‌وه‌ی بێبه‌زه‌بیانه‌ی هه‌زه‌کانی، هه‌زکردن به‌ ئازار گه‌یاندن به‌ خه‌لکانی تر.
- ۱۲- هه‌زکردن له ئازار چه‌شتن به‌ ده‌ستی ماشوقه‌وه به‌ تاییه‌تی له کاتی جووتبووندا. - وه‌رگێر.
- ۱۳- ئیل گریکو -El Greco- وینه‌کێش و په‌یکه‌رتاشی ته‌ورویایی (له ساڵی ۱۵۴۸- له دایکبووه له ساڵی ۱۶۱۴ دا مردووه. میژووی له دایکبوون و مردنی به‌ خه‌ملا‌ندنه‌) و له دوورگه‌ی (کریت) که ده‌که‌ویته‌ خۆره‌له‌تی ده‌ریای سه‌پی ناوه‌راسته له‌دایکبووه‌وه له ئیسپانیا و ئیتالیا خه‌ریکی وینه‌کێشان و په‌یکه‌رتاشین بوو.

هینری فیلڈینگ و تۆم جۆنز

نووسین له سهر هینری فیلڈینگ کارتیکی ئەسته مه، چونکه وه کو مرۆقیکی ئاسایی، شتیکی ئەوتۆ دهربارهی وی له بهرهستدا نییه. (نارتۆر مۆرفی - Arthur Murphy) که له سالی (۱۷۶۲)دا، یانی تهنیا ههشت سال له پاش مردنی فیلڈینگ، کورته باستیکی وه کو پیشه کییهک بۆ بهره مه چاپکراوه کانی فیلڈینگ نووسی، وا دیاره که له نزیکه وه نهیناسیوهو دهربارهی وی ئەوهنده که می شت له بهرهستدا بوو، که دیاربوو بۆ پرکردنه وهی ههشتا لاپه ره ی و تاره که ی خۆی، دهستی کرد به بازدان و درێژداد په که ی بیزارکه ر. ئەو راستیانه ی که ئەو تیشکیان دهخاته سهر که من و له لیکنۆلینه وه کانی دواتردا به دیارکهوت که زۆر وردو دهقیق نین. نووسه ره کانی پاشتر خۆیان ماندوو کردوو تا بیسه لمینین که له نیوان فیلڈینگ و ئەو بوونه وه ره بهد ره وشته ی که له ئەفسانه دا باسی کراوه، مه ودا په کی یه کجار زۆر هه یه. به لām به ده به ختانه بۆ ئەوه ی به ریزتری بکه ی، که متر به سهرنج راکیشیان نیشان داوه. ئەو نووسه رانه ویستوو یانه سه بارهت بهو راستیه زه قه ی که فیلڈینگ خاوه نی ته ورژمی ژیان و مه یله تونده کانه، سه ربه قینن. به لām هه یچ هۆبه ک نییه وا چاوه پروان بکه ین که ئەو پیاوه ی ئیوه دهستخۆشی له کتیه کانی ده که ن، نمونه ی لیوه شاوه بی و شایسته بی بیت. له به ره وه ی تاییه تمه ندی ئەخلاق ی وی، نه کتیه کانی باشتر ده کات و نه خراپتر. چونکه ئەو با به ته ی رۆمانووس دهرباره ی ده دوی ژیا نه و بۆ ئەوه ی نووسه ر دهرباره ی ژیان راستگۆ یانه شت بنووسیت، پتیبسته به هره به کی چاکی له گۆرانکاریه کانی هه بیت. له به ره وه ی ته گه ر بیت و له کونی دهرزیبه وه ته ماشای ژیان بکات، شتیکی ئەوتۆ فیئر نابیت. به لām له راستیدا هه وجی به رووسی کردنه وه ی فیلڈینگ نییه، چونکه ئەو که موکو ریانه ی که تیدا بوو، زۆر ئاسایی و مرۆبی بوون و

تهنیا گه یله پیاویک بهو شتانه تووشی داچله کین ده بیت. فیلڈینگ نه جیبه زاده بوو. باوکی که له ولاتی نه مسا په ی ئەفسه ری هه بوو و دواتر که په ی به رزتر بۆوه، بوو به ژهنه رال، سیته م کوری جۆن فیلڈینگ (پیشنۆتری سالیسبوری) بوو و ئەویش به نۆره ی خۆی پینجه م کوری مالۆرد دیزمۆند بوو. بنه ماله ی دیزمۆند له تۆره مه ی بنه ماله ی (دینبی - Denbigh) بوون و شانازیان به وه وه ده کرد که له پشتی هابسبۆرگه کانن. گیبۆن، گیبۆن (دارمان و کهوتن) (۱) له ژیا نامه ی خۆیدا ده نووسیت: (جینشینه کانی شارلی پینجه م) ره نگه برا ئینگلیزه کانی خۆبانیان قبول نه بیت، به لām رۆمانی (تۆم جۆنز)، ئەو دیمه نه جوانه ی نه ریتی مرۆقاهه تی، پتر له کۆشکی (سکوریا ل) و هه لۆکه ی ئیمپراتۆریه تی بنه ماله ی پاشایه تی نه مسا، به زیندووی و نه مری ده مینیتسه وه). و ته په کی جوانه و جیگای داخه که به دیارکهوت بانگه شه ی ئەم لۆرده نه جیبا نه، هه یچ بنه مایه کی نییه.

ئهو به ریزانه ناوی خۆیان ده نووسی (فالدینگ (۲)) و هه ر بهو جۆره ش ده یان خوتنده وه، له شونینیکدا خوتندوومه ته وه که جارێکیان لۆردی ئەو سه رده مه، له هینری فیلڈینگ-ی پرس ی که ئەم جیا وازییه له کو تیه وه سه ری هه لدا وه فیلڈینگ و لām ده داته وه: (تهنیا شتیکی که به خه یال مه دا دیت ئەوه یه که به ره بابی من، له پیش به ره بابی جه نابتان فیتری حه یجه کردن بوون) باوکی هینری له گه ل (سارا) دا، که کچی (سیر هینری گۆلد) دادوه ری دیوانی ولات بوو، زه ما وه ندی کردو نووسه ری ئیمه (هینری فیلڈینگ) سالی (۱۷۰۷) له باره گا هاوینه هه واره که ی هاته دنیا وه. له دوا ی سن سالان بنه ماله ی فیلڈینگ که لهو کاته دا بیجگه له هینری دوو کچی دیکه شیان هه بوو، مانیان گواسته وه بۆ (ئیسست سنۆر) که ده که ویتسه پارێزگای دۆرسیتشایر له باشووری به ریتانیا و له ویش خوا سن کچ و کورپکی دیکه ی دانن. له سالی (۱۷۱۸) دا، خاتوو فیلڈینگ مردو هه ر لهو سه روبه نده دا هینری چوه (ئیتۆن (۳)) و له وی دووسی هاو ریب چاکی په یدا کردن و ته گه ریش که وه کو نارتۆر مۆرفی ده لئ له قو ناغی دوانا وه ندی دا: (بهو زانیاریه بی وینه یه ی که دهرباره ی نووسه ره یۆنانیه کان هه یبوو و له تافی لاویدا ببوه مامۆستای کلاسیکیه کانی لاتینی و وازی له خوتندن هینا، به لām ئەوه ونده ی خوتنده واری هه بوو که دواتر بتوانیت له رتگای ئەو گێرانه وانه وه که زار به زار پتی گه یشتبوون، په خشانه که ی خۆی تام و خوی بکات) له

تەمەنى ھەژدە سالیڭدا (ئەو سەردەمەي كە واپىدەچى وازى لە خوتىندن ھىنابىت) سەلماندى كە دەبىتتە چ پىياوېك. ئەوكاتە لەگەل خزمەتكارەكەيدا كە ئامادەبوو لە پىنناو ئاغاكەيدا: «لىتداو شەل و سەقەت بكات يان بكوژىت» لە (لايم رگيس) دەژباو لەوئى سەوداسەرى خاتوو (سارا ئەندروژ) ناوېك بوو كە سامانە زۆر و زەوئەندەكەي، جوانىيەكەي پتركدبوو.

فيلدينگ پلانى دارىشت كە ئەگەر بىت و پىويست بكات بە كەلەگايى ئەو ژنە بفرىنى و پاشان زەماوئەندى دەگەلدا بكات. بەلام پلانەكەي ئاشكرا بوو ئەو ئافرەتە گەنجەيان لەوئى نەھىشت و بۆ شوئىتتىكى تريان گواستەو و لەوئى بە دوور لە چاوى ئەو مېملە داياڭە خوازىتىنى كەرىكى لە بارتەر. ئەم رووداوە لە سالى (۱۷۲۵) دا روويدا. فيلدينگ، قەلافت و سەروسەكوئىكى چاكى ھەبوو، بالاي لە سەدو ھەشتا سانتىمە تر تىدەپەرى و بەھىز و كاراش بوو، دوو چاوى رەشى قوول، لووتىكى ھەلگەراو، لىوى سەروەي كورت و بەجۆرىكى تەز نامىز بادرابوو و چەناگەيەكى زەقى ھەبوو. فيلدينگ گورج و گۆل و بەھىزبوو و بۆ كام وەرگرتن لە ژنان توانايەكى لە رادەبەدەرى ھەبوو و لەشى بە جۆرىك دارژابوو كە رىگاي زىدەرۆيى كردنى پىدەدا. بە پىچەوانەي ئەو دەنگۆيەي كە لە نىو خەلدا باو، فيلدينگ ئەو دوو سى سالى دواترى لە لەندەن بەسەر برد و بى درىغىكردن سوودى لە گەشت و سەيرانەكانى ئەو شارە وەرگرت، بە ھەمان ئەندازە و چاكىيەي كە پىياوېكى گەنجى خىزاندار دەتوانىت سوودى لىوەرگىت كاتىك كە خاوەنى رەوشت جوانى و سەرنج راكىشە. لە (۱۷۲۸) دا شانۆيەكى نووسى بە ناوى (ئەوين لە چەند سەروسەكوئىكا - Love In Seueral Masgues) و ئەم شانۆيە تارادەيەك خەل كە راى لىبوو. مەرۆف (ئەگەر بخوازىت) دەتوانىت مەزەندەي ئەو بكات كە باوكى گوشارى خستە سەر فيلدينگ تا خۆي بۆ كارىكى تر ئامادە بكات و لە رىگايەكى ترەو بژىوى ژبانى خۆي داين بكات، كارىكى وا كە لە شانۆ نووسىن كەمتر بەسترايىتەو بە شانس و رىكەوت. ھەر بۆيەش فيلدينگ چووە زانكۆي (لىيدىن) (۴) و لە كۆلىژى ماف دەستى كرد بە خوتىندن. بەلام باوكى ژنى ھىنابۆو و گەرەكى نەبوو، يان بۆي نەدەگونجا ئەو پارەيەي بۆ بنىرى كە بۆي ديارى كردبوو. بۆيە لە پاش نرىكەي سالىك فيلدينگ ناچاربوو بگەرپتەو بۆ بەرىتانيا. بى پارەيى ئەوئەندەي تىن بۆ ھىنابوو كە ھەرەكو بۆ

خۆي بە شىوہ بى خەمانەكەي خۆي دەيگوت: رىگا چارەيەكى ترى نەبوو جگە لەوہي يان بىتتە گالىسكەچىيەكى بەكرى گىراو يان نووسەرىكى بەكرى گىراو. (ئۆستەن دويسۆن) (۵) كە تەمەنىك خەرىكى نووسىنەوہي (زنجىرە) ژياننامەي ئەدبىيە ئىنگلىزەكان بوو دەلى: (خەزو ئارەزووي فيلدينگ و ئەو ھەلانەي بۆي رەخسان، ناويان ھىنايە نىو ناوان). فيلدينگ كەراپەكى زىندوو چالاک و قوشمەبوو و زۆر زىرەكانە سەيرى ژىنگەي سەردەمى خۆي دەكرد و ئەمەش ئەو تايبەتمەندىيە كە نووسەرى شانۆ پىويستى پىيەتى. ديارە وىراي ئەمەش تارادەيەك تواناي داھىتان و دۆزىنەوہي ھەبوو. ئەگەرى زۆر ھەيە كە ئەو (خەزانە) ئۆستىن دويسۆن باسيان دەكات بەو مانايە بىت كە فيلدينگ خەزى (لاسايى كردنەوہ) ى ھەبوو بىت و ئەمەش ئەو شتەيە كە بەشىكە لە سروشتى شانۆنووس. جگە لەمەش فيلدينگ شانۆنووسىنى بە رىگايەكى سىتياي دەزانى بۆ پارە پەيدا كردن. (ھەلەكانى) ژىر لىكۆلىنەوہي دويسۆن رەنگە شىوازىكى جوان بىت بۆ ئاشكرا كردنى ئەم خالە، كە فيلدينگ پىياوېكى قۆز و جوان بوو و زۆرى (پىاوہتى) ھەبوو و ھەر ئەمانەش بوونە ھۆي ئەوہي كچە ئەكتەرىك كە جىي بايەخ پىدانى خەلك بوو، دلى پىوہ بنىشى. لە نىوان سالىەكانى (۱۷۳۰ ھە تا ۱۷۳۶) دا، سالانە دوو سى شانۆي دەنووسى: كۆمىدى و وشكەرن (۶)

ئەو دوو شانۆيانەي وى ھىرشكردنە سەر گەندەلى سىياسى ئەو سەردەمە بوو و كارىگەريەكى ئەوتۆي ھەبوو كە بوو ھۆي ئەوہي دەولەت (ياساي مۆلەت پىدان) دا بنىت.

ئەم ياسايەش بەرپۆبەرەكانى ھۆلەكانى نمايشكردنى ناچار كرد تا بۆ نمايشكردنى ھەر شانۆيەك مۆلەتى رەسمى لە دەولەت وەرگرن. ياساي ناوبراو ھەنوگەش ھەر فەرمانرەوايە بۆ ئەوہي نووسەرە ئىنگلىزەكان خەزى پدات. پاش ئەم رووداوە، فيلدينگ بە دەگمەن شانۆي دەنووسى و كاتىكىش كە دەينووسى، وا پىدەچى جگە لە بى پارەيى ھىچ ھۆبەكى ترى نەبوو بىت. بانگەشەي ئەو ناكەم كە شانۆگەرەكانى فيلدينگ-م خوتىندۆتەو، بەلام لاپەرەكانىم ھەلداوئەتەو. لە شانۆگەرەكانىدا، حيوارى ئەكتەرەكان، زىندوو ئاسايى وەبەرچاوەكەون و بە چىژتربىن ئەو بەشەي كە بەرچاوم كەوتوو وەسفى ئەكتەرىكە كە

به سه بكي ٺه و سه رده مه ناوي خستوتته نيو ليستي ٺه كته ره كاني شانوگه ري (توم تامي مه زن) هوه: (تافره تيك كه هيچ خه وش و كه مو كور بيه كي نيبه ته نيا ٺه وه نه بي كه هيٺديك هوگري مه ي خوار دنه وه بيه ريشي تيده چي كه ٺه و شانوگه ريه ي فيلدينگ به شيوه ي سووكا به تي پيكر دنريك ره ت بكه نه وه و گومانيش له وه دا نيبه بو ره خنه گريك كه له پاش دوو سه د سال، و اته ٺه مړو، ٺه و شانوگه ريه له كتيخانه كه ي خويدا ده خو نيتته وه، ٺه و جياو كه ٺه ده بيه ي تي دا نيبه كه ره خنه گر چه ده كات تييدا بي. به لام شانوگه ريه به كان بو نمايش كردن ده نو سرين، نه ك بو خو بندنه وه. به دلنيا بيه وه شتيكي زور باشه كه شانوگه ري خاوه ني تازياري (امتياز) ٺه ده بي بيت، به لام ٺه و شته ي چاكي و سه ركه و توويي شانوگه ري مسوگه ره كات، ٺه و تازياري به (امتياز) نيبه. رهنگه ٺه و بالا ده ستيه (به زوريش هه و ايه) له شيا و بووني شانوگه ري بو نمايش كردن، كه م بكا ته وه. شانوگه ريه به كاني فيلدينگ، هه ره بالا ده ستيه كي كه پيشتر هه يانبو بيت، هه تاكو ئيسنا له ده ستيان داوه و نه يان ماوه. چونكه شانوگه ريه به كان، به زوري له سه ره ژياني روژانه دروست كراون و هه ره بويه ش زوو به سه ره ده چن، ده توانين بليين به هه مان شيوه ي زوو به سه ره چووني با به تي نيو روژنامه كان. به لام پيوسته بايه خ و گرنگيشيان هه بيت چونكه: نه مه يل و ره غبه تي پياويكي گه نج بو نو سيني شانوگه ري و نه گوشار هيٺاني كچه ٺه كته ريكي شوخ و شهنگ و له به ره دلانيش ده تواني چاوه سته كي له به رپوه به ره كاني هو له كاني نمايش كردن بكا ت تا په يتا په يتا شانوگه ري نو سه ريك به يٺنه سه ره ته خته ي شانو و نمايشي بكن، مه گه ره ٺه وه ي كه شانوگه ري ٺه و نو سه ره به پتي مه يل و چه زي بينه ران بيت. چونكه سه به رت به م مه سه له يه، دو ايبن دادوه، جه ماوه ري بينه ره و ٺه گه ره به رپوه به ري هو لي نمايش كردن به پتي مه يل و خواستي ٺه وان نه جو وليته وه و سه ره نجيان رانه كيشي، ٺه و ا ئيفلاس ده كات و كاره كه ي هه ره س ديتن. شانوگه ريه به كاني فيلدينگ، لاني كه م ٺه و به ها و نرخه يان هه بوو كه بينه راني كه يفيان پي ده هات و مه يليان لي سوو ته ماشايان بكن. خودي فيلدينگ سه به رت به شانوگه ريه به كاني خو ي، مه زنده به كي پوو چي نه بوو و ده يگوت: ٺه و كاته ي كه ده بوايه ده ست به نو سيني شانوگه ري بكا ت، وه لاي ناوه و وزي ليه يٺناوه.

فيلدينگ به مه به ستي پاره په يدا كردن شتي ده نو سي و هيٺنه گوتي نه ده دا به هه ست و نه ستي جه ماوه ر و ريزي بو دانه دهنه. مؤرفي ده لپت: (كاتيك كه بو نديكي مور ده كرد تا وشكه رن يان كو ميديا يه ك بنو سي، زوريه ي ها و رپي كاني كه هيشتا هه ره زيندوون (۷) به باشي ٺا گاداري ٺه م مه سه له يه ن، فيلدينگ به دره نكيكه وه له مه يخانه ده هاته دري و به ره و مال ده بو وه و بو به ياني روژي دواتر ديمه نيكي نو سه راوي شانوگه ري ده دا به ٺه كته ره كان و با به ته كاني له سه ره ٺه و پارچه كاغه زانه نو سي بوو كه له پارچه تووتنه وه پيچرا بوو، زوريش كه يفي به تووتن ده هات). مؤرفي با سيكي ديكي خو شي گي پراوه ته وه كه تيرو انيني فيلدينگ بو جه ماوه ر نيشان ده دات: (له ميانه ي پروقه كردني شانوگه ريه كي كو ميدي به ناوي (روژي بوو ك گواسته نه وه) گاريك، ٺه و ٺه كته ره ي به شداري شانوگه ريه به كي ده كرد، ره خنه ي له په رده يه ك گرت و تكاي له فيلدينگ كرد تا ٺه و به شه بيه رپتي و نمايش نه كريت. به لام فيلدينگ پتي گوت: (نا، با ناو و ناو چن، ٺه گه ره ٺه و ديمه نه باش نيبه، با خه لكه كه بو خو يان هه ستي پي بكن) ديمه نه كه نمايش كراو ٺا ماده بووان تووره يي و ناره زايي خو يان به هات و هاوار و فيكه ليٺدان دره بري و گاريك چوه ژووري پشوداني ٺه كته ره كان، ٺه و شوپنه ي كه نو سه ري شانوگه ريه به كي (فيلدينگ): (گو رپه پاني بو زه وق و سه ليقه ي خو ي چو ل كرده بوو و خو ي به شو وشه يه ك شه مپانيا هتور ده كرده وه.

فيلدينگ هه تا ٺه و كاته زور به پياوانه خوار دبو ويه وه له كاتيكا كه به تيله ي چاوي ته ماشاي ٺه و ٺه كته ره ي ده كرد و ناوي ني رگه له ي له ليوان ده چورا گوتي: «چي روويداوه گاريك؟ بو ٺه و خه لكه فيكه ليٺده دن و هاوار ده كهن؟» ٺه و يش وه لام ده داته وه: «ٺه و ديمه نه ي كه زور تكام ليكردي بيه رپتي، به ده نكي هيٺاون. ده زماني ٺه و ديمه نه به كه لك نايه و ٺه و خه لكه هيٺده يان ترساندووم كه به دريژايي ٺه مشه و ناتوانم ميتشكي خو م كو بكه مه وه). نو سه ره وه لامي ده داته وه: «ٺاخ، سه ره سه كو تيان خواته وه، دياره له با به ته كه (گه يشتون) وايه؟» ٺه گه ره پشتم به و كاره ي فيلدينگ به ستوه كه ته نيا شتيكي لاهو كي ژياني فيلدينگ ه، له به ره ٺه وه يه چونكه پيم وايه ٺه و كاره ي، له كامل كردني فيلدينگدا وه كو رو ماننو سيك كاريگه ريه به كي گرنگي هه بووه. زوريه ي رو ماننو سه به رجه سته كان، سه روشتي خو يان له شانو نو سيندا تا قيكر دوتته وه، به لام كه سم پيشك نايه له و كاره دا

سهرکه و تو بو بییت. راستیه که یه ئه وه به که نووسینی شانۆگه ری و نووسینی رۆمان زۆر له یه کتری جیا وازن و کاتییک که ده مانه ویت فیری نووسینی رۆمان بین و دست ده که بین به نووسینی شانۆگه ری، ئه و کاره واته نووسینی شانۆگه ری به هیج جوړیک یارمه تیده رمان نابیت بۆ ئه وه ی فیری نووسینی رۆمان بین. رۆمان نووس ته وای ئه و کاته ی له بهر دهستی دایه که بۆ گه شه پیدان و به رفراوان کردنی (ناوه رۆکی) رۆمانه که ی پتویستی پتی هه یه. ههروه ها ده توانیت به و ورده کاربیه وه وه سفی کاره کته ره کانی بکات که ده خوازیت و به وه سف و باسکردنی پالنه ری کاره کته ره کانی، ره وشت و هه لسوکه و تیان بۆ خوینهر ئاشکرا ده کات و ئه گه ر رۆمان نووسیتی کارامه و لیها توو بییت ده توانیت (ئه گه ری راستی) به باته چاوه روان نه کراوه کان بیه خشیت.

ئه گه ریش که توانای (چیرۆکبێژی) تیدابیت، ده توانیت به ره به ره چیرۆکه که ی بگه یه نیته (خاللی لوتکه، ئه و جیه یه که زه مینه خو شکردنی پیتشو، به رجه سته تری ده کات.

رۆمان نووس ناچار نییه (کردار) نیشان بدات، به لکو ته نیا ده بی ده رباره ی کردار شت (بنووسی). ده توانی له چه ند لاپه ره دا که بۆ خو ی گه ره کیه تی، کاره کته ره کانی رۆمان ناچار بکات که بۆ خو بان له میانه ی گفستو گو کردندا تاییه ته ندیه رۆحی و فکری و ئه خلاقیه کانیا ن روون بکه نه وه. به لام شانۆگه ری پشت ئه ستوو ره به (کار) و ئه لبه ته مه به ستم له (کار)، کارکردنی توند وه کو به ربوونه وه له هه لدیر، یان له توکوت بوون نییه به (مین). به لکو کاریک وه کو په رداخه ئاودان به که سییک، رهنگه ئه وه پری ته وژمی دراماتیکی تیدابیت. ئه و (توانای سه رنجدان) ده ی که بیه ری شانۆ هه یه تی زۆر سنوورداره و ده بی بیه نه ر ئه م سه رنجدانه له گه ل رووداوه یه ک له دوا ی یه که کان و به رده وام دا له بهر بکات. ههروه ها پتویسته له ته وای ئه و کاته دا که نمایشه که به رده وامه کاری تازه بکریت. ناوه رۆکی شانۆگه ری ده بی ده سه جی بۆ بیه نه ر ئاشکرا بکریت و فراوان کردن و به ره و پیتش چوونی (ناوه رۆک) ده بی په پره و ی له (ریچه که یه کی) دیاریکراو بکات، به بی ئه وه ی شانۆ نووس ریگا هه تله بکات و بجیته سه ر کویره ری لاوه کییه کان. ههروه ها پتویسته حیواری ئه کته ره کان زیندوو بی و ئاماژه و ئامانجی روون و ئاشکرا بییت و حیواره که به جوړیک ده ربیردیت که گو یگر له مانا که ی تی بگات بی ئه وه ی ناچار به تیرامان و

بیرکردنه وه بییت. پتویسته ئه کته ره کان له گه ل یه کتریدا (گونجاو) بن و به ئاسانی بچه نیو ده رک و دیدی بیه ره وه که سایه تی ئه و ئه کته رانه هه رچه ند ئالۆز و تیکه ل و پیکه لیش بییت، ده بی ئه و ئالۆزییه په سندرکراو و شیوای قبو ل کردن بییت. شانۆگه ری، هه رچه ند به جووک و کورتیش بییت، ناتوانی بی سه روون بییت و پتویسته بناغه یه کی توکمه و پیکهاته یه کی قایم و پته و ی هه بییت. کاتییک ئه و شانۆ نووسه ی بوو به خاوه نی ئه م تاییه ته ندیا نه (ئه مانه ش ئه و تاییه ته ندیا نه ن که به بروای من بۆ نووسینی شانۆگه ری پتویستن: ئه و شانۆگه ربیه ی که دیته سه ر ته خته ی شانۆ نمایش ده کریت! بیه ران به تام و چیژه وه له ده سپیکه وه تا کو تایی سه یری ده که ن) ئه وسا ده ست ده کات به نووسینی رۆمان، ئه و کاته خاوه نی بالا ده ستییه. چونکه فیرووه به کورتی شت بنووسیت و په ی به بایه خی رووداوه به په له کان بر دووه و فیرووه که له ریگا دا خو ی نه نیخینتی و به رده وام بییت له شوین که وتنی با به ته که ی و به چیرۆکه که یه وه به ره و پیتش بروات. فیرووه کاره کته ره کانی ناچار بکات تا بۆ خو بان و به بی یارمه تی وه رگرتن له وه سف، له ریگای قسه کردن و کاره کانیا ن، تاییه ته ندییه رۆحی و فیکری و ئه خلاقیه کانیا ن ئاشکرا بکه ن. له م رووه شه وه کاتییک ده یه ویت له سه ر (بوم ۸) یکی گه وره تر کار بکات که رۆمانه که ی به شیوا و گونجاوی ده زانییت، نه ک هه ر ده توانیت له و بالا ده ستیه به هه ره مه ند بییت که تاییه ته به (قالب) ی رۆمان، به لکو ئه و په ره ده یه ی که له کاری شانۆ نووسیندا پتی گوش کراوه، ئه و توانایه ی بی ده به خشیت تا رۆمانه که ی زیندوو رووداوه کانی (چالاک) و به جو ش بکات. ئه مانه کو مه له تاییه ته ندییه کی به رزن و زۆریه ی رۆمان نووسه زۆر باشه کانیش جگه له به هاکانی تری کاره که یان، له کاره کانیا ندا ئه م تاییه ته ندیا نه یان نه بوو، هه ربۆیه ش ناتوانم ئه و سالانه ی که فیلدینگ تییاندا خه ریکی شانۆ نووسین بووه به فیرو چوو له قه له م بده م. به لکو به پیتچه وانه وه له و بروایه دام که ئه و ئه زمونه ی که فیلدینگ له و سالانه دا وه ریگرت، کاتییک ویستی رۆمان بنووسیت زۆر به که لکی هات. فیلدینگ ئه و کاته ی که هیتشتا هه ر خه ریکی کاری شانۆ بوو، له گه ل (شارلوت کرا دوک) دا زه ما وه ندی کرد. شارلوت یه کییک بوو له و سی خوشکانه ی که له (سالیسبوری) ده ژیان و هیج زانیارییه کمان ده رباره ی نییه جگه له وه ی جوان و دل فرین بوو. فیلدینگ له رۆمانی (سو فیا) دا وه سفی کردووه له م رووه وه خوینه ری (تۆم جو نز) ده توانیت زانیاری زۆر ورد

به دست بینیت که شارلوت له پینش چاوی میپردو سهوداسه ره که ی چون بووه. فیلدینگ وهکو میپردیک، پیاویکی میهره بان و به جوش بوو، به لام له به ره وهی نهو پیاوه بوو که پیشتر باسماں کرد، نه گهری زور هه یه که به نه مهک نه بو بییت. بی شک لهو بی نه مه کیسه ی خوی دلگران ده بوو، به لام ده توانریت مه زنده ی نهو به کریت که نهو دلگرانیسه ی نه ده بووه به ره به ست له به رده میدا کاتیک که نافرته تیکی شوخ و شنگ و جوان له سه رینگا لینی قوت ده بووه، هه ناسه برکی پیته که ویت. له گه ل شارلوت کراوک دا، هه زارو پینج سه د لیره ی وه چنگ که وت. که سبکی ناگادار گوتوویه تی که نهو پاره یه باوانی ژنه که ی بووه، یه کیتی تر ده لیت فیلدینگ به میرات بوی به جیما بوو. به هه ر حال هه رچونیک بیت له دوا ی نهو ی که یه کیتک له کو میدیاکانی سه رکه وتنی به دست نه هینا، بهو پاره یه ی که هاتبووه ده ستی، چوو ه سه ر مولکه بچوو که که ی خوی له (نیست ستور) و هه ره کو تارتور موری ده لی: (نهوی زور قه ره بالغ بوو و ژماره یه کی زوری خزمه تکار هه بوون و خزمه تکاره کانی جلی گرانبه های زه ردیان له بهر ده کرد) بیوگرافی (ژیاننامه) نووسانی دواتر، خویان زه حمت داوه تا وا نیشان بدن که نه م به سه ره اته زیده گویی تیدایه. به لام راستییه که ی نهو یه که هه تا سالی (۱۷۳۶)، واته دوو سالی دوا ی نهو ی فیلدینگ زه ماوه ندی کرد، ده ستی له بنی هه مبانوه هاته ده ری و پاره پولی به ده سته وه نه ماو گه رایه وه بو شاری له ندن بو نه وه ی شانزگه ری زیاتر بنووسیت و هولیکی نمایش کردن له (هیما رکیت (۹)) به ریوه بیات. سالیک دوا ی نهو، کاتیک (یاسای مؤلته پیدان) له نه نجوومه ن به تبکرای ده نگ په سند کراو بهو شتویه کوتایی بهو چالاکیه نه هینا، فیلدینگ ژن و یهک مندالی هه بوو و پاره یه کی زور که می به ده سته وه بوو. بویه ناچار بوو بو گوزهرانی ژیان ریگایه کی تر بدوژیتسه وه بوو به نه ندای (سه نته ری پارتیزران). سه ره رای نهو ی که جار جار هه فیله که یادی هیندوستانی ده کرده وه به ره و رابواردنی نیو شاری ده برد، به لام پروانامه ی پارتیزه ری له واده ی دیاری کراوی خویدا وهرگرت و به کوششیک شایسته، ده ستی به کاری پارتیزه ری کرد. به لام رابواردنی سه رده می لاویتی له بنی هینا بوو و وهکو زوریه ی خه لکی نهو سه رده مه به ده ستی نه خووشی (نیقرس (۱۰)) ده ده یینالاند. هه ر بویه ش به شه پرتوی گه رایه وه سه ر پیشه که ی جارانی و قه له می گرتوه ده ست و وتاری سیاسی و یهک دوو شانزگه ری و چهن دین وتاریشی بو

روژنامه ی (شامپیون) نووسین: له سالی (۱۷۴۲) دا رومانی (جوژیف ئاندرورزی) نووسی و نه مه یه که م رومانی بوو که بلاوده کرایه وه. به لام وای بو ده چن نه مه یه که مین رومان نه بووه که فیلدینگ نووسیویه تی، به لکو ده لین یه که م رومانی به ناوی (جوناتان وایلد) بووه. به لام کاری من نیبه لیکولینه وه ی چروپر له سه ر چالاکیه نه ده بییه کانی فیلدینگ بکه م. نیستا ده بی ته نیا باسی نهو چهن د بابه ته بکه م که له ژیانی ویدا روون بوته وه، که میک دوا ی بلاوکرانه وه ی رومانی (جوژیف نه ندرورز) ژنه نه شمیلانه که ی به نویه تی مرد. ژنه که ی له باوه شی فیلدینگدا گیانی سپاردو میرده که ی تووشی په ژاره و خه فته کرد. له دوا ی مردنی ژنه که ی هه تا کو چهن د سالیک فیلدینگ به ره میکی وای نه نووسی که گرنگییه کی نهوتوی هه بییت. فیلدینگ وتاری لایه نگری له ده ولته تی بو دوو روژنامه ی (تروپاتریوت) و (جاکوایت جورنال) ده نووسی و کاتیک نهو روژنامه نه داخران، مووجه ی خانه نشینیان بو فیلدینگ بریه وه. به لام فیلدینگ هه ر له بنه رته دا کابرایه کی ده سبالو و حه زی له زیده مه سه رفی بوو هه ر بویه ش باری مادی گورانی به سه ردا نه هات و هه ره کو جارن شه پرتیو بوو.

به سه ره اتیکی لیده گپنه وه که نه خلاق و خه سلته ته ده روونییه کانی فیلدینگ ئاشکرا ده کات: (بو نه وه ی نهو پاره یه ی که وهکو باج قه رزاری ده ولته بوو بداته نهو فه رمانبه ری که راسپیرابوو باج کو بکاته وه، (نه ندرو میلیتر) که به ره مه کانی بو بلاو ده کرده وه، ناچاری کرد تا پاره ی پیشه کی بداتی، پاشان تووشی هاو ریسه کی خوی ده بیت که گوزهرانی زور له خوی خراپتره، هه ر بویه ش نهو پاره ی که وه ریگرتبوو ده داته هاو ریته کی و کاتیکیش که فه رمانبه ری باج کو کرده وه دیتنه لای، نه م په یامه ی بو ده نیتری: هاو ریته تی، داوا ی پاره ی لیکردم و پاره که م دایه نهو، با فه رمانبه ری باج وه رگرتن، کاتیکی تر سه ردانم بکات). فیلدینگ چوار سال له دوا ی مردنی ژنه که ی، له گه ل کاره که ره که ی خویدا که ناوی (ماری دانیال) بوو، زه ماوه ندی کرد. به لام هاو ریته کانی لهو کاره ی فیلدینگ داچله کین و کچه مامه که ی «حضرت علیه (۱۱) ماری ویرتلی- مؤنتاگو» ی کاغه زنووس (۱۲) به فیزیکه وه سه رزه نشتی نهو کاره ی فیلدینگ- ی کرد، بهو مانایه ی که فیلدینگ نهو کاره که ره ی که چیتشت لینه ری خوی بوو به زه وقی هیناوه) ماریا دانیال گه رچی زور جوان و دلفرین نه بوو، به لام نافرته تیکی زور به ریتز بوو و

فیلدینگ له چاکه زیاتر قهت به خراپه باسی نه کړدووه. خاتو فیلدینگ-ی دووهم (ماریا دانیال)، ژنیکې زور شه ریف بوو و به باشی سهرپه رشتی میترده که ی خوی ده کرد (چونکه فیلدینگ تا رادهیه ک پیویستی به سهرپه رشتی و وریا لیبون هه بوو) هه روه ها دایکیتکی باشیش بوو و دوو کورپو کچیتکی بو میترده که ی به ره هم هینا. فیلدینگ له نیو ئه و کومه له هاوړتیه دا که له دوانا و هندی (ئیتین) په یدای کړد بوون و هاوړتیه تیان هه ر به رده و ام بوو، جوزج لیتلتون، ئەندامی یه کیتک له بنه مالله سیاسه به رجه سته کان و پشتیوانیتکی دلاوای ئەده بیات بوو. (هه تا ئەمپروشی له گه لدا بیت، بنه مالله ی لیتلتون هه ر به ناوبانگ و به رجه سته یه (۱۳)) جوزج لیتلتون، له (۱۷۴۴) هه تا سالی (۱۷۵۴) وه زیری دارایی بوو و له سالی (۱۷۴۸) دا توانی فیلدینگ بکاته (سهرۆکی دادگای ناحیه ی) ویتست مینیسیتیر. فیلدینگ به هوی ئه و نه زموننه ی که له پاریزه ریدا و ئه و زانیاریه ی که له ژیان هه بیوو و توانا سروشتییه کانی خوی، شایسته ی ئه و کاره بوو. واش دهرده که وئ که ئه رکه کانی خوی به باشی و لپوه شاو به یی ئەنجام ددها. که میک دوا ی وهرگرتنی ئه و پوخته، به سهرۆکی (دادگای خوجیتی (۱۴)) هه لپژیردراو له شه قامی (بو) خانووتکی به کری گرت. فیلدینگ ده لئ: به رله و ه ی ئه و بیسته سهرۆکی ئه و دادگایه، داهاتی ئه و پوخته سالانه پینج سهد لیره ی پوخته بوو، به لام ئه و له سی سهد لیره ی پاقر زیاتر له و پوخته وه ری نه ده گرت. رۆمانی (تۆم جوزج) ی له سالی (۱۷۴۹) دا بلا و کړدووه له به رامبه ردا حهوت سهد لیره ی وهرگرت. له به رنه و ه ی له وه دلنیام که پاره ی ئه و وه خته چوار تا شه ش ئه و هندی ئیستا بری کړدووه، بویه ئه م بره پاره یه به سی تا چوار هه زار لیره ی ئیستا ده خه ملیندرئ و ئه م بره پاره یه له به رامبه ر رۆمانیتکدا بو ئه مرؤ له به ریتانیا پاره یه کی که م نییه. به لام له و کاته دا باری ته ندروستی فیلدینگ زور خراپ بوو و ئه و نه خوشییه ی که پیشتر باس مان کرد شالاوی بو ده هینا و ناچار ده بو زوربه ی کاته کان بچیته (باس (۱۵)) یان ئه و هه واره ی که له نریک شاری له نده ن هه بیوو بو ئه و ه ی پشوو بدات و بیته وه سهرخوی. به لام دهستی له نووسین هه لنه گرت و چنه د شتیکی نووسی که په یوهندی به کاره که یه وه هه بوو. ده لئین یه کیتک له وانه به ناوی (لیکولینه وه دهرپاره ی هوکاری مه ترسیداری دزه کان) بوو که ریگای خوش کرد تا یاسای به ناوبانگی (جین) په سند بکریت. هه روه ها رۆمانی (ئیمیلیا) شی نووسی که پاله وانه ژنه که ی ئه و رۆمانه

دیسان له سهر ژنه نازیزه له دهست چوه که ی (شارلوت) کوی کرابوو. ئه م رۆمانه له سالی (۱۷۵۲) دا چاپ و بلا و کرایه وه له هه مان سالدا، هپزی چالاکی فیلدینگ به راده یه ک بوو که هاوکاری له گه ل رۆژنامه یه کی سیته مدها به ناوی (کانوت گاردیه ن جوزنال) کردو هه تا نو مانگان به رده و ام بوو. باری ته ندروستی فیلدینگ رۆژ به رۆژ به ره و خراپی ده چوو و له سالی (۱۷۵۴) دا له دوا ی ته فروتونا بوونی (توریتکی پیساوکوزو تاوانباران) که ترس و دلله واکیتیان له نیو خه لکی شاری له نده ن دا دروست کړدبوو، دهستی له کار کیشایه وه و شوینه که ی خوی بو (جوز فیلدینگ) ی زپ برای چول کرد. دیاریو ته نیا یه ک شانسی ما بوو بو ئه و ه ی نه مریت، ئه ویش ئه وه بوو که بچیته ولاتیک که ناووه وای له به ریتانیا سازگارتر بیت بویه له حوزه یرانی سالی (۱۷۵۴) دا به پاپوریتکی نه فهره لگر که ناوی (شارنی پورتوگال) بوو و خاوه نه که ی ناوی (ریچارد ویک) بوو، ولاتی به ره و شاری لشیبونه به جیه یشت. له مانگی ثاب هه مان سالدا گه بشته پایته ختی پورتوگال و له دوا ی دوو مانگان مردو له گوزستانی ئینگلیزه کان تهرمه که یان ناشت. کاتیک ژیان ی فیلدینگ دینینه پیش چاوی خومان که له به ر که می ئه و زانیاریانه ی دهرپاره ی ژیان ی وی له به ر ده ستدایه و به کورتی باس کړدووه، ته نیا شتیکی که ههستی پیده که م ئه و ه یه که: ئه و پیساو بوو، که یفی به جامی مه ی ده هات و که میک قومارچی بوو و ژنی خوشده ویستن. وه کو زوربه ی نیمه ومانان له و گونا هانه ی ده یکردن په شیمان بوو، به لام کاتیک هه لئ بو دهره خسا دوو پاره ی ده کړدنه وه. توندوتیژ، به لام دلساف بوو، دلا و او له سهرده میکی گنده لدا، به ره وشت بوو و میردو باوکیتکی به سوز بوو. دلپرو راستگو و بو دۆسته کانی هاوړتیه کی باش بوو، ئه و که سانه ی که تا رۆژی مردنی، به رامبه ری به ئه مه ک بوون. فیلدینگ له گه ل ئه وه شدا که له به رامبه ر که موکوپیه کانی خه لکدا هیمن و پشوو درپژ بوو، به لام له دوو پروبی و درندایه تی بیزاربوو. به سهرکه وتن، خوی لینه ده گوروا به فروجیتک و شووشه شامپانیایه ک، به قه ناعهت و خوراگری له گه ل (نه هامة تی) دا هه لئ ده کرد. ژیان ی به هه ر باریکدا سورابا رازی ده بوو و به خولقیکی خوش و روویه کی کراوه وه ئه و په ری چپژی لیوه رده گرت. له راستیدا زور وه کو (تۆم جوزج) ی خوی ده چوو. ئیستا ده مه ویت هوشاری بده مه هه موو خوینه ریتکی تازه ی تۆم جوزج (گرنگترین رۆمانی فیلدینگ) که ئه گه ر میزاج ناسکولیه و،

وا باشته دهست نه داته ئەم کتیبه. ئۆستین روبسون قسه یه کی جوانی کردوه که دهلی: (فیلدینگ قهت وای نیشان نه دا که دهیو ویت فوونه گه لیکه که مائی مرویی (کمال انسانی) بخولقیینی، به لکو ویستوو به تی وینهی دیه نیکی خه لکی ئاسایی بکیشیت. رهنکه زیاتر: به شیهی دهست پیندا نه هینان و (نه رازاوه) نه ک رازاوه و مشت و مال کراو ههروه ها سروشتی نه ک دهستکرد. ئاواتی نه وه بوو که نه و کاره به راستگویییه کی ره ها به نه نجام بگه یه نیت و نه له خه وش و که موکورییه کان که م بکاته وه نه به جوژیکی دیکه نیشانان بدات) له راستیدا فیلدینگ بو یه که مجار بوو که له رومانی ئینگلیزیدا وه سفی پیاویکی راسته قینهی کرد. خاتوو (هانومه)، له بیره وه ریبیه کانی خویدا ده گپرتیه وه وه دهلی: قهت دوکتور جونسون لیبی تووره نه بووه ته نیا یه ک جار نه بیت ته ویش ته و جار بوو که خاتوو (هانومه) ئاماژهی به به شیکه به چیتزی رومانی توم جونز کرد. جونسون پیتی گوت: (له وهی که ده بینم باسیک له و کتیبه شه رهنگیزه ده گپریه وه به راستی هه راسان ده بم و زور به داخه وه که گوئی بیستی نه وه ده بم که نه و کتیبه ت خویندۆته وه. نه و دان پیاوانه ی که هیچ خانمیکه به حیا نایکات. هیچ کتیبیکم بی شک نایه له و کتیبه بیسترو بوگه نتر بیت). به پیچه وانه وه، من ده لیم که خانمیکه به حیا و شه ره ف کاریکی زور چاک ده کات که پیش نه وه ی شوو بکات نه و کتیبه ده خویندۆته وه. چونکه نه و کتیبه باس له هه موو نه و راستیانه ی ژبان ده کات که خانمیکه به ئابرو و پیوستی به زانیان هه یه و باهت گه لیکه زوری ده رباره ی پیاوان بوو روون ده کاته وه و پیتی ده لی، ئیمه ش نه و باه تانه ن که خانمیکه به حیا به رله وه ی پی بنیته نبو نه و قوناغه دژاره وه، به دلنیا بیه وه به که لکی دیت. به لام قهت هیچ که سیک به چاوی بی مه رمانه سه یری دوکتور جونسونی نه کردوه. نه و هه رگیز ریزو نرخی نه ده بی بو فیلدینگ دانه دنا و جاریکیان به بی میتشک وه سفی کرد. کاتیک بازۆل رهنه ی له و قسه یه گرت و دژی وه ستا، جونسون گوتی: (مه به ستم له وه ی که ده لیم بی میتشک نه وه یه که مایه پوو چیکه گه مره بو). بازۆل وه لامی دابه وه: (کاکه گیان، ئایا نه وه ت قبول نییه که نه و دیه ن گه لیکه زور سروشتی له ژبان کیشاوه؟) جونسون گوتی: (زور سه یره کاکه گیان، نه و دیه نه ی نه و ده یکی شیه یه یه وه سته به ژبانیکه زور ساده بوته قاوانی سواو. ریچاردرسون به رده وام ده یگوت که نه گه ر فیلدینگ-ی نه ناسیبا و ایده زای مه یته ر بووه).

به لام ئیستا له دیه نی روماندا، له گه ل ژبانی ئاسایی و سواودا راهاتووین و له (توم جونز) دا نه و شته ی تیدانییه که روماننوسه کانی سه رده می خو بان، ئیمه یان له گه لدا ئاشنا نه کردین، رهنه گره شه پرتویه کان هه ولیان داوه رووداو ییک شی بکه نه وه و لیکدانه وه ی بو بکه ن که به گشتی له ژبانی میسته ر (جونز) دا به شیای سه رزه نشت ئامیترتین رووداو له قه له م ده دریت. خاتوو (بلاستون) عاشقی جونز بوو و تیگه یشت که جونز بی مه یل نییه که ئاواته که ی بینیتیه دی. له و وه خته دا جون زور ده ستکورت بوو و خاتوو نیش زور ده وله مه ند. خاتوون، زور سه خا وه تمه ندانه جونزی له و ته نگانه یه رزگار کرد که به هوی هه ژاری و نه داریبیه وه تیبی که وتبوو. زور باشه، به لام گومان له وه دا نییه، که پاره وه رگرتن له ژن، بو پیاو ده بیتته مایه ی شه رمه زاری، جگه له وه ش نه و کاره هیچ سوودیکی نییه. چونکه له و جو ره کاتانه دا، خانم ده وله مه ندانه کان زور له بایه خی پاره که یان زیاتر له پیاوداوا ده که ن. خالیکه زور سه رنج راکیش له ژبانی عاشقانه ی توم دا هه یه که رهنکه بایه خی نه وه ی هه بیت ئاماژهی پی بکه م. نه ویش نه وه یه که نه و زور دل سو زو راستگوییانه و له ناخی دل بیه وه سه ودا سه ری (سو فیای) دل فرین بوو، له هه مان کاتیشدا په یه ونه ی له گه ل هه ر ژنیکدا ده به ست که شوخ و شنگ و رام بوایه و له پانتایی چیژه جه سته ییه کاند، نه سپی خو ی تاو ددها و له و کاره ش هه سته ی به وروژانی و یژدان نه ده کرد. به لام سه ره رای نه و روودا وه نیواخانه، سو فیای خو شده ویست. فیلدینگ نه وه ند ه تیگه یشتنه ی هه بوو که پاله وانه که ی خو ی، له پیاویکی ئاسایی به ره لا پاکتر دروست نه کات. نه و ده یزانی که ئیمه ی مرۆف، نه گه ر نه و ئاقله ی به یانیا ن هه مانه شه ویش وابوونایه، هه موومان خو یاریز تر ده بووین. توم جونز زور باش دروستکراوه و روودا وه جو راو جو ره کانی زور به کارامه یی به دوا ی یه کدا دین.

فیلدینگ له روودا وه کانی نیو چیرۆکدا، هه ر هینده گوئی ده دایه (چاوه روانکراو) که پینشینه کان (هاوسه بکه کانی خو ی) گرنگیان پید ده دا. مه به ست له پینشینه هاوسه بکه کانی خو ی، نه و روماننوسانه ن که پاله وانه کانی خو بان له لات و پات و بی کاره کان هه لده بژارد. هه ر بو یه ش له رومانه که یدا چاوه روان نه کراوترین رووداو روودا دات و زیده گوئی ترینی ریکه وته کان، کاره کته ره کانی رومانه که ی وی پیکه وه کو ده کاته وه. له گه ل نه وه شدا ئیه به په له و هه راو هۆریا یه کی به تام چیتزی نه و تو به ره و پیش ده بات که به زه حمه ت و به هه ر حال،

که متر مه یلی ئه وه تان هه به ناره زایه تی دهر بپرن. کاره کته ره کانی رۆمانی (تۆم جوئز)، به رهنه گه تونده سه ره تاییه کان و چاو قایمی و بویری که په له کردن و گوئی پین نه دان تیتیاندا بهرچاو ده که ویت، وینه بیان کیشراوه. ئه گهریش وردیینی له کیشانی ئه و وینانه دا تا رادهیه که ره چاو نه کراوه، له بهر ئه ویه که زۆر زیندوون، قهره بووی ئه و که موکورییه کراوه ته وه. به داخه وه ده بی بلیم که میسته ر (ئالفار تسی) هاو کار تیکی ئه وه نده باش و نازهنینه که ناتوانریت پروا به بوونی بکریت. به لام لیره دا ئه ویش وه کو هه موو رۆمان نووسه کانی ئه و سه رده مه، که هه ولئی دا وینه ی مرۆق تیکی له سه دا سه د خو پار تیزو چاکه کار بکیشیت، دهسته وه ستان بووه. تاقیکردنه وه نیشان ده دات که مه حاله رۆمان نووس بتوانریت بوونه وهر تیکی ئاوا، به جو رتیک بخولقتین که که میک گه مژه دهر نه چیت. مرۆف له دهستی کاره کته ر تیکی ئاوا نهرم و نازهنین ناره حهت ده بیته که تا ئه و رادهیه ملکه چ ده بیته تا زه قترین فرت و فیلئی به سه ردا سه پینرئ. ده لئین گوا یا (رۆلف ئالین) که خه لکی (پرایر پارک) بوو، نمونه ی سه ره کی (ئالفار تسی) بووه ههر دهر باره ی وی بوو که (ئه لیکساندر پوپ (۱۶)) گوتی: لینگه رین با (ئالین) ی بی فیز، به شه رم تیکی ناهه موار مشتوما ل تیکی باش بکریت. کاتیکیش که دیتی هه موو ده زانن که مرۆق تیکی باشه، له شه رمان سوور هه لگه را. ئه گه ر وایه ئه و وینه یه ی که فیلدینگ لئی کیشایه وه ده قیق بیت. ئه م خاله ته نیا ئه و دهر ده خات: که ئه و کاره کته ره ی راسته وخۆ له دیمه نی ژیان وهر گپراوه، له چیرۆکدا ههر گبیز نابیتته ئه و بوونه وه ره که خو پنه ر قایل بکات. له لایه کی دیکه شه وه پروا وایه که (بیلفیل) ئه وه نده نار پتکه که هه بوونی واقیعی نییه. فیلدینگ بو خۆی له فریودان و روپامایی هه راسان بوو و ئه وه نده له (بیلفیل) بیزار بوو که ره نکه زیاد له پیوست به دزیوی نیشان دابیت. به لام بیلفیل که پیاو تیکی چاو چنۆکه وه هۆش و هه ستیاری (Fish) بهش نه دراوه و مایه پوچ و له بنه وه پرو خو په رست و هیمنه، سه رو سه کو تیکی ئاسایی نییه. ته نیا شتیک که بیلفیل لئی ده ترسیت ئه وه یه که مه بادا ئه وه ی له بن به رکه به ته تی بیتته سه ر به ره و هه ر ئه و ترسانه شیه ته ی که رتگای پین نادا مه به سه ته گلا وه کانی بخاته واری کردارییه وه. به لام خه وش ی گه وه ی بیلفیل ئه وه یه که بی گیانه و لاشه یه کی ده سته کرده (Dummy). له خۆم پرسیوه که ئایا هۆی ئه وه ناگه ریتته وه بو هه سته ی غه ریزه یی خولقتینه ره که ی (فیلدینگ) که وای لیکدا بووه ئه گه ر بیت و رۆل تیکی بهرجه سه ته و باشتری

پین بسپار دایه، کاره کته ر تیکی وای به هپزو شومی لئ دروست ده کرد که هاوسه نگی چیرۆکه که ی تیک ده دات؟. رۆمانی تۆم جوئز به سه بکی تکی زۆر دلگیر نووسراوه و ئه م شتیا وه نووسینه سه روشتی ترو پاراوتره له سه بکی (جیپین ئۆستان) کاتیک که رۆمانی (هه رالی و ده مارگیری) وی په نجا سال دواتر نووسرا. پیم وایه رهنه گه هۆبه که شی ئه وه بیت که فیلدینگ شتیا وزی نووسینی (ئه دیسۆن (۱۷)) و (سییل ۱۸) ی کرده سه رمه شقی خۆی. (جیپین ئۆستان) - پین ئه وه ی بو خۆی هه سته ی کرد بیت - رهنه گه که وه تبیتته ژیر کار بگه ری سه بکه درشته که ی دوکتۆر جوئسۆنه وه - که ناگامانی لیبه نووسینه کانی وی ده خو تینه وه و ستایشی ده کرد و هه روه ها نووسه ره کانی سه رده می خۆشی کاریان تیکردبوو، ئه و نووسه رانه ی که تاراده یه که سه بکی دوکتۆر جوئسۆن - بیان هه لبژادربوو. وتویانه، له بیرم نه ماوه کن وای وتوو، که سه بکی تکی باش ده بی وه کو قسه کردنی مرۆق تیکی په روه رده کراو بیت، ئه مه ش ریک ئه و شته یه که سه بکی فیلدینگ له شتیه ته ی. فیلدینگ له گه ل خو پنه ردا خه ربکی قسه کردنه و چیرۆکی (تۆم جوئز) ی بو ده گپرتته وه. هه روه کو چۆن ده ی توانی له سه ر نان خواردن و شووشه شه راب به ده سه ته وه، بو چه ند ها ورپیه کی خۆی بگپرتته وه. فیلدینگ غلده وبلده به قسه کانی ناکات و له م رووه وه، هپچی له نووسه ر تیکی ئه مرۆبی که متر نییه. سو فیای شوخ و شه نگ و داوین پاک، به ره والته له گه ل وشه ی وه کو:

(قه چه)، (بپرو)، (جنده) و هه روه ها ئه و وشه یه ی که ئاشکرا نییه بوچی فیلدینگ له جیاتنی (bitch) نووسیه ته ی (b-ch) که به مانای (دیله سه گ) دیت، راهاتوو بوو. له راستیدا، کاتی ئه وه دیت که باوکی سو فیای، یانی جه نابی (ویتیپرن) زۆر سه ره ستانه به رامبه ر به کچه ی به کاریان ده بات. به لام نووسینی چیرۆک به سه بکی (حیواری)، که موکوری تایبته به خۆی تیدا یه. ئه مه ئه و سه بکه یه که نووسه ر له گه ل خویدا ده تانکاته خو مانه و پیتان ده لیت چ هه ست و بوچوون تیکی هه یه به رامبه ر به کاره کته ره کانی رۆمانه که ی و ئه و بارو دۆخه ی تیدان. له م سه بکه دا، نووسه ر به رده وام له ته نیشته تان راوه ستاوه و هه ر بو هه ش ناهیل ت راسته وخۆ په یوه ندی بکه ن له گه ل کاره کته ره کانی چیرۆکه که یدا. هه روه ها ئه و ئه گه ره ش هه یه که به و قسانه قه لستان بکات که جاری وایه دهر باره ی ئه خلاق ده یانکات و هه رکه باز ده دات و ده چیتته سه ر باسیکی تر، رهنه گه بیتته مرۆق تیکی بیزار که ر. ئیه خو پنه ری رۆمانن و حه زتان له و قسانه نییه که دهر باره ی ئه م و

ئەو دەیانکات و پیتان خۆشە پاشماوەی بەسەرھاتی چیرۆکەکان تان بۆ بگێریتەو. دەتوانین بلیین کە بازداکانی فیلدینگ ھەمیشە ماقولانەو بە چێژن و تەنیا خەوشیکیان ئەو بە کە نووسەر دەیتوانی ھەر بە یەكجاری خۆیان لێ لادات. بەلام بازداکان کورتن و فیلدینگ ئەو ھەندە نەزاکەتە ی ھەبە کە داوای لیتبوردن بکات. بەلام فیلدینگ پیتی لەمە درێژترکرد بۆ ھەریەک لەو بەرگانە ی کە رۆمانی (تۆم جۆنز)یان بەسەردا دابەش کرابوو، و تاریکی و ھەکو پیشەکی نووسی. ھیندیک لە رەخنەگران، ئەم پیشەکیانە یان بە بەرزنی نرخلاندوو و پیتان وایە کە جیاوکی کتیبەکیان زیاتر کردوو. من وا مەزەندە دەکەم کە ھۆی بەرز نرخلاندنی ئەو پیشەکیانە تەنیا ئەو بە کە رەخنەگران، و ھەکو (رۆمان) ھەزیان لە رۆمانەکی فیلدینگ نەبوو و تارنوو بەبابە تیک ھەلەدەبژیری و لیکۆلینەو ی لە سەر دەکات و دەرباری دەدوێ و ئەگەر بەبەتە کە شتیکی نوێی تیدا بیت، رەنگە فییری ئەو شتە تان بکات کە پیشتر نەتاندەزانی. بەلام دۆزینەو ی بەبەتە نوێی کاریکی ئەستەمەو و تارنوو، بە زۆری چاوەروانی ئەو تان لیدەکات بەرامبەر بە شتواری بیکردنەو ی خۆی ھەزتان بچولیتنی ھەروەھا بەو شتو تاییە تیبە خۆی کە مەسەلەکانی پێ دەبینی. واتە: چاوەروانی ئەو دەکات کە ھەستی ئیو بەرامبەر بە خۆی بیزوینتی. بەلام کاتیک ئیو ھەریکن رۆمانیک دەخویننەو، بە ئەندازە ی سەرە دەرزیبە ک نووسەرتان بەلاو گەرنگ نییەو ئەمە دوایین کارە کە ئیو نامادەن بیکەن. نووسەر پینوو سی بە دەستەو گرتوو کە چیرۆکیکیان بۆ بگێریتەو و کۆمەلە کارەکتەریکتان پێ بناسینتی ئەو و تارانە ی کە فیلدینگ کتیبە جۆراو جۆرەکانی (۱۹) پێ ناساندوون، لەبەرئەو ی پێوھندی بە کارەکی مەو بوو خویندمنەو. سەرەرای ئەو ی کە نکۆلی لە گەرنگی و بایەخیان ناکەم، بەلام بەبێ تاقەتی خویندمنەو. خوینەری رۆمان، پیتی خۆشە بزانی داخۆ لە قوئاغی دوواتر دا ئەو کارەکتەرانە چیبیان بەسەر ھاتوو کە نووسەر بەرامبەریان ھەستی بزواندوو و ئەگەر ئەمە ی پێ نەگوتری ھیچ ھۆبە ک نییە کە رۆمان ھەر بخوینیتەو. چونکە نابێ (خۆ ناتوانم پەیتا پەیتا ئەم قەسە یە دووبارە بکەمەو) و ھەکو کە رەسە یە ک بۆ پەروەردەکردن و بەرزکردنی رەوشت سەیری رۆمان بکریت، بەلکو دەبێ بە سەرچاوە یەکی خۆخافلانندی فکری بزانی. کاتیک کە دووبارە ئەم لاپەرانی دەخوینمەو، لەو دەترسیم ئەو ھەستەم لە خوینەردا وروژاندبیت کە رۆمانی (تۆم جۆنز) کتیبیکی زبەر ناھەموارەو سەرکاری

لەگەل سەر بە گێچەل و ئافرەتی سووک و چروک و مرقۆفی بێ نرخ و ھەرەمەکی دا ھەبە. بەلام ئەمە بیکردنەو بەکی زۆر ھەلەبە. چونکە فیلدینگ پتر لەو ناگاداری راستیبەکانی ژبان بوو، کە لە سەر بناغە ی بەھا رەوالئە تیبەکان، ھوکم لە سەر خەلک بدات و ئەزمونی خۆی پیتی نیشان دا بوو کە لە سەرۆشتی مرقۆفا نییە کە لە سەدا سەد چاوەرپیتە بەرژەوھندی و بێ مەرام بیت. چاوەرپین و بێ مەرامی کامل، زۆر جوانە، بەلام ئەو ھە ی ئەم دنیایە نییەو ئەو ی چاوەروانی ئەو بەکات سادەو بێ ئەزمونە.

فیلدینگ لە نیو چوارچۆبە ی (سۆفیا و پسترن)دا، وینە ی جوانی و دلقرینی ئافرەتیبکی کیشاوە - ئافرەتیبکی ھیندە دلقرین کە ھەرگیز ھیچ ئافرەتیبک بە قەد وی ئەفسوونی لە خوینەر نەکردوو. سۆفیا ئافرەتیبکی سادە یە، بەلام گەمژە نییەو داوین پاکە. گێژو ھیتز نییەو خاوەنی توانای ئەخلاقی (Character) و ئیرادەو بویریەو جوانە. زانینی ئەم خالە ھەست بزۆینە کە فیلدینگ لە کاتی دروستکردنی سۆفیدا، ژنە خۆشەو یستەکی (کە بە داخەو دەبێ بلیت: زۆر تازاری چەشتوو) خۆی لەبەرچاوە بوو. پیم وایە ناتوانم لەو بەشتر کۆتایی بە وتارە کەم پیم کە گوتهکانی ئەو رەخنەگرە ژیرە، واتە: جۆرج سینسبۆری بگێریمەو کە دەلی: (رۆمانی تۆم جۆنز، ھەماسە یەکی ژبانە، لە راستیدا ھەماسە ی بەرزترین و نایبترین و بە جۆشترین دەمەن و قوئاغەکانی ژبان نییە، بەلکو ھەماسە ی ژبانیک سی سەغ و ئاسایی مرقۆفی رەشوکی و ئاسایی، ئەو مرقۆفی کە فیلدینگ مەبەستی بوو، بە ھیچ جۆریک بێ کەموکوری نییە. بەلام خەسلەتی مرقۆبی تیدا یەو واقیعیە. بەو جۆرە ی کە جگە لە شکسپیر ھیچ کەسیکی تر، لە دنیای گالته جاری دا، وای نیشان نەداو.

پهراویزهکان:

- ۱- Edward Gibbon (۱۷۳۷-۱۷۹۴) میژونووسی بهریتانی که بهناوبانگترین بهرهمی به ناوی دارمان و کهوتنی ئیمپراتوری رومه (-The Decline And Fall of the Roman Empire) له بهر ئه و ناوبانگه زورهی که کتیبه کهی گیبون له لای ئینگلیزی زوانان هه یه تی، مؤم به شیوهی کهی خۆمانه به (گیبون دارمان و کهوتن) ناوی ده بات.
- ۲- Feilding - بۆ ئه وهی و انیشان بدن که به رهگهز ئه لمانین و به رهچه له ک ده چنه وه سه ر بنه ماله ی (هابسبورگ).
- ۳- Eton - ناحیه یه که له که ناری رووباری تامز له نزیک له ندهن که قوتابخانه یه کهی دواناوه ندی میلی کورانه ی لیبه و ناوی ته وای -Etoncollege- دواناوه ندی ئیتون) ه و مه به سستی مؤم- یش هه مان قوتابخانه یه و زۆریک له پیاوه گه وره کانی بهریتانی له وئ خوتن دنیان ته و او کردوه.
- ۴- Leyden - له شاره کانی رۆژئاوای هۆله ندایه و زانکۆیه که شی هه ر به و ناوه و یه.
- ۵- Henry Austin Dudson (۱۸۴۰-۱۹۲۱) شاعیر و ره خنه گر و بیوگرافی نووسی بهریتانی.
- ۶- جوزیک نمایشه بۆ بیکه نین و لایه نی هونه ری تیدا نیبه (لیبوزکانی) شی پین ده لاین و به فارسی (دلک بازی) پین ده لاین (وه رگتیر)
- ۷- مه به سستی نووسه ر ئه و کاته به که مۆرفی باسی ده کات و پینده چی چهند سالیک له دوا ی مردنی فیل دینگ بوو بیت، چونکه ئیتستا پتر له دوو سه ده به سه ر مردنی فیل دینگدا تیده په رتت. وه رگتیر.
- ۸- ئه و په رده یه که وینه ی له سه ر ده کیشرت - وه رگتیر.
- ۹- Haymarket یه کتیکه له شه قامه کانی له ندهن و ناوه ندی هۆله کانی شانۆگه ربیه.
- ۱۰- ئاوسان و ئازار له لاق و ده ستدا به تایبه تی له قه مکاندایه پتر ئه و پیاوانه تووشی ئه و نه خوشیبه ده بن که ته مه نیان له سه رووی (۶۰) سالیبه. - وه رگتیر.
- ۱۱- له بهر ئه وه ی بنه ماله ی فیل دینگ له ئه شرافه کان بوون، بۆیه وشه ی (Lady) لیره دا به (حضرت علیه) وه رگتیر دراوه.
- ۱۲- نامه و عه ربزه ی بۆ نه خوتنده واره کان ده نووسی و پاره ی لیبه رده گرتن. وه کو عه ربزه نووسه کانی لای خۆمان که له به رده م دا به ره ی پۆسته و مزگه وتی شارا داده نیشن.
- ۱۳- تا ئه و جیگایه ی که وه رگتیر ئاگاداره، دوا بین لیستلتنونی که له میژووی ئه م دوا یبانه ی بهریتانیا به ناوبانگه ئولیفیتر لیستلتنون (Oliver littelton) ه که ئیتستا به لۆردی (چاندوز) ناوه بریت و له

- شهری دووه می جیهانیدا، ئه ندامی (کابینه ی جهنگ) و (کۆمیتته ی بهرگری) بوو و له سالی (۱۹۵۱) دا که پارتی پارلیگاران بهریتانیا دووباره جلته وی ده سه لاتی گرته و ده ست، لیستلتنون بوو به وه زیری ولاتانی بن ده سستی بهریتانیا و هه تا هاوینی ۱۹۵۴ له و پۆسته دا مایه وه.
- ۱۴- Quarter sessions - له بهریتانیا به دادگای خۆجیتی ده گوتری که هه رسی مانگ جاریک پیتک ده هینرت و ده سه لاتی سنوورداره له کاروباری تاوان و یاسایی دا.
 - ۱۵- Bath - یه کتیکه له شاره کانی باشووری رۆژئاوای بهریتانیا و سه رچاوه ی ئاوی گه رمی لیبه و پینی به ناوبانگه.
 - ۱۶- Alexander pope (۱۶۸۸-۱۷۴۴) شاعیری بهریتانیایی.
 - ۱۷- Joseph Addison (۱۶۷۲-۱۷۱۹) شاعیر و نووسه رو سیاسه تمه داری بهریتانی.
 - ۱۸- Richard Steele (۱۶۷۲-۱۷۲۹) نووسه رو شانۆنووسی بهریتانی.
 - ۱۹- مه به ست له به شه کانی رۆمانی (تۆم جۆنز) ه.

هیرمان میلقلیل و موبی دیک

من کتیبی «هیرمان میلقلیل، گه‌پیده‌ی ده‌ریا و ده‌رویش» به‌ره‌می ریموند ویقتیر و (هیرمان میلقلیل) نووسینی لويس مؤمفورد و (میلقلیل له‌ده‌ریاکانی باشووردا) له‌ نووسینی چارلز رۆبیرتس ئەندرسۆن و (هیرمان میلقلیل، تراژیدیای فکری) به‌ره‌می ویلیام ئالتری سیج ویک-م خۆتیندۆته‌وه و پیم وایه‌ نییه‌ هیچیان خستبیتته‌ سه‌ر ئەو زانیاریانه‌ی ده‌ریاره‌ی میلقلیل هم‌مبوه‌. ریموند ویقتیر ده‌لیت: ره‌خه‌گریکی خۆنه‌پاریژ، هاوکات له‌گه‌ل سه‌ده‌مین سالی له‌دایکبوونی میلقلیل واته (۱۹۱۹) دا نووسی: به‌هۆی گۆرانکاریه‌کی ده‌روونیه‌وه که هه‌رگیز به‌باشی روون نه‌کراوه‌ته‌وه، سه‌بکی نووسین و ئەزموونی میلقلیل له‌ ژیان، به‌یه‌کجاری هه‌لگه‌رایه‌وه و گۆرا) من نازانم بۆچی ده‌بی به‌ره‌می ئەم ره‌خه‌گره‌ بی ناوونیشانه‌یه‌ به‌بی هه‌لسه‌نگاندن و تیبینی کردنه‌وه بخۆتیندۆته‌وه، چونکه ئەو باب‌ه‌تییکی ورووژاندووه، که بۆته‌ جیتی سه‌رسورمانی هه‌موو لایه‌نگرانی میلقلیل و هه‌ر ئەوه‌ش بۆته‌ هۆی ئەوه‌ی که مرۆف به‌وردی بروانیتته‌ هه‌موو لایه‌نه‌ ئاشکرایه‌کانی ژیانی میلقلیل و کتیب و نامه‌کانی ده‌خۆتیبیتته‌وه، تابوانیت به‌هۆیانه‌وه په‌رده له‌سه‌ر ئەم نه‌هینیه‌ هه‌لمالی- ئەویش ئەو کتیبانه‌ی که خۆتیندۆته‌وه‌ی هیندیکیان پتوبستی به‌ ئیراده‌ی به‌هیتزو برابردانی جیددی هه‌یه‌.

به‌لام سه‌ره‌تا ریتگام بده‌ن، هه‌تا ئەوجییه‌ی که‌بیوگرافی نووسان بۆیان روونکردووبینه‌وه، چاویک به‌ راستی رووداوه‌کاندا بگپیرین. ئەم راستیه‌ی به‌روالته‌ رووداو، به‌لام ته‌نیا به‌روالته‌ رووداو، کۆمه‌له‌ راستیه‌کی ساده‌و سواون. هیرمان میلقلیل له‌سالی (۱۸۱۸) دا چاوی به‌دنیا هه‌لینا. باوکی واته (ئالان میلقلیل-- Allan Mel-ville) و (ماریا گانسیفۆرت- Maria Gansevoort) ی‌دایکی خه‌لکانیکی به‌ریتزو به‌ ئابرو بوون. باوکی پیاویکی ره‌وشت به‌رزو دنیا دیته‌و ماریای دایکیشی ئافره‌تیکی شوخ و شه‌نگ و جوان و ته‌رکه‌ دنیابوو. ئەم ژن و می‌رده‌ پینج سالی سه‌ره‌تای ژیان

هاوبه‌شیان له‌ ئەلبانیا (شاریکه) به‌سه‌ر بردو پاشان له‌شاری نیویۆرک جیوار بوون. له‌وی کاروباری ئالان که ورده‌واله‌ فرۆشی و له‌ فه‌ره‌نسا را کوتالی ده‌هینا، هه‌تا ماوه‌یه‌ک باش بوو و (هیرمان)یش هه‌ر له‌وی چاوی به‌دنیا هه‌لینا. به‌لام له‌ ده‌رووبه‌ری سالی (۱۸۳۰) دا که به‌خت رووی لپوه‌رگیتر و هه‌ژاری و ده‌ستکورتی به‌رۆکی گرت، گه‌رایه‌وه بۆ ئەلبانیا و له‌ پاش دووسالان له‌ ئیفلاسی داو ته‌نانه‌ت وه‌کو ده‌شلین له‌ شیتیدا مالتاواپی له‌ ژیان کرد. خانه‌واده‌ی میلقلیل له‌وپه‌ری نه‌داری و رووت و ره‌جالیدا بوو. هیرمان له‌ فیرگه‌یه‌کی کورانه‌ ده‌ستی کرد به‌خۆتیندن و پاش ته‌واوکردنی خۆتیندن و له‌سالی (۱۸۳۴) دا له‌ (نیویۆرک ستیت بانک) دامه‌زراو له‌سالی (۱۸۳۵) چووه‌ دوکانی کوتال فرۆشی (گانسیفۆرت)ی برای و ده‌سه‌کار بوو. بۆ سالی دواتر چووه‌ کیتلگه‌که‌ی خالی له‌ (پیتسفیلد- Pittsfield) و ده‌ستی کرد به‌ ئیش کردن و ماوه‌یه‌کیش مامۆستای قوتابخانه‌ی ناحیه‌ی (سایکس)ی ده‌وله‌تی بوو و له‌ ته‌مه‌نی حه‌فده‌ سالییدا بوو به‌ گه‌پیده‌ی ده‌ریا. سه‌باره‌ت به‌م کاره‌ی قسه‌و باس و روونکردنه‌وه‌ی زۆرکراوه، به‌لام من تیناگه‌م بۆچی له‌کاتیکدا که بۆ خۆی به‌روونی باس له‌ هۆکاره‌کانی هه‌لپژاردنی ئەم کاره‌ ده‌کات، ئیمه‌ ده‌بی خه‌ریکی روونکردنه‌وه‌و ده‌سنیشان کردنی هۆکاره‌کانی ئەو کاره‌ی بین، ئەو بۆ خۆی ده‌لیت: (سه‌ره‌گرتنی ئەو نه‌خشانه‌ی که بۆ داها‌تووی خۆم کیشابوون، زه‌روره‌تی ئەوه‌ی که ده‌بی بۆ خۆم کاریک بکه‌م و ئەوه‌زه‌ سروشتیه‌ی که بۆ ده‌ره‌ده‌ری و ژبانی ره‌بانی هه‌مبوه‌، ئەمانه‌ هه‌موویان ده‌ستیان له‌نیو ده‌ستی یه‌کتی نابوو له‌ ده‌رووئندا یه‌کیان گرتبوو تا به‌ره‌و ده‌ریا به‌ریم بکه‌ن). میلقلیل، بی ئەوه‌ی هیچ ئاکامیکی هه‌بیت، توانای خۆی له‌زۆر کاری جو‌راوجۆردا تاقی کردبۆوه‌و به‌گۆره‌ی ئەوه‌ی که سه‌باره‌ت به‌ دۆخی دایکی ده‌یزانین، ده‌توانین مه‌زه‌نده‌ی ئەوه‌ بکه‌ین که له‌ناپه‌زایی ده‌پرینی خۆی دوودلی نه‌ده‌کرد. به‌لی، دلی به‌مالی خۆشنه‌بوو بۆیه‌ چووه‌ سه‌ر ده‌ریا، هه‌روه‌کو زۆربه‌ی ئەو گه‌نجانه‌ی که به‌ر له‌ ئەو یان دواتر رۆشنته‌ سه‌رده‌ریا. میلقلیل مرۆبه‌کی زۆر سه‌یر بوو، به‌لام پتوبست به‌وه‌ ناکات که له‌میان‌ه‌ی به‌سه‌ره‌تییکی ئاساییدا به‌دوای سه‌یر و سه‌مه‌رده‌ا بگه‌رین. میلقلیل به‌ له‌شیکه‌ی ته‌روپرو پانتۆلیکی پیناوی و چاکه‌تی تایبه‌تی راوی و له‌ کاتیکدا که دیناریکی له‌گیرفانیدا نه‌بوو، گه‌یشته‌ شاری نیویۆرک. به‌لام ئەو تاپه‌ی پتوبو که (گانسیفۆرت)ی برای پیتا ناردبوو تا بیفرۆشیت. به‌ پینان چووه‌ مالی براده‌ریکی برابه‌که‌ی و ئەوشه‌وه‌ی له‌وی به‌سه‌ر برد. بۆ به‌یانی رۆژی دواتر له‌گه‌ل هه‌مان

ئەو ھاوړتیه دا چووه بېندهرگا. دواى ماوه یهک گهړان سووړان له و بېندهرگایه، تووشى کهشتیهک بوون که بهره و لیفرپول دهرۆى و میلقیل له گه لیدا ریک کهوت که مانگی به سى دۆلار وه کو شاگرد لهو کهشتیه دا کار بکات. دوازه سال دواى ئەو رووداوه له بهرهمه کهى خۆیدا به ناوى (ریدبۆرن) باسى ئەو گه شتهى و گه رانه وى و ههروهها نیشته جى بوونى له لیفرپول نووسیه وه. میلقیل ئەو بهرهمه ی خۆى به بى بایه خ دهزانى، له کاتیکدا که بهرهمه مېکى سهرنج راکیش و زیندوو که به ئینگلیزییه کی کۆن به لام ساده و بى گرى و گوډ و خو زحمهت دان نووسراوه و یه کیکه له باشترین بهرهمه کانى. سه بارهت به گوزه راندنى ئەو سى ساله ی دواترى، زانیاریه کی راست و دروست له بهرهمه ستدا نییه. به گویره ی ئەو راپۆرتانه ی که پشت راست کراونه ته وه، له شوینى جیاجیا خه ریکى وانه و تنه وه بووه، یه کیک لهو شوینانه قوتابخانه ی (گرینبۆش) ه که ده که ویتته ویلايه تى نیوبۆرک و مووچه که ی مانگی شهش دۆلارو بیست و پینج سنت بووه، ئەمه سه ره رای خواردن و شوینى هه وانه وه ی. لهو سه رو بېندهشدا و تارى بو رۆژنامه یه کی خۆجیى ده نووسین که یهک دوو لهو و تاران ه بهرهمه ست که و توون: ئەو و تاران ه زۆر وشک و بى گیان و ئەوه نیشان ده دن که نووسه ره که یان با به تى لاهه کی و ساواى زۆرى خویندۆته وه. ههروهها ئەو سه به که سهیره ش لهو و تاران ه یدا بهرچاوه که ویت که هه تا کو تایی ته مه نیشى هه ر نه ی توانى خۆى لى دهریاز بکات، به و مانایه ی که به بى هیچ بوئه و هوپه که وه، باسى خواوه نده کانى میتۆلۆژى ده کات و ناماز ه به که سایه تیه میتۆلۆژییه کان و چیرۆکی و هه موو نووسه رو کتیب دانه ریک ده کات و هه ره وه کو ریمۆند ویشیر که به جوانى و ناسکیه کی زۆر له (بۆرتۆن، شکسپیر، بایرۆن، میلتن، کۆلریچ و چیسستیر فیله ده وه بگره تا ده گاته پرۆمیتى و سیندریک و محمه د (د.خ) و کیلویاترا و هه زه تى مره م و حوریه کان و میدسى ده کات و بانگی موسلمان ه کانى ده کردو داواى لیده کردن تا بى باکانه نوقمى نووسینه کانى بن) به لام میلقیل رۆحیکى گیتچه لای هه بوو و رهنه گه بتوانریت مه زنده ی ئەوه بکریت که چیدی نه ی توانى بچیته بن بارى ئەو ژبان ه وشک و دوور له گیتچه له که پیده چوو هه لومه رج مه حکومى کردبوو تا له گه لیدا هه ل بکات، میلقیل، هه رچه نده ژبانى نیو دهریا به توندى له دلیدابوو، به لام بریارى دا جاریکى تر رووبکاته وه نیو دهریاو هه ر بوپه ش له سالى (۱۸۴۱) دا به کهشتیه کی تایبه تى راوه نه ههنگ به ناوى (ئاکوشینت) که به ره و زه ربای هیدی دهرۆبى، نیویتد فۆرد-ى به جیهیتشت. کریکاره کانى نیو ئەو کهشتیه، جگه له

یه کیکیان هه موو ئەوانى تر ناتیگه یشتوو و توندو تیژبوون. ئەویش کوره لاییکى ته مه ن حه فده سالان بوو به ناوى (ریچارد تابیاس گرین) که میلقیل به م شتیه وه سفى ده کات: (تابى، سه روسه کوت و رواله تیکى زۆر سه رنج راکیشى هه بوو: به و چاکه ته شینه ئاسمانیه ی و پانتۆله سپیه که یه وه که تایبهت بوو به دهریا وانه کان، له هه موو ئەوانى دیکه قۆزتر بوو. گه نجیکى روخسار وردیله و جوان بوو، له شیکى زۆر نه رم و نویشى هه بوو. رهنگی پینستی هه ر به سه روشت تارىک بوو، به هوى قرچه قرچى گه رماوى ناوچه گه رمه سپره کان تارىکتر ببوو و کاکۆلى پرى ده وری نیوچاوانى دابوو و ره شایى چاوانى ره شتر کردبوو). که شتى ئاکوشینت له پاش پازده مانگ گهړان و سووړان به نیو دهریادا سه ره نجام له (نوکه هیوا) که یه کیکه له دورگه کانى (مارکساس)، له نگه رى به ردايه وه و ئەو دوو کوره لاهه که کویره وه رى و ژبانى سه ره که شتى برستى لیبیبوون و له توندى و تیژى که شتیوانیش بیزار ببوون، بریارى هه لاننیا ن دا. ئەو دوانه هه تا جله کانیا ن ده بیرد توتن و پسکیت و قوماشیا ن له گه ل خۆیاندا برد تا بیده نه (دانیش توانى ناوچه که) و رایان کردو له نیو ئەو دورگه یه دا خۆیان بزکرد. سه ره نجام له دواى چه ندىن رۆژو برینى مه ودايه کی زۆر به پیتیان که به بى گبروگرفتیش نه بوو، گه یشتنه دۆلک که شوینى نیشته جى بوونى تاي پیسه کان (خیلکى ئەو ناوچه یه) بوو. له وى به گه رمى پینشوازییا ن لیکراو دواى ماوه یهک، (تابى) به بیانوى هینانى دهرمان بولاقى میلقیل که به هوى چه ند رۆژ رى کردن به سه ختى بریندار بوو و به زحمهت ده ی توانى پیتى پروات، لهو شوینه دوور که و ته وه. به لام له راستیدا له بهر ئەوه رۆیشت تا که ره سه تیه ک بو رزگارکردنى خۆى و میلقیل-ى ھاوړتیه ده سه تبه ر بکات، چونکه ئەو خیل ه به خواردى گوشتى مرۆف به ناویانگ بوون و له عه قل و خۆپاراستن به دوور بوو که زۆر متمانه به و میوانداری کردنه یان بکریت. به لام تابى هه رگیز نه گه رپايه وه و دواتر ده رکهوت که هه رکه گه یشتۆته بېندهرگا، فراندوویانه و بر دوویانه ته نیو که شتیه کی راوه نه ههنگ تاکارى پى بکن. به پیتى گوته ی خۆى، میلقیل چوار مانگان له نیو ئەو خیل ه دا مایه وه زۆر به دۆستانه مامه له یان له گه لدا ده کردو له گه ل کچیکدا به ناوى (فیواى) بووه ھاوړى و پیکه وه سواری به له م ده بوون و مه له یان ده کرد و هیچ تهنگ و چه له مه یه کی نه ها تۆته رى ته نیا ئەوه نه بى که ده ترسا رۆژیک دابیت بیخۆن. پاشان به ریکهوت که شتیوانى ئەو که شتییه ی که له به نده رى (نوکه هیوا) له نگه رى به ردايوه گوئ بیست بوو که یه کیک له کارکه ره کانى که شتییه که له نیو خیل ی (تای پى)

گیری خواردووه له بهرئه وهی که زۆریه ی کرێکاره کانی رایان کردبوو تا قمیتی خه لکی نهو ناوچه یه که تیکه لاویان له گه ل خیلێ (تای پی) دا نه بوو و نیوانیان له گه لیان خوش نه بوو، به له لم نارد تا ریگا چاره یه ک بو زگارکردنی میتلقلیل بدۆزنه وه. به پیتی قسه ی خوی میتلقلیل خه لکی نهو خیله ی قایل کرد تا ریگای پی بدهن بجیتته به نده رگا و له پاش مشتومرێکی زۆر که له و بگه ره به رده یه دا به قه لانگ یه کیکانی له په لویۆخست، زرگاری بوو. ژیان له نیو که شتی (جولیان) دا که ئیستا خزمه تی تیداده کرد، ته نانه ت له ژبانی نیو که شتی (ئاکوشینت) یش دژوار تر بوو، بۆیه هه رکه گه یشتنه (پاپیت)، کرێکاره کانی که شتییه که راپه ربینیان کردو ماوه ی پینچ روژ له نیو که شتییه کی هیتی ده ربایی فه ره نسادا کو ت و زنجیریان کردن و له دوا ی دادگایی کردنی ک که له (پاپیت) به رپوه چوو، ره وانه ی به ندیخانه ی نهو ناوچه یه یان کردن.

که شتی (جولیان) یش دوا ی نه وه ی که ژماره یه کی تری کرێکار دامه زراند، درێژه ی به گه شته که ی خوی داو گیراوه کانی له پاش ماوه یه کی کورت نازاد کران. له پاش به ربوونیان میتلقلیل له گه ل یه کیک له وانه ی که پیکه وه گیرابوون و پیده چوو که پزیشک بیت به لام پیکه کو مه لایه تییه که ی جارانی نه ما بوو و له چینی خزی دابرابوو، میتلقلیل به دوکتور (لۆنگ گو ست) بانگی ده کرد، چوونه یه کیک له دورگه کانی نهو هه ریمه به ناوی (ئیمبو) و له کن دوو جوتیار ده ستیان کرد به کاری په تاته چاندن. میتلقلیل نهو ده مه ی که له (ماساچوست) له کینگه که ی خالی دا ئیشی ده کرد دلێ به کاره که ی خوش نه بوو جا چ بگاته نه وه ی که ده بوا یه ئیستا له بهر قرچه قرچی گه رمای (پولینیزیا) ئیشی بکات. دیسان له گه ل دوکتور لۆنگ گو ست-ی ها ورپیدا ده ره ده ر، بوونه وه و خواردنی روژانه شبان له خه لکی ناوچه که وه رده گرت، تاسه ره نجام میتلقلیل دوکتور لۆنگ گو ست-ی ها ورپتی به جیهیشت و که شتیوانیکی راوه نه ههنگی که بو خوی به (لیقیاتان) ناوی ده برد قایل کرد تا له لای خوی دایه زینتی و به سواری نهو که شتییه گه یشته (هۆنۆلۆ) جیتی خویه تی نه وه ش بزانی ت که داخۆ لیره خه ریکی چ کاریک بووه، به لام وا مه زنده ده کریت که کاریکی ئیداری په یدا کرد بیت و پاشان وه کو سه ربازیکی ئاسایی هیتی ده ربایی (ملاح) له که شتییه کی شه رکه ری نه مریکایی به ناوی (ویلا یه ته یه کگرتووه کان) دا ده ست به کاربو بیت و دوا ی نه وه ی که سال تیه ورسوورپا یه وه هه رکه گه یشتنه وه ولات، ده ربان کرد. ئیستا پیمان ناوه ته نیو سالی (۱۸۴۴) ه وه میتلقلیل ته مه نی بو ته بیست و پینچ

سال. هیچ وینه یه کی سه رده می جحیلیه ی له بهر ده ستدانییه، به لام له سه ره نهو وینه یه ی که له پیش پیربوونیدا لپی کیشراوه، ده توانریت دیه نی شکل و شپوه سه روسه کوتی میتلقلیل له ته مه نی بیست و پینچ سالی دا بکیشریت. ده بی گه نجیکی به ژن و بالا به رز و سه روسیما و له ش و لاریکی جوانی هه بوو بیت و گورج و گو ل و به تین و تا قه ت بوو بی و دوو چاوی وردو لووتیکی باریکه وه، رهنگ و روو خوش و سه ربیکی جوان و قرژیکی لوله وه ی هه بوو بیت. کاتی ک که گه یشته وه نیشتمان، دایک و خوشکه کانی له (لانسینگ بۆرگ)-ی ده ورپه ری (ئه لبانیا) داده نیشتن. گانسیقو ت-ی برای دوو کانه که ی کو تال فرۆشی به ره لالا کردبوو و رووی له کاری ماف و سیاسه ت کردبوو و برابه که ی تریشی واته (ئالان) پارێزه ری و هزاره تی داد بوو و له نیو بۆرک ده ژیا و برا بچوو کتره که شی (تۆم)، که دوا ی ماوه یه ک نه ویش وه کو خوی ده ستی کرد به گه ران له نیو ده ربیاکاندا، هیشته له هه رته ی لا ویدا بوو. هیرمان، وه کو پیاویک که له نیو مرو ف خوره کاندا ژیا بوو، جیتی با یه خی خیزان بوو و خوشیان ده ویست و نهو به سه رهات و نه هاهمه تبه انه ی که به سه ری هاتبوون، بۆ گو یگره به تاسه کانی گیرا یه وه و نه وانیش پیتیان له سه ره وه دا گرت که به سه رهاته که ی خوی بکاته کتیب، نه ویش بی س و دوو ده ستبه کاربوو. هه رچه نده سه رکه و توو نه بوو بوو، به لام پيشتریش له م بواره دا سروشتی خوی تا قی کردبووه، به لام ئیدی ده بوا یه هه رچو نیکی بیت پاره و پولیک په یدا بکات. کاتی ک که نهو کتیبه ی ته و او کرد که با سی مانه وه ی خوی تیدا کردوه له دورگه ی (نوکه هیوا) و به نا و نیشانی (تای پی) یه، (گانسیقو ت میتلقلیل) ی برای که وه کو سکر تیری وه زیری هه لبرێدراوی نه مریکا چوو بووه له ندهن، نهو کتیبه ی دایه (جو ن مۆری) و نا و برا ویش قبوو لی کردو ئیدی به ی نیکی پی چوو ده زگای بلا و کردنه وه ی (وایی نه ند پوتنام) له نه مه ریکا نهو کتیبه ی چاپ و بلا و کرده وه. کتیبه که له لایه ن خه لکه وه پيشوازیه کی گه رمی لیکرا و میتلقلیل-یش که به سه ختی گه رم دا هاتبوو، درێژه ی نهو به سه رهاتانه ی له کتیبیکدا به ناوی (تۆمۆ) نووسی وه که له باشووری زه ربای هیدی به سه ری هاتبوو. نه م کتیبه له سالی (۱۸۴۷) دا بلا و کرایه وه هه ر له و سه له شدا له گه ل (شو و) دا که کچی تا قانه ی وه زیری داد بوو و میتلقلیل ده می ک بوو ناسیا وه تی له گه ل به مهاله که یاندا په یدا کردبوو، زه ما وه ندی کرد. نهو ژن و می رده گه نجه چوونه شاری نیو بۆرک و له خانووی ژماره (۱۰۳) ی شه قامی چواره م نیشته جی بوون که ئی ئالان-ی برای بوو. خوشکه کانی هیرمان و ئالان-یش واته:

(ئەگۆستا) و (فانى) و (هېلېن)، لەو خانوویدا دەژيان. دەربارەى ئەو هەش كە چ شتتېك واپكرد ئەو سى خوشكە داىكيان لە (لانسىنگ بۆرگ) بەجى بهيلىن، هېچ زانىيارىبەكمان لە بەردەستدا نىبە. هېرمان دەستى بە نووسىن كرد و لە سالى (۱۸۴۹) دا واتە دوو سال لە دوای ژن هينانى و پاش لە داىكبونى بە كە مین مندالىيان كە كورېك بوو بە ناوى (مالكۆلم)، جارىكى تر لە زەرباى ئەتەسى پەربىبەو، بەلام ئەمجارەيان نەك وەكو كرىكارىكى كەشتى، بەلكو وەكو گەشتىارىك كە دەچوو چاوى بە بەرپرسانى دەزگا بلاو كەردەو هەكان بكەويت و مشورىك لە چاپكردنى ئەو كىتەبەى بخوات كە بە ناوونىشانى (چاكەتى سپى) بوو. لەو كىتەبەیدا، مېلقىل ئەو بەسەرھاتانەى خۆى دەگىرپتەو كە لەسەر كەشتى شەركەرى (ويلايەتە يەكگرتوو هەكان) بەسەرى هاتبوو. مېلقىل لە شارى لەندەنەو، چوو پاریس و برۆكسىل و ناوچەى راين. ژنەكەى لەبىرەو دەربىبە و شك و كرىچ و كالىكانى خۆیدا بەم شىبەو بەسەى ئەو گەشتەى مېلقىل-ى مېردى دەكات: هاوینى سالى (۱۸۴۹) لە نیویۆرك ماینەو و مېلقىل كىتەبى (رېدبۆرن) و (چاكەتى سپى) نووسى و پایزى هەمان سال چوو بەریتانیا و چاپى كردن. بەلام لە سوپى نىشتمان تامى لەو گەشتەى نەكردو بە پەلە گەرايەو و نەچوو سەرخوانى ئەو كەسایەتیبە ناو دارانەى كە بانگهێشتیان كەردبوو یەكێك لەو مېواندارى كردنانەى كە بۆى بانگهێشت كرابوو لە لاين (دوك رۆتلاندا) بوو كە پىشنىبارى كەردبوو تا حەفتە يەك لە (بېلفۆرد كاسل) بەسەر ببات (سەبرى یاداشتەكانى خۆى بكەن). پاشان چووینە (پېس فىلدا) و لە هاوینى (۱۸۵۰) دا سواری كەشتى بووین و لە پایزى هەمان سالداو لە مانگی تشرینی یەكەمدا مالىمان گواستەو و بۆ ئاروھىد). ئاروھىد ناوى ئەو كىلگە يە بوو كە مېلقىل لە (بېتسقىل) بەو پارە يە كرىبووى كە خەزورى وەكو هاوکارى دا بوو و لە گەل ژن و مندالەكەى و خوشكەكانى لەوئى نىشتەجى بوون. خاتوو مېلقىل ئەم بەسەرھاتە زۆر سادەو ساكارانەو دوور لە نەرم و ناسكى خۆى، لەدەفتەرى بىرەو دەربىبەكانى رۆژانەیدا بەم شىبەو دەگىرپتەو: (نەهەنگى سپى يان موبى دىك-ى لەهەلومەرجىكى نالەباردا نووسى. بەدریژاى رۆژى لە پشت مېزەكەى دادەنىشت و هەتا سەعات چوار يان پىنجى ئىسوارى هېچى نەدەنووسى. دوای ئەو كە دنیا تارىك دادەهات بەسواری دەچوو گوندى. بەيانیان زوو لەخەوئى هەلدەستاو پىش ئەو كە قاوئەلتى بكات دەرپىشتە دەرى و هیندېك پىادەپەوى دەكرد و جارى واشبوو بۆ ئەو كە وەرزشى كەردبیت دارى دەقەلاشتن. لە

بەهارى سالى (۱۸۵۳) دا هەموومان نىگەرانى سەلامەتى وى بووین). مېلقىل كاتىك كە لە (ئاروھىد) نىشتەجى بوو، بۆى دەركەوت كە (هاوسۆرن-Hawthorne) یش لەو دەورو بەرەنە دەژیا. ئەو هەست و سۆزەى كە مېلقىل بەرامبەر بەو نووسەرە لە خۆیدا هەستى پىدەكرد، لە هەست و سۆزى كىژۆلە يەكى قوتابى كە مەتر نەبوو- خوشەو سىتیبەك كە رەنگە تارادە يەك بوو پىتە هۆى نارهەتى و پەرىشانى ئەو پىاوه گران و پشوو درپژو بەرپزە. ئەو نامانەى كە مېلقىل بۆى دەنووسىن سەرلەبەر پىبوو لە هەست و سۆز دەربەرىن. لە يەكێك لەو نامانەدا كە بۆى نووسى دەلتى: (لەبەر ئەو كە تۆم ناسىبو، وا هەست دەكەم كە بە قەناعەت و ئاسوودە يىبەكى زىاترەو دنیا بەجى دەھىلتم. ناسىاوەتى لەگەل تۆدا، تەنانەت لە كىتەبى پىرۆزىش زىاتر پىرواى سەرمەدى بوئمانم لە لادروست دەكات). زۆر بەى رۆژان، دەمەو ئىسواران لى سوار دەبوو و دەچوو (رېدھاوس) لە (لېنۆكس) بۆ ئەو كە دەربارەى خواو رۆژى پەسلان و ئەوشتانەى دىكەى كە لە دەردەوى سنوورى عەقلىن، لەگەل هاوسۆرندا باس و خواس بكات، هەرچەندە رەنگە هاوسۆرن مەيل و رەغبەتیبكى ئەوتۆى نىشان نەدا بىت. ئەو وەختانەى كە ئەو دوو نووسەرە بەقسانەو دەخافلان، لەو نامە يەدا كە خاتوو هاوسۆرن بۆ داىكى نووسىبو ئاوا وەسفى دەكات: (ناتوانم بلىم كە بە پىاویكى گەورەى نازانم... پىاویكى خوین گەرم و راستگۆو رەوشت پاك و تىگە يشتوو... شارهزای نەرىتى ژيانە، جىددى و دلۆسۆز بەئەدەب و زۆر بەسۆز و بى فېزە. پىاویكە خاوەن دەرك پىكردنەو دیدى بەھىزە، بەلام ئەو كە جىبى سەرسورمانە چاوى گەورەو قوول نین. خۆى وا نىشان دەدات كە هەموو شتتېك بە وردى دەبىنیت، بەلام تىناگەم بەو چاوه وردانەى چۆن دەتوانى وا بەوردى هەموو شتتېك ببىنیت، چونكە چاوى ئەو نەدەش تىژىن نین، يانى لە راستیدا تايبەتەندىبەكى ئەوتۆ لەو چاوانەدا بەدى ناكرىت. لووتى درپژو تارادە يەك جوانە، حالەتى زارى نىشانەى هەست و جۆش و خرۆشەبەتى، پىاویكى بەژن بەرزو بارىكە، بە حالەتیبكى حەساووە ديارەو بى باك و پىاوانە يە. وەختتېك قسان دەكات، هەموو لەشى دەكەو پتە جوئەو وا لە قسە كەردندا گەرم دادى كە خۆى لەبىر دەباتەو. نەرم و ناسكى لەقسەو هەلسوكەوتى دا بەرچاوا ناكەو پتە و هەرچارە نا جارىك جوولەو سەرو دلئى ژيانى جىبى خۆى دەداتە حالەتیبكى سەبر بەلام هېمەن كە نىگای ئەو چاوانە دەرى دەدات كە ئاماژەم پىكردن: نىگایەكى خەمۆك و كپ، بەلام لە هەمان كاتدا دەبىتە هۆى ئەو كە مرۆف وا هەست بكات كە هەموو ئەو شتانە بە قوولئى دەپشكنىت

که چاو هه تهری لیده کات. نیگایه کی بی تاقهت و غه ریبه و ئەو هیزه بیکه له خویدا
 حه شاری داوه، له راده به دهره، ئەو نیگایه وا دیته به چاو که دزه ناکاته نیو مرۆقه وه،
 به لکو په لکتیشی ده کاته نیو خو بیه وه). هاوسۆرن مائی له (لینۆکس) رویشت و ئەو
 دۆستایه تیهی که به لای میلقیل-هوه کلپه ی سه ندبوو و به لای هاوسۆرن-هوه هیمنانه و
 تاراده یه که دل سارد که ره وه بوو، کو تایی پتهات. میلقیل رۆمانی (موبی دیک) ی
 پیشکه ش به هاوسۆرن کرد. ئەو نامه یه ی هاوسۆرن له بهر ده ستدانییه که له پاش
 خوتنده وهی (موبی دیک) بو میلقیل-ی نووسیوه، لی به گویره ی وه لایمی میلقیل
 واپیده چیت که هاوسۆرن په سندی نه کرد بیت. پیوسته ئەوه ش بلتین که ئەو کتیبه ی
 میلقیل نه له لایهن خه لکه وه پیشواز بیه کی گهرم و گوری لیکراو نه ره خه گره
 هاوچه رکه کانیش لایان به لادا کرده وه. (پییر) یش که له دوای موبی دیک چاپکرا له ویش
 خرابتری به سه رهات و زۆریه ی خه لکی به جنیودان و سووکایه تی پیکردنه وه پیشوازیان
 لیکرد. نووسینه کانی پاره و پولیکیان وه چه نگ میلقیل نه ده خست و جگه له ژنه که ی
 ده بویه بژیوی ژبانی دوو کورو دوو کچه که ی خو ی و هه روه ها پیداویست بیه کانی سی
 خوشکه که شی دابین بکات. وه کو له ناوه رۆکی نامه کانی را دیاره، هه روه کو چۆن له گه ل
 یۆنجه رنینه وه و بژارکردن له کینگه که ی خالیداو په تاته چاندن له (تۆمۆ) نیوانی زۆر خۆش
 نه بوو، هه روه ها له کینگه که ی خو شیدا که بفی به و جو ره کارانه نه ده هات. ده بگوت:
 (ته ماشای دهستم بکه ن!... له م چه ند رۆژه ی دوا بیدا به چه کۆش وه شاندن و بیل کاری
 چوار بلوقیان کردوه. باران دهباری، هه ر بۆیه ش له مائی نه چومه ده ری و ئیشه که
 به ته وای وه ستاوه و زۆریشم پیخۆشه که وایه...) ئاشکراشه جوتیاریک که هینده ناسکۆله
 بیت کاره که ی رانه په ریت و بره ی نابیت. خه زووری، که سه رۆکی دادگاکان بوو،
 واپیده چی هه ر جاره نا جاریک به هانا یانه وه چوه و له بهر ئەوه ی کابرایه کی تیگه بشتوو و
 به دلنیا بیه وه به سۆز بووه، ده توانریت مه زنده ی ئەوه بکریت که هه ر ئەوه یش پیشنیاری
 کردوه تا میلقیل روو له کاریکی دیکه بکات. بو ئەم مه به سته ش له هه مسو
 ده رگایه کیاندا بو ئەوه ی کاریکی (قونسولی) بو پهیدا بکه ن، به لای هه مسو هه وله کانیان
 بی تاکام بوون و به ناچاری میلقیل درتیه ی دا به کاری نووسین. میلقیل نه خو ش کهوت و
 جاریکی تریش خه زوری به فریای کهوته وه دووباره. له (۱۸۵۶) دا، دووباره گه شتیکی بو
 دهره وهی ولات ده ست پیکرده وه، به لای ئەمجاریان بو قوسته نته نیه و فه له ستین و یونان و

ئیتالیایا. له گه رانه وهیدا به هۆی خوتنده وهی چه ند وتاریک دهراره ی گه شته که ی توانی
 پره پاره یه کی که م به ده ست بینیت. له سالی (۱۸۶۰)، دوا بیه گه شتی خو ی کرد: تۆم-ی
 برا گچکه ی له که شتییه کی بازگانیدا به ناوی (شه هاب) کاری ده کرد و میلقیل به سواری
 ئەو که شتییه چوه سانفرانسیسکو. وا چاوه پروان ده کرا که به شی ئەوه نده ی رۆحی
 گه ریده یی تیدامابیت که ئەو هه له بقۆزیته وه بچیته خو ره ه لاتی دوور، به لای له بهر
 هۆیه کی نادیار- ره نگه له برابه که ی وه رز بووبیت یان برابه که ی لیتی بیزار بووبیت- له
 سانفرانسیسکو دابه زی و چۆه بو مائی. خه زووری مالتا وایی له ژبان کردو خانه واده ی
 میلقیل چه ند سالتیکیان له هه ژاری و کویره وه ی دا به سه ر برد تا سه ره نجام له (۱۸۶۳) دا
 بریاری جیه یشتنی (ئاروهید) یان داو له نیۆیۆرک خانوویکیان له (ئالان)، برا
 به خته وه ره که ی هیرمان کری و ملکه که ی (ئاروهید) یان له بری به شیک له پاره که دابه و بو
 پاره که ی تریش خانووه که یان به بارمته دانا. میلقیل ئیدی ئەوه نده ته مه نه ی که ما بووی
 هه مووی له خانووی ژماره (۱۰۴) ی شه قامی (۲۶) ی رۆژه ه لاتی به سه ر برد. به گوته ی
 (ریمۆندویقیتر) له و سه رده مه دا ئەگه ر به اتباو سالانه سه د دۆلاریکی له کتیبه کانی به ده ست
 بکه و تابه به سالتیکی هاته و خو شی ده زانی. له (۱۸۶۶) دا وه کو پیشکینه ی گومرگ
 ده سه کار بوو و گوزهرانی خبزان که میک له جاران باشت بوو. سالی دواتر (مالکۆلم) ی
 کوره گه وه ی به فیشه کیک کو تایی به ژبانی خو ی هینا، روونیش نه بووه داخۆ به ئەنقه ست
 ئەو کاره ی کردوه یان قه زاوقه دهر بووه. (ستان ویک) یش که کوری دووه می بوو له مائی
 رایکرد و ئیدی که س نه یزانی چی به سه ر هاتوه. پاشان ژنه که ی بره پاره یه کی له براهه ی به
 میرات پی براو میلقیل وازی له کاری گومرگ هینا. سالی (۱۸۷۸) پارچه شیعریکی
 به ناوی (کلاریل) له بیست هه زار دپیر (بیت) دا له سه ر ئه رکی (گانسیقۆرت) ی خالی به
 چاپ گه یاند و که میک پیش مردنی کورته رۆمانیکی به ناو نیشانی (بیلی بو دم) نووسی،
 یان روونتر بلتین، سه ر له نوی نووسییه وه له سالی (۱۸۹۱) داو له ته مه نه ی حه فتاو دوو
 سالیاندا، له کاتیکدا که به گشتی فه رامۆش کرابوو مرد.

ئه مه بوو پوخته یه که له به سه رهات و ژبانی هیرمان میلقیل، به گویره ی ئەوه ی که
 بیوگرافیانوسان نووسیویانه ته وه. به لای گومان له وه دا نییه که زۆر شتیان باس نه کردوه،
 وه کو مردنی (مالکۆلم) و هه لاتی (ستان ویک) له مائی خو بان، وه که ئەوه ی ئەم
 رووداوانه شتیکی لاهه کی بن و خو یانی لی به دوور ده گرن و به سه ر باندا باز ده دن.

بیگومان کاتیک ئەو گەنجە ھەژدە ساڵە خۆی کوشت، لە نیوان خاتوو میتلییل و برایه کەیدا چەند نامە یەک ئالوگۆر کرا. مرۆف تەنیا دەتوانی بۆی کە بەردیان لەسەر داناو بێدەنگەیان لیکرد. راستە کە لە ساڵی (۱۸۶۷)دا، ناوبانگی میتلییل بەرەو ئاوابوون چوو، بەلام بە ھەر حال مرۆف وا چاوەروان دەکات کە ئەو رووداوە ناوی بێنیتەووە نیو ناوان و کارە بگاتە چاھە مەنبیەکان. جگە لەو ھەش، بۆ ھیچ لیکۆلینەو ھەیک دەربارە ھۆکارەکانی مردنی ئەم گەنجە ئەنجام نەدرا؟ ئەگەر بۆخۆی خۆی کوشتوو ھۆیکە ی چی بوو؟ پاشان، ئەم (ستان ویک) بۆچی لە مالتی رایکرد؟ ھەلومەرجی مالتی چۆن بوو کە ئەو کورە ی ناچار کرد بە ئەنجامدانی ئەو کارەو چۆن بوو کە بەیە کجاری بی سەرھوشین ون بوو. بەسەر ئنجدان بەم راستیە ی کە تەنیا خاتوو میتلییل و دوو کچە کە ی ئامادە ی مەراسیمی بە خاک سپاردنی تەرمە کە ی بوون و بە گوێرە ی ئەو ی کە گوتراو ھەمانە تەنیا ئەندامانی لیک جیا نەبوو ەو زیندووی بنەمالە کە یان بوون، بەو دەرەنجامە دەگە یین کە کورە ی دوو ھەمان لە ژیاندا نەبوو. ھەتا ئەو جیبە ی کە ئاگادارین خاتوو میتلییل دایکی چی چاک و بەسۆزبوو، بۆیە شتیکی سەیرە کە ھەولێ نەدابیت سۆراغیکی ئەو تاقە کورە ی بکات. ئەو یاداشتە ی کە لەبەر دەستدان ئەو نیشان دەدەن کە ھیرمان میتلییل، لە تەمەنی پیریدا، نەو ھەکانی خۆی زۆر خۆش دەوێست، بەلام گومان ھەبە لەو ھەدا کە مندالە کانی خۆشی ئەو ھەندە خۆشویستبیت. لوئیس مۆمفۆردی بیوگرافی نووسی میتلییل کە دەربارە ی ژیان و گوزەرائی راپۆرتیک بە دەستەو دەدات، مەنتیقی و ماقولەو ھەتا ئەو جیبە ی کە دەتوانریت بەرواڵت ھوکم بدیت، بە بەلگە یەو دەتوانریت پستی پێ بیسترت، ئەو دیمە نیکی ناھەمواری و پێو ھندی لەگە ل مندالە کانییدا دەداتە دەست کەوا دیتە بەرچاو کە باوکی سەرسەخت و جینگە نە بوو ەو زۆر توورە و ترۆ بوو لەگە لیاندا و بەتوندی مامە لێ لەگە لدا کردوون: (کچیکانی قەت نەیدەتوانی باوکی بەبیر بیتەو ەو تووشی ئازار و نارەحە تی نەبیت... وەختیک بەرھەمیکی ھونەری، گرافیر (۱) یان پەیکەریکی بە دە دۆلار دەکری لە کاتیکدا کە نانی شەو بیان نەبوو، چ کەسیک دەتوانیت سەری بەو بیرەو ەربییە تالە بسورمیت؟). میتلییل بەرواڵت لە قۆشمە یی کە میتک بی بەش نەبوو، بەلام ئەو گالتەو گە پە ی زۆر جیبی سەرنجی خیزان نەبوو ە ئەگەر کە میتک ھەلۆستە لەسەر نووسینە کانی بکەن، دەگە نە ئەو دەرەنجامە ی کە جاری و ابوو سەرخۆش و شەپرتو دەھاتەو مالتی. لیرەدا بەپێوستی دەزانم ئەو ھەندەش بلیم کە ھیچ بەلگە یە ک

لەبەر دەستدا نییە ئەم قسانە بسەلمینی، بەلام شاھەدگە لیک لەبەر دەستدایە کە بەپیتی ئەوانە بتوانریت بە دروستی لەمەرتایبە تەندیبە کانی را دەر ببردیت و جگە لەمەش کاتیک کە دەلێن مرۆیەکی خۆپەرست و خۆ بوێر بوو لەکارکردنداو دانەدەسە کنی، لە سنووری مەزەندە و گومان واو ەتر نارۆین. بەلێ، چ شتیکی وایکرد کە نووسەری (تای پی) و (ئۆمۆ) گۆرائی بەسەردابیت و ببیتە نووسەری (موبی دیک) و (پیتیر) و چی روویدا کە لەسەر دەمیتکدا کە تەمەنی لەسی و چەند سالیک پتر نەبوو ھەوینە کە ی داچۆرا؟. بەپروای من کتیبی (ئۆمۆ) لەکتیبی (تای پی) باشتر و سەرکەوتوترە. راپۆرتیکی سادە لەو رووداوانە ھەبە کە میتلییل لە (ئۆمۆ) بەسەری ھاتوون و ئەو رووداوانە بەگشتی قەناعەت ھینەرن. ئەمە لە کاتیکدایە کە (تای پی) خۆی وا دەنوینێ کە تیکە لێ بەکە لە خەیا ل و راستە قینە. بەپیتی قسە ی چارلز رۆبیرتس ئەندرسون، میتلییل تەنیا یە ک مانگ لە دورگە ی (نوکاھیوا) ماو ەتەو ە نە ک و ەکو بۆ خۆی دەلێ چوارمانگ و ئەو ە ی کە لە رینگای دۆلی (تای پی) بەسەری ھاتوو ە ئەو ەندە داچلە کینەر نییە کە بۆ خۆی پیتی وایە. مەترسیە چاوەروان کراو ەکانیش کە لە حەز و رەغبە تی مرۆف خۆرە کانیو ە سەرجاوە یان گرتبوو و بالی بەسەردا دەکیشن بەو جۆرەش جیبی مەترسی نین و بەسەرھاتی ھەلاتنە کەشی بەو شپو ەبە ی کە بۆخۆی دەبگێرتتەو ە لەبەر ەتدا بروای پێ ناکریت: (دیمەنی خودی ھەلاتنە کە، سەرلەبەر شتیکی ەکو ئەفسانە دەچیت کە بەھیچ جۆریک قەناعەت بە خۆینەر ناھینێ: ئەو بەسەرھاتە بە رواڵت لە نووسینیدا پەلە کراو ە و نووسەر لەبری ئەو ە ی کە ئاورپیکی بە کە لک لە لۆژیکی چیرۆکە کە ی بداتەو ەو بە جۆریکی پاسا و ھەلگرو شیاوی قبو ل کردن بیداتە دەست، ھەموو ھەولێ ئەو ەبوو کە خۆی بکاتە پالە وان.) بەلام ناتوانریت لەبەر ئەو کارە ی، میتلییل بە شیاوی سەرزەنشت کردن لەقە لەم بدیت، چونکە ھەموومان دەزانین کە ئەو بەسەرھاتە ی چەندین جار بۆ گوئیگرە بەتاسە کانی گێرا بوو ەو ھەموو کەسیکیش ئەو ە دەزانیت کە ھەر مرۆفییک دووبارە بەسەرھاتییک دەگێرتتەو ە، کاریکی ئەستەمە بتوانیت لە بەرامبەر ئەو دنە دانە دا خۆراگری بنوینێ کە ھەر جارە لە جاریکی تر خۆشترو بەتامتەر بیگێرتتەو ە. میتلییل-یش کە چەندین جار ئەم بەسەرھاتە ی خۆی دارشتبوو ەو رازاندبوو ەو ە رەنگە کاتیک دەستی بەنووسینەو ە ی کردو ە پیتی کاریکی دژوار بوو بیت کە چیرۆکە کە ی بەشپو ەبە کی نەرمتر بەدەستەو ە بدات. لە راستیدا (تای پی) بابە تگە لیکە کە میتلییل لە سەفەر نامە کانی سەردەمی خۆیدا خۆیندوونییەو ەو پاشان

به کارامه‌یی و لیها توویی رازاندوونیه‌وه ره‌نگی به‌سه‌ره‌اته‌کانی خوئی داونه‌تی. میسته‌ته‌ر نه‌ندرسۆن، که هه‌ولتیکی بی وچانی داوه بو لیکۆلینه‌وه له‌سه‌ر ژیان و به‌سه‌ره‌اته‌ی میلقیل، ناشکرای کردووه که نه‌ک هه‌ر ته‌نیا له‌باره‌ی هیندیگ شته‌وه هه‌مان نه‌و باه‌ته سه‌قه‌ت و پر هه‌لانه‌ی نه‌و سه‌فه‌ر نامانه‌ی دووباره کردۆته‌وه، بگره‌ جاری وایه هه‌مان وشه‌و ده‌سته‌واژانه‌ی به‌کار هیناونه‌ته‌وه‌و من پیم وایه به‌شیک له‌گران و سه‌نگینی نه‌و چیرۆکه، له هه‌مان نه‌وکاره‌ی میلقیل-هوه سه‌رچاوه‌ی گرتووه. به‌لام (ئۆمۆ) و (تای پی) له رووی زمانه‌واپیه‌وه له‌سه‌رده‌می خویمان به‌دوورنن و به‌زمانی سه‌رده‌می خوینه‌وه نووسراون. میلقیل له پێش نه‌وه‌شدا پتره‌زی له وشه‌ی به‌باق و بریق ده‌کرد تا وشه‌ی ساده‌و ساکار. هه‌ر بۆیه‌ش بو نمونه‌ واپیی باشر له جیاتی خانو بنوسیت (بالاخانه) و به‌بۆچوونی وی هه‌واریک له په‌نا هه‌واریک نییه به‌لکو (دراوسیه‌تی) و به‌زۆریش له‌جیاتی نه‌وه‌ی که وه‌کو زۆریه‌ی خه‌لکی ماندوو بیت، (له‌په‌لوپۆ) که‌وتوووه‌ وای پی باشره هه‌سته‌کانی (ده‌ربیریت) و (نیشانی) نه‌دات. به‌لام وینه‌ی نووسه‌ر به‌روونی له‌نیو دیره‌کانی نه‌و کتیبه‌دا خۆی ده‌نوینیت و پتویست به‌وه ناکا که مرۆف زۆری له‌خه‌بال و زه‌ینی خوئی بکات تا بزانی که نووسه‌ر لاوتیکی دلپرو بوپرو پریارده‌رو قۆشمه‌و زیندوو و خۆ بوپره له‌کارکردندا، به‌لام ته‌مه‌ل نییه، هه‌روه‌ها له‌به‌ردلان و بی ده‌ره‌سته. میلقیل شه‌یدای شوخ و شه‌نگی کیژه (پۆلینزی) په‌کانه، هه‌روه‌کو چۆن نه‌گه‌ر هه‌ر کوره‌ جیحلیکی دی که له ته‌مه‌نی ویدا بوايه نه‌یده‌توانی ده‌ست به‌رووی نه‌و عه‌شق و خوشه‌ویسته‌وه بنی که نه‌و کیژ نه‌شمیلانانه بوئی ده‌که‌نه‌ دیاری. نه‌گه‌ر شتیکی نااساییشی تیدا بو بیت، نه‌و شه‌وق و زه‌وق و شادیه زۆره بوو که له جوانیه‌وه به‌هه‌ری ده‌گرت و نه‌مه‌ش نه‌و شته‌یه که توپژ لاو به‌گه‌ستی لیبی لالوتن. نه‌و وه‌سه‌فه ستایش نامیزه‌ش که له ناسمان و کیوه سه‌ر سه‌وه‌زه‌کان ده‌یکات، خوژی و هه‌ست بزوتیه‌کی تاییه‌تی تیدا یه. ره‌نگه ته‌نیا شتیکی که میلقیل-ی له کریکاریکی که‌شتی ته‌مه‌ن بیست و سی سالان جیاده‌کاته‌وه ده‌یکاته سه‌رتۆپ، نه‌وه بیت که میلقیل هه‌ر به‌سروش و حاله‌تیکی بیرمه‌ندانه‌ی هه‌بوو و بو خوژی ته‌مه‌ی ده‌زانی. ماوه‌یه‌کی زۆر دواي نه‌وه نووسی: (من به‌سروش مرۆیه‌کی بیرمه‌ندم، نه‌و ده‌مانه‌ی که له‌سه‌ر ده‌ریابووم، زۆریه‌ی شه‌وان ده‌چوومه سه‌ری و له‌سه‌ر په‌کیک له‌و لولانه‌ داده‌نیشتم که به‌دیره‌گه‌که‌وه هه‌لواسرابوو و چارۆکه (باده‌وان) که‌ی که‌شتیه‌که‌ی راده‌گرت و چاکه‌ته‌که‌م له‌خۆمه‌وه ده‌پیتچاو نوومی ده‌ریای نه‌ندیشه‌وه ده‌بووم).

به‌لام به‌چ شیوه‌یه‌ک ده‌توانیت گۆزانی نه‌م گه‌نجه به‌رواله‌ت ساده‌وساکاره به‌و درنده‌یه ره‌شینه‌ روون بکریته‌وه که کتیبه‌ی (پیترای نووسیوه؟ چ شتیکی نووسه‌ری ساده‌و نه‌ناسراوی (تای پی) گۆری و کردیه نووسه‌ری خه‌یالی و ئیلهام وه‌رگرتوو و ره‌وانبیتی (موسی دیک)؟ به‌تی، له‌م رۆژگاره که ناگاداری له‌جنس هه‌یه، به‌ناچاری به‌دواي هۆکاره‌جنسیه‌کاندا ده‌گه‌رین تابتوانین نه‌و هۆکارانه روون بکه‌ینه‌وه. میلقیل به‌ره‌لوه‌ی له‌گه‌ل (ئه‌لیزابیت شوو) دا زه‌ماوه‌ند بکات، کتیبه‌ی (تای پی) و (ئۆمۆ) ی نووسی. له‌یه‌که‌م سالی ژبانی هاوسه‌ریتی دا (ماردی - Mardi) ی نووسی. له راستیدا نه‌م کتیبه‌ی درێژدانه به‌گه‌رانه‌وه‌ی ساده‌ی نه‌و رووداوانه‌ی که له‌سه‌رده‌می گه‌رانی له‌نیوده‌ریادا به‌سه‌ری هاتوون! به‌لام نه‌ی بۆچی تیکه‌ل به‌خه‌یالات بووه. درێژادری زۆر تیدا یه و به‌بروای من خه‌ماوی و بیزارکه‌ره. من له‌وه‌ی که ریمۆند ویتیر باسی کردوه، ناتوانم باشر ناخی فکری نه‌م کتیبه‌ روون بکه‌مه‌وه. نه‌و ده‌لپت: (ماردی، هه‌لدا نه‌ بو به‌ده‌سته‌هینان و گه‌یشتن به‌خاوه‌نایه‌تی بی چه‌ندو چوون و کاملی شادیه‌کی پیروژ و پر له‌نه‌ینی که میلقیل-ی له‌سه‌رده‌می عاشق بویدا راکیشایه بن کاربگه‌ری خوینه‌وه. نه‌و شادیه‌ی که له‌خۆشه‌ویستی کردنه دیاری دا بو دایکی، له‌خۆیدا هه‌ستی پیده‌کرد، نه‌و شادیه‌ی که له‌رۆژانی خوشه‌ویستی کردنه دیاری بو ئه‌لیزابیت، سه‌رتاپا کپ و سه‌رگه‌ردانی کرد..... و (ماردی) گه‌شتیکه بو سه‌ردانی کردنی ته‌فسونیک و نیوو..... گه‌رانه به‌دواي (یه‌یلا - Yillah) کچه‌ عازهبی (دورگه‌ی شادی) و بو به‌ده‌سته‌هینانی ته‌مه‌یه که له‌جیهانی شارستانی دا به‌ریده‌که‌ویت: هه‌ر چه‌نده‌ش که که‌سایه‌تییه‌کانی نیو چیرۆکه‌که نه‌و ده‌رفه‌رتیه‌یان بو ده‌ره‌خسیت تا به‌تپرو ته‌سه‌لی باسی کاروباری سیاسی نیو ده‌وله‌تی و زۆر باه‌تی تریش گه‌توگۆ بکه‌ن، به‌لام ده‌ستیان ناگاته «یه‌یلا». مرۆف نه‌گه‌ر بیه‌ویت زۆر خۆی بداته ده‌ستی گومان و مه‌زنده‌وه، ناچار ده‌بی نه‌م چیرۆکه سه‌یره به‌یه‌که‌مین نیشانه‌ی ناکامی و بارکه‌وتنی میلقیل له‌ژیانی ژن و میردایه‌تی دا بزانی و دیسان ناچاره به‌پشت به‌ساق به‌وجه‌ند نامه‌یه‌ی که له‌پاش (ئه‌لیزابیت شوو) به‌جیمان، ته‌نیا پیتشینی بکات که نه‌و چ جوهره‌ ئافره‌تیک بووه. نه‌و له‌نامه‌ نووسیدا ده‌ستیکی بالای نه‌بووه ره‌نگه‌ خاوه‌نی تاییه‌تمه‌ندی و خالی باشر بو بیت که له‌نامه‌کانی را ده‌رده‌که‌ویت.

به‌لام به‌هه‌رحال واده‌ده‌که‌ویت که عاشقی میرده‌که‌ی بووه له‌ناخی دلپه‌وه‌ خوژی

ویستوهه هه‌رچه‌نده رهنه‌گه ئاسایی و بیرته‌سکیش بووبیت، به‌لام ژنیکی ماقول و به‌سۆزو کارامه بووه. بی‌ئوه‌ی سکالا بکات، له‌گه‌ل هه‌ژاری و نه‌داری دا هه‌لی کردوهه گومانیش له‌وه‌دانیه‌یه که له‌سه‌ره‌نجامی کاری می‌رده‌که‌ی سه‌ری سورماوه. رهنه‌گه بۆ ئه‌وه به‌په‌رۆش بووبیت که ده‌یدیت می‌رده‌که‌ی ده‌یه‌ویت له‌قه‌له‌و ناوبانگه‌ی خۆی بدات که به‌هۆی کتیبی (تای پی) و (ئۆمۆ) به‌ده‌ستی هینابوو، به‌لام سه‌ره‌رای هه‌موو ئه‌مانه‌ش هه‌تا کۆتایی ریگا پروای هه‌ر یخ مابوو و ستایشی ده‌کرد. له‌هۆش و توانا، به‌هه‌ره‌به‌کی ئه‌وتۆی نه‌بوو به‌لام ژنیکی میهره‌ن و پشوودریژ و له‌به‌ردلان بوو. به‌لام تایا می‌لقلیل-یش ئه‌وی خۆشه‌و‌یست؟ هیچ نامه‌یه‌کی ئه‌و رۆژانه‌ی له‌پاش به‌جینه‌ماوه که خۆشه‌و‌یستی و عه‌شقی خۆی بۆ ئه‌لیزابیت ده‌رده‌رپری. ئه‌لبه‌ته زه‌ماوه‌ندی ده‌گه‌لدا کرد، به‌لام پیاوان ته‌نیا به‌هۆی خۆشه‌و‌یستی‌وه‌ ژنی ناهیتن و به‌دووور نازانریت که ژبانی ره‌به‌نی به‌چۆکی داهینابیت و ویستبیتی سه‌رو سامانیک به‌ژبانی خۆی به‌خشیت: یه‌کیک له‌و شته سه‌یرانه‌ی که له‌و پیاوه‌دا به‌رچاوه‌ده‌که‌وت ئه‌وه‌بوو که هه‌ر چه‌نده بۆ خۆی ده‌لیت: (کۆل له کۆل نان و ره‌به‌نی ئاویتنه‌ی سروشتی بووه) به‌لام له‌پاش یه‌که‌م گه‌شتی دا‌که‌له‌تافی لاویدا بۆ لیثریول کردی و ئه‌و سێ سالانه‌ی که بنه‌ماله‌و هاو‌رییه‌کانی پیتان و ابووبیت که‌وه‌ختی ئه‌وکاره‌هاتوه، یان رهنه‌گه بۆیه ژنی هینابیت که له‌سه‌ر ده‌رباکانی باشوور به‌سه‌ری برد، تاسه‌و تامه‌زۆیی می‌لقلیل بۆ گه‌شته مه‌ترسیداره‌کانی به‌یه‌ک‌جاره‌کی کپ بۆوه‌و دامرکایه‌وه. ئه‌و گه‌شته‌نه‌ش که دواتر کردنی له‌گه‌ران و سه‌یران هیچی تر نه‌بوون. له‌وانه‌شه له‌به‌ر ئه‌وه ژنی هینابیت که له‌و ریگایه‌وه به‌ره‌هه‌لستی ئه‌و چه‌زو تکایانه‌ی بکات که تازابه‌تی و بویریان بۆ مملانی بانگ ده‌کرد، کێ ده‌زانیت؟. لويس مؤمفۆرد ده‌لی: (قه‌ت له‌گه‌ل ئه‌لیزابیت شوو دا، دل‌خۆش نه‌بوو) هه‌روه‌ها درێژه به‌قسه‌که‌ی ده‌دات و ده‌لی: (له‌میانه‌ی ئه‌و دوورکه‌وتنه‌وه‌ی له‌مالێ، نه‌ک ته‌نیا هه‌ر هه‌ستی به‌خۆش‌ویستی و ره‌غبه‌تیکی زۆر ده‌کرد، بگره‌یه‌که‌پارچه‌ده‌بووه شه‌وق و زه‌وق و وروژان ئه‌وسا ئه‌و شه‌وق و زه‌وقه‌جیتی خۆی ده‌دایه‌تیری و له‌دل دانیککی خیرا). بی‌گومان می‌لقلیل یه‌که‌مین پیاو نییه‌ که هه‌ستی به‌وه کردبیت پیاو ئه‌وه‌مه‌ی له‌ژنه‌که‌ی دووره‌خۆشتری ده‌ویت له‌وکاته‌ی له‌گه‌ل‌یدایه، یان چاوه‌روان بوون و بۆ کاری جنسی سه‌د قات وروژیتنره له‌خودی کاره‌که. من وای بۆ ده‌چم که دوورنییه‌پا‌به‌ند بوونی به‌ژبانی هاوبه‌ش له‌دلی دابیت و ژنه‌که‌ی له‌وه‌که‌متر رازی کردبیت که می‌لقلیل مه‌به‌ستی بوو. به‌لام

به‌هه‌رحال ئه‌و ژن و می‌ردایه‌تییه ئه‌وه‌نده به‌رده‌وام بوو که می‌لقلیل ببیته‌ خاوه‌نی چوارمنداڵ و هه‌تا ئه‌و جیتییه‌ی که هه‌موومان ده‌زانین ئه‌و ژنه هه‌تا کۆتایی ته‌مه‌نی به‌رامبه‌ری به‌ئه‌مه‌ک مایه‌وه. له‌م وتاره‌دا نیازم نییه‌ باسی کتیبی (پیتر) بکه‌م. ئه‌و کتیبیه‌ی نا‌ئاساییه: ئه‌لبه‌ته خالی نییه‌ له‌بابه‌تی پرمانا، هه‌رچه‌نده می‌لقلیل ئه‌وه‌مه‌ی ئه‌و کتیبیه‌ی نووسی و له‌وپه‌ری نارحه‌تی و ناکامی دا ده‌ژیا و هه‌لقولانی ناوه‌ناوه‌ی توورپه‌یی و جۆش و خروشی چهند پارچه‌یه‌کی به‌هیتزو پاراوی وه‌به‌رده‌هیتنا، به‌لام رووداوه‌کانی چیرۆکه‌که‌ چاوه‌روان کراو نایه‌نه به‌رچاو و پالنه‌ره‌کانیش قه‌ناعت به‌خوینهر ناهیتن و حیواره‌کانی به‌ئا‌وازو ریک و پیکن. له‌بنه‌ره‌تدا ده‌بوايه کتیبی (پیتر) داهینانی کیرۆله قوتابیه‌ک بیت که زه‌بنی خۆی به‌خراپترین جۆری چیرۆکی ئه‌فسانه‌یی په‌روه‌رده‌کردوهه. له‌راستیدا مرۆف واده‌زانیت ئه‌و ده‌مه‌ی ئه‌و کتیبیه‌ی نووسیوه که به‌سه‌ختی به‌ده‌ست نه‌خۆشی ئه‌عسابه‌وه نالاندوه‌یه‌تی. به‌لام به‌هه‌رحال له‌گۆشه‌ نیگای لی‌کۆله‌ره‌وه ده‌رونناسه‌کانه‌وه (پسیکانالیز) ئه‌م کتیبه‌ گه‌نجینه‌یه‌که‌ بۆ خۆی و من به‌وپه‌ری خۆش‌حالییه‌وه ئاماده‌م تا ئه‌م گه‌نجینه‌یه‌ بۆ ئه‌وان ره‌ت بکه‌مه‌وه‌و چاوپۆشی له‌خیروبیتری بکه‌م. هیندی‌ک ده‌لین که ئه‌و وه‌رچه‌رخانه‌ی که له‌تایه‌مه‌ندییه‌کانی می‌لقلیل دروست بوو و نووسه‌ری (تای پی) گۆری و کردی به‌نووسه‌ری (موبی دیک)، ده‌ره‌نجامی توش بوونی بوو به‌شیتتی. به‌لام ئه‌م بانگه‌شه‌یه له‌لایه‌ن هه‌واداران می‌لقلیل-ه‌وه به‌جۆریکی وا نکۆلی لیده‌کریت و به‌درۆده‌خریتنه‌وه که ده‌لیتی ئه‌م قسه‌به‌سووکایه‌تی کردنه به‌می‌لقلیل. توش بوون به‌م نه‌خۆشیه‌یه، شه‌رمه‌زاری ترنیه‌یه له‌توش بوون به‌نه‌خۆشی زه‌ردویی. به‌لام به‌هه‌رحال، ئه‌گه‌ریش به‌لگه‌و شایه‌دیک ئه‌م بانگه‌شه‌یه پشت راست بکاته‌وه، من به‌ش به‌حالی خۆم نه‌مزانیوه به‌لگه‌ی له‌م بابه‌ته خرابیتنه‌ روو. هه‌روه‌ها گوتراویشه که ئه‌و کاته‌ی له (لانسیک بۆرگ) هه‌و چوو بۆ نیویۆرک، خویندنه‌وه‌ی زۆری بوو که به‌گه‌شتی گۆرانی به‌سه‌ردا هیتنا. سه‌باره‌ت به‌وه‌ش که ده‌لیت ئه‌وه‌ش وه‌کو (دۆن کیشۆت) که به‌هۆی خویندنه‌وه‌ی پالنه‌وانبازی شیت بوو، ده‌ره‌نجامی خویندنه‌وه‌ی به‌ره‌مه‌کانی (سیر توماس براون) توشی گرژی و هه‌لچوون بوو، هیچ بنه‌مایه‌کی نییه‌و به‌لگه‌یه‌کی زۆر لا‌وازو مایه‌پوچه. رهنه‌گه رۆژیک دابیت که له‌مباریه‌وه لی‌کۆلینه‌وه ئه‌نجام بدیت و به‌لگه‌گه‌لیتک وه‌به‌ریه‌لان بکه‌و‌یت و په‌رده له‌سه‌ر ئه‌م نه‌یتیه‌ لادریت، به‌لام جارێ ده‌بی هه‌ر ئاوا به‌شاراوه‌یی بمینیتنه‌وه.

به‌لای، ئەوێی که گومان هه‌لناگریت ئەوێه که نووسهرێکی ره‌شۆکی و ساده‌وساكار به هاوکاری فاکته‌ریکی نادیار و نه‌ناسراو گۆرانی به‌سه‌ردا هاتوو بووه نووسهرێکی ئەوتۆ که زۆر وه‌کو بلیمه‌ت ده‌چیت. میتلقیل هه‌میشه زۆری موتالا ده‌کرد، هه‌ر چه‌نده‌ش له‌وکاره‌یدا په‌یره‌وی له‌ رییازیکی دروست و دیاریکراو نه‌ده‌کرد. پیتویست به‌وه‌ش ناکات ئەوه بلتین که به‌ راده‌یه‌کی زۆر به‌رامبه‌ر به‌شاعیرو په‌خشان نووسه‌کانی سه‌ده‌ی چه‌ده‌هه‌م، دل‌سۆزییه‌کی تایبه‌تی ده‌نواند. ره‌نگه‌ بابه‌ت گه‌لیکی له‌وانه‌دا به‌دی کردبیت که به‌ توندی له‌گه‌ڵ چه‌زو تاره‌زووه‌کانی خۆیدا یه‌کیان گرتبیتوه‌وه. به‌لام داخۆ کاربگه‌ری و کارتیکردنیان بۆ وی سودبه‌خش بووه یان زیانبه‌خش، ئەمه‌ش شتیکه که په‌یوه‌سته به‌پراو سه‌لیقه‌وه له‌ که‌سیکه‌وه بۆ که‌سیکی تر ده‌گۆریت. زۆری نه‌خویندبوو، هه‌روه‌کو له‌م جوژه کاتانه‌شدا باوه، ئەوه‌ش که دواتر فیریان بوو به‌ته‌واوی هه‌رسی نه‌کرد، له‌به‌رئه‌وه‌ی زانست و زانیاری شتیکی نییه که وه‌کو ده‌سته جلپیک ئاماده‌بکریت و له‌به‌ر بکریت، به‌لکو خۆراکیکه که مرۆف هه‌رسی ده‌کات تا به‌ هۆیه‌وه که‌سایه‌تی خۆی دروست کات، ریک وه‌کو خواردن که که‌سایه‌تی له‌شی مرۆف دروست ده‌کات و گه‌شه‌ی پیده‌کات و به‌هیزی ده‌کات. هه‌روه‌ها خشل‌یکیش نییه بۆ رازانده‌نه‌وه‌وه به‌کاربردنی ده‌سته‌واژه‌کان، چ جایی مرۆف بیکاته ئامراژیک بۆ نمایشکردنی زانست و زانیاری خۆی، به‌لکو ئامراژیکه که به‌ ره‌نجدان و کویره‌وه‌ری به‌ ده‌ست ده‌هینریت تا رۆح ده‌وله‌مه‌ند بکات و بی‌رازی‌نیتته‌وه. (رۆبیرت لوئیس ستیڤینسون) بانگه‌شه‌ی ده‌کرد که میتقیل گوتی هه‌ستیاری نه‌بووه وه‌کو پیتویست فۆنه‌تیکی وشه‌کانی لیک جیا نه‌ده‌کرده‌وه. من به‌ پیتچه‌وانه له‌و پراویه‌دام که میتلقیل گوتی زۆر هه‌ستیاری بوون. ئەو هه‌رچه‌نده له‌ نووسینه‌کانیدا هه‌له‌ی ریزمانی زۆر به‌رچاو ده‌که‌ویت و رینووسی وشه‌کانی نادروسته، به‌لام له‌ جیا کردنه‌وه‌وه ناسینی ده‌نگه‌ هاوسه‌نگ و به‌ ئاوازه‌کان دا زه‌وق و سه‌لیقه‌یه‌کی باشی له‌ خۆیدا نیشان ده‌دات و هه‌رچه‌نده هاوسه‌نگی رسته‌کانی درێژن، به‌لام زۆر باشن.

حه‌زی به‌ ده‌سته‌واژه‌ی پر له‌ زایه‌له‌وه به‌ ئاوازی دپت و کاتیک به‌ کاریان ده‌بات، زۆربه‌یان کاربگه‌رییه‌کی جوان و که‌م وینه دروستده‌که‌ن. به‌لام هه‌ندیک جار ئەم چه‌زه به‌تیتاخینیی شتی دزیو و دووباره کردنه‌وه‌ی بیهوده کوتایی پیدیت که جاری وایه ده‌سته‌واژه‌ی وه‌کو (Umbrageous shade) به‌کار ده‌هینیت که ماناکه‌ی ده‌بیتته (سیتبه‌ری سیتبه‌ردار)، به‌لام له‌هه‌مان کاتیشدا ناتوانریت نکۆلی له‌وه‌بکریت که له‌ زمانی سه‌ره‌کید

زۆر به‌ ئاوازو-مه‌به‌ست پیکه. جاری وایه که تووشی هیندیک ده‌سته‌واژه‌ی وه‌کو (خیراکردنی به‌ په‌له) ده‌بینن له‌ خۆمانه‌وه هه‌له‌سه‌سته‌ده‌که‌ین و بۆمان ده‌رده‌که‌ویت که میلتن-یش جاریکیان نووسی (به‌هه‌له‌داوانیکی شاد به‌ په‌له‌ چوونه ئەو سه‌ری). میتلقیل هیندیک جار وشه ساده‌وساكاره‌کان به‌ جوړیکی سه‌یرو بی وینه به‌کارده‌بات که چ کاربگه‌رییه‌کی داهینه‌رانه‌وه هه‌ست بزوتین به‌ده‌سته‌وه ده‌دات، ته‌نانه‌ت له‌ وه‌ختانه‌شدا که‌وا پیده‌چیت ئەو مانایه‌ نابه‌خشن که بۆ خۆی گه‌ره‌کیه‌تی. له‌ ئەندیشه‌ به‌دوووه که به‌ (په‌له‌کردنی په‌له‌ئامیز) زمانی سه‌ره‌نشتی لێ بگپین، چونکه ئەو توانایه‌ باشه‌ی هه‌یه که درێژه به‌ قسه‌که‌ی بدات و بیگه‌یه‌نیتته‌وه ده‌رئه‌نجامی مه‌به‌ست. کاتیک که میتلقیل باسی (redundant hair) به‌واتای (توکی زیاده) ده‌کات، مرۆف ره‌نگه‌ پیتی وایت مه‌به‌ستی له‌و توکه زیاده‌یه که له‌سه‌ر لیتوی کیژیک رواوه نه‌ک توکه‌سه‌ری پیاویک، به‌لام ئەگه‌ر سه‌یری فه‌ره‌نگی زمان بکه‌ین ده‌بینن که مانای دووه‌می زۆری و پری یه‌ و سه‌یره که میلتن-یش بۆ هه‌مان مه‌به‌ست و مانا به‌کاری بردوووه نووسیویه‌تی (redundant locks) یانی (کاکۆلی پر). من زۆر له‌گه‌ڵ ئەو چه‌زانه‌ی میتلقیل دانیم که به‌رامبه‌ر به‌ به‌کاربردنی ئەو وشانه‌ هه‌ببوو که ته‌نیا له‌ زمانی شیعردا به‌کار ده‌بریت وه‌کو (ئاویزان) له‌ جیاتی (ده‌ست له‌مل کردن) و..... روخساریکی کۆنه‌وه که روداوی ده‌ده‌نه‌ په‌خشان و نه‌رم و ناسکبه‌که‌ی ناهیلن. به‌ پروای ئەو ده‌مارگیریه‌ی که له‌ نووسینی حیواری چیرۆکدا (که‌سی دووه‌م) هه‌یه‌تی، بێ بنه‌مایه‌ نییه. راسته که ئەم شپوازه قسه‌کردنه‌ شتیکی ساردو ناهه‌مواره، ره‌نگه‌ هه‌ر له‌به‌ر ئەوه‌ش بیت که هه‌له‌وه‌شینه‌رایه‌وه، به‌لام من به‌ جدی پیم وایه که بۆیه میتلقیل به‌کاری برد تاکۆمه‌کی بکات بۆ گه‌یشتن به‌و ئارمانجه‌ی که له‌ پیشی بوو. ره‌نگه‌ پیشی و ابووبیت که ئەو شپوازه حیواره ئاوازیکی (کاهینانه) ده‌داته گفتوگۆ ره‌نگیکی شاعیرانه‌ش به‌ وشه‌کان ده‌به‌خشیت. به‌لام ئەمه‌ لایه‌نی سه‌ره‌کی نییه‌وه مرۆف هه‌ر راده‌وه‌ه‌ر جیکیشی بۆی دانیت ده‌بی دان به‌وه‌دا بنیت که میتلقیل زۆر به‌باشی ئینگلیزی ده‌نووسی و سه‌بکی نووسینی له‌ رۆمانی (موبی دیک) دا گه‌یشتوتته، لوتکه‌ی کاملبوون. ئەلبه‌ته جاری وایه له‌ ره‌وانبیتژی ده‌رده‌چیت و میانه‌رۆ نامینت به‌لام په‌خشانه‌که‌ی له‌ کۆتاییدا ئەوه‌نده مه‌زن و به‌رزو به‌زایه‌له‌وه سه‌نگینه که هه‌تا ئەو جییه‌ی من بیزانم، په‌خشانێ هه‌چ کام له‌ نووسه‌ره‌ نوپیه‌کان تۆزی پیتی ناشکینت و له‌راستیدا زۆربه‌ی رسته به‌رزو شکۆداره‌کانی (سیر تۆماس براون) و سه‌رده‌می شکۆمه‌ندی میلتن

دینیتته وه یاد. بهر له وهی کۆتایی بهم لایه نهی لیکۆلینه وه کهم بهینم پیم خۆشه سه رنجی خۆینهر بۆ ئەم خالە راکیشم که میتلکیل به چ وه ستاییه ک و لیها تووییه که وه زاراوه کانی تاییهت به گه ریده کانی ده ریا و جیتی شوژه کان ئاویتتهی په خشانه کهی ده کات که له ژبانی روژانه یاندا به کاریان ده بردن و ده ره نجامی ئەو وه ستاییه ش ئاوازیکی واقیعییه که له سه ر بناغه ی راسته قینه و تامی سوپیری ده ریا به و له سمفۆنیا به کی خه ماوی دایه که به رۆمانی مه زن و بی هاوتای (مویی دیک) ناوی ده رکردوه. ئەو که سانه ی که له گه ل به ره مه کانی مندا ئاشنایه تییا ن هیه به چاوه پروانی ئەوه ناکه ن که من رۆمانی (مویی دیک)، واته گه و ره ترین ده سه که وتی میتلکیل و ته نیا شتیکی که ناوی خسته نیو لیستی گه و ره ترین رۆماننوسانی دنیا وه، له رووی نواندن (تمشیل) و یان درو بیینی به سه ری ده که مه وه و لیکۆلینه وه ی له سه ر ده که م. ئەو که سانه ی که به دوا ی ئەوه دا ده گه رین باشتروایه له شوپینیکی تر بیدۆزنه وه. من ته نیا ده توانم له گوژه نیگای خۆمه وه، واته له گوژه نیگای رۆماننوسیکه وه که کهم ئەزموون نییه، لیکۆلینه وه له سه ر (مویی دیک) بکه م و چاوی پیدابگیرم. به لآم له به ره وه ی هه ندیک که سی زۆر زانا و دانا و تیگه یشتوو رۆمانی (مویی دیک) یان به به ره مه میکی نواندن (تمشیلی) زاینوه، وای به باش ده زانم که که م یک له م باره به وه بدویم: ئەمانه گوته که ی میتلکیل به پلار لیدان له قه لآم ده دن. میتلکیل گوته و ی: (له وه ده ترسیم که ئەم به ره مه م به ئەفسانه به کی سه یریا ن له وه ش خراپتر و تو قبینه تر، ده ترسیم به نواندنیکی (تمشیل) نه شیاوو دزیوی له قه لآم بدن). ئایا له عه قل به دووره که پیمان و ابیت ئەو بابه ته ی که نو سه ریکی کارامه ده یخاته روو له و شته راسته ره که لیکۆله ره وه ی به ره مه کانی مه زهنده ی ده که ن؟. راسته که له و نامه یه دا که بۆ خاتوو هاوسۆرن-ی نووسیوه ده لێ که له میانه ی نووسینی ئەو کتیبه دا دوو چاری مه زهنده و خه یالی شاراوه بووه که هه موو کتیبه که ئەو ئاماده ییه ی تیدایه که شیه ی نواندن (تمشیل) به خۆیه وه بگریت، به لآم ئەمه به لگه یه کی لاوازه که بمانه ویت به پیتی ئەوه حوکم بده ی ن و بلێین بۆخۆی و یستوو یه تی کتیبه که ی به ره مه میکی (تمشیلی) بیته. ئایا ئەو ئەگه ره نییه که ئەگه ر واش بوو بیت ریکه وت بووه، هه ره که و چون له و نامه یه ش را دیاره که بۆ خاتوو هاوسۆرن-ی نووسیوه که بۆ خۆشی سه ری له مه سوپماوه؟ من نازانم که ره خنه گران بۆ خۆیان چون چۆنی رۆمان دنووسن، به لآم ده رباره ی ئەوه ی که رۆماننو سه کان چون ده ی نووسن شتیکی لیده زانم. ئەمانه بابه تیکن بۆ نمونه وه کو (باری خوار ناگاته مالی،

یان هه موو شتیکی خرگۆزینییه) وه رناگرن و نالین (با نمایشیکیش ده رباره ی ئەمه بنووسین). هیندیک که س چیرۆکیکی هیزی خه یالی ده وروژینی که به گشتی له سه ره سه کوت و دۆخ و تاییه تمه ندییه کانی دۆست و ئاشنا و نزیکه کانیه وه هه وینی وه رگرتوه و جاری وا له کاتی بوونی ئەو که سانه دایان دوا ی ئەوه، رووداو یک یان زنجیره رووداو یک که به سه ر خودی رۆماننو سه که هاتوه، یان بیستوو یه تی و یانیش بۆ خۆی دای هیناوه، له ملاوله ولا سه ریا ن قوت ده که نه وه ده بنه کۆمه کی تا بۆ گه شه پیدان و به رفراوانکردنی ئەو که سانه ی که هه لآقولا ی زه بیینی خۆنی و به جوړیک هاوکاری که له نیوان رووداوه کان و که سانی نیو چیرۆکه که وه په یدا بووه، به کاریان بینیت. میتلکیل کابرایه کی خه یال پلاوی نه بوو، یان لانی کهم ئەگه ر خه یال پلاویشی بکردبانا به، هه ره که که له (پیپیر) دا کردی، قهت سه رکه وتوو نه بوو و جگه له مه ش (که ئەله ته خاوه نی هینیکی خه یالی به هینبوو) ئەو کاره پتووستی به بنه مایه کی به هینبوو پته وه هیه که له سه ر بناغه ی راستییه کان دامه زابیت. له نیوانیا ندا له (پیپیر) «ئه وساری خه یالی خۆی به ره لآ ده کردو ببیباکانه گوژه پانی بۆ خه یالی خۆی چۆل ده کرد، شتی زۆر به باق و بریقی ده نووسی. راسته که مرۆقیکی ئەندیشمه ندو له بال خۆیدا بوو و کاتیکی ته مه نی وه نیو که وت نوقمی دنیای ئەو دیوی سروشت بوو- هه ره که ریمۆند ویشیر ده لیت: له به دبه ختی و نه گبه تی زیاتر شتیکی تر نییه که له میشکدا تو ابیتته وه، به لآم ئەم هه لسه نگاندنه ش که م یک بیر ته سکانه یه، چونکه هه یچ شتیکی به و ئەندازه یه که لکی بۆ گرنگی پیدانی مرۆق نییه له به ره وه ی سه روکاری له گه ل گه و ره ترین ئەو مه سه لانه دا هه یه که به ره ره کانی له گه ل روح و به ها، خوا، له بن نه ها تووی و چه مکی ژیا ندا ده کات شتوازی خۆ خه ریک کردنی میتلکیل به م جوژه مه سه لانه وه له سه ر بنه مای عه قل و مه نتیق نییه، به لکو له سه ر بنه مای هه سته وه رییه: کاتیکی خه ریکی ئەو شتانه ده بوو بییری ده کردوه، چونکه وای هه ست ده کرد که خه ریکی شتی له م بابه ته یه. به لآم ئەم شتوازه بییر کردنه وه یه ریگری له وه ناکات که زۆریه ی ئەندیشه و بییر کردنه وه کان قوول بن: (دل، مه نتیق گه لیکی هه یه که مه نتیق لییا ن تیناگات) من وای بۆ ده چم که نووسینی چیرۆکی ته مسیلی پتووستی به پچرانی فکری هه یه و ئەمه ش ئەو کاره یه که له میتلکیل نا وه شیتته وه. له لیکدانه وه ی ره مزی (مویی دیک) دا، هه یچ که سیک له (ئالیری سیچ ویک) وا وه تر نه رۆیوه. ئەو هه تا ئەو شوپنه به ره و پیتش ده چیت که بانگه شه ده کات، ته نیا ره مزه (سیمبولیزم) که

کردوو به تیه رۆمانیکی شکۆدارو مهزن. به رۆچوونی وی: (ناهاب - Ahab، مرۆڤه، مرۆڤیکی بریاردهر، نایین پهروه، به حهقیقهت گه یشتوو، دهرک پیکه ره که به بالاییه کی به رزه له به رامبهه نهی نی مهزنی دروستبوون (خلقت) دا راوه ستاوه. دۆژمنه که شی، واته موبی دیک، هه مان ئه وه نهی نییه مهزنییه ئه وه خولقیته رو فاکتهری دروستبوونی نییه من به تیگه یشتنیکی دژاره وه ئه م لیکدانه وه یه م قبوله. لويس مؤمفۆرد، بیۆگرافیانوسی میلقیل، لیکدانه وه یه کی گونجواترو شیواتر بۆ قبوولکردن دهاته دهست ئه گهر به هه له دا نه چووم، ئه م موبی دیک به سه رچاوه ی خراپه و کیشمه کیشمه که ی له گه له ناها ب دا به ململانیی چاکه و خراپه ده زانیته که سه ره نجام چاکه به سه ر خراپه دا زال ده بیته. ئه م لیکدانه وه یه وه هه لسه نگاندنه، له گه له ره شینی تیگه له به خه مۆکی میلقیل دا گونجواوه. به لām چیرۆک له سه ر شپوه ی نواندن (تمشیل)، ئاژه له گه لیککی چه موشن که مرۆڤ ده بی یان کلکیان بگریته و سه ریان، منیش له و باوه رده ام که هه ر لیکدانه وه یه ک به هه مان ئه ندازه شیوا ی قبوولکردن ده بیته. به لām بزچی لیکۆله وه وه کان، موبی دیک به سه رچاوه ی خراپه ده زانن؟ ئه وه خراپه خوازییه یوچ و بی بنه مایه ی که پرۆفیسۆر مؤمفۆرد باسی ده کات بریتییه له به رگری کردنییک که ئاژه لیک له خۆیده کات:

ئه م ئاژه له زۆر شه ره نگیزه،

کاتییک شالای بۆ ده به ن به رگری له خۆی ده کات.

باوه بیبر خۆمانی بیینه وه که (تای پی) به رز نراندنی دراندایه تیه کی پاک و شه ریفه که هیشتا به گه نده لئ شارستانییه ت ئالۆده نه بووه. میلقیل ئه وه که سانه به چاک و میه ره بان ده زانیته که له ئامیزی سروشتدا پهروه ده بوون و تیگه لای شارستانییه ت نه بوون. که واته ئه ی بۆ ده بی موبی دیک نوینه ری خراپه بوویته و سه رچاوه ی چاکه نه بیته؟ جوانییه که ی شکۆدارو جهسته ی گه ورو و خاوه نی هیزی مه زنه و به سه ره یهستی له ده ریاکاندا مه له ده کات. کاپیتان ناها ب، به و لوت به رزییه تیگه له به شیتییه ی مرۆڤیکی پییداگرو بی به زه یی و سه ره سخت و دل ره ق و قین له دلله و هزی له تۆله سه ندنه وه یه - ئه وه خراپه یه. کاتیکیش که دوایین رو به رو بوونه وه رووده ات و کاپیتان ناها ب و دارو دهسته ناکه س به چه و مرۆڤ خۆره که ی له نا و ده چن و دادپه روه ری ده بیته فه رمانه و، نه هه نگی سپی ئارام و بی به ره به ست درێژه به ریگا پر له نه یینییه که ی خۆی ده دات. سه ره نجام خراپه ژیر که وتوووه چاکه ش سه رکه وتوووه، یان به گوته یه کی تر، ده توانن ناها ب

به و درنده ییه ی و سروشت و چه په له ی به سه رچاوه ی ئه هریه ن و نه هه نگی سپیش له بری چاکه بزائن. لیته دا چاکه هه رچه نده برینی کاری تیبوون به لām ئه هریه نی تۆپاندوووه لیته گه ری مرۆڤ به که یه ی خۆی له سه ر ئه وه ده ریا بی سنوره که ده نگی له رینه وه ی شه پۆله کانی له لاواندنه وه ده چیت، له گه له روحه له گیران نه ها توه که یدا سه راو بیته، بیته وه ی شتییک هه بیته تا ئومیدی پی به سه تی یان لیته ترسیته.

خۆشه ختانه موبی دیک ده توانیته بخویندریته وه، زۆر به شه وق و زه وقیشه وه، به بی ئه وه ی مرۆڤ بیرله وه بکاته وه داخۆ چه مکی سیمبولیک-ی و نواندی (تمشیلی) هه یه یان نا. لیته دا به بی بۆنه ی نازانم دووباره ی بکه مه وه که خه لک به مه به سه تی فیربوونی زانیاری و ره وشت پاک ی و پاک کردنه وه ی نه فس رۆمان ناخویننه وه، به لکو بۆ ئاسووده یی و که یف خۆشی روح ده یخویننه وه ئیوه ش ئه گه ر ده زانن ناتوانن له و که یف خۆشییه روحیه به هه ره مندین، باشتر وایه هه ر لیته گه رین، به لām پیوسته ئه وه خاله ش قبوول بگریته که میلقیل ئه وه پیری کۆششی خۆی ده کات تاهه ستکردن به که یف و خۆشی له خوینه دا دوا بخت. له یه کییک له نامه کانی خۆیدا ده لیت: (ریک ئه وه شته ده بی بخه مه سه ر کاغه ز که هه سه تی پیته که م، و اناکه م چونکه بیسووده، به لām ئیدی جگه له م جۆره به جۆریکی تر ناتوانم بنوسم). میلقیل سروشتی به کابرایه کی گوئ نه بیست هه لکه و تبوو و ره نگه هه ر ئه وه گوئ پیته دانه ی شالای توندوتیژانه ی ره خه گران و نه بوونی روحی لیکه گه یشتن بوویته له و که سانه دا که له هه موو که سیک لیته نزیکتریون، ناچار یان کردیته که درێژه به و ریازه ی بدات و له سه ری سوور بیته و ته نیا ئه وه بنوسیته که بۆ خۆی په سندی ده کرد. (مونتگمری بیلجیۆن Montgomery Belgion) له و پیته کییه لیته زانه ی دا که بۆ چاپیکی ئه م دواییانه ی موبی دیک-ی نووسیوه ئه وه ئه گه ره ده خاته روو که چونکه چیرۆک باسی زنجیره یه که و ده بی به رده وام کۆتاییه که ی دوا بخریته، میلقیل به ناچاری چه ند به شتیکی ده رباره ی سروشتی نه هه نگه که و قه باره و ئیسه که په یکه ری و شتی تری نووسیوه تا کۆمه کی به ده ره نجامی ئه م مه به سه ته بکات. به لām من رام جیا وازه. گومان له وه دانییه که له ماوه ی ئه و سێ سالانه دا که له سه ر ئاوه کانی زه ریای هییدی بو، رووداوه گه لیککی به چاری خۆی بینی بو و گوئیستی هیندییک به سه ره اتیش ببوو، ئه گه ر مه به سه تی ئه وه بوایه، ده یته وانی سوود له هه مان ئه وه به سه ره اتانه وه ریگریته و بیانکاته تام و خوی چیرۆکه که ی و پیته به هیز بکات. به بۆچوونی من میلقیل ئه م به شانیه ته نها له به ر

ئەو نووسىيەدە نەپەس تەنەنى ئۇ زانىبارىيانە لە چىرۆكە كەيدا نەگۇنچىنەيت كە بېوونەجىتى بايەخ و گىرنىكى پىيدانى خۇي. من بەش بەحالى خۇم، بەوپەرى مەيل و رەغبەتەو خوتندومەتەو، بىجگە لە بەشەي كە بۇ سىپىتى نەنەنگەكە تەرخان كراو. بەپرواي من ئەم بەشەي كىتەبەكە ساردو سېرو سوارە. بەلام بەهەر حال نكۆلى لەو ناكىت كە ئەو شتانه لادان نىيە لە ناوەرۆكى سەرەكى و لەمپەرى بەسەرھاتەپىكەو گىردراوكانەو نىيە. خالىكى تر كە هەستى لە دلدان لە خوتنەردا دەورۇننىت ئەو دىە كە مىلقىل بەتېرەتەسەلى وەسفى كەسايەتتەك دەكات و پاشان وازى لىدىننىت و ئىدى باسى ناكاتەو: ئەوئىش لە چ كاتىكدا ئەوكاتەي كە خوتنەر بۇ لاي پەلكىش كراو و هەستى بەرامبەرى بزاو و دەيەوئىت زانىبارى زىاترى دەبارەي وەچەنگ كەوئىت و حەزەدەكات بەدوای چىرۆكى ژيانى بكەوئىت. راستىيەكەي ئەو دىە كە مىلقىل بى بەشە لەوشتەي كە فەرەنسىيەكان پىتى دەلەين (L'esprit de suite) بە واتاي (بەدواداچوون) هەرەها زىدە گۇمان نەكردو وە كە بلىن رۇمانەكەي خاوەنى بنەماو پىكەتەو نەخشەبەكى پتەو. مىلقىل ئەگەر (موبى دىك) بەو شىو بە لىكردو وە كە ئىستا هەيە، هۇيەكەي ئەو دىە كە بۇخۇي وىستوويەتى و ابىت. ئىستا بۇ خۇتان سەرپىشك بن، پىتان خۇشە قبوولتان بىت حەزىش دەكەن رەتى بكەنەو. هەرەها رەنگە ئەو تەنبا رۇمانووسىك نەبىت كە بلى: (باو ابى)، ئەگەر مەبەستەم بوایە رۇمانىكى لەمە باشترم دەنووسى-ئەمەيان ئەو رۇمانەي كە ئىو دەبلىن- لەوانەشە ئىو راست بكەن، بەلام من ئەم بەشەي نووسىنەكە پەسند دەكەم و هەر لەبەر ئەو شە كە ئاوا دەنووسم، ئەگەر خەلكانى تر كە يىفیان پىنابەت، تاوانى من نىيە، جگە لەمەش، پابەندىش نىم). هىندىك رەخنەگەر، مىلقىل-يان بە نەبوونى هىزى داھىنان تاوانباركردو و، بەلام بەپرواي من ئەمە هىچ بنەمايەكى رىك و دروستى نىيە. ئەلبەتە راستە كە لەو كاتانەدا داھىنانەكەي شايستەو قەناعەت هىنەر ترە كە كارەكەي لايەنى تاكىكردنەو و ئەزموونى هەيە، بەلام ئىدى سەبارەت بە زۆرىەي رۇمانووسان دۇخەكە لەمە زىاتر هىچى تر نىيە. كاتىكىش كە وەكو پاىەو بناغە زەمىنەكەي هەيە، هىزى خەيالى بەسەر بەستى و بەوپەرى توانا وە كار دەكات. من ئىدى شتىكى ئەوتۇم نەماو كە لەمبارەيەو باسى بكەم. رەنگە بايەخى ئاگادار كىردنەو دى نەبىت، چونكە هەموو خوتنەرىكى بى دەربەستىش ئەو دەزانىت كە وەختىك كارەساتىك روودەدات و مىلقىل خەرىكى باسكردن و بەرفراوانكردنى دەبىت، ئەو كارە

بەشىو بەيەكى زۆرباش و بەتوانايەكى زۆرەو بەئەنجام دەگەيەنەيت و سەرەراي ئەو دى كە شىوئە نووسىنەكەي كەمىك و شك و رەسەمىيە، بەلام بە جۆرىكى سەير كارىگەرى ئەو روودا و بەهتەدەكات. بەشەكانى دەسپىكى كىتەبەكە، لەو شوتنەي كە دىەنى چىرۆكەكە دەباتە (نىو بىر فۆرد)، زۆر واقىعى رۇمانسىيانەو خەيال وروژىنە زۆر بە جوانى زەينى خوتنەر بۇ قبوولكردنى ئەوشتانە ئامادە دەكات كە روو دەدەن. بەلام ئاشكرابە كە ئەو سىماي شوم و ترسناك و بە هىزى كاپىتان ئاھابە كە دزە دەكاتە نىو سەرەرانسەرى كىتەبەكەو و وروژاندەكەي دابىندەكات. بە بۇچوونى من، هىچ يەكىك لە كەسايەتتەكانى نىو چىرۆك، لە رووى شكۇدارىيەو تۆزى پىتى ناكىتن. بۇگە بىشتن بەو هەستەي وەكو ئەو هەستەي كە لە دەرنەجامى چارەنووسى ئاھاب تووشمان دەبىت و شان بەشانى ئەو هەستە لەو دى كە دەبارەي وى دەگوتىت، دەروونمان سىخناخ دەبىت، دەبى رووبكەنە دراماتىستە يونانىە كۆنەكان و بۇ دۆزىنەو دى خولقىندراوئىكى لەم بابەتەو بەو هىزە سامناكەبەو، روو لە دەرگاي شكسپىر بكەن. لەبەر خولقاندى هەر ئەوئىشە كە سەرەراي هەموو ئەو كۆسپ و تەگەرەو مەرجهي كە رەنگە مەرۆف بۇ دابىنەت، (موبى دىك) بەرھەمىكى زۆر گەرەو مەزە.

پەر اوئىزەكان:

۱- Gravuer- وئىنە يان نەخشە كە بە ئامبىرى تايبەتى وەكو ئامبىرى وئىنەگرتن لەسەر كانزاىەكى تايبەتى وئىنەي دەگىرەت بۇ چاپ كردن لەسەر كاغەز... وەرگىر.